This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

3 2044 059 662 544

Digitized by Google

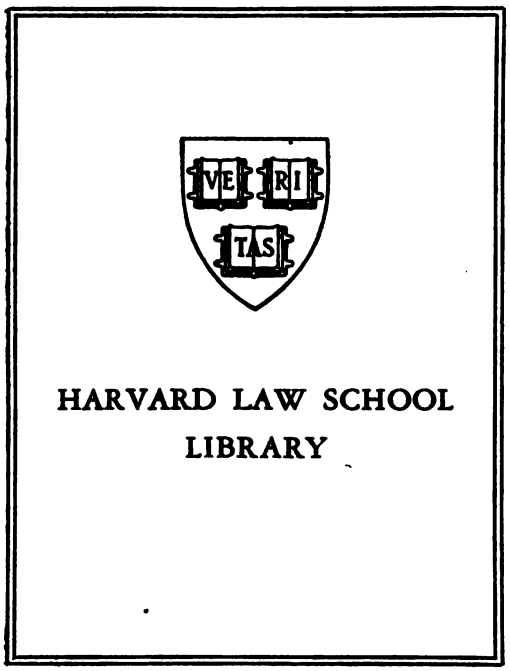

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Norway. Laws, statutes, etc.

Udkast

til

lov om tvangsfuldbyrdelse og om foreløbig retshjælp

med

motiver.

Afgivet af den ved kgl. resolution af 3dje januar 1891 nedsatte kommission.

Kristiania.
Steen'ske Bogtrykkeri.
1908.

Digitized by Google

Transferred
to Law School

1/7/18

Digitized by Google

Indholdsfortegnelse.

Side

Indledning VII

Udkast til lov om tvangsfuldbyrdelse og om foreløbig retshjælp.

Første del. Almindelige bestemmelser om tvangsfuldbyrdelse.

1ste kapitel. Grundlaget for fuldbyrdelsen 3
2det — Grundlagets fuldbyrdelseskraft 4
3dje — Om de myndigheder, under hvilke fuldbyrdelsen henhører 8
4de — Almindelige regler om forhandlingerne og om rettergangsskridt under fuldbyrdelsen 8
5te — Almindelige regler om fuldbyrdelsens indledning og om fuldbyrdelseshandlingers udførelse 9
6te — Om afgjørelse af begjæringer og indvendinger under fuldbyrdelsen og om fuldbyrdelsens indstilling og udsættelse 12
7de — Forskjellige bestemmelser 15

Anden del. Om fuldbyrdelse af pengekrav.

8de kapitel. Om udlæg 17
9de — Almindelige bestemmelser om dækning af udlagt gods 24
10de — Tvangsauktion over udlagt fast eiendom 25
11te — Tvangsauktion over udlagt registreret skib . . . . . 40.
12te — Om dækning af udlagt løsøre 41
13de — Om udlæg og dækning i enkelte særlige tilfælde 49
14de — Om udpantning 50
15de — Særlige tvangsmidler under fuldbyrdelsen af pengekrav 51
16de — Panthaveres fyldestgjørelse 53

Tredje del. Om fulbyrdelse af krav, som gaar ud paa andet end penge.

17de kapitel. Om fuldbyrdelse af krav paa udlevering af gjenstande eller paa handling eller undladelse m. v. 55
18de — Om udkastelse af fast eiendom 57

Digitized by Google

Digitized by Google

Udkast

til

lov om tvangsfuldbyrdelse og om foreløbig retshjælp.

Digitized by Google

Digitized by Google

Første del.

Almindelige bestemmelser om tvangsfuldbyrdelse.

§ 1.

Tvangsfuldbyrdelse sker, forsaavidt intet andet ved lov er bestemt, efter denne lovs regler, naar det, som skal fuldbyrdes, er andet end straf paa person.

1ste kapitel.

Grundlaget for fuldbyrdelsen.

§ 2.

Fuldbyrdelsen kan ske i henhold til følgende grundlag:

1. dom eller kjendelse af norsk domstol eller anden norsk myndighed, der kan træffe afgjørelser med doms virkning;
2. fuldbyrdelsesordre i de i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal kapitel 32 omhandlede tilfælde;
3. forlig, afsluttet for norsk domstol eller anden norsk myndighed, som det ved lov er overdraget at mægle forlig;
4. vedtaget forelæg af straf samt beslutning, hvorved en offentlig myndighed i lovhjemlede tilfælde ilægger nogen en disciplinærstraf eller en tvangsmulkt;
5. voldgiftsdom, afsagt efter de i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal kapitel 33 omhandlede regler;
6. gjældsbrev, hvori udstederens underskrift er bekræftet af norsk *notarius publicus* eller et stævnevidne, og som indeholder erklæring om at skylde en bestemt pengesum samt vedtagelse af, at inddrivelse kan ske uden lovmaal og dom, hvis gjælden ikke rigtig betales til forfaldsdag.

   Er gjældsbrev af saadant indhold udstedt til bank eller anden indretning, hvis vedtægter er fastsatte af den lovgivende magt, eller hvis plan er godkjendt af kongen, er det tilstrækkeligt at udstederens underskrift er bekræftet af to vitterlighedsvidner.

§ 3.

Fuldbyrdelse kan endvidere ske paa grundlag af:

1. bodmeribrev, hvorved de særlige regler i lov om sjøfarten af 20de juli 1893 § 185 kommer til anvendelse;
2. krav, der af lovgivningen er tillagt udpantningsret, overensstemmende med reglerne i 14de kapitel;
3. krav, der er sikrede ved pant, overensstemmende med reglerne i 16de kapitel;
4. overenskomst, hvorved udkastelse af fast eiendom uden lovmaal og dom er vedtaget, overensstemmende med reglerne i 18de kapitel.

Digitized by Google

§ 4.

Ved overenskomst med fremmed stat kan det vedtages, at udenlandsk dom, som besidder retskraft her i riget og efter den udenlandske ret giver adgang til tvangsfuldbyrdelse, skal kunne fuldbyrdes her overensstemmende med følgende nærmere regler.

Den udenlandske dom maa ved dom af norsk domstol være erklæret fuldbyrdelseskraftig. Sagen reises ved herreds- eller byretten paa det sted, hvor sagsøgte har sit almindelige værneting her i riget eller, i mangel af saadant, hvor han efter reglerne i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal § 37 kan sagsøges her.

Nogen prøvelse af den udenlandske doms rigtighed finder ikke sted.

Paa fuldbyrdelsesdommen finder den norske rets regler om domme anvendelse.

Ved overenskomst med fremmed stat kan det vedtages, at ogsaa andre udenlandske retsafgjørelser samt offentlige forlig skal kunne fuldbyrdes her overensstemmende med foranstaaende regler.

§ 5.

Naar der i en dom, som straks vinder retskraft, eller som kan fuldbyrdes før retskraftens indtræden (§§ 14—18), paalægges nogen en ydelse, skal der i dommen bestemmes en frist, inden hvilken ydelsen skal ske.

I domme, som ikke gaar ud paa pengebetaling, skal ogsaa ellers en opfyldelsesfrist bestemmes, naar retten efter omstændighederne finder, at ankefristen ikke levner sagsøgte tilstrækkelig tid til at opfylde paalægget.

Fristen sættes ved pengebetalinger, naar loven intet andet bestemmer, fra 3 til 14 dage, ved andre ydelser til den tid, som efter omstændighederne antages nødvendig til at efterkomme dommen. Gaar denne ud paa fravigelse af fast eiendom eller ydelser af personlig art, tages ved fristens fastsættelse særligt hensyn til sagsøgtes personlige forhold.

Opfyldelsesfristen regnes fra dommens retskraft eller, om den giver adgang til foregreben fuldbyrdelse, fra dens forkyndelse eller tilstillelse i henhold til lov om domstolenes ordning § 237.

§ 6.

Naar det i en dom paalægges nogen at undlade en handling eller at finde sig i, at en handling foretages, og det efter omstændighederne ansees nødvendigt eller rimeligt, at han faar nogen tid til at indrette sig efter det nye forhold, kan en frist fastsættes overensstemmende med reglerne i § 5, tredje og fjerde led.

§ 7.

Dømmes nogen til en ydelse, som først skal ske om længere tid, kan det i dommen paa begjæring bestemmes, at han skal stille sikkerhed for, at ydelsen i sin tid rigtig erlægges. Retten fastsætter samtidig sikkerhedens størrelse og art.

Saadan begjæring kan ogsaa fremsættes, efterat dommen er falden, saafremt senere indtraadte omstændigheder gjør det berettiget. Isaafald afgjøres den ved kjendelse af den ret, som har afsagt dommen.

§ 8.

I kjendelser, der indeholder et paalæg, fastsættes en opfyldelsesfrist efter samme regler, som gjælder for domme. Fristen regnes fra kjendelsens forkyndelse eller tilstillelse i henhold til lov om domstolenes ordning § 264.

§ 9.

Fuldbyrdelsen sker ved de tvangsmidler og paa den maade, som denne lov anviser, uden at nogen særlig bestemmelse derom i grundlaget er nødvendig.

2det kapitel.

Grundlagets fuldbyrdelseskraft.

§ 10.

En dom kan ikke fuldbyrdes, før den har vundet retskraft, naar intet andet følger af §§ 14—16.

§ 11.

Saafremt særskilt paadømmelse har fundet sted af den ene af to fordringer, der under et søgsmaal er paastaaet bragte i modregning

Digitized by Google

mod hinanden, kan retten paa begjæring i dommen bestemme, at fuldbyrdelsen skal være afhængig af, at sagsøgeren stiller sikkerhed for det tab, som maatte voldes sagsøgte ved fuldbyrdelsen eller ved de skridt, han har maattet gjøre for at afværge denne.

Begjæringen maa fremsættes før slutningen af den mundtlige forhandling, der gaar forud for deldommen.

§ 12.

Angribes en retskraftig dom, i tilfælde efter erhvervet opreisning, ved noget retsmiddel, ved begjæring om opfriskning eller ved indsigelse efter lov om rettergangsmaaden i tvistemaal § 423, kan den ret, til hvis prøvelse dommen indbringes, paa begjæring ved kjendelse foreløbig beslutte, at fuldbyrdelsen helt eller delvis udsættes mod eller uden sikkerhed, eller at den alene skal finde sted eller fortsættes mod sikkerhed, og at foretagne fuldbyrdelseshandlinger skal ophæves mod sikkerhed. Uden sikkerhed kan fuldbyrdelsen ikke udsættes, medmindre det sandsynliggjøres, at den vilde medføre en uoprettelig skade.

Mod rettens beslutninger efter denne paragraf kan intet retsmiddel anvendes.

Under den sag, hvorved dommen angribes, kan sagsøgte i tilfælde gjøre gjældende sit krav paa at faa tilbage, hvad han paa grund af dommen har betalt eller ydet til sagsøgeren.

§ 13.

Hvis flere selvstændige retskrav er afgjorte ved en dom, har angreb paa dommen, forsaavidt angaar afgjørelsen af enkelte af dem, ingen indflydelse paa fuldbyrdelseskraften for de øvrige krav.

§ 14.

Saafremt retten intet modsat paa sagsøgtes begjæring har bestemt (§ 18, andet punktum), kan fuldbyrdelse ske paa grundlag af enhver dom, der lyder paa betaling af penge, uden hensyn til om dommen har vundet retskraft.

§ 15.

I følgende domme skal det paa begjæring bestemmes, at de kan fuldbyrdes, uden hensyn til om de har vundet retskraft:

1. domme, hvorved sagsøgte er dømt i henhold til egen indrømmelse eller et forhold, der af loven er tillagt virkning som indrømmelse;
2. udeblivelsesdomme;
3. domme i vexelsager;
4. domme, hvorved udenlandsk dom erklæres fuldbyrdelseskraftig;
5. domme i tvistemaal mellem udleiere og leietagere af beboelsesrum angaaende disses tiltrædelse, benyttelse eller fravigelse samt angaaende tilbageholdelse af leietagerens i rummene indbragte gods;
6. domme i tvistemaal, som reiser sig af et privat tjenesteforhold eller andet privat arbeidsleieforhold mellem tjenestegiver og tjener, skibsfører og mandskab eller arbeidsgiver og arbeider;
7. domme i tvistemaal mellem reisende paa den ene side og gjæstgivere, værter, skydsfolk, skibsførere og andre befordrere af personer og gods eller udvandringsagenter paa den anden side angaaende betaling for fortæring, skyds eller fragt, angaaende tab eller beskadigelse af reisegods eller angaaende andre forhold, som opstaar af reisen.

§ 16.

Retten skal endvidere paa begjæring tillægge dommen foregreben fuldbyrdelseskraft:

1. naar sagsøgeren sandsynliggjør, at udsættelse med fuldbyrdelsen vilde paaføre ham en skade, som vilde være vanskelig at gjenoprette, eller for hvis størrelse beviset vilde være forbundet med særlige vanskeligheder;
2. naar dommen er afsagt af lagmandsretten som ankeinstans, og der efter rettens skjøn utvilsomt ikke foreligger grund til videre anke.

§ 17.

Domme i ægteskabssager eller sager angaaende nedstamning kan ikke tillægges foregreben fuldbyrdelseskraft.

Digitized by Google

§ 18.

En dom kan ikke tillægges foregreben fuldbyrdelseskraft, naar sagsøgte sandsynliggjør, at fuldbyrdelsen vilde paaføre ham en uoprettelig skade. I de i § 14 omhandlede tilfælde skal retten isaafald paa sagsøgtes begjæring bestemme, at fuldbyrdelsen ikke kan ske før retskraftens indtræden.

§ 19.

Paa sagsøgtes begjæring kan retten gjøre adgangen til foregreben fuldbyrdelse i henhold til §§ 15 og 16 afhængig af, at sagsøgeren før fuldbyrdelsen stiller sikkerhed.

I de i § 14 omhandlede tilfælde kan sagsøgte altid afværge fuldbyrdelsen ved senest ved dens paabegyndelse at stille sikkerhed.

Ogsaa ellers kan sagsøgte paa begjæring gives adgang til at afværge foregreben fuldbyrdelse ved sikkerhedsstillelse, medmindre sagsøgeren begjærer fuldbyrdelsen fremmet mod selv at stille sikkerhed, og retten efter omstændighederne finder, at han har et rimeligt krav herpaa.

§ 20.

De i §§ 15, 16, 18 og 19, første og tredje led, omhandlede begjæringer og anbringender maa fremsættes før slutningen af den mundtlige forhandling, der gaar forud for dommen.

Om den foregrebne fuldbyrdelseskraft og de for samme satte betingelser skal fornøden bestemmelse indtages i domsslutningen.

§ 21.

Har sagsøgeren i henhold til § 19 maattet stille sikkerhed for fuldbyrdelsen af en ikke retskraftig dom, kan namsretten paa begjæring tilbagegive sikkerheden, naar det godtgjøres, at dommen har vundet retskraft.

§ 22.

Hvis en dom, der giver adgang til foregreben fuldbyrdelse, ved ny dom ophæves eller forandres enten med hensyn til afgjørelsen af sagen selv eller med hensyn til bestemmelsen om fuldbyrdelseskraften, stanser fra den nye doms afsigelse adgangen i den udstrækning, som ophævelsen eller forandringen medfører.

Under den sag, hvorved den første dom angribes, kan sagsøgte i tilfælde gjøre gjældende sit krav paa at faa tilbage, hvad han paa grund af dommen har betalt eller ydet til sagsøgeren.

§ 23.

I ankeinstansen skal spørgsmaalet om adgangen til foregreben fuldbyrdelse paa begjæring undergives særskilt forhandling og afgjørelse. Dette gjælder, hvad enten den angrebne dom giver saadan adgang eller spørgsmaal derom nu reises.

Ankeinstansens afgjørelse af spørgsmaalet om den angrebne doms fuldbyrdelseskraft kan ikke angribes ved noget retsmiddel.

§ 24.

Hvis en dom, der giver adgang til foregreben fuldbyrdelse, angribes ved noget retsmiddel, ved begjæring om opfriskning eller ved indsigelse efter lov om rettergangsmaaden i tvistemaal § 423, finder bestemmelserne i § 12 tilsvarende anvendelse.

§ 25.

Kjendelse kan fuldbyrdes, saasnart lovlig forkyndelse eller tilstillelse overensstemmende med lov om domstolenes ordning § 264 har fundet sted.

Erklæring af kjæremaal har ikke opsættende virkning, medmindre loven anderledes bestemmer, eller den ret, hvis forføining angribes, eller kjæremaalsretten beslutter det. Ved en saadan beslutning finder reglerne i § 12 tilsvarende anvendelse.

§ 26.

Kjendelse, hvorved straf er ilagt, kan ikke fuldbyrdes, før den er bleven retskraftig. Dog kan kjendelse, hvorved straf er ilagt for nægtelse af at afgive forklaring eller forsikring, fremlægge dokumenter eller fremvise, forelægge eller give adgang til gjenstande eller tjenestgjøre som sagkyndig, fuldbyrdes uden hensyn til, om retskraft er indtraadt eller kjæremaal er erklæret, saafremt forpligtelsen til at udføre det nægtede er retskraftig afgjort.

Digitized by Google

§ 27.

Fuldbyrdelsesordre kan fuldbyrdes straks, uden at nogen tilstillelse er fornøden. Ordren skal ved fuldbyrdelsen paa forlangende forevises eller oplæses, ligesom sagsøgte kan forlange en afskrift af den.

Angribes det til grund liggende betalingsforelæg ved noget retsmiddel eller ved begjæring om opfriskning, finder bestemmelserne i § 12 tilsvarende anvendelse.

§ 28.

Forlig kan kræves fuldbyrdet, saasnart det efter sit indhold er forfaldent, uden at nogen tilstillelse er fornøden.

Paaankes forliget til ophævelse, finder bestemmelserne i § 12 tilsvarende anvendelse.

§ 29.

Angaaende fuldbyrdelseskraften af vedtaget forelæg og ilagt disciplinærstraf eller tvangsmulkt gjælder, hvad derom i vedkommende love er bestemt.

§ 30.

Voldgiftsdom kan kræves fuldbyrdet, naar den er upaaankelig og lovlig tilstillelse eller forkyndelse har fundet sted.

Er sag reist til voldgiftsdommens ophævelse, finder bestemmelserne i § 12 tilsvarende anvendelse.

§ 31.

Forinden fuldbyrdelse kan ske paa grundlag af gjældsbrev af den i § 2 nr. 6 omhandlede art, maa der efter forfald med mindst otte dages frist være tilstillet sagsøgte varsel om gjældens betaling med tilkjendegivende, at den vil blive inddreven uden lovmaal og dom, saafremt den ikke betales. Varslet kan ikke paa forhaand frafaldes.

Har sagsøgte ikke kjendt opholdssted i riget, og har han ikke i gjældsbrevet opgivet nogen her boende fuldmægtig, som er bemyndiget til at modtage varsel, kan varsel undlades og fuldbyrdelse kræves otte dage efter forfald.

De i § 2 nr. 6 omhandlede banker og indretninger kan selv foretage tilstillelsen i anbefalet brev overensstemmende med reglerne i § 49.

§ 32.

Fuldbyrdelse kan i intet tilfælde ske, før fuldbyrdelseskravet er forfaldent.

Forfalder kravet først efter en bestemt tidsfrist, maa det godtgjøres, at fristen er forløben, forinden begjæring om fuldbyrdelse kan antages.

Er kravet betinget af en forudgaaende kjendsgjerning, som det paahviler sagsøgeren at bevise, maa det ligeledes før begjæringens antagelse godtgjøres, at kjendsgjerningen er indtraadt.

Hvis kravet er betinget af en samtidig modydelse fra sagsøgerens side, er det tilstrækkeligt, at den lovlig tilbydes, før nogen fuldbyrdelseshandling paabegyndes, eller at det da godtgjøres, at den tidligere er udredet eller at sagsøgte er i forsinkelse med modtagelsen (§ 66).

§ 33.

Er der i grundlaget fastsat en opfyldelsesfrist, maa denne være forløben, forinden begjæringen om fuldbyrdelse kan antages.

Er adgangen til fuldbyrdelse efter rettens bestemmelse afhængig af sikkerhedsstillelse fra sagsøgerens side, behøver han ikke at stille sikkerheden, før nogen fuldbyrdelseshandling paabegyndes.

§ 34

Hvis begjæring om fuldbyrdelse ikke er fremsat inden to aar, efterat grundlaget er blevet fuldbyrdelseskraftigt, skal der, før nogen fuldbyrdelseshandling kan paabegyndes, med mindst otte dages frist tilstilles sagsøgte varsel om, at fuldbyrdelse vil ske.

Varsel kan undlades, hvis sagsøgte ikke har kjendt opholdssted i byen eller herredet, hvor fuldbyrdelsen skal finde sted, og der, naar grundlaget er et gjældsbrev, ikke i samme er opgivet nogen i byen eller herredet boende fuldmægtig, som er bemyndiget til at modtage varsel.

Digitized by Google

3dje kapitel.

Om de myndigheder, under hvilke fuldbyrdelsen henhører.

§ 35.

Tvangsfuldbyrdelsen henhører under namsretten og namsmanden.

§ 36.

Namsret er herreds- eller byretten i sit domssogn.

Naar søgsmaal reises ved namsretten (§§ 78—80), gjælder de almindelige regler om herreds- og byrettens sammensætning. Ellers beklædes den altid kun af én dommer.

§ 37.

Namsretten leder og fører tilsyn med tvangsfuldbyrdelsen i domssognet. Den udfører de fuldbyrdelseshandlinger, som af loven er henlagt under den, eller som den af særlige grunde beslutter selv at overtage, og behandler og afgjør tvister og besværinger i anledning af fuldbyrdelsen overensstemmende med de nærmere regler i 6te kapitel.

§ 38.

Namsret i den enkelte sag er, hvor loven intet særskilt derom bestemmer, den ret, i hvis domssogn en begjæret fuldbyrdelseshandling skal finde sted eller har fundet sted.

Parterne kan ikke vedtage en anden namsret end den lovbestemte.

§ 39.

Hvis fuldbyrdelseshandlinger mod samme sagsøgte i henhold til samme sagsøgers begjæring skal finde sted eller har fundet sted i flere forskjellige domssogne inden et lagdømme, kan lagmandsretten paa begjæring af nogen af parterne eller nogen af vedkommende namsretter bestemme, at fuldbyrdelsen eller dens videre fremme overdrages en enkelt af disse retter.

Saadan bestemmelse kan ogsaa træffes, hvor det er tvilsomt, hvilken af flere namsretter er ret værneting.

Mod saadan bestemmelse kan intet retsmiddel anvendes.

§ 40.

Namsmand er paa landet, naar intet andet er bestemt, lensmanden i sit distrikt. I byerne, og hvor det forøvrig er paakrævet, ansættes særlige namsmænd efter behovet.

Til bestyrelse af selve udpantningen for offentlige skatter og afgifter kan antages særlige namsmænd.

§ 41.

Namsmanden er som saadan namsrettens underordnede og staar under dens ledelse og tilsyn.

Han foretager de fuldbyrdelseshandlinger, som ikke udføres af retten, og har herunder at følge de befalinger og anvisninger, som retten maatte give ham.

Hvor der paa noget sted er flere namsmænd, bestemmer retten forretningernes fordeling mellem dem.

§ 42.

Ved udførelsen af enhver fuldbyrdelseshandling skal et retsvidne være tilstede.

Til at tjenestgjøre som retsvidne tilkalder bestyreren en fuldmyndig mand eller kvinde, der ikke er frakjendt de statsborgerlige rettigheder.

Skal der under en fuldbyrdelseshandling foretages skjøn eller værdsættelse, som kræver særlige kundskaber, bør tilkaldes et retsvidne, som er i besiddelse deraf. Ansees det paakrævet, kan to saadanne retsvidner tilkaldes.

Ved tvangsauktion kan to retsvidner tilkaldes, naar det findes nødvendigt.

Lov om domstolenes ordning §§ 203 og 204 finder tilsvarende anvendelse. Bod efter nævnte lovs § 203 ilægges af namsretten.

4de kapitel.

Almindelige regler om forhandlingerne og om rettergangsskridt under fuldbyrdelsen.

§ 43.

Saavel namsmanden som namsretten bør under fuldbyrdelsens gang give parterne og andre interesserede fornødne anvisninger med hensyn til de skridt, som bør foretages, og i

Digitized by Google

det hele yde den veiledning, som udfordres til at rette eller forebygge feil og forsømmelser med hensyn til fuldbyrdelsen.

§ 44.

Begjæringer, som fremsættes under fuldbyrdelsen, kan ske gjennem processkrift eller mundtlig. Den mundtlige begjæring skal protokolleres.

§ 45

Forsaavidt intet andet flyder af § 57, andet led, kan namsretten og namsmanden indhente udtalelser fra den ene eller begge parter eller andre interesserede og opfordre dem til at fremskaffe fornødne dokumenter og beviser.

Naar parternes eller andre interesseredes udtalelser indhentes, kan det, hvor intet andet er lovbestemt, ske skriftlig eller mundtlig, og uden at de personer, som udtaler sig, behøver at gives anledning til at paahøre eller ytre sig om hverandres erklæringer. Ved mundtlig indhentede udtalelser behøves ingen anden optegnelse end en kort bemærkning om, hvad de gaar ud paa.

§ 46.

Udebliver nogen, som lovlig er kaldet til en mundtlig forhandling eller til afhørelse af parter eller andre, er dette ikke til hinder for, at forhandlingen eller afhørelsen kan finde sted og afgjørelse paa grundlag heraf ske.

Skal forhandlingen eller afhørelsen finde sted angaaende en fremsat begjæring, behandles den, der udebliver uden gyldigt forfald, som om han havde samtykket i begjæringen, naar loven intet andet bestemmer. I indkaldelsen skal da begjæringens væsentlige indhold og den med udeblivelsen forbundne retsfølge angives.

Foranstaaende bestemmelser finder tilsvarende anvendelse ved forsømmelse af frister, som sættes parter og andre interesserede til afgivelse af erklæring eller udtalelse.

§ 47.

Udsættes møde, som er bestemt til mundtlig forhandling, afhørelse af parter eller andre eller til fremsættelse eller behandling af begjæringer eller indvendinger, behøver den, som er udebleven trods lovlig indkaldelse, ikke at underrettes om den nye tægtetid.

§ 48.

Mod forsømmelse af en frist eller et møde under fuldbyrdelsen gives ikke opreisning.

§ 49.

Tilstillelser, som skal udgaa fra namsretten eller namsmanden, kan disse selv foretage i anbefalet brev, naar den, hvem noget skal tilstilles, bor paa et sted, hvor postvæsenet besørger ombæring af breve til adressaternes bopæle, eller naar tilbringelse i det enkelte tilfælde forlanges overensstemmende med lov om domstolenes ordning § 170. I brevet indlægges det exemplar af skriftet, som skal overgives vedkommende.

§ 50.

Retsmøder under fuldbyrdelsen eller andre møder til forhandling om eller udførelse af fuldbyrdelseshandlinger er ikke offentlige, medmindre loven anderledes bestemmer.

Enhver har adgang til at være tilstede, hvis ret berøres af det, som skal foretages.

Personer, som vækker forstyrrelse eller opfører sig upassende, kan fjernes.

5te kapitel.

Almindelige regler om fuldbyrdelsens indledning og om fuldbyrdelseshandlingers udførelse.

§ 51.

Begjæringen om fuldbyrdelse skal indeholde:

1. sagsøgerens og sagsøgtes navne og bopæl; bor sagsøgeren ikke i domssognet, bør desuden opgives en derboende fuldmægtig, til hvem tilstillelser og meddelelser under fuldbyrdelsens videre gang kan ske;
2. bestemt betegnelse af fuldbyrdelseskravet og grundlaget, hvorpaa det bygges; gaar kravet ud paa penge, skal beløbet med bifordringer saavidt muligt nøiagtig opgives;
3. angivelse af det tvangsmiddel, som begjæres bragt i anvendelse;
4. de yderligere oplysninger og dokumenter, som maatte være nødvendige for at bedømme, om der er adgang til tvangsfuldbyrdelse, eller som er af betydning ved fuldbyrdelsens berammelse og udførelse.

Digitized by Google

§ 52.

Begjæringen skal ledsages af grundlaget. Er dette en dom, fremlægges bekræftet udskrift af domsgrunde og domsslutning. Dog er udskrift af domsslutningen tilstrækkelig, hvis fuldbyrdelse kun begjæres for pengebeløb, der er bestemt angivet i dommen. Hvis en domsslutning henviser til, hvad der ved en foregaaende dom er kjendt for ret, maa den domsslutning, hvortil der henvises, ogsaa fremlægges i bekræftet udskrift.

Hvad der med hensyn til domme er bestemt, finder tilsvarende anvendelse ved kjendelser samt ved fuldbyrdelsesordre.

Forlig fremlægges i en af vedkommende myndighed bekræftet udskrift. Det samme gjælder forelæg og beslutning om disciplinærstraf eller tvangsmulkt, der ikke fremlægges i original.

Ved voldgiftsdom fremlægges enten den af voldgiftsmændene underskrevne afgjørelse eller en af vedkommende ret (lov om rettergangsmaaden i tvistemaal § 495, andet punktum) bekræftet udskrift.

Er grundlaget et gjældsbrev, maa dette vedlægges i original, hvor loven intet andet bestemmer.

§ 53.

Begjæringen fremsættes, forsaavidt intet andet er lovbestemt, for namsmanden paa det sted, hvor fuldbyrdelsen skal finde sted.

§ 54.

I følgende tilfælde fremsættes begjæringen for namsretten:

1. naar grundlaget er en voldgiftsdom eller et bodmeribrev;
2. naar fuldbyrdelse begjæres mod nogen anden end den, der i grundlaget udtrykkelig er nævnt som den forpligtede.

§ 55.

Er fuldbyrdelseskravet betinget af en forudgaaende kjendsgjerning, som det paahviler sagsøgeren at bevise (§ 32, tredje led), kan begjæringen fremsættes for namsretten.

Er den fremsat for namsmanden og det sagsøgeren paahvilende bevis ikke kan føres ved sagsøgtes mundtlige eller skriftlige erkjendelse eller ved et offentligt dokument, skal namsmanden oversende begjæringen til namsrettens afgjørelse og derom underrette sagsøgeren.

§ 56.

Hvis begjæringen ikke tilfredsstiller lovens forskrifter, skal sagsøgeren uopholdelig gjøres opmærksom derpaa.

§ 57.

Beslutning om, hvorvidt begjæringen kan antages, skal fattes snarest muligt.

Beslutningen fattes, uden at sagsøgte høres; dog kan der i de i § 54 nr. 2 og § 55 omhandlede tilfælde efter omstændighederne gives ham anledning til at udtale sig, naar det kan ske uden skadelig forhaling.

Findes der ikke lovlig adgang til at antage begjæringen, skal sagsøgeren uopholdelig underrettes.

§ 58.

Antages begjæringen, foretages de videre skridt til fuldbyrdelsens fremme paa embeds vegne, forsaavidt loven intet andet bestemmer.

§ 59.

Nægter namsmanden at antage begjæringen, er han paa forlangende pligtig til at meddele nægtelsen skriftlig med en kort redegjørelse for grundene.

Begjærer sagsøgeren i henhold til § 93 nægtelsen indbragt for namsretten, skal namsmanden oversende til denne sagens dokumenter tilligemed saadan redegjørelse.

§ 60.

Beslutter namsretten at antage en for den fremsat eller indbragt begjæring om nogen fuldbyrdelseshandling, der skal udføres af namsmanden, oversender den sagens dokumenter direkte til ham med fornøden ordre.

§ 61.

Efter begjæringens antagelse skal fuldbyrdelseshandlingen uopholdelig berammes.

Sagsøgeren underrettes om berammelsen. Ligeledes bør sagsøgte, hvor loven intet derom særskilt foreskriver, saavidt muligt underrettes om berammelsen senest dagen før fuldbyrdelseshandlingen, saafremt han har kjendt opholds-

Digitized by Google

sted i byen eller herredet, hvor den skal foretages. Opholder han sig ikke her, men har sin familje eller kjendt fuldmægtig paa stedet, bør denne paa samme maade underrettes. Underretning til sagsøgte kan undlades, naar den vilde medføre skadelig forhaling, eller naar sagsøgeren forlanger det under paaberaab af grunde, som findes antagelige.

§ 62.

Fuldbyrdelseshandlinger skal ikke uden paatrængende nødvendighed foretages paa helligdage eller udenfor almindelig dagstid.

§ 63.

I militære rum eller indenfor andet militært omraade skal fuldbyrdelseshandlinger ikke foretages uden foregaaende melding til vedkommende befalingsmand paa stedet.

§ 64.

Den i § 34 omhandlede varsling paaligger den myndighed, som berammer fuldbyrdelseshandlingen, saafremt den ikke allerede er foretaget af sagsøgeren.

§ 65.

Fuldbyrdelseshandlinger, som maa befrygtes at ville virke forstyrrende paa den regelmæssige eller forsvarlige drift af et for almenheden aabent samfærdselsmiddel, der drives af det offentlige (stat eller kommune) eller med offentlig tilladelse eller understøttelse, kan ikke foretages, medmindre vedkommende overøvrighed eller kommunestyre mindst 14 dage iforveien derom er underrettet.

Det paaligger den myndighed, som berammer fuldbyrdelseshandlingen, at give saadan underretning, saafremt den ikke allerede er givet af sagsøgeren.

§ 66.

Er fuldbyrdelseskravet betinget af en samtidig modydelse fra sagsøgerens side (§ 32, fjerde led), kan ingen fuldbyrdelseshandling paabegyndes, medmindre modydelsen paa stedet lovlig tilbydes eller det bevises, at den tidligere er udredet eller at sagsøgte er i forsinkelse med modtagelsen.

Kan saadant bevis ikke føres ved sagsøgtes mundtlige eller skriftlige erkjendelse eller ved et offentligt dokument, skal namsmanden oversende sagen til namsrettens afgjørelse og indtil videre udsætte fuldbyrdelsen.

§ 67.

Er adgangen til at kræve fuldbyrdelse efter rettens bestemmelse afhængig af sikkerhedsstillelse, maa sagsøgeren, inden nogen fuldbyrdelseshandling kan paabegyndes, stille sikkerheden eller ved sagsøgtes mundtlige eller skriftlige erkjendelse eller ved et offentligt dokument bevise, at sikkerheden er stillet.

Er sikkerhedens art og størrelse ikke fastsat ved retslig beslutning eller ved parternes overenskomst, træffer namsretten efter begjæring bestemmelse derom. Ogsaa namsmanden kan træffe bestemmelse, naar sikkerheden først tilbydes ved en fuldbyrdelseshandlings paabegyndelse eller forøvrig namsrettens bestemmelse ikke betimelig kan indhentes.

§ 68.

Naar sagsøgte vil benytte den adgang, som han efter loven eller rettens beslutning har til at afværge fuldbyrdelsen ved at stille sikkerhed, finder § 67, andet led, tilsvarende anvendelse.

§ 69.

I den udstrækning, som ansees nødvendig til fuldbyrdelsens fremme, kan bestyreren af en fuldbyrdelseshandling kræve adgang til sagsøgtes bolig og til at eftersøge i hans rum og gjemmer.

Nægtes saadan adgang eller er ingen tilstede, som kan aabne, er bestyreren berettiget til at anvende fornøden magt og kan i tilfælde kræve politiets hjælp.

Ved eftersøgningen bør vises al den skaansel og varsomhed, som øiemedet tilsteder. Er noget opbrudt, skal det saavidt gjørligt igjen tillukkes, saafremt ikke sagsøgte er tilstede eller nogen, som det paaligger at varetage hans tarv.

Hvad der i andet led er bestemt, finder ogsaa anvendelse, naar der forøvrig under udførelsen af en fuldbyrdelseshandling mødes modstand.

Digitized by Google

§ 70.

Fuldbyrdelsen skal ikke ske i større omfang end nødvendigt for at fyldestgjøre fuldbyrdelseskravet med lovlige omkostninger.

§ 71.

Ved fuldbyrdelsen skal begjæringen med tilhørende dokumenter haves tilstede og alle vedkommende gives anledning til at gjøre sig bekjendt dermed.

§ 72.

Over enhver fuldbyrdelseshandling optages en protokol, der skal indeholde sted og tid for handlingens foretagelse, navnene paa parterne og andre personer, som har optraadt under handlingen, samt dennes gjenstand og væsentlige gang. Af protokollen maa fremgaa, hvorvidt de foreskrevne former er iagttagne. Særlig bemærkning skal ske om betaling, som under fuldbyrdelsen ydes af eller for sagsøgte. Protokollen underskrives af den, som bestyrer handlingen, og af det tilkaldte vidne.

6te kapitel.

Om afgjørelse af begjæringer og indvendinger under fuldbyrdelsen og om fuldbyrdelsens indstilling og udsættelse.

§ 73.

Under namsretten hører den retslige afgjørelse af alle begjæringer og indvendinger, som fremsættes under fuldbyrdelsen med hensyn til dens fremme eller fremgangsmaaden ved dens udførelse.

§ 74.

Naar fuldbyrdelsen sker i henhold til dom, kjendelse, fuldbyrdelsesordre eller offentligt forlig, der forelægges i foreskreven form, kommer indvendinger mod grundlagets gyldighed som saadant ikke i betragtning, medmindre de gaar ud paa:

1. at grundlaget ikke skriver sig fra en lovlig bestaaende domstol eller nogen til at mægle forlig berettiget myndighed;
2. at forliget er afsluttet paa sagsøgtes vegne uden fuldmagt fra denne;
3. at grundlaget er tvetydigt eller selvmodsigende, eller at det forøvrig paa grund af sit indhold ikke kan fuldbyrdes.

Til indvendinger mod en voldgiftsdoms gyldighed kan under fuldbyrdelsen alene tages hensyn, naar de bygges paa saadanne grunde, som omhandles i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal § 497 og § 498 nr. 1.

§ 75.

Indvendinger, som angaar selve det ved en dom, kjendelse, fuldbyrdelsesordre eller voldgiftsdom eller et offentligt forlig fastsatte fuldbyrdelseskrav, kommer under fuldbyrdelsen alene i betragtning, naar de gaar ud paa, at kravet er helt eller delvis ophørt, ændret eller stillet i bero af grunde, som er opstaaede efter det tidspunkt, da de kunde have været anbragte inden afgjørelsen eller ordrens udstedelse, eller for forligs vedkommende efter dettes indgaaelse.

Modregning kan under fuldbyrdelsen forlanges, naar modkravet er erkjendt eller retskraftig afgjort og betingelserne for modregning forøvrig er tilstede.

§ 76.

Namsrettens afgjørelser sker ved beslutning, naar de ikke efter loven skal ske ved kjendelse eller dom.

§ 77.

I tilfælde af tvist mellem parterne eller mellem nogen part og tredjemand sker namsrettens afgjørelse ved kjendelse.

§ 78.

Er begjæringen om fuldbyrdelse antagen, kan sagsøgte med namsrettens samtykke indbringe for denne som søgsmaal en tvist, som reiser sig fra en indvending angaaende fuldbyrdelseskravet, naar afgjørelsen afhænger af omstridte kjendsgjerninger, hvis fulde oplysning og drøftelse antages hensigtsmæssigst at ske i et søgsmaals former.

Under samme betingelser kan retten efter modpartens begjæring eller paa embeds vegne henvise tvisten til saadan behandling.

Inden samtykke meddeles eller henvisning sker, skal der gives begge parter anledning til at udtale sig.

Digitized by Google

Sagsøgte maa underét anbringe alle de indvendinger, som han er istand til at gjøre gjældende paa det tidspunkt, da søgsmaalet reises.

Rettens beslutning om at samtykke i eller henvise til søgsmaal eller om at nægte samtykke eller henvisning kan ikke angribes med noget retsmiddel.

§ 79.

Bestemmelserne i foregaaende paragraf finder tilsvarende anvendelse, naar sagsøgte fremsætter indvending mod fuldbyrdelsen, fordi sagsøgeren ikke er den efter grundlaget berettigede, eller fordi sagsøgte ikke er den, der efter grundlaget er pligtig til at taale fuldbyrdelse.

Det samme gjælder, naar fuldbyrdelseskravet er betinget af en modydelse fra sagsøgerens side eller af en anden kjendsgjerning og sagsøgte bestrider, at betingelsen er indtraadt.

§ 80.

Hvis tredjemand med hensyn til en gjenstand, som rammes af fuldbyrdelsen, paastaar at have en ret, der vilde være til hinder for fuldbyrdelsen eller indskrænke adgangen dertil, kan han med namsrettens samtykke under samme betingelser som i § 78, første led, omhandlet indbringe en derom opstaaet tvist som søgsmaal for namsretten.

§ 78, andet, tredje, fjerde og femte led finder tilsvarende anvendelse.

Søgsmaalet kan rettes mod sagsøgeren alene eller mod denne og sagsøgte i fællesskab.

§ 81.

Skal en under fuldbyrdelsen opstaaet tvist behandles som søgsmaal, fastsætter namsretten en frist, inden hvilken søgsmaalet maa være reist, og kan paa embeds vegne beslutte uden hensyn til tvisten at fremme fuldbyrdelsen, dersom fristen oversiddes.

Paa samme maade kan fuldbyrdelsen fremmes, hvis søgsmaalets afgjørelse utilbørlig sinkes ved vedkommende parts feil.

Mod rettens beslutninger i henhold til denne paragraf kan intet retsmiddel anvendes.

§ 82.

Naar søgsmaal reises for namsretten, kommer i enhver henseende de almindelige regler om søgsmaal for herreds- og byret til anvendelse, forsaavidt intet andet flyder af de ovenfor i dette kapitel indeholdte bestemmelser.

Dog er bestemmelserne om namsrettens domsmyndighed ikke til hinder for, at det retsforhold, hvorpaa indvendingen bygges, under søgsmaalet indbringes til selvstændig afgjørelse, saafremt spørgsmaalet efter reglerne om domstolenes saglige virkekreds vilde høre under herreds- og byret.

§ 83.

Indtil afgjørelsen af en fremsat begjæring eller indvending kan finde sted, kan retten, naar omstændighederne taler derfor, foreløbig bestemme, at fuldbyrdelsen helt eller delvis udsættes mod eller uden sikkerhed, eller at den alene skal kunne fortsættes mod sikkerhed, og at foretagne fuldbyrdelseshandlinger skal kunne ophæves mod sikkerhed. Angaar tvisten en af tredjemand paastaaet ret, kan foretagne fuldbyrdelseshandlinger efter omstændighederne ophæves uden sikkerhed. Den heromhandlede foreløbige bestemmelse kan ikke angribes ved noget retsmiddel.

I den kjendelse eller dom, hvorved begjæringen eller indvendingen afgjøres, træffes samtidig bestemmelse om, hvorvidt og i hvilken udstrækning fuldbyrdelsen skal indstilles eller begrænses og foretagne fuldbyrdelseshandlinger ophæves.

§ 84.

Hvis en retskraftig dom helt eller delvis har ophævet grundlaget eller erklæret det ugyldigt eller uskikket som saadant eller forandret dets fastsættelse af fuldbyrdelseskravet, skal paa begjæring fuldbyrdelsen indstilles eller begrænses og foretagne fuldbyrdelseshandlinger ophæves i tilsvarende udstrækning.

Naar en dom, der giver adgang til foregreben fuldbyrdelse, ved ny dom helt eller delvis ophæves eller forandres enten med hensyn til sagen selv eller med hensyn til bestemmelsen om fuldbyrdelseskraften, gjælder det samme, selv om den nye dom ikke er bleven retskraftig.

Før beslutning fattes, skal der gives sagsøgeren anledning til at udtale sig.

Digitized by Google

§ 85.

Forsaavidt intet andet er lovbestemt, skal fuldbyrdelsen endvidere paa begjæring indstilles og foretagne fuldbyrdelseshandlinger ophæves:

1. naar sagsøgeren begjærer det eller samtykker deri eller har taget begjæringen om fuldbyrdelse tilbage;
2. naar det godtgjøres, at sagsøgeren senere er fyldestgjort, eller at fuldbyrdelseskravet forøvrig er bortfaldt;
3. naar sagsøgte stiller saadan sikkerhed, som efter § 19 vilde have berettiget ham til at afværge fuldbyrdelsen;
4. naar det findes overveiende sandsynligt, at fuldbyrdelsens fortsættelse eller gjennemførelse ikke vil medføre noget udbytte, der overstiger de dermed forbundne omkostninger.

Inden beslutnig fattes i de i nr. 2—4 omhandlede tilfælde, skal der gives sagsøgeren anledning til at udtale sig. I det i nr. 4 omhandlede tilfælde kan beslutningen fattes paa embeds vegne.

§ 86.

Hvis fuldbyrdelse er foretagen i større omfang end nødvendigt til sagsøgerens fyldestgjørelse, skal den paa begjæring begrænses og foretagne fuldbyrdelseshandlinger ophæves i tilsvarende udstrækning.

Dette gjælder ogsaa, hvor fuldbyrdelsens omfang paa grund af afbetaling paa sagsøgerens krav eller andre efterfølgende omstændigheder viser sig at blive større end nødvendigt.

Før beslutning fattes, skal der gives sagsøgeren anledning til at udtale sig.

§ 87.

Udenfor de tilfælde, for hvilke loven har særlig bestemmelse, eller hvor en fuldbyrdelseshandling eller forhandling ikke kan tilendebringes i samme møde, bør udsættelse ikke finde sted, medmindre den findes paatrængende nødvendig af hensyn til en parts eller anden interesserets berettigede tarv. Udsættelsen kan gjøres afhængig af sikkerhedsstillelse, ligesom der forøvrig altid kan foretages de fornødne skridt for at sikre, at fuldbyrdelsen ikke forspildes.

Udsættelse sker altid paa bestemt tid, medmindre noget andet fremgaar af loven.

§ 88.

Er fuldbyrdelsen udsat paa ubestemt tid, fortsættes den ikke uden sagsøgerens begjæring, forsaavidt intet andet er lovbestemt.

Fremsættes begjæringen ikke inden tre maaneder, efterat dertil er adgang, skal fuldbyrdelsen indstilles paa embeds vegne og foretagne fuldbyrdelseshandlinger paa begjæring ophæves. Før beslutning om saadan ophævelse fattes, skal der gives sagsøgeren anledning til at udtale sig.

Hvis fuldbyrdelsen er udsat paa ubestemt tid, efterat dækningsforfølgning er paabegyndt, medfører undladelse af inden nævnte frist at begjære den fortsat dog alene, at selve dækningsforfølgningen indstilles.

§ 89.

Kjæremaal mod kjendelse, hvorved en fuldbyrdelseshandling er ophævet i henhold til §§ 83, andet led, 85, 86 eller 88, maa erklæres inden otte dage og har opsættende virkning.

§ 90.

Hører fuldbyrdelsen under namsmanden, paahviler det ham at afgjøre alle derunder fremsatte begjæringer og indvendinger, hvis afgjørelse loven ikke ved særlig bestemmelse har henlagt til namsretten. En afgjørelse, der saaledes paahviler namsmanden, kan han ikke henskyde til namsretten.

§ 91.

Uden namsrettens ordre eller beslutning kan namsmanden ikke ophæve foretagne fuldbyrdelseshandlinger, medmindre sagsøgeren begjærer det eller samtykker deri eller har taget begjæringen om fuldbyrdelse tilbage eller der fremlægges en fuldbyrdelseskraftig retsafgjørelse fra en anden domstol, hvorved saadan ophævelse er bestemt.

§ 92.

Namsmandens afgjørelse af begjæringer eller indvendinger, som fremsættes under en fuldbyrdelseshandling, skal som regel fattes og

Digitized by Google

forkyndes paa stedet. I ethvert tilfælde maa de fattes inden 24 timer.

Er afgjørelsen ikke begjæret eller forkyndt i noget møde, eller er nogen, hvem den angaar ikke tilstede, skal den snarest muligt meddeles denne paa hensigtsmæssig maade, naar den indeholder afslag paa en fremsat begjæring eller efter sin art er bestemt til at bringes til den fraværendes kundskab.

§ 93.

Den, som er misfornøiet med namsmandens afgjørelse eller handlemaade forøvrig, kan besvære sig derover for namsretten.

Besværingen maa ske inden 14 dage, efterat han har faaet kundskab om den afgjørelse eller handling, som han angriber.

Besværingen kan fremsættes for namsmanden, der uopholdelig forelægger den for retten med de fornødne dokumenter og oplysninger.

Findes besværingen grundet, har retten at afhjælpe den, naar dertil er anledning, og i tilfælde at give namsmanden fornøden befaling eller anvisning.

§ 83 finder tilsvarende anvendelse.

7de kapitel.

Forskjellige bestemmelser.

§ 94.

Naar penge under fuldbyrdelsen tages i varetægt af eller indbetales til namsretten, namsmanden eller nogen anden dertil bemyndiget, skal de beløb, som ikke udfordres til løbende eller umiddelbart forestaaende udbetalinger, indsættes i Norges bank eller en af kongen godkjendt sparebank paa saa fordelagtige vilkaar som efter omstændighederne muligt.

§ 95.

Hvis noget skridt under fuldbyrdelsen medfører andre udgifter end de lovbestemte (lov om rettergangsmaaden i tvistemaal §§ 87 og 88), har den, som begjærer det foretaget, paa forlangende forskudsvis at stille til raadighed det fornødne beløb. Sker ikke dette, kan begjæringen afslaaes.

§ 96.

Naar intet andet er bestemt i denne lov, har sagsøgte at erstatte sagsøgeren de med fuldbyrdelsens iværksættelse forbundne omkostninger i den udstrækning, som de har været nødvendige for paa hensigtssvarende maade at gjøre fuldbyrdelseskravet gjældende.

Omkostningernes beløb fastsættes af den, som bestyrer vedkommende fuldbyrdelseshandling, og inddrives sammen med fuldbyrdelseskravet.

Har dette ikke kunnet ske, fastsættes beløbet paa begjæring ved namsrettens kjendelse. Erstatningskravet tabes, hvis begjæringen ikke er indgiven inden én maaned efter fuldbyrdelsens tilendebringelse eller indstilling.

§ 97.

Hvis fuldbyrdelsen indstilles, fordi grundlaget er ophævet eller erklæret ugyldigt eller uskikket som saadant, eller fordi dets foregrebne fuldbyrdelseskraft er ophævet, eller paa grund af nogen i §§ 74, 75 og 79 omhandlet indvending eller af nogen grund, som var sagsøgeren bekjendt før fuldbyrdelsens paabegyndelse, har han intet krav paa erstatning for omkostninger ved dens iværksættelse.

§ 98.

Hvis sagsøgte i henhold til lov om rettergangsmaaden i tvistemaal §§ 91, 93, 96 og 97, jfr. nærværende lovs § 102, har krav paa erstatning for omkostninger ved fuldbyrdelsen udenfor en under denne opstaaet retstvist, kan beløbet fastsættes ved særlig kjendelse af namsretten. Dog maa begjæring herom under kravets fortabelse fremsættes inden én maaned efter fuldbyrdelsens tilendebringelse eller indstilling.

§ 99.

Findes en part mod bedre vidende at have bevirket indledning af tvangsfuldbyrdelse eller ved falske eller aabenbart intetsigende paastande eller paaskud eller ved anden uredelighed at have søgt at hindre sagens rette oplysning eller at udhale eller lægge hindringer iveien for fuldbyrdelsen, kan han ved namsrettens kjendelse ilægges straf af bøder.

Straffen kan ilægges paa embeds vegne eller paa begjæring af modparten.

Digitized by Google

§ 100.

Under fuldbyrdelsen kan namsretten tilstaa sagsøgeren fri rettergang overensstemmende med reglerne i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal kapitel 7.

I anledning af en tvist, som opstaar under fuldbyrdelsen, kan ogsaa sagsøgte og tredjemand paa samme maade tilstaaes fri rettergang.

§ 101.

Er norsk domstols begjæring nødvendig til tvangsfuldbyrdelse, som skal ske i et andet land, avgaar begjæringen fra den ret, som har paadømt sagen i første instans.

§ 102.

De i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal givne almindelige bestemmelser om domstolene og parterne, om rettergangen, om bevis og om retsmidlerne finder tilsvarende anvendelse under fuldbyrdelsen, forsaavidt dertil er anledning og nærværende lov intet andet foreskriver.

Digitized by Google

Anden del.

Om fuldbyrdelse af pengekrav.

8de kapitel.

Om udlæg.

§ 103.

Fuldbyrdelse af pengekrav sker ved udlæg i sagsøgtes gods og kravets dækning af det udbytte, hvortil det udlagte gods efter lovlig omgang udbringes.

I. Gjenstanden for udlæg.

§ 104.

Udlæg kan tages i enhver sagsøgte tilhørende afhændelig formuesgjenstand, naar intet modsat ved lov eller anden retsgyldig bestemmelse er fastsat.

§ 105.

Ved erhvervelsen af en formuesgjenstand, der sker mod vederlag fra erhververens side, kan ikke retsgyldig træffes forbehold om, at der i gjenstanden ikke skal kunne tages udlæg til fyldestgjørelse af hans forpligtelser.

§ 106.

Hvis det paastaaes, at en gjenstand, som ved udlægshandlingen findes i sagsøgtes besiddelse, tilhører tredjemand, eller at der forøvrig tilkommer tredjemand nogen ret over gjenstanden, kan udlæg ske uden hensyn hertil, naar paastanden ikke paa stedet tilstrækkelig godtgjøres.

Paastanden tilføres protokollen, og der gives i tilfælde tredjemand fornøden underretning.

§ 107.

At tredjemand tidligere har taget udlæg eller forøvrig erhvervet en panteret i en gjenstand, som ikke er i hans besiddelse, er ikke til hinder for, at der tages udlæg i gjenstanden med prioritet efter hans ret.

§ 108.

Hvis nogen sagsøgte tilhørende gjenstand besiddes af tredjemand, som ikke er villig til at udlevere den, kan udlæg alene tages i sagsøgtes fordring paa at faa den udleveret.

Dog kan udlæg tages i gjenstanden selv, naar tredjemand alene paastaar at besidde som udlægshaver eller paa udlægshavers vegne, eller naar den er en fast eiendom eller norsk registreret skib, som tredjemand alene paastaar at besidde med hjemmel af en panteret eller anden begrænset tinglig ret.

§ 109.

Udlæg i en gjenstand omfatter, forsaavidt intet andet er bestemt, ogsaa de gjenstande, som i almindelighed uden særskilt aftale indgaar under en ved overenskomst stiftet panteret deri.

§ 110.

Særskilt udlæg kan ikke tages i en gjenstands enkelte bestanddele.

Heller ikke kan særskilt udlæg tages i gjenstande, som ifølge sin natur eller i henhold til gjældende ret er at betragte som tilbehør til en hovedgjenstand.

Digitized by Google

§ 111.

Som tilbehør til bergværk, fabrik eller andet industrielt anlæg kan sagsøgte forlange betragtet de til driften anvendte løse maskiner, indretninger og redskaber saavelsom andet til anlægget hørende inventarium, derunder indbefattet inventarium, som benyttes til transport af materiale eller produkter, saasom fade, vogne, heste, lastepramme samt kontorinventarium.

Panthaver, som i henhold til lov af 8de juni 1895 § 2 har erhvervet panteret i saadant tilbehør, kan modsætte sig, at særskilt udlæg deri tages. Samme ret har den, der tidligere har udlæg i anlægget med saadant tilbehør.

Som industrielt ansees ethvert anlæg, som er undergivet bestemmelserne i lov om tilsyn med arbeide i fabriker m. v. af 27de juni 1892.

§ 112.

Udlæg i en del af fast eiendom kan ikke tages, medmindre delen udgjør sagsøgtes hele anpart af eiendommen eller sagsøgerens krav grunder sig paa en ret, hvormed delen som saadan er beheftet.

§ 113.

Særskilt udlæg kan ikke tages i retten til at bruge eller udnytte en gjenstand eller til at nyde dens frugter eller indtægter, naar der er adgang til at tage udlæg i gjenstanden selv.

§ 114.

Udlæg kan ikke tages i:

1. de gangklæder, senge, sengklæder, kjøkkentøi og andre til bohavet hørende gjenstande, som efter forholdene skjønnes uundværlige for sagsøgte og hans husstand;
2. de redskaber og andre hjælpemidler og materialier, der skjønnes fornødne til udøvelsen af den virksomhed, hvorved sagsøgte ernærer sig, indtil en værdi af 200 kroner;
3. foreskreven tjenesteklædning og enhver anden gjenstand, som offentlige tjenestemænd, anerkjendte religionssamfunds kirkelige tjenestemænd, militærpersoner, praktiserende læger og jordmødre samt personale ved jernbane-, sporveis-, telegraf- og telefonanlæg, som er aabent for almenheden, behøver for at kunne udføre sin tjeneste;
4. skibsførerens og mandskabets ombordværende eiendele, som udkræves til tjenesten paa skibet, naar dette er udklareret for reise og iøvrig seilfærdigt;
5. bøger, der er bestemte til brug for sagsøgte eller hans husstand i kirke, ved husandagt, i skole eller ved anden undervisning;
6. regnskabs- og forretningsbøger, familjepapirer, forlovelsesringe, offentlige æresstegn og æresgaver;
7. kunstige lemmer, briller og andre paa grund af legemsmangler nødvendige hjælpemidler, der er bestemte til brug for sagsøgte eller nogen af hans husstand;
8. gjenstande, som hører til et gravsted, samt de til en umiddelbart forestaaende begravelse bestemte gjenstande;
9. penge og andre gjenstande, der er ydede som fattigunderstøttelse eller anden hjælp i trangstilfælde af offentlige kasser, stiftelser eller offentlig indsamlede midler;
10. penge, der er tilstaaet sagsøgte som stipendium eller lignende understøttelse i et særligt øiemed.

§ 115.

Udlæg kan ikke tages i nogen sagsøgte tilkommende uforfalden fordring paa:

1. løn eller tjenesteindtægt for offentlig eller privat tjeneste;
2. pension, vartpenge, livrente eller anden understøttelse, som udredes af nogen offentlig kasse eller af en privat selvhjælps- eller understøttelsesforening, for hvilken særskilt bestemmelse i denne henseende er given af kongen;
3. anden understøttelse, pension, livrente eller føderaad, forsaavidt fordringen er erhvervet i henhold til lovbestemt indskudspligt eller uden vederlag fra sagsøgtes side, eller retten er stiftet, før den gjæld, hvorfor udlæg søges, er paadraget;

Digitized by Google

4. underholdningsbidrag til hustru, barn eller barnets moder, som øvrigheden i henhold til lov har paalagt en mand at udrede;
5. erstatning for tilstødt ulykke i henhold til lov om ulykkesforsikring for arbeidere i fabriker m. v. af 23de juli 1894;
6. erstatning for skade paa legeme eller helbred eller for berøvelse af forsørger, som paahviler nogen i henhold til lov om den almindelige borgerlige straffelovs ikrafttræden af 22de mai 1902 § 19, første led, eller § 21, første led.

I fordring paa vederlag for andet personligt arbeide end under nr. 1 omhandlet kan udlæg ikke tages, før vederlaget er optjent.

§ 116.

Saafremt udlæg sker hos nogen, der staar i offentlig eller privat tjeneste, kan han af fordring paa løn eller tjenesteindtægt eller af rede penge kræve undtaget fra udlæg et beløb, som skjønnes fornødent til hans og hans familjes tarvelige underhold indtil den dag, da lønnen eller tjenesteindtægten næste gang forfalder.

Hvad der i første led er bestemt, finder tilsvarende anvendelse paa personer, der nyder en løbende indtægt af saadan art som i § 115 nr. 2—6 omhandlet.

§ 117.

Fremdeles kan fra udlæg kræves undtaget:

1. levnetsmidler, brænde og belysningsmidler til fornødent brug for sagsøgte og hans husstand i fire uger eller, saafremt et for to uger tilstrækkeligt forraad af disse ting ikke findes hos ham eller paa anden maade er sikret, det til anskaffelse heraf nødvendige beløb af rede penge;
2. efter sagsøgtes valg en melkeko eller to svin eller fire faar eller gjeder, forsaavidt disse dyr skjønnes fornødne til sagsøgtes og hans familjes tarvelige underhold, samt i tilfælde fornødent foder til de undtagne dyr for indtil 12 uger eller, hvis udlæg sker, efterat dyrene er indsatte paa vinterfoder, indtil de kan slippes paa vaarbeite. Er tilstrækkeligt foder til dyrene for de første fire uger ikke forhaanden eller paa anden maade sikret, kan af rede penge kræves undtaget det beløb, som behøves til anskaffelse heraf.

Udgjør den samlede værdi af de formuesgjenstande, som i henhold til denne paragraf eller til § 114 nr. 1 og 2 eller § 116 undtages fra udlæg, mindre end 200 kroner, kan sagsøgte, naar han er familjeforsørger, ogsaa kræve undtaget andre gjenstande, hvis værdi med tillæg af værdien for de nævnte ikke overstiger 200 kroner.

§ 118.

Gjenstande, som hører til det sædvanlige bohave eller husgeraad og er i brug i sagsøgtes hjem eller husholdning, bør undtages fra udlæg, naar det uden videre er klart, at det beløb, som vil kunne udbringes ved deres salg, ikke staar i nogetsomhelst forhold til den brugsværdi, de har for sagsøgte.

§ 119.

Uden hinder af bestemmelserne i §§ 114, 117 og 118 kan udlæg tages i gjenstande, hvori sagsøgeren har panteret eller tilbageholdsret for det krav, som søges fyldestgjort, eller for hvilke dette udgjør kjøbesummen.

Bestemmelsen i § 114 nr. 10 gjælder ikke, naar der søges udlæg for gjæld, som er paadragen i anledning af det øiemed, til hvilket stipendiet eller understøttelsen er ydet.

Bestemmelserne i §§ 115 og 116 samt § 117, sidste led, kommer ikke til anvendelse i tilfælde, hvor der søges fyldestgjørelse for skatter eller andre offentlige afgifter eller for krav, som grunder sig paa nogen forsørgelsespligt, der paahviler sagsøgte efter loven, eller for privat erstatningskrav paa grund af forsætlig skadegjørende handling. Dog kan udlæg ikke tages i uoptjent fordring paa saadan løn, indtægt eller vederlag som i § 115 omhandlet, hvis det ikke er søgt inden seks maaneder, efterat dertil er adgang.

Digitized by Google

§ 120.

Ved udlægshandlingen skal namsmanden gjøre sagsøgte bekjendt med hans ret til at kræve visse formuesgjenstande undtagne fra udlæg og henstille til ham at udpege, hvad han ønsker undtaget.

Møder ikke sagsøgte eller nogen paa hans vegne, eller afgiver han ingen bestemmelse, antages han at ville benytte sin ret i den udstrækning, som loven hjemler. Namsmanden skal da, saavidt muligt efter samraad med tilstedeværende medlemmer af hans husstand, efter bedste skjøn gjøre hans ret gjældende.

§ 121.

Fraskrivelse af de ved §§ 114—118, jfr. § 119, hjemlede rettigheder kan ikke retsgyldig finde sted. Uforfalden fordring paa saadan løn eller indtægt, som omhandles i § 115 nr. 1—6, kan ikke retsgyldig overdrages eller pantsættes. Det samme gjælder uoptjent vederlag for saadant arbeide, som nævnes i § 115, sidste led.

§ 122.

Det tilkommer sagsøgte at udpege de formuesgjenstande, hvori udlæg skal tages.

Sagsøgeren kan nægte at modtage udlæg i fast eiendom eller rettigheder i saadan, naar der findes tjenligt løsøre, eller i fordringer eller rettigheder, hvis der findes andet løsøre, som kan tages. Heller ikke behøver han, naar andet gods findes, at modtage udlæg i løsøregjenstande, hvis bevaring eller salg vil medføre særlig vanskelighed eller hvorover andre tidligere har erhvervet nogen ret, hvorfor udlægget maa staa tilbage, eller i omtvistede eller usikre fordringer eller rettigheder.

Sagsøgeren kan ikke nægte at modtage udlæg i forfalden fordring paa ham selv, naar den er erkjendt eller retskraftig afgjort.

Er fuldbyrdelseskravet sikret ved pant, kan sagsøgeren altid forlange udlæg taget i den pantsatte gjenstand.

Møder ikke sagsøgte ved udlægshandlingen, skal det af namsmanden iagttages, at løsøre udlægges før fast eiendom og de mere undværlige ting før de mindre undværlige, ligesom namsmanden forøvrig efter bedste skjøn skal varetage sagsøgtes tarv.

II. Udlægshandlingen.

§ 123.

Hvis der, inden en berammet udlægshandling er paabegyndt, indløber til namsmanden nogen yderligere begjæring eller ordre om udlæg hos samme sagsøgte for andre sagsøgeres krav, skal udlægshandlingen foretages samtidig for alle sagsøgere, hvis dette er muligt.

Udlæg, som saaledes sker samtidig i samme gjenstande, medfører for alle sagsøgere lige ret, saafremt intet andet følger af reglerne i §§ 143 og 144.

§ 124.

Udlægshandlingen foretages paa sagsøgtes bopæl eller det sted, der efter loven ansees som saadan i retslige anliggender.

Findes ved sagsøgtes bopæl ikke tilstrækkeligt gods, kan udlægshandlingen fortsættes paa andet sted, hvor gods findes. Paa saadant sted kan handlingen ogsaa begynde, naar sagsøgte deri har samtykket eller det paa forhaand maa antages givet, at der ved hans bopæl intet udlæg vil være at faa, eller naar sagsøgte ikke har kjendt bopæl i riget. Det samme gjælder, naar udlæg tilsigtes i gjenstande, hvori sagsøgeren har panteret eller tilbageholdsret for fuldbyrdelseskravet.

Med sagsøgtes samtykke kan udlægshandlingen efter sagsøgerens begjæring holdes paa namsmandens kontor eller et andet af ham bestemt sted, hvis udlæg tilsigtes i fast eiendom eller i gjenstande, der er udlagte ved en tidligere udlægshandling, for hvilken protokollen eller en bekræftet udskrift deraf haves tilstede, eller i gjenstande, hvorover der haves tilstede saadan fortegnelse og værdsættelse som i § 130, andet led, nævnt.

§ 125.

Søges udlæg i skib eller skibspart, kan udlægshandlingen holdes paa rederens bopæl, uden hensyn til hvor skibet befinder sig.

For rederigjæld kan udlægshandlingen, uden hensyn til bestemmelsen i § 124, første led, holdes ombord i skibet eller, hvis udlæg tilsigtes i skibspart, tillige paa den bestyrende reders bopæl.

Digitized by Google

§ 126.

Udebliver sagsøgeren, kan udlægshandlingen ikke fremmes. Er der efter omstændighederne grund til at antage, at sagsøgeren har gyldigt forfald, udsættes den en passende tid; i modsat fald indstilles den paa embedsvegne. Sagsøgeren underrettes uopholdelig om beslutningen.

§ 127.

Hvis sagsøgte ikke er tilstede ved udlægshandlingen og heller ikke nogen møder med fuldmagt til at optræde paa hans vegne, skal namsmanden opfordre hans ægtefælle eller anden til hans husstand hørende voksen person til at varetage hans tarv. Hvis ingen saadan person er tilstede eller er villig til at optræde, rettes lignende anmodning til sagsøgtes husvært eller arbeidsgiver, om saadan er i nærheden, eller til den, som har gjenstandene i sin besiddelse eller varetægt.

§ 128.

Udlægshandlingen begynder med en beregning af sagsøgerens krav med renter og omkostninger og opfordring til sagsøgte eller til den, der optræder paa hans vegne, om at betale i mindelighed.

§ 129.

De formuesgjenstande, hvori udlæg tages, skal, saavidt gjørligt enkeltvis, optegnes og værdsættes. Værdsættelsen foretages af namsmanden og det tilkaldte vidne.

Gjenstande, der udlægges som tilbehør til fast eiendom eller skib, behøver ikke enkeltvis at opregnes, men kan, efter omstændighederne enten i sin helhed eller i afdelinger, sammenfattes under almindelige betegnelser, der viser deres art, ligesom samlet værdsættelse kan finde sted af det hele tilbehør eller af de enkelte afdelinger.

De udlagte gjenstande værdsættes til det beløb, hvortil de antages at kunne udbringes ved at anvendes til dækning efter lovlig omgang.

§ 130.

Forsaavidt udlæg tages i gjenstande, der er udlagte ved en tidligere udlægshandling, behøver ny optegnelse og værdsættelse ikke at finde sted, naar den tidligere protokol eller bekræftet udskrift deraf haves tilstede. Isaafald er en henvisning til den tidligere protokol tilstrækkelig.

Forsaavidt udlæg tages i gjenstande, hvorover der haves tilstede en af parterne vedtagen fortegnelse og værdsættelse, der gaar saaledes i det enkelte, som § 129 kræver, kan denne fortegnelse og værdsættelse lægges til grund.

§ 131.

Under udlægshandlingen bør det saavidt muligt søges oplyst, om der tidligere af andre er taget udlæg eller forøvrig erhvervet nogen panteret eller fortrinsret i de udlagte løsøregjenstande, og det fornødne herom tilføres protokollen.

§ 132.

Handlingen slutter med, at namsmanden erklærer de optegnede gjenstande udlagte til fyldestgjørelse af sagsøgerens krav og udtrykkelig forbyder enhver forføining over dem, som strider mod sagsøgerens ret.

§ 133.

Er sagsøgte ikke tilstede ved udlægshandlingen og heller ikke hans ægtefælle eller nogen, som har fuldmagt til at optræde paa hans vegne, skal namsmanden uopholdelig give ham fornøden meddelelse om det tagne udlæg og forbudet mod at forføie over de udlagte gjenstande.

Hvis udlæg er taget i gjenstande, som er i tredjemands besiddelse, skal der under tilsvarende betingelser ogsaa gives ham lignende meddelelse.

Digitized by Google

§ 134.

Naar udlæg er taget i fast eiendom, i tilfælde med tilbehør, eller i nogen paa fast eiendom hvilende rettighed, til hvis overdragelse tinglysning kræves, skal namsmanden paa sagsøgerens forlangende uopholdelig indsende til pantebogsføreren bekræftet udskrift af udlægshandlingen med begjæring om tinglysning.

Det samme gjælder, naar udlæg er taget i løsøre af anden art end i § 139, første led, nævnt.

Er udlæg taget i norsk registreret skib, i tilfælde med tilbehør, eller i part i saadant skib, indsender namsmanden paa sagsøgerens forlangende uopholdelig til registerføreren to bekræftede udskrifter af udlægshandlingen med begjæring om registrering.

Naar udlæg er taget i en patentret, skal namsmanden ligeledes paa forlangende uopholdelig indsende to bekræftede udskrifter af udlægshandlingen til patentkontoret med begjæring om anmærkning i patentregisteret.

§ 135.

Er udlæg taget i fordring eller rettighed, som ikke knytter sig til ihændehaver- eller ordrepapir, skal namsmanden paa sagsøgerens forlangende uopholdelig meddele den ifølge fordringen eller rettigheden forpligtede (fordringsskyldneren) underretning om udlægget og forbud mod at betale eller yde til sagsøgte.

§ 136.

Viser det sig, at det udlagte gods ikke er tilstrækkeligt til sagsøgerens dækning, eller kan en sagsøger, som ikke har faaet tilstrækkeligt udlæg, senere paavise gods, hvori udlæg kan tages, kan han ved henvendelse til namsmanden forlange udlægshandlingen gjenoptaget og fortsat.

III. Udlæggets retsvirkning.

§ 137.

Udlagt fast eiendom med tilbehør forbliver i almindelighed i sagsøgtes besiddelse, og denne er da berettiget til at bruge eiendommen indenfor grænserne af en forsvarlig drift og til indenfor samme grænser at forføie over de enkelte tilbehørsgjenstande.

§ 138.

Bestemmelserne i foregaaende paragraf finder tilsvarende anvendelse ved udlæg i norsk registreret skib med tilbehør.

Hvis skibet ved udlægshandlingen ligger i norsk havn eller senere kommer til saadan, kan namsmanden paa sagsøgerens begjæring bestemme, at det ikke maa forlade havnen, før tvangsauktion har fundet sted. Isaafald kan namsmanden opnævne en paalidelig tredjemand til at føre tilsyn med skibet. Skibsdokumenterne tages i forvaring af denne eller af namsmanden. Forbudet meddeles vedkommende toldmyndighed og tilstilles skibsføreren eller, om ingen saadan findes ansat ombord, rederen (den bestyrende reder). Forbudet skal paa begjæring hæves, saafremt tvangsauktion ikke er forlangt inden 14 dage, efterat dertil er lovlig adgang, eller saafremt sagsøgeren ikke forøvrig fremmer auktionen med tilbørlig hurtighed.

Saadant forbud kan under samme betingelser ogsaa begjæres af sagsøger, der har udlæg i mere end en halvpart af et skib, eller i fællesskab af flere sagsøgere, der tilsammen har saadant udlæg.

§ 139.

Udlagte penge tages i besiddelse af namsmanden eller overgives, om parterne derom er enige, til en paalidelig tredjemand. Er udlæg skeet i et værdipapir eller i en fordring eller rettighed, som knytter sig til ihændehaver- eller ordrepapir eller gjældsbrev, tages dokumentet i besiddelse af namsmanden, som giver det paategning om udlægget og forvarer det, hvis parterne ikke er enige om at overgive det i en tredjemands varetægt. Namsmanden kan ogsaa forøvrig tage i besiddelse dokumenter, som tjener til bevis for udlagte fordringer eller rettigheder.

Hvis sagsøgeren under udlægshandlingen eller senere forlanger det, skal ogsaa andet udlagt løsøre sættes ud af sagsøgtes besiddelse. Gjenstandene skal isaafald paa stedet forvares under namsmandens segl eller, hvis

Digitized by Google

det af mangel paa tjenligt forvaringsrum ikke kan ske, fjernes og overgives til en paalidelig tredjemand; finder namsmanden ikke nogen betænkelighed derved, kan han mod eller uden sikkerhed overgive gjenstandene i sagsøgerens forvaring.

Udlagte dyr kan sagsøgte forlange fjernet, hvis der ikke af udlagt foder eller forøvrig anvises ham det fornødne til deres underhold.

Omkostningerne ved gjenstandenes flytning og forvaring eller ved fornøden fodring af dyr indgaar under omkostningerne ved fuldbyrdelsen.

Naar gjenstandene efterlades i sagsøgtes besiddelse eller værge, er denne uberettiget til enhver brug eller forføining over dem, som udsætter dem for fare eller forringer deres værdi.

§ 140.

Er en udlagt fordring eller rettighed sikret ved haandpant, kan dette forlanges sat ud af sagsøgtes besiddelse overensstemmende med reglerne i § 139.

Dog kan sagsøgte isaafald forlange sikkerhed stillet for det ansvar, der kan opstaa ved en krænkelse af de forpligtelser, som paahviler ham ligeoverfor pantsætteren.

§ 141.

Har flere sagsøgere taget udlæg i de samme gjenstande, kan enhver af dem forlange disse udsatte af sagsøgtes besiddelse overensstemmende med reglerne i § 139.

§ 142.

Bestemmelserne i §§ 137—141 finder tilsvarende anvendelse, naar udlæg er taget i gjenstande, som ikke er i sagsøgtes besiddelse.

Efterlades løsøre i tredjemands besiddelse eller værge, skal namsmanden forbyde ham at udlevere det til sagsøgte.

§ 143.

Ved udlæg erhverver sagsøgeren panteret for fuldbyrdelseskravet med omkostninger i de udlagte gjenstande.

I sammenstød med andre rettigheder regnes panteretten stiftet:

a. ved de i § 134, første, tredje og fjerde led, omhandlede gjenstande fra tinglysningen eller registreringen overensstemmende med de nærmere regler, som gjælder om tinglysning og registrering af rettigheder over fast eiendom og skib eller af patentret;
b. ved løsøregjenstande af den i § 139, første led, nævnte art fra det tidspunkt, da de er udsatte af sagsøgtes besiddelse;
c. ved løsøre forøvrig fra tinglysningen overensstemmende med de nærmere regler, som gjælder derom, eller, forsaavidt angaar legemlige løsøregjenstande, tillige fra det tidspunkt, da gjenstandene er udsatte af sagsøgtes besiddelse.

I sammenstød med rettigheder, der ikke selv er sikrede paa maader, som svarer til de ovennævnte, regnes panteretten stiftet fra udlægshandlingen.

§ 144.

Den ved udlæg erhvervede ret i en patentret eller i saadant løsøre, som omhandles i § 143, bogstav b og c, tabes, hvis begjæring om dækning ikke er fremsat inden to aar efter udlægshandlingen eller, saafremt hertil ikke har været lovlig adgang, inden én maaned, efterat saadan adgang er indtraadt.

Sagsøgte kan i tilfælde begjære namsrettens kjendelse for, at udlægshandlingen ophæves, og at han skal gjenindsættes i gjenstandenes besiddelse.

IV. Tvangsbestyrelse af fast eiendom.

§ 145.

Sagsøgeren kan forlange, at udlagt fast eiendom med tilbehør sættes under en af namsretten anordnet bestyrelse.

Begjæringen skal være ledsaget af bekræftet udskrift af udlægshandlingen og fremsættes for namsretten paa det sted, hvor eiendommen ligger. Den kan fremsættes for namsmanden, der isaafald uopholdelig forelægger den for retten og foreløbig træffer de fornødne forføininger med hensyn til bestyrelsen, indtil rettens beslutning kan foreligge.

Fremsætter flere sagsøgere saadan begjæring, finder bestemmelserne i § 166 tilsvarende anvendelse.

Digitized by Google

§ 146.

Den myndighed, der modtager begjæringen, skal snarest muligt tilstille sagsøgte underretning om samme med tilkjendegivende, at han har at afholde sig fra enhver forføining over eiendommens indtægter og fra enhver deltagelse i dens drift uden samtykke af bestyreren eller, indtil saadan er valgt, af namsmanden eller namsretten.

§ 147.

Retten vælger en bestyrer og giver ham de fornødne anvisninger angaaende bestyrelsen under særligt hensyn til de øvrige rettigheder, som paahviler eiendommen.

Bestyreren staar under rettens tilsyn og kan afskediges, naar dertil findes grund. Retten bestemmer hans godtgjørelse og kan paalægge ham at stille en passende sikkerhed.

Hvis det kan ske uden skadelig forhaling, bør der gives parterne anledning til at udtale sig om bestyrerens valg og afskedigelse samt om de anvisninger, som skal gives ham.

Saavel sagsøgeren som sagsøgte kan vælges til bestyrer, naar retten anser det ubetænkeligt.

Hvor det findes nødvendigt eller hensigtsmæssigt, kan flere bestyrere vælges.

§ 148.

Bestyreren indsættes i eiendommens besiddelse, i fornødent fald paa den i § 368 omhandlede maade.

Bor sagsøgte paa eiendommen, skal der i ethvert tilfælde overlades ham de for ham og hans husstand fornødne rum indtil første faredag, dog mindst i et tidsrum af tre maaneder. Hvis han eller nogen af hans husstand foretager handlinger, der er til skade for eiendommen eller bestyrelsen, kan retten paa begjæring ved kjendelse bestemme, at han før nævnte tidspunkt skal fjernes.

§ 149.

Bestyreren har indenfor den ham meddelte fuldmagt at sørge for eiendommens hensigtsmæssige drift og at indkræve og oppebære eiendommens indtægter.

Af disse afholder han først omkostningerne ved bestyrelsen og driften samt nødvendigt vedligehold. Overskudet anvendes til dækning af skatter og de øvrige paa eiendommen heftende krav i den orden, hvori de er berettigede til fyldestgjørelse.

Opstaar der tvil eller tvist om, hvorledes indtægterne skal anvendes, forelægger bestyreren sagen for retten, der kan bestemme fordeling overensstemmende med reglerne i §§ 328—334.

§ 150.

Bestyreren aflægger regnskab til tider, som retten bestemmer. Regnskabet indsendes til retten, som giver sagsøgeren og sagsøgte anledning til at gjøre sig bekjendt dermed.

§ 151.

Sagsøgeren maa paa begjæring forskudsvis udlægge de beløb, som udkræves til bestyrelsen og driften, ligesom det kan paalægges ham at stille en passende sikkerhed herfor. I manglende fald kan retten nægte at sætte eiendommen under bestyrelse og beslutte, at anordnet bestyrelse indstilles.

Bestyrelsen skal endvidere ved rettens beslutning indstilles, naar sagsøgeren begjærer det, eller naar han er fyldestgjort for sit krav, eller naar udlægshandlingen er ophævet, eller naar eiendommen er solgt ved tvangsauktion og skal tiltrædes af kjøberen.

9de kapitel.

Almindelige bestemmelser om dækning af udlagt gods.

§ 152.

Forsaavidt ikke anden fremgangsmaade er foreskreven eller tilladt, skaffes dækning derved, at det udlagte gods sælges ved tvangsauktion.

§ 153.

Har flere sagsøgere taget udlæg i samme gjenstande, kan enhver af dem begjære dækning efter denne lovs regler uden hensyn til sin plads i rækken og uden foregaaende udløsning af tidligere udlægshavere.

Digitized by Google

§ 154.

Hvis sagsøgte forpligter sig til maanedlige afbetalinger paa mindst en fjerdedel af fuldbyrdelseskravet med lovlige omkostninger og har betalt det første afdrag, kan namsretten, naar omstændighederne taler derfor, paa begjæring udsætte dækningsforfølgningen i indtil tre maaneder. Før beslutning fattes, bør der gives sagsøgeren anledning til at udtale sig.

Betales noget afdrag ikke i rette tid, bortfalder udsættelsen.

Rettens beslutninger efter denne paragraf kan ikke paakjæres.

§ 155.

Naar en udlagt gjenstand sælges ved tvangsauktion, kan ingen kræve tilslag paa grund af en ham tilkommende forkjøbs-, løsnings- eller gjenkjøbsret.

§ 156.

Naar en udlagt gjenstand under dækningsforfølgningen er solgt, kan kjøberen, saafremt ingen særlig retsgrund foreligger, hverken mod sagsøgeren eller sagsøgte gjøre gjældende ansvar for vanhjemmel eller for mangler ved gjenstanden.

§ 157.

Aftaler er ugyldige, som gaar ud paa, at nogen ikke skal byde eller kjøbe ved tvangsauktion eller andet tvangssalg af udlagt gods eller kun byde til en vis grænse.

10de kapitel.

Tvangsauktion over udlagt fast eiendom.

I. Almindelige bestemmelser.

§ 158.

Tvangsauktion over udlagt fast eiendom kan ikke uden sagsøgtes samtykke begjæres før to maaneder efter udlægshandlingen og ikke, før grundlaget har vundet retskraft.

Begjæringen fremsættes for namsretten paa det sted, hvor eiendommen ligger.

§ 159.

Som sagsøgt under auktionen gjælder den, hos hvem eiendommen er udlagt.

Er eiendommen overgaaet til en ny eier, kan auktionsforfølgningen istedet rettes mod denne, selvom han ikke har erhvervet tinglyst hjemmel.

§ 160.

Som interesserede under auktionen gjælder foruden sagsøgeren og sagsøgte:

1. enhver, som ved auktionens berammelse har nogen tinglyst rettighed med hensyn til eiendommen og dens tilbehør eller nogen rettighed med hensyn til disse gjenstande, til hvis virkning mod tredjemand tinglysning ikke udkræves og hvorom retten har kundskab;
2. enhver anden, som for namsretten anmelder og paa dennes eller nogen interesserets forlangende sandsynliggjør at have nogen rettighed, som er til hinder for auktionen, eller nogen anden rettighed, som hviler paa eiendommen, dens tilbehør eller en eiendommen paahvilende heftelse, eller som giver ret til fyldestgjørelse deraf.

§ 161.

Enhver, som godtgjør at være indehaver af en tinglyst rettighed med hensyn til fast eiendom, kan forlange indført ved rettighedens plads i panteregisteret sit navn og sin adresse eller navn og adresse paa en i domssognet boende person, som har fuldmagt til at modtage tilstillelser og meddelelser paa rettighedshaverens vegne i tilfælde af tvangsfuldbyrdelse i eiendommen.

Til en saadan fuldmægtig kan tilstillelser og meddelelser under auktionsforfølgningen ske, naar fuldmagtsforholdet er retten bekjendt.

§ 162.

Hvis der gjennem tvangsauktion søges dækning af udlæg i en andelsret i fast eiendom eller i en særskilt matrikuleret rettighed, finder reglerne for tvangsauktion over fast eiendom tilsvarende anvendelse.

Digitized by Google

II. Auktionens indledning og forberedelse.

§ 163.

Begjæringen om auktion skal tilfredsstille fordringerne efter § 51 og være ledsaget af:

1. bekræftet udskrift af udlægshandlingen og
2. forslag til auktionsvilkaar, forsaavidt sagsøgeren foreslaar ændringer i de lovbestemte vilkaar eller tillæg til disse.

Hertil bør sagsøgeren føie de ham bekjendte oplysninger om eiendoms-, heftelses- og værdiforhold, som ikke fremgaar af nævnte dokumenter eller af pantebøgerne.

§ 164.

Antages auktionsbegjæringen, tilstilles der sagsøgte uopholdelig underretning derom.

Er tilstillelsen ikke skeet inden 14 dage før auktionen, kan denne ikke uden sagsøgtes samtykke fremmes i henhold til begjæringen.

Tilstillelsen kan undlades, hvis sagsøgte ikke har kjendt opholdssted i riget og han heller ikke har nogen kjendt fuldmægtig her, til hvem den kan ske.

§ 165.

Saasnart auktionen er besluttet, skal namsdommeren, naar han ikke selv er pantebogsfører, begjære sig meddelt panteattest over eiendommen. Panteattesten skal indeholde alle heftelser, som er tinglyste ved auktionens berammelse, samt oplysning om, hvad der er indført i henhold til § 161.

§ 166.

Saalænge en besluttet auktion er i gang, kan nogen yderligere auktion ikke besluttes over samme eiendom. Fremsætter en anden sagsøger auktionsbegjæring, som retten finder at kunne antage, gaar beslutningen ud paa, at han ansees for at have tiltraadt forfølgningen i den stilling, hvori den for tiden staar.

Beslutning om, at der er givet en sagsøger adgang til at tiltræde, tilstilles uopholdelig sagsøgte. § 164, andet og tredje led, gjælder ogsaa her.

Den tiltrædende sagsøger underrettes om, hvis forfølgning han ansees for at have tiltraadt. Om tiltrædelsen underrettes ogsaa den sagsøger, efter hvis begjæring auktionen er besluttet, og i tilfælde de tidligere tiltraadte sagsøgere.

Den tiltrædende sagsøger har fra tiltrædelsen samme ret, som om auktionen var besluttet i henhold til hans begjæring. Indtræder der for nogen af flere sagsøgere grund til at indstille eller udsætte forfølgningen, fortsættes den for de øvrige, hvem grunden ikke gjælder.

§ 167.

Hvis nogen foruden i eiendommen har udlægspant eller anden panteret i tilbehør, som ikke er indbefattet under sagsøgerens udlæg, kan han, enten hans fordring er forfalden eller ikke, begjære, at auktionen skal omfatte dette tilbehør.

Er dertil anledning, indtages det fornødne om tilbehørets salg i kundgjørelsen om auktionen over den faste eiendom. Begjæringen maa i ethvert fald fremsættes saa betimelig, at sagsøgte kan underrettes om salget og dette kundgjøres efter de regler, som gjælder for tvangsauktion over løsøre.

Hvis tilbehøret bliver solgt ved auktionen i forbindelse med eiendommen (§ 183), bestemmes det, naar vedkommende interesserede ikke kommer overens om noget andet, ved namsrettens skjøn, hvor stor del af kjøbesummen der skal ansees for at falde paa tilbehøret.

§ 168.

Saasnart begjæringen er antagen, berammer retten tid og sted for auktionen og udsteder kundgjørelse derom.

Tiden sættes saaledes, at auktionen kan afholdes fire uger efter kundgjørelsens indrykkelse i Kundgjørelsestidende (§ 170) eller snarest muligt derefter. Foreligger særlige grunde, kan tiden sættes fjernere, dog nødig over tre maaneder.

Auktionen holdes som regel inden herredet eller byen, hvor eiendommen ligger, men kan ogsaa, naar sagsøgeren eller sagsøgte forlanger det eller retten finder det tjenligt for et heldigt salg eller for at spare omkostninger, holdes paa et andet bekvemt sted i domssognet eller i en til denne stødende by.

Digitized by Google

§ 169.

Kundgjørelsen skal betegne auktionen som tvangsauktion og forøvrig indeholde:

1. tid og sted for auktionen;
2. tydelig og nøiagtig betegnelse af den faste eiendom og en almindelig angivelse af det tilbehør, som samtidig skal sælges;
3. tid og sted for mødet til forhandling om auktionsopgjøret (§ 238);
4. opfordring til enhver, som har noget krav, der hefter paa eiendommen eller tilbehøret og ikke fremgaar af pantebøgerne ved auktionens berammelse, om at anmelde det for namsretten snarest muligt og senest i nævnte møde;
5. opfordring til enhver, som mener sig at have nogen ret, der er til hinder for auktionen, om at anmelde sin ret senest før tilslaget.

§ 170.

Kundgjørelsen skal indrykkes én gang i Kundgjørelsestidende og forøvrig én gang i to paa stedet almindelig læste blade. Indrykkelsen i Kundgjørelsestidende skal ske mindst fire uger før auktionen. Paa landet skal kundgjørelsen endvidere opslaaes paa et dertil bekvemt og sædvanligt sted i det sogn, hvor eiendommen er beliggende, og i et eller to af nabosognene.

Finder retten yderligere bekjendtgjørelse tjenlig for et heldigt salg, kan den af egen drift eller efter begjæring af nogen interesseret bestemme saadan. Enhver interesseret kan paa egen bekostning foretage yderligere bekjendtgjørelse.

§ 171.

Gjenpart af kundgjørelsen meddeles snarest muligt sagsøgeren og sagsøgte samt de øvrige interesserede, som retten ved dens udstedelse kjender, forsaavidt deres rettigheder ikke har prioritet foran sagsøgerens eller, i tilfælde af flere sagsøgere, den bedst prioriteredes krav. Dog skal ogsaa de foran eller lige med sagsøgeren prioriterede panthavere meddeles saadan gjenpart, naar deres panteret er tinglyst ved auktionens berammelse eller senere anmeldt for retten.

Tiltrædes auktionen senere af nogen sagsøger, skal de da kjendte interesserede, hvis rettighed ikke har prioritet foran hans krav, meddeles gjenpart af kundgjørelsen, forsaavidt de ikke allerede har erholdt saadan.

I forbindelse med gjenparten meddeler retten vedkommende interesserede, af hvem og for hvilke krav auktionen er begjæret.

Ovennævnte meddelelser kan undlades, naar den interesserede ikke har kjendt opholdssted i riget og han heller ikke har nogen kjendt fuldmægtig her, til hvem de kan ske.

§ 172.

Underretning om auktionen meddeles ogsaa de myndigheder, der staar for inddrivelsen af de eiendommen paahvilende skatter og afgifter, med opfordring til inden auktionen at anmelde de skyldige beløb.

§ 173.

I tiden mellem kundgjørelsen og auktionen er sagsøgte pligtig til i tilfælde efter rettens nærmere bestemmelse at give de interesserede og kjøbelystne adgang til at bese eiendommen og det tilbehør, som samtidig skal sælges.

§ 174.

Enhver interesseret kan til veiledning ved auktionen hos namsretten forlange optaget en værdsættelse af eiendommen overensstemmende med reglerne i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal kapitel 16. Til værdsættelsen udkræves intet andet varsel end en meddelelse til de interesserede, hvem saadan betimelig kan gives.

Paahviler der eiendommen nogen forkjøbs-, løsnings- eller gjenkjøbsret, brugsret eller leieret, servitut eller føderaad, livrente eller grundbyrde, som ikke indgaar under det mindste bud (§ 184), bør isaafald eiendommen værdsættes med eller uden saadan heftelse, og hvis det særskilt forlanges, værdien af den enkelte rettighed i og for sig ansættes.

I de i § 182 og § 167, jfr. § 183, omhandlede tilfælde kan forlanges værdsættelse af eiendommen med og uden tilbehøret og særskilt værdsættelse af dette.

Omkostningerne ved værdsættelsen betales af den, som har forlangt samme.

Digitized by Google

III. Auktionens omberammelse, udsættelse og indstilling.

§ 175.

Retten bør betimelig før auktionen forvisse sig om, at lovlig kundgjørelse og de fornødne tilstillelser og meddelelser har fundet sted og i tilfælde af mangler rette disse, om muligt saaledes, at auktionen uhindret kan foregaa til berammet tid.

§ 176.

Auktionen skal paa embeds vegne omberammes, hvis bestemmelserne om auktionens kundgjørelse i § 170, første led, er tilsidesatte og ikke mere kan iagttages.

Det samme gjælder, naar tilstillelse efter § 164 og § 166, andet led, ikke betimelig har fundet sted og fornødent samtykke ikke er givet, saaledes at auktionen ikke kan fremmes i henhold til en begjæring, der har krav paa at lægges til grund for samme. Hvis forsømmelsen først opdages i auktionsmødet, finder omberammelse ikke sted, saafremt sagsøgte afgiver møde uden at gjøre indsigelse inden opraabet; i saa fald ansees han for at have givet samtykke til auktionens fremme.

§ 177.

I auktionsmødet kan sagsøgeren ikke tage sin auktionsbegjæring tilbage, efterat et bindende bud er afgivet, hvis sagsøgte eller en interesseret med forfalden fordring paa stedet reiser indvending derimod.

§ 178.

Hvis sagsøgte eller nogen paa hans vegne eller en interesseret, som er berettiget til at udløse sagsøgeren, i auktionsmødet inden tilslaget (budets antagelse, jfr. § 217) indbetaler til retten fuldbyrdelseskravet med alle paaløbne omkostninger, skal auktionen udsættes indtil videre.

§ 179.

Beslutning om, at auktionen indstilles eller udsættes, meddeles sagsøgeren, sagsøgte og i tilfælde eiendommens nye eier samt den, efter hvis begjæring beslutningen er fattet, forsaavidt den ikke er forkyndt i deres nærvær.

§ 180.

Naar auktionen omberammes, sker kundgjørelse og meddelelser efter de almindelige regler.

IV. Auktionsvilkaarene.

§ 181.

Forsaavidt intet andet er bestemt, omfatter auktionen ogsaa det tilbehør, hvori sagsøgeren har udlæg, og opraabes dette i forbindelse med eiendommen.

§ 182.

Hvis sagsøgeren i henhold til § 111 har udlæg i tilbehør, der ikke hefter for bedre prioriterede krav, og eiendommen er opraabt med dette tilbehør, uden at der er opnaaet et bud, som er tilstrækkeligt til hans dækning, kan han forlange, at eiendommen opraabes særskilt.

Opnaaes herved et bud, hvorfor tilslag gives, kan særskilt salg af tilbehøret ske enten ved samme auktion eller senere overensstemmende med de regler, som gjælder for udlagt løsøre.

Hvis der ikke paa eiendommen opnaaes noget bindende bud eller tilslag nægtes i henhold til § 215, og der heller ikke ved ny auktion opnaaes et bud, som dækker sagsøgeren, kan han forlange særskilt salg af tilbehøret uden hensyn til, om eiendommen sælges.

§ 183.

I det i § 167 omhandlede tilfælde opraabes eiendommen først med tilbehøret og med forpligtelse for kjøberen til udenfor kjøbesummen at betale de ved tilbehøret særlig forvoldte auktionsomkostninger. Opnaaes ikke herved et bud, som giver noget til dækning af vedkommende fordring, opraabes eiendommen uden dette tilbehør.

§ 184.

Det mindste bud, hvorfor tilslag kan gives, maa gaa ud paa dækning eller overtagelse af

Digitized by Google

alle rettigheder, der har prioritet foran sagsøgerens krav, eller, naar der er flere sagsøgere, foran dens krav, som har bedst prioritet.

Er der flere sagsøgere, tages der ved bestemmelsen af det mindste bud alene hensyn til dem, hvis auktionsbegjæring er fremsat inden 14 dage før auktionen.

§ 185.

Paahviler der eiendommen forkjøbs-, løsnings- eller gjenkjøbsret, brugs- eller leieret, servitut, føderaad, livrente eller grundbyrde, der indgaar under det mindste bud, maa kjøberen udenfor kjøbesummen overtage heftelsen som fremdeles hvilende.

Indgaar en saadan heftelse ikke under det mindste bud, opraabes eiendommen først med forpligtelse for kjøberen til saaledes at overtage den udenfor kjøbesummen. Opnaaes ikke herved et bud, som giver fuld dækning for de rettigheder, som har bedre eller samme sikkerhed, opraabes eiendommen uden nogen forpligtelse for kjøberen til at overtage heftelsen som fremdeles hvilende.

§ 186.

Hvis der paahviler eiendommen nogen rettighed af den i § 185 nævnte art, til hvis virksomhed mod tredjemand tinglysning ikke udkræves, maa kjøberen overtage den udenfor kjøbesummen, selv om den ikke er anmeldt og oplyst før opraabet, medmindre en interesseret, for hvis bedre ret dette vilkaar kan medføre skade, udtrykkelig forlanger bestemmelserne i paragrafens andet led bragt i anvendelse.

§ 187.

Udenfor kjøbesummen overtager kjøberen endvidere den løbende termin af offentlige skatter og afgifter samt af renter og andre tilbagevendende ydelser, der udspringer af rettigheder, som skal vedblive at hvile paa eiendommen.

§ 188.

Kjøberen har udenfor kjøbesummen at betale auktionsomkostningerne.

Hertil regnes offentlige afgifter og andre nødvendige udgifter ved auktionen med undtagelse af de i § 241 omhandlede.

Auktionsomkostningernes beløb fastsættes af retten. Inden opraabet bør deres sandsynlige beløb opgives.

Auktionsomkostningerne betales inden seks uger fra tilslaget.

§ 189.

Kjøberen bærer ogsaa udenfor kjøbesummen alle omkostninger ved eiendommens tiltrædelse og overdragelse og ved udslettelse af heftelser, som ikke skal vedblive at hvile paa eiendommen.

§ 190.

Heftelser, der ikke er forfaldne, naar auktionen foregaar, bliver, forsaavidt de dækkes af kjøbesummen eller er overtagne udenfor denne, fremdeles hvilende paa eiendommen som forhen, hvis salget ikke sker paa andre vilkaar (jfr. § 185, sidste punktum).

Opsigelse fra nogen af siderne saavelsom enhver anden af pantebøgerne ikke synlig omstændighed, paa grund af hvilken en heftelse forfalder før den forudsatte tid, er ikke bindende for kjøberen, medmindre den er anmeldt og oplyst før budets afgivelse.

§ 191.

Hvis sagsøgte hefter personlig for en pantefordring, der skal vedblive at hvile paa eiendommen, bliver kjøberen personlig ansvarlig for samme.

§ 192.

De heftelser, som skal vedblive at hvile paa eiendommen, gaar i afdrag paa kjøbesummen, forsaavidt de ikke er overtagne udenfor denne.

Den øvrige del af kjøbesummen betales med penge og forrentes med fem pct. aarlig fra tilslaget.

De ved auktionen forfaldne terminer af skatter og afgifter og af renter og andre tilbagevendende ydelser, som hefter paa eiendommen, samt sagsøgerens krav paa omkostninger (§ 241) betales inden én maaned, resten inden tre maaneder fra tilslaget.

Digitized by Google

§ 193.

Kjøber, som vil nyde godt af betalingsfrist, har paa forlangende af sagsøgeren eller sagsøgte at stille sikkerhed for auktionsomkostningerne. Endvidere kan enhver interesseret med forfalden fordring samt sagsøgte forlange sikkerhed for sit tilkommende.

Sikkerheden kan først forlanges stillet, naar spørgsmaalet om tilslag foreligger.

Retten afgjør i tilfælde af tvist, hvorvidt den af kjøberen tilbudte sikkerhed er fyldestgjørende.

§ 194.

Fra tilslaget har kjøberen ret til eiendommens frugter og indtægter og svarer for dens udgifter og kan naarsomhelst tiltræde dens besiddelse, forsaavidt ikke tredjemands ret er til hinder derfor.

§ 195.

Enhver interesseret kan forlange ændringer i de lovbestemte auktionsvilkaar eller tillæg til disse.

Han kan give tilsagn om, at hans forfaldne pantefordring, hvis kjøberen ønsker det, skal forblive hvilende paa eiendommen.

Til andre afvigelser fra de lovbestemte vilkaar, som vilde medføre indgreb i nogen interesserets ret, kræves dennes udtrykkelige samtykke.

Er det ikke klart, om en forlangt afvigelse medfører saadant indgreb for en interesseret, opraabes eiendommen med og uden afvigelsen.

§ 196.

Retten kan før auktionen indhente udtalelser fra de interesserede om auktionsvilkaarene og de eiendommen paahvilende heftelser og, om det findes ønskeligt, sammenkalde de interesserede eller enkelte af dem til et forhandlingsmøde.

Sagsøgte er paa forlangende pligtig til at gaa til haande med oplysninger.

§ 197.

Paa grundlag af de indkomne begjæringer og oplysninger og de stedfundne forhandlinger udarbeider retten et udkast til auktionsvilkaar, der skal indeholde:

1. tydelig og nøiagtig betegnelse af den faste eiendom og en kort angivelse af det tilbehør, som i forbindelse med samme skal sælges, samt bestemmelse om:
2. hvilke ydelser og byrder kjøberen har at overtage udenfor kjøbesummen, og hvorledes disse skal afgjøres;
3. hvorledes og inden hvilken tid kjøbesummen skal afgjøres;
4. i hvilken udstrækning sikkerhed forlanges af kjøberen;
5. tiden og betingelserne for kjøberens overtagelse af eiendommen.

V. Auktionshandlingen.

§ 198.

Auktionsmødet er et retsmøde og bestyres af namsdommeren, naar intet andet er bestemt i henhold til § 221.

Mødet er offentligt indtil auktionshandlingens slutning (§ 206).

Det kan fremmes, selvom sagsøgeren udebliver.

§ 199.

Mødet begynder med, at dommeren angiver eiendommen og meddeler, efter hvis begjæring auktionen fremmes og for hvilke krav. Han fremlægger de auktionen vedkommende dokumenter til eftersyn og giver de oplysninger, som kan være af betydning.

§ 200.

Dernæst oplæses rettens udkast til auktionsvilkaar, og auktionsvilkaarene fastsættes og forkyndes, efterat der er givet de tilstedeværende interesserede adgang til at udtale sig.

§ 201.

Efter auktionsvilkaarenes forkyndelse opraabes eiendommen og opfordres til bud.

§ 202.

Udelukkede fra at gjøre bud er dommeren og det øvrige ved auktionen deltagende retspersonale samt enhver, som ikke er retslig handledygtig.

Bud, som angives at ske ifølge fuldmagt, skal ligeledes afvises, medmindre fuldmagts-

Digitized by Google

forholdet er retten vitterligt eller paa stedet godtgjøres ved et offentligt eller af offentlig tjenestemand bekræftet dokument.

§ 203.

Der er adgang til at afgive bud, der er lavere end et, som allerede er afgivet af en anden byder.

§ 204.

Ethvert bud er bindende, indtil endelig beslutning om tilslag i henhold til lovens forskrifter kan ske.

Et bud ophører at være bindende, naar det afvises, uden at byderen eller nogen interesseret straks reiser indvending mod afvisningen, samt naar auktionsforfølgningen indstilles eller udsættes eller auktionen omberammes.

§ 205.

Hvis to eller flere falder ind paa engang med samme bud, skal der opfordres til videre bud. Opnaaes intet høiere bud, afgjøres det ved lodtrækning, hvilket af de afgivne bud skal ansees som det høieste.

§ 206.

Auktionshandlingen skal fortsættes, saalænge der afgives bud. Før slutningen skal dommeren gjentagne gange høit og tydelig kundgjøre det sidste bud med tilkjendegivende, at auktionen vil blive sluttet, hvis bud ikke mere afgives.

Auktionshandlingens slutning forkyndes.

§ 207.

I protokollen over auktionsmødet skal foruden de mødende interesseredes navne indtages bydernes navne og deres høieste bud samt alle erklæringer, paastande, indvendinger, afgjørelser og andre omstændigheder, der er af betydning for spørgsmaalet om tilslag eller for en interesserets ret.

Opstaar der tvist om kjendsgjerninger af betydning, som er forefaldne i mødet, skal oplysning straks søges ved forklaringer af de tilstedeværende, og det fornødne tilføres protokollen.

VI. Forhandlingen om tilslag. Ny auktion.

§ 208.

Er intet bud opnaaet eller alene bud, som er afvist uden fremdeles at være bindende, udsættes forfølgningen indtil videre.

Begjæres den fortsat, og der hverken ved den først afholdte eller den nye auktion er opnaaet noget bud eller noget bud, som svarer til det mindste bud, indstilles forfølgningen, og ny forfølgning i anledning af sagsøgerens eller efterstaaende rettighedshaveres krav kan ikke begjæres før efter seks maaneders forløb.

§ 209.

Foreligger bindende bud, fortsættes auktionsmødet, og dommeren giver de tilstedeværende interesserede og bydere adgang til at udtale sig om tilslaget.

Indvending kommer kun i betragtning, naar den reises i selve auktionsmødet. Grunden maa angives. Til forbehold og ubestemte erklæringer tages ikke hensyn. Herpaa skal dommeren gjøre opmærksom og paa foranledning kortelig forklare de grunde, som efter loven berettiger til indvending mod tilslag.

§ 210.

Tilslaget skal gives høistbydende.

Har høistbydende overdraget sin ret efter budet til en anden, som har vedtaget de af samme følgende forpligtelser, og de fornødne erklæringer herom før tilslagsbeslutningens forkyndelse afgives til retten enten personlig eller ved et offentligt eller af offentlig tjenestemand bekræftet dokument, skal tilslaget gives den anden.

Erklærer høistbydende før tilslagsbeslutningens forkyndelse til retten enten personlig eller ved et offentligt eller af offentlig tjenestemand bekræftet dokument, at han har budt som fuldmægtig for en anden, skal denne gives tilslag, naar fuldmagtsforholdet er retten vitterligt eller godtgjøres gjennem et offentligt eller af offentlig tjenestemand bekræftet dokument.

Naar tilslag gives i henhold til denne paragrafs andet eller tredje led, hefter den, der gives tilslag, og høistbydende som samskyldnere.

Digitized by Google

§ 211.

Hvis tilslag nægtes høistbydende, uden at grunden fører til, at ethvert tilslag maa nægtes, skal tilslag gives den, som efter ham har gjort det høieste bud. Samme regel gjælder, hvis tilslag nægtes næstbydende, og saaledes videre.

Reglerne om tilslag til høistbydende finder tilsvarende anvendelse paa tilslag for lavere bud.

§ 212.

Indvending mod tilslag til høistbydende kan alene støttes paa følgende grunde:

1. at auktionen ikke har været lovlig kundgjort efter bestemmelserne i § 170, første led;
2. at bestemmelserne i § 164, eller § 166, andet led, jfr. § 176, andet led, er tilsidesatte;
3. at auktionen af nogen anden grund ikke lovlig kunde finde sted eller fortsættes;
4. at bestemmelserne i § 206, første led, er tilsidesatte;
5. at budet er afgivet af nogen, som er udelukket fra at gjøre bud;
6. at budet er afgivet af nogen paa andens vegne uden behørig fuldmagt eller af nogen, som efter loven ikke kan erhverve eiendommen;
7. at bestemmelserne om auktionsvilkaarenes fastsættelse er tilsidesatte;
8. at budet ikke stemmer med auktionsvilkaarene;
9. at byderen ikke har stillet den sikkerhed, som er paalagt ham efter § 193;
10. at budet mangler nogen af de til en viljeserklærings gyldighed nødvendige egenskaber;
11. at en byder urettelig er afvist.

§ 213.

Indvendinger kan ikke støttes paa grunde, som ikke berører indvenderens ret.

Indvending, som af en interesseret reises paa de i § 212 nr. 1, 2, 3, 4, 7, 8 og 11 omhandlede grunde, er ikke til hinder for tilslag, naar dette ikke vilde medføre indgreb i hans ret.

Indvending, som støttes paa en i § 212 nr. 6 omhandlet grund kommer ikke i betragtning, hvis hindringen er bortfaldt eller behørig fuldmagt tilveiebragt inden tilslaget.

§ 214.

Hvis en reist indvending findes grundet, skal tilslag nægtes.

Selv om indvending ikke er reist, skal retten paa embeds vegne nægte tilslag:

1. i de i § 212 nr. 1, 2, 4, 7 og 8 omhandlede tilfælde, hvis tilslaget vilde medføre indgreb i en interesserets ret, som ikke har mødt ved auktionen og ikke givet samtykke til dens fremme;
2. i det i § 212 nr. 3 omhandlede tilfælde, hvis den foreliggende grund medfører, at retten paa embeds vegne maa indstille eller udsætte auktionen;
3. hvis de i § 212 nr. 5 eller nr. 6, jfr. § 213, sidste led, omhandlede mangler er tilstede.

Det under nr. 1 omhandlede samtykke maa afgives til retten personlig eller gjennem et offentligt eller af offentlig tjenestemand bekræftet dokument.

§ 215.

Tilslag skal endvidere nægtes, naar sagsøgte eller eiendommens eier eller en interesseret, som ikke dækkes af budet, eller nogen, som er personlig ansvarlig for en heftelse, der vil blive udækket, i auktionsmødet reiser indvending, idet han sandsynliggjør, at budet er altfor lavt i forhold til eiendommens værdi efter gangbar pris.

Begjæres forfølgningen fortsat, kan ved den nye auktion tilslag ikke nægtes at ovennævnte grund.

§ 216.

Reises indvending mod tilslag, eller finder retten, at der kan være spørgsmaal om paa embeds vegne at nægte tilslag, giver den straks de tilstedeværende interesserede og bydere anledning til at udtale sig herom. Forhandlingen bør søges tilendebragt i auktionsmødet.

Kan forhandlingen ikke tilendebringes i auktionsmødet, eller kan af nogen anden grund spørgsmaalet om tilslag ikke der afgjøres, berammes et nyt retsmøde, der ikke uden særlig grund bør sættes over otte dage senere. Be-

Digitized by Google

rammelsen tilkjendegives de tilstedeværende, og nogen anden meddelelse derom behøver ikke at ske.

I det nye møde skal de tilstedeværende interesserede og bydere gjøres bekjendt med kjendsgjerninger og beviser, som er fremkomne efter auktionsmødet, og gives anledning til at udtale sig derom.

§ 217.

Ved afgjørelsen af spørgsmaalet, om tilslag skal gives eller nægtes, er retten ikke bunden ved beslutning eller kjendelse, som den tidligere under fuldbyrdelsen har afgivet.

Hvad der er forefaldt i auktionsmødet, kommer ved afgjørelsen alene i betragtning, forsaavidt som det fremgaar af protokollen.

Afgjørelsen sker ved kjendelse, der forkyndes i auktionsmødet eller i det nye møde.

§ 218.

Hvis ethvert tilslag nægtes og beslutning derom fattes i auktionsmødet, kan auktionen paa stedet gjenoptages og fortsættes, saafremt en paavist mangel ikke derfor er til hinder eller hindringen straks kan afhjælpes, og retten efter omstændighederne anser saadan fortsættelse ubetænkelig. Før beslutning herom fattes, skal der gives de tilstedeværende interesserede anledning til at udtale sig. Gjenoptages auktionen saaledes, er de bud, der ikke i henhold til § 204, andet led, er ophørt at være bindende, fremdeles gjældende, saafremt en godkjendt indvending ikke derfor er til hinder.

§ 219.

Forsaavidt intet andet følger af § 218, udsættes auktionsforfølgningen indtil videre, naar ethvert tilslag nægtes. Medfører grunden til nægtelsen, at der ikke er adgang til at fortsætte forfølgningen, indstilles den paa embeds vegne, saasnart kjendelsen har vundet retskraft.

§ 220.

Hvis en auktionsforfølgning, som er udsat enten i henhold til § 208, første led, eller fordi ethvert tilslag er nægtet, begjæres fortsat og der som følge heraf holdes ny auktion, ansees denne tiltraadt af alle tidligere sagsøgere, saalænge de intet andet tilkjendegiver, selvom begjæringen alene er fremsat af en af dem eller af en ny sagsøger.

Forøvrig kommer ved den nye auktion de almindelige regler til anvendelse.

VII. Namsmandens bestyrelse af auktion over fast eiendom paa landet.

§ 221.

Er auktion begjæret over fast eiendom paa landet, skal namsretten lade auktionsmødet bestyre af vedkommende namsmand, naar det er berammet til afholdelse inden herredet. Det samme kan ske, naar auktionsmødet skal holdes i en til herredet stødende by.

Auktionen forberedes isaafald af namsretten paa almindelig maade, ligesom ogsaa forøvrig de almindelige regler kommer til anvendelse, alt forsaavidt ikke §§ 222—230 bestemmer noget afvigende.

§ 222.

Kundgjørelsen skal indrykkes i Kundgjørelsestidende mindst seks uger før auktionsmødet.

Retten udarbeider udkast til auktionsvilkaar saa betimelig, at det kan udlægges til eftersyn paa rettens og namsmandens kontor inden tre uger før auktionsmødet. Kundgjørelsen skal herom indeholde meddelelse med tilkjendegivende, at mulige indvendinger maa fremsættes for retten inden 10 dage før auktionsmødet, idet ellers de foreslaaede auktionsvilkaar vil blive betragtet som fastsatte og lagt til grund ved auktionen.

§ 223.

Fremsættes inden fristens udløb nogen indvending mod auktionsvilkaarene, skal retten ved mundtlig eller skriftlig forhandling med indvenderen og de interesserede, som berøres af indvendingen, søge tvisten ordnet i mindelighed og i tilfælde løse den ved kjendelse.

Hvis der ikke før auktionsmødet er anledning til saadan forhandling eller til i tilfælde af uenighed at træffe fornøden afgjørelse, skal retten overtage mødets bestyrelse, naar der er udsigt til, at tvisten vil kunne tilendebringes i dette; ellers skal auktionen udsættes og omberammelse ske.

Digitized by Google

§ 224.

Naar auktionsmødet skal bestyres af namsmanden, oversender retten ham auktionsvilkaarene i fastsat stand samt sagens øvrige dokumenter, i tilfælde med fornødne nærmere anvisninger og oplysninger.

§ 225.

Namsmanden indleder mødet paa den i § 199 angivne maade op oplæser auktionsvilkaarene.

Derefter opraabes eiendommen og opfordres til bud.

§§ 202—207 finder tilsvarende anvendelse.

§ 226.

Fremsættes i mødet nogen indvending mod auktionens fremme eller mod auktionsvilkaarene, skal namsmanden indtage det fornødne derom i protokollen, men fremme auktionen. Dog finder § 178 tilsvarende anvendelse, ligesom namsmanden skal indstille auktionen, hvis sagsøgeren tager sin auktionsbegjæring tilbage og bestemmelserne i § 177 ikke er til hinder derfor.

§ 227.

Er intet bud opnaaet, eller alene bud, som er afvist uden fremdeles at være bindende, udsætter namsmanden auktionen indtil videre.

Foreligger bindende bud, giver namsmanden de tilstedeværende interesserede og bydere adgang til at udtale sig om tilslaget. Han gjør opmærksom paa, at det er namsretten, som har at fatte beslutning herom, men at indvendinger mod tilslag for at komme i betragtning ved afgjørelsen maa fremsættes straks i mødet med angivelse af grunde, og at der ikke vil blive taget hensyn til forbehold og ubestemte erklæringer.

Fremsættes indvending mod tilslag, skal der gives de tilstedeværende interesserede og bydere adgang til at udtale sig om indvendingen og deres udtalelser kort gjengives i protokollen.

§ 228.

Namsmanden indsender uopholdelig til retten protokollen over auktionsmødet eller bekræftet udskrift deraf.

§ 229.

Indvending mod tilslag kan foruden paa de i § 212 nævnte grunde støttes paa, at bestemmelserne i § 222 er tilsidesatte. Herved finder dog § 213, første og andet led, tilsvarende anvendelse.

Retten skal foruden i de i § 214 nævnte tilfælde paa embeds vegne nægte tilslag, naar bestemmelserne i § 222 er tilsidesatte, og tilslaget vilde medføre indgreb i nogen interesserets ret, som hverken har mødt i auktionsmødet eller givet samtykke til auktionens fremme. § 214, sidste led, finder tilsvarende anvendelse.

§ 230.

Retten har i tilfælde snarest muligt at afgjøre, hvorvidt tilslag skal gives eller nægtes.

Er der fremsat indvending mod tilslag, kan retten, før beslutning fattes, give de interesserede, som har været tilstede i auktionsmødet, samt de bydere, som berøres af spørgsmaalet, adgang til at udtale sig og kan i den anledning indkalde dem til et retsmøde. Finder retten, at der kan være grund til paa embeds vegne at nægte tilslag, skal der gives de nævnte interesserede og bydere anledning til at udtale sig enten underhaanden eller i et retsmøde.

VIII. Tilslagskjendelsen og virkningen af tilslag.

§ 231.

Kjendelse, hvorved tilslag gives, skal angive eiendommen med tilbehør, kjøberen, budet og salgsbetingelserne. I de i § 210, andet og tredje led, omhandlede tilfælde skal høistbydende tillige udtrykkelig erklæres for samskyldner med kjøberen. Er sikkerhed for nogen del af kjøberens forpligtelse stillet ved forløfte, skal ogsaa forloveren erklæres for samskyldner forsaavidt. Angivelse af tilbehør kan ske ved henvisning til udlægshandlingen eller en hos retten beroende fortegnelse over de enkelte stykker, angivelse af salgsbetingelserne ved henvisning til de af retten fastsatte auktionsvilkaar.

Kjendelsen skal inden otte dage tilstilles kjøberen og i tilfælde tillige den i § 210,

Digitized by Google

andet og tredje led, omhandlede høistbydende og forloveren samt sagsøgeren og sagsøgte og i tilfælde den, der paa tilslagstiden gjør krav paa at være eiendommens eier, alt saafremt de ikke har været tilstede ved forkyndelsen.

§ 232.

Tilslagets virkning indtræder fra forkyndelsen.

§ 233.

Ved tilslaget bliver kjøberen eier af eiendommen og de i forbindelse dermed solgte tilbehørsgjenstande, saafremt det ikke i henhold til kjæremaal ophæves.

Tredjemand, som mener, at hans eiendomsret var til hinder for auktionen, kan gjøre sin ret gjældende ved søgsmaal for de almindelige domstole, saafremt han ikke under fuldbyrdelsen har paakaldt namsrettens afgjørelse derom.

§ 234.

Saasnart kjøberen efter auktionsvilkaarene har ret til at tiltræde besiddelsen, kan han paa grundlag af tilslagskjendelsen ligeoverfor besidderen af eiendommen og de i forbindelse med samme solgte tilbehørsgjenstande forlange tvangsfuldbyrdelse til fravigelse eller udlevering, forsaavidt denne ikke besidder paa grund af en ret, som ikke er bortfalden ved tilslaget.

§ 235.

Alle heftelser, der ikke dækkes af kjøbesummen og ikke er overtagne udenfor denne, eller som efter auktionsvilkaarene ikke fremdeles skal blive hvilende paa eiendommen, bortfalder ved tilslaget, saafremt det ikke ophæves.

Forfaldne heftelser, som kjøberen har at dække med penge, vedbliver at hvile paa eiendommen, indtil betaling har fundet sted.

Rettighedshaveren og kjøberen kan komme overens om en heftelses fortsatte vedbliven, uden hensyn til om den kunde kræves indfriet. Overenskomsten maa godtgjøres for namsretten, inden denne afgiver den i § 258 omhandlede erklæring.

§ 236.

Bortfalder ved tilslaget en i § 185 omhandlet heftelse, fordi den ikke er overtagen af kjøberen som fremdeles hvilende, skal dens værdi erstattes med penge af kjøbesummen, forsaavidt heftelsens prioritet dertil giver adgang. Værdien bestemmes i mangel af anden aftale ved namsrettens skjøn.

Erstatningen for en paa en persons levetid eller forøvrig paa ubestemt tid stiftet ret til brug eller til tilbagevendende ydelser udredes, hvis vedkommende interesserede ikke kommer overens om noget andet, som en løbende erstatningssum, hvis størrelse for et aar svarer til brugens eller ydelsernes aarsværdi. Erstatningssummen udbetales forskudsvis for hvert fjerdingaar og uden nogen tilbagebetalingspligt, hvis betingelsen for rettighedens ophør indtræder før fjerdingaarets udgang.

§ 237.

Saasnart tilslag er givet, sørger namsretten uopholdelig for, at der tinglyses en erklæring om, at eiendommen er solgt ved tvangsauktion.

Tinglysningen har tilfølge, at den af kjøberen ved tilslaget erhvervede ret kan gjennemføres ligeoverfor enhver samtidig eller senere tinglyst retsstiftelse over eiendommen og det solgte tilbehør, som har fundet sted ved frivillige forføininger af sagsøgte eller den, der staar som eiendommens eier.

Samme virkning som tinglysningen har retserhververens kundskab om auktionen. Er auktionen afholdt i henhold til en tinglyst udlægshandling, kan kjøberens ret gjøres gjældende ligeoverfor enhver frivillig retsstiftelse, som finder sted samtidig med eller efter tilslaget.

Ligeoverfor retsstiftelser, som sker gjennem udlæg eller arrest hos sagsøgte eller den, der staar som eiendommens eier, saavelsom mod deres konkursbo er kjøberens ret beskyttet uden tinglysning.

Digitized by Google

IX. Auktionsopgjøret.

§ 238.

Samtidig med berammelsen af auktionen berammer namsretten et møde til forhandling om auktionsopgjøret og indtager det fornødne derom i den i § 169 omhandlede kundgjørelse. Mødet holdes som regel paa rettens kontor omkring tre uger efter auktionsmødet.

Kan mødet ikke holdes til fastsat tid, fordi spørgsmaalet om tilslag ikke bliver afgjort i auktionsmødet eller af andre grunde, skal retten snarest muligt sørge for omberammelse og bekjendtgjøre den efter reglerne i § 170; dog behøver der ikke at hengaa mer end otte dage mellem indrykkelsen i Kundgjørelsestidende og mødet.

Sagsøgte gives særlig underretning om mødet. Ligeledes underrettes kjøberen med tilkjendegivende, at han er berettiget til at være tilstede.

§ 239.

Efter tilslaget udarbeider retten en fortegnelse over de eiendommen med tilbehør paahvilende krav i den orden, hvori de antages berettigede til fyldestgjørelse af kjøbesummen, med angivelse af hver enkelt berettiget, hvis han kjendes. Bestaar kravet i en pengefordring, anføres dennes beløb særskilt for hovedstol og renter. Ved de enkelte krav bemærkes, hvorvidt de skal vedblive at hvile paa eiendommen eller fyldestgjøres med penge.

§ 240.

I fortegnelsen opføres alene de krav, som fremgaar af pantebøgerne ved tilslaget, eller som er anmeldte for namsretten. Er namsdommeren ikke tillige pantebogsfører, skal han ved henvendelse til denne sørge for at faa den tidligere meddelte panteattest (§ 165) fuldstændiggjort til tilslagstiden.

Et krav ansees anmeldt, naar det fremgaar af den berettigedes auktionsbegjæring eller af en af ham forøvrig under auktionen fremsat begjæring eller paastand.

§ 241.

Sagsøgerens krav paa erstatning for omkostningerne ved antagelsen af hans auktionsbegjæring eller ved hans tiltræden af forfølgningen samt ved de skridt, som han har foretaget for under denne at gjøre sin ret gjældende (§ 96), nyder dækning af kjøbesummen med samme prioritet som hans fuldbyrdelseskrav. Det opføres i fortegnelsen særskilt ved siden af dette med et af retten bestemt beløb.

§ 242.

Hvis tilslaget er givet ved ny auktion (§ 220), kan enhver sagsøger, der ogsaa var sagsøger ved den tidligere auktion, forlange de ved denne forvoldte auktionsomkostninger (§ 188) dækkede af kjøbesummen med prioritet foran alle tidligere sagsøgeres fuldbyrdelseskrav. For det i § 241 omhandlede krav paa erstatning for omkostninger ved den tidligere auktion har han ogsaa ved den nye auktion samme prioritet som for sit fuldbyrdelseskrav.

§ 243.

Hvis et krav efter sin prioritet ikke kan faa fuld fyldestgjørelse, dækkes først omkostninger, dernæst renter og endelig hovedstolen.

Kan lige prioriterede krav ikke faa fuld fyldestgjørelse, maa ethvert af dem taale nedsættelse i forhold til det samlede beløb af hovedstol, renter og omkostninger.

§ 244.

I det i § 236, andet led, omhandlede tilfælde kan den berettigede forlange, at der af kjøbesummen afsættes et beløb, som svarer til det 25-dobbelte af erstatningssummen for et aar, saaledes at den løbende erstatning udbetales af dette beløb med renter, indtil betingelsen for rettighedens ophør indtræder. Kan der paa grund af kjøbesummens utilstrækkelighed alene afsættes et mindre beløb end nævnt, udbetales den løbende erstatning paa samme maade, saalænge det afsatte beløb med renter strækker til.

Hvis ikke vedkommende interesserede er enige om, hvorledes det afsatte beløb skal anbringes og hvem den mulige rest af beløbet skal tilfalde, naar betingelsen for rettighedens ophør indtræder, bestemmer retten det fornødne derom.

Digitized by Google

Hvor der er spørgsmaal om erstatning for en paa en persons levetid stiftet ret, kan enhver interesseret, hvis ret berøres heraf, forlange, at erstatningen istedetfor paa den i første led omhandlede maade ydes gjennem en livrente, som af namsretten kjøbes i et af kongen godkjendt livsforsikringsselskab.

§ 245.

Til veiledning ved fortegnelsens udarbeidelse kan retten indhente udtalelser fra de berettigede om størrelsen af deres krav, naar det fornødne ikke fremgaar af pantebøgerne eller vedkommendes anmeldelse. Dette skal ske, naar der paa eiendommen hviler nogen pantefordring, som kun er angivet ved et høieste beløb, samt naar et kravs størrelse skal bestemmes ved rettens skjøn i henhold til §§ 167 og 236; i de sidstnævnte tilfælde indhenter retten ogsaa de øvrige oplysninger og de sagkyndige erklæringer, som maatte udfordres. Sagsøgte er paa forlangende pligtig til at gaa til haande med oplysninger.

Hvis fortegnelsen i noget punkt ikke kan udføres fuldstændig af mangel paa tilstrækkelige oplysninger, sørger retten for at saadanne kan foreligge i forhandlingsmødet.

§ 246.

Fortegnelsen udlægges til eftersyn paa rettens kontor tre dage før forhandlingsmødet.

§ 247.

I forhandlingsmødet fremlægges fortegnelsen, de indkomne anmeldelser og de øvrige dokumenter, som vedkommer auktionsopgjøret.

Namsdommeren redegjør i korthed for fortegnelsens indhold og giver de mødende interesserede adgang til at udtale sig. Han gjør opmærksom paa, at hvis nogen vil anmelde noget yderligere krav, maa det ske straks, og at senere anmeldelser ikke kommer i betragtning.

§ 248.

Efterat fortegnelsen i tilfælde er fuldstændiggjort og rettet i henhold til de nu foreliggende anmeldelser og oplysninger, oplæses den, og dommeren opfordrer de mødende interesserede til at erklære, om nogen reiser indvending mod samme.

Indvendingen maa begrundes. Til forbehold og ubestemte erklæringer tages ikke hensyn. Heller ikke til indvendinger, som ikke berører indvenderens ret.

Med hensyn til sagsøgtes adgang til at reise indvending mod et i fortegnelsen opført fuldbyrdelseskraftigt krav kommer reglerne i §§ 74 og 75 til anvendelse, selv om kravet tilkommer en anden end sagsøgeren.

Hvis nogen ikke mødende interesseret har anmeldt et krav, der ikke er opført i fortegnelsen overensstemmende med hans begjæring, gjælder anmeldelsen som indvending mod fortegnelsen. Ellers kommer indvending kun i betragning, naar den er fremsat i mødet. Herpaa skal dommeren gjøre de tilstedeværende opmærksom.

§ 249.

Er ingen indvending fremsat mod fortegnelsen, gjælder denne som endelig fastsat, og kjøberen har overensstemmende med samme at afgjøre sine forpligtelser umiddelbart til vedkommende berettigede.

Fortegnelsen lægges til grund ved spørgsmaalet om, hvorvidt en heftelse bortfalder ved tilslaget som udækket af kjøbesummen (jfr. § 235).

§ 250.

Er der fremsat nogen indvending, som har betydning for spørgsmaalet om, hvem der har ret til dækning med penge af kjøbesummen, eller om hvorvidt en heftelse bortfalder ved tilslaget, hører tvisten under namsrettens afgjørelse.

Ellers henvises indvenderen til at gjøre sin ret gjældende ved de almindelige domstole.

§ 251.

I den udstrækning, hvori fortegnelsens indhold ikke berøres af nogen fremsat indvending, gjælder reglerne i § 249. Namsretten bestemmer, i hvilke punkter fortegnelsen skal betragtes som ikke endelig fastsat.

Har tvisten betydning for spørgsmaalet om, hvem der tilkommer dækning med penge af kjøbesummen, kan retten paa begjæring af vedkommende interesserede enten straks eller senere bestemme, at det omstridte beløb ved forfald af kjøberen skal indbetales til retten og sættes fast, indtil endelig afgjørelse kan ske. Kjøberen kan ogsaa selv fri sig ved saadan indbetaling.

Digitized by Google

§ 252.

Naar en fremsat indvending hører under namsrettens afgjørelse og alle interesserede, som berøres deraf, er tilstede i forhandlingsmødet, kan tvisten behandles straks. I ethvert fald giver retten de tilstedeværende adgang til at udtale sig om indvendingen.

Naar behandlingen maa udsættes, fordi ikke alle vedkommende er tilstede, indkalder retten dem til et senere retsmøde, som bør holdes snarest muligt. I indkaldelsen angives indvendingen og de for samme anførte grunde. Berammes mødet straks, underrettes de tilstedeværende derom, og nogen anden indkaldelse behøver da ikke at ske til dem.

Udebliver indvenderen fra det nye møde uden gyldigt forfald, ansees indvendingen som ikke fremsat.

§ 253.

Retten bør forsøge ved mægling at bilægge tvisten. Opnaaes enighed mellem alle vedkommende, fastsættes i tilfælde fortegnelsen overensstemmende dermed.

I modsat fald afgjør retten tvisten ved kjendelse.

Beror afgjørelsen paa omstridte kjendsgjerninger, hvis fulde oplysning og drøftelse ikke antages hensigtsmæssig at kunne ske uden i et søgsmaals former, kan retten paa begjæring eller paa embeds vegne henvise indvenderen til at gjøre sin paastand gjældende under søgsmaal for namsretten overensstemmende med reglerne i §§ 78 og 82. Har flere interesserede fremsat saadan indvending med hensyn til samme krav, bør søgsmaalene forenes.

Retten fastsætter en frist, inden hvilken søgsmaalet skal være reist. Oversiddes fristen, ansees indvendingen som ikke fremsat.

§ 254.

Hvis en heftelse urettelig ikke er opført i fortegnelsen eller er opført med urigtig prioritet eller urigtigt beløb, uden at rettighedshaveren betimelig har fremsat eller forfulgt en fremsat indvending derimod, og heftelsen derfor bortfalder som udækket af kjøbesummen (§ 249, andet led), kan han gjennem søgsmaal ved de almindelige domstole mod den eller dem, der paa grund heraf har faaet dækning eller forøvrig oppebaaret noget af kjøbesummen, indtale, hvad de vilde blive beriget med paa hans bekostning, hvis hans krav ganske bortfaldt. Dog maa hertil sigtende søgsmaal være reist inden seks maaneder, efterat tilslaget er blevet retskraftigt.

§ 255.

Omkostningerne ved forberedelsen af auktionsopgjøret og forhandlingsmødet derom indgaar under auktionsomkostningerne (§ 188).

Opstaar der tvist om fortegnelsens indhold, afgjøres det efter de almindelige regler, hvem omkostningerne ved tvisten skal paahvile.

§ 256.

For den del af kjøberens forpligtelser, som skal dækkes med penge, afgiver tilslagskjendelsen ved forfald fuldbyrdelseskraftigt grundlag mod kjøberen samt i tilfælde den i § 210, andet og tredje led, omhandlede høistbydende og den i § 231 nævnte forlover. Forsaavidt beløbet er sikret ved pant i eiendommen, kan dækning søges umiddelbart gjennem tvangsauktion over den efter reglerne i kapitel 16 uden hensyn til, om de i § 361 nr. 1 og 2 omhandlede betingelser er tilstede.

Den som begjærer fuldbyrdelse i henhold til tilslagskjendelsen, har foruden bekræftet udskrift af samme at fremlægge bevidnelse fra namsretten om det beløb, som efter fortegnelsen eller senere bestemmelse tilkommer ham, eller som han i henhold til § 257, andet led, er bemyndiget til at inddrive. Er beløbet bestemt af høiere ret eller ved overenskomst, maa den saaledes trufne bestemmelse godtgjøres for retten, inden bevidnelsen udstedes.

Forfaldne auktionsomkostninger kan inddrives ved udpantning hos enhver, som for samme er ansvarlig.

§ 257.

Har kjøberen i henhold i § 251, andet led, indbetalt et omstridt beløb til namsretten, har denne, saasnart tvisten er endelig afgjort, at udbetale beløbet til vedkommende berettigede og paaser herved, at kjøberen erholder

Digitized by Google

udleveret de dokumenter, hvorpaa han har krav, med behørig kvittering.

Hvis kjøberen ikke efterkommer et givet paalæg om indbetaling til retten, kan denne paa begjæring bemyndige indvenderen eller en anden af vedkommende interesserede til at inddrive beløbet overensstemmende med reglerne i § 256.

Forsaavidt omkostningerne ved inddrivelsen ikke kan erholdes erstattet af kjøberen, kan de forlanges forlods dækket af det indvundne beløb og fordeles isaafald paa vedkommende interesserede i forhold til den del af beløbet, som tilfalder enhver af dem, alt efter namsrettens nærmere bestemmelse.

§ 258.

Naar tilslagskjendelsen har opnaaet retskraft og kjøberen godtgjør, at han har opfyldt sine forpligtelser, kan han hos namsretten forlange auktionsskjøde udstedt. Selvom forpligtelserne ikke er opfyldte, kan skjøde forlanges, naar de ikke fyldestgjorte interesserede samtykker deri. Samtidig med skjødets tinglysning skal den i henhold til § 237 tinglyste erklæring udslettes af panteregisteret.

Naar tilslagskjendelsen har opnaaet retskraft og fortegnelsen er fastsat, kan kjøberen endvidere af retten kræve afgivet erklæring for, at de heftelser, der er bortfaldne ved tilslaget som udækkede af kjøbesummen, kan aflyses. Har der om fortegnelsens indhold været nogen tvist, som har betydning for spørgsmaalet om, hvorvidt en heftelse er bortfalden, kan erklæringen ikke afgives, før tvisten er endelig afgjort.

X. Kjæremaal.

§ 259.

Mod kjendelser under auktionsforfølgningen, som afgives før beslutningen om tilslag, kan kjæremaal alene anvendes, forsaavidt afgjørelsen gaar ud paa, at auktionsbegjæringen antages eller nægtes antaget, eller paa, at forfølgningen skal indstilles, udsættes eller fortsættes, eller naar den angaar straf eller omkostnings- eller erstatningsansvar.

§ 260.

For kjæremaal mod kjendelse, hvorved tilslag gives eller nægtes, gjælder de i §§ 261—267 bestemte afvigelser fra de almindelige regler.

§ 261.

Kjendelsen kan kun paakjæres af en interesseret, i hvis ret beslutningen vilde medføre indgreb, af den, hvem tilslag er givet, af byder, hvis bud ikke er ophørt at være bindende, samt af den, som efter § 210 skal træde i høistbydendes sted.

§ 262.

Kjæremaalsfristen er fire uger og regnes fra kjendelsens tilstillelse, forsaavidt saadan er foreskreven, og forøvrig fra forkyndelsen.

§ 263.

Angribes kjendelsen ved flere kjæremaal, kan disse af kjæremaalsudvalget forenes, selvom parterne ikke er de samme.

§ 264.

Kjæremaal mod kjendelse, hvorved tilslag er givet, kan alene støttes paa:

1. at der foreligger en i §§ 212—215 eller 229 omhandlet grund til at nægte tilslag;
2. at beslutningen er i strid med §§ 204, 210 eller 211;
3. at tilslag er givet paa andre vilkaar end de ved auktionen fastsatte.

Af en under nr. 1 omhandlet grund kan kjendelsen alene paakjæres af den, der i auktionsmødet af nogen saadan grund har reist indvending mod tilslag, undtagen i det i § 212 nr. 10 omhandlede tilfælde eller naar tilslag skulde have været nægtet paa embeds vegne.

Kjæremaal mod kjendelse, hvorved tilslag er nægtet, kan alene støttes paa, at ingen af lovens nægtelsesgrunde er tilstede. Saadan kjendelse kan ikke paakjæres af nogen, som i auktionsmødet har reist indvending mod tilslaget.

Ingen kan støtte kjæremaal eller paastand paa dets afvisning paa en grund, der ikke berører hans ret.

Digitized by Google

§ 265.

Findes kjæremaalet grundet, træffer kjæremaalsudvalget ved kjendelse selv afgjørelse i sagen.

§ 266.

Ophæves eller forandres den paakjærede kjendelse, skal udvalgets afgjørelse tilstilles parterne samt den, hvem tilslag er nægtet eller givet, og i tilfælde den i § 210 omhandlede høistbydende og forloveren.

Afvises kjæremaal, sker tilstillelse kun til parterne.

§ 267.

Virkningen af den kjendelse, hvorved kjæremaalsudvalget beslutter tilslag, regnes først fra tilstillelsen til den, hvem tilslag er givet.

§ 268.

Har en kjøber, der først ved kjæremaalsudvalgets beslutning er givet tilslag, ved auktionsvilkaarene overtaget de i § 187 omhandlede ydelser udenfor kjøbesummen, er han berettiget til i denne at afkorte de forpligtelser af nævnte art, som er paaløbne i tiden mellem auktionen og beslutningens tilstillelse.

§ 269.

Naar et givet tilslag er ophævet, afgiver kjendelsen derom grundlag for tvangsfuldbyrdelse mod kjøberen til fravigelse af eiendommen og udlevering af det i forbindelse med den solgte tilbehør.

Kjøberen har ogsaa at udlevere de frugter og indtægter, som han har oppebaaret af eiendommen, eller disses værdi. Dog kan han heri fradrage de udgifter, som har været forbundne med frugternes og indtægternes erhvervelse, samt de udbetalinger, som han overensstemmende med fortegnelsen (§ 249) har gjort til fyldestgjørelse af sine forpligtelser ifølge auktionsvilkaarene.

Hvad kjøberen, uden at kunne bringe det i afregning efter første led, har udbetalt til fyldestgjørelse af auktionsforpligtelserne, saavelsom hvad der i tilfælde er udbetalt af den i § 210 omhandlede høistbydende og forloveren, kan de kræve tilbage hos modtagerne.

11te kapitel.

Tvangsauktion over udlagt registreret skib.

§ 270.

Paa tvangsauktion over registreret skib finder bestemmelserne i 10de kapitel tilsvarende anvendelse, forsaavidt intet andet fremgaar af det følgende.

§ 271.

Auktionen kan foruden i den retskreds, hvor skibet findes, ogsaa afholdes paa skibets hjemsted, naar rederen dertil har givet sit samtykke eller der mindst seks maaneder før auktionens kundgjørelse er tilstillet ham opfordring til at føre skibet hjem.

§ 272.

Til den i 10de kapitel omhandlede tinglysning, svarer for skibes vedkommende indtegning i skibsregisteret.

§ 273.

Saasnart auktion er besluttet, skal namsretten opfordre rederen og skibsføreren, om han er tilstede, til at meddele, hvorvidt der hviler nogen sjøpanteret paa skibet, og i tilfælde at give de fornødne oplysninger herom. Reder eller skibsfører, som nægter at give de forlangte oplysninger, bliver personlig ansvarlig for sjøfordringen.

Er det efter de modtagne meddelelser sandsynligt, at sjøpanteret hviler paa skibet, gjælder sjøpanthaveren som interesseret under auktionen. Namsretten meddeler ham uopholdelig gjenpart af kundgjørelsen og anmoder ham samtidig om snarest muligt at anmelde og begrunde sit krav.

Findes det utvilsomt, at en sjøpanteret er forhaanden, tages den ogsaa uden anmeldelse i betragtning ved tilslaget og auktionsopgjøret. Beløbet beregnes efter de foreliggende oplysninger.

§ 274.

Sjøpanteret bortfalder ved tilslaget, men panthaveren er berettiget til fyldestgjørelse af kjøbesummen, hvis hans krav betimelig er anmeldt eller efter § 273 kommer i betragtning ved opgjøret.

Digitized by Google

Medfører auktionen noget overskud, som udbetales rederen, gjælder reglerne i lov om sjøfarten af 20de juli 1893 §§ 272 og 274.

§ 275.

Hvis et udenlandsk skib, som vilde være registreringspligtigt, om det var norsk, skal undergives tvangsauktion, skal auktionen begjæres hos namsretten og forberedes af denne.

Paa kundgjørelsen finder bestemmelserne i §§ 169 og 170 tilsvarende anvendelse, saaledes at den i § 169 nr. 4 omhandlede opfordring skal gaa ud paa, at rettigheder i skibet maa anmeldes senest inden udløbet af betalingsfristen for kjøbesummen, idet de i modsat fald ikke vil blive taget i betragtning ved auktionsudbyttets udbetaling. Gjenpart af kundgjørelsen meddeles skibsføreren, om han er tilstede i riget, og tillige, hvis det kan ske uden skadelig forhaling, de panthavere og andre interesserede, som kan sees af skibspapirerne eller fremgaar af skibsførerens meddelelser, samt hjemlandets registreringsmyndighed, hvis skibet er registreret. Betalingsfristen skal være mindst seks uger.

Forøvrig kommer reglerne om tvangsauktion over løsøre til anvendelse.

12te kapitel.

Om dækning af udlagt løsøre.

I. Almindelige bestemmelser.

§ 276.

Uden sagsøgtes samtykke kan begjæring om dækning af udlagt løsøre ikke antages, før grundlaget er retskraftigt, medmindre

1. grundlaget er en dom, der i henhold til §§ 15 eller 16 er tillagt foregreben fuldbyrdelseskraft, eller
2. det findes nødvendigt for at hindre, at de udlagte gjenstande bedærves eller væsentlig forringes i værdi, eller for at undgaa uforholdsmæssige omkostninger ved deres forvaring eller ved udlagte dyrs fodring, forsaavidt sagsøgte ikke er villig til forskudsvis at udrede eller stille sikkerhed derfor. Før begjæringen antages, skal der gives sagsøgte anledning til at udtale sig, hvis det kan ske uden skadelig forhaling.

I det under nr. 2 omhandlede tilfælde kan udlæggets udbytte ikke uden sagsøgtes samtykke udbetales sagsøgeren, før grundlaget har vundet retskraft. Det samme gjælder i det under nr. 1 omhandlede tilfælde, hvis der i henhold til § 19, tredje led, er givet sagsøgte adgang til at afværge den foregrebne fuldbyrdelse mod at stille sikkerhed.

§ 277.

Under de i § 276 nr. 2 nævnte omstændigheder kan ogsaa sagsøgte begjære dækningsforfølgning iværksat. Før begjæringen antages, skal der gives sagsøgeren anledning til at udtale sig, hvis det kan ske uden skadelig forhaling.

Uden sagsøgtes samtykke kan udlæggets udbytte ikke udbetales sagsøgeren, før grundlaget har vundet retskraft.

§ 278.

Hefter der paa de udlagte løsøregjenstande nogen paa anden maade end ved udlæg, udpantning eller arrest stiftet panteret med prioritet foran sagsøgeren, kan dækningsforfølgning ikke uden panthaverens samtykke iværksættes, før udløsning har fundet sted. Panthaveren er pligtig til at modtage udløsning, selvom hans fordring ikke er forfalden.

§ 279.

Begjæringen fremsættes for namsmanden paa det sted, hvor gjenstandene findes.

Er dette ikke den namsmand, som har udført udlægshandlingen, maa en bekræftet udskrift af denne vedlægges. Ellers er det tilstrækkeligt at henvise til udlægshandlingen med angivelse af sagsøgtes navn og bopæl og tiden for dens foretagelse.

Begjæres dækning af udlagt part i registreret skib, skal bekræftet udskrift af skibets blad i skibsregisteret vedlægges. Udskriften maa ikke være ældre end én uge.

Digitized by Google

§ 280.

Sagsøgte skal uopholdelig meddeles underretning om begjæringens antagelse, hvis han har kjendt opholdssted i riget.

Fremgaar det af dokumenterne, at nogen anden end sagsøgeren har taget udlæg i gjenstandene eller med hensyn til disse forøvrig tilkommer nogen panteret eller fortrinsret, eller har namsmanden paa anden maade kundskab derom, skal han saavidt muligt underrette vedkommende rettighedshavere om begjæringen. Er der grund til at antage, at gjenstandene er beheftede, skal namsmanden saavidt muligt søge at forvisse sig herom, i tilfælde ved underhaandshenvendelse til pantebogsføreren.

§ 281.

Fremsætter flere sagsøgere begjæring om dækning af samme gods, finder bestemmelserne i § 166 tilsvarende anvendelse, selvom dækningen ikke sker ved tvangsauktion.

Omkostningerne ved dækningsforfølgningen betales forlods af udbyttet med undtagelse af omkostningerne ved de skridt, som den enkelte sagsøger foretager for at gjøre sin ret gjældende under forfølgningen.

For sit krav paa erstatning for sidstnævnte omkostninger nyder sagsøgeren samme prioritet som for sit fuldbyrdelseskrav.

§ 282.

Hvis sagsøgte eller nogen paa hans vegne eller nogen, som er berettiget til at udløse sagsøgeren, efter begjæringens antagelse indbetaler til namsmanden fuldbyrdelseskravet med paaløbne omkostninger, skal dækningsforfølgningen udsættes indtil videre og sagsøgeren underrettes.

II. Dækning af udlagte penge og legemlige gjenstande.

§ 283.

Er udlæg taget i penge, har namsmanden, naar dækningsbegjæringen er antaget, at betale sagsøgeren hans tilkommende for fuldbyrdelseskrav og omkostninger og at levere det muligens tiloversblevne til sagsøgte. Hvis flere end sagsøgeren har udlæg i pengene eller forøvrig nogen ret til dækning af dem, betales enhver i den orden, hvori han har krav paa fyldestgjørelse. Forvares pengene af tredjemand, anviser namsmanden beløbet paa ham. Betaling eller anvisning maa dog uden sagsøgtes samtykke ikke ske, før 14 dage er forløbne efter udlægshandlingen.

Ved betalingen skal namsmanden paase, at sagsøgte erholder udleveret de dokumenter, hvorpaa han har krav, med behørig kvittering.

Opstaar der tvil eller tvist om størrelsen af sagsøgerens tilkommende eller om, hvilke dokumenter han har at udlevere, eller om betalingens afskrivning eller lignende, indhentes namsrettens bestemmelse.

Hvis et pengebeløb, hvori ogsaa andre end sagsøgeren har udlæg, eller hvorpaa nogen anden gjør krav, ikke er tilstrækkeligt til at dække dem alle, og nogen af dem uden de øvriges samtykke forlanger dækning i videre udstrækning, end der følger af hans prioritet, eller hvis der forøvrig opstaar tvist om, hvad der tilkommer nogen, skal namsmanden, inden videre foretages, forelægge sagen med dens dokumenter og de fornødne oplysninger for namsretten, der kan beslutte fordeling overensstemmende med reglerne i §§ 328—334. Fordelingen af beløbet kan i tilfælde ske særskilt eller i forbindelse med udbyttet af andre samtidig udlagte gjenstande.

§ 284.

Andre udlagte løsøregjenstande sælges ved tvangsauktion, forsaavidt ikke andet fremgaar af bestemmelserne i §§ 287—289 eller 305—327.

§ 285.

Salg af udlagt løsøre skal ikke finde sted før mindst 14 dage efter udlægshandlingen.

Dog kan salg ske tidligere, naar sagsøgeren og sagsøgte er enige derom, eller det begjæres af nogen af dem og findes nødvendigt for at hindre, at gjenstandene bedærves eller væsentlig forringes i værdi, eller for at undgaa uforholdsmæssige omkostninger ved deres forvaring eller ved udlagte dyrs fodring, forsaavidt sagsøgte ikke er villig til forskudsvis at udrede eller stille sikkerhed derfor.

Digitized by Google

§ 286.

Salget foregaar i den by eller det herred, hvor de udlagte gjenstande findes, medmindre sagsøgeren og sagsøgte er enige om at lade dem sælge et andet sted.

Namsmanden kan dog paa begjæring af nogen af parterne beslutte, at gjenstandene skal sendes til et andet sted for at sælges, naar herved kan ventes opnaaet et væsentlig bedre udbytte. Før beslutning fattes, skal der gives den anden part anledning til at udtale sig, hvis det kan ske uden skadelig forhaling. Forsendelsen sker for sagsøgtes regning og risiko.

Ved tvangsauktion over skibspart har sagsøgeren valget mellem det sted, hvor skibet findes, skibets hjemsted og vedkommende partreders bosted.

§ 287.

Udlagte værdipapirer, som har børs- eller markedskurs, skal søges solgt underhaanden ved en bank eller mægler til dagens kurs.

Har underhaandssalg ikke kunnet finde sted inden en rimelig tid, kan namsmanden paa begjæring beslutte tvangsauktion.

Paa samme maade behandles ogsaa udenlandske gangbare mynter og pengesedler, som sagsøgeren ikke er villig til overensstemmende med § 283 at modtage som betaling efter dagens kurs.

Udlagte værdipapirer, som ikke har børs- eller markedskurs, sælges efter de almindelige regler.

§ 288.

Lyder et værdipapir paa navn, kan namsmanden give det paategning om overdragelse til kjøberen og i det hele afgive alle i anledning af salget fornødne erklæringer i sagsøgtes sted og med retsvirkning for denne.

§ 289.

Paa begjæring af sagsøgeren eller sagsøgte kan namsmanden beslutte, at ogsaa andre gjenstande skal sælges underhaanden, naar derved kan ventes opnaaet et væsentlig bedre udbytte, eller naar omkostningerne ved en tvangsauktion vilde blive uforholdsmæssige paa grund af gjenstandenes ringe værdi. Før beslutning fattes, skal der gives den anden part anledning til at udtale sig, naar det kan ske uden skadelig forhaling.

Har underhaandssalg ikke kunnet finde sted inden en rimelig tid, eller viser det sig forøvrig at være forbundet med vanskeligheder, kan namsmanden paa begjæring beslutte tvangsauktion.

§ 290.

Det ved underhaandssalg indkomne beløb oppebæres af namsmanden eller, om parterne derom er enige, af en paalidelig tredjemand.

§ 291.

Tvangsauktion bestyres af namsmanden. Han berammer dens tid og sted og udsteder kundgjørelse derom.

Tiden skal sættes saaledes, at der kan hengaa mindst 14 dage mellem kundgjørelsens første indrykkelse i blad og auktionsdagen. Dog kan tiden sættes kortere i det i § 285, andet led, omhandlede tilfælde.

Om berammelsen skal der saavidt muligt gives sagsøgte betimelig meddelelse.

§ 292.

Kundgjørelsen skal betegne auktionen som tvangsauktion og indeholde tid og sted for samme, tiden for udlægshandlingens afholdelse og tinglysning, kravets størrelse og skyldnerens navn samt en almindelig angivelse af de gjenstande, som skal sælges, i tilfælde med fremhævelse af de særlig værdifulde.

Den skal indrykkes én gang i to paa stedet almindelig læste blade og paa landet opslaaes paa et dertil bekvemt og sædvanligt sted i sognet.

Hvis bekjendtgjørelse overensstemmende med disse regler ikke fuldt ud kan ske i de i § 291, fjerde punktum, omhandlede tilfælde, paaligger det namsmanden saavidt muligt paa anden hensigtsmæssig maade at gjøre auktionen bekjendt.

Namsmanden kan bestemme yderligere bekjendtgjørelse, udstedelse af auktionskatalog og lignende, hvis saadant paa grund af gjenstandenes beskaffenhed eller værdi eller af andre grunde findes at stemme med alles tarv.

Forøvrig kan sagsøgeren og sagsøgte og enhver anden, som er interesseret i gjenstandene, paa egen bekostning bekjendtgjøre auktionen i større udstrækning.

Digitized by Google

§ 293.

Til undgaaelse af uforholdsmæssige omkostninger kan namsmanden bestemme, at gjenstande af liden værdi uden særlig kundgjørelse skal sælges ved en anden offentlig auktion.

§ 294.

Auktionsvilkaarene opstilles af sagsøgeren. Forsaavidt de findes at være ulovlige eller at tilsidesætte andres berettigede tarv, kan de forandres af namsmanden, der ogsaa bestemmer auktionsvilkaarene, dersom sagsøgeren ingen har opstillet eller der er flere sagsøgere, som ikke kan enes om dem.

Auktionsvilkaarene maa ikke indeholde usædvanlige bestemmelser, som er egnede til at svække kjøbelysten. Betalingsfristen for vederhæftige kjøbere skal være i by mindst tre uger og paa landet mindst seks uger. For særlig værdifulde gjenstande kan namsmanden sætte en længere betalingsfrist. Af sagsøgte kan altid forlanges betaling paa stedet. Auktionsomkostningerne, der bestemmes af namsmanden overensstemmende med § 188, kan dækkes forlods af auktionspengene eller paalægges kjøberne udenfor kjøbesummen og i sidste fald sættes til en vis procent af denne. Til auktionsomkostningerne hører opkræverens godtgjørelse.

Auktionsvilkaarene skal fastsættes og oplæses, før opraab begynder, og under auktionen være tilgjængelige for dem, der ønsker at gjøre sig bekjendt med dem.

§ 295.

Sagsøgeren antager en paalidelig mand til at opkræve auktionspengene.

Opkræveren er som selvskyldner ansvarlig for auktionspengenes rigtige betaling. Paa forlangende af sagsøgte eller andre rettighedshavere har han herfor at stille sikkerhed. Sikkerheden bestemmes i tilfælde af uenighed af namsmanden.

Namsmanden kan antages som opkræver. Isaafald kan sikkerheden forlanges bestemt af namsretten.

Har flere sagsøgere begjæret auktion, opnævnes opkræveren af namsmanden, hvis de ikke er enige om valget. Er der uenighed om, hvorvidt namsmanden bør antages, sker opnævnelsen af retten.

§ 296.

Opkræveren er tilstede ved auktionen, og det tilkommer ham at bestemme, om en byder skal tilstaaes betalingsfrist, og om gjenstanden i tilfælde skal udleveres ham straks eller opbevares for hans regning, indtil betaling sker.

Opkræveren er ansvarlig for den skade, som voldes nogen i salget interesseret ved, at en byder uden rimelig grund afvises eller nægtes betalingsfrist. Herfor hefter i tilfælde den stillede sikkerhed.

§ 297.

Auktionsmødet er offentligt. Mødet kan fremmes, selv om sagsøgeren udebliver.

Gjenstandene opraabes enkeltvis, medmindre deres art gjør opraab underét eller i større eller mindre afdelinger nødvendigt eller hensigtsmæssigt.

Er auktionskatalog eller lignende fortegnelse udstedt, bør den orden, som deri angives, ikke uden særlig grund fraviges ved opraabet. Forøvrig bør overveiende hensyn tages til sagsøgtes ønske om, i hvilken orden gjenstandene skal opraabes.

Gjenstandene skal saavidt muligt haves tilstede eller i nærheden, saa at der er adgang for kjøbelystne til at gjøre sig bekjendt med dem.

§ 298.

Bestemmelserne i §§ 202, 204 og 205 finder tilsvarende anvendelse.

§ 299.

Før tilslag gives, skal det høieste bud gjentagne gange høit og tydelig kundgjøres.

Ved ethvert tilslag skal gjenstanden, kjøberens navn og kjøbesummen protokolleres. Erlægges betaling paa stedet, skal ogsaa dette bemærkes.

§ 207, andet led, finder anvendelse.

§ 300.

Naar det maa antages, at der er udbragt et tilstrækkeligt beløb til dækning af fuldbyrdelseskravet og de paaløbne omkostninger, sluttes auktionen, medmindre sagsøgte forlanger ogsaa de tilbageværende gjenstande solgte.

Digitized by Google

§ 301.

Ved tilslaget bliver kjøberen eier af den solgte gjenstand, der fra dette øieblik ligger for hans regning og risiko.

§ 302.

Naar en udlagt gjenstand under dækningsforfølgningen er solgt ved tvangsauktion eller underhaanden, kan tredjemand, som mener, at hans eiendomsret var til hinder herfor, gjøre sin ret gjældende ved søgsmaal for de almindelige domstole, saafremt han ikke under fuldbyrdelsen har paakaldt namsrettens afgjørelse derom.

Sagsøgte kan alene søge gjenstanden tilbage, naar grundlaget retskraftig er ophævet eller erklæret ugyldigt eller uskikket til at begrunde tvangsfuldbyrdelsen, eller naar det retskraftig er afgjort, at fuldbyrdelseskravet ikke bestod eller var bortfaldt, da salget fandt sted. Søgsmaalet maa reises inden tre maaneder, efterat dertil var adgang, og i ethvert fald inden ét aar efter salget.

§ 303.

Betaler en auktionskjøber ikke kjøbesummen inden fristens udløb, kan den indrives ved udpantning.

Er gjenstanden ikke udleveret, kan den sættes til ny auktion overensstemmende med denne lovs regler. Herved bør bestemmelsen i § 293 særlig iagttages.

Den første kjøber hefter for ethvert udlæg og tab, som ved hans uefterrettelighed er voldt, og har intet krav paa det mere, hvortil gjenstanden ved den nye auktion maatte udbringes.

§ 304.

Naar auktionspengene er forfaldne eller i tilfælde udbyttet af underhaandssalg indkommet, har namsmanden snarest muligt at foretage opgjør med de berettigede. Herved finder bestemmelserne i § 283 tilsvarende anvendelse.

III. Dækning af udlagte fordringer og rettigheder.

§ 305.

Er udlæg taget i udestaaende fordringer eller andre rettigheder, er sagsøgeren berettiget til at foretage de fornødne skridt for at holde dem i kraft, indtil bestemmelse om dækning af udlægget kan fattes.

Hvis det til foretagelse af saadanne skridt er nødvendigt at indehave gjældsbrev eller andet dokument, som i henhold til § 139 er taget i besiddelse af namsmanden eller overgivet til tredjemand, er namsmanden eller tredjemand pligtig til paa forlangende af sagsøgeren eller sagsøgte at foretage det fornødne.

Indtil bestemmelse om dækning er fattet, oppebæres de imidlertid forfaldne beløb eller ydelser af namsmanden, hvis parterne ikke enes om noget andet.

§ 306.

Paa sagsøgerens begjæring skal namsmanden tilstille fordringsskyldneren opfordring til inden 14 dage at erklære:

1. om han erkjender fordringen eller rettigheden, og om han gjør modkrav gjældende og i tilfælde hvilke;
2. om og i tilfælde hvilke krav andre personer gjør paa fordringen eller rettigheden;
3. om der i fordringen eller rettigheden allerede er taget udlæg til fordel for andre sagsøgere og i tilfælde for hvilke krav.

Opfordringen kan ske samtidig med den i § 135 omhandlede underretning og skal ledsages af tilkjendegivende om, at fordringsskyldneren staar sagsøgeren til ansvar for den skade, som voldes ved, at han undlader at give en fuldstændig og rigtig erklæring.

Erklæringen kan afgives ved opfordringens tilstillelse eller inden nævnte frist til namsmanden. Afgives den mundtlig, nedtegnes den af modtageren og underskrives af denne og fordringsskyldneren. Kan fordringsskyldnerens underskrift ikke erholdes, gives paategning om grunden.

Fordringsskyldneren er berettiget til af sagsøgeren at faa erstattet sine nødvendige udgifter ved erklæringens afgivelse. De indgaar under omkostningerne ved fuldbyrdelsen.

Digitized by Google

§ 307.

Er udlæg taget i pengefordring, kan sagsøgeren paa begjæring faa den anvist til betaling efter dens paalydende værdi eller til indkrævning.

Begjæringen fremsættes for namsmanden.

§ 308.

Til betaling kan en fordring ikke uden sagsøgtes samtykke anvises, naar grundlaget ikke er retskraftigt, eller naar fordringen overstiger sagsøgerens krav eller blot delvis er udlagt ham.

Har flere sagsøgere udlæg i samme fordring, kan denne ikke uden alles samtykke anvises nogen enkelt af dem til betaling eller til indkrævning, men alene anvises til indkrævning ved opkræver (§ 320).

§ 309.

Anvisning maa ikke uden sagsøgtes samtykke ske før 14 dage efter udlægshandlingen, medmindre der findes grund til frygt for, at fordringen ved opsættelse vilde helt eller delvis forspildes.

Er opfordring efter § 306 udgaaet til fordringsskyldneren, bør spørgsmaalet om fordringens anvisning udstaa til erklæringsfristens udløb.

§ 310.

Anvises fordring, som knytter sig til ihændehaver- eller ordrepapir eller gjældsbrev, overleveres dette til sagsøgeren med fornøden paategning.

Hvis fordringen ikke knytter sig til ihændehaver- eller ordrepapir, tilstiller namsmanden fordringsskyldneren uopholdelig underretning om anvisningen.

Om enhver anvisning meddeler desuden namsmanden sagsøgte underretning, hvis han har kjendt opholdssted i riget.

§ 311.

Anvises en fordring til betaling, gaar den derved i den udstrækning, anvisningen omfatter, over til sagsøgeren med den virkning, at hans krav er fyldestgjort, forsaavidt og saalangt fordringen bestaar.

§ 312.

Naar en fordring er anvist sagsøgeren til indkrævning, er han berettiget til paa sagsøgtes vegne at paakræve og opsige fordringen, at foretage alle skridt, som er nødvendige for at holde fordringen i kraft, og at inddrive den ad retslig vei samt at modtage og kvittere for betalingen.

Ved fordringsskyldnerens betaling dækkes sagsøgerens krav, saalangt hans ret medfører og beløbet strækker til. Sagsøgeren er berettiget til forlods at faa erstattet inddrivelsesomkostningerne, hvis beløb i tilfælde af tvist fastsættes af namsretten.

Hvad der overstiger sagsøgerens tilkommende, udbetaler han til sagsøgte eller dem, der forøvrig har krav derpaa.

§ 313.

Fordringsskyldner, hvem der er tilstillet meddelelse om en fordrings anvisning til sagsøgeren, kan med befriende virkning ligeoverfor sagsøgte betale til sagsøgeren, saalænge ikke anvisningen er ophævet og ophævelsen kommen til hans kundskab.

§ 314.

Naar sagsøgeren reiser søgsmaal i anledning af en anvist fordring, har han at give sagsøgte, hos hvem fordringen er udlagt, saadan opfordring, som omhandles i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal § 66.

Opfordringen kan undlades, hvis sagsøgte ikke har kjendt opholdssted i riget.

§ 315.

Sagsøgte har at give den sagsøger, hvem en udlagt fordring er anvist, alle oplysninger og dokumenter, som er nødvendige for at gjøre fordringen gjældende.

I tilfælde af vægring kan sagsøgeren begjære namsrettens kjendelse for anvendelse af de i 17de kapitel omhandlede tvangsmidler.

Er dokumenterne hos tredjemand, kan sagsøgeren gjennem søgsmaal gjøre gjældende sagsøgtes ret til at forlange dem udleverede.

§ 316.

Hvis fordringsskyldnerens forpligtelse ifølge en til indkrævning anvist fordring er

Digitized by Google

afhængig af en modydelse fra sagsøgtes side, og den formuesgjenstand, hvorpaa modydelsen gaar ud, findes i sagsøgtes besiddelse, er sagsøgeren berettiget til, naar ingens bedre ret derfor er til hinder, at forlange den udleveret til opfyldelse af modydelsen. Saafremt sagsøgte forlanger det, skal udleveringen ske enten umiddelbart til fordringsskyldneren eller til en paalidelig tredjemand, som kan begjæres opnævnt af namsmanden.

Paa begjæring kan namsretten ved kjendelse paalægge sagsøgte at udlevere gjenstanden, naar han erkjender sin forpligtelse til modydelsen eller denne utvetydig fremgaar af beviskraftige og usvækkede dokumenter eller er fastslaaet ved en ham eller fordringsskyldneren overgaaet dom, selv om denne ikke er erhvervet af sagsøgeren.

§ 317.

Naar sagsøgeren reiser søgsmaal i anledning af en fordring, som er anvist ham til indkrævning, har sagens afgjørelse virkning for og imod sagsøgte og alle, som har udlæg i fordringen.

§ 318.

Sagsøgeren er ansvarlig for den skade, som voldes sagsøgte og de øvrige udlægshavere ved hans forsømmelighed med hensyn til inddrivelsen af en fordring, som er anvist ham til indkrævning.

Viser sagsøgeren sig saaledes forsømmelig, kan udlægshaverne hos namsretten begjære, at anvisningen ophæves, og at fordringen istedet anvises til indkrævning ved opkræver (§ 320). Før beslutning fattes, skal der gives sagsøgeren anledning til at udtale sig.

Om anvisningens ophævelse sker paategning og underretning overensstemmende med reglerne i § 310.

Nægter sagsøgeren at udlevere de modtagne dokumenter, kan namsrettens kjendelse begjæres for anvendelse af de i 17de kapitel omhandlede tvangsmidler.

§ 319.

Sagsøgeren kan uden skade for sit krav give afkald paa den ret, han har vundet ved en fordrings anvisning til indkrævning. Han har isaafald at bære alle omkostninger ved anvisningen og de i henhold til samme foretagne skridt samt omkostningerne ved anvisningens ophævelse.

Afkaldet sker ved en meddelelse til namsmanden, bilagt med de udleverede dokumenter. Namsmanden tilstiller fordringsskyldneren underretning og sørger for, at vedkommende dokumenter faar paategning derom. Om afkaldet underrettes ogsaa sagsøgte, hvis hans opholdssted kjendes.

§ 320.

Er en fordring anvist til indkrævning ved opkræver (§§ 308 og 318), gjælder om dennes antagelse og om adgangen til af ham at forlange sikkerhed, hvad der i § 295 er bestemt.

Opkræveren har de samme rettigheder og pligter som en sagsøger, hvem en fordring er anvist til indkrævning, og i det hele finder reglerne om indkrævning ved sagsøger tilsvarende anvendelse. Opkræveren staar under tilsyn af namsmanden, der af egen drift eller paa begjæring af en udlægshaver eller sagsøgte kan give ham paalæg med hensyn til en forsvarlig og hurtig udførelse af hans hverv. I fornødent fald kan namsmanden afskedige ham og antage en anden. Er namsmanden antagen som opkræver, staar han paa samme maade under namsrettens umiddelbare tilsyn.

Naar beløbet er indgaaet, har namsmanden snarest muligt at foretage opgjør efter reglerne i § 283.

§ 321.

Hvis en udlagt fordring først om længere tid forfalder eller den er afhængig af en modydelse fra sagsøgtes side, som denne ikke godvillig erlægger, eller dens inddrivelse forøvrig er forbunden med vanskeligheder, kan namsmanden paa begjæring af en udlægshaver eller sagsøgte beslutte, at den skal gjøres i penge paa anden hensigtsmæssig maade, som namsmanden i tilfælde nærmere bestemmer.

Før beslutning fattes, skal der gives udlægshaverne og sagsøgte anledning til at udtale sig, hvis det kan ske uden skadelig forhaling.

Ved en saadan beslutning ophæves i tilfælde en tidligere skeet anvisning til indkrævning. § 318, tredje led, finder da anvendelse.

Digitized by Google

§ 322.

De i det foregaaende givne forskrifter angaaende pengefordringer finder med iagttagelse af de nærmere bestemmelser i §§ 323—326 tilsvarende anvendelse ved fordringer, der gaar ud paa udlevering eller ydelse af andre legemlige gjenstande.

§ 323.

Fordringen kan ikke anvises til betaling.

§ 324.

Naar en fordring paa udlevering eller overdragelse af fast eiendom er anvist til indkrævning, skal det samtidig paalægges fordringsskyldneren ved forfald at overgive eiendommen til en paalidelig tredjemand. Denne kan forlanges opnævnt af stedets namsmand.

Den opnævnte tredjemand modtager eiendommen paa sagsøgtes vegne og har, hvis fordringen er rettet paa eiendomsrettens overdragelse, paa begjæring at foretage det fornødne for at sikre overdragelsens retsgyldighed. Endvidere har han efter modtagelsen at sørge for, at udlægget i fordringen uopholdelig tinglyses paa eiendommen, hvorved sagsøgeren vinder samme ret som ved tinglyst udlæg i eiendommen selv. Har flere sagsøgere udlæg i fordringen, besørger han samtidig saadan tinglysning for alles vedkommende; deres indbyrdes prioritet regnes efter deres prioritet i fordringen.

Saasnart modtageren har tilendebragt sit hverv, stilles eiendommen til sagsøgtes raadighed, medmindre den besluttes undergivet bestyrelse overensstemmende med §§ 145—151.

Dækning søges derefter paa samme maade som af udlagt fast eiendom.

§ 325.

Bestemmelserne i § 324, første og andet led, finder tilsvarende anvendelse, naar fordringens gjenstand er registreret skib, saaledes at indtegning i skibsregisteret træder istedetfor tinglysning, og at modtageren kan forlanges opnævnt af hjemstedets namsmand, naar skibet ikke ligger i norsk havn.

Saasnart modtageren har tilendebragt sit hverv, stilles skibet til sagsøgtes raadighed, medmindre forbud besluttes overensstemmende med § 138.

Dækning søges derefter paa samme maade som af udlagt registreret skib.

§ 326.

Anvises fordring paa udlevering eller ydelse af løsøregjenstande, kan det paalægges fordringsskyldneren ved forfald at udlevere den til en af namsmanden opnævnt paalidelig tredjemand. Denne kan forlanges opnævnt af namsmanden paa det sted, hvor gjenstanden skal udleveres.

Ved udleveringen erhverver sagsøgeren og de, som forøvrig har udlæg i fordringen, udlægspant i gjenstandene. Flere udlægshaveres indbyrdes prioritet regnes efter deres prioritet i fordringen.

Dækning søges derpaa efter reglerne for udlagt løsøre.

§ 327.

Er udlæg taget i andre rettigheder, finder foranstaaende bestemmelser tilsvarende anvendelse med følgende afvigelser og tillæg.

Namsmanden bestemmer under hensyn til omstændighederne i det enkelte tilfælde, paa hvilken maade dækning af rettigheden skal søges. Istedetfor at lade sagsøgeren eller en opkræver gjøre den gjældende eller inddrive dens gjenstand kan den, naar dertil er lovlig adgang, besluttes solgt eller udleiet eller udøvet ved en bestyrer. Paa bestyrelsen finder i tilfælde reglerne i §§ 145—151 tilsvarende anvendelse, forsaavidt dertil er anledning. Inden beslutning fattes, bør der gives sagsøgte og dem, som forøvrig har interesse i rettigheden, anledning til at udtale sig, naar det kan ske uden skadelig forhaling.

IV. Retslig fordeling af udbyttet.

§ 328.

Naar retslig fordeling skal finde sted, opfordrer namsretten de fordringshavere, som efter de foreliggende oplysninger antages at have krav paa dækning af delingssummen eller gjør paastand derpaa, til inden en bestemt frist at indgive en beregning af sine krav for hovedstol, renter og omkostninger.

Digitized by Google

§ 329.

Efter fristens udløb udarbeider retten et udkast til fordeling.

Omkostningerne ved fordelingen kommer paa forhaand til fradrag i delingssummen.

Har en fordringshaver ikke inden fristens udløb efterkommet den til ham rettede opfordring, beregnes hans krav efter de foreliggende oplysninger. Senere anmeldelse er udelukket.

§ 330.

Afskrift af udkastet meddeles snarest muligt de i § 328 nævnte personer samt sagsøgte med tilkjendegivende, at indvending mod udkastet for at komme i betragtning maa fremsættes for retten inden 14 dage med angivelse af de grunde, hvorpaa indvendingen støttes.

§ 248, andet og tredje led, finder tilsvarende anvendelse.

§ 331.

Fremsættes inden fristens udløb ingen indvending mod udkastet, gjælder dette som fastsat, og udbetaling sker overensstemmende med samme efter reglerne i § 283.

Hvis en fremsat indvending rammer udkastet blot delvis, sker udbetaling forøvrig.

§ 332.

Er indvending betimelig fremsat, tilstiller retten de interesserede, hvis ret deraf berøres, indkaldelse til et retsmøde. I indkaldelsen angives indvendingen og de for samme anførte grunde.

Udebliver indvenderen uden gyldigt forfald, ansees indvendingen som ikke fremsat.

§ 333.

I mødet bør retten ved mægling søge at bilægge tvisten. Opnaaes enighed, fastsættes udkastet og sker udbetaling overensstemmende hermed.

I modsat fald afgjør retten tvisten ved kjendelse. § 253, tredje og fjerde led, finder tilsvarende anvendelse.

Saasnart endelig afgjørelse foreligger, sker udbetaling overensstemmende med samme.

§ 334.

Bestemmelserne i § 254 finder tilsvarende anvendelse, dog saaledes, at søgsmaalet maa være reist inden fire maaneder fra udbetalingen.

7*

13de kapitel.

Om udlæg og dækning i enkelte særlige tilfælde.

§ 335.

I de til et apotek hørende og til dets drift uundværlige redskaber, apparater og inventariegjenstande kan udlæg ikke tages.

Ved udlæg i et apoteks varebeholdning, kan alene de varer, som ikke er nødvendige til apotekets regelmæssige og forsvarlige drift, fjernes og særskilt sælges til sagsøgerens dækning efter de almindelige regler. De øvrige udlagte varer skal blive ved apoteket og kunne anvendes ved driften og sælges i dennes medfør.

Til at føre tilsyn med de i apoteket efterladte varer og oppebære betalingen for samme kan sagsøgeren hos namsretten begjære opnævnt en paalidelig tredjemand. Indberetning herom skal ske til medicinalstyrelsen.

Paa tilsynsmanden findes bestemmelserne i §§ 145—151 tilsvarende anvendelse, forsaavidt dertil er anledning. Foruden i de i § 151 nævnte tilfælde ophører tilsynet, naar de udlagte varer er afhændede, eller naar de er erstattede med andre, saa at de uden skade for driften kan fjernes.

Bestemmelserne i § 143, andet led, bogstav c, og § 144, første led, anvendes saaledes, at varerne ansees for udsatte af sagsøgtes besiddelse fra tilsynsmandens tiltrædelse, og at dækning ansees begjæret ved begjæringen om hans opnævnelse.

§ 336.

Hvis et tilsyn af den i § 335 omhandlede art enten paa grund af apotekerens forhold eller af andre grunde viser sig at være forbundet med særlige vanskeligheder eller ikke at skaffe sagsøgeren tilstrækkelig betryggelse, kan apotekets hele drift paa begjæring sættes under bestyrelse af en paalidelig person, der er i besiddelse af de for apotekere foreskrevne egenskaber.

Beslutning herom fattes af namsretten og skal indberettes til medicinalstyrelsen, der maa godkjende valget af bestyrer.

Forøvrig finder paa bestyrelsen bestemmelserne i §§ 145—151 tilsvarende anvendelse, forsaavidt dertil er anledning.

Digitized by Google

§ 337.

Ved udlæg i jernbane-, sporveis-, telegraf- eller telefonanlæg, som drives med offentlig tilladelse og staar til almenhedens afbenyttelse, gjælder følgende særlige regler.

Anlægget med den til samme hørende grund samt værksteder og andre bygninger betragtes som en eneste fast eiendom. De anlægget tilhørende, til driften bestemte indretninger, lokomotiver, vogne, skinner, stolper, traadnet, maskiner, redskaber, inventarium og forraad betragtes som tilbehør til den faste eiendom. Udlæg kan alene tages i det hele anlæg med tilbehør.

Udlægshandlingen foretages paa det sted, hvor anlægget har sit hovedkontor.

Paa sagsøgerens begjæring skal anlægget sættes under en af namsretten anordnet bestyrelse. Herved finder reglerne i §§ 145—151 tilsvarende anvendelse, forsaavidt dertil er anledning. Retten bør, naar det gjælder jernbane-, telegraf- eller telefonanlæg, samraade sig med vedkommende regjeringsdepartement baade om valg af bestyrelse og om de anvisninger, som skal gives denne.

14de kapitel.

Om udpantning.

§ 338.

Hvor den gjældende lovgivning tillader udpantning i henhold til noget i § 2 nr. 1 og 4 nævnt grundlag, sker fuldbyrdelsen for eftertiden ved udlæg overensstemmende med de almindelige regler. Dog kan udlæg for bøder fremmes, selvom sagsøgeren ikke møder.

I de tilfælde, hvor lovgivningen forøvrig tillader udpantning, kommer følgende bestemmelser til anvendelse.

§ 339.

Begjæring om udpantning maa fremsættes inden ét aar efter kravets forfaldsdag, forsaavidt ikke kortere frist af loven er bestemt.

§ 340.

Inden begjæringen kan antages, maa paakrav være tilstillet sagsøgte mindst otte dage i forveien med tilkjendegivende, at gjælden vil blive inddrevet ved udpantning, hvis den ikke uopholdelig betales. Offentlige myndigheder kan selv foretage tilstillelsen i anbefalet brev overensstemmende med reglerne i § 49. Hvor begjæringen om udpantning udgaar fra nogen anden, paahviler tilstillelsen den myndighed, for hvilken begjæringen fremsættes, hvis den ikke allerede er foretagen af sagsøgeren.

Paakrav kan undlades i de i § 343 nr. 5 nævnte tilfælde, samt hvis sagsøgte ikke har kjendt opholdssted i riget.

I de i § 343 nr. 1, 3 og 4 omhandlede tilfælde kan i stedet for paakrav træde en offentlig kundgjørelse, hvori vedkommende skyldnere, uden at navne nævnes, varsles om, at udpantning vil ske for de skyldige ydelser, hvis de ikke inden en bestemt dag betales. Kundgjørelsen indrykkes i et paa stedet almindelig læst blad eller opslaaes paa landet paa bekvemt sted inden otte dage før begjæringens antagelse.

§ 341.

Det krav, hvorfor udpantning begjæres, maa sandsynliggjøres, og begjæringen forøvrig ledsages af fornødne oplysninger til bedømmelse af, om der er adgang til udpantning. Ved saadant auktionskrav, som omhandles i § 303, maa fremlægges en bekræftet udskrift af auktionsprotokollen.

§ 342.

Begjæringen fremsættes i almindelighed for namsretten.

Finder retten, at betingelserne for udpantning er tilstede, giver den namsmanden fornøden ordre.

§ 343.

I følgende tilfælde kan begjæringen fremsættes for namsmanden:

1. for skatter eller lignende almindelige afgifter til stat eller kommune;

Digitized by Google

2. for statens eller kommunens lovhjemlede krav paa gebyrer eller afgifter, hvis størrelse er fastsat ved lov eller ved en af vedkommende myndighed i medhold af lov afgiven almindelig bestemmelse;
3. for forsikringspræmie til den norske enkekasse (lov af 21de juni 1895 nr. 2 § 17) og til rigsforsikringsanstalten (lov af 23de juli 1894 nr. 6 § 16) samt for brandkontingent til den almindelige brandforsikringsindretning (lov af 19de august 1845 § 36);
4. for de i lov af 14de juli 1897 nr. 1 §§ 7, 9, 13 og 17 omhandlede ydelser til geistlige embedsmænd og kirkesangere;
5. for krav paa noget i lov af 6te juli 1892 nr. 4 § 7 og nr. 5 § 1, andet led, omhandlet, af overøvrigheden fastsat bidrag til hustru, barn eller barnets moder;
6. for de krav, som omhandles i denne lovs §§ 256, tredje led, 303, første led, og 360, andet led, samt i lov om rettergangsmaaden i tvistemaal § 88, andet led.

§ 344.

Udpantning foregaar paa samme maade og har samme retsvirkning som udlæg, ligesom forøvrig reglerne om fuldbyrdelse af pengekrav finder anvendelse, forsaavidt intet andet i lov er bestemt.

§ 345.

Bestemmelserne i § 61 om underretning til sagsøgte finder ikke anvendelse.

Udpantning fremmes, selv om sagsøgeren ikke møder.

§ 346.

Naar udpantning er skeet i løsøre for saadant krav, som omhandles i § 343 nr. 5, paahviler det namsmanden af egen drift at foretage de fornødne skridt til at gjøre det udpantede gods i penge og at sørge for beløbets udbetaling til sagsøgeren.

§ 347.

Hvis der for skyldig skat til stat eller kommune forgjæves har været søgt udpantning i løsøre eller det paa forhaand maa antages, at en saadan udpantning vil være frugtesløs, skal skatteopkræveren istedetfor at skride til udpantning i den skattepligtiges faste eiendom lade tinglyse vedkommende denne en erklæring om, at fyldestgjørelse for skatten med paaløbne omkostninger agtes søgt i eiendommen. Erklæringen skal indeholde den skattepligtiges navn, en tydelig betegnelse af eiendommen, oplysning om skattens art og til hvilken kasse skatten skyldes og for hvilken termin samt bevidnelse om størrelsen af det skyldige beløb med omkostninger. Ved erklæringens tinglysning vindes samme ret, som om udpantning for beløbet var bleven afholdt i eiendommen eg derefter tinglyst.

Den oven omhandlede fremgangsmaade kan ogsaa benyttes, naar den skattepligtige begjærer det, selv om han har løsøre, hvori udpantning kan ske.

Ovenstaaende bestemmelser finder tilsvarende anvendelse ved inddrivelse af brandkontingent til den almindelige brandforsikringsindretning.

15de kapitel.

Særlige tvangsmidler under fuldbyrdelsen af pengekrav.

§ 348.

Hvis der ved udlæg eller udpantning hos sagsøgte ikke er fundet tilstrækkeligt gods til sagsøgerens dækning eller sagsøgeren uden først at have prøvet udlæg eller udpantning godtgjør, at tilstrækkeligt gods ikke derved vil kunne findes, skal namsretten paa hans begjæring paalægge sagsøgte inden en bestemt frist at meddele en fuldstændig opgave over sine eiendele og de samme paa hvilende heftelser med oplysning om, hvor de enkelte gjenstande findes, og for fordringers og andre rettigheders vedkommende med angivelse af deres retsgrund og beviserne for samme.

Begjæringen fremsættes for namsretten paa det sted, hvor sagsøgte har sin bopæl, eller hvis han ikke har paaviselig bopæl i riget, for opholdsstedets namsret.

Digitized by Google

§ 349.

Hvis opgaven ikke meddeles inden fristens udløb, eller hvis sagsøgeren ikke finder den meddelte opgave tilfredsstillende, kan han forlange, at sagsøgte af retten indkaldes til et retsmøde for at afgive forklaring om sine eiendele og efter skeet afhørelse paalægges at bekræfte forklaringen med en forsikring paa ære og samvittighed.

Forsikringen skal gaa ud paa, at forklaringen er saa rigtig og fuldstændig, som sagsøgte er istand til, og at han med vidende intet har fortiet.

§ 350.

Nægter sagsøgte at afgive forklaringen eller forsikringen, afgjør retten ved kjendelse spørgsmaalet om hans pligt dertil.

Retten kan bestemme, at forklaringen eller forsikringen skal afgives straks uden hensyn til erklæring om kjæremaal, hvis allerede en tidligere indvending er forkastet ved endelig kjendelse.

§ 351.

Udebliver sagsøgte uden gyldigt forfald, eller nægter han at afgive forklaring eller forsikring, uagtet dette er ham paalagt ved fuldbyrdelseskraftig kjendelse, kan sagsøgeren forlange, at han hensættes i fængslig forvaring, indtil han bekvemmer sig til at opfylde sin pligt, dog ikke udover en tid af seks maaneder.

§ 352.

Forlangendet afgjøres af namsretten ved kjendelse, som afsiges i et retsmøde, efterat der er givet begge parter anledning til at udtale sig.

Fremsættes forlangendet i det i § 349 omhandlede møde og sagsøgte er tilstede, kan kjendelsen afsiges straks. Ellers indkaldes sagsøgte til et nyt møde.

Udebliver han ogsaa fra dette møde, kan retten beslutte, at han skal paagribes. Den udfærdiger da en paagribelsesordre, der skal indeholde en saavidt muligt nøiagtig betegnelse af sagsøgtes person samt angivelse af grunden til fængslingen og af det fængsel, hvortil han skal bringes.

Paagribelsen iværksættes af namsmanden. Ved paagribelsen eller, saasnart det er gjørligt, skal ordren forevises eller oplæses for sagsøgte, som ogsaa har ret til at fordre en afskrift af den.

Snarest muligt efter paagribelsen skal han fremstilles for namsretten til sagens afgjørelse.

§ 353.

Paa den fængsledes behandling kommer bestemmelserne i kapitel IV i lov om fængselsvæsenet og om tvangsarbeide af 12te december 1903 til anvendelse.

Omkostningerne ved paagribelsen og fængslingen bæres af det offentlige.

§ 354.

Fængslig forvaring kan ikke anvendes:

1. mod militærpersoner, som er indkaldte til tjeneste i krigstid eller under vaabenøvelser;
2. mod skibsfører, skibsmandskab eller andre paa et skib ansatte personer, naar skibet er udklareret for en reise og iøvrig seilfærdigt.

Hvis en tjenestgjørende militærperson i andre tilfælde end under nr. 1 nævnt besluttes fængslet, skal underretning uopholdelig gives hans foresatte.

§ 355.

Vilde fængslingen medføre en alvorlig fare for sagsøgtes helbred, kan han ikke sættes fast, saalænge denne tilstand varer. Retten kan i fornødent fald beslutte fængslingens afbrydelse.

§ 356.

Hvis sagsøgte efter fængslingen erklærer sig villig til at afgive forklaringen eller forsikringen, skal han snarest muligt fremstilles for retten. Efter afgivelsen løslades han.

Han skal ogsaa løslades, naar sagsøgeren begjærer det, og kan i saa fald ikke paany indsættes uden i henhold til § 357.

§ 357.

Naar sagsøgte paa begjæring af en sagsøger har afgivet forklaring og forsikring, er han ikke forpligtet til paany at afgive saadan

Digitized by Google

ligeoverfor samme eller en anden sagsøger, medmindre det sandsynliggjøres, at han senere har erhvervet midler, som kan være gjenstand for udlæg.

Dette maa ogsaa sandsynliggjøres, forat en sagsøgt, som har været undergivet fængslig forvaring, paany skal kunne hensættes i saadan efter begjæring af samme eller en anden sagsøger.

Ovenstaaende bestemmelser kommer ikke til anvendelse, naar der er hengaaet fem aar efter forklaringens afgivelse eller fængslingens ophør.

16de kapitel.

Panthaveres fyldestgjørelse.

§ 358.

Naar intet andet følger af parternes aftale, kan en panthaver indtale hos skyldneren den fordring, som skal sikres ved panteretten, og søge fyldestgjørelse i hans gods efter de almindelige regler istedetfor at holde sig til pantet.

§ 359.

Den, som for forfalden fordring har pant i fast eiendom eller i registreret skib eller i part i saadant skib eller haandpant i en løsøregjenstand, som er i hans besiddelse, kan over pantets eier erhverve dom, som giver ham bemyndigelse til umiddelbart at søge dækning for fordringen af den pantsatte gjenstand paa samme maade, som om der var taget udlæg i denne.

§ 360.

Den, som for forfalden fordring har pant i en løsøregjenstand, kan over gjenstandens eier erhverve dom, som bemyndiger ham til at tage udlæg i den, og deraf begjære dækning efter de almindelige regler.

Den, som for forfalden fordring paa en bestemt pengesum i henhold til skifteudlæg har pant i en løsøregjenstand, kan inddrive fordringen gjennem udpantning i gjenstanden.

§ 361.

Den, som for forfalden fordring paa en bestemt pengesum har pant i fast eiendom, registreret skib eller part i saadant skib, kan uden foregaaende lovmaal og dom begjære dækning af de pantsatte gjenstande paa samme maade, som om der var taget udlæg deri,

1. naar panteretten er stiftet ved en tinglyst eller registreret pantebrev, hvorpaa udstederens underskrift er bekræftet af *notarius publicus* eller et stævnevidne eller af to vitterlighedsvidner, eller
2. naar panteretten er stiftet ved skifteudlæg.

Er ikke fordringens beløb bestemt angivet i pantebrevet, kan begjæringen om dækning ikke antages, medmindre der fremlægges enten et fuldbyrdelseskraftigt grundlag, hvorved beløbet er fastsat, eller en skriftlig erkjendelse for beløbet og dets forfald.

§ 362.

Naar en panthaver efter §§ 359 eller 361 er berettiget til at begjære tvangsauktion over fast eiendom, omfatter auktionen, forsaavidt intet andet er bestemt, ogsaa de løsøregjenstande, der er pantsatte som tilbehør til eiendommen i henhold til lov om forandringer i lovgivningen om pant af 8de juni 1895.

§ 363.

Naar den, som har pant i fast eiendom, i henhold til §§ 359 eller 361 reiser søgsmaal eller begjærer tvangsauktion, kan forfølgningen rettes mod den, som har tinglyst hjemmel til eiendommen, eller som uden saadan hjemmel besidder den som eier.

§ 364.

Begjæring om dækning, som fremsættes i henhold til § 361, kan ikke antages, medmindre der mindst 14 dage i forveien er tilstillet sagsøgte varsel om, at saadan begjæring vil blive fremsat, hvis ikke det skyldige beløb betales. Varselet kan ikke paa forhaand frafaldes.

Har sagsøgte ikke kjendt opholdssted i riget, og har han heller ikke kjendt fuldmægtig her, til hvem tilstillelse kan ske, kan varsel undlades og dækning begjæres 14 dage efter forfald.

Digitized by Google

§ 365.

Naar dækning søges paa grundlag af pantebrev, som tilhører en i § 2 nr. 6 omhandlet bank eller indretning eller stat, kommune eller midler (fonds, legater, stiftelser, arvemidler o. lign.), som bestyres af det offentlige, kan disse selv foretage den i § 364 omhandlede tilstillelse i anbefalet brev overensstemmende med reglerne i § 49.

Begjæringen om dækning behøver ikke at ledsages af det originale pantebrev, men det er tilstrækkeligt, at der vedlægges en af vedkommende bestyrelse bekræftet afskrift deraf.

§ 366.

Den, som for forfalden fordring paa en bestemt pengesum har pant i fast eiendom, kan forlange den undergivet bestyrelse overensstemmende med reglerne i §§ 145–151. Bestemmelserne i § 361, sidste led, og § 365, andet led, finder tilsvarende anvendelse.

Panthaver, som enten i henhold til dom efter § 359 eller i henhold til § 361 er berettiget til at begjære tvangsauktion over registreret skib, kan forlange nedlagt saadant forbud, som omhandlet i § 138.

§ 367.

Den, som for forfalden fordring paa en bestemt pengesum har haandpant i en gjenstand, som er i hans besiddelse, kan umiddelbart deraf begjære dækning paa samme maade, som om der var taget udlæg i gjenstanden.

Er fordringens beløb ikke bestemt angivet ved pantsættelsen, kan begjæringen om dækning ikke antages, medmindre der fremlægges enten et fuldbyrdelseskraftigt grundlag, hvorved beløbet er fastsat, eller en skriftlig erkjendelse for beløbet og dets forfald.

Begjæringen kan heller ikke antages, medmindre pantets eier, hvis han ved pantsættelsen er navngiven og har kjendt opholdssted i samme by eller herred som panthaveren, mindst otte dage i forveien er tilstillet varsel om, at dækning vil blive begjæret, saafremt det skyldige beløb ikke betales.

Digitized by Google

Tredje del.

Om fuldbyrdelse af krav, som gaar ud paa andet end penge.

17de kapitel.

Om fuldbyrdelse af krav paa udlevering af gjenstande eller paa handling eller undladelse m. v.

§ 368.

Skal sagsøgte udlevere, overlade eller fravige fast eiendom eller del deraf, har namsmanden i den udstrækning, som fuldbyrdelsens øiemed medfører, at fjerne personer og løsøre og at indsætte sagsøgeren i besiddelsen.

Kan løsøre, som skal fjernes, ikke overgives sagsøgte eller hans fuldmægtig eller nogen til hans husstand hørende voksen person, sørger namsmanden for dets bortbringelse og opbevaring for sagsøgtes regning. I fornødent fald kan namsmanden, om dertil er anledning, forlange foreløbig plads for gjenstandene paa eiendommen. Om bortbringelsen underrettes sagsøgte eller den, som vides berettiget til gjenstandene, med anmodning om at lade dem afhente og betale de paaløbne omkostninger. Hvis dette trods fornyet advarsel ikke sker inden en rimelig frist, kan namsmanden til dækning af omkostningerne lade gjenstandene sælge paa samme maade som udlagt løsøre. Overskudet udbetales sagsøgte eller dem, der har krav derpaa, efter reglerne i § 283.

§ 369.

Skal sagsøgte udlevere bestemte løsøregjenstande eller levere en vis mængde løsøregjenstande af en bestemt art, og er disse i hans besiddelse, fratages de ham af namsmanden og overleveres sagsøgeren.

§ 370.

Findes de i § 369 omhandlede gjenstande ikke hos sagsøgte, er han paa forlangende pligtig til at oplyse, om de fremdeles er i hans besiddelse eller staar til hans raadighed og i tilfælde, hvor de findes, eller hvilke omstændigheder hindrer ham i at opfylde sin forpligtelse.

Paa sagsøgerens begjæring skal sagsøgte indkaldes for namsretten til forklaring om nævnte forhold og paalægges at bekræfte forklaringen med en forsikring paa ære og samvittighed.

§ 348, andet led, § 349, andet led, samt §§ 350—356 finder tilsvarende anvendelse.

Har sagsøgte afgivet saadan forklaring og forsikring, er han ikke ligeoverfor samme sagsøger og i anledning af samme krav forpligtet til paany at afgive saadan, medmindre det sandsynliggjøres, at der er indtraadt forandring med hensyn til hans besiddelse af gjenstandene eller hans kundskab.

§ 371.

Er en løsøregjenstand, som sagsøgte pligter at udlevere, ikke funden i hans besiddelse, skal han paa sagsøgerens begjæring af namsretten ved kjendelse paalægges en løbende tvangsmulkt for hver dag eller uge, som hengaar, uden at han opfylder sin pligt.

Saadan mulkt kan ikke paalægges, hvis sagsøgte godtgjør, at opfyldelsen er umulig.

Digitized by Google

§ 372.

Tvangsmulkten tilfalder statskassen og inddrives af sagsøgeren efter reglerne for fuldbyrdelse af pengekrav.

Den kan ikke paa engang inddrives for mere end otte uger. Lader sagsøgeren længere tid hengaa, løber ingen videre mulkt, før den paaløbne er betalt eller udlæg for samme er begjæret.

Hvis sagsøgte efter mulktpaalægget godtgjør, at han har opfyldt sin forpligtelse, eller at det er ham umuligt at opfylde den, skal namsretten paa begjæring ved kjendelse stanse mulktens inddrivelse og i tilfælde ophæve et for paaløben mulkt taget udlæg, undtagen for det beløb, som udfordres til at dække de allerede forvoldte omkostninger.

§ 373.

Hvis en gjenstand, som sagsøgte pligter at udlevere, besiddes af tredjemand, der er villig til at udlevere den, finder reglerne i §§ 368 og 369 tilsvarende anvendelse.

Er tredjemand ikke dertil villig, kan sagsøgeren begjære udlæg i sagsøgtes fordring paa at faa gjenstanden udleveret.

Er gjenstanden i sagsøgtes besiddelse, finder reglerne i § 106 tilsvarende anvendelse.

§ 374.

Hvis sagsøgte udenfor de i det foregaaende omhandlede tilfælde har at foretage en handling, der kan udføres uden hans medvirkning, skal namsretten paa begjæring bemyndige sagsøgeren til at lade den foretage paa sagsøgtes bekostning.

Paa begjæring kan retten tillige ved kjendelse paalægge sagsøgte forskudsvis at udrede de sandsynlige omkostninger og efter udførelsen paa samme maade bestemme, hvad sagsøgte yderligere har at betale til sagsøgeren eller denne at tilbagebetale. Kjendelserne fuldbyrdes efter de almindelige regler for pengekrav.

§ 375.

Har sagsøgte ikke opfyldt sin pligt til at udstede eller underskrive et dokument eller forøvrig at afgive en viljeserklæring, kan sagsøgeren, saafremt grundlaget har vundet retskraft, forlange dokumentet udfærdiget eller erklæringen afgivet af namsretten med samme virkning, som om dette var skeet af sagsøgte.

Voldes herved omkostninger, finder reglerne i § 374, andet led, tilsvarende anvendelse.

§ 376.

Opfylder ikke sagsøgte sin pligt til at stille en sikkerhed, kan sagsøgeren begjære udlæg hos ham med den virkning, at det udlagte gods hefter som sikkerhed for det tidsrum, denne skulde stilles for.

Under de i § 285, andet led, og § 309, første led, nævnte omstændigheder kan salg af de udlagte løsøregjenstande og inddrivelse ved opkræver af de forfaldne fordringer eller rettigheder paa begjæring finde sted. Udbyttet indbetales til namsretten og forvares af denne.

§ 377.

Har sagsøgte udenfor de i §§ 375 og 376 omhandlede tilfælde at foretage en handling, der ikke kan udføres uden hans medvirkning, skal opfyldelsen paa sagsøgerens begjæring søges fremtvungen ved en løbende mulkt overensstemmende med reglerne i §§ 371 og 372.

Ogsaa i den dom eller kjendelse, der fastslaar sagsøgtes pligt til at foretage handlingen, kan paa begjæring indtages bestemmelse om saadan tvangsmulkt.

Løbende mulkt kan ikke anvendes til at fremtvinge personlig tjeneste i privat tjenesteforhold eller modtagelse af den til saadan tjeneste antagne.

§ 378.

Handler sagsøgte mod sin pligt til at undlade en handling eller til at finde sig i, at en handling foretages, kan han af namsretten paa sagsøgerens begjæring ved kjendelse efter foregaaende mundtlig forhandling paalægges at stille sikkerhed for skade, som kan forvoldes ved, at han ogsaa fremtidig handler mod sin pligt. Retten bestemmer sikkerhedens størrelse og art samt det tidsrum, hvorfor den skal hefte.

Digitized by Google

Saadant paalæg kan ogsaa paa begjæring gives ved dommen i en straffesag, der er reist mod sagsøgte til fældelse efter den almindelige straffelovs § 344.

§ 379.

Har sagsøgte i det i § 378 omhandlede tilfælde bevirket en forandring i ydre forhold, som strider mod sagsøgerens ret, kan denne af namsretten paa begjæring bemyndiges til paa sagsøgtes bekostning at gjenoprette den tidligere tilstand.

Med hensyn til omkostningerne herved gjælder reglerne i § 374, andet led.

§ 380.

Hvis sagsøgte gjør modstand mod foretagelsen af en handling, som han efter §§ 378 og 379 har at finde sig i, kan sagsøgeren til fjernelse af modstanden forlange hjælp hos namsmanden.

§ 381.

Forinden namsretten fatter de i §§ 374, 375 og 379 omhandlede beslutninger, skal der gives sagsøgte anledning til at udtale sig, hvis det kan ske uden skadelig forhaling.

§ 382.

Sagsøgerens krav paa erstatning for de med fuldbyrdelsen forbundne omkostninger indrives efter reglerne for pengekrav.

§ 383.

Ved de i dette kapitel omhandlede fuldbyrdelseshandlinger finder bestemmelserne i §§ 126 og 127 tilsvarende anvendelse.

§ 384.

I de i §§ 371, 374, 375, 377 og 378 omhandlede tilfælde fremsættes begjæringen for namsretten paa det sted, hvor sagsøgte har sit almindelige værneting i riget eller i mangel af saadant, hvor han efter lov om rettergangsmaaden i tvistemaal § 37 kan sagsøges her.

§ 385.

Ved ovenstaaende bestemmelser berøres ikke sagsøgerens ret til at forlange erstatning for ikkeopfyldelse og for anden skade, som er forvoldt ved sagsøgtes pligtstridige forhold.

Sagsøgeren kan altid med afkald paa at fortsætte en paabegyndt fuldbyrdelse, eller efterat saadan forgjæves har været forsøgt, gjøre erstatningskravet gjældende. Dette kan ske ved namsretten, der isaafald afgjør sagen ved kjendelse efter foregaaende mundtlig forhandling. Sagsøgeren kan dog indbringe sagen for namsretten som søgsmaal, ligesom ogsaa namsretten, naar afgjørelsen afhænger af omstridte kjendsgjerninger, hvis fulde oplysning og drøftelse antages hensigtsmæssigst at ske i et søgsmaals former, efter modpartens begjæring eller paa embeds vegne kan henvise sagen til saadan behandling. Inden henvisning sker, skal der gives begge parter anledning til at udtale sig.

18de kapitel.

Om udkastelse af fast eiendom.

§ 386.

Ved skriftlig overenskomst om leie af hus, husrum eller jord kan det vedtages, at leietageren skal kunne udkastes uden lovmaal og dom, hvis han ikke paa forlangende godvillig flytter, naar han efter overenskomsten er pligtig dertil, enten fordi den aftalte leietid er ude, eller fordi lovlig opsigelse er given, eller fordi leiesummen ikke er betalt til forfaldsdag.

§ 387.

Begjæring om udkastelse fremsættes for namsmanden og maa ledsages af overenskomsten og i tilfælde af fornødent bevis for skeet opsigelse.

Finder namsmanden at kunne antage begjæringen, tilstiller han leietageren opfordring til at flytte inden tre dage med tilkjendegivende om, at udkastelse ellers vil finde sted.

Digitized by Google

§ 388.

Naar overenskomst efter § 386 foreligger og der er særlig grund til at frygte for, at leietageren vil unddrage sig for sin forpligtelse til at flytte i rette tid, kan udleieren i løbet af de sidste 14 dage begjære, at namsmanden skal tilstille leietageren opfordring til at flytte senest paa den bestemte flyttedag med tilkjendegivende om, at udkastelse ellers vil finde sted.

Hvis saadan opfordring er tilstillet leietageren mindst tre dage før flyttedagen, kan udkastelse ske, saasnart denne er forløben.

Digitized by Google

Fjerde del.

Om foreløbig retshjælp.

19de kapitel.

Om arrest og foreløbige forføininger.

§ 389.

Arrest kan paa begjæring finde sted for at sikre tvangsfuldbyrdelsen i skyldnerens gods af borgerlige krav, som gaar ud paa penge enten umiddelbart eller som erstatning for en anden ydelse.

Arrest udelukkes ikke ved, at kravet er uforfaldent. Ved betingede krav maa dog muligheden for betingelsens indtræden ikke være saa fjern, at kravet ikke før tiden har nogen formuesværdi.

§ 390.

Arrest paa gods kan besluttes, naar skyldnerens adfærd giver grund til at frygte for, at fuldbyrdelsen ellers skal blive forspildt eller i væsentlig grad vanskeliggjort.

Det er tilstrækkelig arrestgrund, at fuldbyrdelsen maatte ske i udlandet.

§ 391.

Arrest paa person kan besluttes, hvis det findes nødvendigt til sikring af fuldbyrdelsen i skyldnerens herværende eiendele for krav, hvorfor han kan sagsøges her, naar han staar i begreb med at forlade riget under saadanne omstændigheder, at det er uvist, om han agter at vende tilbage.

§ 392.

Arrest kan besluttes saavel af den domstol, for hvilken et i anledning af kravet anlagt søgsmaal for tiden staar, som af namsretten paa det sted, hvor det gods eller den person findes, som begjæres undergivet arrest.

§ 393.

Arrestbegjæringen maa angive kravet og dets beløb samt arrestgrunden.

§ 394.

Kravet og arrestgrunden maa sandsynliggjøres.

Selv om kravet ikke er sandsynliggjort, kan arrest besluttes, hvor der vilde være fare ved ophold, saafremt arrestsøgeren paa forhaand stiller en af retten bestemt sikkerhed for den skade, som skyldneren udsættes for.

Retten kan ogsaa gjøre beslutningen om arrest afhængig af en saadan foregaaende sikkerhedsstillelse, uagtet baade kravet og arrestgrunden er sandsynliggjort.

§ 395.

Før afgjørelsen skal parterne indkaldes til mundtlig forhandling, naar det af arrestsøgeren begjæres eller retten finder grund dertil. Iøvrigt sker afgjørelsen ved kjendelse.

Har mundtlig forhandling ikke fundet sted, skal beslutning om at tilstede eller nægte arrest ikke paa embeds vegne meddeles skyldneren.

Digitized by Google

§ 396.

Arrestbeslutningen skal nævne arrestsøgeren og skyldneren samt kravet og arrestgrunden.

Den skal endvidere indeholde tilkjendegivende om, at skyldneren har adgang til at afværge arrestens iværksættelse og til at forlange de til iværksættelsen foretagne handlinger ophævede ved at stille sikkerhed for et i beslutningen nævnt beløb, der fastsættes efter rettens skjøn, eller, i tilfælde af arrest paa person, ved at anvise tilstrækkeligt gods til arrest.

Beslutning om arrest paa person skal derhos indeholde bemyndigelse til arrest paa gods for det tilfælde, at saadant af skyldneren anvises eller forøvrig kan findes.

§ 397.

Er arrest besluttet uden foregaaende mundtlig forhandling, skal arrestretten paa skyldnerens begjæring snarest muligt indkalde parterne til saadan forhandling om arrestens lovlighed. Gaar beslutningen ud paa at sætte skyldneren i fængslig forvaring (§ 406), skal retten paa embeds vegne snarest muligt efter paagribelsen udfærdige indkaldelse til mundtlig forhandling.

I den kjendelse, hvorved retten derefter afgjør spørgsmaalet, kan den helt eller delvis stadfæste, forandre eller ophæve sin første beslutning og gjøre stadfæstelsen eller forandringen afhængig af en nærmere bestemt sikkerhedsstillelse.

Ogsaa arrestsøgeren kan begjære saadan forhandling som oven nævnt.

§ 398.

Er arrest besluttet, før arrestkravet er indbragt til retslig afgjørelse, eller uden at der for samme haves noget saadant grundlag som i §§ 2—4 nævnt, skal arrestretten paa skyldnerens begjæring bestemme en frist, inden hvilken arrestsøgeren har at anlægge sag til indtale af kravet.

Oversiddes fristen, skal retten paa begjæring ved kjendelse ophæve arrestbeslutningen.

§ 399.

Skyldneren kan begjære arrestbeslutningen ophævet paa grund af forandrede omstændigheder, navnlig naar arrestgrunden ikke længer er tilstede, eller naar kravet er arrestsøgeren frakjendt ved dom eller betalt eller forøvrig bortfaldt, eller naar arrestsøgeren ikke fremmer sagen angaaende kravet med tilbørlig hurtighed.

Afgjørelsen sker efter foregaaende mundtlig forhandling ved arrestrettens kjendelse, men hvis der om arrestkravet for tiden føres søgsmaal, af den domstol, for hvilken sagen staar, enten ved kjendelse eller ved dommen i sagen.

§ 400.

Forsaavidt intet andet er lovbestemt, finder de for tvangsfuldbyrdelsen gjældende regler tilsvarende anvendelse ved arrest.

§ 401.

Arrestbeslutningen træder ud af kraft, hvis arrestsøgeren ikke har fremsat begjæring om arrestens iværksættelse inden 14 dage, efterat han er underrettet om beslutningen.

Arrest kan iværksættes, uden at arrestbeslutningen paa forhaand er forkyndt for eller tilstillet skyldneren. Iværksættelsen er dog uden virkning, hvis tilstillelse af arrestbeslutningen ikke finder sted senest otte dage efter samme. Arrestbeslutning, som gaar ud paa at sætte skyldneren i fængslig forvaring, skal ved paagribelsen eller snarest muligt derefter tilstilles ham.

§ 402.

Begjæring om arrestens iværksættelse fremsættes for namsmanden.

Sagsøgte underrettes ikke paa embeds vegne om berammelsen.

§ 403.

Arrest paa gods iværksættes efter samme regler som udlæg. Dog kan arresthandlingen altid begynde, hvor gods findes.

Arresten giver under samme betingelser som udlæg panteret i de arresterede gjenstande.

Digitized by Google

Ved tinglysning eller registrering af arresten skal det ifølge § 396, andet led, fastsatte beløb anføres som det høieste beløb, hvorfor det arresterede gods hefter.

§ 404.

Naar der for arrestkravet er erhvervet fuldbyrdelseskraftigt grundlag, kan dækning søges af de arresterede gjenstande paa samme maade som af udlagt gods.

Ogsaa før nævnte tidspunkt kan paa begjæring under de i § 285, andet led, og § 309, første led, nævnte omstændigheder salg af løsøregjenstande og inddrivelse ved opkræver af forfaldne fordringer eller rettigheder finde sted. Endvidere kan fast eiendom paa begjæring sættes under bestyrelse overensstemmende med reglerne i §§ 145—151, naar der er fare for, at den ved vanskjøtsel eller paa anden maade væsentlig skal forringes i værdi.

I de i andet led omhandlede tilfælde sættes udbyttet fast til sikkerhed for arrestkravet. Det samme gjælder det beløb, der falder paa arrestkravet af arresterede gjenstandes udbringende, naar andre rettighedshavere søger dækning deraf.

§ 405.

Den ved arrest paa gods erhvervede ret tabes, hvis dækning af de arresterede gjenstande ikke er begjæret inden ét aar efter iværksættelsen, medmindre retten paa begjæring finder grund til fremdeles at opretholde arresten for en tid, som nærmere bestemmes og i tilfælde paa begjæring kan forlænges.

Begjæring om arrestens opretholdelse maa fremsættes inden fristens udløb. Begjæringen afgjøres efter foregaaende mundtlig forhandling ved kjendelse af namsretten, men hvis der om arrestkravet for tiden føres søgsmaal, af den domstol, for hvilken sagen staar.

§ 144, andet led, finder tilsvarende anvendelse.

§ 406.

Arrest paa person kan bestaa i fængslig forvaring overensstemmende med reglerne i § 353, første led og §§ 354—356 eller i andre indskrænkninger i den personlige frihed efter rettens nærmere bestemmelse, hvorved ogsaa reglerne i §§ 354—356 iagttages.

§ 407.

Arrestsøgeren har forskudsvis for hver maaned at udrede omkostningerne ved den fængsledes forvaring og forpleining. Den arresterede modtages ikke i fængslet, hvis ikke betalingen er erlagt for mindst én maaned. Fornyes ikke betalingen for samme tidsrum senest kl. 12 middag den sidste dag, for hvilken den er erlagt, løslades den fængslede.

En skyldner, som af denne grund eller efter arrestsøgerens begjæring er løsladt, kan ikke forlanges gjenindsat i fængslig forvaring for samme krav.

§ 408.

Vil skyldneren benytte sin adgang til at forlange de til arrestens iværksættelse foretagne handlinger ophævede ved at stille sikkerhed for det i arrestbeslutningen fastsatte beløb, har han derom at henvende sig til namsretten.

Namsretten skal ogsaa paa begjæring ophæve eller begrænse de foretagne handlinger, naar deres vedbliven fordrer omkostninger, som arrestsøgeren ikke er villig til forskudsvis at udrede.

Inden afgjørelsen skal der gives arrestsøgeren anledning til at udtale sig.

§ 409.

Er arrestbeslutningen ophævet, kan skyldneren uden hensyn til, om kjendelsen eller dommen har vundet retskraft, ved henvendelse til namsretten forlange de til arrestens iværksættelse foretagne handlinger ophævede. Er iværksættelsen afværget ved sikkerhedsstillelse, kan han paa samme maade forlange sikkerheden tilbage.

§ 410.

Til sikring af andre borgerlige krav end i § 389 nævnt kan retten paa en parts begjæring beslutte foreløbige forføininger:

1. naar modpartens adfærd giver grund til at frygte for, at kravets gjennemførelse ellers skal blive forspildt eller i væsentlig grad vanskeliggjort, særlig ved en forandring i den bestaaende tilstand;
2. naar det findes nødvendigt for at afvende en væsentlig skade eller ulempe eller for at hindre voldsomheder, som modpartens adfærd giver grund til at frygte for.

Digitized by Google

§ 411.

Bestemmelserne om arrest finder tilsvarende anvendelse paa foreløbige forføininger, forsaavidt dertil er anledning og intet afvigende i det følgende bestemmes.

§ 412.

Foreløbige forføininger besluttes, hvis der om hovedsagen for tiden føres søgsmaal, af den domstol, for hvilken sagen staar, men forøvrig af namsretten paa det sted, hvor modparten bor eller opholder sig, eller hvor tvistgjenstanden findes.

Afgjørelsen kan alene i paatrængende tilfælde ske uden foregaaende mundtlig forhandling.

§ 413.

Selv om hovedsagen for tiden staar for en anden domstol, kan namsretten i paatrængende tilfælde beslutte en foreløbig forføining. Isaafald fastsætter den en frist, inden hvilken den, der har begjæret forføiningen, har at forlange modparten indkaldt for hovedsagens domstol til mundtlig forhandling angaaende forføiningens lovlighed.

Oversiddes fristen, skal namsretten paa begjæring ophæve forføiningen.

Namsrettens her omhandlede afgjørelser kan ske uden foregaaende mundtlig forhandling.

§ 414.

Det er overladt til rettens skjøn at bestemme, hvilke forholdsregler øiemedet kræver.

Forføiningen kan saaledes gaa ud paa, at en gjenstand udsættes af en parts besiddelse og sættes under forvaring eller bestyrelse, eller at en part paalægges en ydelse eller at foretage eller at undlade eller at finde sig i visse handlinger.

§ 415.

Det er ogsaa overladt til retten at bestemme det fornødne om forføiningens varighed samt om, hvorvidt dens iværksættelse kan afværges eller de til iværksættelsen foretagne handlinger ophæves mod sikkerhedsstillelse.

Paa begjæring kan tiden senere forkortes eller forlænges og ny bestemmelse af spørgsmaalet om sikkerhedsstillelse træffes. Beslutning herom sker ved kjendelse af den i § 412 omhandlede ret. § 412, andet led, og § 413 finder anvendelse.

§ 416.

Foreløbige forføininger fuldbyrdes efter sit forskjellige indhold overensstemmende med reglerne i denne lovs anden og tredje del.

Sættes en gjenstand under bestyrelse, anvendes bestemmelserne i §§ 145—151 paa tilsvarende maade, forsaavidt dertil er anledning. Afkastningen af en gjenstand, som er sat under forvaring eller bestyrelse, udbetales efter fradrag af de dermed forbundne omkostninger til den, hvem gjenstanden er fratagen, forsaavidt tredjemands ret ikke derfor er til hinder, men hvis eiendomsforholdet er omtvistet, indbetales det til namsretten for at sættes fast til sagens afgjørelse.

§ 417.

Gaar forføiningen ud paa forbud mod at afhænde eller behefte nogen gjenstand, som er omhandlet i § 134, første, tredje og fjerde led, sørger retten for forbudets tinglysning eller registrering.

Tinglysningen eller registreringen bevirker, at rettigheder, som derefter i strid med forbudet erhverves ved frivillige forføininger over gjenstanden, staar tilbage for det krav, for hvilket forbudet er skeet, saafremt kravet ikke ved retskraftig dom nægtes anerkjendelse.

Samme virkning har saavel ved ovennævnte som ved andre gjenstande retserhververens kundskab om saadant forbud.

§ 418.

Hvis en part forbydes at modtage ydelser eller gjenstande, hvorpaa en omtvistet fordring eller rettighed gaar ud, tilstiller retten samtidig fordringsskyldneren meddelelse derom med tilkjendegivende, at han ikke maa betale eller yde til parten, og at han hefter for den skade, som voldes ved overtrædelse af forbudet.

Fordringsskyldneren kan fri sig ved at betale eller yde til namsretten eller til en af denne paa begjæring opnævnt tredjemand.

Digitized by Google

§ 419.

Bestaar retten af flere medlemmer, kan dens formand fatte beslutning angaaende en i dette kapitel omhandlet begjæring, naar dens afgjørelse ikke kræver foregaaende mundtlig forhandling.

§ 420.

Hvis det krav, for hvilket arrest eller en foreløbig forføining er besluttet, ved retskraftig dom nægtes anerkjendelse, eller hvis det viser sig, at begjæringen om arresten eller forføiningen forøvrig var ugrundet, eller hvis beslutningen ophæves i henhold til § 398, andet led, jfr. § 411, eller § 413, andet led, er den part, der har udvirket beslutningen, paa forlangende pligtig til at erstatte modparten al skade, som denne har lidt ved iværksættelsen eller ved de skridt, han har maattet gjøre for at afværge denne eller for at faa beslutningen eller iværksættelsen ophævet.

Afgjørelsen sker efter foregaaende mundtlig forhandling ved kjendelse af den ret, der ophæver beslutningen.

Hvis modparten ikke har gjort gjældende paastand om erstatning inden tre maaneder, efterat han er underrettet om beslutningens ophævelse, tabes kravet, og den, der har begjæret arresten eller forføiningen, kan forlange tilbagegivet en i henhold til §§ 394 og 397, jfr. 411, stillet sikkerhed.

Digitized by Google

Digitized by Google

Motiver.

Digitized by Google

Forkortelser.

B. G. B. — Tysk borgerlig lovbog af 1896.
D. — Dansk udkast til lov om den borgerlige retspleie af 1899.
D. O. — Kommissionens udkast til lov om domstolenes ordning.
Pr. — Preussisk lov om tvangsfuldbyrdelse i fast eiendom af 1883.
R. — Kommissionens udkast til lov om rettergangsmaaden i tvistemaal.
Schw. — Schweizisk forbundslov om gjældsinddrivelse og konkurs af 1889.
T. C. P. — Tysk civilprocesordning af 1877, revideret 1898.
Uts. — Svensk utsökningslag af 1877.
Ø. C. P. — Østerrigsk civilprocesordning af 1895.
Ø. E. — Østerrigsk exekutionsordning af 1896.
Zw. — Tysk lov om tvangsauktion og tvangsforvaltning af 1897.

Hagerups Civilproces og Panteret er begge citerede efter 2den udgave.

Digitized by Google

Almindelige motiver.

Indledning. Tidligere revisionsforsøg. Nødvendigheden af en reform.

Det skrevne grundlag for vor exekutionsret[1] findes endnu for en væsentlig del i Christian den femtes Norske Lov. Som alle ved, er dette ikke saaledes at forstaa, at den faktiske retstilstand paa dette felt fremdeles er den samme som paa lovbogens tid. Men den udvikling, som senere har fundet sted, og som navnlig paa gjældsexekutionens omraade har havt karakteren af en fuldstændig omdannelse, er fornemlig foregaaet gjennem retslivet, og lovgivningen har kun ydet sparsomme bidrag dertil. Lovgivningens rolle har for en væsentlig del bestaaet i, naar forandringer og nydannelser gjennem retsbrugen havde fæstnet sig, at træde til med udfyldende bestemmelser, hovedsagelig af rent reglementarisk natur. Hele det nye retsstof, som af praxis og teori er skabt, har aldrig af lovgivningen været optaget til sammenhængende drøftelse og systematisk bearbeidelse.

De forsøg, som siden 1814 har været gjort paa en mere omfattende revision af exekutionsreglerne, har alene beskjæftiget sig med gjældsinddrivelsen og heller ikke for dennes vedkommende ledet til noget samlet resultat. I 1840 blev den saakaldte «Lovkommission» (der da kun bestod af expeditionssekretær, senere justitiarius C. Arntzen og høiesteretsassessor, senere byskriver J. H. Rye) sammen med professor, senere høiesteretsassessor C. Winter Hjelm, anmodet om, i forbindelse med det under arbeide værende udkast til en almindelig rettergangslov, at udarbeide udkast til en særegen lov, sigtende til at afhjælpe de væsentligste mangler i den gjældende lovgivnings bestemmelser angaaende gjældsfordringers inddrivelse og salget ved auktion af de for gjæld udlagte eiendele samt auktionsvæsenet i det hele. Flertallet afgav den 9de mars 1842 et temmelig vidtløftigt udkast til lov om kreditvæsenet paa 214 paragrafer, indeholdende bl. a. regler om exekution og auktion. Dette blev derefter gjennemgaaet af en kongelig kommission, bestaaende af høiesteretsassessorerne U. A. Motzfeldt og Bruun, byfoged Thrap, høiesteretsadvokat Dunker og kjøbmand Schwensen; men dennes indstilling af 31te mai 1845 gik ud paa, at kommissionen ikke kunde billige de hovedprincipper, hvorpaa udkastet var bygget. Det har derfor heller ikke været synderlig benyttet ved senere arbeider i dette emne. Derimod har det dissenterende votum af Rye, som ledsagede udkastet, dannet grundlaget for loven af 30te august 1842 om tvungne auktioner og for lov af 8de septbr. 1842 om smaa gjældsfordringers inddrivelse[1]. Ved kgl. res. af 7de februar 1846 blev nedsat en ny kommission til at udarbeide udkast til love om kreditvæsenet, bestaaende af sorenskriver, senere assessor U. A. Motzfeldt, amtmand, senere justitiarius J. S. Thomle og advokat Dunker. Den afgav under 13de september 1846 en række udkast til herhen hørende love, deriblandt et til lov om gjældsinddrivelse

[1] «Exekution» bruges i motiverne, hvor intet andet fremgaar af sammenhængen, i sin egentlige, videre betydning, som betegnelse for tvangsfuldbyrdelsen i det hele, altsaa ogsaa omfattende tvangsauktion. I tilsvarende betydning bruges «exekutionsret», «exekutionsmyndighed», «exekutionsskyldner» o. s. v.

[1] Aubert: De norske Retskilder side 383—384.

Digitized by Google

(trykt 1847). Det blev senere paany gjennemgaaet af den samme kommission og et revideret udkast afgivet i december 1853 (trykt 1855). Men heller ikke dette blev videre fremmet. Det kan alene sees at være benyttet i lov af 17de juli 1857 om indskrænkning i gjældsfængsel. Det i 1868 udkomne «Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i civile Sager ved Underretten», afgivet af den i 1853 nedsatte proceslovkommission (P. C. Lasson, Fr. Hallager og I. C. Lous), behandler ikke exekutionsmaterien.

Naar der nu skrides til en reform af vor civilproces, kræver allerede hensynet til retsforfatningens enhed, at den ogsaa maa omfatte en revision af bestemmelserne om tvangsfuldbyrdelsen. Disse maa i fornøden udstrækning bringes i samklang med de for rettergangsmaaden opstillede grundsætninger og regler.

Men revisionen kan ikke indskrænke sig til denne formelle side af sagen. Selv om fuldbyrdelsen ogsaa maa betragtes som et led i rettergangen — som dennes afsluttende trin — saa har den dog en væsentlig anden karakter end rettergangens første trin, hvor det gjælder at fastslaa, hvad der er ret i et omtvistet forhold. Paa fuldbyrdelsesstadiet kan der nok ogsaa opstaa tvist om retsspørsmaal, og det tildels af ganske indviklet natur. Men hovedreglen vil dog altid være, at det er paa det rene, hvad der er ret, og fuldbyrdelsen opløser sig da i en række praktiske foranstaltninger, som sigter til at føre denne ret ud i livet. Paa den hensigtsmæssige anordning af disse praktiske foranstaltninger til rettens realisation er det, at en exekutionslovs godhed væsentlig beror. En reform kan da ikke undlade at vie denne fuldbyrdelsens indre mekanisme en særlig opmærksomhed. Her staar vi foran den vanskeligste del af opgaven. Og tillige den mest paatrængende. Ti netop i denne henseende lader vor nuværende exekutionsordning mest tilbage at ønske. Andet er ikke at vente, naar vi erindrer, at den gjældende exekutionsret i alle sine hovedtræk var dannet før udgangen af det 18de aarhundrede. Med de enorme forandringer, som senere er foregaaet i alle forhold, er det rimeligt, at regler og fremgangsmaader, som kunde passe til datidens rolige og begrænsede økonomiske liv, ikke mere strækker til under vore dages omfattende og rastløse kommercielle og industrielle rørelse.

Udkastets kilder.

Ved udarbeidelsen af det foreliggende udkast har de ovennævnte gamle kommissionsforslag af mange grunde ikke kunnet være til nogen væsentlig nytte. Derimod har man havt megen veiledning af en række nyere udenlandske love og lovudkast med tilhørende motiver og literatur. Her som ved udkastet til rettergangslov har dog kommissionen stillet sig fuldt selvstændig ligeoverfor de fremmede forbilleder og omhyggelig prøvet, hvad der kunde passe for vore særlige forhold og behov. De forandringer, som udkastet foreslaar, er tilvisse baade mange og indgribende og er for en ikke liden del efterligninger af andre landes ret. Men man har overalt havt for øie ikke at kaste bort det, som vi selv har af godt og brugbart, men at bevare og udvikle det og saavidt muligt at indarbeide det nye i det bestaaendes ramme.

De fremmede love og lovudkast, som mest har været benyttede, er følgende:

Det danske udkast til lov om den borgerlige retspleie af 1899 samt de danske love om konkurs og om forandring i bestemmelserne om pant og exekution af 25de mars 1872, om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig af 29de mars 1873 og om tvangsauktioner af 9de april 1891.

Den svenske Utsökningslag af 10de august 1877 og den med samme i væsentlige punkter overensstemmende finske lov af 3dje december 1895.

Den tyske Civilprozessordnung af 1877 saaledes som den lyder efter lov af 17de mai 1898. Med hensyn til tvangsfuldbyrdelsen i fast eiendom og registreret skib indeholder denne alene en række almindelige bestemmelser, medens de nærmere regler om tvangsauktion m. v. findes i Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung af 24de mars 1897.

Den østerrigske Executionsordning af 27de mai 1896.

Den schweiziske lov om gjældsinddrivelse (Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs) af 11te april 1889.

Digitized by Google

Tvangsfuldbyrdelsens økonomiske betydning.

Kommissionen skal i det følgende kortelig gjøre rede for de vigtigste almindelige grundtanker, hvorpaa udkastet bygger. Idet man gaar over hertil, vil man begynde med at henlede opmærksomheden paa de statistiske oplysninger, som i bilag I er givne angaaende de i aarene 1896—1905 afholdte gjældsexekutioner, udpantninger og tvangsauktioner.

Af disse fremgaar, at det aarlige gjennemsnitsantal af exekutioner og udpantninger i nævnte tidsrum har været ca. 14 800 og 179 000. I 1898 er antallet ca. 10 000 og 143 000, medens det i 1902 naar op i ca. 20 000 og 200 000. De summer, for hvilke exekution og udpantning har været afholdt, beløber sig for det hele tidsrum tilsammen til ca. 129½ million kroner, hvoraf falder paa exekutioner henimod 64 millioner og paa udpantninger noget over 55½ millioner. Den gjennemsnitlig aarlige sum er altsaa for exekutioner ca. 6½ millioner og for udpantninger ca. 5½ millioner. Medens beløbet i 1898 ikke udgjør mere end henholdsvis ca. 3½ og 4 millioner kroner, er der i 1900 og i 1903 afholdt exekutioner for over 10 millioner og i 1900 udpantninger for over 8 millioner.

For tvangsauktioner er det aarlige gjennemsnitstal ca. 1 500 over fast eiendom og ca. 1 800 over løsøre. Det mindste antal har 1898 med 912 og 1 344; senere er det stadig stigende indtil 1904, da det naar op i 2 139 og 2 057 [1]. Værdien af de solgte gjenstande har varieret endnu stærkere. I 1898 udgjør tilslagssummerne for faste eiendomme henimod 5 millioner kroner og for løsøre ca. ¾ million; i 1902 er der solgt faste eiendomme for henimod 27 millioner og i 1901 løsøre for 1⅘ million. Det aarlige gjennemsnitsbeløb i tiaaret er henimod 15 millioner for fast eiendom og 1¼ million for løsøre. Ialt er der i 1896—1905 solgt fast eiendom og løsøre tilsammen for henimod 161 millioner kroner.

Det her omhandlede tidsrum omfatter tider med stærk økonomisk opgang og nedgang, og tallene vilde antagelig gjennemgaaende have været mindre, om forholdene havde været mere normale. I tiaaret 1891—1900 er der saaledes alene holdt exekution og udpantning for et beløb af ca. 100 millioner kroner og solgt ved tvangsauktion for ca. 86¼ millioner. Men selv med en saadan reduktion er der tilstrækkeligt igjen til at vise os tvangsfuldbyrdelsen som en betydningsfuld økonomisk faktor. Vistnok er det saa, at kun et forholdsvis lidet antal exekutioner og endnu færre udpantninger leder til salg, [1] og det samme gjælder en stor del af de afholdte tvangsauktioner over fast eiendom. Men de lægger i ethvert fald i kortere eller længere tid et baand paa skyldnerens fri raadighed over de behæftede gjenstande, svækker hans kredit og paaforer ham omkostninger. Og naar de tvangssalg, som virkelig finder sted, kan andrage til saa betydelige beløb hvert aar, maa de nødvendigvis øve økonomiske virkninger, som endog strækker sig videre end til de mange personer og hjem, som derved direkte rammes.

Alt dette viser, at vi her er inde paa et lovgivningsomraade, hvor juridiske synspunkter ikke alene kan være bestemmende. De store interesser, som knytter sig til tvangsfuldbyrdelsen, stiller sine bestemte krav til lovgiveren om at ordne den saaledes, at værdier ikke unødig gaar tilspilde, og at den kan gjennemføres med saa liden forrykkelse og forstyrrelse som muligt baade af den enkeltes og af det hele samfunds økonomi.

Exekutionsskyldnerens beskyttelse af samfundsmæssige hensyn. Sammenstød med tredjemands ret og almene interesser.

Tvangsfuldbyrdelsens formaal maa altid være at skaffe kreditor en hurtig og effektiv fyldestgjørelse. Men skal dette kunne opnaaes

[1] Disse tal viser alene de auktioner, ved hvilke salg har fundet sted. Hertil kommer de mange afholdte auktioner over fast eiendom, som ikke har ledet til salg, fordi intet bud er gjort eller gjorte bud ikke approberede, samt de endnu flere auktioner baade over fast eiendom og over løsøre, som har været berammede, men er indstillede før afholdelsen. At der her er tale om store tal viser opgaverne for Kristiania, hvor der i 1903 var berammet 8 679 auktioner over fast eiendom med salg kun i 364 tilfælde og i 1902 berammet 7 844 saadanne auktioner med kun 299 salg.

[1] Det kan forøvrig bemærkes, at en mængde tvangsauktioner over fast eiendom ikke rekvireres paa grundlag af udlæg eller udpantning, men i henhold til misligholdte pantobligationer, hvori lovmaal og dom er fraskrevet.

Digitized by Google

uden skade for det økonomiske liv i det hele, kan fuldbyrdelsen ikke indrettes udelukkende med kreditors tarv for øie. Dens virkninger vil nemlig forholdsvis sjelden begrænse sig til det private mellemværende mellem kreditor og debitor. Regelmæssig vil de udstrække sig videre og berøre andre private eller offentlige interesser. Det er let at nævne exempler herpaa. En debitor, som ved exekution berøves sine eiendele, kan derved blive sat ud af stand til at ernære sig, og han og hans familie falder sine medmennesker eller samfundet til byrde. Hvis nødvendige maskiner eller inventargjenstande i en fabrik udexekveres og realiseres, vil følgen maaske være, at driften maa stanse og at arbeiderne bliver brødløse. Under vore dages kreditforhold er det en sjeldenhed, at en af en panthaver forlangt tvangsauktion over en fast eiendom ikke berører andre kreditorer, som ogsaa har pant i eiendommen. Deslige interessekollisioner, som altsaa jævnlig opstaar under de forskjellige exekutionsskridt, fremkalder en række spørsmaal, som ingen moderne exekutionslov vil kunne undlade at ofre en indgaaende opmærksomhed.

Først og fremst paatrænger sig spørsmaalet om en beskyttelse af debitor under tvangsfuldbyrdelsen. Dette er ikke egentlig noget nyt krav. Man er forlængst kommen bort fra den rent privatretslige opfatning af exekutionen, der gav en gjældbunden mand ganske i sin kreditors vold. Alle civiliserede lovgivninger sætter i vore dage visse grænser for en kreditors ret ligeoverfor sin skyldner. Bestemmelserne herom var til at begynde med nærmest dikterede af barmhjertighedshensyn og bar præget deraf i sin snevre fatning og den ikke sjelden tilføiede betingelse, at debitor skulde være moralsk værdig til skaansel. Efterhaanden bliver de debitor tilstaaede beneficier rummeligere og liberalere ikke blot ved paavirkning af mere fremskredne moralske betragtninger, men ogsaa under en stadig voxende følelse af, at det her gjælder en sag, som berører det hele samfund. Men først i den nyeste tid fremtræder tanken om debitors beskyttelse fuldt bevidst som et paa sociale og nationaløkonomiske grunde bygget krav. Den enkeltes økonomi er aldrig ligegyldig for samfundet. En vis økonomisk grundvold er for enhver den nødvendige betingelse for, at han kan udfolde sine evner og være et nyttigt samfundsmedlem. Staten stiller sin retshaandhævelse til kreditors forføining og yder ham i fornødent fald bistand til at sætte sin ret igjennem med magt. Men samfundets interesse kræver, at dette ikke sker paa en saadan maade, at debitor derved økonomisk tilintetgjøres. Tvangsfuldbyrdelsen maa ordnes saaledes, at debitors forhold mindst muligt oprives, og at han i ethvert fald ikke fuldstændig lammes i sin evne til at virke og fortsætte sin økonomiske tilværelse.

Denne tankegang staar i god samklang med den socialpolitiske tendens, som behersker nutidens lovgivning, og i princípet tør den derfor vistnok paaregne almindelig sympati. Men naar man skal forsøge praktisk at lægge den til grund for exekutionslovens bestemmelser, reiser sig mange tvil og vanskeligheder.

Sagen er den, at en virkelig konsekvent gjennemførelse af debitors beskyttelse under tvangsfuldbyrdelsen er et forholdsvis nyt problem, som endnu er lidet drøftet og udredet. Man staar derfor i høi grad usikker baade med hensyn til grænserne for det omraade af samfundsinteresser, som retfærdiggjør et indgreb i kreditors ret, og med hensyn til de rigtige midler.

Videre gjør der sig her stærkt krydsende hensyn gjældende. Under vore dages komplicerede og derfor saa følsomme økonomiske forhold vil nye lovbestemmelser, som sætter sig til opgave at varetage debitors interesser under exekutionsforfølgningen, altid fremkalde en vis følelse af bekymring hos alle, som i en eller anden form giver kredit. For en væsentlig del hviler vistnok krediten i første række paa tilliden til debitors gode vilje og evne til punktlig opfyldelse, men dernæst ogsaa paa adgangen for kreditor til, om denne forudsætning brister, at kunne gjennem statens retshaandhævelse komme til sit. Ikke alene enhver følelig indskrænkning i denne adgang, men ogsaa formelle regler, som kan bidrage til at forhale tvangsindrivelsen, vil derfor lettelig bevirke en tilbageholdenhed i kredittilbudet og strammere kreditbetingelser, og dette gaar igjen ud over alle, som behøver kredit.

Digitized by Google

Man maa ogsaa være forberedt paa, at selv om man aldrig saa omhyggelig bestræber sig for at gjøre ret og skjel ligeoverfor de forskjellige modstridende interesser, vil man ikke kunne vente at finde en ordning, som vækker almindelig tilfredshed. Hvor lempelig end exekutionen søges gjennemført, vil debitor som regel finde, at den rammer for strengt og haardt, medens kreditor paa sin side i enhver udsættelse eller indskrænkning til debitors gunst vil være tilbøielig til at se en fare for sine interesser eller en direkte krænkelse af dem. «Hvad nytte debitor har af bestemmelser, som tilsigter at støtte og beskytte hans økonomi, det lader sig ikke altid udregne i tal. Deres virkninger vil ofte, om de overhovedet bestemt kan paavises, alene komme tilsyne efter længere tids forløb, i visse almindelige symptomer i den økonomiske udvikling. Forskjellen mellem hvad kreditor vilde opnaa, om han uhindret kunde forfølge sin ret, og det, som han maa nøie sig med, fordi loven af omhu for debitor stanser ham, før han er fuldstændig dækket, kan derimod let beregnes i kroner og øre. Hertil kommer, at det vanskelig kan undgaaes, at de af loven opstillede regler til debitors beskyttelse, ogsaa bringes i anvendelse i tilfælde, hvor de hverken er økonomisk eller moralsk berettigede. Man risikerer saaledes, at baade debitorer og kreditorer er misfornøiede, og at den hele ordning kommer i miskredit» [1].

Faren herfor kan naturligvis ikke afholde lovgivningen fra at bygge paa de synsmaader, som efter nutidens opfatning af forholdet mellem samfundet og den enkeltes ret ansees rigtige. Men alt i alt maa de anførte betragtninger lede til erkjendelse af, at man her er inde paa et vanskeligt og forholdsvis ukjendt omraade, hvor der er fuld opfordring til at gaa frem med en vis varsomhed.

Man kan ingenlunde sige, at vor gjældende exekutionsret er fremmed for tanken om debitors beskyttelse af samfundsmæssige hensyn. Allerede i lovbogen ser vi bestræbelser for saavidt muligt at opretholde debitors økonomi. Saaledes i løsningsfristerne for udlagt gods (5—6—2 og 6) og i bestemmelserne om, at debitors jord og de til dens drift fornødne landbrugsprodukter og redskaber skal skaanes, saalænge andet udlæg er at faa (1—22—19, 25 og 27). Hertil slutter sig senere mere almindelige forskrifter om, at de ting, som er uomgjængelig fornødne til skyldnerens næringsdrift, ikke skal udexekveres, naar der findes andet løsøre, som er tilstrækkeligt til kreditors dækning (frd. af 18de april 1781 § 4, frd. af 15de december 1797, frd. af 12te december 1806 §§ 3 og 6). I det hele gaar retten til at udvælge udlægsgjenstande, som efter lovbogen med en vis begrænsning tilkom kreditor, lidt efter lidt over til debitor, som jo selv bedst vil kunne bedømme, hvilke ting han med mindst ulempe kan undvære. De bestemmelser, som vi efterhaanden har faaet om debitors ret til at forlange visse gjenstande ganske undtaget fra udlæg, bærer (bortseet fra forbudet mod udlæg i offentlige tjenestemænds løn) lige til den nyeste tid barmhjertighedspræget (frd. af 5te december 1798 § 7, lov af 28de august 1851 og lov af 8de mai 1869). Men i den sidstnævnte lov mærkes spor af samfundsmæssige hensyn, og disse har faaet et stærkere udtryk i lovene af 29de mars 1890 og 27de juli 1896.

Det har været nærværende kommission magtpaaliggende, under tilbørligt hensyn til kreditors berettigede krav, at ordne tvangsfuldbyrdelsen saaledes, at debitors økonomi mindst muligt oprives. Hvorledes denne opgave er søgt gjennemført i udkastets enkelte bestemmelser, kan vi paa dette sted ikke gaa nærmere ind paa. En opmærksom læser vil antagelig i hvert eneste afsnit finde vidnesbyrd om kommissionens alvorlige bestræbelser i nævnte henseende, og de specielle motiver vil ogsaa paapege det fornødne. Her kan nævnes, at udkastet indfører en række frister og underretninger, som sigter til i større udstrækning end før at give debitor anledning til mindelig at rette for sig og til, om exekution ikke kan afværges, at varetage sit tarv under denne. Specielt fremhæves bestemmelserne i § 154 om, at exekutionsretten under visse omstændigheder kan tilstaa debitor adgang til at betale gjælden i kortsigtige afdrag, og i §§ 61, 133, 164, 171 og 291, hvorefter der skal gives debitor særlig under-

[1] Se i det hele den fortræffelige udvikling hos Klein: Vorlesungen über die Praxis des Civilprocesses, Wien 1900, side 16 flg.

Digitized by Google

retning om berammelsen af exekution og tvangsauktion samt om afholdt udlægsforretning, naar han ved denne ikke har været tilstede. Med hensyn til debitors ret til at forlange de til hans livsophold og til hans nærings fortsættelse nødvendige gjenstande fritaget fra udlæg har udkastet bygget videre paa det af lovene af 1890 og 1896 skabte grundlag; herom henvises til §§ 114—121, idet særlig fremhæves de nye bestemmelser i §§ 116 og 118.

Bestemmelser, som støtter og opretholder debitor, vil i almindelighed ogsaa komme de personer tilgode, hvis næring og udkomme afhænger af debitors økonomiske stilling. En regel, som tager særlig sigte paa disse, er udkastets § 111, der giver adgang til at hindre, at de enkelte maskiner og inventargjenstande i et industrielt anlæg særskilt udexekveres og fjernes med den følge, at virksomheden maa indstilles og arbeidere og funktionærer afskediges.

Hvad angaar de tredjemænd, der som panthavere eller paa anden maade er direkte interesserede i exekutionsgjenstanden, og med hvis ret exekutionens gjennemførelse derfor ofte vil kollidere, taler vigtige økonomiske grunde for, at lovgivningen ofrer deres tarv større opmærksomhed end hidtil.

Dette gjælder især ved tvangsauktion over faste eiendomme. Naar en kreditor skrider til auktion, er det af stor betydning for de øvrige rettighedshavere at faa paalidelig underretning om den og derved at faa adgang til at varetage sine interesser. Oprindelig fik de intet andet varsel om auktionen end det, som laa i auktionsplakatens opslag, læsning paa kirkebakken eller bekjendtgjørelse i de lokale aviser. Det var et stort fremskridt, da der ved lov af 19de juni 1882 oprettedes en Kundgjørelsestidende for det hele land med paabud om, at alle tvangsauktioner over fast eiendom heri skulde bekjendtgjøres. Men en speciel underretning om auktionen er alene foreskrevet til visse offentlige indretninger. Efter kommissionens mening bør det imidlertid blive den almindelige regel, at eiendommens kreditorer særskilt varsles om en berammet auktion (udkastets §§ 171, 172 jfr. 165). Dette vil styrke pantekrediten og antagelig ogsaa medføre lettere adgang til pantelaan udover landet; privatfolk vil ialfald vistnok være mere tilbøielige til at udlaane sine penge paa panter, som ligger udenfor deres hjemsteds nærmeste kreds, naar de kan vente at faa særlig underretning om mulige tvangsauktioner.

Udkastet søger ogsaa forøvrig paa forskjellige maader at tilveiebringe en mere betrygget stilling for dem, der ved siden af auktionsrekvirenten har rettigheder i fast eiendom. Auktionsvilkaarenes fastsættelse er overladt til retten, og med hensyn til deres indhold foreskrives visse regler, som ikke kan fraviges uden specielt samtykke af enhver interesseret, i hvis ret fravigelsen kunde medføre indgreb (§§ 200 og 181—197). Ogsaa afgjørelsen af, om et afgivet auktionsbud skal antages, er henlagt under retten, og denne skal i visse tilfælde paa embedsvegne nægte tilslag, hvis det kunde medføre indgreb i nogen interesserets ret, som ikke møder og saaledes ikke selv kan varetage sit tarv (§§ 217 tredje led og § 214 andet led nr. 1). For rettighedshaverne vil det ofte være af betydning og lede til besparelse af tid og omkostninger at kunne faa spørsmaal om deres indbyrdes prioritet i større udstrækning end nu løst ved selve auktionen og navnlig under denne at kunne faa afgjort, i hvilken orden og med hvilket beløb de kan kræve fyldestgjørelse af kjøbesummen. Dette vil ogsaa føles som en lettelse og betryggelse af kjøberen og derigjennem bidrage til fordelagtigere salg. Udkastet imødekommer dette behov ved at lade retten foretage auktionsopgjøret (§ 238 flg.)

Naar fuldbyrdelsens gjenstand er løsøre, vil kollisioner med tredjemands ret være forholdsvis sjeldnere; men ogsaa her har udkastet ved en række bestemmelser søgt at forbedre hans stilling (f. ex. §§ 131, 280, 283 og 304 jfr. 328 flg., 308 andet led m. fl.) — Ved tvangsauktion over registreret skib er i det hele de for fast eiendom foreskrevne regler gjort anvendelige og særlige regler givne til betryggelse af sjøpanthaveres tarv (§§ 270—275).

Undertiden vil en større almenhed kunne blive mere eller mindre direkte berørt af exekutionsskridt, som foretages mod en enkelt debitor, f. ex. naar der gjøres udlæg i gjenstande, som er nødvendige til driften af et rutegaaende dampskib, et sporveis- eller tele-

Digitized by Google

fonanlæg eller andet almindeligt samfærselsmiddel, eller i et apoteks varebeholdning. Offentlige hensyn tilsiger, at exekutionsloven i saadanne tilfælde bør gribe regulerende ind (udkastets §§ 65 og 335—337).

Fuldbyrdelsens økonomiske resultat. Kreditors ret til effektiv fyldestgjørelse.

Om fuldbyrdelsen skal give et tilfredsstillende økonomisk resultat, vil i stor udstrækning bero paa, at realisationen af udlagte og pantsatte gjenstande ordnes saaledes, at de kan udbringes til sin virkelige værdi. Her mødes debitors og kreditors og andre rettighedshaveres interesse.

For kreditor vil det endvidere i regelen være magtpaaliggende, at han netop faar fyldestgjørelse i den form, som han har krav paa, og at han ikke behøver at lade sig nøie med mere eller mindre utilfredsstillende surrogater. Exekutionsmidlerne maa derfor saavidt muligt afpasses efter de forskjellige arter af krav, som der er spørsmaal om at sætte igjennem.

I begge disse henseender er vor gjældende exekutionsret modtagelig for forbedringer.

Realisationen af udlagte og pantsatte gjenstande skal nu regelmæssig foregaa gjennem tvangsauktion. Af hensyn til de betydelige interesser for tredjemand, som ialmindelighed knytter sig til faste eiendomme, vil det for disses vedkommende vistnok falde vanskeligt at anvise nogen anden vei end tvangsauktion, tiltrods for den vidtløftighed og de store omkostninger, som er forbundne dermed. Men for løsøre er der ikke grund til at binde sig til en skablonmæssig fremgangsmaade. Det vil her være hensigtsmæssigt at have friere former, som tillader at tage hensyn til gjenstandenes forskjellige art og til de forskjellige forhold, hvorunder realisationen maa foregaa. Værdipapirer, som har børskurs, vil ialmindelighed opnaa bedst pris ved at sælges underhaanden gjennem en bank eller mægler, og det bør derfor være den regelmæssige fremgangsmaade Ogsaa ellers bør der være adgang til underhaandssalg af løsøre, naar derved kan ventes et væsentlig bedre udbytte (udkastets §§ 287—289). Det bør heller ikke foreskrives som nogen ufravigelig regel, at realisationen skal foregaa gjennem salg. Ogsaa nu maa man vel antage, at exekutionshaveren kan inddrive udlagte fordringer og tage sig betalt af udbyttet. Paa grund af den usikkerhed, som altid klæber ved udestaaende fordringer, er det naturligt, at de har liden tiltrækning som kjøbegjenstand, og erfaring viser noksom, at resultatet af deres salg i regelen er slet. Inddrivelse bør derfor være den principale form. Er kreditor villig til at overtage fordringen som betaling efter dens paalydende værdi, bør der i almindelighed heller ikke være noget til hinder derfor. Ogsaa om andre økonomiske rettigheder, som kan være gjenstand for exekution, gjælder det, at et tilfredsstillende salg ofte er vanskeligt, og der bør derfor være adgang til at udnytte dem paa den i ethvert tilfælde hensigtsmæssigste maade (udkastets §§ 307—327).

Naar tid og omstændigheder ikke er gunstige for et rimeligt salg af en udlagt fast eiendom, vil kreditor ogsaa her kunne have behov for at udnytte sit udlæg paa anden maade. Det antages hos os, at udlægshaveren har den samme ret som panthaveren efter lovbogens 5—7—8 til at tage eiendommen til brugelighed. Denne ret bør vistnok beholdes, men dog nærmere reguleres. Saaledes som praxis nu er, giver den kreditor en altfor fri adgang til at disponere over eiendommen og dens indtægter, uden at der kan føres noget effektivt indseende med, at disse fortrinsvis anvendes til at holde eiendommen i forsvarlig stand og til dækning af bedre prioriterede krav. Saavel debitor som konkurrerende rettighedshaveres tarv tilsiger, at den heromhandlede ret omordnes saaledes, at der kan foregaa en betryggende kontrol (udkastets §§ 145—151).

Ogsaa udenfor pengeforpligtelsernes omraade gjælder det, at de exekutionsmidler, som vor nuværende ret stiller til raadighed, ikke strækker til. Ved krav paa udlevering af individuelt bestemte gjenstande kan man faa dom, som bemyndiger exekutor til at fratage sagsøgte gjenstandene og overgive dem til sagsøgeren. Men ved krav paa ydelse af andre gjenstande eller paa foretagelse af en anden handling er kreditor henvist til at søge opfyldelsen fremtvungen ved en løbende tvangs-

Digitized by Google

mulkt eller til at indtale erstatning for ikke-opfyldelse. Imidlertid vil jo kreditor ikke altid være tjent med erstatning, naar det netop er ham om at gjøre at erholde selve den pligtige præstation. Og dernæst har hverken dom paa erstatning eller løbende mulkt nogen tvingende virkning, uden naar domfældte har gods, som der kan tages udlæg i, ligesom iethvertfald kreditors fyldestgjørelse er forbunden med omsvøb og omkostninger. Det synes ikke tvilsomt, at direkte tvang maa kunne anvendes med fordel ogsaa udenfor de tilfælde, hvor vor nuværende retsbrug tillader den. Er domfældte tilpligtet at udlevere et vist kvantum løsøregjenstande af en bestemt art, skjønnes der ikke at kunne indvendes noget imod, at exekutor undersøger, om de findes i hans besiddelse, og i tilfælde tager dem og overleverer dem til domhaveren. Er domfældte pligtig til en anden handling, kan man vistnok ikke ved direkte tvang opnaa, at han selv foretager den. Men kan handlingen lige godt udføres af en anden, vil domhaveren ofte være hjulpen ved, at han bemyndiges til at foretage den paa domfældtes bekostning, navnlig naar der tillige aabnes ham en let og hurtig adgang til samtidig at faa omkostningerne herved bestemte og inddrevne. Kan handlingen ikke udføres uden domfældtes medvirkning, vil man i regelen være henvist til at søge den fremtvungen ved løbende mulkt[1]. Men ogsaa her kan undertiden med fordel anvendes surrogater, der overveiende har karakteren af direkte trang. Er domfældte tilpligtet at udstede eller underskrive et dokument eller forøvrig at afgive en viljeserklæring, kan man lade retten udfærdige dokumentet eller erklæringen og tillægge dette samme juridiske virkning, som om det var foretaget af domfældte. Er han pligtig til at stille sikkerhed, kan man beslaglægge det fornødne gods i hans bo og lade det tjene som sikkerhed. (Udkastets §§ 369, 374—377).

Ved domme, der paalægger sagsøgte at undlade en handling, har retsbrugen ialfald i de senere aar ikke anseet løbende mulkt anvendelig[1]. Indtil den sidste tid har man, foruden til indtale af skadeserstatning, været henvist til at gaa den omsvøbsfulde og ansvarsfulde vei gjennem nedlæggelse af forbud, hvis overtrædelse medførte voldsbøder. Nu har vi i straffelovens § 344 faaet en direkte straffebestemmelse for den, som vedbliver at udøve en ret, der er frakjendt ham ved endelig dom. Men ogsaa her er der behov for udfyldende bestemmelser. Handler domfældte mod sin pligt til at undlade en handling eller til at finde sig i, at en handling foretages, vil det visselig ofte være et ganske effektivt tvangsmiddel, at domhaveren umiddelbart kan henvende sig til exekutionsretten og faa ham paalagt at stille sikkerhed for den skade, som i fremtiden kan voldes ved lignende overtrædelser — et paalæg, som derefter i fornødent fald strax kan exekveres ved at beslaglægge en til sikkerhedssummen svarende del af domfældtes gods. Og dersom domfældte uretmæssig foretager forandringer i et ved dommen etableret forhold, f. ex. nedbryder et gjærde, som han er tilpligtet at finde sig i, eller opfører et gjærde for at hindre, at naboen skal kunne benytte sin ret til at tage vei eller hente vand paa hans grund, bør domhaveren af exekutionsretten kunne bemyndiges til, om fornødiges ved øvrighedens hjælp, at fjerne dens slags hindringer og tilbageføre den lovlige tilstand (udkastets §§ 378—380).

Naar fremtvingelsen af en bestemt præstation viser sig umulig eller forbunden med særlige vanskeligheder, og domhaveren derfor bestemmer sig til at søge erstatning for ikke-opfyldelse, maa han nu indtale den gjennem almindeligt søgsmaal. Dette medfører yderligere forhaling og pengeudlæg for domhaveren, og der synes derfor at være grund til, naar fuldbyrdelsen har været paabegyndt, at give ham adgang til at faa erstatningen fastsat af exekutionsretten i saa enkle former, som forenes kan med skyldnerens krav paa sagens tilstrækkelige oplysning (udkastets § 385).

I det hele maa exekutionsmidlerne ordnes og afpasses saaledes, at det ikke skal staa i debitors magt ved vrangvilje og chikane at forholde kreditor det, som han kan fordre.

---

[1] Efter tysk og østerrigsk ret kan ogsaa anvendes fængslig forvaring (Haft) indtil 6 maaneder. Men efter kommissionens mening bør der ikke hos os blive tale om at indføre fængsling som tvangsmiddel.

[1] Hagerup: Civilproces I side 652.

Digitized by Google

Af hensyn til debitors og samfundets tarv indskrænker loven i flere henseender ganske følelig kreditors adgang til tvangsinddrivelse. Men indenfor disse grænser har han et ubetinget krav paa at erholde den fyldestgjørelse, som debitors midler kan skaffe ham.

Baade naar der søges udlæg for gjæld, og naar exekution holdes til udlevering af bestemte ting, vil det ofte være vanskeligt eller umuligt for kreditor at komme til sin ret, medmindre debitor yder sin medvirkning. At det maa være en debitors moralske pligt ogsaa under tvangsfuldbyrdelsen efter evne at sørge for kreditors fyldestgjørelse, er klart. Straffeloven udtaler tillige den juridiske pligt hertil. Dens § 281 sætter straf for den, som unddrager nogen ham tilhørende formuesgjenstand fra at tjene en fordringshaver til fyldestgjørelse, og det ikke blot, naar dette sker ved forstikkelse og falske foregivender, men ogsaa ved fortielse. Heri ligger da, at debitor kan straffes, naar han trods opfordring undlader at give fornødne oplysninger. Imidlertid er en straffesag et noksaa tungvindt apparat, og iethvertfald kan en illoyal og lidt forslagen debitor let vildlede kreditor og forhale exekutionsforfølgningen ved udflugter og uklare eller forbeholdne opgaver, uden at det altid vil være muligt at faa ham straffet herfor. Vi savner i vor gjældende exekutionsret et hurtig virkende og effektivt middel til at tvinge skyldneren til uden ophold at give bestemte og utvetydige oplysninger om sine eiendele og om, hvor de findes. Efter tysk og østerrigsk ret kan en skyldner hos hvem exekution viser sig frugtesløs, indkaldes for retten og paalægges at afgive en fuldstændig forklaring; nægter han at møde eller at forklare sig, kan han hensættes i fængslig forvaring, indtil han opfylder sin pligt, dog ikke længere end i 6 maaneder. Det samme gjælder i det væsentlige i Danmark[1]. Kommissionen finder, at der ogsaa hos os er behov for lignende bestemmelser og har optaget saadanne i udkastets kap. 15 og § 370.

Forfølgningens hurtighed.

Kreditors interesse fordrer endvidere, at han opnaar sin fyldestgjørelse uden unødigt ophold. Debitors uefterrettelighed har i regelen allerede paaført ham tab og uleilighed, og naar han derefter kanske har maattet føre en langvarig proces for at faa sit legitime krav anerkjendt og sat i exekutionsstand, vil enhver paatvungen forhaling af inddrivelsen naturligen staa for ham som en ny retsfornægtelse.

Medens alle synes enige om, at processreformen maa sætte sig til opgave at forkorte rettergangens varighed, kan bestræbelser for at paaskynde exekutionsforfølgningen neppe paaregne saa almindelig sympati. De opfattes ofte som en haardhed mod skyldnerne, ikke mindst af disse selv. Vi taler ikke om dem, der altid betragter det som et onde at maatte betale, hvad de skylder. Men det gjælder ogsaa om debitorer, som har den bedste vilje til at gjøre hvermand ret og skjel. Den almindelige menneskelige overtro, at alt er vundet, naar man blot vinder tid, ytrer sig intetsteds stærkere end under tvangsfuldbyrdelsen. Det er en dagligdags foreteelse, at debitor begjærer exekutionen udsat fra maaned til maaned, fra uge til uge og tilsidst fra dag til dag; uden at have noget reelt at støtte sig til, haaber han stadig paa, at der skal blive en udvei. Navnlig naar han under gjældsinddrivelsen staar foran det afgjørende exekutionsskridt, tvangsauktionen, er han tilbøielig til at se et mon i enhver noksaa liden udsættelse. Erfaring viser, hvor ofte den slags haab skuffes og bare gjør galt værre. Istedetfor at se tingene som de er, finde sig i det uundgaaelige og anvende sin energi til at gjenopbygge sin økonomi paa et nyt, sundere grundlag, slider debitor sin aandelige og legemlige kraft op i en frugtesløs kamp for at redde, hvad ikke reddes kan, udarmes mere og mere af renter og omkostninger, og resultatet er moralsk og økonomisk ruin. Med rette er det derfor sagt, at skyldneren i regelen ikke kjøber nogen henstand saa dyrt som en udsættelse af exekutionsforfølgningen.

Paa samme tid som tvangsfuldbyrdelsens langsomhed saaledes strider mod kreditors tarv og er et tvilsomt gode for debitor, forringer den hans øvrige kreditorers udsigt til fyldestgjørelse, øver en uheldig indflydelse paa kreditforholdene i sin almindelighed og belemrer exekutionsmyndighedernes tid og arbeidskraft uden nogen virkelig nytte.

[1] Se nærmere herom de specielle motiver til §§ 348—349.

Digitized by Google

Kommissionen anser det derfor som et offentlig formaal, at enhver exekutionsforfølgning bringes til afslutning med rimelig hurtighed. Skyldneren maa ikke overrumples med exekution, men faa en passende frist til mindelig at rette for sig. Men naar fristen er forløben uden resultat, vil i regelen alle interesserer være bedst tjent med, at det nu kommer til en afgjørelse. Og jo bedre loven sørger for skyldnerens tarv under forfølgningen, desto lettere kan den sætte sig til maal at paaskynde den uden at paadrage sig anke for ubillig haardhed.

Selv om parterne er enige, bør de ikke have i sin magt at trække fuldbyrdelsen i langdrag. Hvor debitors tarv gjør en midlertidig stansning paakrævet, er det bedre, at exekutionsmyndigheden kan tilstaa ham en passende udsættelse, end at henvise ham til kreditors imødekommenhed, som ikke sjelden maa kjøbes med betydelige ofre. Mange vil maaske finde, at kommissionen har beskaaret kreditors bestemmelsesret altfor stærkt ved udkastets § 154, der aabner skyldneren adgang til at faa tvangsrealisationen stanset i 3 maaneder, naar han forpligter sig til i løbet af denne tid at betale gjælden i afdrag og exekutionsretten finder, at omstændighederne taler for en saadan ordning. Se forøvrig udkastets §§ 58, 87, 88, 144 m. fl.

Omkostningerne.

Et emne, som paakalder særlig opmærksomhed, er omkostningerne ved fuldbyrdelsen. Det kan ikke nægtes, at de nu undertiden kommer op i beløb, der bidrager til yderligere at svække debitors økonomiske stilling og ikke sjelden staar i misforhold til sagens gjenstand. At omkostningerne holdes indenfor rimelige grænser, er af direkte interesse ogsaa for andre end debitor: for rekvirenten, som regelmæssig maa lægge dem ud paa forskud og bære dem selv, hvis de viser sig uerholdelige, ligesom ogsaa for efterfølgende udlægs- og panthavere, som er henviste til at søge fyldestgjørelse af det overskud, som rekvirentens forfølgning levner.

For den del af omkostningerne, som bestaar i offentlige afgifter, har den nye sportellov af 6te august 1897 gjennemgaaende nedsat de tidligere temmelig stive satser. Men endnu er det et spørsmaal, om de ikke tildels er for høie, navnlig hvor de er sat i et procentforhold til exekutionssummen og hvor dennes større beløb ikke medfører noget tilsvarende forøget arbeide for vedkommende offentlige tjenestemænd, f. ex. ved tvangsauktion over fast eiendom. Naar det for rettergangen i det hele opstilles som princip for fastsættelsen af retsgebyrer, at de ikke maa faa karakteren af skat, men alene dække virkelig havte udgifter, saa bør dette ikke mindst gjælde under tvangsfuldbyrdelsen[1].

Hvad de øvrige omkostninger angaar, som er forbundne med foretagelsen af de forskjellige exekutionsskridt, saa vil en ny tvangsfuldbyrdelseslov vistnok paa flere punkter kunne bringe dem ned ved enklere og hensigtsmæssigere regler, som letter og paaskynder forfølgningen.

Kommissionen vil særlig pege paa den betydelige besparelse af omkostninger, der maa kunne vindes ved at afskaffe en hel del af de mange resultatløse tvangsauktioner over fast eiendom, som vor nuværende praxis og lovgivning fører med sig[2]. Det er nu forholdsvis sjelden, at en eiendom sælges ved første gangs auktion. Loven er vistnok ikke til hinder herfor, men det er blevet sædvanligt og ansees halvveis som en moralsk pligt for kreditor at forsøge flere auktioner, før han lader det komme til salg. Endvidere maa nu enhver, som søger fyldestgjørelse af fast eiendom, begjære og holde sin egen auktion; selv om der allerede er berammet auktion over eiendommen efter begjæring af en anden kreditor, er han hverken berettiget eller forpligtet til at slutte sig til dennes forfølgning. Der kan saaledes s a m t i d i g være berammet og blive afholdt flere auktioner over samme eiendom efter rekvisition af forskjellige kreditorer. Og disse rekvirenter kan da gjerne hver for sig holde flere sukcessive auktioner. Hele denne ordning er saa irrationel og uhensigtsmæssig som muligt. Den fremkalder baade hos debitor og mulige liebhabere den forestilling, at en auktion ikke er en alvorlig sag, og er derved en stadig kilde

[1] Jfr. G e t z: Udredninger side 3.

[2] Jfr. noten side 69, første spalte.

Digitized by Google

til forhaling og omkostninger. Dette baade kan og bør forandres. Hovedreglen bør være, at der kun holdes én gangs auktion, og denne auktion bør være det fælles middel til fyldestgjørelse for alle kreditorer, der samtidig optræder med forfaldne krav paa eiendommen. Den nærmere udvikling af disse reformkrav og af den maade, hvorpaa udkastet søger at gjennemføre dem, finder imidlertid bedst sin plads i de specielle motiver. Se især de indledende bemærkninger til kap. 10.

Exekutionsmyndighedens organisation og virkemaade. Forhandlingens mundtlighed.

Den nuværende organisation af exekutionsmyndigheden lider i høi grad af mangel paa planmæssighed og enhed og fører i flere henseender til uheldige resultater.

Tvangsfuldbyrdelsen af borgerlige retskrav (saavel «exekutioner» i engere forstand som tvangsauktioner) bestyres nu for en væsentlig del af ikke-retskyndige personer. Efterhaanden som fogedembedernes nedlæggelse i henhold til lov af 21de juli 1894 gjennemføres, vil exekutionerne paa landet blive overtagne af lensmanden (til hvem de allerede tidligere i vid udstrækning var henlagte). Ogsaa i byerne aabner nævnte lov adgang til, naar noget byfogedembede nedlægges, at overføre disse forretninger til ulovkyndige tjenestemænd. Man har desuden altid anseet den tjenestemand, under hvem exekutionsforretningerne henhører, berettiget til at lade dem udføre ved en af ham selv antagen fuldmægtig, af hvem der ikke fordres nogen særlig uddannelse eller autorisation. — Tvangsauktioner henligger vistnok i princippet under stedets underdommer eller en anden juridisk uddannet embedsmand. Men ogsaa han kan overlade udførelsen til en af ham selv antagen ulovkyndig fuldmægtig, naar denne er autoriseret af amtmanden. Og lensmanden kan altid benyttes som fuldmægtig uden særlig autorisation, ja, sportellovens § 46 forudsætter ligefrem, at auktioner paa landet, som ikke afholdes paa sorenskriverens kontor eller i nærheden deraf, overlades til lensmanden i vedkommende distrikt.

Efter den gjældende lovgivning er tvangsfuldbyrdelsen helt igjennem ordnet som en rettergang. Den exekverende myndighed er en domstol (exekutionsret, auktionsret), der har at afgjøre alle spørsmaal angaaende de formelle og reelle betingelser for fuldbyrdelsens fremme saavel i almindelighed som med hensyn til de enkelte gjenstande. Og ikke alene afgjørelsen af retsspørsmaal, men ogsaa de handlinger, hvorved fuldbyrdelsen udføres, er tillagt judiciel karakter og kan kun omgjøres ved appel til overordnet domstol.

Hermed stemmer det da lidet, at exekutionsdomstolen i de fleste tilfælde beklædes af personer, der ikke er retskyndige, eller hos hvem man iethvertfald ikke har nogen garanti for den fornødne juridiske kundskab. Hvor fuldbyrdelsen sker uden foregaaende lovmaal og dom (f. ex. i henhold til udpantningsret eller en pantobligation, som hjemler umiddelbar adgang til tvangsauktion), faar exekutor (auktionsbestyreren) i virkeligheden samme stilling med hensyn til bedømmelsen af det retskrav, der er forfølgningens gjenstand, som de almindelige domstole. Ogsaa naar fuldbyrdelsen fremmes paa grundlag af en dom eller et andet retsdekret, vil der jevnlig opkomme juridiske spørsmaal, som kan være af temmelig vanskelig og indviklet art, f. ex. om kravet er ophørt eller afændret ved senere indtraadte omstændigheder, eller om tredjemands ret er til hinder for exekutionen. Naar den da bestyres af en ikke-retskyndig mand, vil det faktisk sige, at man maa gaa til overretten for at faa en sagkyndig afgjørelse af deslige spørsmaal[1]. Indehaves exekutionsmyndigheden af en dommer, der har overladt bestyrelsen af en fuldbyrdelseshandling til en ulovkyndig fuldmægtig, og denne ikke træster sig til at afgjøre et opstaaet tvistspørsmaal, kan han vistnok udsætte sagen til afgjørelse af principalen («optage sagen til kjendelse»); men har fuldmægtigen selv truffet en afgjørelse, kan principalen ikke ophæve eller forandre den, og det eneste retsmiddel er appel. Til denne langsomme og kostbare vei er man ogsaa henvist for at faa rettet selv den mindste feil eller uregelmæssighed, som

[1] Hvor gjenstanden ikke udgjør summa appellabilis, faar man altsaa ingen sagkyndig afgjørelse jfr. Hagerup: Civilproces II, side 37 med note 26 og 27.

Digitized by Google

maatte have indsneget sig ved udførelsen af en fuldbyrdelseshandling.

Det er ikke kommissionens mening at klandre, at de exekutive handlinger ikke længere er forbeholdt dommere og fogder. Tvertimod medfører dette i flere henseender fordele. Omkostninger spares og de rent praktiske foranstaltninger, hvori fuldbyrdelseshandlinger jevnlig bestaar, udføres ofte bedre af folk, som staar det praktiske liv nærmere. Men til at afgjøre med domsvirkning de mangeartede juridiske spørsmaal, som fuldbyrdelsen fremkalder, er ulovkyndige exekutorer ikke skikkede. Samtidig med at udførelsen af de fleste fuldbyrdelseshandlinger efterhaanden er overladt til tjenestemænd uden juridisk uddannelse, burde der være sørget for en bekvem og hurtig adgang til at faa prøvet og i fornødent fald korrigeret deres afgjørelser.

Kommissionen foreslaar, at den almindelige underret gjøres til exekutionsret (namsret). Denne leder tvangsfuldbyrdelsen i sit distrikt og har den judicielle afgjørelse af de retsspørsmaal, som opstaar i anledning af fuldbyrdelsen; den udfører ogsaa visse vigtige fuldbyrdelseshandlinger. Alle andre fuldbyrdelseshandlinger udføres af exekutorer, af hvem der ikke forlanges juridisk uddannelse (namsmænd); som saadanne forretter lensmændene paa landet og i byerne særskilt beskikkede tjenestemænd. De staar under namsrettens ledelse og tilsyn og er pligtige til at rette sig efter deres befalinger og anvisninger. Er ingen saadanne givne, afgjør de selvstændig baade de retslige og faktiske spørsmaal, som reiser sig. Men deres afgjørelser er ikke tillagt nogen judiciel karakter; saavel deres formelle beslutninger som de af dem foretagne fuldbyrdelseshandlinger kan efter besværing ophæves og forandres af retten.

Den her skizzerede ordning, om hvis enkeltheder maa henvises til udkastets kap. 3 og de specielle motiver dertil, søger at bevare fordelene ved den nuværende og at undgaa deres mangler. Saavel af økonomiske som af andre grunde maa det under vore forhold ansees hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelseshandlinger i almindelighed kan foretages af lensmændene eller dermed ligestillede tjenestemænd. I denne retning har jo udviklingen hos os gaaet. Udkastet fører tanken videre og gjør det til regel ogsaa for byerne. Men idet udkastet henlægger tvangsfuldbyrdelsen under rettens judicielle ledelse og stiller de nævnte tjenestemænd i et samarbeide med retten og under dens umiddelbare kontrol, skaber den en garanti for en korrekt udførelse af fuldbyrdelseshandlinger og anviser en let og billig vei til at faa rettet paa feil, som herunder maatte være indløbet, og til at faa en sagkyndig afgjørelse af de retsspørsmaal, som opstaar. Udkastet medfører ogsaa den fordel, at det giver en ensartet organisation af exekutionsmyndigheden, idet den foreslaaede ordning passer, enten der er spørsmaal om de forskjellige skridt under gjældsinddrivelsen (udlæg, tvangsauktion) eller om exekution for at fremtvinge udlevering af gjenstande eller opfyldelse af en pligt til forøvrig at foretage noget eller til at undlade noget.

Som fremhævet i motiverne til rettergangsloven, betragter kommissionen det som et af civilprocesreformens hovedformaal at gjengive dommeren en aktivt procesledende stilling. De store interesser, som saa ofte knytter sig til tvangsfuldbyrdelsen ogsaa for andre end parterne, taler for at give exekutionsmyndigheden endog en friere og mere selvstændig stilling, end man vil tilstaa dommeren under den egentlige proces. Ogsaa fuldbyrdelsens drift bør lægges i exekutors haand. Han bør udfærdige de fornødne meddelelser og indkaldelser. Udkastets § 58 udtaler i det hele, at naar rekvirentens begjæring er antagen, skal alle videre skridt til fuldbyrdelsens fremme foretages paa embedsvegne, forsaavidt loven intet andet bestemmer. Den vigtigste undtagelse er, at realisation af udlagt gods aldrig iværksættes uden særskilt begjæring (§§ 158, 276 og 277).

Forhandlingerne under fuldbyrdelsen bør være baseret paa et umiddelbart samkvem mellem exekutionsmyndigheden og parterne i saa frie former som muligt. Herved vindes større hurtighed, sagen bliver bedre oplyst og omkostninger spares. Sagførerhjælp bør i regelen kunne undværes. Parterne maa kunne henvende sig mundtlig til exekutionsmyndigheden med sine begjæringer og anbringender og hos denne faa fornøden veiledning. Paa den anden side bør exekutionsmyndigheden kunne henvende sig direkte ikke alene til

Digitized by Google

parterne, men ogsaa til andre i exekutionsobjekterne interesserede og indhente de oplysninger, som er nødvendige til hurtig og sikkert at orientere sig med hensyn til de foreliggende spørsmaal og til at danne sig en paalidelig oversigt over, hvorledes tingene bedst gribes an og ordnes. Alene herved kan den sættes istand til at varetage debitors og de almene interesser, som er betroede til dens omsorg, og i det hele til at hævde den ledende stilling, hvori kommissionen ser en væsentlig betingelse for en hurtig, effektiv, billig og hensynsfuld tvangsfuldbyrdelse.

Mundtlighed kan ikke gjennemføres i den forstand, at exekutionsmyndigheden alene skulde kunne bygge sine afgjørelser paa, hvad parterne mundtlig har forhandlet for den. Selv det princip, at modparten altid maa høres (det kontradiktoriske princip), kan kun faa en begrænset anvendelse under tvangsfuldbyrdelsen. Denne hviler jo paa forudsætningen om, at rekvirentens krav er fastslaaet ved dom eller ialfald har en klarhed, som hermed kan stilles lige. Den maa derfor kunne indledes og berammes, uden at skyldneren overhovedet faar adgang til at udtale sig (jfr. udkastets § 57). Under fuldbyrdelsens gang bør vistnok saavel skyldneren som tredjemand kunne komme tilorde med sine mulige indvendinger, og udkastet sørger langt bedre end vor gjældende ret for at give dem anledning hertil. Det kan imidlertid ikke gjøres til regel, at alle, som berøres af fuldbyrdelsen, skal tilkaldes ved hver enkelt beslutning eller hvert enkelt exekutionsskridt. Ved visse vigtige afgjørelser foreskriver udkastet, at en mundtlig forhandling skal gaa iforveien (§§ 378, 385, 395, 397, 399, 405 jfr. 411, 412 andet led, 413, 420). Men at binde alle afgjørelser til en forudgaaende mundtlig forhandling vilde øiensynlig være ganske upraktisk. Det vilde medføre uforholdsmæssige omkostninger og en langsomhed, som vilde være aldeles uforenelig med fuldbyrdelsens øiemed og hensigtsmæssige gjennemførelse. Hvor derfor parternes eller andre interesseredes udtalelser indhentes, enten fordi det er foreskrevet eller fordi dertil findes særlig grund, overlader udkastet det i almindelighed til exekutionsmyndigheden at bestemme efter omstændighederne i hvert enkelt tilfælde, om det skal ske mundtlig eller skriftlig, og om der skal gives de interesserede adgang til at ytre sig om hverandres erklæringer (§ 45). Ansees det paakrævet, vil altsaa en formelig mundtlig forhandling kunne anordnes.

Foreløbig retshjælp.

I forbindelse med en reform af tvangsfuldbyrdelsen vil det ogsaa være paakrævet at revidere reglerne om den foreløbige retshjælp.

Som midler til at sikre sagsøgeren, indtil han kan faa dom for sit krav og gjennemføre det ved exekution, kjender vor nuværende lovgivning a r r e s t og f o r b u d. Reglerne herom hviler fremdeles paa lovbogen. Men lovbogens bestemmelser er paa væsentlige punkter forandrede gjennem retsbrugen, og det er ingenlunde altid klart, hvad der nu gjælder. Desuden trænger ogsaa reglernes indhold en reform. De yder ikke kreditor den hjælp, som behøves og med rimelighed kan skaffes, og er tildels ogsaa lidet forenelige med debitors tarv.

Arrest kan kun holdes for forfaldne fordringer, uagtet det kan være ligesaa nødvendigt for en kreditor med uforfalden fordring at sikre sig, naar debitor lægger an paa at forspilde hans adgang til eventuel fyldestgjørelse. Videre giver arrest alene sikkerhed mod debitors frivillige forføininger og ikke engang i fuld udstrækning mod disse; hvis en anden kreditor gjør udlæg i de arresterede gjenstande, maa arresthaveren staa tilbage, selv om udlægget sker i henhold til et forlig, som debitor har indgaaet efter arresten og for senere stiftet gjæld. Skal virkelig arresten fylde sin opgave: at sikre den eventuelle tvangsfuldbyrdelse, maa den give samme sikkerhed som exekutionen selv. Paa den anden side er betingelserne for arrest i visse henseender for slappe, navnlig forsaavidt som det ikke længere kræves, at debitor ved sin adfærd skal have givet gyldig grund til dens iværksættelse. Ogsaa den rent processuelle ordning er lidet hensigtsmæssig. Reglerne om arrestens forfølgning, hvorefter prøvelsen af dens lovlighed i almindelighed skal ske under den sag, ved hvilken kreditors krav indtales, tager ikke tilstrækkeligt hensyn til, at debitor kan have indsigelser at gjøre mod selve arresten,

Digitized by Google

som det kan være magtpaaliggende for ham at faa prøvet strax uden at opholdes af procedyren i hovedsagen.

Arrest kan kun benyttes til sikring af obligatoriske krav. For andre krav kan foreløbig retshjælp alene ydes som forbud. Dette er imidlertid i mange tilfælde et utilstrækkeligt middel til at sikre en rettighedshaver mod, at der lægges hindringer iveien for den eventuelle exekution, eller at han forøvrig forstyrres eller chikaneres i sin retsudøvelse. Forbud kan blot gaa ud paa et paalæg til modparten om at undlade visse skadelige handlinger. Men det giver ikke adgang til at paalægge ham at foretage positive handlinger, selv om det netop er hans uvirksomhed, som udsætter sagsøgerens ret for fare, eller til uden hans medvirkning at iværksætte nødvendige skridt for at afværge eller gjenoprette en retsforstyrrelse.

Undersøger vi fremmede lovgivninger vil vi finde, at de i regelen paa en langt fyldigere maade søger at beskytte mod retsindgreb og chikane. De har i almindelighed givet afkald paa nøiagtig at bestemme de former, hvorunder den foreløbige retshjælp ydes. Rettighedernes natur kan være saa forskjellig, de kollisioner, som kan opstaa, saa mangeartede, og en uredelig, trættekjær eller chikanøs modpart saa opfindsom i at udspekulere nye veie til fremme af sine retsstridige formaal, at man ved at indskrænke hjælpen til visse i loven bestemt begrænsede midler ofte vil komme tilkort. Der maa være adgang til at beskytte en truet rettighed ved de foranstaltninger, som i ethvert enkelt tilfælde dertil findes egnede og nødvendige. Til dette øiemed sigter det retsinstitut, som den tyske og østerrigske lov kalder «foreløbige forføininger», og som udkastet har optaget i kap. 19.

En hensigtsmæssig ordning af den foreløbige retshjælp er et vigtigt led i retshaandhævelsen, et nødvendigt og værdifuldt supplement baade til processen og til tvangsfuldbyrdelsen. Kommissionen kan i denne henseende underskrive, hvad der udtales i den østerrigske exekutionslovs motiver[1]: «Ved at bringe istand et system af tilstrækkelige midler til sikring af den egentlige retsforfølgning, er der gjort næsten ligesaameget for at skabe en tilfredsstillende tilstand i retspleien som ved dennes egen hensigtsmæssige indretning. Afværgelse af chikane kan maaske fra dette punkt iværksættes med større held end ved hvilkensomhelst rent processuel foranstaltning. Den maade, hvorpaa den foreløbige retshjælp ordnes, har derfor en betydning, der gaar ud over exekutionsrettens grænser.»

[1] Materialien zu den österreichischen Civilprocessgesetzen I side 467.

Digitized by Google

Specielle motiver.

Første del.

Almindelige bestemmelser om tvangsfuldbyrdelsen.

Dette afsnit indeholder en række almindelige regler, som finder anvendelse ved al tvangsfuldbyrdelse eller ved flere arter deraf.

Til § 1. Her omhandles lovens virkekreds. Denne omfatter fuldbyrdelse af alle borgerlige retskrav, uden hensyn til om de reiser sig fra en borgerlig retstvist eller en straffesag. Ogsaa fuldbyrdelse af bøder og inddragning sker efter denne lovs regler, forsaavidt intet andet er bestemt.

De særlige bestemmelser om bøders indrivelse i frd. af 6te december 1743 § 12 og lov af 16de juni 1883 § 6[1] antages helst at burde ophæves, da de liden betydning har efter straffelovens § 28 andet led og endnu mindre betydning vil faa efter udkastets rummelige regler om indskrænkning i adgangen til udlæg (§ 114 flg.).

Med hensyn til inddragning bemærkes, at «ting som antages at burde kjendes forbrudte» kan beslaglægges overensstemmende med reglerne i straffeproceslovens kap. 17, og det hvad enten inddragningen er at betragte som straf eller som sikkerhedsforanstaltning. Naar en beslaglagt ting ved dom er inddraget, saa vil tvangsfuldbyrdelse være overflødig, idet tingen ved dommen gaar over i dens eie, til fordel for hvem inddragningen er besluttet (statskassen eller en privatmand), og denne kan da forføie over tingen som sin eiendom. Skal tingen tilintetgjøres, kan dette uden videre formaliteter ske, og ellers kan den af vedkommende tilgodegjøres enten *in natura* eller ved at sælges; salget er et rent privatsalg, og sker det ved auktion, er dette ikke tvangsauktion. Er en ting, som ved dom er erklæret inddragen, ikke under sagen beslaglagt eller paa anden maade overført i dens besiddelse, til hvis fordel inddragningen er skeet, maa han ogsaa efter dommen kunne forlange den beslaglagt. Men hvis han foretrækker det, skjønnes der ikke at kunne indvendes noget imod, at han skaffer sig besiddelsen ved civil exekution af dommen overensstemmende med reglerne i udkastets kap. 17.

Beslag kan imidlertid kun finde sted af bestemte ting. Hvor det, som inddrages, er det økonomiske udbytte af en strafbar handling (straffelovens § 36), kan dommen alene fuldbyrdes gjennem udlæg og realisation overensstemmende med udkastets regler.

[1] Jfr. Hagerup: Straffeproces II side 312—313.

1ste kapitel.

Grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen.

I. Det regelmæssige grundlag for tvangsfuldbyrdelse er en judiciel afgjørelse, hvorved den rettighed er fastslaaet, som ved de exekutive myndigheder søges gjennemført.

I rene og klare sager er der imidlertid

Digitized by Google

behov for en hurtigere adgang til exekution end den, som veien gjennem almindelig rettergang giver. Dette behov kan fyldestgjøres dels gjennen paaskyndende procesregler, dels derved at det tillades umiddelbart at skride til tvangsfuldbyrdelse uden foregaaende lovmaal og dom.

Vor nugjældende lovgivning indrømmer i temmelig vid udstrækning saadan umiddelbar exigibilitet og det saaledes, enten at loven selv har udstyret visse krav med dette fortrin, eller at parternes aftale er tillagt virkning som exekutionsgrundlag.

A. Krav, som af loven er tillagt umiddelbar exigibilitet.

1. Krav, som medfører udpantningsret. En saavidt vides fuldstændig fortegnelse over disse findes i bilag II.
2. Krav, som giver adgang til udlæg uden lovmaal og dom. Af disse skal særskilt nævnes smaa auktionsfordringer iflg. lov af 8de september 1842 § 5 og bodmerikrav iflg. sjøfartsloven af 20de juli 1893 § 185. Se forøvrig fortegnelsen i bilag II.
3. For visse krav, som er sikrede ved pant i fast eiendom, kan umiddelbart skrides til tvangsauktion over eiendommen. Dette gjælder for krav tilkommende Norges bank, hypotekbanken, enkekassen, pensionskassen for statens tjenestemænd, arbeiderbrug- og boligbanken samt sparebanker, kreditforeninger og visse andre almennyttige indretninger, hvis statuter er godkjendte af regjeringen; fremdeles ogsaa for en kommunes krav for laan, som er ydet til et arbeiderbrugs erhvervelse og sikret ved pant i bruget. (Se love af 23de april 1892 § 45, 28de juni 1887 § 18, 21de juni 1895 § 20, 13de mars 1882 § 3 (jfr. 1ste juli 1893 nr. 3 § 1), 9de juni 1903 nr. 6 § 8, 6te juli 1887 § 12, 9de august 1839 § 4 (jfr. 4de august 1845, 15de september 1851 § 1 b, 12te oktober 1857), 17de juni 1907 nr. 3 § 4, 9de juni 1903 nr. 6 § 29.) Det samme gjælder for panteretsudlæg i fast gods, der i henhold til odelsloven af 26de juni 1821 § 15 er givet den umyndige paa skifte, se lov af 31te mai 1827 § 2.
4. For krav, som er sikret ved haandpant, kan ligeledes umiddelbart skrides til tvangsauktion over den pantsatte gjenstand (lov af 12te oktober 1857 § 2).
5. Hvis krav, som er sikret ved pant i fast eiendom, misligholdes, kan panthaveren ifølge lovbogens 5—7—8 uden dom lade sig indsætte i eiendommens besiddelse og brug.
6. Fremdeles bestemmer lovbogens 6—14—6, at hvis nogen ei vil flytte af leiehus, naar han lovlig udsagt er, til rette fardag, eller bliver siddende i hus, som han ingen ret har til eller engang er fradømt, da kan eiermanden uden videre dom gjøre huset ryddeligt. Saadan ret er ogsaa hjemlet eieren ligeoverfor husmanden ved husmandsloven af 24de september 1851 § 16. Det er derimod tvilsomt, om 6—14—6 analogisk kan anvendes ved andre jordeiendomme.
7. Efter sjøfartsloven af 20de juni 1893 § 20 kan enhver medreder forlange en skibspart solgt ved auktion, der har en tvangsauktions virkninger, naar parten ved arv eller ægteskab er gaaet over i en udlændings eie, og eieren ikke inden 3 maaneder har truffet saadan ordning, at skibet beholder sin ret til at føre norsk flag.
8. Endelig kan nævnes lov om udlændingers adgang til at erhverve fast eiendom m. v. af 9de juni 1903 § 7, der bestemmer, at naar eiendomsret eller brugsret til fast eiendom i strid med lovens regler er overdraget til en udlænding, og forholdet ikke er bragt i lovlig orden inden en af overøvrigheden sat frist, da skal eiendommen eller brugsretten paa overøvrighedens befaling sælges ved tvangsauktion. Denne bestemmelse er givet tilsvarende anvendelse i de nye love om adgang til at erhverve skog, bergverk eller vandfald af 12te juni 1906, 28de mai 1907 og 24de januar 1908.

B. Tilfælde, hvor parternes aftale har virkning.

9. Forlig indgaaet for en forligelseskommission eller ret eller dermed undtagelsesvis ligestillet myndighed har samme exekutionskraft som en dom. Se forligsloven af 20de juli 1824 §§ 68, 69, 84 og 85, jfr. instrux af 14de september 1798 § 6, og lappeloven af 2den juni 1883 § 11

Digitized by Google

næstsidste led, jfr. lov af 25de juli 1897 § 4.

10. Vedtagelse af forelagt straf og inddragning samt af erstatning for den ved en strafbar handling forvoldte skade og for sagsomkostninger har i visse lovbestemte tilfælde samme virkning som en dom; se især strpl. §§ 287—290 og militær straffelov af 22de mai 1902 §§ 112 og 120.
11. Ved pantsættelse af skib eller skibspart kan det betinges, at der skal kunne gjøres udlæg i skibet eller parten uden lovmaal og dom; se skibsregisterloven af 4de mai 1901 § 38 tredje led.
12. Ved pantsættelse af fast eiendom, skib eller skibspart kan det aftales, at pantet kan sættes til tvangsauktion uden lovmaal og dom («panteklausulen»; skibsregisterloven af 4de mai 1901 § 38 tredie led). Saadan panteklausul kan ogsaa indtages i panteretsudlæg paa skifte for arv til umyndige og for skifteomkostninger ifølge uskifteloven af 30te juli 1851 § 13 og sportelloven af 6te august 1897 § 33, og forøvrig naar parterne derom er enige.

II. Efter udkastet er som tidligere en retslig afgjørelse det regelmæssige grundlag for tvangsfuldbyrdelse (§ 2 nr. 1 og 2). Foruden domme og kjendelser maa her medtages fuldbyrdelsesordre i gjældssager, hvori betalingsforelæg har været udstedt i henhold til udkastet til rettergangslov kap. 32. Andre retslige beslutninger er derimod, overensstemmende med forudsætningen i D. O. § 264, ikke opførte som exekutionsgrundlag. Med hensyn til hvilke beslutninger skal afgives eller kan forlanges afgivne som kjendelse, henvises til D. O. § 228.

Ved siden af retslige afgjørelser optager udkastet i det væsentlige det samme umiddelbare exekutionsgrundlag, som nu kjendes, men tildels i en noget anden ordning.

Forlig og vedtaget forelæg er medtaget i samme udstrækning som nu (§ 2 nr. 3 og 4).

De ovenfor under nr. 3, 4, 5, 11 og 12 omhandlede tilfælde af umiddelbar exigibilitet vedrører alle inddrivelse af pantekrav og vil findes behandlede i kap. 16, jfr. § 3 nr. 3.

Udkastelse af leiet fast eiendom uden lovmaal og dom (N. L. 6—14—6) vil efter udkastet alene kunne ske i henhold til skriftlig leiekontrakt, hvorved saadan udkastelse er vedtaget, se kap. 18, jfr. § 3 nr. 4.

De ovenfor under nr. 7 og 8 omhandlede tilfælde er af en saa særlig natur, at de ikke egner sig til optagelse i en almindelig exekutionslov, men bør beholde sin nuværende plads; indførelsesloven maa herom bestemme det fornødne.

Af bestemmelserne i udkastet til rettergangslov § 494 følger, at en efter lovens regler istandbragt voldgiftsdom maa opføres som exekutionsgrundlag (§ 2 nr. 5).

Udpantning er et begreb, som i vor nuværende ret ikke egentlig har nogen rationel begrænsning[1]. Oprindelig bestod udpantningsret alene for skatter og afgifter til det offentlige; senere udvidedes den efterhaanden til at omfatte en mængde forskjellige præstationer, i hvis erlæggelse det offentlige havde interesse, og gjælder nu ogsaa for en række krav, som skriver sig fra rent privatretslige forhold. Lovgivningens bestemmelser herom er saavidt vilkaarlige, at selve arten af de krav, der kan være gjenstand for udpantning, nu ikke afgiver noget brugbart skjelnemærke mellem denne inddrivelsesmaade og almindeligt udlæg. Til det historiske begreb om udpantning hørte endvidere, at den foretoges uden foregaaende lovmaal og dom. Men ogsaa denne grænse er udvisket derigjennem, at udpantning paa den ene side i flere tilfælde anvendes ved fuldbyrdelse af domme og dermed ligestillede grundlag (se saaledes sportelloven af 6te august 1897 § 128 om inddrivelse af bøder og omkostninger i straffesager), medens lovgivningen paa den anden side ikke betegner som udpantning enhver gjældsexekution, der sker uden lovmaal og dom (se ovenfor side 82 nr. 2).

Naar udkastet opretholder udpantning som en særlig inddrivelsesmaade ved siden af udlæg (se § 3 nr. 2 og kap. 14), saa er det, fordi der for de fleste herhen hørende tilfælde

[1] Hagerup: Civilproces II, side 280—1.

Digitized by Google

antages hensigtsmæssigen at kunne opstilles visse fælles regler (se §§ 339—347). Disse fællesregler passer imidlertid kun, hvor udpantningen sker uden dom eller dermed ligestillet grundlag. Udkastet udskiller derfor fra begrebet udpantning de tilfælde, hvor et saadant grundlag er tilstede (dom, kjendelse, forlig, vedtaget forelæg, mulktdekret eller et i lovlige former oprettet dokument); i disse tilfælde skal inddrivelsen ske ved udlæg, se § 338. Betegnelsen udpantning finder altsaa efter udkastet kun anvendelse, hvor inddrivelsen kan ske umiddelbart i henhold til kravet selv, uden at dette behøver at være knyttet til et i særlige former oprettet grundlag.

Af de side 82 nr. 2 omhandlede tilfælde, hvor der nu umiddelbart kan skrides til udlæg, vil inddrivelsen fremdeles ske ved udlæg for bodmerikrav, fordi dette maa hvile paa et i foreskrevne former affattet dokument (sjøfartsloven af 20de juli 1893 § 177); bodmeribrev er derfor opført som et særligt exekutionsgrundlag i udkastets § 3 nr. 1. I de øvrige tilfælde betegner derimod udkastet fuldbyrdelsen som udpantning, se § 338. En særskilt bestemmelse herom for auktionsfordringer for solgt løsøre findes i § 303.

III. Udenfor de side 82–83 nr. 9–12 nævnte tilfælde tillader vor nugjældende lovgivning ikke parterne at aftale eller vedtage, at exekution skal kunne ske uden forudgaaende lovmaal og dom. [1]

I flere fremmede lande kjendes en videre adgang til umiddelbar exekution paa grundlag af gjældsdokumenter, som er oprettede i særlig betryggende former (saakaldte exekutoriske dokumenter).

Efter fransk ret er enhver obligatorisk overenskomst, som er oprettet for notarius i lovbestemte former, exigibel, naar den af notarius er forsynet med exekutionsklausul og angaar «une chose liquide et certaine» (Code de procédure civile art. 545 og 551, jfr. Code civil art. 1134). [1]

Dette er optaget i den tyske civilproceslovs art. 794 nr. 5 saaledes, at dokumentet maa være oprettet for en domstol eller notarius og angaa et krav paa penge eller et bestemt kvantum fungible ting eller værdipapirer, hvorhos debitor i dokumentet udtrykkelig maa have samtykket i exekution uden lovmaal og dom. Før exekution kan ske, maa dokumentet forsynes med en exekutionsklausul, der gives af vedkommende domstols retsskriver eller den notar, som opbevarer dokumentet.

Den østerrigske lov af 25de juli 1871, jfr. Ø. E. § 1 nr. 17 bestemmer, at dokumenter, som er oprettede for notarius, og som indeholder erkjendelse af gjæld i penge eller andre fungible ting, samt i hvilke den berettigedes saavelsom den forpligtedes person, forpligtelsens grund, gjenstanden og tiden for ydelsen er nøie bestemt, er exigible paa samme maade som et for retten afsluttet forlig, naar den forpligtede i dokumentet udtrykkelig har vedtaget, at exekution skal kunne ske uden lovmaal og dom.

Hos os havde kreditlovkommissionen af 1846 i sine udkast til lov om gjælds inddrivelse (af 1847 og 1853) foreslaaet, at exekution skulde kunne ske i henhold til et notarialiter bekræftet dokument, hvori debitor udtykkelig har underkastet sig saadan forpligtelse.

I proceslovkommissionens udkast til lov om rettergangsmaaden i civile sager (1868) kap. 23 § 8 har den samme tanke faaet følgende form: Har nogen i rent og klart haandskrift, indeholdende erkjendelse af skyldig gjæld, vedtaget exekution uden lovmaal og dom, og haandskriften enten af notarius publicus er bekræftet eller for stevnevidnerne vedtaget som ægte, maa derefter foretages exekution, naar fra gjældens forfaldstid er hengaaet ikke kortere tid end 14 dage og ikke længere end 1 aar.

Proceslovkommissionen havde allerede i 1865 i en efter regjeringens anmodning afgivet betænkning foreslaaet en næsten ligelydende bestemmelse, der i adskillig forandret skikkelse

[1] I udkast til lov om kreditvæsenet (1842) § 128 var foreslaaet, at udlæg skulde kunne finde sted uden foregaaende dom eller forlig, naar fordringen er forfalden og den af paagjældende gyldigen anerkjendes, eller indsigelsen paa stedet kan afgjøres, jfr. kommissionens begrundelse side 186 og høiesteretsassessor Rye's afvigende stemme side 174—175.

[1] Boitard: Leçons de procédure civile II, side 178 og 191.

Digitized by Google

blev optaget som § 9 i den for stortinget i 1865 fremsatte proposition til lov om forkortet procesmaade i visse gjældssager (O. nr. 4). Efter propositionen maatte dokumentet forkyndes for skyldneren mindst 14 dage, før exekution kunde foregaa. Paa den anden side forlangtes det ikke ubetinget, at underskriften skulde være bekræftet af notarius eller stevnevidnerne, men exigibiliten var udstrakt til ethvert rent og klart haandskrift, hvori lovmaal og dom var fraskrevet, saafremt skyldneren ikke ved forkyndelsen eller inden 14 dage derefter fremsatte bestemt benægtelse af underskriftens ægthed. Ved denne lempning antog regjeringen, at bestemmelsen vilde vinde i praktisk anvendelighed, og at den uleilighed, der i de altid sjeldne tilfælde af falskneri kan paadrages den, hvis navn er efterskrevet, ikke burde komme i betragtning. Stortinget fandt dog at maatte fastholde fordringen om, at underskriften skulde være bekræftet, men vedtog forøvrig bestemmelsen med enkelte ændringer. Lovbeslutningen blev imidlertid af andre grunde nægtet sanktion. — For stortinget i 1868 fremsatte regjeringen en proposition til lov om vedtagelse af exekution uden lovmaal og dom (O. nr. 10), hvori bestemmelsen gjentoges i alt væsentligt i den i 1865 foreslaaede form. Men Odelstinget besluttede ikke tage propositionen under behandling.

Gjennem regelen om forligs exekutionskraft har man hos os hidtil til en vis grad faktisk opnaaet det samme som andetsteds gjennem exekutoriske dokumenter. Det er nemlig almindeligt, særlig i de saakaldte vexelobligationer, at indtage fuldmagt for en trediemand (som oftest en af kreditors egne betjente) til at møde og afslutte forlig paa debitors vegne, og det staar da i kreditors magt uden nogen medvirkning fra debitors side og uden noget personligt varsel til ham at gjøre det forfaldne dokument exigibelt.

Dette er imidlertid, navnlig naar dokumentet er udstedt til en hvilkensomhelst privatmand, en noksaa ubetryggende fremgangsmaade, idet man hverken har den garanti for dokumentets ægthed, som andetsteds er sikret ved at forlange det oprettet for en domstol eller notarius, eller nogen anden sikkerhed for, at gjælden virkelig bestaar.

Ved de i nærværende kommissions udkast til rettergangslov indeholdte bestemmelser om «betalingsforelæg» (kap. 32) er der aabnet adgang til at opnaa en hurtig exigibilitet af gjældsfordringer. Men hvis indsigelse fremsættes mod gjælden, vil dog her altid domsforhandling være nødvendig, og det er saaledes ikke udelukket, at en uefterrettelig eller chikanøs debitor kan udhale sagen, uagtet hans forpligtelse er aldeles klar.

Der er derfor ogsaa hos os behov for i en ny exekutionslov at optage en hurtig, billig og paa samme tid betryggende adgang til umiddelbar exekution paa grundlag af gjældsbreve.

Dette er skeet ved udkastets § 2 nr. 6. Som det vil sees, begrænser udkastet sig til gjældsbreve, der indeholder erklæring om at skylde en bestemt pengesum, og forlanger en udtrykkelig fraskrivelse af lovmaal og dom i dokumentet. Med hensyn til garantien for underskriftens ægthed har kommissionen antaget, at man under vore forhold ikke ubetinget bør forlange bevidnelse af notarius publicus, men at man som foreslaaet i udkastet af 1868 maa kunne lade sig nøie med stevnevidneattest, og da efter analogien af, hvad der nu gjælder ved bevidnelse af stevnemaal, med ét stevnevidnes attest. For end yderligere at skabe en letvint og billig adgang til exekution i en mængde særdeles praktiske tilfælde har har man troet at kunne nøie sig med underskriftens bekræftelse af to vitterlighedsvidner, naar gjældsbrevet er udstedt til offentlige eller af det offentlige godkjendte banker og indretninger, hos hvem man vil have garanti mod misbrug og tillige for evne til at godtgjøre skaden, om det skulde hænde, at exekution urettelig blev gjort.

Til § 2 nr. 1. Som myndigheder udenfor domstolene, der kan træffe afgjørelser med dømmende virkning, kan nævnes: det akademiske kollegium efter universitetsloven af 9de oktober 1905 § 39, jfr. § 40[1]; toldloven af 20de september 1845 §§ 171 og 172 tillægger de

[1] En relegationskjendelse maa i fornødent fald kunne exekveres ved de i kapitel 17 omhandlede tvangsmidler.

Digitized by Google

af tolddepartementet afsagte kjendelser en endelig og upaaankelig doms virkning; kirkedepartementets kjendelser i henhold til fattigloven af 19de mai 1900 § 45 maa vel ogsaa tillægges doms virkning. Endvidere kan nævnes visse expropriationsskjøn, der ikke bestyres af den almindelige underdommer (jfr. l. 10 mai 1860 §§ 1 og 2), deriblandt den skjønskommission, som omhandles i lov om bygningsvæsenet i Kristiania af 26de mai 1899.

Jfr. idethele om grænserne mellem domstole og administrative myndigheder Hagerup: Civilproces I, side 157—160, jfr. side 13—14 samt II, side 283—284 og D. O. §§ 1 og 39.

Til § 2 nr. 4. Angaaende de tilfælde, da den gjældende lovgivning giver offentlige myndigheder ret til at anvende disciplinærstraffe og tvangsmulkter, se loven om straffelovens ikrafttræden § 3 og straffelovkommissionens motiver dertil side 19—20 og 28—29, Hagerup's udgave af straffeloven side 375 (note 3 og 4) og sammes Civilproces II side 294.

Se ogsaa motiverne til nærværende udkasts § 29.

Til § 4. I. Domstolsordningens § 255 har fastsat de betingelser, hvorunder udenlandske domme tillægges retskraft her i riget. Hermed er imidlertid — som bemærket i motiverne til det nævnte udkast, side 119 — intet afgjort om, hvorvidt en retskraftig udenlandsk dom ogsaa skal kunne fuldbyrdes her, idet forudsætningen har været, at tvangsfuldbyrdelsesloven skulde løse dette spørsmaal og tillige foreskrive de nærmere regler, som udkræves til en betryggende prøvelse af, at de betingelser er tilstede, hvoraf den udenlandske doms retskraft afhænger.

Vor gjældende ret tillader som bekjendt ikke norske myndigheder at exekvere udenlandske domme udenfor det singulære tilfælde, som forekommer i lov om lapperne af 2den juni 1883 § 22. For Stortinget i 1857 blev der fremsat et regjeringsforslag om adgang til at exekvere svenske domme her i riget, men dette vandt ikke Stortingets bifald (Ot. prp. nr. 48 og indst. O. nr. 94 for 1857 samt Ot. forh. for 17de september s. a.).

II. Til belysning af det heromhandlede spørsmaal hidsættes følgende oversigt over fremmede lovgivningers standpunkt.

I Danmark er udenlandske dommes retskraft anerkjendt saavel i teorien som af retspraxis (se Ørsted: Eunomia IV, side 124, Scheel: Privatrettens almindelige del I, side 468, Nellemann: Exekution § 4, Goos i «Journal du droit international privé», 7de bind, side 368 og Nellemann i Böhms Zeitschrift für internationales Privat- und Strafrecht, 1ste bind side 106). Fuldbyrdelse kan dog ikke ske umiddelbart i henhold til en udenlandsk dom, men domhaveren maa paa sædvanlig maade anlægge sag mod domfældte for at erhverve en ny dom som exekutionsgrundlag. I overensstemmelse hermed har det danske justitsministerium i en skrivelse til landretten i Dresden af 3dje oktober 1889 udtalt:

«I anledning af Deres hertil indkomne henvendelse af 27de f. m., hvori forespørges, om en af en tysk domstol i en civil sag afsagt dom kan fuldbyrdes her i landet, skal man til behagelig underretning tjenstlig meddele, at exekution af dommen vistnok alene kan erhverves ved en mod den domfældte anlagt sag, men at der, efter hvad der hidtil er antaget, i denne sag vil være at tillægge den udenlandske dom den samme retsvirkning, som i art. 661 i den tyske proceslov er tillagt udenlandske domme».

En undtagelse fra den regel, at udenlandske domme ikke kan exekveres uden erhvervelse af en dansk exekutionsklausul, gjælder for svenske domme ifølge lov af 19de februar 1861. Efter denne lov kan domme og kjendelser (utslag, beslut), afsagte ved svenske retter, forsaavidt de bestemmer andet end straf, fuldbyrdes i Danmark ved exekution i gods; med domme er ogsaa sat i klasse kjendelser, der er afsagte af visse andre offentlige myndigheder end domstole.

I det danske proceslovudkast af 1877 gives adgang til exekution efter domme og kjendelser, afsagte af udenlandske retter eller andre hertil kompetente udenlandske myndigheder, naar:

a) parten i det paagjældende tilfælde efter de danske loves grundsætninger kunde drages for den udenlandske ret eller myndighed;
b) dommen eller kjendelsen efter det paagjældende fremmede lands love i den foreliggende skikkelse og tilstand giver adgang til exekution;
c) dommen eller kjendelsen ikke gaar ud paa noget, hvis gjennemførelse ved statens tvangsmyndighed vilde stride imod ufravigelige forskrifter eller grundsætninger i den danske ret.

Udkastet knytter dog ikke denne virkning til alle udenlandske domme uden forskjel, men overlader til kongen ved anordning at bestemme, paa hvilke stater regelen skal finde anvendelse; herved vil det da staa aabent baade at tage hensyn til, hvorvidt gjensidighed finder sted, og til retstilstanden og retsforfatningen i de forskjellige stater. Afgjørelsen af, hvorvidt de foreskrevne betingelser i det enkelte tilfælde er tilstede, er overladt til exekutionsmyndigheden.

Digitized by Google

I det reviderede udkast af 1899, som er lagt til grund for regjeringsforslaget, er sagen derimod ordnet paa den maade, at der gives regjeringen beføielse til i henhold til traktat, indgaaet paa betingelse af gjensidighed, ved anordning at bestemme, at de i en fremmed stat afsagte domme og kjendelser eller de sammesteds indgaaede forlig skal, forsaavidt de bestemmer andet end straf, have exekutionskraft, naar de er forsynede med en nærmere angiven bevidnelse fra vedkommende udenlandske myndigheder om at være udfærdigede i den form, der fordres til exekution, samt om at have den egenskab at give adgang til exekution efter den udenlandske lovgivning. Denne regel er formet i overensstemmelse med den ovennævnte lov af 19de februar 1861, som forøvrig fremdeles opretholdes. Til begrundelse af denne formulering af bestemmelsen udtaler udkastets motiver: «Det er fra et dansk synspunkt gjennemgaaende af større interesse at opnaa exekutionskraft for danske domme i udlandet end at tillægge udenlandske domme exekutionskraft her i landet; men, for at man kan opnaa saadan anerkjendelse af danske domme i udlandet, maa den danske regjering stilles saaledes, at den kan byde de fremmede stater vilkaar, som disse kan antages at ville gaa ind paa, og netop kun kan byde saadanne under forudsætning af gjensidighed. Dette naaes ved den i udkastet optagne regel, medens paa den anden side en tilstrækkelig garanti mod, at danske myndigheder herefter skulde kunne blive nødte til at exekvere udenlandske domme, der hviler paa forudsætninger, som er i bestemt strid med dansk rets almindelige grundsætninger, kan søges deri, at den danske regjering ikke kan antages at ville afslutte en af de heromhandlede traktater med nogen fremmed stat uden forinden at have forvisset sig om, at vedkommende stats lovgivning hviler paa samme almindelige grundsætninger som den danske, eller uden i hvert fald at have taget de i saa henseende nødvendige forbehold. Derhos vil man efter den her trufne ordning kunne undgaa, hvad der vilde blive tilfældet efter det tidligere forslags § 443, nemlig at der til fogdens afgjørelse henskydes spørsmaal vedrørende den fremmede domstols kompetence, som denne neppe kunde forudsættes at ville være i stand til at magte».

I Sverige tilkommer der ikke udenlandske domme i almindelighed exekutionskraft (jfr. Olivecrona i «Journal du droit international privé» 1890, bind 7, side 82, Trygger: Kommentar til Utsökningslagen, side 100, Leske und Loewenfeld: Die Rechtsverfolgung im internationalen Verkehr II, side 483). En undtagelse gjælder dog ifølge kongelig forordning af 15de juni 1861 angaaende fuldbyrdelse af domme og kjendelser, som er afsagte ved danske retter (jfr. herom under Danmark) samt ifølge kongelig forordning af 6te juni 1883 angaaende de lapper, som med rener flytter mellem Sverige og Norge, hvis § 22 er af samme indhold, som den tilsvarende norske lov af 2den juni 1883.

Den russiske civilproceslov af 20de november 1864 art. 1273 tilsteder fuldbyrdelse af fremmede domme paa grundlag af afsluttede traktater og overenskomster. Af nogen større betydning er dog denne bestemmelse for tiden ikke, idet Rusland, saavidt vides, ikke har afsluttet andre traktater af denne art end den internationale proceskonvention af 14de november 1896 (art. 12 og 13). Om den formelle fremgangsmaade ved ansøgninger om fuldbyrdelse af fremmede domme og om de russiske domstoles stilling til disse er der givet nærmere forskrifter i civilproceslovens art. 1274—1281 (se Leske und Loewenfeld: Die Rechtsverfolgung im internationalen Verkehr, 1ste bind, side 825).

I Finland fuldbyrdes ikke fremmede domme.

Den tyske civilproceslov har under visse betingelser indrømmet udenlandske domme saavel retskraft som exekutionskraft. Formuleringen af lovens § 328 peger hen paa en almindelig forudsætning om, at udenlandske domme maa anerkjendes ogsaa udenfor det lands grænser, hvor de er afsagte. Men i virkeligheden synes de nærmere betingelser, hvortil denne anerkjendelse er knyttet, snarere at fremkalde den forestilling, at det er undtagelsen, at en fremmed dom har retskraft i det tyske rige, end at dette regelmæssig vil være tilfældet. Den nævnte bestemmelse lyder;

«Anerkjendelsen af en udenlandsk rets dom er udelukket:

1) naar domstolene i den stat, som den udenlandske domstol tilhører, efter de tyske love ikke er kompetente;
2) naar den tabende indstævnte er en tysker og ikke har indladt sig i processen, saafremt den processen indledende stævning eller forføining ikke er tilstillet ham enten personlig i procesdomstolens stat eller ved ydelse af tysk retshjælp;
3) naar der i dommen til skade for en tysk part er afveget fra forskrifterne i artikel 13, afsnit 1, 3 eller artiklerne 17, 18, 22 i indførelsesloven til den borgerlige lovbog eller fra forskriften i den til artikel 13, afsnit 1 svarende del af artikel 27 i samme lov eller i de i artikel 9, afsnit 3 omhandlede tilfælde til skade for ægtehustru efter en for død erklæret udlænding fra forskrifterne i artikel 13, afsnit 2;
4) naar anerkjendelsen af dommen vilde støde an mod gode sæder eller mod øiemedet med en tysk lov;
5) naar gjensidighed ikke finder sted.

Forskriften i nr. 5 staar ikke i veien for anerkjendelse af dommen, naar denne angaar et ikke formueretsligt krav og efter tysk lov et værneting ikke var begrundet i indlandet».

Digitized by Google

Post 3 i denne paragraf er indkommen ved revisionen i 1898 og forbyder anerkjendelsen af domme i ægteskabs- og familiestandssager, naar en tysker i udlandet ved anvendelsen af fremmed ret bliver ugunstigere stillet, end han vilde blive efter de af den tyske lovgivning anerkjendte grundsætninger for den internationale privatret, saafremt sagen vilde være bleven afgjort i Tyskland og efter tysk ret[1].

Bestemmelser om fuldbyrdelse af udenlandske domme indeholdes i civilproceslovens §§ 722 og 723, der lyder:

§ 722. Paa grundlag af en udenlandsk rets dom finder tvangsfuldbyrdelse kun sted, naar tilladeligheden heraf er udtalt i en fuldbyrdelsesdom.

Sager i anledning af erhvervelse af en saadan dom anlægges ved den amtsret eller landret, ved hvilken skyldneren har sit almindelige værneting, eller i mangel af et saadant ved den amtsret eller landret, ved hvilken der i overensstemmelse med § 23 kan reises søgsmaal mod skyldneren (ɔ: paa det sted, hvor han har eiendele).

§ 723. Fuldbyrdelsesdommen udfærdiges uden prøvelse af afgjørelsens lovmæssighed.

Fuldbyrdelsesdommen bliver først at udfærdige, naar den udenlandske domstols dom efter den for denne domstol gjældende ret har vundet retskraft. Den skal ikke udfærdiges, naar anerkjendelse af dommen er udelukket efter § 328.

I Schweiz afhænger spørsmaalet om udenlandske dommes fuldbyrdelse i første række af traktatmæssig ordning, men hvor en saadan ikke er truffen, afgjøres sagen efter de enkelte kantoners lovgivning, som i denne henseende er meget forskjellig (jfr. Meili: Das internationale Civilprozessrecht §§ 79 og 80).

Den østerrigske exekutionsordning af 27de mai 1896 indeholder i sin 1ste dels 1ste afsnit, 2den titel, bestemmelser om exekution paa grundlag af akter og dokumenter, som er udfærdigede i udlandet. I henhold til et saadant grundlag kan der — forsaavidt det overhovedet efter vedkommende fremmede lands love er exekutionskraftigt — alene foretages exekution eller enkelte exekutionshandlinger i den udstrækning, som følger af gjensidighed, hvad enten nu denne beror paa en traktat eller fremgaar af en særskilt af regjeringen udfærdiget kundgjørelse i regjeringsbladet. En exekutionsbegjæring, som støtter sig til en udenlandsk retslig afgjørelse eller et for udenlandsk myndighed sluttet forlig, kan forøvrig alene antages under følgende betingelser:

1) at retssagen efter de i indlandet gjældende bestemmelser om kompetencen kunde anlægges i den fremmede stat;
2) at stævningen eller den forføining, hvorved forhandlingerne for den udenlandske domstol eller myndighed indlededes, er bleven tilstillet den person, mod hvem exekutionen er rettet, enten i vedkommende fremmede land eller ved ydelse af retshjælp i et andet statsgebet eller personlig i indlandet;
3) at afgjørelsen i henhold til derom foreliggende bevidnelse fra den udenlandske domstol eller myndighed efter den for samme gjældende ret ikke mere er undergiven et retsmiddel, som hindrer fuldbyrdelseskraften.

Selv om de oven anførte betingelser foreligger, skal dog exekution eller en begjæret exekutionshandling nægtes:

1) naar den person, mod hvem exekutionen skal ske, var unddraget muligheden af at deltage i forhandlingerne ved den udenlandske domstol eller myndighed paa grund af en uregelmæssighed i disse forhandlinger;
2) naar der ved exekutionen skal fremtvinges en handling, som efter indlandets ret er utilladt eller dog ikke fremtvingelig;
3) naar exekutionsgrundlaget angaar en østerrigsk statsborgers personstand og skal fuldbyrdes mod denne;
4) naar gjennem exekutionen eller den begjærede exekutionshandling et retsforhold skal opnaa anerkjendelse eller et krav opnaa gjennemførelse, som ved den indenlandske lov er nægtet gyldighed eller klagbarhed i indlandet af hensyn til den offentlige orden eller til sædelighed.

---

[1] Indførelsesloven til B. G. B. bestemmer i § 13, 1ste afsnit, at indgaaelse af ægteskab i materielretslig henseende for hver af de forlovede bedømmes efter dennes nationale ret, selv om blot en af de forlovede er tysk, og art. 27 udtaler, at tysk ret bliver at anvende ogsaa for den udenlandske forlovede, dersom dennes nationale lov erklærer tysk ret for bestemmende. Ligeledes bliver ifølge § 13, 2det led, tysk lov at anvende, hvor der er spørgsmaal om indgaaelse af nyt ægteskab af ægtehustru efter en før død erklæret udlænding, naar denne erklæring er skeet i henhold til undtagelsesforskriften i indførelseslovens § 9, 3die afsnit; efter denne bestemmelse kan der paa begjæring afgives dødsformodningserklæring med fuld retsvirkning, naar en forsvunden udenlandsk ægtemand havde sin sidste bopæl i indlandet og den i indlandet tilbageværende eller derhen tilbagevendte ægtehustru er tysk eller indtil sit ægteskab med den forsvundne har været tysk. Ifølge indførelseslovens § 13, 3die afsnit, bestemmes formen for et ægteskab, som indgaaes i indlandet, udelukkende efter tyske love. Samme lovs § 17 bestemmer, at ægteskabsskilsmisse regelmæssig afgjøres efter lovene i den stat, ægtemanden ved klagens fremsættelse tilhører, medmindre han har tabt sin tyske statsborgerret, men hustruen beholdt den, i hvilket tilfælde tysk ret finder anvendelse. Lovens § 18 lader et barns ægte afstamning afgjøres efter tysk lov, naar moderens ægtehusbond ved barnets fødsel er tysk eller, ifald han er død før barnets fødsel, tilsidst var tysk. Endelig bestemmer den nævnte lovs § 22, at legitimation af et uægte barn og antagelse i barns sted bestemmes efter tysk ret, naar faderen eller adoptivfaderen i det øieblik er tysk; men tilhører faderen eller adoptivfaderen en fremmed nation, barnet derimod den tyske, er samtykke af barnet eller vedkommende familiemedlem nødvendig til legitimationens eller adoptionens gyldighed.

Digitized by Google

Begjæring om exekution i henhold til en udenlandsk retsafgjørelse maa fremsættes for den kollegiale underret, medens hovedregelen ellers er, at distriktsretten, der beklædes af en enedommer, er kompetent til at udfærdige exekutionsordre. Ligeoverfor en exekutionsbevilling, der strider mod de ovenfor gjengivne særlige betingelser for udenlandske afgjørelsers exekutionskraft, er der aabnet adgang til at anvende et særligt retsmiddel (Widerspruch).

Foranstaaende bestemmelser kommer ikke til anvendelse, saafremt der i traktater eller i regjeringserklæringer, som er kundgjort i regjeringsbladet, er truffet afvigende anordninger angaaende tilladelse til exekution og forudsætningerne for fuldbyrdelseskraften af udenlandske exekutionskraftige akter og dokumenter. Et exempel herpaa afgiver bestemmelserne i den internationale proceskonvention af 14de november 1896 §§ 11—13 og 17. Desuden har Østerrige afsluttet traktater angaaende dette emne med Serbien i 1881 og med Baden i 1838, modificeret i 1856, hvorhos der i 1885 er afgivet en deklaration angaaende fuldbyrdelse af civile domme fra kanton Waadt.

I Ungarn er spørsmaalet om udenlandske dommes exekutionskraft ordnet ved exekutionsloven af 1ste juni 1881 §§ 3—5. I første række tjener bestaaende traktater som rettesnor, men hvor ingen saadan overenskomst griber ind, kan exekutions anordning alene finde sted i tilfælde af bevislig reciprocitet og selv da kun under følgende betingelser:

a) naar exekutionsgrundlaget er en retskraftig retslig afgjørelse eller et for procesdomstolen sluttet forlig;
b) naar de indledende processkrifter forskriftsmæssig er tilstillet en paa grund af udeblivelse fældet ungarsk statsborger enten personlig i procesdomstolens stat eller ifølge rekvisition gjennem en domstol i hjemlandet;
c) naar der overensstemmende med denne lovs bestemmelser om domstolskompetencen overhovedet var begrundet kompetence for en domstol i det land, hvor den afgjørelse eller det forlig, som skal exekveres, er truffen eller afsluttet;
d) naar den ydelse, som gjennem exekutionen søges opnaaet, ikke kolliderer med en indenlandsk forbudslov.

I spørsmaal angaaende en ungarsk statsborgers personlige status kan udenlandske domstoles afgjørelser mod en ungarsk statsborger ikke fuldbyrdes i indlandet.

De af Ungarn afsluttede traktater angaaende emnet er nævnte foran under Østerrige.

Efter den italienske civilproceslov af 25de juni 1865 § 941 tillægges der udenlandske domme, der er fuldbyrdelseskraftige efter vedkommende fremmede lovgivning, exekutionskraft i Italien, idet appelretten, der udfærdiger exekutionsordren, alene har at foretage en prøvelse af følgende punkter:

1. Om dommen er afsagt af en kompetent ret. Kompetencen bedømmes efter lovgivningen i den stat, hvor dommen er afsagt; men den udenlandske dom kan dog ikke kræves fuldbyrdet, hvis den fremmede domstol har overskredet grænserne for sin kompetence eller dens dom strider mod den italienske offentlige ret (jfr. nr. 4 nedenfor).
2. Om dommen er afsagt efter forudgaaende forskriftmæssig stævning til parterne. Dette bedømmes efter lovene i det land, hvor dommen er afsagt.
3. Om parterne har været lovmæssig repræsenterede eller lovmæssig dømt i udeblivelsestilfælde. Ogsaa ved denne undersøgelse tages hensyn til lovene i det land, hvor processen har fundet sted.
4. Om dommen indeholder bestemmelser, som strider mod indlandets offenlige orden eller offentlige ret. Med denne regel kan sammenholdes art. 12 i civillovbogens indledende bestemmelser, hvor det bl. a. udtales, at et fremmed lands domme i intet tilfælde kan ophæve de forbudslove, som angaar personer, eiendele eller handlinger, og heller ikke de love, som vedkommer den offentlige orden og gode sæder.

Ifølge art. 10 i de indledende bestemmelser til civillovbogen forbeholdes det at ordne fuldbyrdelsen af udenlandske domme gjennem international overenskomst, og civilprocesordningens art. 950 udtaler, at dens bestemmelser om fuldbyrdelse af udenlandske retsafgjørelser staar tilbage for internationale overenskomster og speciallove; herved menes, at der paa saadan maade er adgang til at træffe friere bestemmelser om adgangen til exekution, end loven hjemler. Italien har afsluttet traktater om dette emne med Spanien i 1831, med Serbien i 1880 og med Peru i 1874.

Efter den spanske civilproceslov af 3die februar 1881 er der en temmelig vid adgang til at fuldbyrde fremmede domme, et spørsmaal, som dels afgjøres efter bestaaende traktater, dels efter gjensidighedsprincipet. Lovens art. 951 bestemmer nemlig: «De i udlandet afsagte endelige domme har i Spanien den retsvirkning, som er bestemt ved de herom afsluttede traktater», og i art. 952 bestemmes: «Er der med den stat, hvor dommen er afsagt, ikke afsluttet nogen særlig traktat, saa har en saadan dom i Spanien den samme retsvirkning, som de i Spanien afsagte domme har i hint land». Hertil slutter sig art. 953, som siger: «Naar dommen er afsagt i en stat, hvis domstole ikke fuldbyrder de af spanske domstole afsagte domme, har den i Spanien ingen retslig virkning».

Naar der ikke foreligger nogen international overenskomst om forholdet og det ikke er muligt

Digitized by Google

at konstatere, hvorledes vedkommende fremmede lands retsanvendelse stiller sig til spanske domme, gjælder efter art. 954 følgende regel: «Naar intet af de tilfælde foreligger, hvorom de tre foregaaende artikler taler, har udenlandske domme retskraft i Spanien, naar de opfylder følgende betingelser:

1. at dommen angaar et personligt krav;
2. at den ikke er en udeblivelsesdom;
3. at den forpligtelse, hvis opfyldelse kræves, er tilladt i Spanien;
4. at dommen opfylder baade de betingelser, som i det land, hvor den blev forkyndt, er nødvendige, forat den skal gjælde som autentisk, og de betingelser, som spanske love fordrer, forat den i Spanien skal nyde offentlig tiltro».

Denne artikel udelukker saaledes retskraften ligeoverfor fremmede domme, som angaar tinglige retskrav angaaende faste eiendomme; derimod ansees tinglige retskrav, der angaar løsøre, som personlige krav, idet sager af denne art bedømmes efter vedkommende persons bopæls retsordning.

Fremgangsmaaden ved begjæringen om fremmede domstoles fuldbyrdelse er ordnet i lovens art. 955—958 og er ganske enkel. (Se i det hele Leske und Loewenfeld: Die Rechtsverfolgung im internationalen Verkehr, 1ste bind, side 643—649).

Traktater om fuldbyrdelse er afsluttede med Italien i 1831 og med Schweiz i 1897.

Efter den portugisiske civilprocealov af 8de november 1876, art. 1087—1091 kan de af udenlandske domstole afsagte domme kun fuldbyrdes, naar de forud er prøvede og bekræftede af en indenlandsk overdomstol, efterat vedkommende parter og statsadvokat er hørt, forsaavidt der ikke er truffet andre bestemmelser i overenskomst med den fremmede stat.

Bekræftelse af en dom kan nægtes af følgende grunde:

1. naar der findes nogensomhelst tvil med hensyn til dokumenternes autenticitet eller dommens forstaaelse;
2. naar dommen ikke er endelig;
3. naar dommen er afsagt af en inkompetent domstol;
4. naar parterne ikke er stævnte paa foreskreven maade eller hvis det dreier sig om en udeblivelsesdom og parterne endnu kan forsvare sine rettigheder;
5. naar dommen indeholder en afgjørelse, som strider mod grundsætningerne i den portugisiske offentlige ret eller offentlige orden;
6. naar dommen er afsagt mod en portugisisk undersaat i strid med grundsætningerne i den portugisiske borgerlige ret, saafremt retstvisten skulde have været afgjort efter denne sidste. Fremlæggelse af beviser angaaende sagen er isaafald utilstedelig.

Den portugisiske lov tillader altsaa fuldbyrdelse af fremmede domme, uden at der kræves reciprocitet eller traktat. De portugisiske domstole kan ikke indlade sig paa en prøvelse af sagen selv eller paa en bedømmelse af retstvistens faktiske og retslige grundlag og beviser. De har kun at prøve, om portugisisk offentlig ret er krænket og i det tilfælde, som nævnes i punkt 6, hvorvidt portugisisk ret skulde have været anvendt og i tilfælde skulde have ledet til et andet resultat.

Den franske ret indrømmer udenlandske domme hverken materiel retskraft eller fuldbyrdelseskraft. Forsaavidt angaar spørsmaalet om retskraften, har der i den franske jurisprudens hersket forskjellige meninger om den rette betydning af den bestemmelse, som her kommer i betragtning (art. 121 i den saakaldte code Michaud af 15de januar 1629). Men opfatningen gaar nu næsten enstemmig i den retning, at de franske domstole har saavel ret som pligt til at prøve sagens realitet, naar der forelægges dem en udenlandsk retsafgjørelse, som kræves anerkjendt eller fuldbyrdet, og dette uanseet om den fremmede retsafgjørelse angaar en franskmand eller udelukkende vedkommer udlændinger. Med hensyn til fuldbyrdelse af udenlandske domme indeholder c. p. civ. art. 546 følgende bestemmelse: «De af udenlandske domstole afsagte domme og de af udenlandske offentlige tjenestemænd optagne akter er i Frankrige ikke gjenstand for exekution uden paa den maade og i de tilfælde, som omhandles i code civil art. 2123 og 2128». Og ifølge den første af disse artikler kan underpant paa grundlag af en udenlandsk dom alene opnaaes, forsaavidt denne af en fransk domstol er bleven erklæret exigibel; herved gjøres dog ingen forandring i de modsatte bestemmelser, som maatte findes i politiske love eller i traktater. Paa samme maade bestemmer code civil art. 2128, at kontrakter, som er oprettede i fremmed land, ikke kan medføre underpant i eiendom i Frankrige, forsaavidt ingen modsat bestemmelse findes i politiske love eller i traktater.

Traktater om fuldbyrdelse af visse fremmede domme er afsluttede med Schweiz i 1869; med Belgien i 1900 samt med Sardinien i 1760, hvortil slutter sig en deklaration med Italien af 1860.

Men bortseet fra disse lovbestemmelser gives der dog flere tilfælde, hvor den franske jurisprudens tilkjender en udenlandsk dom retsvirkning i Frankrige, uden at den her gjøres til gjenstand for en senere prøvelse eller tiltrænger en fuldbyrdelseserklæring. Saaledes har efter den almindelige mening fremmede domme offentlig troværdighed i Frankrige, forsaavidt angaar de deri indeholdte kjendsgjerninger, hvor det ikke kommer an paa en prøvelse fra den fremmede dommers side af, hvad der er ham forelagt. Og endvidere vil fremmede domme angaaende statusforhold,

Digitized by Google

f. ex. dødsformodningsdomme, umyndiggjørelsesdekreter, i en vis udstrækning anerkjendes som bindende.

Den belgiske lovgivning staar principielt paa samme standpunkt som fransk ret. Er der ikke oprettet traktat med vedkommende fremmede land, hvis domsudslag kræves anerkjendt, har den belgiske domstol at prøve sagen i dens realitet. Er der derimod mellem Belgien og vedkommende fremmede land afsluttet en traktat, som hviler paa gjensidighedsprincipet, saa har dommeren ifølge art. 10 i indførelsesloven til den belgiske civilprocesordning af 25de marts 1876 at begrænse sin prøvelse til følgende 5 punkter: 1) om afgjørelsen intet indeholder, som strider mod den offentlige orden eller mod grundsætningerne i belgisk offentlig ret; 2) om afgjørelsen efter lovgivningen i det land, hvor den er truffen, har vundet retskraft; 3) om efter samme lovgivning den udfærdigelse, som forelægges angaaende afgjørelsen, er autentisk; 4) om der er taget hensyn til retten til forsvar; 5) om den udenlandske domstols kompetence ikke udelukkende beror paa sagsøgerens nationalitet.

I Nederlandene er fuldbyrdelse af udenlandske domme udelukket ved art. 431 i civilprocesloven af 1838. Den eneste undtagelse fra denne regel gjælder havarie grosse og bergeløn efter handelslovbogens art. 724 og 567. Udenlandske domme angaaende statusspørgsmaal antages dog at have gyldighed i Holland, f. ex. domme i skilsmissesager, umyndiggjørelsessager, kjendelser om aabning af konkurs osv.

I England og Nordamerika kan ikke fremmede domme fuldbyrdes som saadanne. En udenlandsk dom, lydende paa en bestemt pengesum ansees imidlertid for at indeholde et *prima facie* bevis for tilværelsen af en bestemt fordring paa denne sum. Den engelske ret betragter altsaa den udenlandske dom som en ny søgsmaalsgrund, og denne giver adgang til summarisk rettergang. Som følge heraf bliver der som regel ikke tale om nogen ny prøvelse af selve sagen, ligesaalidt som der kræves gjensidighed. Derimod er det en ubetinget fordring, at vedkommende udenlandske domstol efter engelsk ret har været kompetent til at afgjøre sagen, et spørsmaal, som hører til de vanskeligste i engelsk ret og som udelukkende kan besvares ud fra konkrete retsafgjørelser (se herom Leske und Loewenfeld: Die Rechtsverfolgung im internationalen Verkehr, 1ste bind, side 683—685). I denne forbindelse kan nævnes, at en kompetent udenlandsk domstols afgjørelse muligens i England vil kunne gaa glip af den sædvanlige retsvirkning af den grund, at stævningen efter engelsk retsopfatning ikke har været tilstrækkelig. Forudsætningen for, at den fremmede dom skal kunne benyttes som søgsmaalsgrund er, at vedkommende udenlandske stat hører til de civiliserede stater, som omfattes af den internationale privatret, samt at fuldbyrdelsen af den fremmede dom ikke strider mod engelsk opfatning af moral og offentlig orden. Bevises det, at sagsøgeren har erhvervet den fremmede dom ved bedragersk adfærd, afvises sagen; men dette er i det væsentlige intet andet, end hvad der ogsaa gjælder overfor en engelsk dom, som hviler paa et bedrageri.

III. Som det af denne oversigt vil sees, frembyder den fremmede lovgivning paa dette felt et meget broget billede. Enkelte lande nægter enhver fuldbyrdelse af udenlandske domme. Andre tilsteder fuldbyrdelse i henhold til en med det fremmede land afsluttet traktat, medens de ellers forbeholder sig selvstændig at prøve og afgjøre det forelagte tvistemaal. Atter andre kræver gjensidighed som betingelse for fuldbyrdelsen af udenlandske domme. Og endelig har Italien taget det standpunkt at anerkjende udenlandske domme fuldt ud uden prøvelse af sagen og uden noget krav paa gjensidighed.

Hvad angaar de traktater, som er afsluttede mellem forskjellige lande om dette emne, er ogsaa disse byggede paa ret forskjellige grundsætninger. Enkelte har nøie afgrænset kompetencespørsmaalet og statueret gjensidig exekution med udelukkelse af senere prøvelse af selve sagen, andre har kun i enkelte retninger eller slet ikke truffet nærmere bestemmelse om jurisdiktionsspørsmaalet (jfr. i det hele Meili: Das internationale Civilprozessrecht §§ 76—78). En ufravigelig regel er det dog, at exekutionen ikke kan ske umiddelbart paa grundlag af den udenlandske dom; hvad enten fuldbyrdelse søges i henhold til lov eller traktat, maa dommen forsynes med *exequatur* af en indenlandsk myndighed. Dette følger af den enkelte stats høihedsret.

IV. Heller ikke i den videnskabelige teori angaaende den internationale privatret har man naaet frem til et endeligt resultat med hensyn til begrundelsen af og betingelserne for fremmede dommes fuldbyrdelseskraft. Navnlig voldes der vanskeligheder ved bestemmelsen af kompetencespørsmaalet, og dette hænger igjen sammen med vanskelighederne ved at løse spørsmaalet om, efter hvilket lands lovgivning selve det materielle retsforhold skal afgjøres. Det hele emne er for tiden under ivrig diskussion saavel i den videnskabelige

Digitized by Google

literatur som paa møder af de internationale privatretsforeninger.

I det ovenciterede skrift af Meili har forfatteren efter en sammenstilling af hele det foreliggende legislative, traktatmæssige og videnskabelige materiale opstillet følgende sætninger med hensyn til den maade, hvorpaa sagen positivt bør ordnes:

1. Den rigtige maade at gaa frem paa er at afslutte separate overenskomster med de enkelte stater om anerkjendelse af civile domme.
2. Det maa anbefales nøie at betegne de indsigelser, som kan fremsættes mod exekution af en udenlandsk dom.
3. I internationale forbindelser kan man ikke tage hensyn til foregreben fuldbyrdelseskraft, men alene til definitiv retskraft.
4. Hvorvidt fremgangsmaaden ved opnaaelse af *exequatur* nærmere skal ordnes i traktat, maa afgjøres efter omstændighederne, men bør i almindelighed ikke ske.
5. Det er paatrængende nødvendigt ogsaa gjennem aftale at træffe bestemmelse om, paa hvilken maade personer, som er fraværende eller bor udenlands, maa stævnes.
6. Særlig maa betones, at der i traktater om exekution samtidig maa træffes en ordning med hensyn til forum.
7. Det er ønskeligt specielt at betegne eller at sammenfatte under en fælles formel de civile domme, som kan exekveres.
8. Tvistigheder angaaende fortolkningen af vedkommende traktater burde henhøre under en international domstol (f. ex. Haagerdomstolen).

V. Spørsmaalet om fuldbyrdelse af udenlandske domme har været drøftet af «Institut de droit international» som paa et møde i Genf i 1874 vedtog følgende konklusion:

«Det vilde være nyttigt gjennem international overenskomst at fastsætte ensartede regler angaaende fuldbyrdelsen af udenlandske domme, idet der i denne overenskomst indtages bestemmelse om de garantier og betingelser, hvorunder fuldbyrdelsesordre tilstedes.»

Denne sats blev nærmere udformet i de konklusioner, som institutet vedtog paa sit møde i Paris i 1878; disse er af følgende indhold:

Art. 1. En fuldstændig reform med hensyn til fuldbyrdelsen af udenlandske domme vil ikke lade sig realisere alene gjennem almindelige love, der i lige grad er anvendelige paa alle udenlandske domme. Der udkræves først en fuldstændiggjørelse med et system af diplomatiske konventioner, afsluttede med stater, hvis domstole og retsvæsen antages at byde tilstrækkelige garantier.

Art. 2. Disse love og konventioner bør opstille ensartede regler om domstolenes relative kompetence (kompetence med hensyn til person eller territorium i modsætning til kompetence med hensyn til sagens art, hvilken sidste fremgaar af hvert enkelt lands retsorganisation) og fastsætte at minimum af garantier med hensyn til processuelle formaliteter (særlig forsaavidt angaar formerne for indstævning og fristerne for møde ved retten).

Art. 3. Blandt de betingelser, hvorunder *exequatur* bør tilstaaes udenlandske domme af domstolene i det land, hvor exekutionen skal finde sted, uden undersøgelse af indholdet, bør opstilles, at sagsøgeren skal have at bevise, at den udenlandske dom er exigibel i den stat, hvor den er afsagt, hvilket indbefatter bevis for, at den er bleven retskraftig i alle de tilfælde, hvor lovgivningen i det land, hvor dommen er bleven afsagt, alene anser de domme som exigible, mod hvilke der ikke mere er adgang til appel.

Hvis dommen er afsagt af domstol i et land, hvis nationale lov ikke har antaget de i artikel 2 nævnte kompetenceregler paa en almindelig og i alle processer anvendelig maade, skal sagsøgeren altid have at bevise, at den udenlandske dom er afsagt af en dommer, som er kompetent efter den mellem de to stater afsluttede konvention.

Art. 4. Selvom de i artikel 3 nævnte beviser skaffes tilveie, bør *exequatur* ikke tilstaaes, hvis dommens exekution vilde involvere fuldbyrdelse af en handling, som strider mod den offentlige orden (*ordre public*), eller er forbudt af en hvilkensomhelst lov i den stat, hvor *exequatur* forlanges.

Art. 5. Fremgangsmaaden ved exekution bør bestemmes ved lovgivningen i det

Digitized by Google

land, hvor exekutionen finder sted. Dog skal personlig arrest intetsteds kunne anvendes, hvis den ikke er paalagt af den domstol, som har afsagt den udenlandske dom.

Legalpant finder ikke sted, medmindre det har hjemmel i begge landes love.

Art. 6. Antagelsen af ensartede regler, som tjener til grundlag for løsningen af konflikter i den civile og kommercielle lovgivning, og som i flere henseender er ønskelig, vilde ogsaa tjene til at lette indførelsen af systemet med den internationale fuldbyrdelse af domme.

Ligeledes har «International law association» paa flere af sine møder behandlet spørsmaalet om udenlandske dommes fuldbyrdelse. Paa foreningens møde i 1883 vedtoges følgende resolution:

«Det er af vigtighed, at en international aftale istandbringes til exekution af fremmede domme i civile og kommercielle sager.

Det er da at ønske, at en officiel international konference sammenkaldes i dette øiemed, saaledes som det i 1874 blev foreslaaet af den nederlandske regjering.

Mødet foreslaar følgende grundsætninger:

1. Dommen bør være afsagt af en kompetent dommer. Ensartede regler om kompetencen bør fastsættes ved den konvention, som skal istandbringe den ovennævnte internationale aftale.
2. Parterne bør være stævnte paa behørig maade.
3. Hvis det dreier sig om en udeblivelsesdom, bør den part, mod hvem den er afsagt, have havt kjendskab til processen og havt mulighed for at tage til gjenmæle under denne.
4. Dommen bør ikke indeholde noget, som strider mod moralitet eller orden eller mod den offentlige ret i den stat, hvor den skal exekveres.
5. Dommen bør være fuldbyrdelseskraftig i det land, hvor den er afsagt.
6. Den dommer, til hvem man henvender sig i anledning af fuldbyrdelsen, bør ikke prøve selve forhandlingens rigtighed, men alene forvisse sig om tilstedeværelsen af de ovennævnte legale betingelser.
7. En fremmed dom, som opfylder disse betingelser, bør have de samme virkninger som en national dom, hvad enten man kræver den fuldbyrdet eller man paaberaaber sig den som *res judicata*.
8. Exekutionens former og beviser bør fastsættes af loven i det land, hvor exekutionen forlanges.

Hvad angaar de stater, som ikke tiltræder denne aftale, udtaler mødet ønsket om, at anvendelsen af disse grundsætninger faktisk søges gjennemført i deres respektive lovgivninger paa ligeartet maade.»

Paa associationens møde i 1900 forelagdes et fuldt udarbeidet udkast til en konvention om exekution af udenlandske domme. Dette udkast, i hvilken der paa et senere møde blev foreslaaet endel ændringer, findes indtaget i det ovennævnte skrift af Meili, side 546-548.

Ogsaa de nordiske juristmøder har behandlet det spørsmaal, hvilken virkning der bør tillægges civile domme, afsagte af udenlandske domstole, se forhandlingerne paa det 7de nordiske juristmøde i Kjøbenhavn 1890, side 66 flg. og bilag V. Forhandlingerne dreiede sig væsentlig om betingelserne for udenlandske dommes retskraft. Hvad angaar exekution af fremmede domme, er det i det nævnte bilag V, side 25, bemærket, at det altid maa blive gjenstand for særskilt afgjørelse, hvilke stater man vil medtage blandt dem, hvis domme man anerkjender. De principer, hvorefter afgjørelsen skal finde sted, bør — udtales det — alene være hensynet til, om man har den fornødne tillid til den fremmede stats retspleie eller ei. Det vil ikke komme i strid med princípet, om man undtager enkelte stater fra den almindelige regel; ti den første betingelse for anerkjendelsen af dommenes internationale retskraft er, at vedkommende land anvender fremmede love i de tilfælde, hvor forholdets natur kræver det, og i det hele maa et lands retspleie, forat dets domme kan komme i betragtning i denne henseende, nyde en vis grad af tillid i andre lande.

VI. Naar man tager hensyn til lovgivningens nuværende stilling i de fremmede lande og til de opfatninger, som er de herskende i den videnskabelige literatur og inden de inter-

Digitized by Google

nationale foreninger, som har behandlet emnet, synes det at ville føre for vidt, om man tillagde en fremmed dom fuldbyrdelseskraft her i riget i samme udstrækning, hvori den ifølge domstolsordningens § 255 har retskraft. Der er — som bemærket af Meili i det ovennævnte skrift, side 448 — ingen indre nødvendighed for at behandle disse to spørsmaal paa samme maade. Den sagsøger, som frivillig har valgt at gjøre sit krav gjældende ved en udenlandsk domstol, bør ikke, om han ikke opnaar en fældende dom, paany kunne gjøre det samme krav gjældende ved det lands domstole, hvor sagsøgte har eller senere tager opphold. Og omvendt bør det heller ikke tilstedes sagsøgte, naar han har opfyldt en i fremmed land afsagt dom, at reise tilbagesøgningssøgsmaal mod sagsøgeren, om han flytter hid til landet. En senere prøvelse af det materielle krav maa da være udelukket, selvom denne staar aaben i tilfælde af, at der søges fuldbyrdelse i henhold til en af det samme lands domstole afsagt dom.

Med hensyn til exekution af fremmede domme er det i det hele ikke anbefalelsesværdigt at opstille en fællesregel for alle lande. Det bør her paa den ene side komme an paa, om det land, hvis domme nu søges fulbyrdede, har bygget sin materielle ret og sin retsforfølgning paa væsentlig de samme grundopfatninger som vort land, og paa den anden side maa der ogsaa tages hensyn til forskjellige andre omstændigheder, saaledes om vedkommende lands retspleie nyder fuld tillid, hvilken grad af civilisation befolkningen har naaet, afstanden fra vedkommende fremmede land o. s. v.[1] Naar alle disse hensyn skal afveies, vil det under de nuværende forhold vistnok være det rigtigste at lade adgangen til fuldbyrdelse i det enkelte tilfælde være afhængig af, at der er afsluttet en traktat med vedkommende land, hvorved det da ogsaa maa paasees, at Norge for sine domme opnaar væsentlig den samme anerkjendelse i det fremmede land, som man tilsiger dette lands domme. I disse traktater maa der indtages de fornødne nærmere betingelser, hvorunder de fremmede domstole ansees kompetente til at afgjøre det paagjældende retsforhold, og de legitimationer, som maa medfølge ved begjæringen om fuldbyrdelseserklæring. Under denne forudsætning antages der heller ikke at være nogen betænkelighed ved at give regelen anvendelse paa kjendelser, afsagte efter en kontradiktorisk forhandling, og retsforlig, ligesom der maaske kunde være spørsmaal om at lade de samme regler komme til anvendelse paa afgjørelser angaaende borgerlige krav, der træffes i forbindelse med en straffesag. Med hensyn til fremmede voldgiftsafgjørelser henvises til motiverne til § 494 i om lov rettergangsmaaden i tvistemaal. Hvad angaar fuldbyrdelse af procesomkostninger, der er tilkjendte ved udenlandsk domstol, er der allerede i en vis udstrækning aabnet adgang dertil ved den af Norge tiltraadte konvention af 14de november 1896 (27de april 1899), som imidlertid er afløst af en ny overenskomst af 17de juli 1905, som ogsaa er undertegnet af Norge, men endnu ikke ratificeret.

VII. Med hensyn til udkastets nærmere ordning bemærkes, at der i og for sig vistnok ikke kunde være noget iveien for at overlade til namsretten at udfærdige exekutionsklausul for udenlandske domme (jfr. §§ 54 og 60). Kommissionen har dog fundet det rigtigere og mere betryggende, at der efter almindelig rettergang erhverves en formelig fuldbyrdelsesdom hos herreds- eller byretten. Hvis de i udkastets § 4, jfr. D. O. § 255, og i vedkommende traktat omhandlede betingelser og former er i orden, maa retten afsige fuldbyrdelsesdom og kan ikke indlade sig paa at prøve, om den udenlandske dom er rigtig i sit indhold. Derimod er sagsøgte selvfølgelig ikke afskaaret fra at gjøre gjældende indsigelser, som ogsaa kan fremsættes under exekution, navnlig at kravet er ophørt eller afændret ved efterfølgende omstændighed (§ 75).

Alt dette gjælder blot, naar der er indgaaet overenskomst med vedkommende fremmede stat. Hvor ingen traktat kan paaberaabes, maa en kreditor, som her i riget vil gjennemføre et ved en udenlandsk dom fastsat krav, indtale dette efter de sædvanlige rettergangsregler, og sagsøgte kan under sagen gjøre gjældende alle indsigelser, aldeles som om ingen dom forelaa. Udkastets § 4 medfører altsaa en indskrænkning i den alminde-

[1] Jfr. Meili l. c., side 549—550.

Digitized by Google

lige retskraft, som ved D. O. § 255 er tilsagt udenlandske domme, og i sidstnævnte paragraf bør der derfor vistnok indtages en reservation («forsaavidt intet andet i lov er bestemt» eller lignende). Indskrænkningen gjælder kun, naar kravet søges fuldbyrdet her i riget. Er der ikke tale om exekution, har D. O. § 255 i fuld udstrækning gyldighed ogsaa for domme, der ikke omfattes af en traktat. Dette vil vise sin betydning, baade naar sagsøgeren, efterat sagsøgte ved den udenlandske dom er frifunden, reiser sag mod ham her i riget for samme krav, og naar en sagsøgt, som ved den udenlandske dom er dømt til at betale, vil søge tilbage ved norsk domstol, hvad han paa grund af dommen har udredet.

Til § 5. Naar loven paalægger sagsøgte en ydelse, behøver han i regelen nogen tid for at iværksætte paalægget. Men ogsaa hvor det ikke kan betegnes som ligefrem nødvendigt, vil det ofte være billigt ligeoverfor sagsøgte og i ethvert fald hensigtsmæssigt (for saavidt muligt at undgaa exekutioner) at lade ham faa en rimelig frist efter dommen til mindelig at rette for sig.

Hvis dommen ikke kan fuldbyrdes, før den har vundet retskraft — hvilket efter udkastets § 10 er hovedreglen — vil i mange tilfælde en særlig fuldbyrdelsesfrist være overflødig, idet ankefristen levner sagsøgte tid til at forberede sig paa opfyldelsen; navnlig maa dette ansees for tilstrækkeligt ved pengeydelser, medens der ved andre ydelser maa være en diskretionær adgang til at sætte en længere frist. Men hvor dommen er upaaankelig, eller hvor den kan fuldbyrdes uden hensyn til ankefristen, finder kommissionen, at der i alle tilfælde, altsaa ogsaa ved pengeydelser, bør indrømmes en særlig opfyldelsesfrist.

Fristen antages ved pengeydelser at kunne sættes fra 3 til 14 dage; ved andre ydelser maa den afpasses efter omstændighederne, idet særligt hensyn bør tages til sagsøgtes personlige forhold, hvor opfyldelsen griber direkte ind i disse, saaledes som ofte vil være tilfældet ved fravigelse af fast eiendom eller personlige arbeidsydelser.

I de tilfælde, da der kan gives dom for en ydelse, som ikke er forfalden, kan dommen selvfølgelig ikke fuldbyrdes, før forfaldsdag er indtraadt. Herom udtaler R. § 120 i. f., at dommen skal bestemme den betingelse, hvorunder, eller den tidsfrist, hvorefter fuldbyrdelse kan ske; jfr. ogsaa udkastets § 32.

Den exekutionsfrist, som vor nugjældende lovgivning kjender, har alene ved domme, der gaar ud paa andet end penge, karakteren af en virkelig opfyldelsesfrist. Exekutionsfristen i gjældsdomme tilsigter derimod ikke at sætte debitor istand til at skaffe tilveie betalingsmidler, men til at appellere dommen. Dette viser sig deri, at nogen exekutionsfrist ikke gjælder, naar dommen er upaaankelig eller naar kreditor forlanger afsætning trods iværksat appel.

For gjældsdommes vedkommende er da udkastets regler gjennemgaaende gunstigere for debitor end den nuværende ret. Efter udkastet træder foregreben fuldbyrdelse (§ 14 flg.) istedetfor afsætning, og saavel her som hvor dommen er upaaankelig skal der efter udkastets § 5 fastsættes en særlig opfyldelsesfrist.[1] Og hvor dommen ifølge udkastet først kan fuldbyrdes efter udløbet af ankefristen, vil denne give debitor adskillig længere tid til at forberede sig paa opfyldelsen end den nuværende exekutionsfrist, der ikke overstiger 15 dage, medens ankefristen efter R. § 349 er mindst 2 maaneder.

Ved domme, der paalægger en anden ydelse end penge har domstolene ogsaa efter vor nuværende ret en diskretionær myndighed til at fastsætte en opfyldelsesfrist. Her medfører derfor udkastet ikke nogen væsentlig forandring, uden forsaavidt angaar domme, der lyder paa fravigelse af fast eiendom. Ved disse har der udviklet sig den sædvane, at fristen sættes til lovens første eller, om den er altfor nær, næste faredag, og det selv om sagsøgte besidder eiendommen uden retsgrund, ja endog i ond tro. Dette er ingen rimelig ordning.[2] Det rette synes at være, at fristen fastsættes

---

[1] Giver skyldnerens adfærd grund til frygt for, at han vil benytte fristen til at forspilde fuldbyrdelsen, kan domhaveren sikre sig ved arrest se §§ 389 og 390.

[2] Med føie bemærker Hagerup: Civilproces I, side 656, at det synes lidet foreneligt med lovbogens 6—14—6.

Digitized by Google

af retten under hensyn til omstændighederne i det enkelte tilfælde. Saaledes er nu ogsaa reglen i tilfælde af expropriation (Hagerup: Civilproces II, side 208)[1].

Til § 6. Ogsaa ved undladelsesdomme kan der gjøre sig gjældende behov for en særlig exekutionsfrist, idet det ofte kan være nødvendigt for domfældte at skride til positive, endog meget indgribende foranstaltninger. Den, som er frakjendt ret til at bruge en vei eller en brønd, kan være nødt til paa anden maade at skaffe sig vei eller vand o. s. v. Jfr. D. § 333 tredie led og bemærkningerne dertil side 144.

Til § 7. Denne bestemmelse vil bl. a. kunne faa anvendelse, naar erstatning for legemsskade eller liv i henhold til ikrafttrædelseslov af 22de mai 1902 §§ 19 og 21 er bestemt til en livrente eller anden terminvis udredsel; jfr. Ø.C.P.§ 407 og T.C.P.§ 324.

Med sidste led kan sammenholdes D. O. § 254.

Til § 9. Naar tvangsfuldbyrdelsesloven selv indeholder tilstrækkelig anvisning om, hvilket tvangsmiddel i ethvert tilfælde kommer til anvendelse, synes det overflødigt at indtage noget derom i dommen. Ofte vil det først under fuldbyrdelsens gang vise sig, hvilket tvangsmiddel er nødvendigt, og det er da hensigtsmæssigt at overlade den nærmere bestemmelse til den exekutionsret, under hvis ledelse fuldbyrdelsen foregaar.

For pengeforpligtelser er tvangsmidlet efter udkastet som i vor nuværende ret udlæg (udpantning) og paafølgende realisation. For andre forpligtelser giver udkastet ogsaa altid anvisning paa direkte tvang, hvor saadan er anvendelig, og løbende tvangsmulkt staar derfor som subsidiær efter namsrettens nærmere bestemmelse. Alene i det i § 377 omhandlede tilfælde er tvangsmulkt det eneste tvangsmiddel, og denne paragraf giver derfor anvisning paa, at bestemmelse derom kan indtages i dommen, forat sagsøgeren her skal slippe at gaa veien om namsretten.

2det kapitel.

Grundlagets fuldbyrdelseskraft.

I. Efter strpl. § 399, jfr. § 402, kan en straffedom i almindelighed ikke fuldbyrdes, før den er bleven endelig. Anderledes forholder det sig nu med civile sager. Adgangen til fuldbyrdelse er vistnok lukket i den saakaldte exekutionsfrist, men denne er kortere end appelfristen, og naar exekutionsfristen er udløben, hindres i regelen ikke fuldbyrdelsen ved, at adgangen til appel fremdeles staar aaben, men alene ved appellens faktiske iværksættelse. Herfra er der dog undtagelser i flere retninger: dels maa appelfristens udløb oppebies, dels stanses fuldbyrdelsen ved den blotte erklæring om at ville appellere, dels kan fuldbyrdelse ske trods iværksat appel, dog i regelen kun i en foreløbig form (afsætning) eller mod sikkerhedsstillelse. Se idethele Hagerup: Civilproces II side 86 flg. og 300.

Naar loven indrømmer adgang til overprøvelse af en dom, synes konsekvensen at medføre, at parternes indbyrdes forhold ikke bør forrykkes, før det viser sig, om anketen benyttes inden den fastsatte frist, og i tilfælde om overinstansen bifalder eller forandrer dommen. Regelen bør derfor være, at dommen ikke kan fuldbyrdes, før den har vundet retskraft (udk. § 10).

Imidlertid kan denne regel ikke hensigtsmæssigen gjennemføres fuldt ud. Den om-

[1] Efter det danske udkast har sagsøgte i alle tilfælde en frist til mindelig at rette for sig, men denne kan alene ved upaaankelige domme betegnes som en særlig fuldbyrdelsesfrist, idet den ellers løber jævnsides med ankefristen. Den har ogsaa i regelen samme længde som ankefristen (ved upaaankelige domme 4 uger), men kan ved særlig bestemmelse i dommen forlænges, hvis domfældte findes at behøve længere tid til opfyldelsen, eller forkortes, naar særlige omstændigheder taler derfor. D. §§ 333 og 334. — Ø. C. P. § 409 indrømmer i almindelighed en opfyldelsesfrist ogsaa for pengebetaling, uagtet fuldbyrdelsen regelmæssig først kan ske efter ankefristens udløb. — Efter tysk ret er det ogsaa hovedreglen, at domme ikke kan fuldbyrdes før retskraftens indtræden, men nogen særlig opfyldelsesfrist udenfor ankefristen gives ikke, medmindre selve paalæggets art gjør det nødvendigt. Er dommen upaaankelig eller medfører den adgang til foregreben fuldbyrdelse, faar altsaa sagsøgte i regelen ingen frist; T. C. P. § 721, der indkom ved revisionen i 1898, tillader dog dommeren paa sagsøgtes andragende at tilstaa ham en passende frist til fravigelse af bolig. — Om fransk ret se side 97 note 2.

Digitized by Google

stændighed, at sagsøgeren har faaet en dom i sin favør, indeholder en formodning for hans ret, og vigtige praktiske hensyn kan tale for, at han faar adgang til strax at sætte igjennem sit saaledes anerkjendte krav. Alle lovgivninger, der som regel opstiller retskraft som betingelse for fuldbyrdelsen, har da ogsaa fundet at maatte gjøre undtagelser. Hvor langt man her skal gaa, kan være gjenstand for tvil. Paa den ene side staar sagsøgerens interesse i hurtig at komme til sin ret, paa den anden side sagsøgtes interesse i, at fuldbyrdelsen udstaar, indtil dommen er grundigst muligt prøvet. Det mest rationelle skulde da egentlig være at overlade til domstolene at undersøge og afgjøre i hvert enkelt tilfælde, hvilken af disse interesser burde tillægges mest vægt.[1] Dette kunde dog lede til en noksaa forskjellig og vilkaarlig praxis, og det anbefaler sig derfor af hensyn til retspleiens enhed og fasthed at begrænse domstolenes frihed ved visse almindelige bestemmelser.[2]

II. Udkastets §§ 14—16 nævner de tilfælde, da der skal være adgang til at fuldbyrde en ikke-retskraftig dom. Efter § 14 gaar derunder alle domme, som lyder paa betaling af penge. Med denne bestemmelse maa dog sammenholdes §§ 158 og 276, der viser, at fuldbyrdelsen i regelen ikke kan drives videre end til udlæg, idet realisation af udlagt fast eiendom aldrig og af udlagt løsøre kun undtagelsesvis kan finde sted, før dommen er bleven endelig. Bestemmelsen gaar saaledes ikke synderlig videre end den nugjældende lov af 4de juni 1892 § 32, der tillader afsætning efter enhver dom paa penge (se nærmere de specielle motiver til § 14). Ved opstillingen af de øvrige tilfælde er taget i betragtning dels sagens formodede klarhed og den ringe udsigt til, at dommen vil blive appelleret eller forandret ved appellen (§ 15 nr. 1 og 4 samt § 16 nr. 2), dels sagsøgtes optræden under sagen (§ 15 nr. 1 og 2), dels forpligtelsens særegne strenge karakter eller at forholdet efter sin natur kræver en hurtig afvikling (§ 15 nr. 3, 6 og 7), dels endelig, at sagsøgeren i det enkelte tilfælde kan sandsynliggjøre en paatrængende interesse af en øieblikkelig fuldbyrdelse (§ 16 nr. 1).

Det maa indrømmes, at bestemmelsen i § 14 er temmelig vidtgaaende, og at det ikke er let teoretisk at begrunde, at der skal gjælde noget særskilt om fuldbyrdelseskraften, alene fordi dommen gaar ud paa penge. Saa

---

[1] Jfr. Richard Schmidt: Lehrbuch des deutschen Civilprozessrechts side 707—8. (1ste udgave).

[2] I fremmede lovgivninger er ordningen forskjellig, eftersom man har lagt mest vægt paa kreditors eller paa debitors interesse. Efter fransk ret kan dommen i almindelighed ikke fuldbyrdes i de første 8 dage efter afsigelsen. Forøvrig hindres fuldbyrdelsen alene ved iværksat appel. Retten kan eller skal i visse tilfælde bestemme, at dommen kan fuldbyrdes trods appellen mod eller uden sikkerhedsstillelse fra sagsøgerens side; i enkelte tilfælde flyder adgangen til foregreben fuldbyrdelse af lovens eget bud. C. pr. civ. art. 134—137, 155, 157—159, 449, 450, 457, 840, 848. — I England hindrer end ikke den iværksatte appel fuldbyrdelsen, medmindre den ret, som har afsagt dommen, afgiver en særlig bestemmelse herom; dette kan ske, naar fuldbyrdelsen vilde medføre fare for, at et gunstigt udfald af appellen ikke blev sagsøgte til fuld nytte; Schuster: Die bürgerliche Rechtspflege in England side 193 og 203. — I Tyskland er regelen, at dommen ikke kan fuldbyrdes, før den er bleven endelig, men loven opstiller en række tilfælde, da retten dels ex officio, dels efter begjæring, som maa fremsættes inden domsforhandlingens slutning, skal i dommen bestemme, at den er «vorläufig vollstreckbar»; T. C. P. §§ 704 og 708—712. — I Østerrig maa ogsaa dommen være retskraftig, men sagsøgeren kan efter dens afsigelse ved særlig henvendelse til retten opnaa tilladelse til i nærmere bestemte tilfælde at foretage visse fuldbyrdelseshandlinger; Ø. E. §§ 1 nr. 1, 370—374, 379, 381. — Efter det danske udkast skal i dommen fastsættes en fuldbyrdelsesfrist, inden hvis udløb exekution ikke kan ske, men da denne frist i almindelighed falder sammen med appelfristen, vil det faktisk sige, at dommen som regel maa være retskraftig. Naar omstændighederne taler derfor, kan retten efter paastand i dommen bestemme, at fuldbyrdelsesfristen skal være kortere, ligesom ogsaa at sagsøgeren skal stille sikkerhed, hvis han vil fuldbyrde dommen, før udløbet af den almindelige frist. Efter paastand kan det ogsaa i dommen bestemmes, at exekution trods iværksat appel skal kunne ske mod eller uden sikkerhedsstillelse; D. §§ 333—334. — I Sverige kunde domme tidligere fuldbyrdes mod sikkerhed uden hensyn til appel; efter utsökningslagen af 10de august 1877 fordres nu som regel, at dommen skal være retskraftig, men herfra er der undtagelser, særlig for domme, som lyder paa penge, ved hvilke sidste der altid trods appel kan skrides til udlæg, men ialmindelighed ikke til realisation (§§ 39 og 40).

Digitized by Google

vidt gaar ikke den tyske civilproceslov, der kun ubetinget tillader foregreben fuldbyrdelse ved formueretslige krav, hvis gjenstand ikke har høiere værdi end 300 mark (§ 709 nr. 4). Derimod kan der som før nævnt efter utsökningslagens § 40 trods appel skrides til udlæg efter alle domme, som lyder paa penge, men i regelen ikke til realisation. Til fordel for bestemmelsen taler, at den, som nævnt, i det væsentlige stemmer med, hvad der nu i en aarrække har gjældt hos os, og at den erfaringsmæssig vil bidrage til at afskjære en mængde utidige appeller, som iværksættes alene for at opnaa henstand med indfrielse af klare forpligtelser. Efter de garantier, som udkastet opstiller til sagsøgtes beskyttelse ved foregreben fuldbyrdelse, er det ogsaa mindre betænkeligt at indrømme en rummelig adgang hertil.

Med hensyn til disse garantier vil det sees, at ingen dom kan fuldbyrdes, før retskraften indtræder, naar sagsøgte sandsynliggjør, at fuldbyrdelsen vilde paaføre ham en uoprettelig skade (§ 18). I de i §§ 15—16 omhandlede tilfælde kan retten gjøre fuldbyrdelsen afhængig af, at sagsøgeren paa forhaand stiller sikkerhed, samt efter omstændighederne tillade sagsøgte at afværge fuldbyrdelsen ved at stille sikkerhed. Gaar tilfældet ind under § 14, kan sagsøgte altid uden særlig tilladelse (ligesom nu ved afsætning) afværge fuldbyrdelsen ved sikkerhedsstillelse (§ 19).

Til § 10. Om betingelserne for retskraften se D. O. §§ 250 flg.

Til § 11. Jfr. D. O. §§ 241 og 242 samt motiverne hertil side 115—117, særlig side 116, første spalte øverst.

«Sagsøgeren» betyder her som overalt ellers i udkastet den, der begjærer fuldbyrdelsen foretaget (rekvirenten); «sagsøgte» betyder den, mod hvem fuldbyrdelsen er begjæret (exekutus).

Til § 12. Hvor en retskraftig dom undtagelsesvis kan angribes ved et extraordinært retsmiddel (R. kap. 26) eller ved et ordinært retsmiddel efter erhvervet opreisning, giver paragrafen den domstol, til hvilken sagen indbringes, en diskretionær myndighed til mod eller uden sikkerhed at stanse fuldbyrdelsen, indtil afgjørelsen i sagen kan foreligge, eller endog til at ophæve foretagne fuldbyrdelseshandlinger. Bestemmelsen har sit sidestykke i D. O. § 252, der i samme tilfælde tillader retten at suspendere retskraften. Om virkningen af, at opreisning er ansøgt (men endnu ikke erholdt), se D. O. § 189.

En delvis udsættelse vil kunne bestaa deri, at blot enkelte fuldbyrdelseshandlinger tillades, f. ex. udlæg, men ikke tvangssalg, eller vel tvangssalg, men ikke udbetaling af dets udbytte til kreditor.

En kjendelse efter nærværende paragraf ophæver ikke den angrebne doms fuldbyrdelseskraft, men kan alene udsætte eller indskrænke fuldbyrdelsen, og dette er tildels, som det vil sees, bundet til de vilkaar, at domfældte stiller sikkerhed.

Af forudsætningen for § 12 flyder, at en heromhandlet kjendelse ikke kan afsiges, efterat hele fuldbyrdelsen er afsluttet. Hvis f. ex. udlæg og tvangssalg er skeet og udbyttet udbetalt domhaveren eller en gjenstand i henhold til reglerne i kap. 17 er udleveret ham, kan han ikke i medfør af § 12 paalægges at tilbagebetale beløbet eller tilbagelevere gjenstanden. Dette kan kun opnaaes ved dom. Men § 12 sidste led giver ham adgang til at gjøre kravet paa tilbagebetaling eller tilbagelevering gjældende under den sag, hvorved den fuldbyrdede dom angribes. Jfr. § 22, andet led. Jfr. T. C. P. § 707.

Selvfølgelig kan der under en sag mellem sagsøgeren og sagsøgte heller ikke afgjøres noget om tredjemands ret. Hvis en udlagt ting saaledes er realiseret, saa kan en kjendelse efter § 12 ikke ophæve salget og paalægge kjøberen at tilbagelevere tingen. Jfr. nedenfor side 119 anden spalte.

Man antager, at en kjendelse efter § 12 ikke bør kunne paakjæres, og det hvad enten domfældtes begjæring er tagen tilfølge eller ikke. I sidste tilfælde staar det ham altid frit for at bringe spørgsmaalet ind paany for samme ret, og har retten fattet beslutning om fuldbyrdelsens udsættelse eller lignende, saa er denne altid kun at betragte som foreløbig og kan følgelig under sagens videre gang paa begjæring forandres. Hertil vil der bl. a. kunne være grund, hvis der ikke gjøres tilbørlig fortgang med sagen.

Digitized by Google

Til § 13. Se D. O. § 251, der giver en tilsvarende bestemmelse for retskraftens vedkommende. Jfr. Ø. E. § 13.

§§ 14—24 indeholder bestemmelser om den foregrebne fuldbyrdelseskraft

I det i § 14 omhandlede tilfælde følger denne umiddelbart af loven, efter §§ 15 og 16 maa den udtrykkelig udtales i dommen, og dette sker alene, naar paastand derom er fremsat.

Om § 14 er talt i de indledende bemærkninger ved dette kapitel. Med hensyn til forholdet til afsætning vil det erindres, at denne giver samme sikkerhed som udlæg, men ikke ret til realisation. Forsaavidt medfører § 14 ikke nogen væsentlig forandring i det bestaaende, jfr. §§ 158 og 276. Men medens der nu yderligere maa foretages en særlig udlægsforretning i det afsatte gods, forat sagsøgeren kan erhverve salgsret, bringer udkastet den forenkling, at udlæg tages strax, og at dette uden nogen ny exekutionsakt kan realiseres, saasnart dommen er bleven retskraftig.

Til § 15. Jfr. T. C. P. §§ 708 og 709. Ved § 15 nr. 1 se R. §§ 286, 170 og 173. Bestemmelsen gjælder blot, hvor et forhold af loven er tillagt virkning som indrømmelse, ikke derimod, hvor domstolen i henhold til R. § 181, tredje led har tillagt forholdet saadan virkning.

Om udeblivelsesdomme se R. § 334 flg.

Domme i vexelsager (jfr. R. kap. 31) kan ogsaa nu exekveres uden hensyn til appel ifølge vexelprocesloven af 17de juni 1880 § 8, jfr. l. 1—6—21 og frd. af 13de januar 1792. Ifølge de tvende sidstnævnte lovsteder gjælder det samme ved domme, som gaar ud paa betaling af penge eller umiddelbar udleverelse af gjenstande, naar forpligtelsen hviler paa en «forskrivelse», som under sagen har været uimodsagt, og den appel, hvorom der er tale, gaar direkte til høiesteret. Efter den udstrakte adgang, som udkastet yder til foregreben fuldbyrdelse (jfr. ogsaa § 2 nr. 6), antages der ikke at være grund til at bestemme noget særskilt for dette tilfælde og i det hele ikke for sager, hvor forpligtelsen grunder sig paa et almindeligt gjældsbrev eller dokument.

Betydningen af, at § 15 særskilt nævner vexeldomme ved siden af § 14, der omhandler domme lydende paa penge i sin almindelighed, er, at hvis der ifølge vexeldommen tages udlæg i løsøre, saa kan dette realiseres, før dommen er bleven retskraftig, se § 276 nr. 1. Tilsvarende bemærkning gjælder for udeblivelsesdomme, der lyder paa betaling af penge.

Til § 16. Jfr. T. C. P. §§ 710 og 711. Efter lov af 4de juni 1892 § 32 andet led kan det nu i domme, hvis fuldbyrdelse ikke kan sikres ved afsætning, naar omstændighederne taler derfor, bestemmes, at fuldbyrdelse uden hensyn til paaanke kan ske mod sikkerhedsstillelse. § 16 nr. 1 formulerer, som det vil sees, betingelserne noget strengere, men omfatter tillige pengedomme, og har altsaa ved disse den betydning, at ogsaa realisation af det udlagte løsøre kan finde sted før retskraftens indtræden, jfr. § 276 nr. 1. Som exempel paa «skade, for hvis størrelse beviset vilde være forbundet med særlige vanskeligheder», kan nævnes uberettiget brug af firmanavn eller varemærke.

Til § 17. Bestemmelsen har kun selvstændig betydning, forsaavidt der i en ægteskabs- eller nedstamningssag er nedlagt paastand af økonomisk art, jfr. R. §§ 432 og 441. Forsaavidt saadan sag alene er et fastsættelsessøgsmaal, flyder det af R. §§ 435 og 443, jfr. D. O. § 250, at dommen først, efterat den er bleven retskraftig, kan lægges til grund i de forhold, hvori spørsmaalet om ægteskabets eller nedstamningens bestaaen eller ikke-bestaaen er af betydning. § 17 forbyder kun at «tillægge» en heromhandlet dom foregreben fuldbyrdelseskraft og udelukker saaledes alene anvendelse af §§ 15 og 16, ikke af § 14.

Til § 18. Jfr. T. C. P. § 712.

Til § 19. I første led maa det vel være klart, uden at det behøver udtrykkelig at bestemmes, at naar dommen lyder paa penge, kan sagsøgeren altid benytte sig af § 14 og kræve dommen fuldbyrdet i den udstrækning, som sidstnævnte paragraf sammenholdt med § 276 tillader. Men saadan fuldbyrdelse kan da sagsøgte i henhold til § 19, andet led, ogsaa altid afværge ved at stille sikkerhed.

Digitized by Google

Til § 20. Hvor spørsmaalet om adgangen til at foretage eller afværge foregreben fuldbyrdelse foranlediger særlige afgjørelser, har udkastet henlagt disse til domsforhandlingen, ikke til exekutionsstadiet. Domsretten vil paa grund af sit kjendskab til den hele sag have lettest for at træffe det rette. Og desuden passer den foreslaaede ordning bedst med vore regler om exekutionens indledning, som udkastet i det væsentlige har bibeholdt, og som tillader sagsøgeren at henvende sig direkte til exekutor med sin begjæring, uden at han behøver først hos en domstol at erhverve en særskilt exekutionsklausul.

Hvis dommeren har undladt at træffe afgjørelse af en fremsat begjæring med hensyn til fuldbyrdelseskraften eller betingelserne for samme, finder D. O. § 248 anvendelse. Jfr. T. C. P. § 716.

Forøvrig har dommeren, naar dommen er afsagt, ingen myndighed til ved en senere bestemmelse at tillægge den foregreben fuldbyrdelseskraft. Hvis der efter den forhandling, som gaar forud for dommen, indtræder grund til foregreben fuldbyrdelse, maa sagsøgeren enten hjælpe sig med arrest eller en foreløbig forføining (kap. 19) eller ogsaa i ankeinstansen stille begjæring om, at den angrebne dom skal erklæres fuldbyrdelseskraftig. Til her at nedlægge paastand derom, er han berettiget, se § 23, ligesom han selvfølgelig ogsaa kan paastaa overinstansens dom tillagt foregreben fuldbyrdelseskraft.

Til § 21. Saasnart dommen er bleven retskraftig, bortfalder de betingelser, hvortil den foregrebne fuldbyrdelseskraft er knyttet, og dommen kan fuldbyrdes uden hensyn til disse. Sagsøgeren har saaledes ikke mere nogen forpligtelse til at stille sikkerhed og maa kunne forlange den allerede stillede sikkerhed tilbage. Sagsøgte kan paa sin side heller ikke mere afværge fuldbyrdelsen mod sikkerhed. Modsatte bestemmelser kan dog træffes i henhold til § 12.

Til § 22. Naar forudsætningen om den materielle afgjørelses rigtighed er bortfaldt eller gjort tvilsom ved en ny dom, synes det rimeligt, at den extraordinære adgang til at fuldbyrde den første dom stanser i tilsvarende udstrækning strax, altsaa fra den nye doms afsigelse, ikke først fra dens tilstillelse eller retskraft. Saameget mere bør dette gjælde, hvor det er selve adgangen til foregreben fuldbyrdelse, som ved den nye dom er ophævet eller afændret. — Det er ligegyldigt, om den nye dom er erhvervet i ankeinstansen, eller den er afsagt af samme instans som den første dom, hvor dette er en udeblivelsesdom, som er begjæret opfrisket, jfr. R. § 337 flg. — Med den nye dom kan da sagsøgte henvende sig til namsretten og i henhold til § 84 begjære fuldbyrdelsen indstillet og foretagne fuldbyrdelseshandlinger ophævet.

Med paragrafens andet led vil det være af interesse at sammenholde T. C. P. § 717 andet led, saaledes som det lyder efter revisionen i 1898. Tidligere udtalte den tyske lov kun, at sagsøgte havde ret til under den nye sag at kræve dom for tilbagelevering af det, som han i henhold til den ophævede eller forandrede dom havde betalt eller ydet; hvorvidt han desuden havde krav paa skadeserstatning, maatte altsaa afgjøres efter civilrettens almindelige regler. Efter den nye redaktion har sagsøgte krav paa skadeserstatning, selv om intet særligt er at lægge sagsøgeren tillast. De tyske motiver anfører til begrundelse, at den foregrebne fuldbyrdelseskraft sætter sagsøgeren istand til at gjennemføre sit krav, før det er endelig fastslaaet, og før sagsøgte har udtømt sine forsvarsmidler. Der er altsaa her tale om en ret for sagsøgeren, som ligger udenfor forfølgningens regelmæssige gang. Det er da billigt, naar den afgjørelse, i henhold til hvilken fuldbyrdelsen er skeet, viser sig saglig ubegrundet, at sagsøgte faar erstatning for den skade, han har lidt ved den fortidlige fuldbyrdelse eller ved de skridt, han har maattet foretage for at afværge den.

I nærværende kommission var der oprindelig stemning for at følge den tyske ret paa dette punkt, men ved at overveie sagen nærmere har man fundet det betænkeligt. Man frygter for, at det skal gjøre reglerne om foregreben fuldbyrdelse ganske upraktiske, fordi det vilde blive forbundet med en altfor stor og uberegnelig risiko for sagsøgeren at anvende dem. Efter den tyske lov gjælder den ubetingede erstatningspligt vistnok kun, hvor

Digitized by Google

afgjørelsen i selve hovedsagen er forandret til sagsøgerens ugunst, ikke derimod, hvor det alene er den foregrebne fuldbyrdelseskraft, som er ophævet, fordi de legale forudsætninger for samme findes at mangle. I dette sidste tilfælde vilde det aabenbart være en urimelig haardhed ligeoverfor sagsøgeren at gjøre ham ansvarlig for, at han tidligere end efter forfølgningens regelmæssige gang har opnaaet fyldestgjørelse for et krav, som, efter hvad den endelige dom stadfæster, virkelig tilkommer ham. Men ogsaa naar afgjørelsen i hovedsagen forandres og en iværksat exekution som følge deraf ophæves, vil det efter kommissionens mening ikke være rimeligt at paalægge sagsøgeren samme vidtgaaende ansvar som for ugrundet arrest (jfr. § 420). Arrest er en extraordinær retshjælp, der kan besluttes, uden at skyldneren er hørt og iethvertfald uden at der er ført fuldstændigt bevis hverken for kravet eller arrestgrunden. Foregreben fuldbyrdelse er af loven i en række bestemte tilfælde uden videre stillet til sagsøgerens forføining og derved betegnet som en ordinær retsforfølgning. Fuldbyrdelsen kan kun ske i henhold til en dom, der anerkjender kravets rigtighed, og under den forudgaaende rettergang har sagsøgte havt anledning til at gjøre gjældende sine indsigelser baade mod kravet selv og mod dets øieblikkelige exekution. Hvis da en sagsøger, som i god tro benytter sig af lovens eller rettens bestemmelse om, at dommen strax kan fuldbyrdes, ubetinget skulde blive gjort ansvarlig for saadanne følger, som at sagsøgte paa grund af exekutionen maa overgive sit bo til konkurs, kunde adgangen til foregreben fuldbyrdelse vistnok ofte snarere blive en fare eller fælde for domhaveren end en fordel. Han vilde ogsaa faa en videregaaende erstatningspligt end den, der efter konkurslovens § 117 paahviler selve konkursrekvirenten, naar konkursbehandlingen indstilles, fordi begjæringen senere af høiesteret forkastes. Kommissionen er vistnok opmærksom paa, at man i det tilfælde, som omhandles i D. O. § 242 andet led jfr. R. § 467, har foreslaaet en ubetinget erstatningspligt; men dels er tilfældet ikke ganske analogt, dels er de fleste af kommissionens medlemmer efter nærmere overveielse tilbøielige til ogsaa at finde denne bestemmelse for vidtgaaende.

§ 22 andet led indskrænker sig derfor til — i lighed med § 12 tredje led — at give sagsøgte den lettelse, at han under den sag, hvorved dommen angribes, kan tilbagesøge, hvad han paa grund af denne har maattet udrede. Hvorvidt han desuden har krav paa erstatning, kommer an paa, om noget kan lægges sagsøgeren tillast. Kravet kan i tilfælde ogsaa indtales under samme sag (R. §§ 357, 9 og 40).

Til § 23. Bestemmelserne om fuldbyrdelseskraften er en del af dommen (jfr. § 20 andet led) og kan derfor kun angribes ved anke[1]. Dette gjælder, hvad enten det er sagsøgeren, som er misfornøiet med, at adgang til foregreben fuldbyrdelse er nægtet, eller med de betingelser, hvorunder den er tilladt, eller det er sagsøgte, som klager over, at adgangen er givet, eller at hans begjæring om at afværge den ved sikkerhed er forkastet.

Anken behøver ikke tillige at omfatte hovedsagen. Hvor spørsmaalet om fuldbyrdelseskraften saaledes er ankesagens eneste gjenstand, gjælder intet særeget om forhandlingen.

Er derimod hovedsagen tillige indbragt, vil det kunne være uheldigt, at dens drøftelse skal sinke løsningen af spørsmaalet om den angrebne doms fuldbyrdelseskraft, og for dette tilfælde bestemmer nærværende paragraf, at nævnte spørsmaal paa begjæring skal undergives særskilt forhandling og afgjørelse. Afgjørelsen sker ved dom (D. O. § 228, jfr. § 241).

Paragrafen udtaler endvidere, at sagsøgeren for ankedomstolen kan nedlægge paastand om adgang til foregreben fuldbyrdelse af den angrebne dom, selv om begjæring derom ikke er fremsat i underinstansen. Ogsaa i dette tilfælde kan særskilt forhandling og afgjørelse forlanges.

Ved afgjørelsen staar ankedomstolen fuldstændig frit og er ikke bunden ved underdommerens opfatning hverken af hovedsagen eller af de legale forudsætninger for adgangen til foregreben fuldbyrdelse.

Paa den anden side angaar den særskilte afgjørelse, som efter § 23 kan træffes, alene

[1] Er dommen en udeblivelsesdom, mod hvilken begjæring om opfriskning er fremsat, kan dog forandring i fuldbyrdelsesbestemmelserne ogsaa bringes under afgjørelse i den opfriskede sag.

Digitized by Google

den angrebne doms fuldbyrdelseskraft, og binder saaledes heller ikke ankedomstolen ved dens senere afgjørelse af hovedsagen. Der er intet i veien for, at den her kan komme til en anden opfatning af hovedsagen, end den ved sin første afgjørelse har lagt til grund. Og dommen i hovedsagen har — som enhver anden dom — selvstændig at bestemme det fornødne om sin fuldbyrdelseskraft overensstemmende med reglerne i §§ 15—20. Forsaavidt den medfører indskrænkning i en tidligere indrømmet adgang til fuldbyrdelse, regnes dens virkning ifølge § 22 fra afsigelsen.

Paragrafens sidste led angaar ankeinstansens afgjørelse af spørsmaalet om den angrebne doms fuldbyrdelseskraft i alle tilfælde, altsaa ogsaa hvor dette har været ankens eneste gjenstand, eller hvor det først i ankeinstansen er reist. At tillade anke til høiesteret af lagmandsrettens bestemmelse om den angrebne doms fuldbyrdelseskraft vilde ikke staa i forhold til den forbigaaende betydning, som dette spørsmaal har for parterne.

Til § 24. Naar en dom, der giver adgang til foregreben fuldbyrdelse, angribes ved et retsmiddel eller ved begjæring om opfriskning eller indsigelse i henhold til R. § 423, saa ophører ikke derved fuldbyrdelseskraften, men ifølge § 24 har den domstol, til hvis prøvelse den indbringes, samme diskretionære myndighed, som efter § 12 tilkommer den ved retskraftige domme, til ved kjendelse foreløbig at suspendere eller indskrænke fuldbyrdelsen.

Hvis bestemmelsen om den foregrebne fuldbyrdelseskraft er paaanket i forbindelse med hovedsagen, kan altsaa ankedomstolen paa begjæring afsige en saadan foreløbig kjendelse, indtil domsafsigelse efter § 23 kan finde sted. Afsiges saadan kjendelse, vil det ofte være mindre paakrævet at forlange særskilt domsafgjørelse efter § 23, men overflødigt vil det ikke altid være. Ved en saadan dom kan nemlig den foregrebne fuldbyrdelseskraft ganske ophæves, hvilket medfører, at sagsøgte efter § 84 kan forlange fuldbyrdelsen indstillet og de foretagne fuldbyrdelseshandlinger ophævede; en foreløbig kjendelse kan derimod som bemærket i motiverne til § 12 ikke ophæve fuldbyrdelseskraften, men alene udsætte eller indskrænke fuldbyrdelsen, og dette i visse tilfælde kun, naar domfældte stiller sikkerhed.

Til § 25. Medens det er regelen for domme, at de ikke kan fuldbyrdes, før de er blevne retskraftige, opstilles den modsatte regel for kjendelser. Adgangen til at anvende kjæremaal har aldrig opsættende virkning, og det erklærede kjæremaal har alene saadan virkning, hvor enten loven eller retten særlig bestemmer det. Jfr. R. § 391, T. C. P. § 572, Ø. C. P. § 524.

Til § 26. At straf ikke kan fuldbyrdes, før den kjendelse, hvorved den er ilagt, er bleven retskraftig, stemmer med strpl. § 473. — Ved andet punktum jfr. R. §§ 215, 238, 250 og 260, hvorefter straf for de her omhandlede nægtelser kan ilægges flere gange i samme sag. Bestemmelsen tilsigter at hindre, at angjældende skal forhale sagen ved stadig at komme med nye indsigelser.

Til § 27. Jfr. R. kap. 32. Skyldneren er allerede tilstillet underretning om, at fuldbyrdelse vil ske, hvis kravet ikke fyldestgjøres eller indsigelse mod samme ikke fremsættes inden den lovbestemte frist. Nogen særlig tilstillelse af fuldbyrdelsesordren bør derfor ikke forlanges.

Ved andet led se R. § 480.

Til § 28. Jfr. R. §§ 416 og 417 samt forligelsesloven af 20de juli 1824 §§ 68 og 69.

Til § 29. Efter strpl. § 290 sidste led og § 381 har vedtaget forelæg samme virkning som en dom og kan fuldbyrdes uden hensyn til anke. Se ogsaa militær straffelov af 22de mai 1902 § 120 næstsidste og sidste punktum samt § 122.

Regelen er, at beslutning om anvendelse af disciplinærstraf og tvangsmulkt udfærdiges som et paalæg (mulktdekret), som den skyldige maa underkaste sig uden at kunne forlange sagen afgjort ved dom. I visse tilfælde kan dog beslutning om disciplinærstraf alene udfærdiges som forelæg; se saaledes fattigloven af 19de mai 1900 § 27, militær straffelov § 112; med hensyn til adgangen til fuldbyrdelse er det da selvfølgelig ogsaa reglerne om forelæg, som maa følges. I andre tilfælde udfærdiges vistnok beslutning om disciplinærstraf som et paalæg, men den skyldige kan inden en vis frist forlange domsafgjørelse; se saaledes formandskabsloven for by og land hen-

Digitized by Google

holdsvis § 43 (jfr. §§ 15 og 38) og § 58 (jfr. §§ 18 og 37), lov om sundhedskommissioner af 16de mai 1860 § 13, skattelovene for land og by af 15de april 1882 (jfr. 30te mai 1891) henholdsvis §§ 56 og 46, skattelov af 23de juli 1894 § 25, sjøfartsloven af 20de juli 1893 § 102, jfr. § 104, samt militær straffelov § 108 tredje led. Det samme gjælder ogsaa ved den i formandskabslovenes §§ 27 og 31 (jfr. §§ 43 og 58) omhandlede mulkt, der nærmest har karakteren af en tvangsmulkt. Forskjellen mellem paalæg i deslige tilfælde og forelæg er da den, at paalægget gaar i fuldbyrdelse, hvis den skyldige ikke inden fristens udløb udtrykkelig forlanger dom[1], medens forelæg alene kan fuldbyrdes, naar det udtrykkelig er vedtaget.

Ved paalæg af tvangsmulkt fastsættes en frist til pligtens opfyldelse, jfr. skriv. af 27de januar 1834 og Schweigaards Proces II side 322 øverst (3dje udg.). Mulkten kan følgelig først inddrives, naar denne frist forgjæves er afventet, og bortfalder ganske, hvis den skyldige inden fristens udløb opfylder sin pligt. Hvis pligten er opfyldt, inden inddrivelse af forfalden tvangsmulkt er paabegyndt, har mulkten ikke længere noget formaal og bør bortfalde; det stemmer vistnok ogsaa med vor nuværende praxis. Jfr. udkastets § 372.

Til § 30. Jfr. R. § 494.

Til § 31. Man har været i tvil om, hvorvidt varselsfristen bør sættes til 8 eller 14 dage. T. C. P. § 798 nøier sig med aftensvarsel.

Efter udkastet af 1868 kap. 23 § 8 er adgangen til umiddelbar inddrivelse knyttet til den betingelse, at der ikke maa være hengaaet mere end 1 aar fra gjældens forfaldsdag. Der taler adskilligt for at opstille en saadan præskriptionsfrist, men kommissionen har dog troet at burde undlade det, særlig i betragtning af de vanskeligheder, som opstaar ved spørsmaalet om, i hvilken udstrækning fristen skulde kunne fraviges med begge parters samtykke. En saadan frist antages ogsaa mindre paakrævet paa grund af bestemmelserne i udkastets § 34.

§ 31 sidste led tillader de i § 2 nr. 6 omhandlede banker og indretninger at lade varslet tilstille paa den enklere og billigere maade, som omhandles § 49.

Til § 32. Før forfald har sagsøgeren intet at kræve, og fuldbyrdelseskraften — ogsaa adgangen til foregreben fuldbyrdelse — kan derfor først indtræde, naar forfaldsdag er forløben, uden at sagsøgte har opfyldt sin forpligtelse.

Før dette tidspunkt bør da heller ikke selve begjæringen om fuldbyrdelse kunne antages.

Efter udkastet gjælder dette ogsaa for det tilfælde, at kravet først forfalder efter en bestemt tidsfrist. Hermed stemmer Ø.E. § 7. I Tyskland kan derimod begjæringen antages og forretningen berammes før fristens udløb, og det er nok, at den udløber, før nogen fuldbyrdelseshandling paabegyndes. T. C. P. § 751.

Et betinget krav er ikke forfaldent, før betingelsen er indtraadt.

Hvor kravet er betinget af samtidig modydelse, bestemmer dog udkastet, at det er tilstrækkeligt, at modydelsen erlægges eller tilbydes før fuldbyrdelsens iværksættelse. At forlange dette gjort ved begjæringens antagelse vilde nemlig medføre, at sagsøgeren, tvertimod indholdet af sin forpligtelse, blev tvungen til at erlægge modydelsen paa forhaand med risiko for, at sagsøgte senere viste sig ikke at kunne levere sin præstation, og at den erlagte modydelse maaske ikke engang kunde erholdes tilbage hos ham.

Ved krav, som er betingede af en foregaaende modydelse eller en anden forudgaaende kjendsgjerning, maa sagsøgeren derimod godtgjøre kjendsgjerningens indtræden, før fuldbyrdelsen kan besluttes og berammes. Det kan dog alene gjælde, hvor beviset for vedkommende kjendsgjerning paahviler sagsøgeren. Er der saaledes tale om den sædvanlige klausul i et gjældsbrev, at den hele kapital forfalder, dersom afdrag ikke i rette tid erlægges, saa er det klart, at det er sagsøgte, som efter afdragets forfaldstid har at bevise, at det er betalt. I dette tilfælde kan da fuldbyrdelsen besluttes i henhold til sagsøgerens paastand om, at betaling er udeblevet, og det faar blive

[1] Efter mil. straffelov § 126 sidste led, jfr. § 127, skal fuldbyrdelse af en som revselse ilagt bod udstaa, ogsaa naar der over samme er indgivet besværing.

Digitized by Google

sagsøgtes sag i tilfælde at reise indvending mod dens fremme. Paa tilsvarende maade vil forholdet stille sig, naar sagsøgeren begjærer exekution for sit erstatningskrav i henhold til en dom, hvori sagsøgte subsidiært er paalagt at betale erstatning, hvis han ikke leverer et parti varer (jfr. R. § 120).

Jfr. Ø. E. §§ 7 og 8, T. C. P. §§ 726, 756 og 765.

Til § 33. Medens § 32 taler om fuldbyrdelseskravets forfaldstid, handler nærværende paragraf om, at det er selve adgangen til fuldbyrdelse, som er knyttet til en tidsfrist eller en betingelse. Opfyldelsesfristen maa være forløben, før fuldbyrdelsen besluttes, medens det er nok, at sagsøgeren stiller den ham paalagte sikkerhed, før nogen fuldbyrdelseshandling faktisk iværksættes.

Jfr. Ø. E. § 7, T. C. P. § 751.

Til § 34. Udkastet har ingen saadan regel om exekutionskraftens forældelse, som efter vor nuværende ret gjælder ved namsdomme og forlig lydende paa penge, se frd. af 17de mai 1690 anden del, frd. af 20de mars 1795, forligsloven af 20de juli 1824 § 71, jfr. lov af 22de juni 1863 (3 aar); Hagerup: Civilproces II, side 309—315. Da der naarsomhelst er adgang, saalænge selve kravet ikke er præskriberet, til at gjenerhverve fuldbyrdelseskraften af en dom ved at indanke den til stadfæstelse eller fornyelse, saa betyder forældelsen egentlig kun, at debitor ikke uforberedt skal overraskes med exekution af en gammel dom. Men det samme vil kunne opnaaes med mindre omsvøb og omkostninger ved at foreskrive, at kreditor skal give debitor et rimeligt varsel, naar han vil exekvere en dom, som han har ladet henligge over en vis tid. Jfr. civilprocesloven for Genf § 481, der forlanger ny forkyndelse af dommen, hvis exekution ikke er skeet inden 1 aar. Der taler adskilligt for en saadan regel, og det ikke blot for namsdomme og pengeforlig, men for alle exekutionsgrundlag [1].

[1] Efter det danske udkast af 1877 § 449 maatte kreditor, naar han havde ladet et exigibelt grundlag henligge over 1 aar, lade tilstille debitor en opfordring til mindelig at rette for sig, og exekution kunde da først ske 8 uger efter opfordringen. Denne bestemmelse er imidlertid strøgen i udkastet af 1899, saavidt sees uden nogen begrundelse.

Udkastet har optaget en bestemmelse i denne retning i § 34. Den tid, hvori sagsøgeren kan lade grundlaget ligge uexekveret uden at behøve ny varsling, har man sat til 2 aar. Varselsfristen har man ikke troet at burde sætte længere end 8 dage.

Ifølge § 64 paaligger varslingen exekutionsmyndigheden, hvis den ikke allerede er foretaget af sagsøgeren, og tilstillelsen kan da ske overensstemmende med reglerne i § 49.

Med hensyn til udpantning, se udkastets § 339 og motiverne dertil.

Jfr. ogsaa § 401 andet led.

3dje kapitel.

Om de myndigheder, under hvilke fuldbyrdelsen henhører.

Se de almindelige motiver side 77—78. Den ordning af exekutionsmyndigheden, som udkastet foreslaar, er i sine hovedtræk følgende.

Tvangsfuldbyrdelsen henlægges til herreds- og byretten (der i denne funktion benævnes namsret) med bistand af underordnede medhjælpere (namsmænd).

Namsretten leder og fører tilsyn med fuldbyrdelsen i sin embedskreds. Efter loven har den selv at udføre visse fuldbyrdelseshandlinger (særlig tvangsauktioner over fast eiendom, jfr. dog §§ 221 og 223), og den kan selv overtage udførelsen af enhver anden fuldbyrdelseshandling, naar den dertil finder særlig grund. Under namsretten hører endvidere den retslige afgjørelse af alle begjæringer og indvendinger med hensyn til fuldbyrdelsens fremme og fremgangsmaaden derunder (§§ 37 og 73).

Namsmand er paa landet som regel lensmanden i sit distrikt. I byerne ansættes særlige namsmænd, hvilket ogsaa kan ske paa landet, forsaavidt det findes paakrævet. Om deres ansættelse og kvalifikationer gjælder D.O. §§ 66 og 67. Namsmanden foretager de fuldbyrdelseshandlinger, som ikke udføres af retten (§§ 40 og 41).

Angaaende forholdet mellem namsmanden og namsretten bestemmer § 41, at han staar under rettens ledelse og tilsyn, og at han under udførelsen af fuldbyr-

Digitized by Google

delseshandlinger har at rette sig efter dens befalinger og anvisninger.

Den, som ønsker foretaget en fuldbyrdelseshandling, der skal udføres af namsmanden, kan i regelen henvende sig direkte til denne med sin begjæring (se §§ 53, 279, 368, 369, 380). I visse tilfælde foreskriver dog loven, at begjæringen skal fremsættes for namsretten og altsaa undergives en prøvelse af denne. Dette gjælder særlig, hvor grundlaget for begjæringen ikke er en retslig afgjørelse (§ 54 nr. 1 og § 342 jfr. § 343), eller hvor fuldbyrdelsen begjæres mod nogen anden end den, der i grundlaget udtrykkelig er nævnt som forpligtet (§ 54 nr. 2). Begjæring om tvangsauktion over fast eiendom og registreringspligtigt skib maa ogsaa altid fremsættes for retten (§§ 158, 221, 270, 275). Hvor fuldbyrdelseskravet er betinget af en forudgaaende kjendsgjerning, som det paahviler sagsøgeren at bevise, kan begjæringen fremsættes for namsretten (§ 55 første led). Finder retten i disse tilfælde begjæringen antagelig, giver den namsmanden fornøden ordre om udførelsen, som denne da har at efterkomme (§§ 60, 224).

Hvor man kan henvende sig med begjæringen direkte til namsmanden, har denne selvstændig at afgjøre, hvorvidt begjæringen kan antages uden i almindelighed at kunne henskyde afgjørelsen til namsretten. Hvis der under en paabegyndt fuldbyrdelse, hvad enten den er iværksat efter namsmandens egen beslutning eller efter rettens ordre, opstaar tvist, har namsmanden paa samme maade selvstændig at afgjøre fremsatte begjæringer og indvendinger og andre spørsmaal, som maatte reise sig. Har retten givet ham bestemt anvisning om afgjørelsen, maa han vistnok følge den, men forøvrig kan han ikke henskyde afgjørelsen under retten og imedens udsætte fuldbyrdelsen, medmindre loven særlig bestemmer noget andet (§ 90). Saadanne særlige bestemmelser gjælder ved betingede krav, se § 55 andet led og § 66 andet led.

Enhver interesseret kan henvende sig til retten og paa forhaand søge udvirket bestemte anvisninger for namsmanden, ligesom det flyder af §§ 37 og 41, at retten ikke er afskaaret fra paa embedsvegne at skride ind. Endvidere kan enhver, som er misfornøiet med namsmandens afgjørelser eller de af ham foretagne handlinger, besvære sig derover til retten. Besværingen kan ske ganske formløst; den kan fremsættes mundtlig eller skriftlig for retten eller for namsmanden, hvilken sidste isaafald uopholdelig forelægger den for retten ledsaget af de fornødne oplysninger (§ 93).

Besværingen er ikke at opfatte som en appel. Namsmandens afgjørelser eller forføininger er ikke tillagt nogen egentlig judiciel karakter, men er mere at betragte som administrative handlinger, der udføres af ham under rettens ledelse eller efter dens ordre.

Namsrettens befalinger eller anvisninger til namsmanden er selvfølgelig retslige beslutninger. De skal afgives i form af kjendelse, naar der er tvist mellem parterne eller mellem en part og tredjemand, eller naar det af nogen af dem forlanges (§ 77, jfr. D. O. § 228 *i. f.*) Men forlanges ikke kjendelse eller er der ingen tvist, sker befalingen eller anvisningen som et formløst paalæg. Namsmanden kan for sit vedkommende aldrig forlange paalægget afgivet som kjendelse.

Finder retten besværingen grundet, kan den helt eller delvis ophæve eller forandre namsmandens afgjørelse eller de af ham foretagne fuldbyrdelseshandlinger.

Uden rettens ordre eller beslutning kan namsmanden ikke selv ophæve foretagne fuldbyrdelseshandlinger uden i de i § 91 nævnte tilfælde. Hans adgang til forøvrig at forandre sine afgjørelser, maa følge samme regler som rettens adgang til at omgjøre sine egne beslutninger, jfr. D. O. § 259.

Til § 35. Det vil være hensigtsmæssigt at have et særskilt navn paa herreds- og byretten, naar den optræder som exekutionsret. Man har ikke kaldt den «exekutionsret», ikke alene, fordi dette er et fremmedord, men særlig fordi «exekution» i vort nuværende retssprog har paa gjældsinddrivelsens omraade faaet den specielle betydning af udlæg eller indførsel i modsætning til tvangsauktion. «Fuldbyrdelsesret» vilde lyde noksaa tungt og slæbende. Man har da, i mangel af noget bedre, valgt «namsret». Der kan nok gjøres adskillige indvendinger ogsaa mod dette navn. «Nam» betegner (ialfald i det senere lovsprog)

Digitized by Google

alene exekution af pengekrav (jfr. frd. 20de mai 1795 § 1). Men det har dog den fordel, at det nu er lidet brugt, og naar det gjenoptages, kan man lægge en videre betydning i samme, uden at behøve at frygte for misforstaaelse. «Nam» i denne betydning stammer ogsaa i lovsproget nærmest fra dansk (det forekommer ikke i de gamle norske love, hvor betegnelsen er «atfør», jfr. Brandt: Retshistorie II side 384 flg.), men det er et ord af norsk rod (jfr. landnam), og der synes ikke at kunne fra et rent sprogligt standpunkt gjøres indvendinger mod samme.

«Namsmand» er dannet efter forbillede af namsret. I det tidligere dansk-norske lovsprog finder man betegnelsen «pantemand», som ogsaa kommissionen har anvendt i sit tidligere afgivne udkast til lov om domstolenes ordning § 124.

Til § 36. Hvis retten bestaar af flere medlemmer kan i henhold til D. O. 34 befatningen med tvangsfuldbyrdelsen overdrages en eller flere af dem.

Endvidere er der efter D. O. § 17 sidste led adgang til at henlægge tvangsfuldbyrdelsen under en særskilt embedsmand.

§ 37 giver den almindelige regel om namsrettens saglige virkekreds. Denne falder i 3 hovedgrene:

1) namsretten øver en ledende og kontrollerende virksomhed med hensyn til tvangsfuldbyrdelsen i domssognet;
2) den udfører selv fuldbyrdelseshandlinger;
3) den dømmer i alle tvister, som opstaar med hensyn til adgangen til fuldbyrdelse eller fremgangsmaaden derunder.

ad 1. Om namsrettens ledende og kontrollerende virksomhed henvises til de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

Under denne virksomhed maa det nærmest henføres, at det i en række tilfælde (selv om der ikke foreligger nogen tvist og selv om udførelsen ikke skal ske af namsretten) er nødvendigt at erhverve dens samtykke eller bemyndigelse til fuldbyrdelsen eller til at foretage visse fuldbyrdelseshandlinger eller at anvende visse tvangsmidler; se saaledes §§ 54, 55 andet led, 66 andet led, 275, 316 andet led, 342 jfr. 343, 349—352, 370—371, 374, 377—379.

Ligesaa, at ogsaa fuldbyrdelseshandlinger, som er foretagne af namsmanden, i regelen ikke kan ophæves uden namsrettens beslutning; se § 91.

ad 2. De tilfælde, da namsretten selv har at udføre fuldbyrdelseshandlinger, omhandles i:

§§ 145 flg. (tvangsbestyrelse af fast eiendom).

§§ 158 flg. (tvangsauktion over fast eiendom; selve auktionshandlingen kan paa landet udføres af namsmanden (§ 221, jfr. § 223), medens auktionens forberedelse, tilslaget og de handlinger, som knytter sig hertil, altid maa foretages af namsretten).

§ 270 (tvangsauktion over skib).

§ 375 (udfærdigelse af dokument eller anden erklæring i sagsøgtes sted og med virkning for ham).

Ogsaa andre fuldbyrdelseshandlinger, som normalt paahviler namsmanden, kan retten beslutte selv at udføre, naar særlige grunde er tilstede, f. ex. hvor fuldbyrdelsen angaar særdeles betydelige værdier eller frembyder særlige vanskelige spørsmaal, saaledes at det til den ene eller begge parters betryggelse fremstiller sig som ønskeligt, at retten selv overtager udførelsen.

ad 3. Om namsrettens dømmende myndighed se motiverne til § 73.

§ 38 indeholder regler om namsrettens stedlige virkekreds.

Naar namsrettens afgjørelse begjæres angaaende noget spørsmaal under fuldbyrdelsen, har man i almindelighed at henvende sig til namsretten paa det sted, hvor den fuldbyrdelseshandling skal foretages eller er foretaget, til hvilken spørsmaalet knytter sig. Stedet, hvor en begjæret fuldbyrdelseshandling skal foregaa, vil fremgaa af de specielle bestemmelser i udkastets anden og tredje del. Se saaledes §§ 124 og 125 om udlægshandlinger, §§ 158, 271 og 279 jfr. 286 om tvangsauktion og anden realisation af udlagt gods; gaar fuldbyrdelsen ud paa at tage i besiddelse bestemte gjenstande, jfr. §§ 368 og 369, maa den selvfølgelig ske paa det sted, hvor gjenstanden findes.

I en række tilfælde, hvor den anførte hovedregel ikke vilde passe eller ikke give tilstrækkelig klar anvisning, eller hvor den

Digitized by Google

kunde lede til konkurrance mellem flere namsretter, har udkastet givet særlige bestemmelser; se §§ 348 jfr. 370 tredje led, 384 jfr 371, 374, 375, 377 og 378. Nogen særlig bestemmelse er ikke given for det i § 379 omhandlede tilfælde, hvoraf flyder, at man her har at fremsætte begjæringen for namsretten paa det sted, hvor sagsøgeren vil foretage den handling, til hvilken han søger bemyndigelse.

Med hensyn til andet led af § 38 bemærkes, at det vilde blive til afbræk for den ledende og kontrollerende stilling, som namsretten efter udkastet skal indtage i sin embedskreds, om det stod parterne frit for i enhver sag at vedtage hvilkensomhelst namsret i riget som ret værneting. Mod saadan valgfrihed taler ogsaa, at næsten enhver exekutionsforfølgning virker ud over parterne og griber ind i eller berører tredjemands retssfære[1]. Ø. E. § 51, T. C. P. § 802.

Til § 39. I første led er særlig tænkt paa det tilfælde, at der gjøres udlæg i et komplex af faste eiendomme, som strækker sig gjennem to eller flere jurisdiktioner. Her kan naturligvis i regelen selve udlægshandlingerne lige godt udføres af de forskjellige distrikters namsmænd, og det er da ogsaa udkastets forudsætning, at saa i almindelighed vil ske. Men forsaavidt der er tale om tvangsbestyrelse (§ 145 flg.) eller tvangsauktion over et saadant eiendomskomplex (f. ex. et større fabrikanlæg med tilhørende vandrettigheder, skove o. s. v.), bør der være adgang til at lægge ledelsen deraf i en enkelt namsrets haand; derved vil i mange tilfælde forfølgningen forenkles, tid og omkostninger kunne spares og et bedre udbytte i det hele kunne paaregnes. Jfr. Ø. E. §§ 21 og 22.

Af sidste led fremgaar, at lagmandsrettens beslutning kan paakjæres, naar den gaar ud paa nægtelse af at fatte saadan bestemmelse som i paragrafen omhandlet.

Til § 40. De namsmænd, som ikke er lensmænd, a n s æ t t e s af namsretten, se D. O. § 66. Namsmænd vil i tilfælde ved en prøve have at godtgjøre, at de besidder det fornødne kjendskab til rettergangslovgivningen, se D. O. § 67. Angaaende deres ugildhed gjælder D. O. § 124.

Til § 42. Efter vor nuværende ret skal der ved exekutionsforretninger og tvangsauktioner være tilstede 2 retsvidner. Ved exekutioner opnævnes retsvidnerne af forretningens bestyrer, og som saadanne kan tilkaldes vidnedygtige mænd, uden at de behøver at staa i noget mandtal. Det samme gjælder ved tvangsauktioner, hvor dog mændene kan forlanges opnævnte af fogden. H a g e r u p: Civilproces II, side 351 og 403.

I fremmede lovgivninger forlanges i almindelighed ikke tilkaldelse af vidner til fuldbyrdelseshandlinger. Saaledes ikke i Frankrige og Schweiz. Efter T. C. P. § 759 skal der, naar der ved en fuldbyrdelseshandling sker modstand, eller naar en fuldbyrdelseshandling finder sted i sagsøgtes bolig og hverken han eller nogen til hans husstand hørende voxen person er tilstede, tilkaldes som vidner 2 fuldmyndige mænd eller en kommune- eller polititjenestemand. Men dette gjælder kun, naar namsmanden (Gerichtsvollzieher) optræder som exekutor, ikke naar fuldbyrdelseshandlingen udføres af retten. Omtrent samme forskrift indeholder Ø. E. § 26. Efter Uts. § 7 skal utmätningsman ved sine forretninger have med sig et habilt vidne. Det danske udkast §§ 326 og 449 har opretholdt den gamle rets paabud om 2 vidner.

Nødvendigheden af vidner fordyrer selvfølgelig fuldbyrdelseshandlinger[1]. Kommissionen har dog ikke fundet ganske at kunne sløife dem. De skjøn og værdsættelser, som finder sted under udlægshandlinger, er af saavidt stor betydning, at de ikke udelukkende bør overlades bestyreren. Ogsaa forøvrig vil det i mange forhold kunne medføre vanskeligheder for bestyreren, om han skal staa ganske alene,

[1] Jfr. Materialien zu den österreichischen Civilprocessgesetzen I, side 484.

[1] Kristiania magistrat har i tvende forestillinger af 27de januar 1900 og 8dje juli 1902, som af formandskabet er indsendt til justisdepartementet og af dette tilstillet civilproceskommissionen, stærkt fremholdt, at skatteudpantningen unødig fordyres derved, at de nu maa foretages af en pantefuldmægtig med to vidner. Magistraten finder, at dette er et altfor omstændeligt og kostbart apparat, og mener, at saadan udpantning bør kunne besørges af en pantemand alene uden vidner, jfr. lov om underholdningsbidrag 6te juli 1892 nr. 4 § 8.

Digitized by Google

og det vilde heller ikke være i samklang med regelen om, at der til retsmøde, som bestyres af en enedommer, altid skal tilkaldes retsvidner (D. O. § 27). At indskrænke vidners anvendelse saaledes som efter den tyske lov vilde neppe hos os være praktisk. Man kan ikke paa forhaand vide, om husets folk er hjemme, eller om man vil møde modstand, og da der i tilfælde ikke altid, ialfald paa landet, vil være adgang til strax at faa fat paa vidner, vilde man enten ofte maatte udsætte forretningen og derved foranledige ny reise og nye omkostninger, eller ogsaa for sikkerheds skyld altid maatte medtage vidner.

Kommissionen tror imidlertid, at man i almindelighed kan nøie sig med ét vidne, dog saaledes, at der under udlægshandlinger til skjøn og værdsættelser, som kræver særlige kundskaber, samt under tvangsauktioner i fornødent fald kan tilkaldes 2 vidner.

Vidnerne bør som nu kunne tages udenfor det almindelige retsvidneudvalg (jfr. D. O. § 83), ligesom de i alle tilfælde bør opnævnes af bestyreren uden særskilt betaling (jfr. sportelloven § 68 litra a). Som vidner vil vel fremdeles ligesom hidtil i regelen blive benyttet fast engagerede folk, men i fornødent fald maa der være adgang til at paalægge hvervet som pligt (jfr. frd. af 18de april 1781 § 2). I det hele bør udkastet til domstolsordning §§ 203—204 finde tilsvarende anvendelse. Derimod har man ikke fundet det nødvendigt at paalægge disse vidner saadan forsikring, som omhandles i D. O. § 205, jfr. cirk. 4de september 1866.

Om ugildhed til at være retsvidne se D. O. § 124.

4de kapitel.

Almindelige regler om forhandlingerne og om rettergangsskridt under fuldbyrdelsen.

Efter udkastets § 102 skal de i loven om rettergangsmaaden givne almindelige bestemmelser om domstolene og parterne, om rettergangen, om bevis og om retsmidlerne finde tilsvarende anvendelse under fuldbyrdelsen, forsaavidt dertil er anledning og intet modsat er bestemt.

I dette og de følgende kapitler 5, 6 og 7 gives en række almindelige regler om forhold, der er særegne for fuldbyrdelsesstadiet, men ved siden deraf tillige endel forskrifter, som modificerer og supplerer rettergangslovens almindelige bestemmelser i deres anvendelse paa fuldbyrdelsen.

Da domstolsordningen omfatter den hele rettergang, følger det af sig selv, at dens bestemmelser ogsaa gjælder under tvangsfuldbyrdelsen, forsaavidt de er anvendelige. I nærværende kapitel indeholdes nogle afændringer og tillæg, se §§ 48—50. Af D. O. § 213 fremgaar, at retsferierne ingen indflydelse har paa adgangen til fuldbyrdelse.

Til § 43. Af rettergangslovens kap. 5 jfr. udkastets § 102 fremgaar, at der under fuldbyrdelsen ikke er sagførertvang, og at altsaa parterne eller andre interesserede kan optræde selv eller ved selvtagen fuldmægtig. Saa meget nødvendigere er det, at exekutionsmyndigheden har pligt til at yde fornøden veiledning. For namsrettens vedkommende flyder dette allerede af rettergangslovens § 142.

Til §§ 44—45. Som i de alm. motiver side 78 udtalt bør forhandlingerne under fuldbyrdelsen være baseret paa mundtligt og umiddelbart samkvem mellem exekutionsmyndigheden og parterne i saa frie former som muligt. Ifølge § 57 kan der i regelen ikke gives sagsøgte anledning til at udtale sig om exekutionsbegjæringens antagelse, forat berammelsen ikke skal forhales gjennem en forhaandsprocedyre. Men forøvrig bør exekutionsmyndigheden, ogsaa hvor det ikke særlig er foreskrevet, altid af egen drift kunne høre parterne og andre interesserede og afkræve dem de oplysninger, som den finder fornødne. I visse tilfælde bestemmer udkastet, at en mundtlig forhandling skal gaa forud for namsrettens kjendelser; se §§ 378, 385, 395, 397, 412 og og 420. Hertil kommer de tilfælde, da namsrettens afgjørelser skal ske ved dom, og hvor derfor rettergangslovens regler om forhandlingen kommer til anvendelse, nemlig §§ 78—80, 253, 333 og 385, jfr. § 82. Men udenfor disse tilfælde bør exekutionsmyndighedens forhandlinger med parterne og de interesserede ikke bindes til bestemte former, ligesom ogsaa langvarige og tidsspildende protokollationer bør undgaaes. De spørsmaal, som reiser sig under

Digitized by Google

fuldbyrdelsen, angaar for en stor del rent praktiske foranstaltninger, afslutning af salg eller andre retshandler m. m., hvor et tilfredsstillende resultat ofte afhænger af, at der kan handles uden omsvøb.

Med hensyn til parternes pligt til at give oplysninger og virkningen af undladelse deraf finder rettergangslovens kap. 12 tilsvarende anvendelse, jfr. udkastets § 102. Om namsrettens adgang til af egen drift at beslutte bevisførsel gjælder rettergangslovens § 186.

Til §§ 46—47. Foruden de regler, som ved de enkelte exekutionsarter opstilles for at hindre, at fuldbyrdelsen trækkes i langdrag, indeholder udkastet ogsaa en række almindelige bestemmelser, som forfølger samme maal, navnlig at modvirke saglig ubegrundede eller rent vilkaarlige forhalinger. Hertil hører §§ 46—47.

Naar der under fuldbyrdelsen skal træffes vigtigere afgjørelser, vil det jevnlig være ønskeligt at give de interesserede anledning til at udtale sig og i fællesskab at forhandle om, hvad der bør foretages. I en række tilfælde paabyder udkastet, at saa skal ske, og navnlig er tvangsauktion over fast eiendom bygget paa den ordning, at de interesserede kaldes til medvirkning ved alle mere betydningsfulde skridt. For den enkelte interesserede vil selvfølgelig deltagelsen i deslige møder og forhandlinger ofte kunne være forbundet med ikke liden uleilighed, og han vilde vistnok i regelen finde det bekvemmest at have fuld frihed til at holde sig borte og til bagefter at angribe de i hans fravær trufne afgjørelser, som han maatte føle sig brøstholden ved. En saadan regel vilde imidlertid klarligen medføre betydelig fare for forhaling og andre væsentlige ulemper. Naar de interesserede efter forgodtbefindende kunde vente med sine begjæringer og indvendinger til overinstansen, vilde fordelene ved den umiddelbare forhandling for exekutionsmyndigheden for en stor del falde bort. Dens afgjørelser vilde mangle det sikre grundlag, som skabes ved, at de er resultatet af en drøftelse, hvorunder alle de forskjellige interesser er komne til orde, og usikkerhed vilde ogsaa blive følgen af, at man altid maatte regne med muligheden af omgjørelse. Jfr. Ø. E. §§ 56 og 57.

Til § 48. Naar udkastet i lighed med konkurslovens § 134 foreslaar opreisning udelukket, er det ikke alene fordi denne i høi grad kunde lede til forhaling, men ogsaa fordi den ofte vilde medføre direkte indgreb i materielle rettigheder, som tredjemænd har erhvervet over exekutionsgjenstanden under tvangsrealisationen, og derved til skade for dennes udbytte gjøre saadan erhvervelse usikker og mindre værdifuld. Det vilde saaledes visselig være egnet til at trykke ned budene ved tvangsauktion over fast eiendom, om kjøberen efter hvilkensomhelst tids forløb skal kunne risikere, at en interesseret, som har forsømt i rette tid at reise indvending mod tilslag eller at paakjære tilslagskjendelsen, faar opreisning dertil og saaledes baner sig adgang til at faa auktionssalget ophævet. Jfr. Ø. E. § 58.

Forbudet mod opreisning gjælder ikke under søgsmaal, som reises for namsretten, idet her de almindelige regler kommer til anvendelse, se § 82.

Til § 49. Med de mange tilstillelser, som der under fuldbyrdelsen, navnlig ved tvangsauktion over fast eiendom, bliver spørsmaal om, kan der være grund til at frygte for, at de almindelige tilstillelsesregler ofte vilde forvolde forsinkelser og uforholdsmæssige udgifter. Udkastet har derfor fundet det paakrævet at give adgang til en enklere fremgangsmaade og anseet det ubetænkeligt at tillade tilstillelse gjennem posten i anbefalet brev under de i paragrafen nævnte betingelser, naar tilstillelsen udgaar fra namsmanden eller namsretten. Ifølge §§ 31, 340 og 365 kan ogsaa offentlige myndigheder og indretninger samt autoriserede banker i visse tilfælde lade tilstillelsen ske paa denne maade. For at spare omkostninger er enkelte tilstillelser, som egentlig skulde udgaa fra sagsøgeren, paalagt namsmanden, der da kan benytte reglerne i denne paragraf, se §§ 64, 65 og 340. Naar en tvist for namsretten behandles som søgsmaal, kommer ogsaa de almindelige regler om tilstillelser til anvendelse, se § 82.

Til § 50. Budet om rettergangens offentlighed har i praxis neppe hidtil været anseet for at gjælde ved fogedforretninger [1].

[1] Nellemann: Civilprocessens alm. del, side 293 (3dje udg.).

Digitized by Google

Og det har gode grunde for sig, idet det navnlig for debitor ofte vil være uheldigt og pinligt at faa sine økonomiske vanskeligheder blotlagte for uvedkommende. Jfr. Ø. E. § 59.

Tvangsauktioner maa selvfølgelig være offentlige, se §§ 198 og 297. Ved tvangsauktion over fast eiendom udelukker dog udkastet offentlighed, naar den egentlige auktionshandling er afsluttet, idet de senere forhandlinger om budets antagelse blot vedkommer de deri interesserede. I tilfælde af at søgsmaal reises for namsretten, gjælder herunder de almindelige regler om rettergangens offentlighed, se § 82, jfr. D. O. § 192.

5te kapitel.

Almindelige regler om fuldbyrdelsens indledning og om fuldbyrdelseshandlingers udførelse.

Til §§ 51—52. Begjæringen kan fremsættes skriftlig eller mundtlig; se hovedreglen i § 44.

Angaaende de legitimationer, som nu maa følge begjæringen om exekution eller auktion se Hagerup: Civilproces II, side 372—373 og 414 samt Panteret, side 274—276. Efter udkastet gjælder det samme som nu, at exekutor skal kræve de fornødne legitimationer fremlagt, før han berammer forretningen. Har han tiltrods for mangler i saa henseende foretaget berammelsen, er derved intet foregrebet for selve forretningen, idet denne maa nægtes fremme, hvis legitimationerne ikke da er tilstede.

Til §§ 53—55. Den, der ønsker exekution indledet, kan som regel henvende sig direkte til namsmanden, naar exekutionen skal udføres af denne. Undtagelser herfra indeholder udkastets § 54 (for almindelig exekution) og § 342 jfr. § 343 (for udpantning, se motiverne til disse paragrafer).

Adskilligt taler for at paalægge rekvirenten at indhente tilladelse eller ordre til exekutionen fra en domstol overalt, hvor grundlaget ikke selv er en retsafgjørelse (dom, kjendelse, fuldbyrdelsesordre) eller ialfald, hvor det ikke er udgaaet fra en anden offentlig myndighed (offentligt forlig, forelæg, beslutning om disciplinær straf eller tvangsmulkt). Den domstol, der skulde meddele tilladelsen eller ordren, maatte da efter udkastets system være namsretten. Helt ud har udkastet dog ikke fundet at kunne gjennemføre denne grundsætning.

Ved voldgiftsdomme og bodmeribreve (jfr. § 2 nr. 5 og § 3 nr. 1) har man anseet det ønskeligt og paakrævet, at namsretten fører kontrol med, at de for disse grundlag foreskrevne særlige regler og former er iagttagne (§ 54 nr. 1)[1]. Derimod er de for andre gjældsbreves exigibilitet opstillede former (§ 2 nr. 6) saavidt enkle, at det synes uden betænkelighed at maatte kunne overlades til namsmanden at bedømme, om de er i orden; og skal gjældsbreve som exekutionsgrundlag virkelig faa den praktiske betydning, som udkastet forudsætter, er det magtpaaliggende, at exekutionen ikke belemres med de omkostninger og omsvøb, som en foregaaende henvendelse til namsretten altid medfører.

I det i § 54 nr. 2 omhandlede tilfælde maa exekutionsbegjæringen fremsættes for namsretten uden hensyn til grundlagets art.

Naar der er tale om at exekvere en dom eller et andet grundlag mod nogen anden end den, der i samme udtrykkelig er nævnt som forpligtet, vil ofte opstaa spørsmaal, hvis afgjørelse kræver endog indgaaende retskyndighed og derfor hensigtsmæssigst bør henlægges under namsretten. Sukcession i sagsøgerens ret er derimod i regelen et langt lettere emne, som der neppe er tilstrækkelig føie til at unddrage fra namsmandens afgjørelse.

Udkastet har, som det vil sees, ikke indladt sig paa at opstille bestemmelser om, i hvilke tilfælde tvangsfuldbyrdelse overhovedet kan ske mod nogen anden end den i grundlaget nævnte debitor, men henholder sig herom til, hvad der maatte være bestemt i eller frem-

---

[1] Ifølge rettergangslovens § 500 første led skal de i § 497 og § 498 nr. 1 omhandlede ugyldighedsgrunde i ethvert tilfælde tillægges virkning, og namsretten vil altsaa *ex officio* have at nægte exekution af en voldgiftsafgjørelse, naar det af begjæringen og de ledsagende dokumenter og oplysninger fremgaar, at saadanne ugyldighedsgrunde er tilstede. — Om bodmeribreve se sjøfartsloven 20de juli 1893 kap. 6, særlig § 177 og § 174 sidste led.

Digitized by Google

gaar af den øvrige lovgivning. Om det tilfælde, at procesgjenstanden overdrages under sagens gang henvises til udkastet til rettergangslov § 124 jfr. § 69; om singularsukcession forøvrig se Hagerup: Civilproces II side 359—361, jfr. I side 265. Angaaende adgangen til exekution efter forpligtedes død ligeoverfor hans arvinger eller bo vil antagelig udkastet til skiftelov komme til at optage de fornødne bestemmelser; de nugjældende regler herom er fremstillede i Hagerups Civilproces II side 309, jfr. side 361 og sammes Skifte side 46—47, 183—184 127—128. Om exekution ligeoverfor debitors konkursbo se Hagerups Civilproces II side 309 og sammes Konkurs side 65—65 og 146—147, samt om adgangen til at exekvere i fællesboet en dom, som er erhvervet over hustruen, Hagerups Civilproces II side 361 og I side 261.

Med § 55 sammenholdes § 32 og motiverne dertil samt § 66. Er kravet knyttet til en bestemt tidsfrist, kan man altid henvende sig direkte til namsmanden. Det samme gjælder ved betingede krav. Her kan man dog ogsaa fremsætte exekutionsbegjæringen for namsretten, naar kravet er betinget af en foregaaende modydelse fra sagsøgerens side eller indtrædelsen af en anden forudgaaende kjendsgjerning, hvorfor beviset paahviler sagsøgeren. Og er begjæringen i et saadant tilfælde fremsat for namsmanden, skal han oversende den til namsrettens afgjørelse, hvis dette bevis ikke kan føres ved sagsøgtes erkjendelse eller et offentligt dokument. Har beviset ikke denne klarhed, men maa føres ved vidneforklaringer, fremlæggelse af korrespondance, regnskabsbøger o. lign., vil namsmanden ofte mangle de juridiske forudsætninger for at kunne træffe en rigtig afgjørelse, og i ethvert fald vil parterne i de fleste tilfælde neppe nøie sig med hans afgjørelse, men forlange namsrettens kjendelse. Der vil da som regel spares baade tid og omkostninger ved, at begjæringen strax forelægges for namsretten. Beviset maa efter § 32 tredje led føres, før begjæringen kan antages og fuldbyrdelsen berammes.

Er fuldbyrdelseskravet betinget af en samtidig modydelse fra sagsøgerens side, gjælder den almindelige regel i § 53, at begjæringen skal fremsættes for namsmanden. Efter § 32 fjerde led er det nemlig her tilstrækkeligt, at modydelsen erlægges eller tilbydes, før nogen fuldbyrdelseshandling paabegyndes. Naar forudsætningerne forøvrig er tilstede, har namsmanden her at antage begjæringen og at beramme fuldbyrdelsen. Hvis da modydelsen ikke ved forretningens begyndelse i namsmandens overvær erlægges eller lovlig tilbydes, kan fuldbyrdelseshandlingen ikke fremmes, medmindre det bevises, at dette tidligere er skeet. Beviset herfor maa efter § 66 ogsaa føres ved sagsøgtes erkjendelse eller et offentligt dokument, og i manglende fald har namsmanden at udsætte fuldbyrdelsen og at oversende sagen til namsrettens afgjørelse.

Ogsaa naar adgangen til fuldbyrdelse er afhængig af sikkerhedsstillelse fra sagsøgerens side, kan exekutionsbegjæringen fremsættes for namsmanden, der efter omstændighederne selv kan fastsætte sikkerhedens størrelse, hvor dette ikke tidligere er skeet af en ret eller ved parternes aftale; jfr. §§ 33 andet led og 67. —

I §§ 53—55 (saavelsom §§ 342 og 343) omhandles alene begjæringen om fuldbyrdelsens indledning. Begjæringer under fuldbyrdelsens videre gang fremsættes i regelen for den myndighed, som skal udføre eller udfører vedkommende fuldbyrdelseshandling. Tvangsauktion over fast eiendom bestyres efter udkastet i almindelighed af namsretten, og begjæring om saadan auktion maa altid fremsættes for denne ret (§ 158). Har retten overladt til namsmanden at udføre selve auktionshandlingen (§ 221), fremsættes begjæringer under samme for ham. Selv om fuldbyrdelsen bestyres af namsmanden, foreskriver udkastet i flere tilfælde at begjæringer om visse skridt under dens gang maa fremsættes for namsretten; se saaledes §§ 315, 316, 318, 348 flg., 370, 371 og 377, 374, 378, 379 m. fl.

Skal fuldbyrdelsen bestyres eller udføres af namsretten, maa selvfølgelig ogsaa begjæringen om fuldbyrdelsens indledning fremsættes for denne f. ex., naar der uden foregaaende udlæg kan skrides til tvangsauktion eller tvangsbestyrelse af fast eiendom i henhold til reglerne i kap. 16 (jfr. § 3 nr. 3), eller naar et dokument kan forlanges udfærdiget i henhold til § 375.

Digitized by Google

Til § 57. Andet led stemmer i det væsentlige med Ø. E. § 3 *i. f.* Bestemmelsen tilsigter at hindre, at exekutionens berammelse skal kunne sinkes ved en forhaandsprocedyre fra sagsøgtes side. Den indfører intet nyt, idet det vel ogsaa nu hos os er ukjendt, at sagsøgte gives anledning til at udtale sig, før en rekvireret exekution eller auktion berammes. Sagsøgeren maa selvfølgelig fremlægge de fornødne legitimationer for rekvisitionens berettigelse, jfr. §§ 51—52. Som bemærket i motiverne til disse paragrafer foregribes intet ved berammelsen; sagsøgte kan møde ved forretningen og fremsætte sine indvendinger mod exekutionens fremme.

I de i § 54 nr. 2 og § 55 omhandlede tilfælde fremgaar berettigelsen til exekution ikke helt af grundlaget selv, men der kræves et særskilt bevis for at de nødvendige betingelser er tilstede. Det synes da rimeligt og betryggende, at retten her kan kontrollere dette bevis gjennem at indhente sagsøgtes udtalelse. Ø. E. § 10 forlanger endog i disse tilfælde, at betingelserne for fuldbyrdelseskraften skal godtgjøres gjennem en formelig dom, naar beviset ikke kan føres ved et offentligt eller af offentlig myndighed bekræftet dokument.

§ 58 lægger fuldbyrdelsens d r i f t i exekutionsmyndighedens haand. Denne har, naar begjæringen om fuldbyrdelse er antagen, paa embedsvegne at udfærdige de fornødne berammelser, indkaldelser, tilstillelser og meddelelser og idethele at foretage de videre skridt til fuldbyrdelsens fremme, medmindre loven udtrykkelig har erklæret en ny begjæring nødvendig. I denne henseende bemærkes, at tvangsbestyrelse og realisation af udlagt gods udenfor det i § 346 omhandlede tilfælde aldrig kan iværksættes uden særlig begjæring derom, se §§ 145, 158, 270, 276.

Til § 61. De garantier, som er givne til sagsøgtes beskyttelse navnlig ved udlæg for gjæld, vil vanskelig blive fuldt effektive, hvis der ikke gives sagsøgte anledning til at møde og selv at varetage sit tarv. Selv om en udlægshandling holdes paa sagsøgtes bopæl, hvor den regelmæssig skal begynde, vil det dog let hænde, at han er fraværende, naar exekutor kommer, og at han er hindret fra at indfinde sig, før det hele er forbi. At foreskrive et bestemt forhaandsvarsel som en ufravigelig regel for exekutionens fremme i alle tilfælde, vilde vistnok gaa for vidt. Men der synes dog at være grund til at paalægge exekutor at give sagsøgte underretning om berammelsen en kort tid iforveien, naar dette uden særlig vanskelighed eller forhaling kan ske. Uagtet dette nu ikke er paabudt, sker det dog faktisk ofte og har da ikke sjelden den gavnlige følge, at exekutionen ganske kan spares, idet sagsøgte skaffer udvei til at rette for sig, naar han skjønner, at det er kommet til alvor. Hvad der imod saadan varsling kan indvendes, er at sagsøgte derved kan faa tid til at forstikke sit gods eller paa anden maade unddrage det for forfølgningen. Men faren herfor er, særlig med de nugjældende strenge straffebestemmelser derom, neppe særdeles stor. Man har dog troet, at namsmanden bør kunne undlade varsling, naar sagsøgeren begjærer det og der findes særlig grund til at frygte for uregelmæssigheder fra sagsøgtes side. — I S v e r i g e og S c h w e i z er det paabudt, at sagsøgte som regel skal gives meddelelse om udlægshandlingen senest dagen før dens foretagelse; se Uts. § 60 og Schw. § 90. Efter sidstnævnte lov skal det endog tilkjendegives sagsøgte, at han under straf er forpligtet til at møde ved forretningen enten personlig eller ved fuldmægtig.

Om underretning til sagsøgte angaaende berammelsen af tvangsauktion har udkastet særlige forskrifter i §§ 171 og 291; disse er ligesom den almindelige regel i § 56 blot ordensforskrifter, hvis tilsidesættelse ikke har indflydelse paa fuldbyrdelseshandlingens gyldighed.

Til § 62. Ganske at nægte fuldbyrdelseshandlinger foretaget paa helligdage eller ved nattetid gaar neppe an. Efter T. C. P. § 761 og Ø. E. § 30 maa særlig tilladelse hertil indhentes paa forhaand fra formanden for stedets underdomstol. Men en saadan bestemmelse vilde klarligen i vort vidstrakte land være ganske upraktisk. Man faar nøie sig med en anvisning til exekutionsmyndigheden om ikke uden paatrængende nødvendighed at beramme exekutioner til saadan uregelmæssig tid.

Til § 63. Jfr. Ø. E. § 31. Meldingen kan ske, umiddelbart før exekutionen paabegyndes.

Til § 65. At et samfærselsmiddel drives af det offentlige eller med offentlig tilladelse

Digitized by Google

eller understøttelse betyder i regelen, at visse almindelige interesser knytter sig til driften. Et saadant samfærselsmiddel vil ofte indehave ialfald et faktisk monopol, og enhver forstyrrelse af den regelmæssige drift vil da kunne være til stor ulempe for publikum. Udkastet foreskriver derfor, at vedkommende offentlige myndighed nogen tid i forveien skal varsles om tilsigtede fuldbyrdelseshandlinger, forat den kan have anledning til at træffe fornødne foranstaltninger enten til ordning af kreditors krav eller til driftens besørgelse paa anden maade.

Under «samfærselsmiddel» gaar alle kommunikationsmidler, telegraf, telefon, post, dampskibe, jernbaner, sporveie, offentlige skydsstationer m. v. Det er blot, naar fuldbyrdelseshandlingen kan befrygtes at ville forstyrre driften, at varsel kræves; hvis der ved en begjæret udlægshandling ikke tilsigtes besiddelsestagelse, kan den ske uden foregaaende varsel, som derimod da maa gives, før realisation eller tvangsbestyrelse kan iværksættes.

Jfr. § 337, der giver særegne regler om udlæg i jernbane-, sporveis- og telefonanlæg.

I denne forbindelse bemærkes, at der efter vor retsforfatning i almindelighed ikke er noget til hinder for, at krav ligeoverfor staten sættes igjennem ved exekution. Det samme gjælder da selvfølgelig ogsaa ligeoverfor kommuner og andre lokale politiske korporationer.

En anden sag er det, at visse gjenstande er saaledes knyttede til offentlige formaal, at de ikke kan betragtes som afhændelige formuesgjenstande (jfr. udkastets § 104), saalænge deres offentlige bestemmelse ikke ved vedkommende kompetente myndigheds beslutning er ophørt. En kreditor vil saaledes ikke kunne tage udlæg i kirker, offentlige skoler eller sygehuse, strafanstalter, fæstningsværker, krigsskibe, arsenaler med beholdninger af hærens og flaadens vaaben eller ammunition o. lign. Staten maatte ogsaa under krig eller anden nødstilstand, hvorunder den trænger alle midler til at opretholde sin selvstændighed eller den offentlige orden, kunne ved et almindeligt forbud stanse alle tvangsforanstaltninger til inddrivelse af statens gjæld. Den indskrænkning i adgangen til exekution, som flyder af oven omhandlede hensyn, kan imidlertid vanskelig afgrænses i en exekutionslov, men tilhører nærmest den offentlige ret.[1]

Jfr. Ø. E. §§ 28 og 15.

Til § 66. Jfr. §§ 32 og 55 og motiverne dertil.

Til § 67. Jfr. § 33. Hvis sikkerheden ikke er bestemt i grundlaget eller ved parternes overenskomst, bør det efter udkastets system regelmæssig være namsretten, som fastsætter den. Det maa da paahvile sagsøgeren betimelig at henvende sig til namsretten derom. Er dette ikke skeet, giver dog udkastet for at forebygge forhaling namsmanden adgang til at bestemme sikkerheden.

Til § 68. Jfr. § 19.

Til § 69. Jfr. strpl. §§ 225 og 226. — D. § 365 og dansk konkurslov af 25de mars 1872 § 166, Ø. E. § 26, T. C. P. § 758.

Til § 70. Jfr. § 86.

Til § 72. Hvis fuldbyrdelseshandlingen foretages i et retsmøde, gjælder tillige reglerne i domstolsordningens § 218 flg.

6te kapitel.

Om afgjørelse af begjæringer og indvendinger under fuldbyrdelsen samt om fuldbyrdelsens indstilling og udsættelse.

Til § 73. De indvendinger, som der bliver tale om under fuldbyrdelsen, kan sammenfattes under 4 hovedgrupper:

1. Indvendinger som gaar ud paa, at de processuelle betingelser for fuldbyrdelsens fremme ikke er tilstede, derunder særlig bestridelse af, at der foreligger et gyldigt grundlag eller at det fremlagte grundlag er fuldbyrdelseskraftigt.
2. Indvendinger, som angaar selve fuldbyrdelseskravet.
3. Indvendinger, som vedkommer fuldbyrdelsens foretagelse (habilitetsindsigelser, indvendinger mod stedet og fremgangsmaaden).

[1] Se Aschehoug: Norges nuværende statsforfatning III, side 380—382 (2den udgave) og Nellemann: Civilprocessens almindelige del side 121—124 (3dje udgave).

Digitized by Google

Medens de under nr. 1 og 2 nævnte indvendinger alene vil kunne komme fra sagsøgtes side, kan de under nr. 3 omhandlede tænkes fremsatte baade af sagsøgeren og sagsøgte saavelsom af en i fuldbyrdelsen interesseret tredjemand.

4. Indvendinger fra tredjemand, som med hensyn til nogen gjenstand, der rammes af fuldbyrdelsen, gjør krav paa en ret, som vilde være til hinder for denne.

Alle disse indvendinger (i den udstrækning, hvori de overhovedet under fuldbyrdelsen kan komme i betragtning, jfr. §§ 74 og 75) hører efter udkastet under namsrettens afgjørelse.

I flere fremmede lovgivninger er exekutionsrettens dømmende kompetence ikke saa vid. Særlig kan nævnes, at efter tysk og østerrigsk ret[1] skal tvist, som reiser sig fra indvendinger mod det ved en dom fastsatte fuldbyrdelseskrav, afgjøres af den domstol, som har afsagt dommen i første instans. Naar der til fordel for denne ordning henvises til sammenhængen med den tidligere sag, maa det for det første bemærkes, at domstolens medlemmer kan have skiftet, saa at noget personligt kjendskab til den tidligere sag ikke mere er tilstede; og dernæst, at den nye tvist jo altid vil angaa efterfølgende omstændigheder, som paastaaes at have ophævet, suspenderet eller afændret det tidligere paadømte krav, og at disse efterfølgende omstændigheder ikke behøver at staa i saadan sammenhæng med den tidligere sag, at de ikke ligesaa godt kan bedømmes af en anden domstol. Under enhver omstændighed synes nødvendigheden af at paakalde andre domstoles medvirkning ved løsningen af spørsmaal, som opstaar under exekutionen, lettelig at kunne medføre forhaling og en svækkelse af exekutionsrettens ledende stilling, og kommissionen tror, at man bedst sikrer en fast og energisk gjennemførelse af fuldbyrdelsen ved at henlægge alle indvendinger under namsrettens afgjørelse.

Dette stemmer ogsaa med vor gjældende ret, forsaavidt den paastand, som bygges paa indvendingen, kun gaar ud paa, at den begjærede fuldbyrdelse helt eller delvis skal nægtes fremme eller at den skal fremmes paa en bestemt maade.

Udkastet udstrækker imidlertid under visse betingelser namsrettens dømmende kompetence videre, idet det giver adgang til, naar en opstaaet tvist behandles i søgsmaals former, at indbringe til selvstændig afgjørelse det retsforhold, hvorpaa en fremsat indvending er bygget, hvis spørsmaalet efter de almindelige regler vilde høre under herreds- og byrettens kompetence. Se § 82 og motiverne dertil.

Namsrettens kompetence omfatter endvidere fastsættelse af erstatnings- og strafansvar, se §§ 96, 98 og 99 samt § 102 sammenholdt med R. kap. 6 og R. §§ 215, 250 m. fl.

Namsrettens domsmyndighed omfatter kun begjæringer og indvendinger, som fremsættes under fuldbyrdelsen. Naar denne er helt afsluttet kan namsrettens afgjørelse ikke mere paakaldes.[1]

Med hensyn til tidspunktet, naar fuldbyrdelsen er afsluttet, bemærkes, at gjældsforfølgningen ikke er afsluttet ved de udlagte gjenstandes realisation, men først, naar udbyttet er udbetalt sagsøgeren (eller naar udlagt fordring er anvist ham til betaling). En anden sag er det, at naar en udlagt gjenstand er solgt, vil det være forgjæves baade for sagsøgte og en tredjemand, som gjør krav paa eiendomsret til tingen, at nedlægge paastand for namsretten om salgets ophævelse; men det kommer af, at namsretten intet kan afgjøre

[1] Se i det hele T.C.P. §§ 732 og 766—771, Ø.E. §§ 35—38. Hvis grundlaget ikke er en dom eller anden retsafgjørelse, men et exekutorisk dokument, skal tvist angaaende indvendinger mod fuldbyrdelseskravet behandles ved den domstol, hvor skyldneren har sit almindelige værneting, se T. C. P. § 797, Ø.E. § 35. — Efter fransk ret afgjør exekutionsretten i regelen alle tvister, som opstaar under fuldbyrdelsen. Exekutionsret er den domstol, som har afsagt dommen i første instans, eller hvis dette er en specialdomstol (handelsret, fredsdommer) eller grundlaget er en notarialakt, den almindelige underdomstol paa det sted, hvor fuldbyrdelsen sker. Er dommen underkjendt af høiere ret, er appeldomstolen exekutionsret. C. pr. civ. art. 472, 442, 553, 554, Boitard: Leçons de procédure civile II, side 192.

[1] § 38 giver kun reglen for sagernes fordeling mellem de forskjellige namsretter, og i ordene «hvor en fuldbyrdelseshandling har fundet sted» ligger ingen udtalelse om, hvorlænge namsrettens kompetence overhovedet varer.

Digitized by Google

om kjøberens ret. Ved namsretten vil de alene kunne paastaa sig udbetalt udbyttet, hvis dette fremdeles er i behold. Jfr. nedenfor, side 119. Fuldbyrdelse efter reglerne i kap. 17 er afsluttet, naar gjenstanden er overleveret sagsøgeren.

Til §§ 74—75. Hvad der ved grundlaget er judicielt afgjort, kan selvfølgelig ikke rippes op igjen for exekutor. Den omstændighed, at sagsøgtes forpligtelse er fastslaaet ved en dømmende afgjørelse eller et af loven dermed sidestillet grundlag (offentligt forlig, voldgiftsdom), medfører derfor for sagsøgte en indskrænkning i adgangen til at fremsætte indvendinger under fuldbyrdelsen, som ikke gjælder, hvor grundlaget f. ex. er et gjældsbrev eller et udpantningskrav, og hvor altsaa paa forhaand intet med dømmende virkning er afgjort om forpligtelsen eller dens omfang. Begjæres saaledes exekution i henhold til et gjældsbrev, kan sagsøgte ikke alene bestride, at de formelle betingelser for exekutionens fremme er tilstede, men ogsaa fremsætte enhver indsigelse hentet fra gjældsbrevets og gjældsforpligtelsens indhold, f. ex. at gjældsbrevet er falsk, at gjælden aldrig har existeret, at den i gjældsbrevet anførte sum eller betalingstid er urigtig, at fraskrivelsen af lovmaal og dom er aftvungen o. s. v., og exekutionsretten vil have fri adgang til at bedømme disse indvendinger paa samme maade som enhver anden domstol, for hvilke de foreligger til afgjørelse i første instans.

Den, som derimod er misfornøiet med en dom, er i regelen henvist til gjennem anke eller et andet tjenligt retsmiddel at søge den omstyrtet eller forandret. Exekutionsretten kan ikke prøve dommens materielle rigtighed, ligesaalidt som den vil kunne nægte fuldbyrdelse, fordi rettergangsregler er tilsidesatte ved dens tilblivelse, og det selv om de paastaaede feil er af saadan art, at de i tilfælde af anke maatte lede til dommens ophævelse paa embedsvegne.

Herved er dog forudsat, at dommen virkelig er udgaaet fra en lovlig bestaaende domstol. Er den afsagt af en person eller et kollegium, som aabenbart savner judiciel myndighed, f. ex. en suspenderet eller afsat dommer,[1] en uautoriseret dommerfuldmægtig, en ligningskommission o. s. v., maa den af exekutor kunne betragtes som en nullitet (§ 74 nr. 1).

Exekutor maa ogsaa kunne nægte at fuldbyrde domme, der ikke med tilstrækkelig bestemthed afgjør, hvad sagsøgte pligter at foretage (uendelige domme), eller som gaar ud paa noget lovstridigt eller umuligt (§ 74 nr. 3).

Under exekutionsmyndighedens prøvelse hører endvidere alle efterfølgende omstændigheder, hvorved den i dommen fastslaaede forpligtelse paastaaes helt eller delvis at være ophørt, forandret eller suspenderet, f. ex. opfyldelse, præskription, eftergivelse, henstand eller andre efterfølgende aftaler o. s. v. Med hensyn til tiden, da saadanne efterfølgende omstændigheder maa være indtraadte for at kunne paaberaabes for exekutor, antager udkastets § 75, at dommens afsigelse ikke bør være afgjørende, men det tidspunkt under sagens behandling, da sagsøgte sidst havde adgang til at fremsætte indvendingen. Efter dette tidspunk maa indvendingerne være opstaaede, — at de først senere er komne til sagsøgtes kundskab kan ikke paaberaabes for exekutor, men maa gjøres gjældende gjennem gjenoptagelse (R. § 396 nr. 6) eller anke, forsaavidt dertil er anledning. Jfr. T. C. P. § 767, Ø. E. § 35.

Med hensyn til kompensation under fuldbyrdelsen har det andetsteds vakt adskillig tvil, om selve modkravet maa være opstaaet efter dommen, eller om det er tilstrækkeligt, at paastand om modregning først nu fremsættes. Man finder det hensigtsmæssigst at løse dette spørsmaal ved en udtrykkelig bestemmelse og antager, at de bedste grunde taler for at give adgang til at forlange modregning uden hensyn til tiden for modkravets opstaaen, naar blot modkravet er erkjendt eller retskraftig afgjort og betingelserne for modregning forøvrig er tilstede[1] (§ 75 andet led).

Hvad der gjælder om domme maa finde tilsvarende anvendelse ved andre retslige afgjørelser, der kan blive gjenstand for fuldbyrdelse (kjendelse, fuldbyrdelsesordre).

Ifølge rettergangslovens § 494 har en overensstemmende med lovens forskrifter af-

[1] Dette stemmer med, hvad der nu læres hos os; se Hagerup: Civilproces II, side 353—354.

Digitized by Google

sagt voldgiftsdom, naar den er upaaankelig, samme virkning som en retskraftig dom. Bestemmelserne i lovens § 500 første led medfører, at de i §§ 497 og 498 nr. 1 omhandlede ugyldighedsgrunde maa kunne gjøres gjældende for exekutor. Til de ugyldighedsgrunde, som omhandles i § 498 forøvrig, kan derimod exekutor ikke tage hensyn; her maa voldgiftsafgjørelsen ved dom erklæres ugyldig.

Ogsaa forlig har efter rettergangslovens § 417 virkning som en retskraftig dom. Nævnte paragraf opregner udtømmende de grunde, som kan bevirke forligets ugyldighed; disse grunde maa i tilfælde gjøres gjældende gjennem anke til ophævelse. Efter udkastets § 74 kan exekutor alene tage hensyn til indvendinger, som gaar ud paa, at forliget ikke er afsluttet for kompetent myndighed, eller at det er afsluttet uden fuldmagt (hvorunder ogsaa gaar, at fuldmagten er falsk), eller at det ifølge sit indhold ikke kan fuldbyrdes[1].

Med hensyn til exekutionsmyndighedens adgang til at prøve efterfølgende omstændigheder maa der ved voldgiftsdom og forlig gjælde det samme som ved domme.

Til §§ 76—82. Disse paragrafer handler om formen for namsrettens afgjørelser.

Fuldbyrdelsen er ordnet som en ensidig retsforfølgning. Ikke blot kan den indledes efter ensidig begjæring af sagsøgeren, men ogsaa under dens videre gang kan, forsaavidt intet andet er bestemt, namsrettens afgjørelser paakaldes og finde sted uden foregaaende mundtlig forhandling og uden at alle de personer, hvem spørsmaalet angaar, er givet anledning til at ytre sig (jfr. § 45). Hertil svarer det, at namsrettens afgjørelser i almindelighed sker i form af en simpel beslutning, der altsaa efter D. O. § 259 kan omgjøres af retten selv, naar ingen erhvervet ret derfor er til hinder.

I tilfælde af tvist mellem parterne eller mellem en part og tredjemand skal afgjørelsen efter § 77 ske som kjendelse. Udkastet har ogsaa i en række tilfælde særlige bestemmelser om, at afgjørelse skal gives form af kjendelse, og det tildels uden hensyn til, om der foreligger tvist; se saaledes §§ 96, 98, 99, 144, 217, 253, 333, 350, 352, 371 jfr. 377, 378, 385, 395, 397, 398, 399, 405 jfr. 411, 420. Af domstolsordningen § 228 *i. f.* fremgaar endvidere, at enhver altid kan forlange forkastelsen af en af ham fremsat begjæring (indvending, besværing) afgiven som kjendelse. I denne form maa afgjørelsen altid forlanges, hvis man vil paakjære den, idet simple retslige beslutninger efter rettergangslovens § 385 ikke er gjenstand for kjæremaal.

At afgjørelsen fattes som kjendelse medfører heller ikke nødvendigheden af mundtlig forhandling, hvor saadan ikke udtrykkelig er foreskreven, men alene at der før afsigelsen maa gives den eller dem, hvem den angaar, anledning til mundtlig eller skriftlig at erklære sig (se D. O. § 260).

I sin almindelighed at foreskrive omstændeligere former for behandlingen af de mange tvistepunkter, som kan opstaa under fuldbyrdelsen, vilde ikke være hensigtsmæssigt. En vigtig del af de afgjørelser, hvorom der bliver tale, angaar rent praktiske spørgsmaal, f. ex. opbevaring eller realisation af udlagt løsøre, inddrivelse af fordringer eller anden udnyttelse af rettigheder, forvaltning af fast eiendom, der er sat under tvangsbestyrelse o. lign. Deslige spørsmaal vil i regelen udkræve en hurtig afgjørelse, og namsrettens stilling i tilfælde af tvist vil her nærmest være at forrette som opmand mellem uenige interessenter i et fællesskab. Hvor tvistepunkterne er af mere juridisk natur, vil dog sjelden selve det faktiske forhold være syn-

[1] Udkastet medfører her en forandring i den gjældende ret. Forligelsesloven af 20de juli 1824 § 74 anviser appel til overretten, dersom et afsluttet forlig formenes at mangle nogen af de til en kontrakts gyldighed nødvendige egenskaber. Derimod udtaler loven intet om virkningen af feil ved forligsbehandlingen, heller ikke om, hvorledes disse i tilfælde skal gjøres gjældende. Da imidlertid deslige feil kan være af saadan art, at de ikke bør være uden virkning paa forligets retskraft eller exigibilitet, har man nu antaget, at herpaa byggede indvendinger kan fremsættes for exekutor (ligesom ogsaa gjennem søgsmaal a prima instantia). Dette udelukkes altsaa efter rettergangslovens § 417, der udtømmende angiver, hvilke feil ved forligsbehandlingen skal tillægges betydning, og anviser anke som retsmiddel derimod. At grundlaget er tvetydigt eller selvmodsigende, vil dog efter udkastet kunne gjøres gjældende baade for exekutor og ved anke. Jfr. Hagerup: Civilproces I, side 141—142.

Digitized by Google

derlig forviklet, og til rent retslige udredninger maa de for afsigelse af kjendelser foreskrevne former i almindelighed ansees tilstrækkelig betryggende. Og det er indlysende, at hvis det skulde staa sagsøgte eller en optrædende tredjemand frit for at forlange enhver ved deres indvendinger fremkaldt tvist behandlet i det ordinære søgsmaals former, vilde deri ligge en betydelig fare for forhaling og chikane.

Hertil kommer, at man ikke vel kan undvære adgang til overprøvelse af namsrettens afgjørelser. I denne henseende frembyder kjæremaal sig som et enkelt, hurtigt og i almindelighed tilstrækkelig betryggende retsmiddel. Skulde namsrettens afgjørelser ske ved dom, maatte retsmidlet være anke, der efter afgjørelsernes art i de fleste tilfælde vilde være et uhensigtsmæssigt og altfor stort og kostbart apparat, hvorved der end yderligere vilde blive adgang til at forhale exekutionsforfølgningen og svække dens effektivitet.

Imidlertid maa det medgives, at tvistens gjenstand kan være af en betydning eller et omfang, som gjør det paakrævet eller ønskeligt at aabne adgang til en fyldigere behandlingsmaade. Hertil sigter bestemmelserne i §§ 78—80.

I de her omhandlede tilfælde kan det efter namsrettens nærmere bestemmelse tillades eller paalægges sagsøgte og tredjemand at gjøre en fremsat indvending gjældende gjennem søgsmaal for namsretten, naar afgjørelsen afhænger af omstridte kjendsgjerninger, hvis fulde oplysning og drøftelse antages hensigtsmæssigst at ske i et søgsmaals former, — altsaa naar tvisten ikke dreier sig udelukkende om rent juridiske spørsmaal, men naar der er tvil og uklarhed med hensyn til faktum.

§ 78 handler om tvist, som reiser sig fra en indvending mod fuldbyrdelseskravet, — selvfølgelig fra en indvending, som ikke efter § 75 er udelukket fra at komme i betragtning. Her tænkes navnlig paa det tilfælde, at grundlaget ikke er en dom eller dermed ligestillet afgjørelse, men at fuldbyrdelsen (udlæg, udpantning, tvangsauktion) er fremmet i henhold til et gjældsbrev, et skattekrav, en pantobligation o. s. v. Der er da intet med dømmende virkning afgjort om selve forpligtelsen, for hvilken fuldbyrdelsen sker, og hvis den bestrides, har namsretten som en domstol i første instans at træffe afgjørelse om forpligtelsens tilværelse og omfang. En saadan tvist kan i faktisk henseende være ligesaa forviklet som en almindelig rettergangssag og kræve en ligesaa indgaaende udredning. Men det samme vil ogsaa undertiden kunne være tilfældet med en tvist, der dreier sig om, hvorvidt det ved en dom eller andet grundlag fastsatte fuldbyrdelseskrav er ophørt eller afændret ved efterfølgende omstændigheder, f. ex. naar der spørges, om en tilbudt præstation har været lovlig, eller om en resolutiv betingelse er indtraadt o. lign.

§ 79 gjør bestemmelserne i § 78 anvendelige ogsaa, hvor sagsøgte bestrider sagsøgerens kompetence eller sin forpligtelse til at taale exekution, — hvad enten han benægter sin eller sagsøgerens identitet med de personer, som grundlaget angaar, eller at der er indtraadt en sukcession i rettighed eller forpligtelse, eller at han forøvrig staar i et saadant forhold til den efter grundlaget forpligtede, at det kan exekveres ligeoverfor ham (jfr. motiverne til § 54 nr. 2). Det samme gjælder, naar han bestrider, at den modydelse er erlagt eller lovlig tilbudt eller den kjendsgjerning forøvrig indtraadt, hvoraf fuldbyrdelseskravet er betinget, — og det hvad enten modydelsen er foregaaende eller samtidig eller beviset for den omhandlede kjendsgjerning paahviler sagsøgeren eller sagsøgte.

Naar det er sagsøgte, som i de i §§ 78 og 79 omhandlede tilfælde selv maa bringe søgsmaalet igang og altsaa herunder i formen optræde som citant, saa beror det paa, at sagsøgerens begjæring om fuldbyrdelse er antagen, og at det altsaa er sagsøgte, som maa træffe foranstaltninger til at faa fuldbyrdelsen indstillet. Men herved forandres selvfølgelig intet i den bevisbyrde, som paahviler enhver af parterne.

§ 80 handler om det tilfælde, at tredjemand modsætter sig exekution i en gjenstand under paaberaab af sin bedre ret over den eller gjør gjældende, at exekution kun kan ske med prioritet efter hans ret. «Tredjemand» er enhver, mod hvem grundlaget ikke er fuldbyrdelseskraftigt. Hvorvidt en tredjemand tilkommende ret er til hinder for fuldbyrdelsen, maa, forsaavidt ikke positive be-

Digitized by Google

stemmelser er givne, komme an paa, om den er uforenlig med den forandring i det bestaaende, som fuldbyrdelsen tilsigter. Se herom §§ 106—108, 153, 178 og 373 samt motiverne dertil [1].

Søgsmaal efter §§ 78—80 kan alene reises, saalænge tvisten endnu ikke er afgjort ved namsrettens kjendelse. Skulde sagen først udprocederes som en almindelig exekutionstvist og derefter kunne kræves procederet paany i søgsmaals former, vilde dette kunne lede til en for alle parter betænkelig forhaling. Garantier mod forhaling findes ogsaa i § 78, næstsidste led, og § 81.

Naar søgsmaal reises ved namsretten, gjælder de almindelige regler om herreds- og byrettens sammensætning, se § 36, sidste led. Ogsaa forøvrig kommer i enhver henseende reglerne om søgsmaal for herreds- og byret til anvendelse, forsaavidt intet andet følger af bestemmelserne i §§ 73—81. Med hensyn hertil maa dog mærkes, at § 82, andet led her udvider namsrettens domsmyndighed. Efter § 73 omfatter denne regelmæssig kun afgjørelsen af alle spørsmaal om de formelle eller reelle betingelser for fuldbyrdelsens fremme og om fremgangsmaaden derunder (jfr. ovenfor side 114). Hvis sagsøgte grunder en fremsat indvending mod fuldbyrdelsens fremme paa en selvstændig retserhvervelse, f. ex. hvis han under fuldbyrdelsen af dommen i en vindikationssag paastaar fritagelse for at udlevere tingen under paaberaab af en senere erhvervet leieret eller retentionsret, saa vil namsrettens afgjørelse, om den giver ham medhold, alene gaa ud paa det negative, at fuldbyrdelsen ikke fremmes; nogen positiv fastsættelse af leieretten eller retentionsretten med retskraftvirkning kan han ikke faa, selv om han forlanger det. Paa samme maade vil tredjemand, der har reist indvending mod udlæg i en ham tilhørende ting, ikke kunne opnaa nogen retskraftig fastsættelse af sin eiendomsret eller faa sagsøgte tilpligtet at udlevere tingen, selv om denne har gjort fælles sag med sagsøgeren. Naar imidlertid søgsmaal reises for namsretten i anledning af en under fuldbyrdelsen fremsat indvending, antager man, at der kan være grund til at tillade, at det retsforhold, hvorpaa indvendingen bygges, indbringes til selvstændig afgjørelse, forudsat at spørsmaalet efter de almindelige regler vilde høre under herreds- og byrettens kompetence. Hverken reglerne om rettens sammensætning eller om behandlingsmaaden er til hinder for denne udvidelse af namsrettens domsmyndighed; og hensynet til, at fuldbyrdelsen kan forhales gjennem indragningen af det til grund for indvendingen liggende retsforhold, faar mindre vægt, naar først den fuldstændigere behandling i søgsmaalsformer skal finde sted, og navnlig naar det erindres, at søgsmaal ikke kan anlægges uden namsrettens samtykke, samt at sagsøgte eller tredjemand mod sit ønske kan blive tvungen til at indlade sig paa saadant søgsmaal, hvis retten beslutter det ex officio eller efter modpartens forlangende.

Til §§ 83—86. I vor nugjældende ret er selve de handlinger, hvorved tvangsfuldbyrdelsen udføres, tillagt judiciel karakter, saa at de kun gjennem appel kan omgjøres, jfr. lovbogens 1—6—5. Under gjældsexekutionen vil der vistnok være adgang for debitor, naar han har fyldestgjort kreditor, eller dennes krav af en anden efterfølgende grund er bortfaldt, til at faa udlægsforretningen hævet (relaxeret), saalænge tvangssalg ikke har fundet sted. Men som saadan efterfølgende grund, der berettiger til relaxation, regnes ikke, at den dom, i henhold til hvilken exekutionen er skeet, er underkjendt af høiere ret. For at exekutionen her skal kunne hæves, forlanges

[1] Angaaende tredjemands almindelige processuelle stilling efter udkastet kan følgende bemærkes:

Tredjemand kan gjøre sin ret gjældende for exekutionsmyndigheden, saalænge fuldbyrdelsen varer, og maa gjøre det, hvis han vil hindre eller stanse fuldbyrdelsen. Har han paakaldt namsrettens afgjørelse, er han bunden ved den og maa gaa appelveien, hvis han vil have den forandret.

Er fuldbyrdelsen afsluttet, uden at tredjemand derunder har optraadt, kan han ikke angribe den ved noget retsmiddel, men er henvist til at gjøre sin ret gjældende ved de almindelige domstole. Er vedkommende ting realiseret, vil imidlertid tredjemands ret, hvis den ikke er eiendomsret, kunne være ganske bortfaldt ved tvangssalget eller gaa over til et krav paa andel i kjøbesummen eller til et berigelseskrav. (Se herom for fast eiendom §§ 283 andet led, 235 jfr. 249 andet led, og 254, og for løsøre §§ 302 og 334.)

Digitized by Google

det, at den er særskilt paaanket og underkjendt.[1]

Udkastet opretholder ikke denne formalistiske betragtning af de enkelte fuldbyrdelseshandlinger.

Ikke blot af efterfølgende grunde, men ogsaa af grunde, der er tilstede ved foretagelsen, kan namsretten i henhold til fremsat begjæring, indvending eller besværing ophæve eller forandre sine egne saavelsom de af namsmanden foretagne fuldbyrdelseshandlinger (§§ 83 og 93). Indtil namsrettens afgjørelse herom kan finde sted, kan den foreløbig bestemme, at foretagne fuldbyrdelseshandlinger skal ophæves mod sikkerhedsstillelse; alene naar tvisten grunder sig paa en indvending af tredjemand, der gjør krav paa en ret, som vilde være til hinder for fuldbyrdelsen, kan denne ophævelse efter omstændighederne ske uden sikkerhed, fordi fuldbyrdelsen jo ikke er rettet mod tredjemand.

En lignende myndighed til mod sikkerhed foreløbig at beslutte ophævelse af foretagne fuldbyrdelseshandlinger har ogsaa ifølge §§ 12, 24, 25, 27, 28 og 30 den domstol, til hvis prøvelse et fuldbyrdelseskraftigt grundlag er indbragt.

Har en saadan domstol ved retskraftig dom helt eller delvis ophævet grundlaget eller erklæret det ugyldigt, eller ophævet dets foregrebne fuldbyrdelseskraft eller forandret dets fastsættelse af fuldbyrdelseskravet, kan sagsøgte ved henvendelse til namsretten i den udstrækning, som flyder af dommen, faa ophævet foretagne fuldbyrdelseshandlinger, uden at altsaa nogen særlig paaanke af disse er nødvendig (§ 84).

§ 85 handler om fuldbyrdelsens indstilling og fuldbyrdelseshandlingers ophævelse af efterfølgende grunde. Nr. 3 stemmer med vor nuværende ret, hvorefter ogsaa exekutive handlinger, der kan afværges ved sikkerhedsstillelse, nemlig exekution af paaanket dom i henhold til 1—6—21 samt afsætning, kan erholdes relaxerede, naar sikkerhed senere stilles. Nr. 4 er hentet fra Ø. E. § 39 nr. 8. Naar fuldbyrdelsen ikke kan medføre noget udbytte, som overstiger de med samme forbundne omkostninger, er den en hensigtsløs ødelæggelse eller oprivelse af debitors økonomi, som ikke bør tillades.

Med § 86 maa sammenholdes § 70. Er fuldbyrdelsen enten fra først af foretaget i større omfang end der udfordres til sagsøgerens fyldestgjørelse, eller bevirker efterfølgende omstændigheder f. ex. senere afbetalinger eller anden delvis bortfalden af fuldbyrdelseskravet, at omfanget bliver større end nødvendigt, bør debitor ved henvendelse til namsretten kunne faa det begrænset. Jfr. Ø. E. § 41 andet led, D. § 380.

Med hensyn til ophævelse af foretagne fuldbyrdelseshandlinger maa imidlertid gjøres den almindelige bemærkning, at namsretten kun har adgang hertil, saalænge fuldbyrdelsen ikke er afsluttet jfr. motiverne side 114—115. Er realisationsudbyttet af en udlagt ting udbetalt sagsøgeren, eller har han faaet udleveret en ting, som efter reglerne i kap. 17 er frataget sagsøgte, kan han alene ved dom tilpligtes at lægge fra sig det modtagne jfr. §§ 12 og 22 og motiverne dertil.

Dernæst begrænses ogsaa adgangen til at ophæve fuldbyrdelseshandlinger af tredjemands ret. Hvis en udlagt ting er afhændet ved tvangssalg, saa kan namsretten ikke ophæve salget og paalægge kjøberen at levere tingen tilbage, idet det ligger udenfor namsrettens domsmyndighed at afgjøre noget om den af kjøberen erhvervede ret. Saafremt tingen overhovedet kan fravindes kjøberen, saa kan dette — udenfor de tilfælde da tilslag paa tvangsauktion over fast eiendom kan angribes ved kjæremaal (§ 260 flg.) — alene ske ved et mod ham rettet søgsmaal ved de almindelige domstole (§§ 233 og 302).

Til §§ 87—88. Det bør ikke ligge i parternes haand efter forgodtbefindende at disponere over fuldbyrdelsens varighed. Hvor loven intet særskilt bestemmer, bør det være overladt exekutionsmyndigheden at afgjøre, om og hvorlænge udsættelse er nødvendig. Udsættelsen bør altid gives paa bestemt tid, naar intet andet fremgaar af loven (f. ex. §§ 66, 208 og 219). For det tilfælde at udsættelsen er nødvendig, fordi

[1] Hagerup: Civilproces II, side 384 flg. og 131 med note 5.

Digitized by Google

en afgjørelse af exekutionsmyndigheden ikke kan fattes paa stedet, er en frist foreskrevet i D. O. § 262 og udkastets § 92.

Er udsættelse givet paa ubestemt tid, antager man, at det maa være sagsøgerens sag at bringe forfølgningen igang igjen, naar loven intet andet bestemmer (f. ex. § 81). Men hvis dette ikke sker inden en rimelig frist, efterat dertil er adgang, bør fuldbyrdelsen indstilles. Er det imidlertid under realisationen af udlagt gods, at udsættelse paa ubestemt tid er given, saa bør sagsøgerens undladelse af at begjære fuldbyrdelsen fortsat inden fristen alene bevirke, at selve dækningsforfølgningen indstilles; skulde her fuldbyrdelsen i det hele indstilles, vilde dette medføre adgang for sagsøgte til at faa ophævet den til grund liggende udlægshandling, hvilket vilde være en for streng følge af sagsøgerens forsømmelse og stride mod forudsætningerne for § 144.

§§ 90—93 handler særskilt *namsmandens afgjørelser* og adgangen til *besværing* over samme. Naar fuldbyrdelsen henhører under namsmanden, har han i første haand at afgjøre alle begjæringer og indvendinger, som fremsættes. Dette gjælder ikke alene, hvor der er spørsmaal om selve exekutionsbegjæringens antagelse, men ogsaa om begjæringer og indvendinger under fuldbyrdelsens videre gang. Han kan ikke henskyde afgjørelsen til namsretten uden naar loven saa bestemmer (f. ex. §§ 55, 66, 81). Ved sine afgjørelser maa namsmanden, saa godt han forstaar, følge landets almindelige lov og ret og de for exekution givne særlige forskrifter, derunder altsaa ogsaa bestemmelserne i §§ 74 og 75[1].

Det er ganske vanskelige afgjørelser, loven saaledes paalægger en tjenestemand, af hvem en virkelig juridisk uddannelse ikke kræves. Men det skjønnes ikke, at man med udkastets ordning af exekutionsmyndigheden hensigtsmæssig kan indrette sig anderledes. Hvis det skulde være overladt namsmanden at henskyde afgjørelsen til retten, hvergang han fandt et spørsmaal tvilsomt eller nogen af parterne forlangte det, vilde dette aabenbart kunne lede til høist skadelige udsættelser, som i betænkelig grad vilde svække fuldbyrdelsens effektivitet.

Den, som er misfornøiet med namsmandens afgjørelse, kan imidlertid gjennem besværing efter § 93 faa den prøvet og i tilfælde ophævet eller forandret af namsretten. Man kan ogsaa besvære sig over den maade, hvorpaa namsmanden forøvrig udfører sit hverv.

For besværingen er ikke foreskrevet bestemte former. Den kan fremsættes mundtlig eller skriftlig (jfr. § 44) enten direkte for namsretten eller for namsmanden, der isaafald uopholdelig har at expedere den til namsretten med de fornødne dokumenter og oplysninger. Findes det nødvendigt, kan namsretten indhente yderligere oplysninger eller udtalelser enten gjennem paalæg til namsmanden (§ 41) eller gjennem henvendelse til parterne og andre interesserede (§ 45). Er der ikke tvist, sker ogsaa besværingens afgjørelse ganske formløst; findes besværingen grundet, giver da retten namsmanden fornøden befaling eller anvisning om, hvorledes han har at handle. Er der derimod tvist, maa afgjørelsen ske ved kjendelse (§ 77). Dette gjælder dog kun, hvor der er tvist mellem parterne eller mellem en part og tredjemand; at der er opstaaet uenighed mellem nogen af disse og namsmanden, eller at namsmanden har taget til gjenmæle for at forsvare og opretholde sin afgjørelse eller handlemaade, er ikke tvist i lovens forstand og bevirker ikke i og for sig, at afgjørelsen maa ske ved kjendelse. Af D. O. § 228 i. f. følger endvidere, at den, hvis besværing forkastes, altid kan forlange namsrettens afgjørelse afgivet som kjendelse og herved sættes istand til at paakjære den.

Besværing er det eneste retsmiddel ligeoverfor namsmandens afgjørelser. Nogen adgang til direkte at paakjære disse er der altsaa ikke.

Besværingen har ikke opsættende virkning, medmindre namsretten efter omstændighederne beslutter det, se § 93 femte led jfr. § 83.

Ved § 91, jfr. motiverne til § 35 ad 1 (side 106). — Den som vil faa ophævet en fuldbyrdelseshandling, maa regelmæssig herom

[1] At §§ 74 og 75 er almindelige bestemmelser, som ogsaa gjælder for namsmanden, er efter deres indhold klart, men udkastet vilde maaske have udtrykt det endnu klarere ved at give dem plads foran § 78.

Digitized by Google

henvende sig til namsretten. Imidlertid forudsætter § 91, at ogsaa andre domstole kan fatte beslutning om saadan ophævelse og sigter herved til følgende. Den i § 83 omhandlede myndighed til enten ved en foreløbig bestemmelse eller ved den kjendelse eller dom, hvormed tvisten afsluttes, at ophæve fuldbyrdelseshandlinger, gjælder ikke alene for namsretten, men tilkommer ogsaa den overordnede domstol, til hvem namsrettens afgjørelse paakjæres eller paaankes Endvidere kan en anden domstol end namsretten beslutte ophævelse af fuldbyrdelseshandlinger i henhold til §§ 12, 24, 25, 27, 28 og 30.

Med hensyn til § 92 jfr. D. O. §§ 262 og 264. At namsmanden ikke kan henskyde de ham paahvilende afgjørelser til namsretten udelukker ikke, at han, naar dertil er anledning uden nogen egentlig udsættelse, kan konferere med namsdommeren, der maa ansees pligtig til at yde ham raad og veiledning. Den frist af 24 timer, som namsmanden undtagelsesvis i vigtige og vanskelige tilfælde kan tage sig til at afgjørelsen, vil da kunne benyttes til saadan konferance.

7de kapitel.

Forskjellige bestemmelser.

Til § 94. Jfr. konkurslovens § 29.

Til § 95. Her sigtes til saadanne udgifter som omkostninger ved udlagte gjenstandes forvaring og udlagte dyrs fodring (§ 139), ved tvangsbestyrelse af fast eiendom (§ 151), ved bekjendtgjørelse af tvangsauktioner (§§ 170 og 292), ved transport af løsøregjenstande, som sendes til et andet sted for at sælges (§ 286), porto m. v.

Til §§ 96—97. Udkastet skjelner mellem omkostningerne ved fuldbyrdelsens iværksættelse og omkostningerne ved en under fuldbyrdelsen opstaaet tvist. Med hensyn til de sidste gjælder de almindelige regler om procesomkostninger i rettergangslovens kap. 6, der efter udkastets § 102 i det hele finder tilsvarende anvendelse under fuldbyrdelsen. Omkostningerne ved iværksættelsen maa sagsøgte regelmæssig bære. Denne skjelnen faar ikke altid nogen praktisk betydning, da en exekutionstvist hyppig ingen særlige udgifter medfører; men der er jo intet iveien for, navnlig naar fuldbyrdelsen sker uden foregaaende dom eller forlig, at en tvist kan foranledige en længere procedyre med særskilte bevisoptagelser og gjøre sagførerhjælp nødvendig[1].

Omkostningerne ved fuldbyrdelsens iværksættelse paahviler efter § 96 sagsøgte alene i den udstrækning, hvori de har været nødvendige. Med hensyn til deres beregning finder R. §§ 94 og 95 tilsvarende anvendelse. Beløbet fastsættes regelmæssig af den, som bestyrer vedkommende fuldbyrdelseshandling, og inddrives sammen med fuldbyrdelseskravet. Hvis dette ikke kan ske, f. ex. hvor sagsøgte i sidste øieblik afværger fuldbyrdelsen ved at betale, antages der i vor nuværende praxis ikke at være adgang til at faa de paaløbne omkostninger fastsatte af exekutions- eller auktionsretten, men de maa i tilfælde indtales gjennem almindeligt søgsmaal. Efter udkastet kan sagsøgeren paa begjæring faa beløbet bestemt ved namsrettens kjendelse. Da det imidlertid maa ansees hensigtsmæssigt, at et opgjør sker snarest muligt, har udkastet for begjæringens fremsættelse opstillet en præklusiv frist af 1 maaned.

Naar fuldbyrdelsen er erklæret for utilladelig, bør selvfølgelig omkostningerne derved være sagsøgte uvedkommende, se § 97. Se ogsaa §§ 170 i. f., 174 sidste led, 292 sidste led, 257 sidste led, 304 andet punktum og 329 andet led.

Til § 98. Forsvarsomkostninger som sagsøgte har havt i anledning af en begjæret fuldbyrdelse, som nægtes fremme, eller som indstilles, efterat den er paabegyndt, kan sagsøgte altsaa faa erstattet ved exekutionsrettens kjendelse, hvad man ogsaa i vor nuværende ret savner adgang til.

Til § 99. Jfr. R. § 104. Namsretten kan som enhver anden domstol ilægge mulkt for uskikkelighed for retten, se D. O. § 207. Efter R. § 105, kfr. udkastets § 102 vil namsretten kunne ilægge namsmanden og parternes procesfuldmægtige bod for forsømmeligt eller andet utilbørligt forhold under deres befatning med fuldbyrdelsen. At namsretten

[1] Jfr. Hagerup: Civilproces II, side 541.

Digitized by Google

kan ilægge vidner og sagkyndige straf for nægtelse af at afgive forklaring eller forsikring (R. §§ 215 og 250), følger ogsaa af udkastets § 102.

Til § 100. Selv om sagsøgeren har havt fri rettergang under den foregaaende proces, maa han i tilfælde indsende ny ansøgning for tvangsfuldbyrdelsens vedkommende, se R. §§ 108 og 109[1]. Da benyttelse af processuldmægtig ialmindelighed forudsættes unødvendig under fuldbyrdelsen, vil bevilgningen i regelen alene gaa ud paa fritagelse for retsgebyrer.

Sagsøgte kan aldrig erholde fri rettergang i anledning af selve iværksættelsen, men opstaar der tvist, er han forsaavidt ligestillet med sagsøgeren.

---

[1] Efter T. C. P. § 119 omfatter bevilgning til fri rettergang i første instans ogsaa tvangsfuldbyrdelsen, hvilket ikke gjælder bevilgningen for høiere instans. I Østerrige omfatter bevilgningen altid tvangsfuldbyrdelsen, naar denne indledes inden 1 aar, efterat dommen i sagen er bleven retskraftig (forordn. af 23de mai 1897).

Digitized by Google

Anden del.

Om fuldbyrdelse af pengekrav.

8de kapitel.

Om udlæg.

I. Gjenstanden for udlæg (§§ 104—122).

Til §§ 104 og 105. Da det, som tilsigtes, er at skaffe dækning gjennem realisation af det udlagte gods, kan udlæg følgelig alene tages i afhændelige formuesgjenstande. Hvorvidt en formuesgjenstand er afhændelig, hører det til civilretten at besvare. Jfr. ogsaa motiverne til § 65 (side 113).

I visse tilfælde er adgangen til udlæg i afhændelige formuesgjenstande udelukket eller begrænset ved lov. Udkastets §§ 110—119 indeholder en række bestemmelser herom. Som herhen hørende bestemmelser i den gjældende lovgivning (foruden de, som afløses af nævnte paragrafer i udkastet) kan nævnes lov om den almindelige brandforsikrings indretning af 19de august 1845 § 22; lov om arv af 31te juli 1854 § 73, lov om formuesforholdet mellem ægtefæller af 29de juni 1888 § 31 (jfr. lov af 29de juni 1894 nr. 2), lov om armeens udrederkvarterer af 6te juni 1891 § 8, lov om underholdningsbidrag til uægte børn af 6te juli 1892 § 8 næstsidste led, lov om forfatterret og kunstnerret af 4de juli 1893 §§ 12 og 30. At tingen selv er uafhændelig, udelukker ikke, at der kan tages udlæg i retten til at udnytte den eller til at nyde dens frugter, forsaavidt en saadan ret kan afhændes eller overdrages, jfr. § 113.

Ogsaa ved privat bestemmelse kan ellers exigible gjenstande undtages fra udlæg. I hvilke tilfælde saadan bestemmelse er retsgyldig, og hvad der maa iagttages for at den skal være bindende for tredjemand (f. ex. tinglysning), beror paa civilrettens regler. I førstnævnte henseende bestemmer udkastets § 105, at der ved erhvervelsen af en formuesgjenstand, som sker mod vederlag fra erhververens side, ikke kan træffes forbehold om, at hans kreditorer ikke skal kunne tage udlæg i den. Denne regel maa ogsaa antages at gjælde i vor nuværende ret, omend lov af 29de mars 1890 § 3 alene udtrykkelig udtaler den med hensyn til erhvervelse af fordring paa pension, understøttelse, livrente og føderaad.[1]

Til §§ 106—108. Med hensyn til spørsmaalet om, hvorvidt en af tredjemand paastaaet ret over en gjenstand hindrer eller indskrænker adgangen til at tage udlæg i den, skjelner udkastet, eftersom gjenstanden er i sagsøgtes eller i tredjemands besiddelse.

1. Er gjenstanden i sagsøgtes besiddelse, fremmes udlægshandlingen uden hensyn til paastanden, hvis dennes rigtighed ikke godtgjøres. At tredjemand saaledes har bevisbyrden, stemmer med vor nuværende ret ogsaa for det tilfælde, at debitor gjør fælles sag med tredjemand og anerkjender hans paastand, se N. L. 5—6—9, 5—8—6 og 18.

Da selvfølgelig alene debitors eget gods kan anvendes til fyldestgjørelse af hans gjæld, vil bevis for tredjemands eiendomsret til en ting udelukke udlæg i den. Den optrædende

[1] Se i det hele Hagerup: Civilproces II, side 329—331 med note 8. Jfr. Ot. prp. nr. 28 for 1900—1901 ang. lov om aktieselskaber m. v. §§ 49 og 131 første led (jfr. Ot. prp. nr. 9 for 1904—1905 § 46).

Digitized by Google

tredjemand behøver forøvrig ikke netop at bevise at tingen tilhører ham; det er nok for ham at godtgjøre, at sagsøgte alene besidder den ifølge en adkomst, der medfører forpligtelse til at tilbagelevere den til ham f. ex. laan eller leie. Bestrides ikke sagsøgtes eiendomsret, men tredjemand paaviser, at han tidligere har taget udlæg i tingen, eller at han forøvrig har erhvervet en panteret eller anden begrænset tinglig ret over den, saa bør dette ikke hindre, at den resterende del af tingens økonomiske værdi anvendes til fyldestgjørelse af sagsøgeren, men udlæg kan da her alene ske med prioritet efter tredjemands ret (107)[1]. Der maa isaafald sørges for, at denne ikke præjudiceres ved gjenstandens realisation. Dette falder let ved fast eiendom og norsk registreret skib, hvor salg kan ske med paahefte af tredjemands ret. For løsøres vedkommende indeholder udkastets §§ 278, 283, 304, 312 sidste led, 308 andet led, 320 tredje led, 328—334 jfr. §§ 131 og 280 andet led særlige bestemmelser.

Hvorvidt tredjemand har nogen ret, som saaledes hindrer eller indskrænker adgangen til udlæg, hører altsaa i tilfælde under exekutionsmyndighedens afgjørelse.

2. Besiddes gjenstanden af tredjemand o: af nogen, mod hvem det foreliggende grundlag ikke kan exekveres, er reglen, at udlæg ikke kan ske, medmindre han er villig til at udlevere den (§ 108).

[1] § 107 nævner kun tidligere udlæg eller paa anden maade erhvervet panteret, hvorunder da ogsaa gaar den ret, som erhverves ved udpantning eller arrest, se §§ 344 og 403 andet led. At andre begrænsede tinglige rettigheder over fast eiendom eller registreret skib, som er i sagsøgtes besiddelse (brugsrettigheder, servituter, realbyrder o.s.v.), ikke er til hinder for udlæg paa senere prioritet, har man anseet for overflødigt at udtale, jfr. § 108 andet led, hvorefter saadant udlæg kan tages, selv om eiendommen eller skibet er i tredjemands besiddelse. En begrænset tinglig ret over løsøre, som ikke bestaar i udlæg eller anden panteret, vil altid være forbunden med ret til besiddelse (tilbageholdsret, laan, leie); og hvis tredjemands paastand om at have en saadan ret over en løsøregjenstand, som findes i sagsøgtes besiddelse, antages at maatte anerkjendes, fordi han ved en uretmæssig handling er berøvet besiddelsen, vil dette sige, at han har ret til at forlange gjenstanden udleveret, og da maa adgangen til at tage udlæg deri bedømmes efter reglerne i § 108.

Er han ikke villig til at opgive sin besiddelse, kan denne efter almindelige retsgrundsætninger ikke forrykkes, før han ved en retslig afgjørelse er kjendt pligtig dertil, og der saaledes ligeoverfor ham er skaffet tilveie et exigibelt grundlag. Efter kommissionens mening taler imidlertid de bedste grunde for, at denne afgjørelse ligeoverfor tredjemand bør erhverves gjennem regelmæssigt søgsmaal for de almindelige domstole og altsaa ikke henlægges under namsretten. De former, som er foreskrevne for behandlingen og afgjørelsen af exekutionstvister er byggede paa forudsætningen om, at selve hovedsagen er klar, men en saadan klarhed er ikke tilstede, naar tvisten staar om tredjemands ret, hvorom jo grundlaget intet afgjør. Denne indvending kunde vistnok afvæbnes ved at give tredjemand adgang til i alle tilfælde at forlange tvisten behandlet for namsretten i søgsmaals former (overensstemmende med reglerne i § 80). Men ogsaa da vilde han trækkes bort fra sit værneting, og namsrettens kompetence vilde udvides udover den ramme, som naturlig er anvist ved det grundlag, i henhold til hvilket udlægshandlingen sker.

Er altsaa tredjemand ikke villig til udlevering, kan udlæg ikke tages i gjenstanden selv, men alene i sagsøgtes fordring paa at faa den udleveret (vindikations- eller omstødelseskrav). Denne fordring maa realiseres overensstemmende med de særlige regler i udkastets §§ 322—326 og altsaa i tilfælde indtales ved søgsmaal for de almindelige domstole, hvorunder da spørsmaalet om tredjemands ret over tingen vil finde sin afgjørelse.

Den betydning, der tilkommer besiddelsesstanden har ikke været tilstrækkelig erkjendt i vor nuværende praxis, som derfor i stor udstrækning har tilladt exekution i gjenstande, der er i tredjemands besiddelse og følgelig ogsaa inddraget under exekutionsmyndighedens afgjørelse spørsmaalet om hans ret i saadanne gjenstande.[1]

Den fremgangsmaade, som nu hos os ofte bruges, at fremme udlægshandlingen med uafgjort virkning for tredjemands ret, vil udkastet ogsaa afskaffe. Er der opstaaet en tvist om,

[1] Se i det hele Hagerup: Civilproces II, side 362—366 med note 8.

Digitized by Google

hvorvidt tredjemand har en ret, som hindrer eller indskrænker adgangen til udlæg, maa exekutionsmyndigheden altid under forretningen træffe afgjørelse derom (jfr. § 90). Hvis der tvistes om, hvorvidt tredjemand er besidder, hører selvfølgelig ogsaa dette spørsmaal under exekutionsmyndighedens afgjørelse. Men anerkjendes tredjemands besiddelse, behøver han ikke at indlade sig i nogen diskussion om sin besiddelsesgrund; han kan indskrænke sig til at nægte udlevering, og udlæg vil da i ethvert tilfælde alene kunne ske i sagsøgtes fordring paa at faa gjenstanden udleveret. Naar der er taget udlæg i saadan fordring, maa denne, som ovenfor nævnt, i tilfælde indtales ved søgsmaal for de almindelige domstole, og spørsmaalet om tredjemands ret vil altsaa blive afgjort af disse, ikke af exekutionsmyndigheden. Det vil imidlertid indsees, at der her ikke er spørsmaal om noget udlæg med uafgjort virkning for tredjemand, da det som der er taget udlæg i, ikke er den gjenstand, hvorover tredjemand paastaar at have en ret, men sagsøgtes vindikations- eller omstødelseskrav.[1]

Kun i to tilfælde tillader § 108, at der tages udlæg i gjenstanden selv med prioritet efter tredjemands ret, uagtet han modsætter sig udlevering:

a) Naar han alene paastaar at besidde som udlægshaver eller paa udlægshavers vegne, altsaa med hjemmel af §§ 139 og 148 jfr. § 147 tredje led, og det hvad enten gjenstanden er fast eiendom eller løsøre. Udkastets tanke er, at den ene udlægshavers gjældsinddrivelse ikke bør være til hinder for en andens, og det giver derfor enhver udlægshaver ret til at forlange realisation, uden at han, selv ved løsøre, er nødt til først at udløse tidligere udlægshavere (se § 153 jfr. 278). Konsekvensen heraf synes at være, at en tidligere udlægshaver, som gjennem udlægget er kommen i besiddelse af tingen, og som ikke paastaar nogen videregaaende ret end den, som udlægget giver, bør kunne tvinges, i tilfælde ved namsrettens kjendelse, til at udlevere den, naar en senere udlægshaver vil realisere.

b) Ligeledes kan der tages udlæg i fast eiendom og norsk registreret skib, som tredjemand alene paastaar at besidde med hjemmel af panteret eller anden begrænset tinglig ret, idet gjenstanden her kan realiseres med paahefte af hans ret.

Til § 109. Den her opstillede fortolkningsregel stemmer med vor nuværende praxis og har særlig betydning ved at fastslaa, at den udlagte tings frugter og tilbehør, naar intet andet er bestemt, skal ansees for indbefattede under udlægget i samme udstrækning som under en kontraktmæssig panteret i tingen.[1]

At alene tilbehørsgjenstande, der tilhører sagsøgte, kan ansees indbefattede under udlægget, er det vel overflødigt at sige jfr. B. G. B. § 1120 *i. f.*

Til §§ 110—113. Disse bestemmelser tilsigter at hindre, at udlæg foretages paa en maade, som forringer værdien af den udlagte gjenstand eller af debitors tilbageværende eiendele eller hans adgang til økonomisk at udnytte disse. Da der her er tale om private retsgoder, vil debitor kunne give samtykke til fravigelse af disse bestemmelser, forsaavidt ikke lov eller nogen særlig forpligtelse f. ex. ligeoverfor panthavere hindrer ham deri. Udkastet erklærer ikke her, saaledes som i de i § 121 omhandlede tilfælde, enhver fraskrivelse for ugyldig.

Til § 110. I sin almindelighed kan man vistnok med den tyske civillovbogs § 97 definere tilbehør som løsøregjenstande, der, uden at være bestanddele af en hovedgjenstand, er bestemte til at tjene dennes økonomiske formaal, og som befinder sig i et udvortes forhold til den, som svarer til denne bestemmelse. Tilbehør staar altsaa paa den ene side i modsætning til bestanddele, paa den anden side til selvstændige ting. Om en gjenstand skal betegnes som det ene eller andet, er ikke altid klart og vor sprogbrug er heller ikke sikker.

At bestemme grænsen mellem tilbehør og bestanddel har efter udkastet særlig interesse ved fast eiendom (jfr. §§ 129, 137, 167, 183 m. fl.). Som bestanddele af en saadan maa regnes alle slags trær og planter, som voxer paa grunden, tilligemed vedhængende frugter, altsaa ogsaa avling paa roden. End-

[1] Jfr. Hagerup l. c. side 364 med note 8.

[1] Hagerup: Civilproces II side 386 og Panteret side 189—224.

Digitized by Google

videre bygninger[1] og andre indretninger, som er anbragte paa eller i grunden og er beregnede paa en varig forbindelse med denne f. ex. gjærder, brønde, vandledninger, broer, dæmninger o. s. v. Vinduer, døre, tagsten, faste skabe o. s. v. er dele af bygningen. Se idethele Scheel: Tingsret side 45 flg.

Med hensyn til grænsen mellem tilbehør og selvstændige ting se Scheel: Tingsret side 47 flg. Som tilfælde, da visse løsøregjenstande ifølge særlig lovforskrift skal betragtes som tilbehør til fast eiendom, se frd. af 18de august 1767 I § 4 (brandredskaber) og lov om udrederkvarterer af 6te juni 1891 § 8 (tjenesteheste); hertil kommer da ogsaa udkastets § 111. Angaaende tilbehør til skib se sjøfartslovens § 268 sidste led samt Platou: Søret side 37—39.

Jfr. Uts. § 78, T. C. P. § 865 og Ø. E. § 252.

Til § 111. De her omhandlede gjenstande vil ikke ifølge sin natur kunne ansees som tilbehør, men paragrafen giver adgang til at forlange dem betragtede som saadant. Denne bestemmelse er dikteret ikke alene af sagsøgtes og panthaveres interesse, men ogsaa af hensyn til anlæggets funktionærer og arbeidere, der vil kunne komme paa bar bakke, hvis en udlægshaver har ret til at bortføre og bortsælge maskiner og redskaber og derved stoppe driften. § 111 er formet overensstemmende med lov af 8de juni 1895 nr. 1 § 2, der giver en tilsvarende bestemmelse for frivillig pantsættelse. — Kommer det til tvangsauktion og der ved fællesopraab af eiendommen med tilbehør ikke kan opnaaes noget bud, som dækker sagsøgeren, aabner § 182 ham adgang til at sælge tilbehøret særskilt.

Etfer tysk ret er alle til driften af et industrielt anlæg bestemte saavel løse som faste maskiner ubetinget at betragte som tilbehør til bygningerne, saaledes at særskilt udlæg deri ikke kan tages, se B. G. B. §§ 97 og 98 sammenholdt med T. C. P. § 865.

Til § 112. Jfr. T. C. P. § 864. Ethvert matrikulnumer er en særskilt fast eiendom. Forsaavidt paragrafen omhandler ikke alene ideelle anparter (brøkdele) af fast eiendom, men ogsaa materielle dele f. ex. ikke adskilte grundstykker eller paastaaende bygninger, kan forbudet siges allerede at indeholdes i § 110 første led.

Til § 113. Her forbydes gjennem udlæg at stifte og paahefte fast eiendom en brugsret eller servitut. Eier sagsøgte alene en saadan rettighed, eller kan han, saaledes som ved stamhuse, ikke frit disponere over eiendommen selv, kan selvfølgelig udlæg tages i brugsretten, servituten eller frugtnydelsesretten. Under paragrafen, der forøvrig ogsaa gjælder løsøre, indgaar ogsaa forbud mod at tage udlæg i retten til at afhøste paa roden staaende avling, som tilhører grundeieren; saadan avling er i sig selv at betragte som del af grunden, som den staar paa, se ovenfor motiverne til § 110.

§§ 114—121 handler om det emne, som nu er ordnet ved lov om indskrænkning i retten til at søge udlæg for gjæld af 29de mars 1890 med tillægslov af 27de juli 1896.

Om de almindelige hensyn, som her gjør sig gjældende henvises til de almindelige motiver side 69 flg. Da udkastet i det væsentlige slutter sig til de nævnte love, som i praxis synes at have virket tilfredsstillende, finder man det ikke nødvendigt her at optage til fornyet drøftelse de betragtninger, som ligger til grund for de enkelte bestemmelser. Herom henvises til disse loves forarbeider[1]. I flere punkter fører udkastet tanken i de nugjældende bestemmelser videre, og herfor skal paa hvert enkelt sted blive gjort rede.

Med hensyn til fremmed ret se dansk konkurslov af 25de mai 1872 §§ 160—161 samt D. §§ 355—361, Uts. §§ 65—67, T. C. P. §§ 811 og 850 samt tysk lov ang. arbeids- og tjenesteløn af 21de juni 1869, Ø. E. §§ 251 og 290 samt indførelsesloven til denne lov art. IX, Schw. §§ 92—93, Code de proc. civ. art. 592—593 og 580—582 samt desuden fransk lov

[1] Bygning paa fremmed grund kan dog efter vor ret ikke betragtes som del af grunden, men er en selvstændig ting. Det samme maa gjælde voxende avling, der ikke tilhører grundeieren, Hagerup: Panteret side 111—118.

[1] Ot. prp. nr. 5, dok. nr. 20 og indst. O. nr. 26 for 1889, Ot. prp. nr. 5 og indst. O. nr. 8 for 1890, dok. nr. 59 og indst. O. nr. 49 og 63 I for 1896 med dertil hørende forhandlinger i Odelsting og Lagting.

Digitized by Google

om adgang til udlæg i arbeidsløn og smaa gager af 12te januar 1895[1].

Udkastets bestemmelser om udlægsfrihed finder tilsvarende anvendelse ved udpantning og arrest, se §§ 344 og 403.

Udkastets §§ 114 og 115, jfr. ogsaa § 118, handler om gjenstande, som er absolut undtagne for udlæg, §§ 116 og 117 om de tilfælde, da skyldneren har ret til at forlange visse gjenstande undtagne.

Til § 114. Under nr. 1, 2, 5 og 6 er opført som absolut undtagne en række gjenstande, som efter lov af 1890 § 2 nr. 1, 4, 5 og 6 alene undtages paa forlangende.

Nr. 3 stemmer med lov af 1890 § 1 nr. 1, men er udvidet til ogsaa at omfatte anerkjendte religionssamfunds kirkelige tjenestemænd, menige militærpersoner (hvilke ikke kan ansees som offentlige tjenestemænd), privatpraktiserende læger og jordmødre samt personale ved sporveis- telegraf- og telefonanlæg, selv om dette drives for privat regning eller vedkommende person forøvrig efter sin stilling ikke kan betragtes som offentlig tjenestemand. Denne sidstnævnte udvidelse er, som det skjønnes, dikteret af hensyn til samfærselens tarv. Naar private læger og jordmødre er medtagne, er det væsentlig af hensyn til deres patienter. I Ot. prp. nr. 5 for 1889 var læger foreslaaet medtagne, men stortingskomiteen vilde ikke gaa med paa forslaget. Efter nærværende kommissions mening havde det dog fortjent bifald. Baade den tyske og den østerrigske lov har denne undtagelse.

Nr. 4 gjengiver sjøfartslovens §§ 69 og 76.

Nr. 7—9 er nye, delvis ogsaa nr. 6 (jfr. lov af 1890 § 2 nr. 6) jfr. T. C. P. § 811 nr. 11—13. — Med hensyn til nr. 9 jfr. Ø. E. § 251 nr. 8. Ved fattigunderstøttelse og lignende hjælp af offentlige midler maa det vel siges at være utvetydig forudsat, et beslag for gjæld ikke deri skal kunne finde sted, jfr. lov af 1890 § 3 første led, men efter sidstnævnte bestemmelse er det, som nedenfor nærmere paapegt, alene den uhævede fordring paa saadan understøttelse, ikke de modtagne penge og gjenstande, som er undtagne fra udlæg. Samme bemærkning gjælder med hensyn til nr. 10[1]. Skal øiemedet med understøttelsen i disse tilfælde opnaaes, maa den ogsaa omfatte de penge eller andre gjenstande, hvori den er ydet. At de forefundne pengestykker netop skal være identiske med de modtagne kan ikke forlanges; det maa være nok, at de skriver sig fra vexling af disse. Den uforfaldne fordring paa saadan understøttelse som i nr. 9 og 10 nævnt er beskyttet ved § 115 nr. 3.

Til §§ 115—116. De nu gjældende regler herom er følgende:

I. Med hensyn til indtægter, der kan betegnes som løn eller tjenestindtægt:
   a) lønning eller tjenesteindtægt, som tilkommer offentlige tjenestemænd eller andre i statens eller kommunens virksomhed anvendte personer er absolut undtagen fra udlæg (lov af 1890 § 1 nr. 2);
   b) det samme gjælder om tjenestefolks og arbeideres løn, saafremt der ikke er hengaaet tolv uger, siden den var forfalden til betaling (lov af 1890 § 1 nr. 4);
   c) andre lønninger kan fordres undtagne i det omfang, som skjønnes fornødent til skyldnerens og hans families tarvelige underhold (lov af 1890 § 3 tredje led).

II. Med hensyn til indtægter, der kan betegnes som understøttelse:
   d) pension, vartpenge eller lignende understøttelse, som udredes af statskassen eller anden offentlig eller kommunal kasse eller af privat selvhjælps- eller understøttelsesforening, for hvis vedkommende særskilt bestemmelse i denne henseende er given af kongen, er absolut undtagen fra udlæg (lov af 1890 § 1 nr. 3);
   e) anden pension eller understøttelse end nævnt samt livrente og føderaad

[1] Se ogsaa den som bilag til Ot. prp. nr. 5 for 1889 givne «Fremstilling af endel i fremmede lande gjældende lovregler om indskrænkning i adgangen til at søge udlæg for gjæld».

[1] jfr. Ot. prp. nr. 5 for 1890 side 4 anden spalte og domme i Retst. 1901 side 785—787.

Digitized by Google

kan fordres undtagen, naar retten er erhvervet uden vederlag fra skyldnerens side, og det ved dens stiftelse er bestemt eller utvetydig forudsat, at indtægten ei skal kunne beslaglægges (lov af 1890 § 3 første led);

f) er ikke saadan bestemmelse eller forudsætning tilstede, kan saadan indtægt som under e) nævnt alene fordres undtagen i det omfang, som den skjønnes fornøden til skyldnerens og hans families tarvelige underhold, og det kun paa betingelse af, at den enten er erhvervet uden vederlag fra skyldnerens side eller retten til samme er stiftet, førend den gjæld, som søges fyldestgjort, er paadragen, (lov af 1890 § 3 andet led).

Ved indarbeidelsen i udkastet af disse bestemmelser har man paa dette sted kunnet se bort fra den under II e omhandlede, idet der allerede i § 105 indeholdes en almindelig regel om, at der ved erhvervelsen af formuesgjenstande uden vederlag kan træffes forbehold om, at de skal være undtagne fra udlæg. Jfr. ogsaa § 114 nr. 9 og 10 og motiverne hertil.

Under § 115 nr. 1 har udkastet medtaget al løn og tjenesteindtægt, som tilkommer personer, der kan betegnes som tjenestemænd, betjente, tjenere og arbeidere, hvad enten de er i offentlig eller privat tjeneste — altsaa al indtægt, som ovenfor er omhandlet under I a, b og c. Det har nu været et omtvistet spørsmaal, hvorvidt udlæg kan tages i lønsfordring af den under I c omhandlede art, før den er optjent; praxis synes at være for at besvare spørsmaalet benægtende.[1] Kommissionen er enig heri og mener, det bør kræves at lønsfordringen skal være forfalden, baade af hensyn til skyldneren og af hensyn til principalen, som er lidet tjent med, at hans tjener arbeider uden løn.

Om vederlag for andet personligt arbeide taler ikke loven af 1890, og herom staar da nu ogsaa den samme tvist. Kommissionen mener, at det idethele bør opstilles som en almindelig grundsætning, at der ikke kan tages udlæg i vederlag for personligt arbeide, før vederlaget er optjent, og har med hensyn til saadant arbeide, som ikke gaar ind under nr. 1, udtrykkelig udtalt dette i § 115 sidste led. Her forlanges ikke netop, at fordringen skal være forfalden, men det vil den vel oftest være, naar vederlaget er optjent.

§ 115 nr. 2 og 3 omfatter de understøttelser, som ovenfor er omhandlede under II d og f. Hvad de under II f omhandlede angaar, er det efter lov af 1890 i ethvert fald ikke klart, om udlæg kan tages før forfald; kommissonen finder, at det ikke bør kunne ske.

Det samme gjælder underholdningsbidrag til hustru, barn og barnemoder, som indgaar under lov af 1890 § 3 andet led, men synes at staa i en særstilling og derfor er opført særskilt i § 115 nr. 4.

[1] Se Siewers: Byretsdomme (1ste samling) nr. 2041 samt Byretsdom af 26. juni 1906 (Kristiania kommune mod Nationalteatret) i Morgenbladet nr. 358 for 1906. Assessor Bachkes votum i Retst. 1888 s. 397. Paa den anden side Hagerup: Civilproces II. s. 333. Hagerup mener, at loven af 1890 udtømmende angiver indskrænkningerne i adgangen til udlæg i vederlag for personligt arbeide og slutter deraf, at udlæg i uoptjent vederlag maa kunne tages, naar dette ikke udtrykkelig er forbudt. Det kan imidlertid paavises, at man baade ved udarbeidelsen af propositionen til loven og ved dens behandling i stortinget gik ud fra som noget, der fulgte af almindelige retsgrundsætninger, at udlæg overhovedet ikke kan ske i uoptjent vederlag for personligt arbeide, og at det ikke var meningen at fravige disse. Se konstitutionskomitéens forslag til lovens § 1 nr. 4 (indst. O. nr. 3 for 1890) og statsraad Rolls samt representanterne Reimers og Holmboe's udtalelser under debatten (Odelstingsforh. side 20—21, 28—29 og 21). — Se om spørsmaalet i sin almindelighed Hagerup: Panteret, 1ste udgave, side 198—200 og i modsat retning Nellemann: Exekution side 98–103. Den danske konkurslovs § 101 har, i strid med tidligere praxis, udtrykkelig lovfæstet den af Nellemann hævdede opfatning, at der ikke kan gjøres udlæg i vederlag for personligt arbeide eller tjeneste, som ikke er udført og som udlægshaveren ikke er eller ved udlægsforretningen sættes istand til at udføre. Efter den svenske utsökningslag §§ 66 og 67 kan udlæg ikke tages i uforfalden fordring paa løn for offentlig eller privat tjeneste, hvilket ogsaa gjælder om uforfalden fordring paa pension af statskassen og af pensions- eller livrenteanstalter, for hvilke kongen derom har givet særskilt bestemmelse. De fleste andre landes love anser derimod uforfaldne og uoptjente fordringer af heromhandlede art for at være tjenlige udlægsgjenstande i alle tilfælde, hvor loven ikke har gjort nogen speciel undtagelse. Se de i noten side 129 meddelte oplysninger.

Digitized by Google

§ 115 nr. 5 gjengiver lov om ulykkesforsikring for arbeidere i fabriker m. v. § 31.

Om § 115 nr. 6 gjælder samme bemærkning som om nr. 4.

Til § 116. — I. Medens der efter lov af 1890 kan tages udlæg i tjenestefolks og arbeideres fordring paa løn, naar der er hengaaet 12 uger efter forfaldsdag, og i andre private lønsfordringer, naar lønnen er optjent eller iethvertfald naar den er forfalden, er det vistnok lovens mening, at udlægsfriheden for offentlige funktionærers løn skal vare, saalænge den ikke er hævet. Dette sidste maa vel ogsaa antages med hensyn til de i lovens § 1 nr. 3 (udkastets § 115 nr. 2) omhandlede pensioner og understøttelser, medens det for andre pensioner og understøttelser er tvilsomt, om man endog kan opstille forfald som betingelse for udlæg.

Udkastets § 115 forlanger i alle tilfælde, at fordringen skal være forfalden. Paa den anden side finder man ikke tilstrækkelig grund til i noget tilfælde efter forfaldsdag ganske at fritage fordringen for udlæg, da debitor ikke bør have i sin magt ved at lade den henstaa at unddrage den for sine kreditorer. Derimod tilsiger saavel humanitetshensyn ligeoverfor debitor som hensynet til medkontrahenten og samfundets tarv, at der ogsaa ydes den forfaldne fordring en vis beskyttelse, saaledes at der levnes skyldneren et tilstrækkeligt beløb til livsophold for ham og hans familie. Dette kan ordnes paa to maader, enten saa, at et vist beløb (eller visse beløb efter lønnens eller indtægtens forskjellige størrelse) fritages for udlæg, eller saaledes, at størrelsen af det udlægsfri beløb afgjøres af exekutionsmyndigheden i hvert enkelt tilfælde efter en konkret bedømmelse af, hvad skyldneren behøver. Den sidste ordning er vistnok vanskeligere at praktisere, men den synes dog at være retfærdigere og at lede til mere lighed for loven. Den er nu ogsaa gjældende hos os for private lønninger og understøttelser, se lov af 1890 § 3 andet og tredje led og konkurslovens § 37 sidste punktum, og der skjønnes ikke tilstrækkelig grund til at have nogen forskjellig regel, eftersom lønnen eller understøttelsen udbetales af en privat eller af en offentlig kasse.[1] Den, som ikke kan betale sine kreditorer, bør i intet tilfælde have noget krav paa at unddrage fra deres forfølgning et større beløb, end han og hans familie behøver til et tarveligt livsophold. Ved beløbets fastsættelse

---

paa samme maade og bestemmer, at de alene er gjenstand for udlæg i den udstrækning, hvori lønnen eller understøttelsen maa anseés uomgjængelig nødvendig for skyldneren og hans familie. Ved lovens forberedelse gik man udtrykkelig ud fra, at udlæg ogsaa kunde tages i den fremtidige indtægt, altsaa selv om intet var forfaldent eller optjent (se Weber & Brüstlein: Das Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, 1892, side 92—93). — I Tyskland er officerers, civile tjenestemænds, geistliges samt ved offentlige anstalter ansatte lægers og læreres løn udlægsfri, naar den ikke overstiger 1500 mark aarlig, og af det overskydende beløb kan alene tages udlæg i en tredjedel. Samme regel gjælder om disse personers pension og vartpenge samt om pensioner til enker og forældreløse af visse offentlige kasser. Af privat ansatte betjentes løn er alene det beløb, som overstiger 1500 mark, gjenstand for udlæg. Med hensyn til arbeideres og tjenestefolks løn er der ingen anden indskrænkning, end at lønnen maa være optjent og forfalden, hvilket ogsaa forlanges ved private betjentes løn, naar den ikke overtiger 1500 mark, men ikke for andre lønninger; se herom T. C. P. § 832, hvorefter udlæg i løn eller lignende fordring *eo ipso* ogsaa omfatter de efter udlægshandlingen forfaldne beløb, og T. C. P. § 833, der bestemmer, at udlæg i en tjenesteindtægt ogsaa omfatter den indtægt, der tilkommer skyldneren som følge af lønsforhøielse eller forsættelse eller udnævnelse til en anden stilling, naar tjenesteherren er den samme. — I Østerrig har man i hovedtrækkene den samme ordning; det udlægsfri minimumsbeløb er for lønninger 800 gulden, for pensioner og lignende understøttelser 500 gulden (1 gulden = kr. 1.50). Om adgangen til at tage udlæg i uforfalden og uoptjent løn gjælder i princip et det samme som i Tyskland, se Ø. E. § 299. — I Frankrig er kirkelige lønninger uangribelige, militære lønninger kan kun beslaglægges for en femtedel, andre offentlige gager for en femtedel indtil 1000 fr., for en fjerdedel af de følgende 5000 fr. og for en tredjedel af det, som overstiger 6000 fr. Er gagen under 2000 fr. kan kun en tiendedel angribes. Den sidste regel gjælder ogsaa for private betjentes løn, der altsaa forøvrig er gjenstand for udlæg. I arbeideres og tjenestefolks løn kan alene tages udlæg for en tiendedel uden hensyn til lønnens størrelse. Pensioner af statskassen er uangribelige og alderdomspensioner af «la caisse de retraites pour la vieillesse» kan ikke beslaglægges for et beløb af 360 fr. Ogsaa i Frankrig er der i almindelighed intet til hinder for at tage udlæg i uoptjent løn. — Ved ovenstaaende bemærkes i det hele, at udlægsfrihed i regelen er udelukket ligeoverfor visse krav, jfr. udkastets § 119.

[1] Den schweiziske lov behandler alle fordringer paa løn og understøttelse, offentlig saavelsom privat,

Digitized by Google

maa exekutionsmyndigheden tage et rimeligt hensyn til skyldnerens personlige forhold, ligesom det selvfølgelig ogsaa maa komme i betragtning, hvad han ifølge lovens regler om udlægsfrihed forøvrig har havt anledning til at undtage.

II. Ved siden af den i det foregaaende omhandlede bestemmelse indeholder § 116 desuden en vigtig regel, som ikke kjendes i vor nuværende lovgivning.

Naar lov af 1890 §§ 1 og 3 forbyder eller begrænser adgangen til udlæg i løn eller understøttelse, gjælder dette alene den uhævede fordring derpaa, jfr. ogsaa sjøfartslovens § 76 (tilgodehavende hyre) og ulykkesforsikringslovens § 31 (erstatningsfordringer). Naar fordringens beløb er hævet og kommet i skyldnerens besiddelse, gjælder ikke noget forbud eller nogen begrænsning. Ved at hjemsøge skyldneren med exekution umiddelbart efter udbetalingen vil altsaa en kreditor kunne berøve ham hele indtægten.

Herved ydes der i virkeligheden ikke skyldneren den beskyttelse, som det har været lovens mening at give ham, hvis man da ikke forudsætter, at han altid vil vide at holde kontante penge skjult for en exekverende kreditor, hvilket er imod straffeloven. Lovens mening er jo at sikre skyldneren det fornødne til livsophold. Men da maa man, naar han har faaet lønnen eller understøttelsen udbetalt, konsekvent indrømme ham adgang til af de modtagne penge at undtage det beløb, som behøves til hans og hans families livsophold indtil næste udbetalingsdag. Og dette bør han kunne forlange undtaget af de kontanter, som forefindes hos ham, idet det vilde være upraktisk og af andre grunde lidet rimeligt at kræve bevis for, at disse netop er identiske med de penge, som han har modtaget. Denne konsekvens har da ogsaa den tyske civilproceslov delvis, og den østerrigske fuldt ud trukket; se T. C. P. § 811 nr. 8 og Ø. E. § 251 nr. 7. Naar udkastet ved udlæg i fordringen overlader til exekutionsmyndigheden i hvert enkelt tilfælde at bedømme det udlægsfri beløbs størrelse, maa da den samme regel gjælde her.[1]

[1] Den tyske og østerrigske lov derimod undtager et beløb, som svarer til den udlægsfri del af lønnen eller understøttelsen fra udlægsdagen til næste udbetalingstermin.

Til § 117. Her er gjengivet lov af 1890 § 2 nr. 2 og 3 samt sidste led. I § 117 nr. 1 har man i lighed med den reviderede tyske civilproceslovs § 811 optaget «belysningsmidler». Efter samme forbillede har man givet sagsøgte ret til af rede penge at forlange undtaget fra udlæg det beløb, som vil medgaa til anskaffelse af fornødne levnetsmidler, brænde og belysningsmidler for 2 uger eller af foder til undtagne dyr for 4 uger[1], saafremt tilstrækkeligt forraad af disse ting for nævnte tidsrum ikke findes hos ham, og dets anskaffelse heller ikke paa anden maade er sikret f. ex. ved beløb, som er undtaget i henhold til § 116.

Til § 118. Denne bestemmelse gjengiver T. C. P. § 812, der ogsaa indkom ved revisionen af 1898. Her sigtes til saadanne møbler og husgeraad, som, skjønt gamle, medtagne og brudte, dog gjør sin nytte for debitor, men for hvilke man erfaringsmæssig ved tvangssalg intet eller næsten intet opnaar. Udlæg i saadanne gjenstande bør forbydes som hensigtsløst, da debitors stilling derved alene forværres, uden at kreditors i nævneværdig grad forbedres. Jfr. Ø. E. § 277.

Til § 119. Første led stemmer med lov af 1890 § 4. litr. a.

Bestemmelsen i andet led tilsiges af stipendiets eller understøttelsens mening, som jo netop er at dække de udgifter, som øiemedets opnaaelse medfører.

Med hensyn til tredje led bemærkes, at de i § 114 og § 117 nr. 1 og 2 nævnte gjenstande antages at burde være ganske udlægsfri for de omhandlede krav. Dette er efter lov af 1890 § 4 litr. b og d ikke tilfældet m. h. t. de i § 114 nr. 2 og § 117 nr. 2 nævnte gjenstande for krav paa skatter og offentlige afgifter eller paa erstatning for forsætlig skadegjørende handlinger. For disse krav er paa den anden side erstatningsfordringer efter ulykkesforsikringsloven ifølge dennes § 31 udlægsfri; men til i denne henseende at opstille nogen anden regel end for de øvrige i udkastets § 115 omhandlede pensioner og understøttelser synes der ikke at være tilstrækkelig grund. — Fra den regel, at udlæg ikke kan tages i uforfalden eller uoptjent fordring paa saadan løn, indtægt eller vederlag, som omhandles § 115, finder maa,

[1] T. C. P. § 811 nr. 3 har blot 2 uger.

Digitized by Google

at undtagelse bør ske ved inddrivelse af skatter. Erfaring har nemlig vist, at selv vel lønnede personer, hos hvem intet andet udlæg er at faa, ganske kan unddrage sig sin skattepligt ved at hæve lønnen paa forskud. For imidlertid saavidt muligt at hindre, at sagsøgtes løn skal beslaglægges for en længere fremtid, ved at der paa en gang gjøres exekution for flere aars skatter, bestemmer udkastet, at udlæg i den uoptjente fordring maa søges inden 6 maaneder, efterat dertil er adgang. Lige med skatter har udkastet i her omhandlede henseende stillet andre offentlige afgifter samt krav, der udspringer af en legal forsørgelsespligt, og private skadeserstatningskrav.

Til § 120. Jfr. lov af 1890 § 5. Det er udkastets mening, at udlægshandlingen skal indeholde en specifikation af de undtagne gjenstande. Nu pleier man ofte at indskrænke sig til en bemærkning om, at «skyldnerens ret efter lov af 29. mars 1890 forbeholdes ham» — en fremgangsmaade, som neppe heller har medhold i denne lov.

Har namsmanden ikke under udlægshandlingen iagttaget bestemmelserne i §§ 114—120, vil sagsøgte ved besværing til namsretten (§ 93) kunne faa feilen rettet.

Til § 121. Forbudet mod overdragelse gjælder efter lov af 1890 § 8 for de i lovens § 1 nr. 2, 3 og 4 omhandlede indtægter, saalænge de er uhævede, selv om fordringen derpaa er forfalden, for tjenestefolks og arbeideres løn dog kun, hvis der ikke er hengaaet 12 uger efter forfaldsdag. Udkastet indskrænker forbudet til den uforfaldne fordring, men udvider det paa den anden side til at omfatte fordringer paa samtlige de indtægter, som omhandles i § 115. For de i § 115 nr. 3, 4 og 6 nævnte fordringer gjælder forbudet nu ikke (jfr. lov af 1890 § 3 sammenholdt med § 8), heller ikke paa fordring paa hyre (sjøfartslovens § 76), men derimod vel for de i § 104 nr. 5 nævnte erstatningsfordringer (jfr. ulykkesforsikringslovens § 31). Man antager videre, at forbudet idethele bør gjælde uoptjent vederlag for personligt arbeide (§ 115 sidste led). Selvfølgelig gjælder forbudet ikke i de tilfælde, da udlæg i uforfalden fordring eller uoptjent vederlag efter § 119 kan ske.

Bestemmelserne i lov af 1890 § 7 første led om skyldnerens undtagelsesret i konkurstilfælde hører ikke bekvemt hjemme i exekutionsloven, men maa omhandles i indførelsesloven til denne.

Bestemmelsen i nævnte paragrafs andet led om, at undtagelsesretten i tilfælde af skyldnerens død kan gjøres gjældende af hans enke og uforsørgede børn, henskydes hensigtsmæssigst til behandling i loven om skifte under reglerne om adgangen til at gjøre exekution efter skyldnerens død.

Til § 122. Første og andet led gjengiver i det væsentlige vor nuværende ret, saaledes som denne maa antages at være omdannet efter lovbogen. Jfr. dennes 1—22—19 og 25.

Tredje led har sin betydning ved siden af § 75 andet led for ikke-kompensable fordringer.

II. Udlægshandlingen (§§ 123—136).

Til § 123. Efter lovbogens 1—22—22 og 23 har den domhaver, som først fremsætter begjæring om udlæg, ret til at forlange det foretaget først; begjærer flere udlæg paa samme dag, kommer det an paa dommens ælde, hvem der skal gaa først, og har de lige gamle domme, har de lige ret. Tilsvarende regler gjælder efter forligslovens § 69 om forlig[1].

Kreditlovkommissionen foreslog i sit i 1847 afgivne «udkast til lov om gjældsinddrivelse» § 17 (gjentaget i det reviderede udkast af 1853 § 16) disse regler afløst af følgende bestemmelse:

«Indløber der flere rekvisitioner om exekution eller arrest hos den samme skyldner, efterkommes de alle samtidig, saa at i tilfælde af manglende fyldestgjørelse den ene rekvirent ei erholder fortrin for den anden. Dog gjælder dette ikke om de rekvisitioner, som maatte komme forretningens bestyrer tilhænde, efterat forretning allerede er begyndt».

Nærværende kommission slutter sig til dette forslag, der altsaa ikke tillægger dom-

[1] Se Hagerup: Civilproces II, side 368; se ogsaa sammesteds side 388—9 om den fortolkning, som i praxis har gjort sig gjældende af lovbogens 1—22—24.

Digitized by Google

mens ælde nogen betydning med hensyn til, hvem der først skal faa udlæg. At en kreditor har faaet dom paa skyldneren før andre kreditorer, behøver ingenlunde at betyde, at hans fordring efter sin art maa ansees fortrinsberettiget til fyldestgjørelse[1]. Heller ikke behøver det at betyde, at han har været mere omhyggelig i at varetage sin ret, saa at han af den grund skulde have krav paa at gaa foran. Hvor hurtig man kan opnaa dom, afhænger ofte af værnetingsregler og jurisdiktionsforhold, af sagsøgtes optræden, af dommerens øvrige forretninger og af mange andre omstændigheder, hvorover sagsøgeren ikke er raadig. Den ældre dom er jo nu ogsaa tillagt prioritet, selv om domhaveren har ladet den ligge i aarevis og ikke begjærer exekution, før han ser, at andre kreditorer er ifærd dermed. Kommissionen finder, at det er en enklere og ialfald i de fleste tilfælde ligesaa retfærdig regel at lade exekutionsbegjæringens fremsættelse være afgjørende for prioriteten uden hensyn til grundlagets ælde og at lade alle, som begjærer udlæg inden en udlægshandlings paabegyndelse, deltage i denne med lige ret. Saaledes er ogsaa ordningen i Sverige, Tyskland og Østerrig, se Uts. § 58, T. C. P. § 827, jfr. § 804, Ø. E. § 256.

Til § 124. Jfr. N. L. 1—22—19 og 30 samt lov om handelsregistre 17de mai 1890 § 34.

Hovedreglen er, at sagsøgtes bopæl først maa hjemsøges, men den kan altsaa fraviges under de i § 124 andet led omhandlede betingelser.

Enten udlægshandlingen holdes paa eller udenfor sagsøgtes bopæl, er det endvidere reglen, at den maa holdes paa det sted, hvor de gjenstande findes, som den angaar. Undtagelser herfra bestemmes i § 124 tredje led samt i § 125.

§ 124 tredje led skjelner mellem fast eiendom og løsøre. Ved udlæg i fast eiendom tillades det at holde forretningen udenfor eiendommen, naar sagsøgte samtykker, idet værdsættelsen ved saadant gods ikke spiller nogen synderlig rolle. Ved løsøre derimod, hvor specifikation og værdsættelse er af væsentlig betydning, kan hovedreglen kun fraviges, naar der enten i en tidligere udlægsforretning eller i en af begge parter vedtagen fortegnelse haves en paalidelig specifikation og værdsættelse, som kan lægges til grund.

Til § 125. Se skibsregisterloven af 4de mai 1901 § 38 første led.

Til § 126. Udkastet opretholder den gjældende regel om nødvendigheden af sagsøgerens møde (personlig eller gjennem fuldmægtig) ved udlægshandlinger og ved fuldbyrdelseshandlinger efter kap. 17 (§ 383); derimod ikke ved tvangsauktioner, se §§ 198 og 297 og motiverne dertil, jfr. ogsaa motiverne til §§ 178 og 282. Endvidere har man i tilslutning til den nuværende praxis gjort en undtagelse for udpantninger (§ 345).

Den tyske og østerrigske ret forlanger ikke sagsøgerens møde ved udlægshandlingen, idet han ansees repræsenteret ved namsmanden (Gerichtsvollzieher). Nu omgaaes hos os reglen ofte derved, at exekutor antages som fuldmægtig for sagsøgeren[1]; men dette vil efter domstolsordningens § 124 jfr. § 108 nr. 5 være udelukket.

Til § 127. Jfr. D. § 363.

Til § 129. Da udlæg ikke skal ske i større omfang end nødvendigt til sagsøgerens fyldestgjørelse (§ 70), følger deraf, at en værdsættelse af de udlagte gjenstande maa finde sted. Nu forstaaes budet om vurdering i N. L. 1—22—19 og 20 ikke i praxis saa, at det er nødvendigt specielt at angive de enkelte gjenstande; dog maa man vistnok efter lov af 12te oktober 1857 § 4 og skibsregisterlov af 4de mai 1901 § 4 antage, at faste eiendomme og registrerede skibe særskilt maa nævnes. Imidlertid kan det ikke bestrides, at specifikation er af stor interesse ikke alene for parterne, men ogsaa for tredjemand, og den bør derfor paabydes i den udstrækning, hvori det med rimelighed kan ske. Jfr. høiesteretsdom i Retstidende 1907 side 693, der ansaa exekutionsretten pligtig til paa rekvirentens begjæring at gjennemgaa skyldnerens bøger for

[1] Prioriteten er jo ikke indskrænket til domme angaaende krav, som paa grund af sin art er tillagt visse processuelle fortrin i paaskyndende retning, hvilket der kunde være mening i.

[1] Se herom Hagerup: Civilproces II side 873 note 7.

Digitized by Google

paa grundlag af disse at give rekvirenten specificeret udlæg i skyldnerens udestaaende fordringer.

Over tilbehørsgjenstande kan der tidligere være stiftet særskilte rettigheder, og en specifikation og særskilt værdsættelse vil derfor her kunne have sin betydning, jfr. § 167.

Til § 130. Jfr. Uts. § 76, T. C. P. § 826.

Til § 131. Ved fast eiendom vilde en saadan forskrift have mindre betydning, fordi der her altid før tvangsauktionen skal erhverves panteattest og gives rettighedshaverne underretning (§§ 165 og 171). Ved løsøre er det derimod af vigtighed, at man allerede strax ved spørsmaal til skyldneren eller paa anden maade skaffer sig rede paa, om tredjemand gjør paastand paa nogen ret over gjenstandene, og at man i tilfælde underretter denne om udlægshandlingen (§ 106 andet led), idet han ellers let kan forblive i uvidenhed om denne og sagsøgeren komme til at iværksætte et tvangssalg, hvortil han er uberettiget (jfr. § 278).

Til § 133. Det kan være et spørsmaal, om der ikke burde meddeles skyldneren en u d s k r i f t af udlægshandlingen, og det enten han har været tilstede eller fraværende. Man har dog undladt at paabyde dette af hensyn til omkostningerne, som jo vilde falde ham tillast. Ønsker han udskrift, kan han selv forlange det. Jfr. Code pr. civ. art. 601 og 602, T. C. P. § 808.

Til §§ 134—135. I den udstrækning, hvori tinglysning og registrering er nødvendig til sikring af udlægget (jfr. § 143), finder man det hensigtsmæssigt at paalægge namsmanden paa forlangende at foretage de hertil fornødne skridt, idet herved vil spares tid og vel ogsaa oftere for mindre kyndige udlægshavere udgifter til retslig bistand.

Hvor udlæg er taget i fordringer eller rettigheder, bør da ogsaa namsmanden paa forlangende besørge den underretning til den forpligtede, som her er fornøden. Saadan underretning med forbud mod at betale til sagsøgte er nødvendig ved alle mundtlige fordringer. Det samme maa vel ogsaa antages ved almindelige gjældsbreve, selv om de overensstemmende med § 139 er sat ud af sagsøgtes besiddelse og givet paategning om udlægget, idet udlæg ikke hører til de adkomster, som beskyttes af frd. 9de februar 1798, og der heller ikke forøvrig kan paavises nogen hjemmel for, at ikke fordringsskyldneren skulde kunne med befriende virkning betale til den oprindelige fordringshaver (sagsøgte), saalænge han er uvidende om udlægget [1].

Til § 136. Sagsøgeren kan altsaa henvende sig direkte til namsmanden om udlægshandlingens gjenoptagelse og fortsættelse ogsaa i de tilfælde, hvor begjæringen om fuldbyrdelsens indledning maa fremsættes for namsretten jfr. § 54.

III. Udlæggets retsvirkning (§§ 137—144).

Til § 137. Udlæg er et led i gjældsinddrivelsen og vil regelmæssigen inden kortere tid følges af tvangssalg, hvis skyldneren ikke betaler. Det er derfor naturligt, at udlæg maa lægge stærkere baand paa skyldnerens ret til at forføie over godset end pantsættelse, med hvilket udlæg ellers ligestilles i henseende til sikkerhedsretten (jfr. § 143).

Hvis udlægshaveren ikke forlanger fast eiendom sat under tvangsbestyrelse overensstemmende med reglerne i § 145 flg., forbliver skyldneren i eiendommens besiddelse og kan bruge den indenfor grænserne af en regelmæssig drift. Om sagsøgtes ret til faktiske forføininger over eiendommen, som angriber dens værdi, vil efter udkastet gjælde det samme som nu; han maa saaledes kunne hugge til salg i skoven, naar udlægshaverens sikkerhed aabenbart ikke derved kan udsættes for nogen fare [2]. Til at opstille en strengere regel har udkastet ikke fundet grund, da udlægshaveren altid kan forlange eiendommen undergivet tvangsbestyrelse, hvis han finder sig brøstholden ved sagsøgtes forhold. Udlægget hindrer selvfølgelig ikke skyldneren i at sælge den hele eiendom med tilbehør, idet udlægshaverens sikkerhed jo bliver den samme

---

[1] H a g e r u p: Civilproces II side 322 og N e l l e m a n n: Exekution side 197 flg.

[2] Jfr. S c h w e i g a a r d: Proces side 350 (2den udg.) og H a g e r u p: Civilproces II side 325. Den f i n s k e utsøkningslag kap. 4 § 25 udtaler udtrykkelig, at skov og andre herligheder ikke af exekutus maa benyttes udover husbehov. I s v e n s k ret læres derimod i det væsentlige det samme som hos os; se noten side 139.

Digitized by Google

som før. De enkelte tilbehørsgjenstande kan han dog alene forføie over indenfor grænsen af en fornuftig administration, f. ex. ved ombytning og fornyelse af maskiner og andet inventar i en fabrik o. lign.

Til § 138. Gjengiver i det væsentlige skibsregisterloven af 4de mai 1901 § 38 fjerde led.

Sidste led er nyt. Adgang til at nedlægge forbud har efter den gjældende lov alene udlægshaver i skibet, derimod ikke den, som alene har taget udlæg i skibspart. I Ot. prp. nr. 19 for 1897 side 30 udtaler justitsdepartementet, at der kunde tale adskilligt for at give reglen anvendelse ogsaa paa den, der har gjort exekution i en eller flere parter i skibet, naar disse tilsammen repræsenterer mere end halvparten af samme, og navnlig hvor gjælden er rederigjæld. Nærværende kommission er enig heri, jfr. sjøfartslovens § 22, og finder ikke tilstrækkelig grund til at indskrænke reglen til udlæg for rederigjæld, ligesom den ogsaa antages at burde gjælde, hvor flere udlægshavere, som tilsammen har gjort exekution i mere end en halvpart, i fællesskab begjærer forbud nedlagt.

Til § 139. Ved udlæg i penge og de i paragrafen omhandlede papirer er besiddelsestagelse ifølge § 148 litr. b nødvendig for at beskytte det i sammenstød med andre rettigheder, og udkastet lader derfor her namsmanden paa embedsvegne sætte gjenstandene ud af skyldnerens besiddelse. De udlagte dokumenter bør vistnok ogsaa forsynes med paategning om udlægget, og det ikke blot af hensyn til udlægshaveren, men ogsaa af hensyn til skyldneren, som er nødt til at give dokumentet fra sig, selv om dets værdi overstiger hans gjæld. Det er jo ikke udelukket, at et saadant dokument kan komme paa afveie, og hvis det er et ihændehaverpapir, en vexel eller et konossement, vil ellers vindikation være udelukket ligeoverfor en godtroende erhverver. Omend denne regel ikke gjælder ved andre papirer, vil en paategning om udlægget dog altid være til betryggelse, idet den vil vanskeliggjøre svigagtige dispositioner over dokumentet.

Ved «værdipapir» forstaar udkastet papirer, hvis betydning i omsætningslivet ikke fremtræder i adgangen til at indkræve den deri omhandlede fordring eller rettighed, men i papirets salgbarhed som værdigjenstand. altsaa hvad man i handelssproget pleier at kalde effekter (stats-, kommune-, hypotekbankobligationer og lignende obligationer, aktiebreve). De kan lyde paa navn eller paa ihændehaveren. Jfr. §§ 287—288.

Ved andre legemlige løsøregjenstande kan udlægshaveren sikre sig ogsaa ved tinglysning, og besiddelsestagelse finder derfor ikke her sted, medmindre han forlanger det. For at spare omkostninger og undgaa unødig oprivelse af debitors forhold bør gjenstandene, selv om de tages i besiddelse, ikke fjernes, hvor de uden fare for kreditors sikkerhed kan efterlades paa stedet, jfr. Uts. § 74, T. C. P. § 806. — Udlægshaveren har ingen ret til at faa de udlagte gjenstande i besiddelse; namsmanden kan give dem i hans forvaring, men kan altid kræve sikkerhed som betingelse derfor.

Med hensyn til udlagte dyrs fødning se frd. af 18de april 1781 § 5. Man kan ikke paalægge en fattig debitor at fremføde udlagte dyr og straffe ham for dyrplageri, hvis han ikke magter det. Han bør kunne forlange, at der enten gives ham fornødne midler hertil eller at dyrene fjernes. Fodringen sker i ethvert tilfælde for hans regning; men hvis omkostningerne herved bliver uforholdsmæssige, enten fordi kreditor trækker realisationen i langdrag eller af andre grunde, giver udkastets § 277 ham ret til at forlange salg. Jfr. dom i Retst. 1888 side 246, jfr. Retst. 1888 side 762.

Til § 140. Er en udlagt fordring eller rettighed sikret ved haandpant, omfatter altsaa udlægget ogsaa panteretten. For at sikre sig denne og sættes istand til at gjøre den gjældende, maa udlægshaveren kunne forlange, at den pantsatte gjenstand tages ud af sagsøgtes besiddelse. Da dette imidlertid ikke beror paa en frivillig forføining fra sagsøgtes side, er det billigt at han kan nægte udlevering, indtil der stilles ham sikkerhed for de forpligtelser med hensyn til gjenstandens forsvarlige behandling, som selvfølgelig fremdeles paahviler ham ligeoverfor pantsætteren. Jfr. T. C. P. § 838, Ø. E. § 298.

Til § 141. Denne bestemmelse er en konsekvens af udkastets regel om, at en senere udlægshaver uden hensyn til de tid-

Digitized by Google

ligere kan forfølge sin ret i de udlagte gjenstande, se § 153.

Til § 142. Med hensyn til andet led jfr. § 133 andet led. Naar saadant forbud er nedlagt, vil tredjemand kunne straffes efter straffelovens § 343, hvis han udleverer tingen til sagsøgte.

Til § 143. Første led gjengiver den gjældende regel i lov af 12te oktober 1857, at udlæg medfører panteret. Kommissionen finder ikke grund til heri at foreslaa nogen forandring.[1]

Andet led bestemmer, paa hvilket tidspunkt panteretten ansees stiftet i sammenstød med andre rettigheder. Derimod indlader udkastet sig ikke paa spørsmaalet om, hvorledes deslige kollisioner i de forskjellige tilfælde skal løses, men henholder sig herom til lov af 12te oktober 1857 og de regler, som forøvrig nu gjælder.

Udkastets bestemmelser falder paa et par punkter nær sammen med vor nuværende ret. Med hensyn til patentrettigheder foreskriver lov af 16de juni 1885 § 4, at overdragelser skal anmærkes i patentregistret for at have virkning ligeoverfor det offentlige eller tredjemand. Loven taler ikke om andre retsstiftelser, og det har endog været ansect tvilsomt, hvorvidt budet om registrering gjælder tvangssalg, skjønt lovens ord og lovgrunden ikke synes at berettige til at undtage saadan overdragelse.[2] Ved udlæg i patentret har man altsaa maattet sikre sig ved tinglysning overensstemmende med lov af 1857 § 7. Kommissionen antager imidlertid, at det maa være hensigtsmæssigere og mere betryggende for tredjemand, at ogsaa udlæg anmeldes til patentregistret og indtegnes i dette, og at denne anmeldelse og indtegning bliver afgjørende for udlæggets prioritet i retskollisioner overensstemmende med de nærmere regler, som det da maa blive patentlovens sag at give (jfr. skibsregisterloven af 4de mai 1901 §§ 20—27).[3]

At udlagte penge maa sættes ud af sagsøgtes besiddelse er er klart. Heller ikke udlæg i ihændehaver- og værdipapirer eller gjældsbreve, der er forblevne i debitors besiddelse, er ved tinglysning beskyttet mod godtroende tredjemand, til hvem debitor afhænder eller pantsætter dem, og det maa derfor nu t i l l i g e forlanges, at dokumenterne enten tages i besiddelse eller gives paategning om udlægget.[1] Af disse sikringsmaader er besiddelsestagelse utvilsomt den mest betryggende, idet en paategning let kan oversees og udraderes. Udkastet foreskriver derfor, at dokumenterne skal sættes ud af sagsøgtes besiddelse, og lader det tidspunkt, da dette er skeet, være afgjørende for prioriteten i alle sammenstød med tredjemands ret, idet man ikke finder grund til ved siden heraf at opretholde tinglysning som betingelse for retsbeskyttelse.

Kommissionen har i det hele havt under overveielse, hvorvidt den gjældende ordning med hensyn til tinglysning af udlæg i løsøre fortjener at opretholdes. Det er en bekjendt sag, at afsluttelse af exigibelt forlig med efterfølgende udlæg nu i stor udstrækning benyttes til at omgaa forbudet mod kontraktmæssigt underpant i løsøre. Kreditlovkommissionen af 1846, efter hvis forslag dette forbud indkom i lov af 12te oktober 1857, trak i sit udkast til lov om gjældsinddrivelse konsekvensen heraf og lod udlægshaveren tabe sin sikkerked i rørligt gods, hvis det ikke blev bragt ud af skyldnerens besiddelse (udkastet af 1847 § 10). Da der mod dette forslag gjordes gjældende, at det var for strengt og navnlig at besiddelsestagelse af det udlagte i mange tilfælde vilde kunne medføre store vanskeligheder for kreditor, fandt kreditlovkommissionen at kunne modificere reglen saaledes, at besiddelsestagelse skulde ske inden 3 maaneder, idet man antog,

---

[1] Se om forholdet i andre lande Hagerup: Panteret side 132, note 8.

[2] Se Aubert: Obligationsret III, side 422 (1ste udgave).

[3] Hvis vi faar en lov om beskyttelse af mønstre, taler de samme grunde for ved udlæg i mønsterret at lade registrering træde istedetfor tinglysning. Det i 1904 offentliggjorte kommissionsudkast til ny patentlov § 12 vil dog alene anvende registrering ved frivillige retsstiftelser, jfr. motiverne side 50, og dette standpunkt indtager ogsaa kommissionens udkast til mønsterlov, der blev fremsat som kgl. proposition for stortinget i 1902; se Ot. prp. nr. 23 for 1901—1902, motiverne side 19—21 og udkastets § 9.

[1] Hagerup: Panteret, side 164—165.

Digitized by Google

at auktion i de allerfleste tilfælde maatte kunne afholdes inden et saadant tidsrum. Dette forslag blev dog ikke optaget i propositionen til loven af 1857, idet departementet ogsaa ved en saadan regel fandt betænkeligheder af hensyn til den udsættelse, som uden kreditors skyld kunde fremkomme ved paaanke af exekutioner.

Ogsaa de fleste af nærværende kommissions medlemmer har fundet overveiende betænkeligheder ved paa det heromhandlede punkt at bryde med det bestaaende. De lægger i denne henseende vægt ikke alene paa de vanskeligheder, som det ofte vil medføre for kreditor, men ogsaa paa den oprivelse af debitors forhold og de omkostninger, som vil forvoldes, hvis man i alle tilfælde vil forlange, at udlagt løsøre skal udsættes af debitors besiddelse. Selv om man ikke kræver besiddelsestagelse førend efter 3 maaneders forløb, saa vil dette i mange tilfælde ikke være tilstrækkelig hjælp, da der under vore forhold paa landet, navnlig om vinteren, ofte ikke lader sig iværksætte en realisation med rimeligt udbytte i saa kort tid. Og ialfald vil kravet paa auktion inden 3 maaneder lede til en strenghed i gjældsinddrivelsen, som nu ikke er sædvanlig, og som vil føles ubillig og trykkende af debitorerne. Naar der for udlæggets retsvirkning fastsættes en frist, saaledes som foreslaaet i udkastets § 144, vil der neppe være saa stor fare for, at udlæg skal benyttes til omgaaelse af forbudet mod underpant i løsøre.

En minoritet i kommissionen, for hvem de anførte betragtninger forøvrig ikke vilde være afgjørende ligeoverfor de indvendinger, som kan anføres mod den bestaaende ordning, er dog enig i, at disse i betydelig grad afsvækkes ved bestemmelsen i § 144, og vil derfor undlade at optage nogen dissens.

Om fremmed ret kan oplyses følgende. Den danske konkurslovs § 158 bestemmer, at hvis udlagt løsøre forbliver i skyldnerens besiddelse, taber udlægshaveren sin af udlægget flydende ret overfor skyldnerens kreditorer i tilfælde af konkurs eller senere udlæg, naar han ikke inden 12 uger efter udlægsforretningens slutning iværksætter tvangsauktionen eller under en gjentagelse af forretningen faar det udlagte bragt ud af skyldnerens besiddelse, medmindre han ved paaanke eller ved tredjemands ret har været hindret heri. Forøvrig er i dansk ret ikke besiddelsestagelse af løsøret foreskrevet og heller ikke i noget tilfælde udlæggets tinglysning. Naar der er taget udlæg i fordringer eller rettigheder, maa underretning ske til fordringsskyldneren for at hindre, at han i god tro skal betale eller yde til exekutus, ligesom det for at hindre godtroenhedserhvervelser fra tredjemands side er nødvendigt, at udlagte gjældsbreve forsynes med paategning om udlægget; men disse skridt er ikke i og for sig nødvendige for at sikre udlægshaveren i sammenstød med andre kreditorer[1]. Det danske udkast gjengiver i det væsentlige den gjældende ret. — I Sverige skal udlagte penge tages ihænde af exekutor. Løsøre, som ikke uden skade for kreditors sikkerhed kan efterlades paa stedet, kan fjernes. Efterlades løsøre paa stedet, skal det der sættes i forvaring under exekutors segl, og hvis dette af mangel paa tjenligt forvaringsrum eller af andre grunde ikke kan ske, skal det mærkes med namsmandens segl eller med skriftligt opslag eller paa anden maade, saaledes at det aabenbart sees, at godset er udlagt. Er udlæg taget i fordring eller rettighed, som knytter sig til et ihændehaver- eller ordrepapir, skal exekutor tage dokumentet i forvaring; ved andre fordringer og rettigheder skal fordringsskyldneren og exekutus underrettes om udlægget med forbud til den første mod at betale til exekutus og til denne om at modtage betaling. Naar disse former er iagttagne medfører udlægget panteret. Uts. §§ 74 og 75. — Efter tysk ret maa alle legemlige løsøregjenstande tages i besiddelse af exekutor. Ved andre gjenstande end penge, kostbarheder og værdipapirer kan dette ske ved at gjenstandene forsynes med segl eller mærke, som viser at udlæg er skeet. Iagttagelsen af disse regler er betingelse for, at udlægget skal medføre panteret. Ved udlæg i fordringer eller rettigheder regnes panteretten stiftet fra det øieblik, da fordringsskyldneren er meddelt forbud mod at yde til exekutus. Er der for fordringen eller rettigheden udstedt vexel eller

[1] Nellemann: Exekution side 243—244 og 196—198.

Digitized by Google

andet endossabelt papir, maa dette tages i besiddelse af exekutor. T. C. P. §§ 808, 829, 831 jfr. 846. — Den østerrigske exekutionslov har samme regler som den tyske lov om udlæg i fordringer og rettigheder. Ved andet løsøre har den derimod en ordning, som mere ligner vor rets. De udlagte gjenstande, med undtagelse af penge, sættes ikke ud af debitors besiddelse, medmindre kreditor forlanger det. Men protokollen over enhver udlægshandling skal indsendes til exekutionsretten, som sørger for, at et uddrag af samme indføres i et specielt til dette brug indrettet register, der skal indeholde debitors og kreditors navn, betegnelse af fuldbyrdelseskravet, udlægshandlingens datum, en summarisk fortegnelse over de udlagte gjenstande samt oplysning om, hvor de er forvarede. Naar salg finder sted eller fuldbyrdelsen bliver indstillet, skal der i registret ogsaa indtages oplysning herom. Udlæg medfører panteret, som regnes fra udlægshandlingen og ikke først fra indførelsen i registret. Se Ø. E. §§ 253—256 samt 294, 296 og 325. Om registrets indretning se Geschäftsordnung §§ 257—260 med vedføiede formularer. — Efter den schweiziske gjældsinddrivelseslovs § 98 skal penge, banknoter, ihændehaverpapirer, vexler og andre endossable papirer, guld og sølvsager og andre kostbarheder tages i forvaring af exekutor, men andet løsøre kan, uden at særlige betryggelsesmidler er foreskrevne, efterlades i skyldnerens besiddelse, medmindre kreditor begjærer det fjernet og exekutor finder begjæringen rimelig.

Til § 144. Udlæg er et led i gjældsforfølgningen, og den sikkerhedsret, som det giver i de udlagte gjenstande, tilsigter efter sin tanke egentlig kun at beskytte kreditor, indtil han kan faa realiseret dem og taget sig betalt af udbyttet. Kreditors egen interesse vil i regelen tilsige ham at paaskynde realisationen. Men det er et spørsmaal, om han bør have i sin magt at trække den i langdrag. I vor nuværende ret har debitor neppe noget middel til at tvinge kreditor til at sælge[1].

Udkastet skjelner i denne henseende efter arten af de udlagte gjenstande. Udlæg i fast eiendom og registreret skib hindrer ikke debitor fra i det store og hele at anvende dem efter deres økonomiske bestemmelse eller fra at afhænde dem. Vil kreditor her nøie sig med at sikre sin fordring gjennem udlægspant uden at realisere, har man troet, at det ikke bør være ham forment. Debitor kan naarsomhelst løse forholdet ved at betale. Kan han ikke reise det fornødne beløb ved at pantsætte eiendommen eller skibet, vil dette i regelen betyde, at udlægget har en meget slet prioritet, og da synes kreditors interesse at kræve, at han i ethvert fald kan vælge det beleilige tidspunkt for realisationen. Den almindelige europæiske regel er, at en kreditor kan lade sig indføre for sin fordring i debitors faste eiendom og erhverve sikkerhedshypotek uden nogen pligt til at realisere. Den eneste undtagelse er, saavidt vides, den schweiziske gjældsinddrivelseslov § 116, der forlanger, at tvangsauktion skal ske inden 2 aar.

Udlæg i almindeligt løsøre medfører derimod en stærk indskrænkning i debitors raadighed over de udlagte gjenstande, og det selvom de er efterladte i hans besiddelse. Debitor vil her ogsaa regelmæssig være afskaaret fra at reise penge paa gjenstandene til betaling af gjælden. Hans interesse kræver derfor, at det ikke kan tillades kreditor at beslaglægge dem i det uendelige, men at der fastsættes en frist, inden hvilken realisation skal ske. En saadan frist er, som ovenfor nævnt, ogsaa særlig paakrævet af hensyn til den fare for omgaaelse af forbudet mod kontraktmæssigt underpant i løsøre, som flyder af udkastets regler om, at de udlagte gjenstande ikke behøver at udsættes af debitors besiddelse. Hvad angaar fristens længde, antager kommissionens majoritet, at den navnlig af hensyn til forholdene paa landet, ikke bør sættes kortere end 2 aar.

Kommissionens medlemmer Bøhn, Langeland og Mikkelborg foreslaar 3 aar, medens formanden er mest stemt for at sætte fristen til 1 aar i lighed med den schweiziske og østerrigske lov, se Schw. § 116, Ø. E. § 256.

Ved fristens udløb bortfalder enhver af udlægget flydende ret baade ligeoverfor tredjemand og ligeoverfor debitor, altsaa ogsaa

[1] Se herom Hagerup: Civilproces II side 328—329 med note 34.

Digitized by Google

retten til at realisere[1]. Er udlægget tinglyst, kan debitor selvfølgelig efter udlægshandlingens ophævelse henvende sig til pantebogsføreren og forlange heftelsen udslettet.

Med § 144 maa sammenholdes § 277, der giver debitor ret til ogsaa før udløbet af fristen at forlange realisation af udlagt løsøre under de der omhandlede særegne omstændigheder.

IV. Tvangsbestyrelse af fast eiendom (§§ 145—151).

Se de almindelige motiver side 73. Som her nævnt, har det hos os stedse været antaget, at udlægshaveren har den samme adgang til at tage fast eiendom til brugelighed som den, der efter lovbogens 5—7—8 tilkommer en panthaver. I Danmark har dette derimod været bestridt. Det danske udkast af 1877 bestemte imidlertid, at kreditor kan søge fyldestgjørelse i frugterne og indtægterne af fast eiendom paa den maade, at eiendommen ved fogdens foranstaltning sættes under forvaltning, se §§ 461 og 466. Men i udkastet af 1899 (se §§ 375 og 351 jfr. 348) er dette forandret, saaledes at udlæg i eiendommens indtægter alene kan gives, naar udlæg i eiendommen selv ikke er tilstrækkelig til kreditors fyldestgjørelse; og kun naar saadant udlæg i indtægterne er givet, eller naar exekutus findes at ødelægge eller forringe eiendommen, kan den sættes under en forvaltning, som alene varer, indtil eiendommen paa regelmæssig maade kan realiseres ved tvangsauktion. Mod en videregaaende adgang til tvangsforvaltning anfører udkastets motiver side 139, at den altid vil blive en spekulation paa eierens regning, der let kan føre til tab for denne, nemlig naar eiendommen under administrationen forringes eller konjunkturerne efterhaanden bliver ugunstigere; den fører derved udover de ellers anerkjendte grænser for fyldestgjørelsesadgangen og maa konsekvent medføre, at domhavere ligesaa vel maatte have adgang til at søge fyldestgjørelse gjennem administration af saadanne formuesgoder som f. ex. en handelsforretning, en fabrikvirksomhed, et dampskibsselskab o. s. v.

Nærværende kommission finder ikke denne konsekvens hverken nødvendig eller afgjørende og vil ligeoverfor de øvrige indvendinger bemærke, at tvangsauktion er den hurtigste og bekvemmeste vei til fyldestgjørelse, og at der derfor ikke er synderlig grund til frygt for, at en kreditor vil vælge den langsomme og omsvøbsfulde vei gjennem forvaltning, hvis han har udsigt til ved auktion at komme til sine penge. Men stiller forholdene og konjunkturerne sig ugunstige for saadant salg, mener man, at det ikke bør være kreditor forment at vælge det beleilige tidspunkt for realisationen og imedens som afdrag paa sit tilkommende at oppebære de indtægter, som eiendommens nettoafkastning kan give. Herved vil i regelen ogsaa debitors interesse være bedst varetaget. Erfaring har vist, at det ikke er selve adgangen til at tage eiendommen til brugelighed, som har ledet til misbrug, men den ukontrollerede maade, hvorpaa kreditor nu har kunnet skalte og valte med den. I denne henseende tilsigter udkastets §§ 145—151 at give betryggende regler, som sikrer, at eiendommen bestyres paa en tilfredsstillende maade, og at navnlig dens indtægter først og fremst anvendes til at holde den i forsvarlig stand og til at dække de fordringer, som har prioritet foran udlægshaveren.

Bestyrelsen foregaar under hensyn til de rettigheder, som paahviler eiendommen, se § 147, første led. Den maa altsaa respektere de rettigheder, som er bedre prioriterede end udlægshaveren. Paa grundlag heraf maa det afgjøres, hvorvidt bestyreren kan fjerne leieboere, jfr. frd. 4de decbr. 1795. Er eiendommen afhændet efter udlægshandlingen, har derimod den nye eier, hvis udlægget maa respekteres af ham, ikke krav paa en bedre stilling end exekutus, og hans ret til at blive boende paa eiendommen maa derfor bedømmes efter § 148 andet led[1].

[1] Fristens oversiddelse medfører altsaa en mere omfattende virkning end undladelse af at fornye udlæggets tinglysning inden de i lov af 6te mars 1869 § 1 og skibsregisterlov af 4de mai 1901 § 27 satte frister (10 og 5 aar); jfr. Hagerup: Panteret side 488. — Hvis udkastets § 144 vedtages, bør fristen for tinglysningens fornyelse ved udlæg i løsøre vistnok betydelig forkortes, f. ex. til 3 aar.

[1] Jfr. Hagerup: Civilproces II p. 298.

Digitized by Google

Forøvrig antages de enkelte bestemmelser ikke at foranledige særlige bemærkninger.

Efter tysk og østerrigsk ret er «Zwangsverwaltung» en regelmæssig vei til fyldestgjørelse for udlægshaveren; se Zw. §§ 146—161 og Ø. E. §§ 97—132, hvis regler i hovedtrækkene falder sammen med udkastets. Ogsaa den schweiziske lovs § 102 giver adgang til at sætte udlagt fast eiendom under forvaltning. Ifølge den svenske utsökningslag har derimod debitor i almindelighed ret til at forblive i eiendommens besiddelse og nyde dens indtægter, dog saaledes, at efterhaanden forfaldne forpagtnings- og leieafgifter paa udlægshaverens forlangende skal oppebæres af exekutor eller en dertil beskikket tredjemand og anvendes til hans fyldestgjørelse. Debitor kan bruge eiendommen indenfor grænserne af en regelmæssig og forstandig drift. Alene hvis han ved vanrøgt eller paa anden maade forringer den [1], kan udlægshaveren forlange eiendommen udsat af hans besiddelse og overgivet til en forvalter. Uts. §§ 80 og 81.

9de kapitel.

Almindelige bestemmelser om dækning af udlagt gods.

Til § 152. Se de almindelige motiver side 73 flg. Dækning af fast eiendom sker altid ved tvangsauktion, jfr. dog §§ 145—151. Om underhaandssalg af udlagt løsøre se §§ 287—289. Om dækning af udlagte fordringer og rettigheder gives særlige regler i §§ 305—327. Særlige regler er ogsaa foreskrevne for visse andre gjenstande i kap. 13.

Til § 153. At en kreditor har taget udlæg i debitors gods, bør ikke være til hinder for, at en anden kreditor ogsaa søger fyldestgjørelse deraf, naar dette kan ske uden skade for den ret, som den første allerede har erhvervet. Udkastet giver derfor enhver udlægshaver ret til at forlange realisation, uden at han, selv ved løsøre, er nødt til paa forhaand at udløse tidligere udlægshavere (jfr. § 278). Disses ret ansees tilstrækkelig varetaget ved fast eiendom og registreret skib derigjennem, at tvangssalget ikke kan foregaa uden overtagelse eller paahefte af deres krav, og, hvor det gjælder løsøre, derved, at det *ex officio* paasees, at det fornødne beløb af realisationsudbyttet fortrinsvis anvendes til deres dækning (jfr. §§ 283, 304, 312 tredje led, 308 andet led, 320 tredje led, samt 328—334). Jfr. motiverne til §§ 106—108.

Efter vor nuværende ret kan en udlægshaver ikke ansees berettiget til at realisere løsøre uden foregaaende udløsning af dem, der tidligere har taget udlæg i samme gjenstande, se Hagerup: Panteret, 2den udgave side 394—395 med note 9 jfr. 1ste udgave side 415 note 11. I Kreditlovkommissionens reviderede udkast til lov om gjældsinddrivelse (1853) § 9 foresloges dette forandret. Dansk auktionslov § 11 har ogsaa samme regel som udkastet, ligesaa svensk, tysk, østerrigsk og schweizisk ret, idet der overalt er sørget for auktionsudbyttets fordeling under offentligt tilsyn.

Til § 154. Begrundelsen for denne bestemmelse, som er hentet fra Schw. §§ 123 og 133, er given i de almindelige motiver side 76. Afgjørelsen er overladt til rettens diskretionære skjøn efter samtlige foreliggende omstændigheder, gjældens art, debitors økonomiske forhold og tidligere optræden i anledning af gjælden, de udlagte gjenstandes betydning for ham o. s. v. Retten bør selvfølgelig først og fremst forvisse sig om, at skyldneren virkelig har udsigt til at klare de resterende afdrag, og vil selvfølgelig ogsaa mindre let indrømme udsættelse, naar debitor fremsætter sin begjæring i yderste tid før auktionen, eller naar han tidligere har udhalet tiden med uindfriede løfter om betaling. Jfr. Ø. E. § 201.

Til § 155. En forkjøbsret kan gjennem en tinglyst overenskomst paaheftes fast eiendom saaledes, at den maa respekteres af enhver, som ikke har en ældre tinglig ret, altsaa ogsaa af en senere udlægshaver, som vil realisere eiendommen med hjemmel af sit ud-

[1] F. ex. ved uforsvarlig hugst i skoven; derimod ansees hugst til salg ikke i og for sig som utilladt. Se idethele Trygger: Kommentar side 261—265.

Digitized by Google

læg[1]. Ved en saadan tvangsauktion maa da den forkjøbsberettigede kunne forlange at indtræde i det høieste bud. Dette kan virke høist uheldigt paa auktionens udfald, da liebhabere vil have liden opfordring til at byde, naar de har grund til at tro, at deres bud i ethvert fald bliver frugtesløst. Udkastet bestemmer derfor, at forkjøbsret ikke kan udøves ved tvangsauktion. Men forøvrig behandles ved auktionen den tinglige forkjøbsret som andre lignende heftelser. Den forkjøbsberettigede faar speciel underretning om auktionen paa samme maade som andre rettighedshavere (§ 171). Er forkjøbsretten prioriteret foran rekvirenten, kan eiendommen ikke sælges, medmindre kjøberen er villig til at overtage den udenfor kjøbesummen; er den prioriteret efter rekvirenten skal eiendommen opraabes alternativt med eller uden paahefte af forkjøbsretten (§ 185). Udkastets ordning stemmer med tysk ret, se B. G. B. § 1093 jfr. § 512 og Zw. § 48.

Hvorvidt en kontraktmæssig gjenkjøbs- eller løsningsret, som er tinglyst, kan tillægges større virkning end en tinglyst kjøbekontrakt, er vistnok et tvilsomt spørsmaal, men isaafald maa de samme regler som ved forkjøbsret finde anvendelse[2].

De legale forkjøbs- og gjenkjøbsrettigheder, som vor ret kjender, kan neppe heller nu gjøres gjældende ved tvangsauktion. Hvis en skibspart sælges ved auktion, bortfalder efter sjøfartsl. § 20 medrederes løsningsret, naar den bestyrende reder 3 dage før auktionen er bleven underrettet om den. Kommissionen forudsætter, at denne bestemmelse vedbliver at gjælde.

Til § 156. Hvad her er udtalt, maa ogsaa nu antages at gjælde hos os. Hagerup: Panteret side 292—293.

Til § 157. Jfr. straffelovens § 401.

[1] Det synes dog tvilsomt, om forkjøbsretten kan medføre en saa vidtgaaende virkning, uden hvor den er forbeholdt af sælgeren ved eiendommens overdragelse, se Aubert: Obligationsret III side 235 note 1.

[2] Jfr. Hagerup: Kjøb og Salg side 11 (2den udgave), Aubert: Obligationsret I, side 62—63 og III side 231 (2den udgave) Retst. 1907, side 569. — Den tyske civillovbog anerkjender ikke nogen kontraktmæssig gjenkjøbs- eller løsningsret med tinglig virkning.

10de kapitel.

Tvangsauktion over udlagt fast eiendom.

I. I de almindelige motiver er der under henvisning til de store økonomiske interesser, som knytter sig til ordningen af tvangsauktion over fast eiendom, særlig pegt paa to reformkrav: afskaffelse af de mange særskilte auktioner over samme faste eiendom og en mere betryggende stilling for dem, der ved siden af auktionsrekvirenten har rettigheder over eiendommen.

Det var en gammel overtro, at fast eiendom ikke kunde sælges før ved 3dje gangs auktion. Ogsaa efterat lov af 30te august 1842 § 11 havde fjernet enhver tvil om rekvirentens ret til at sælge selv ved første auktion, er det dog sjelden, at denne ret bliver benyttet, og man ser jævnlig ikke blot 3, men flere auktioner successivt afholdt over en eiendom efter rekvisition af samme kreditor. Ulemperne ved disse hyppig gjentagne auktioner er indlysende. De fører med sig forestillingen om, at de første auktioner ikke er en alvorlig sag. Som følge heraf opsætter debitor med at betale selv i tilfælde, hvor han har anledning dertil. Konkurrerende rettighedshavere undlader af samme grund at møde og varetage sit tarv. Og ingen kan fortænke alvorlige liebhabere i, at de ikke møder op ved en auktion, hvor de har grund til at tro, at deres bud ikke vil blive antaget. Resultatet er, at ingen eller alene utilfredsstillende bud opnaaes, og deraf følger igjen nødvendigheden af nye auktioner. Imedens paaløber nye omkostninger til skade for debitor og hans kreditorer, og de exekutive myndigheder bebyrdes med unyttigt arbeide.

En anden kilde til de mange auktioner er, at auktion i vor nuværende lovgivning er ordnet som en ensidig forfølgning af den enkelte kreditors ret. Enhver, som har krav paa fyldestgjørelse af fast eiendom, maa begjære og holde sin egen auktion. Rekvirenten afholder auktionen udelukkende paa sine egne vegne, og andre udlægs- og panthavere med exigibel fordring er hverken berettigede eller forpligtede til at deltage i forfølgningen. Vi ser derfor daglig flere auktioner berammet over en og samme eiendom efter rekvisition

Digitized by Google

af forskjellige fordringshavere. De betydelige omkostninger, som herved voldes, udarmer ofte debitor og forringer de laverè prioriteters adgang til fyldestgjørelse, ligesom der kan opstaa vanskelige kollisioner, naar de flere auktioner virkelig bliver afholdte og derunder gjorte bud approberede. Og det er klart, at disse samtidige auktioner over samme eiendom og de tvistemaal, som deraf kan reise sig, let vil virke forvirrende paa liebhabere og svække kjøbelysten, og saaledes i det hele lede til et lidet gunstigt økonomisk resultat.

Det princip, at tvangssalget alene tilsigter at skaffe den realiserende kreditor fyldestgjørelse, har ogsaa medført, at auktionen foregaar uden tilstrækkeligt hensyn til de øvrige interesseredes tarv [1].

I denne henseende maa først fremhæves, at de medberettigede udenfor enkelte undtagelsestilfælde ikke faar anden underretning om auktionen end den, som ligger i dens almindelige bekjendtgjørelse. Det vil derfor ikke sjelden hænde, at de ikke paa forhaand har kundskab om auktionen og saaledes er afskaarne fra at møde op og varetage sine interesser.

Dernæst, at det er rekvirenten, som opstiller auktionsvilkaarene. Med hensyn til disses indhold paalægger vistnok loven ham enkelte indskrænkninger, ligesom det i sin almindelighed maa gjælde, at han ikke har ret til at opstille vilkaar, der er usædvanlige eller egnede til at virke afskrækkende paa bydere. Men der paahviler ham ingen pligt til at affatte auktionsvilkaarene med den fuldstændighed og klarhed, som er af betydning for et heldigt salg. Er rekvirenten selv sikker paa at faa dækning, vil han være tilbøielig til at tage sig vilkaarenes affattelse saa let som muligt og ikke have nogen særlig opfordring til at sørge for, at der i samme gjøres omhyggelig rede for alle de eiendommen vedrørende forhold, som det maatte være kjøbere magtpaaliggende at komme til kundskab om. Og det er vanskeligt for medberettigede, hvis interesse lider ved disse mangler, at faa dem rettet. En appel af auktionen, fordi den som følge af ufuldstændige eller utydelige vilkaar har givet et slet resultat, vil regelmæssig være udelukket. De medberettigede er henviste til at møde under auktionen og forlange vilkaarene affattede tydeligere og fuldstændigere. Men hvis rekvirenten ikke vil indgaa herpaa, kan auktionsretten, hvor vel begrundet den end finder forlangendet, ikke selv gjøre forandring i vilkaarene, men alene — og det kun naar disse maa betegnes som ligefrem ulovskikkede — nægte auktionen fremme. Heri er jo liden hjælp for en medberettiget, som netop har sin interesse af, at auktion nu kan foregaa.

Uheldigt er det fremdeles, at der ikke er adgang til enten i auktionsvilkaarene eller forøvrig i forbindelse med auktionen at faa nogen bestemmelse om, til hvem kjøberen skal betale den del af kjøbesummen, der ikke medgaar til dækning af rekvirentens fordring. For kjøberen er det af interesse at faa vide, til hvem han kan betale med befriende virkning, og enhver uklarhed med hensyn til dette punkt vil kunne have en uheldig indflydelse paa auktionens udfald, særlig hvis prioritetsforholdene er indviklede og det saaledes er vanskeligt for kjøberen at bedømme, hvem der er berettiget til andel i kjøbesummen, og hvormeget enhver skal have. Naar ikke spørsmaalet om auktionens fremme afhænger deraf, savner auktionsretten nu myndighed til at afgjøre tvist herom mellem de berettigede. Ogsaa af disse føles det ofte som en ulempe, at der ikke er en let og bekvem adgang til at faa en saadan tvist afgjort i forbindelse med auktionen.

Endvidere er det rekvirenten, som afgjør, om et afgivet bud skal antages eller forkastes, uden at der tilkommer hverken de øvrige rettighedshavere eller debitor nogen indflydelse herpaa. Rekvirenten udøver vistnok denne ret under ansvar og paadrager sig erstatningspligt, hvis han med vilkaarlig tilsidesættelse af de andre berettigedes interesse forkaster eller antager et bud. Men erfaring viser noksom, at udsigten til erstatningsansvar eller endog til, at auktionen kan blive annulleret, ikke hindrer misbrug, og at der saaledes er fuld opfordring til at stille spørsmaalet om approbation under auktionsrettens kontrol.

II. Kommissionen antager, at man for

[1] Jfr. med den følgende udvikling motiverne til det danske udkast af 1877 side 204 flg.

Digitized by Google

at opnaa en tilfredsstillende ordning i ovennævnte og andre retninger maa opgive individualforfølgningen som udelukkende princip for auktionen og indrette denne med det formaal for øie, at den i høiere grad end nu bliver et middel til fyldestgjørelse for alle eiendommens kreditorer. Hertil kræves, at disse særlig indkaldes til den berammede auktion og tvinges til at deltage i denne, hvis de vil optræde forfølgende; at der tillægges dem indflydelse paa auktionens gang, samt at auktionsretten udstyres med fornøden myndighed til at dømme mellem stridende interesser og til at varetage alles tarv.

Paa disse grundsætninger har flere nyere lovgivninger bygget. Som forbilleder er i udkastet særlig benyttet den tyske rigslov om tvangsauktion og tvangsforvaltning af 24de mars 1897, der i hovedtrækkene stemmer med den preussiske lov af 13de juli 1883; den danske lov om tvangsauktioner af 9de april 1891, der er bygget paa proceslovudkastet af 1877 og i det væsentlige gjenfindes i udkastet af 1899, samt den svenske utsökningslag af 10de august 1877.

III. Udkastet opstiller grundsætningen om auktionens enhed. Saalænge en rekvireret auktion er igang, kan ingen yderligere auktion efter rekvisition af andre kreditorer besluttes over samme eiendom, men disse har alene ret til at tiltræde forfølgningen i den stilling, hvori den for tiden staar. Fra tiltrædelsen har imidlertid enhver af rekvirenterne samme ret, som om auktionen var besluttet ifølge hans begjæring; om saaledes en rekvirent træder tilbage eller hans forfølgning forøvrig indstilles af en grund, som ikke vedkommer de øvrige, fortsættes auktionen for disses vedkommende (§ 166).

Saasnart auktion er besluttet, har namsretten paa embedsvegne at træffe de fornødne forberedelser til dens lovlige og hensigtsmæssige udførelse. Den berammer auktionen og udsteder kundgjørelse derom (§§ 168—170). Gjenpart af kundgjørelsen meddeles de interesserede, som retten ved udstedelsen kjender, forsaavidt de enten er panthavere eller har prioritet efter eller ved siden af rekvirentens krav eller, om der er flere rekvirenter, den bedst prioriterede. I forbindelse med gjenparten meddeler retten vedkommende interesserede underretning om, efter hvilke rettighedshaveres begjæring og for hvilke krav auktionen fremmes (§ 171).

Kundskab om eiendommens hæftelse skaffer namsdommeren sig direkte af pantebøgerne, hvis han selv er pantebogsfører, og ellers gjennem erhvervelse af panteattest, ligesom han kan kræve oplysninger af parterne (§§ 165 og 196). Tillige opfordres i kundgjørelsen enhver, som har nogen rettighed over eiendommen, der ikke var tinglyst ved auktionens berammelse, om at anmelde den for namsretten (§ 169 nr. 4).

Auktionsvilkaarene fastsættes af namsretten. Denne udarbeider paa forhaand et udkast, hvorom den nærmere kan forhandle med de interesserede; udkastet fremlægges derefter i auktionsmødet og den endelige fastsættelse af vilkaarene sker i samme, efterat de tilstedeværende har faaet anledning til at udtale sig (§§ 196, 197 og 200). Med hensyn til auktionsvilkaarenes indhold opstilles en række regler. I disse lovbestemte vilkaar kan enhver interesseret forlange ændring, men hvis ændringen vilde medføre skade for en anden interesseret, kræves dennes udtrykkelige samtykke; dette skal retten *ex officio* vaage over, og en interesseret, som udebliver, er altsaa sikret mod, at hans tarv vilkaarlig tilsidesættes af de mødende (§§ 181—195). Som lovbestemte auktionsvilkaar, der særlig sigter paa at gjøre de lavere prioriteters stilling bedre end nu, kan mærkes § 192, der bestemmer, at ogsaa de foran rekvirenten prioriterede rettighedshavere med forfalden fordring pligter at give kjøberen kredit i 3 maaneder, og § 193, ifølge hvilken ogsaa de efterstaaende prioriteter kan forlange sikkerhed af kjøberen, naar han vil benytte sig af betalingsfristen. Tvist om, hvorvidt den tilbudte sikkerhed er fyldestgjørende, afgjøres i ethvert tilfælde af namsretten, enten det er rekvirenten eller en anden rettighedshaver, som har forlangt den.

Først naar auktionsvilkaarene er fastsatte, begynder den egentlige auktionshandling (§ 201). Retten har herunder at paase, at ingen byder tilstedes, som efter loven er

Digitized by Google

udelukket, eller som ikke er tilstrækkelig legitimeret som fuldmægtig for den, paa hvis vegne han siger sig at byde (§ 202).

Ogsaa afgjørelsen af, hvorvidt afgivne bud skal antages eller forkastes, har udkastet lagt i rettens haand. Efter auktionshandlingens slutning foregaar der strax i selve auktionsmødet under dommerens ledelse en forhandling mellem de tilstedeværende interesserede om, hvorvidt tilslag skal gives. «Tilslag» er efter udkastets sprogbrug det tekniske udtryk for det, som man nu pleier at kalde «approbation». Udkastets regel er, at det høieste bud skal antages, men det opstiller en række tilfælde, i hvilke retten enten i henhold til fremsat indvending eller paa embedsvegne skal nægte tilslag. Indvending maa for at komme i betragtning fremsættes paa stedet, og hvis afgjørelse ikke kan ske i auktionsmødet, kan alene en kortere udsættelse finde sted (§§ 209—217). Udkastet søger saaledes saavidt muligt at koncentrere forhandlingen om tilslag til selve auktionsmødet, da det selvfølgelig er af den største vigtighed baade for kjøberen og for de øvrige interesserede snarest muligt at bringe paa det rene, hvorhvidt et bindende salg er kommet istand. Paa dette hensyn hviler ogsaa udkastets regler om adgangen til kjæremaal mod beslutningen om tilslag (§§ 260—265).

Udkastet søger, saavidt muligt, at gjennemføre som regel, at der kun holdes én auktion. Er der ved auktionen opnaaet et bindende bud, skal det antages og salg altsaa ske, hvis der ikke foreligger nogen grund, som efter loven berettiger til at nægte tilslag (§§ 210—215). Er intet bud opnaaet, kan ny auktion finde sted, og det samme gjælder, naar tilslag er nægtet, forudsat at grunden ikke medfører, at forfølgningen idethele maa indstilles (§§ 208 og 219 jfr. 220).

Naar tilslag er givet, foretager namsretten auktionsopgjøret (§ 238 flg). Til forberedelse af dette udarbeider retten en fortegnelse over de eiendommen paahvilende krav i den orden, hvori de antages berettigede til fyldestgjørelse af kjøbesummen. Ved udarbeidelsen lægges pantebøgernes udvisende og de indkomne anmeldelser til grund. Denne fortegnelse er et vigtigt led i den foreslaaede ordning. Naar den overensstemmende med udkastets regler er endelig fastsat, danner den grundlaget ikke alene for kjøbesummens fordeling mellem eiendommens kreditorer, men ogsaa for kjøberens forpligtelser saaledes, at eiendommen tilfalder ham fri for alle heftelser, som ikke er opført i fortegnelsen og som han ikke ved auktionsvilkaarene særlig har overtaget (se nærmere herom nedenfor). Til forhandling om auktionsopgjøret berammer retten samtidig med auktionens berammelse et møde, der i regelen holdes 3 uger efter tilslaget. I dette møde fremlægges fortegnelsen, og efterat den i tilfælde er fuldstændiggjort og rettet i henhold til senere anmeldelser og oplysninger, opfordres de mødende interesserede til at erklære, om nogen reiser indvending mod den. Hvis ingen paa stedet reiser indvending, gjælder fortegnelsen som fastsat, og kjøberen har overensstemmende med samme at afgjøre sine forpligtelser umiddelbart til vedkommende berettigede. (§ 249). Fremsættes der nogen indvending, hører den under namsrettens afgjørelse, hvis den har betydning for spørsmaalet om, hvem der har krav paa betaling af den kontante kjøbesum eller hvilke heftelser bortfalder ved tilslaget; ellers henvises indvenderen til at gjøre sin ret gjældende ved de almindelige domstole (§ 250). Forhandlingerne om fortegnelsens fastsættelse giver saaledes rettighedshaverne adgang til i temmelig vid udstrækning at faa spørsmaalet om deres krav og disses prioritet afgjort af namsretten.

Virkningen af tilslaget er, at kjøberen bliver eier af eiendommen, hvis dette ikke ifølge kjæremaal ophæves (§ 233).

Dette er dog ikke saaledes at forstaa, at en eier, hvis eiendomsret er krænket ved udlægget og den paafølgende auktion, mister den. Han varsles vistnok i auktionsvilkaarene om at melde sig senest inden tilslaget (§ 169 nr. 5), men hvis han undlader dette og ikke har paakaldt namsrettens afgjørelse af sin ret før auktionssalget, er han ikke udelukket fra at gjøre sit vindikationskrav gjældende mod kjøberen gjennem søgsmaal for de almindelige domstole (§ 233 andet led).

Anderledes staar sagen med hensyn til begrænsede tinglige rettigheder, der ikke ved

Digitized by Google

auktionen er komne i betragtning. Ved tilslaget bortfalder alle heftelser, der ikke dækkes af kjøbesummen og ikke er overtagne udenfor denne, eller som efter auktionsvilkaarene ikke fremdeles skal hvile paa eiendommen (§ 235). Ved spørsmaalet om, hvorvidt en heftelse bortfalder som udækket af kjøbesummen, lægges den ovenomhandlede fortegnelse til grund (§ 249 andet led). Kjøberen erhverver altsaa eiendommen fri for alle heftelser, der ikke er opført i fortegnelsen og som han ikke ved auktionsvilkaarene særlig har overtaget (jfr. §§ 185 og 186). Selv om en heftelse ved en feil eller forsømmelse ikke er medtagen i fortegnelsen, bortfalder den. Der kan altsaa komme til at finde sted en virkelig præklusion af rettigheder. Dette vil dog ikke hyppig blive tilfældet. Rettigheder over fast eiendom vil i regelen fremgaa af pantebøgerne, auktionen kundgjøres paa en betryggende maade og rettighedshavere varsles deri om betimelig at melde sig; og udkastet har endvidere ved bestemmelserne i § 186 sikret for præklusion visse ofte forekommende rettigheder, som ikke kan erfares af pantebøgerne (hævdede servituter o. lign.). Da det saaledes vil blive temmelig usædvanligt, at retstab af denne art vil opstaa, ialfald hvor rettighedshaveren ikke har gjort sig skyldig i en paatagelig forsømmelse, har kommissionen ikke fundet overveiende betænkeligheder ved at gaa med paa denne nu hos os ukjendte præklusion i betragtning af de fordele, som dermed er forbundne. Det er nemlig klart, at jo bedre man sikrer eiendomserhvervelse ved tvangsauktion, desto mere udsigt vil det være til at faa eiendommen udbragt til høieste pris. Og trangen til at sikre kjøberen ved at erklære tilintetgjorte saadanne retskrav, som han ikke har kunnet være forberedt paa, er saameget større ved tvangssalg end ved frivilligt salg, fordi han ikke har en sælger som hjemmelsmand, af hvem han kan forlange paalidelige oplysninger og søge regres hos, hvis eiendommen viser sig at være stærkere beheftet end ved kjøbet forudsat (jfr. § 156). Endvidere maa bemærkes, at den, hvis rettighed saaledes bortfalder ved tilslaget, ikke er udelukket fra hos den eller dem, der paa grund heraf har faaet dækning, at indtale den berigelse, som de har vundet paa hans bekostning (§ 254).

IV. Naar bortsees fra den retmæssige eiers vindikationskrav, kan der ifølge udkastet ved auktionen siges at foregaa et opgjør mellem alle, som har rettigheder over eiendommen. Denne ordning af auktionen har, som før nævnt, sit forbillede i tysk, dansk og svensk ret. Den betegnes undertiden som en specialkonkurs i eiendommen. Dette navn bør dog helst undgaaes; thi ved siden af ligheder gjælder paa vigtige punkter væsentlig andre regler end om konkurs. I denne henseende bemærkes, at den engang aabnede konkurs ikke mere kan stanses af rekvirenten, medens auktion indstilles, naar alle, som har indgivet auktionsbegjæring, forlanger det, inden et bindende bud er afgivet i auktionsmødet (§§ 177 og 166 sidste led). Naar auktion er besluttet, bortfalder vistnok adgangen til yderligere auktion, men ikke til anden gjældsforfølgning, ligesaalidt som debitors ret til at forføie over eiendommen ophører (jfr. § 237). Auktionen tilsigter ikke endelig at løse forholdet mellem alle berettigede. Hvis deres krav ikke af anden grund er forfaldne, saa forfalder de ikke ved selve auktionen, men vedbliver at hvile paa eiendommen som forhen, forsaavidt de dækkes af det antagne bud (§ 190). Rekvirenten kan ogsaa kun forlange eiendommen solgt, naar de foran ham prioriterede rettighedshavere kan faa fyldestgjørelse (§ 184). Endelig kan nævnes, at retten vistnok gjennem fastsættelsen af fortegnelsen kan siges at fordele kjøbesummen mellem de berettigede, men udbetalingen sker i almindelighed direkte til disse af kjøberen, og retten har kun befatning dermed, naar nogen del af auktionspengene er deponeret i dens varetægt i paavente af, at en opstaaet tvist kan blive afgjort (§§ 249, 251 andet led og 257).

V. Udkastet henlægger auktionen under namsretten. Nu hører ogsaa auktionen under en dommer, men denne kan, foruden af sin edsvorne fuldmægtig, lade auktionsmødet bestyre af lensmanden eller en anden af amtmanden autoriseret mand; sportell. af 6te august 1897 § 46 forudsætter ligefrem, at auktionsmøde paa landet altid bestyres af lensmanden, naar reise er fornøden. Dette medfører nu ingen synderlig vanskelighed, men

Digitized by Google

den ledende stilling, som udkastet anviser retten under auktionens hele gang, gjør det mere ønskeligt, at ogsaa selve auktionsmødet bestyres af dommeren. Imidlertid har man dog troet for at spare omkostninger at burde give adgang til at lade auktionsmøde paa landet bestyre af namsmanden (§§ 221—230).

I. Almindelige bestemmelser (§§ 158—162).

Til § 158. Efter lov af 4de juni 1892 § 34, jfr. lov af 14 juli 1827, er den saakaldte løsningsfrist nu 6 maaneder for faste eiendomme paa landet og i ladestederne og 2 maaneder for kjøbstadeiendomme.

I fremmede lovgivninger kjender man i regelen ingen anden frist end den, som ligger i, at auktionen skal kundgjøres en vis tid før afholdelsen. Schw. § 116 foreskriver dog, at auktionen først kan begjæres 6 maaneder efter udlægshandlingen. Jfr. ogsaa Ø. E. § 169 andet led, hvorefter der skal hengaa mindst 3 maaneder mellem auktionsbegjæringens antagelse og auktionsdagen.

Kommissionen antager, et der er grund til hos os i debitors interesse at beholde en frist og vil foreslaa denne sat til 2 maaneder baade i by og paa landet.

Fristen bør efter kommissionens mening have den betydning, at auktionen først efter dens udløb kan begjæres, i modsætning til nu, da den ikke ansees som hindring for, at auktionen berammes og kundgjøres. Vistnok bliver omkostningerne herved nu debitor uvedkommende, hvis auktionen indstilles, fordi debitor betaler inden fristens udløb, men allerede auktionens berammelse og kundgjørelse vil kunne bidrage til at svække debitors økonomiske stilling og gjøre det vanskeligere for ham at skaffe midler til at ordne sig i mindelighed.

Af hensyn til de betydelige ulemper, som regelmæssig vil være forbundet med, at en iværksat auktion over fast eiendom senere omstyrtes, bør det forlanges, at det grundlag, i henhold til hvilket gjældsinddrivelsen sker, har vundet retskraft. Jfr. D. § 388, Uts. § 40 jfr. § 51.

Til § 159. Jfr. Hagerup: Civilproces II side 410 og Panteret side 271 og de der i note 14 nævnte domme; jfr. ogsaa udkastets § 363.

Hvis den nye eier anmelder sin ret for namsretten, er han efter § 160 interesseret og vil som saadan faa speciel underretning om auktionen, se § 171. Mener han sig berettiget til at modsætte sig auktionen, f. ex. fordi rekvirentens udlæg ikke var tinglyst, da eiendommen blev tilhjemlet ham, saa kan han før eller under auktionen protestere mod dens videre fremme eller reise indvending mod tilslag (§ 212 nr. 3); og sælges eiendommen, uden at han har gjort sin ret gjældende, kan han søge den tilbage fra kjøberen (§ 233 andet led).

Til § 160. For at undgaa vidtløftighed i vedkommende specielle paragrafer vil det være hensigtsmæssigt at sammenfatte under en almindelig betegnelse de personer, hvis interesse i eiendommen giver dem krav paa at tilkaldes til auktionen og at øve indflydelse paa dens gang. Jfr. Zw. § 9.

Til § 161. En saadan indførsel vil komme til namsrettens kundskab enten direkte gjennem panteregistret eller gjennem panteattesten, jfr. § 165 *i. f.* Indførselen vil lette arbeidet for namsretten, som skal besørge tilstillelserne, ligesom den vil bidrage til at sikre rettighedshaverne, at de virkelig faar den underretning om auktionen, som tilkommer dem, og derigjennem til at forebygge afbrydelser af auktionen. Bestemmelsen antages ogsaa at kunne faa nogen betydning for pantekrediten, idet folk vistnok vil blive mere tilbøielig til at laane ud penge paa eiendomme, der ligger udenfor deres hjemsteds nærmeste omgivelser, naar de paa denne maade kan sikre sig strax at faa paalidelig underretning om mulige tvangsauktioner. Jfr. Zw. § 5.

Til § 162. Paa den tvangsauktion, som ifølge lov af 9de juni 1903 § 4 skal finde sted over fast eiendom m. v., som udlænding i strid med lovens forskrifter har erhvervet (jfr. love om adgang til at erhverve skog, bergværk eller vandfald af 12te juni 1906, 28de mai 1907 og 24de januar 1908), passer udkastets regler ikke. Det fornødne herom maa derfor enten bestemmes i indførelsesloven

Digitized by Google

eller i forbindelse med den paatænkte lov om frivillige auktioner.

II. Auktionens indledning og forberedelse (§§ 163—174).

Til § 164. Debitor faar nu ingen anden meddelelse om auktionen end den, som ligger i dens almindelige bekjendtgjørelse. Det synes imidlertid klart, at han har et billigt krav paa at faa speciel underretning om, at auktion er besluttet over hans eiendom, og det saa betimelig, at han kan faa tid til at ordne sig med kreditor eller til forøvrig at varetage sit tarv.

Til § 165. I de jurisdiktioner, hvor stillingen som namsdommer og pantebogsfører ikke kommer til at beklædes af samme embedsmand (f. t. Kristiania, Aker, Drammen, Kristiansand, Bergen og Trondhjem) vil en panteattest være nødvendig ved spørsmaalet om, hvem der skal ansees som interesseret, altsaa først og fremst, hvem der skal have særlig underretning om auktionen overensstemmende med § 171. Overalt hvor namsdommeren selv er pantebogsfører, er det forudsætningen, at han direkte af pantebøgerne skaffer sig underretning om alt, som kan være af betydning for auktionen.

Til § 166. Her udtales grundsætningen om auktionens enhed. Jfr. Ø. E. §§ 139, 206, Zw. § 27, D. § 406 andet led samt de indledende bemærkninger til nærværende kapitel.

Hvis den sagsøger, i henhold til hvis begjæring auktionen er besluttet, tager sin begjæring tilbage, kan altsaa auktionen fremmes i henhold til en tiltraadt sagsøgers begjæring. Men betingelsen herfor er, at sagsøgte er tilstillet underretning om tiltrædelsen inden 14 dage før auktionen (§ 166 andet led jfr. § 164 andet led). Er tilstillelsen ikke skeet inden denne tid, medfører dette dog ikke, at auktionen indstilles, men alene, at den maa omberammes (§ 176 andet led). Forøvrig er der intet til hinder for tiltrædelse i de sidste 14 dage før auktionen; men vedkommende sagsøgers krav kan da ikke lægges til grund ved beregningen af det mindste bud (§ 184 andet led).

Til § 167. Se lov af 8de juni 1895 nr. 1 § 5. Bestemmelsen vil særlig finde anvendelse, hvor et industrielt anlæg i henhold til lov af 1895 § 2 er pantsat med inventarium, og sagsøgeren derefter har taget udlæg alene i anlæggets faste eiendom, idet der ikke i henhold til udkastets § 111 under udlægshandlingen er fremsat forlangende om, at inventariet skal betragtes som tilbehør.

Med hensyn til andet led jfr. justitsdepartementets cirkulære af 6te juli 1895. Ved tredje led bemærkes, at lov 1895 § 5 giver auktionsrekvirenten samme adgang til dækning af den hele kjøbesum, som om hans panteret tillige havde omfattet inventariet, hvilket medfører for ham en ganske ugrundet og uretfærdig berigelse paa andres bekostning. Den kongelige proposition (O. nr. 18 for 1894) forslog en deling efter skjøn, og det er efter nærværende kommissions mening den eneste rimelige ordning. Jfr. § 245 og § 174 tredje led.

Om fremgangsmaaden ved auktionen se § 183.

Til § 168. Tiden for auktionen maa sættes saaledes, at den i § 170 satte frist af 4 uger fra kundgjørelsens indrykkelse i Kundgjørelsestidende, kan iagttages; se nærmere denne paragraf.

Med hensyn til stedet er det nu regelen, at auktionen holdes paa auktionsforvalterens kontor, selv om dette ligger i en by og eiendommen paa landet, og uden at parternes ønske om, at auktionen holdes paa aastedet, er afgjørende; dog antages enhver af parterne at kunne forlange, at auktionen holdes inden det tinglag, hvor eiendommen ligger, jfr. skrivelse af 31te mai 1865 og af 19de juni 1903. Udkastet bestemmer, at auktionen som regel skal holdes i det herred eller den by, hvor eiendommen ligger, men giver adgang til at holde den paa et andet sted i jurisdiktionen eller i en til denne stødende by (hvor f. ex. dommeren eller lensmanden bor), naar nogen af parterne begjærer det eller retten finder det hensigtsmæssigt. Ved landeiendomme bør auktionen da, naar intet særligt taler derimod, fortrinsvis berammes til afholdelse inden herredet, forat auktionsmødets bestyrelse kan overtages af namsmanden. Jfr. § 221.

Til § 169. Jfr. frd. af 19de december 1693 § 10. Den faste eiendom maa tydelig og nøiagtig betegnes. Hertil er det nødvendigt, at dens matrikulnumer angives; det

Digitized by Google

er selvfølgelig nyttigt, at ogsaa dens skyld oplyses i kundgjørelsen, jfr. skrivelse af 20de november 1890. Med hensyn til løsøre er det tilstrækkeligt, at gjenstandenes almindelige art angives, jfr. cirkulære af 6te juli 1895. — Auktionen bør betegnes som tvangsauktion, derimod forlanger udkastet ikke angivelse af rekvirenten og hans krav, da auktionen senere kan blive tiltraadt af andre rekvirenter, og det paa dette tidspunkt ikke kan vides, i henhold til hvilke krav auktionen endelig bliver afholdt; dette kan jo ogsaa være publikum ligegyldigt, og vedkommende interesserede faar speciel meddelelse derom ifølge § 171 tredje led.

Om nr. 4 og 5 se de indledende bemærkninger til nærværende kapitel side 143—144.

Jfr. Zw. § 37, Ø. E. § 170, Schw. § 138, Uts. § 100.

Til § 170. Se nu lov af 6te mai 1854 jfr. lov af 30te august 1842 §§ 1 og 11 og lov af 19de juni 1882 § 1 litr. c. jfr. lov af 14de mai 1886. De forandringer, som foreslaaes i de gjældende regler, er følgende. Udkastet afskaffer læsningen paa kirkebakken og indfører istedet ogsaa paa landet indrykkelse i dagspressen; i denne henseende antager man, at bekjendtgjørelse én gang i hvert af to blade er hensigtsmæssigere end to ganges indrykkelse i ét blad, som nu for kjøbstæderne er foreskrevet. Trommeslag og auktionsklokke afskaffes ogsaa; opslag beholdes paa landet, men foreskrives ikke for byerne, hvor denne bekjendtgjørelsesmaade vistnok ikke længere har nogen værdi.

Udkastet beholder reglen om, at auktionen maa være bekjendtgjort mindst 4 uger før afholdelsen, men henfører denne frist til indrykkelsen i Kundgjørelsestidende, medens det nu er nok, at saadan indrykkelse sker 14 dage før auktionen. Fristen forkortes ikke i tilfælde af 2den gangs auktion, jfr. § 220 andet led.

Til § 171. Den tyske lov bestemmer, at kundgjørelsen skal tilstilles samtlige interesserede (Zw. § 41). Udkastet nøier sig med en meddelelse, som skal ske til sagsøgeren, sagsøgte og alle panthavere, men forøvrig kun til de interesserede, som er prioriterede efter eller lige med rekvirenten, og hvis ret altsaa kan blive berørt af auktionen. Ved denne begrænsning undgaar man at sende kundgjørelse til en række rettighedshavere, hvis krav i regelen vil være prioriterede foran alle pantekrav f. ex. servituter o. lign.; med hensyn til offentlige skatter og afgifter foreskriver udkastets § 172 en særlig underretning til vedkommende myndighed.

Det paahviler retten paa embedsvegne at sørge for de i § 171 omhandlede meddelelser, men en forsømmelse vil ikke hindre auktionens fremme jfr. § 176.

Den i love af 28de juni 1887 § 19, 23de april 1892 § 43, 21de juni 1895 § 18 og 9de juni 1903 § 9 foreskrevne indberetning fra auktionsforvalteren til hypotekbanken, Norges bank, enkekassen og arbeiderbrug og boligbanken om tvangsauktion over faste eiendomme, hvori disse indretninger har pant, faar ingen betydning ved siden af § 171 jfr. skr. 5te april 1892.

Til § 174. En saadan værdsættelse, som udkastet altsaa aldrig paabyder, men blot giver enhver interesseret ret til paa egen bekostning at forlange, kan, foruden som veiledning for liebhabere, faa betydning ved spørsmaal om nægtelse af tilslag i henhold til § 215 og ved afgivelsen af de skjøn, som omhandles i §§ 167 og 236 jfr. 245.

Efter dansk auktionslovs § 29 kan de interesserede i det forhandlingsmøde, som skal holdes forud for auktionen, vedtage, at vurdering skal ske. Ifølge Ø. E. § 140 skal retten altid paa embedsvegne anordne værdsættelse, hvilket hænger sammen med, at intet bud kan antages, som ikke svarer til en vis del af taxtsummen, jfr. motiverne til udkastets § 184.

III. Auktionens omberammelse, udsættelse og indstilling (§ 175—180).

Til §§ 175—176. Da de i § 176 omhandlede mangler regelmæssig vil lede til nægtelse af tilslag (jfr. §§ 212—214), er det paalagt retten i tide at have sin opmærksomhed henvendt paa at rette dem og i fornødent fald at omberamme auktionen, forat ikke alle vedkommende skal uleiliges med at møde frem til ingen nytte. Hvis manglen først opdages i auktionsmødet, maa ogsaa som regel omberammelse finde sted, og hvis den ikke kan ske paa stedet, auktionen altsaa foreløbig udsættes. Dog er dette ikke nødvendigt, hvis

Digitized by Google

den, som rammes af en forsømmelse af den i § 176 andet led omhandlede art, har afgivet møde og ikke gjort indsigelse inden opraabet; isaafald ansees han for at have givet sit samtykke til auktionens fremme og kan ikke reise indvendig med tilslag efter § 212 nr. 2.

Til § 177. Efterat et bindende bud er afgivet, bør det ikke staa sagsøgeren frit for at tage sin auktionsbegjæring tilbage. Det kunde lede til, at en sagsøger, som vilde komme i besiddelse af eiendommen for en billig pris, traadte tilbage, naar han saa af de afgivne bud, at hans plan ikke kunde lykkes, og derved til skade for sagsøgte og sin medberettigede forspildte en gunstig chance for salg. Man antager, at sagsøgte samt enhver interesseret med forfalden fordring bør, naar det sker paa stedet, kunne forlange, at auktionen fortsættes. — Hvis tilslag nægtes, er der intet til hinder for, at sagsøgeren derefter tager sin auktionsbegjæring tilbage.

Efter østerrigsk ret antages sagsøgeren ikke at kunne træde tilbage, efterat auktionen er paabegyndt[1]. Efter den danske auktionslov § 30 kan enhver panthaver med forfalden fordring forlange, at forfølgningen fortsættes med den af samme følgende retsvirkning, hvis rekvirenten træder tilbage, efterat mødet til auktionsvilkaarenes fastsættelse er paabegyndt jfr. § 35. Zw. § 29 jfr. § 33 tillader derimod rekvirenten at tage auktionsbegjæringen tilbage, indtil tilslag er givet.

Til §§ 178—180. De almindelige regler i kap. 6 om fuldbyrdelsens indstilling og udsættelse gjælder ogsaa under auktionen.

Efter § 85 skal fuldbyrdelsen indstilles, naar det godtgjøres, at sagsøgeren er fyldestgjort. Da sagsøgeren ikke behøver at møde under auktionen (§ 198), giver § 178 retten adgang til at modtage betaling, hvis den tilbydes under auktionsmødet. Auktionen kan i dette tilfælde dog ikke strax indstilles, men maa udsættes, forat sagsøgeren efter modtagen underretning (§ 179) kan have adgang til at forlange den fortsat, hvis han ikke finder den gjorte indbetaling fyldestgjørende.

§ 179 gjælder blot, naar auktionen virkelig indstilles eller udsættes, ikke naar en enkelt af flere sagsøgere træder tilbage, medens auktionen fortsættes for de øvriges vedkommende.

IV. Auktionsvilkaarene (§§ 181—197).

Om auktionsvilkaarene se de indledende bemærkninger side 142. Det er i alles interesse, for at fremme et heldigt salg og forebygge tvist, at auktionsvilkaarene er tydelige og fuldstændige. Om deres indhold giver de følgende paragrafer en række regler, der paa faa punkter nær stemmer med, hvad den nugjældende lovgivning derom foreskriver og hvad auktionskonditionerne nu forøvrig pleier at indeholde.

Til § 181. Sætningen «forsaavidt intet andet er bestemt», sigter ikke alene til det i § 182 omhandlede tilfælde. Særskilt salg af en sammen med eiendommen udlagt tilbehørsgjenstand kan ogsaa blive nødvendigt, naar en tredjemand har paastaaet sig berettiget til gjenstanden, og retten i den anledning har bestemt, at fuldbyrdelsen for gjenstandens vedkommende skal indstilles eller udsættes til tvistens afgjørelse. Desuden kan særskilt salg ske, naar alle vedkommende derom er enige, selv om betingelserne i § 182 ikke foreligger jfr. § 195.

Til § 182. Hvis der i dette tilfælde ikke ved fællesopraab af eiendommen med tilbehør kan opnaaes noget bud, som fuldt ud dækker sagsøgeren, kræver hans interesse, at han faar adgang til at sælge tilbehøret særskilt, saa at han ikke skal være tvungen til at dele dets udbytte med andre, som ikke har nogen ret til fyldestgjørelse deraf. Da salg underét imidlertid maa antages i regelen at være fordelagtigst for alle andre, som har interesser i anlægget, tillader udkastet først særskilt salg af tilbehøret, naar det har vist sig, enten at eiendommen uden tilbehør ikke har kunnet afsættes til en rimelig pris, eller at der heller ikke ved anden gangs auktion over eiendommen med tilbehør har kunnet opnaaes et bud, som dækker sagsøgeren.

Til § 183. Jfr. lov 8de juni 1895 § 5 og D. § 406 tredje led.

Til § 184. Første led udtaler det saakaldte dækningsprincip: at auktionen

[1] Se Neumann: Die Exekutions-Ordnung side 423—424 og Materialien zu den österreichischen Civilprocessgesetzen I, side 538.

Digitized by Google

ikke kan fuldbyrdes, medmindre alle foran rekvirenten prioriterede rettighedshavere derved fuldt ud dækkes. Dette princip er ikke nyt i norsk og dansk ret, hvor det altid har været praktiseret som en naturlig konsekvens af, at auktionen er ordnet som en individualforfølgning. Og der er ingen grund til at forlade det, selv om man omordner auktionen; det bør ikke staa i en efterfølgende rettighedshavers magt ved sin auktion at skade de bedre prioriteter. I Danmark er princip et ogsaa opretholdt efter auktionssystemets forandring ved loven af 1891. I Sverige gjælder det ikke. Se derimod Zw. § 44; efter Ø. E. § 184 nr. 8 jfr. §§ 190—193 og 164 kan foranstaaende rettighedshavere forlange det bragt i anvendelse.

Ved andet led bemerkes. Ved en af 3dje prioritets panthaver forlangt auktion vil 2den prioritet føle sig tryg og ikke finde det nødvendigt at foretage særlige skridt for at beskytte sit krav. Denne tryghed vilde imidlertid kunne blive farlig, hvis 1ste prioritet, som i sidste øieblik tiltræder auktionen, kunde forlange sit krav lagt til grund ved beregningen af det mindste bud. Det er den slags overrumpling af mellemliggende prioriteter, som bestemmelsen i andet led tilsigter at hindre.

Enhver interesseret maa i regelen selv paase, at bestemmelserne i § 184 ikke tilsidesættes til hans skade; se § 212 nr. 8. Efter § 214 nr. 1 skal dog retten paa embedsvegne nægte tilslag, naar det fremgaar af de foreliggende oplysninger (f. ex. panteattesten), at § 184 ved tilslaget vilde blive krænket til skade for en interesseret, der hverken har mødt under auktionen eller givet samtykke til dens fremme. —

Efter Ø. E. § 151 kan der ved auktionen ikke modtages noget bud, som ikke udgjør ved husbygninger halvdelen og ved landeiendomme og grundstykker to tredjedele af deres værdi; en værdsættelse skal altid gaa forud for auktionen. Opnaaes ikke saadant bud, maa salg ikke finde sted, og ny auktion kan ved landeiendomme og grundstykker ikke finde sted før efter et halvt aars forløb. Hvor ønskelige end disse bestemmelser kan være for debitors tarv, synes de dog at indeholde et altfor stærkt indgreb i panthavernes ret. Kommissionen finder ikke i denne henseende at kunne gaa videre til debitors beskyttelse end skeet ved udkastets § 215 jfr. ogsaa § 208 andet led.

Efter § 184 kan et bud antages, naar de foran rekvirenten prioriterede fordringshavere derved faar fuld dækning. Det har nu hos os været lært, at rekvirenten ikke kan approbere et bud, som ikke udbringer noget til ham selv [1]. Naar dette tillige forstaaes saaledes, at det er nok, at der udkommer en øre til rekvirenten, er reglen klarligen ganske betydningsløs. For at den skulde faa betydning, maatte det foreskrives, at en vis procent f. ex. 10 pct. af rekvirentens fordring skulde være dækket. Men heller ikke dette finder kommissionen at kunne tilraade.

Til § 185. Bestemmelsen indeholder i en bestemtere form, hvad der nu gjælder eller praktiseres jfr. Hagerup: Civilproces II side 417. Efter udkastet skal dog retten ex officio passe paa, at alternativt opraab sker i det i andet led omhandlede tilfælde, uden at noget udtrykkeligt forlangende herom fra den berettigedes side er nødvendigt. Jfr. dansk auktionslov § 23 og D. § 409, Uts. § 105.

Til § 186. Det er noksaa sædvanligt, at faste eiendomme, navnlig paa landet, er beheftede med servituter, hvorom pantebøgerne ingen oplysninger giver (veiret, havnegangsret o. lign.). Saadanne rettigheder har ofte hvilet paa eiendommen fra meget gammel tid, saa at deres oprindelse nu er ukjendt; ofte er de erhvervede ved hævd. Det vilde vistnok i de fleste tilfælde føles temmelig haardt og ubilligt, at indehavere af den slags ofte lidet betydelige rettigheder, som i regelen vil have prioritet foran alle tinglyste heftelser, skulde være tvungne til at holde stadigt øie med tvangsauktioner over vedkommende eiendom og i tilfælde til at anmelde sin ret og møde op ved auktionen for at varetage sit tarv, med fare for, at deres forsømmelse heraf kunde medføre rettighedens udslettelse. Udkastets § 186 bestemmer derfor, at auktionsvilkaarene skal paalægge kjøberen at overtage deslige heftelser udenfor kjøbesummen, selv om de ikke er anmeldte eller oplyste før opraabet. Hvis

[1] Se Schweigaards Proces II side 488 (2den udg.) og Retst. 1887 side 365 flg.

Digitized by Google

nogen interesseret finder, at dette vilkaar vilde medføre skade for ham, idet han godtgjør, at være prioriteret foran en saadan heftelse, saa kan han beskytte sig ved at forlange alternativt opraab overensstemmende med § 185 andet led, og derved i tilfælde bevirke, at eiendommen sælges fri for heftelsen.

Jfr. indførelseslovens til Zw. § 9; den preussiske lov § 22 tredje led.

Til § 187. Praxis er nu forskjellig. Det er dog noksaa sædvanligt i auktionskonditioner, at det paalægges kjøberen at overtage udenfor kjøbesummen alle foran rekvirenten prioriterede skatter og renter, medens rekvirentens hele tilkommende og de efter ham prioriterede skatter og renter skal gaa af kjøbesummen, jfr. Retst. 1904, side 419. Kommissionen finder, at det bliver klarest for alle, hvad der virkelig bydes for eiendommen, og at det bringer det reelleste opgjør med kjøberen, naar alle forfaldne skatter, afgifter og renter gaar ind under kjøbesummen, jfr. § 192, tredje led. Efter § 187 skal det samme gjælde den løbende rentetermin af krav, som i k k e skal vedblive at hvile paa eiendommen, f. ex. rekvirentens.

Til § 188. Til auktionsomkostningerne hører de udgifter, der vedkommer auktionen som helhed.

Hertil regnes ikke de udgifter, som en sagsøger foranlediger ved at rekvirere auktion eller tiltræde en allerede besluttet auktion eller ved de skridt, som han foretager for at gjøre sin ret gjældende under samme. En slettere prioriteret sagsøger bør ikke kunne paaføre en bedre prioriteret tab, hvilket kunde blive tilfældet, hvis saadanne udgifter ubetinget blev paalagt kjøberen og derved kunde trykke kjøbesummen ned. Udkastets § 241 bestemmer derfor, at enhver sagsøger for disse udgifter har samme prioritet som for sit fuldbyrdelseskrav, og han vil altsaa faa dem dækkede af kjøbesummen, forsaavidt hans prioritet berettiger ham til fyldestgjørelse af denne. Jfr. D. § 416, Zw. §§ 10 sidste led og 109.

Betalingsfristen for auktionsomkostningerne stemmer med spørtellov 6te aug. 1897 § 81.

Til § 190. Hvad der i første led udtales, gjælder ogsaa nu efter vor ret i modsætning til adskillige fremmede lovgivninger. D a n s k auktionslov § 22 og D. § 408 har samme regel. I S v e r i g e forfalder derimod alle pantefordringer ved auktionen; se forordn. ang. inteckning 16de juni 1875 § 30. Efter Zw. § 52 forfalder alle krav, som ikke dækkes af det mindste bud.

Slutningssætningen i første led «hvis salget ikke sker paa andre vilkaar (jfr. § 185 sidste punktum)», indkom under udkastets sidste læsning og sigter til det tilfælde, at ingen byder har været villig til at overtage udenfor kjøbesummen en i § 185 omhandlet heftelse, men at dennes værdi efter § 236 dog fuldt ud dækkes af kjøbesummen. Denne tilføielse bør imidlertid udgaa, da § 190 alene taler om panteheftelser.

M. h. t. andet led jfr. Zw. § 54. Kjøberen er berettiget til at faa fuld rede paa, naar heftelserne forfalder. Fremgaar nogen omstændighed af betydning herfor af pantebøgerne, paahviler det retten at oplyse den.

Til § 191. Auktionsvilkaarene er fastsatte til fordel for alle interesserede, og enhver af dem erhverver altsaa en umiddelbar ret mod kjøberen; denne ret kan ikke betages dem ved senere overenskomst mellem kjøberen og rekvirenten. Paa den anden side er der blot tale om en r e t, og den interesserede kan følgelig holde sig til den oprindelige debitor, saalænge han ikke har godkjendt kjøberen i hans sted [1].

Jfr. Zw. § 53 og tysk civillovs § 416.

Til §§ 192—193. For at fremme et fordelagtigt salg foreskriver lov af 30te august 1842 § 6, at rekvirenten ikke kan kræve kontant betaling for sit tilgodehavende, men at han skal give kjøberen kredit i mindst 3 maaneder for fast eiendom i by og i 6 maaneder paa landet. Derimod kan han kræve sikkerhed og bedømmer selv dennes tilstrækkelighed. Uagtet han herved ikke handler uden ansvar (jfr. lov af 1842 § 9), saa vil han dog ved at stille strenge fordringer til sikkerheden kunne trykke budene til skade for efterfølgende rettighedshavere, uden at disse har i sin magt at beskytte sig ved at kræve rettens afgjørelse.

[1] Jfr. H a g e r u p: Panteret side 297 samt Om gjældsovertagelse i Retst. 1886 side 887 flg. og de der omhandlede domme.

Digitized by Google

Pligten til at indrømme nævnte betalingsfrist paahviler ogsaa efterfølgende rettighedshavere. Men nogen sikkerhed udover den, som de allerede maatte have i sin panteret, kan de ikke forlange. En uvederheftig kjøber vil saaledes paa en skatteauktion ved betaling af et forholdsvis ubetydeligt beløb kunne komme i besiddelse af en værdifuld eiendom og blive istand til at forringe den f. ex. ved rovhugst, før panthaverne kan række at realisere eller tage eiendommen til brugelighed.

De foran rekvirenten prioriterede rettighedshavere er derimod ikke nu bundne af betalingsfristen. En saadan rettighedshaver kan altsaa ved auktionen forlange kontant betaling for sin forfaldne fordring, uagtet han, om han var optraadt med forfølgning, havde maattet give henstand, ligesom han ogsaa kan trykke prisen paa eiendommen ned ved strenge krav paa sikkerhed.

Kommissionen antager, at betalingsfristen bør være bindende for alle interesserede, hvilket ogsaa stemmer bedst med den ordning af auktionen, som udkastet foreslaar. Paa den anden side bør da ogsaa enhver interesseret kunne forlange sikkerhed for sin forfaldne fordring. Sikkerheden bør først kunne forlanges, naar tilslag tilbydes, og det maa være overladt til retten i tilfælde af tvist at afgjøre, om en tilbudt sikkerhed er tilstrækkelig. Afgjørelsen kan ikke paakjæres, se § 259.

Under vore nuværende forhold antages der ikke at være grund for loven til at sætte betalingsfristen anderledes paa landet end i by. Den interesserede kan jo altid for sit vedkommende give længere henstand, om han finder det fordelagtigt (jfr. § 195).

Jfr. dansk auktionslovs §§ 22, 24, 25 og 39; Zw. §§ 67 og 68.

Til § 194. Dette er, ligesom de øvrige lovbestemte auktionsvilkaar, alene en deklaratorisk regel, der kan fraviges i henhold til § 195. Det kan saaledes i auktionsvilkaarene bestemmes, at kjøberen først skal kunne kræve besiddelsen, naar han har betalt kjøbesummen eller en vis del af den.

Til § 195. De lovbestemte vilkaar er altsaa fravigelige, men udenfor det i andet led nævnte tilfælde kan ændringer eller tillæg kun ske med samtykke af den, i hvis ret afvigelsen vilde medføre indgreb. Betydningen heraf er, som tidligere bemærket, at en udebleven interesseret tarv ikke kan tilsidesættes af de mødende, idet retten paa embeds vegne vaager over hans ret. Samtykket maa være udtrykkeligt; § 46 andet led gjælder altsaa ikke her.

Jfr. dansk auktionslov § 22, tredje led og §§ 25—27, Zw. § 59.

Til § 196. Efter den danske auktionslov (§ 21 flg.) skal de interesserede, saasnart auktionsbegjæringen er antagen, sammenkaldes til et møde, hvori auktionsvilkaarene forhandles og fastsættes; først derefter tillyses auktionen. Saadanne møder vil selvfølgelig altid føles af de interesserede som en ulempe, og udkastet henlægger derfor ligesom den tyske lov (Zw. § 66) vilkaarenes fastsættelse til selve auktionsmødet.

Hvis der opstaar spørsmaal om, hvorvidt et foreslaaet punkt i auktionsvilkaarene er uforeneligt med en interesserets ret, eller hvorvidt en heftelse fremdeles bestaar eller for hvilket beløb den gjælder, vil namsretten i regelen lettest og hurtigst kunne faa de nødvendige oplysninger ved underhaandshenvendelse til de interesserede, hvem spørsmaalet berører. Imidlertid vil det undertiden kunne være ønskeligt for de interesserede at faa anledning til før auktionsmødet i fællesskab at drøfte auktionsvilkaarene og eiendommens heftelser, og udkastet giver derfor retten adgang til paa forhaand at sammenkalde dem til et forhandlingsmøde. Men i dette møde kan ingen bindende beslutninger fattes og udeblivelse medfører ingen legale virkninger. Jfr. Zw. § 62, Ø. E. §§ 162—163.

V. Auktionshandlingen (§§ 198—207).

Til § 198. Auktionsmødet er selvfølgelig kun et retsmøde, naar det bestyres af namsdommeren, jfr. D. O. § 191. I to henseender gjælder dog ogsaa da regler, som afviger fra de almindelige forskrifter om retsmøder, nemlig med hensyn til offentlighed, jfr. D. O. § 192 og motiverne til udkastets § 50, og med hensyn til retsvidner, idet ét retsvidne efter udkastets § 42 er tilstrækkeligt, medens D. O. § 27 kræver to.

Digitized by Google

Naar udkastet i strid med vor nuværende rets regel ikke forlanger sagsøgerens fremmøde, saa er det, fordi auktionen holdes til alle interesseredes fyldestgjørelse, og der bør derfor ikke være adgang for ham til nu, naar alt er forberedt til auktionen, at skaffe sig en udsættelse, som han ellers ikke vilde have faaet, jfr. § 87. Hverken efter den tyske eller østerrigske lov er sagsøgerens møde nødvendigt, og det kræves heller ikke efter den danske auktionslov.

Til § 202. Ø. E. § 180 udelukker skyldneren fra at optræde som byder. Man finder dog ikke tilstrækkelig grund hertil, naar enhver interesseret kan forlange sikkerhed for hele sin forfaldne fordring, saaledes som efter udkastets § 193. Jfr. Zw. § 68 sidste led. Derimod antager man, at det i auktionen deltagende retspersonale bør være udelukket. Jfr. Ø. E. § 180; den tyske civillov §§ 456—458.

At et bud ikke stemmer med auktionsvilkaarene, kan bevirke nægtelse af tilslag, jfr. § 212 nr. 8 og § 214 nr. 1, men er ikke opstillet som afvisningsgrund. Spørsmaalet om et bud afviger fra auktionsvilkaarene, kan jo undertiden stille sig tvilsomt, og da alle bud efter § 204 er bindende til endelig beslutning om tilslag, er der ikke grund til at holde strengt paa afvisning paa forhaand, saa meget mere som en afvigelse fra auktionsvilkaarene efter nysnævnte bestemmelser ikke ubetinget medfører nægtelse af tilslag.

En byder kan ikke fri sig for personlig forpligtelse ved bagefter at opgive, at han har budt som fuldmægtig for en anden, se § 210 tredje og fjerde led. Hvis han vil være fri, maa han senest samtidig med budet oplyse, at han kun optræder som fuldmægtig. Og man bør forlange, at fuldmagtsforholdet paa en fuldt bindende maade strax godtgjøres, for at hindre, at auktionens udfald skal forfuskes gjennem straamandsvæsen og uredelige aftaler.

Hvis en byder er afvist paa grund af manglende fuldmagt, men han selv eller en interesseret strax reiser indvending mod afvisningen i henhold til § 204 andet led, kan manglen repareres ved at fuldmagten dokumenteres inden tilslaget, se § 213 sidste led og § 214 nr. 3.

Til § 203. Denne bestemmelse tilsigter at hindre en fremgangsmaade, som nu ikke er saa ualmindelig ved tvangsauktion over fast eiendom, nemlig at rekvirenten umiddelbart efter afgivelsen af et forholdsvis lavt bud lader en straamand optræde, som med én gang gjør et saa stort overbud, at ingen finder at kunne gaa høiere, og som altsaa herved holder alle andre bud borte. Uagtet denne trafik neppe vil kunne benyttes til saa store misbrug efter udkastet som nu, da approbationsspørsmaalet ligger i rekvirentens haand, bør den dog søges stoppet, og det lempeligste middel hertil vil være at tillade mellembud.

Til § 204. Det er nu sædvanligt i auktionskonditioner over faste eiendomme at indtage forbehold om, at enhver byder er pligtig til at vedstaa sit bud, indtil spørsmaalet om approbation er afgjort, og dette anbefaler sig af praktiske grunde. Udkastet bestemmer, at alle bud er bindende indtil endelig beslutning om tilslag kan ske, altsaa i tilfælde af kjæremaal, indtil kjæremaalsudvalget kan fatte sin afgjørelse.

At et bud ophører at være bindende, naar det afvises, eller naar auktionen indstilles, udsættes eller omberammes, stemmer med almindelige civilretslige regler. Hvis imidlertid byderen eller en interesseret strax reiser indvending mod afvisningen, lader udkastet budet fremdeles være bindende, og aabner derved adgang til at faa afvisningens retmæssighed prøvet i forbindelse med spørsmaalet om tilslag.

Det maa være selve forfølgningen, som udsættes, forat budet skal ophøre at være bindende. At auktionsmødet maa fortsættes en senere dag, fordi det ikke kan tilendebringes samme dag, har ingen betydning.

Til § 205. Jfr. frd. af 19de december 1693 § 20.

Til § 206. Jfr. frd. af 19de december 1693 §§ 9, 11 og 12. Zw. § 73. Ø. E. § 181.

Til § 207. For at forebygge senere vidtløftigheder er det magtpaaliggende, at alle kjendsgjerninger, som er af betydning for tilslaget, optages i protokollen, saa at denne kan danne det udelukkende grundlag for afgjørelsen, jfr. § 217 andet led.

Forsaavidt § 207 intet andet bestemmer,

Digitized by Google

gjælder om protokollens indhold udkastets § 72 og, naar auktionsmødet bestyres af namsdommeren og altsaa er et retsmøde, tillige reglerne i D. O. § 218 flg.

Med hensyn til andet led jfr. frd. af 19de december 1693 § 20.

VI. Forhandlingen om tilslag. Ny auktion. (§§ 208—220).

Se de indledende bemerkninger, side 143. Tilslag i udkastet betyder budets antagelse, men er valgt som kortere og bekvemmere for sammensætninger. Kommissionens medlemmer Bøhn, Nørregaard og Skattebøl vilde have foretrukket «budets antagelse» eller «approbation».

Til § 208. Hvis der ved auktionshandlingens slutning ikke foreligger noget bindende bud, udsættes forfølgningen indtil videre. Ifølge § 88 fortsættes den da ikke uden sagsøgerens begjæring, og hvis begjæring om ny auktion ikke fremsættes inden 3 maaneder, indstilles den paa embedsvegne.

Angaaende den nye auktion se § 220 og motiverne dertil.

Hvis ogsaa den nye auktion er resultatløs, synes dette at vise, at eiendommen for tiden ikke lader sig sælge for det mindste bud. For ikke at paaføre sagsøgte og de øvrige interesserede omkostninger og unyttige fremmøder og optage offentlige myndigheders tid ved en fortsat række frugteslose auktioner er det da rimeligt at se tiden noget an, inden man atter prøver salg. Udkastet bestemmer derfor, at forfølgningen indstilles, og at ny forfølgning i anledning af sagsøgerens og efterstaaende rettighedshaveres krav først kan begjæres efter 6 maaneders forløb. Ved at begjære tvangsforvaltning efter § 145 flg. kan sagsøgeren sikre sig, at eiendommens indtægter i denne tid kommer dens kreditorer tilgode. Bedre prioriterede rettighedshavere med forfalden fordring kan derimod naarsomhelst forlange auktion; de er jo ikke bundne ved det mindste bud under de afholdte auktioner, og for deres vedkommende har altsaa auktionerne ikke kunnet vise noget om umuligheden af salg for tiden.

Jfr. Ø. E. § 151 tredje led, Zw. § 77.

Til § 209. Udkastet søger at koncentrere forhandlingen om tilslag til selve auktionsmødet. Det maa derfor forlange, at indvendinger mod tilslag fremsættes strax. Undlades dette, kan indvendingen heller ikke gjøres gjældende ved kjæremaal mod tilslaget, undtagen naar den gaar ud paa, at budet mangler nogen af de til en viljeserklærings gyldighed nødvendige egenskaber, eller naar den beror paa en grund, som skulde have bevirket nægtelse af tilslag paa embedsvegne, se § 264 andet led.

Jfr. Ø. E. § 182, Zw. § 74.

Til § 210. Et auktionsbud er et tilbud om at kjøbe og skulde efter civilrettens almindelige regler ikke give nogen ret til at faa kjøbt. Ved spørsmaalet om tilslag kan det imidlertid ikke overlades namsretten vilkaarlig at vælge mellem de forskjellige bud, men den maa have pligt til at antage det bud, som i størst udstrækning fyldestgjør de interesserede. Udkastet bestemmer derfor, at tilslag skal gives høistbydende. Og under hensyn til, at han paa sin side er bunden ved sit bud, har udkastet ogsaa givet ham en ret til at forlange tilslag, som han i tilfælde af, at tilslag nægtes, kan gjøre gjældende ved at paakjære afgjørelsen, se § 261. Forudsætningen for hans ret er dog, som det fremgaar af §§ 212—215, for det første, at hans bud fremdeles er bindende og forøvrig i henhold til lovens forskrifter antageligt, og dernæst, at der heller ikke af andre i loven bestemte grunde er noget til hinder for auktionens videre fremme og eiendommens salg.

Høistbydendes bud kan ikke afkræftes ved et senere høiere underhaandsbud. Kommissionen antager, at man er bedst tjent med ikke at give adgang hertil, da det vil svække interessen for den egentlige auktion og medføre fare for illoyale spekulationer og for, at forfølgningen udhales.

Efter den østerrigske lov kan et overbud antages indtil 14 dage fra tilslaget. Betingelsen er, at det bud, hvorfor tilslag er givet, ikke naar op til to tredjedele af taxtværdien for eiendommen med tilbehør, og at overbudet er mindst 25 pct. høiere. Ø. E. §§ 195—198.

Ved afgjørelsen af, hvem der er høistbydende, lægges protokollens indhold til grund

Digitized by Google

(§ 217 andet led). Hvis det imidlertid paa fyldestgjørende maade dokumenteres, at høistbydende har overdraget sin ret efter budet til en anden, som har vedtaget de deraf følgende forpligtelser, eller at høistbydende alene har budt som fuldmægtig for en anden, skal tilslaget gives cessionaren eller fuldmagtsgiveren. Meningen hermed er at lette adgangen til at byde for personer, som ikke vil beholde eiendommen (f. ex. for panthaver, som byder alene for at redde sin fordring)[1], ligesom ogsaa til at byde ved fuldmægtig i tilfælde, hvor man ikke ønsker paa forhaand at gjøre bekjendt, at man er liebhaber. Det er altsaa her cessionaren og fuldmagtsgiveren, der betragtes som kjøber, og som erhverver alle af tilslaget flydende rettigheder; den høistbydende bliver dog ikke fri for de af budet flydende forpligtelser, men hefter herfor solidarisk med den, hvem tilslaget gives.

Til § 211. Hvis høistbydende nægtes tilslag af en grund, som ikke medfører, at salg overhovedet ikke kan finde sted, skal tilslag gives næstbydende. Hans ret er knyttet til de samme forudsætninger som høistbydendes, og hvis tilslag i henhold til reglerne i § 212 fig. maa nægtes ham, gaar retten til at forlange tilslag over paa den, der efter ham har gjort det høieste bud, og saaledes videre nedover i rækken.

Til § 212. Udkastet opregner udtømmende de grunde, som berettiger til nægtelse af tilslag til høistbydende. Disse grunde medfører kun i de i § 214 omhandlede tilfælde, at tilslag skal nægtes paa embedsvegne, medens nægtelse forøvrig er betinget af, at en mødende interesseret eller byder i auktionsmødet reiser indvending mod tilslaget.

I det i nr. 2 omhandlede tilfælde vil indvendingen være afskaaret, hvis vedkommende interesserede ikke har gjort indsigelse allerede før opraabet, se § 176 andet led.

I henhold til § 212 nr. 3 vil bl. a. kunne gjøres gjældende alle indvendinger, som under fuldbyrdelsen kan fremsættes mod grundlagets gyldighed og mod fuldbyrdelseskravet (§§ 74 og 75), samt indvendinger fra tredjemand, som paastaar, at fuldbyrdelsen strider mod hans ret; ligesaa at der hefter mangler ved udlægshandlingen, som bevirker, at denne ikke kan tjene som hjemmel for auktionsbegjæringen, eller at grundlaget ikke er retskraftigt (§ 158), eller at det er erklæret ugyldigt eller ophævet (§ 84); videre at auktionen er fremmet, uagtet den i henhold til § 85 eller § 178 skulde være indstillet eller udsat, eller uagtet der i henhold til § 12 eller forøvrig af høiere ret er fattet beslutning om dens udsættelse eller indstilling, eller at den er fremmet i strid med bestemmelserne i § 88 eller § 208 andet led, eller for urigtig namsret (§ 38), eller at auktionen holdes udenfor berammet tid o. s. v.

Under nr. 8 gaar bl. a. den indvending, at budets antagelse vilde komme i strid med reglerne i § 184 om det mindste bud. Under nr. 9 gaar alene den indvending, at byderen ikke har stillet den ham paalagte sikkerhed; rettens bestemmelse af sikkerhedens størrelse og art er derimod endelig jfr. § 259.

Med hensyn til hvorvidt de i § 212 omhandlede indvendinger kan komme i betragtning ved spørsmaalet om tilslag, uagtet de allerede tidligere er retslig afgjorte, henvises til § 217.

Til § 213. Her opstilles visse indskrænkninger i adgangen til at reise indvending eller i indvendingens virkning.

For det første kan en indvending ikke støttes paa grunde, som alene berører andres ret og ikke indvenderens egen. Tilsidesættelse af de i § 212 nr. 2 omhandlede bestemmelser kan saaledes kun paaberaabes af sagsøgte.

Dernæst er de i andet led omhandlede indvendinger ikke til hinder for tilslag, naar dette ikke medfører noget indgreb i vedkommende interesseredes ret. Om indgreb kan ikke være tale, naar den interesserede har samtykket i den uregelmæssige fremgangsmaade. Et indgreb foreligger heller ikke, naar han lider et tab, som han havde maattet finde sig i, selv om lovens forskrifter

[1] Nogen synderlig lettelse vil udkastet forøvrig ikke bringe en saadan panthaver under den nuværende praxis, der tillader ham efter hvilkensomhelst tidsfrist uden erlæggelse af dobbelt stempelafgift at kræve auktionsskjøde udstedt direkte til den, til hvem han har overdraget eiendommen. Men hvis denne stempelpraxis forandres, hvad der vilde have meget for sig, vil det vise sin betydning, at cessionaren faar tilslaget og altsaa betragtes som umiddelbar auktionskjøber.

Digitized by Google

var iagttagne, eller som vilde være indtraadt, ogsaa hvis alt var gaaet lovlig til.

At eiendommen frasælges sagsøgte er altsaa ikke i og for sig et indgreb i hans ret; thi det kan blive følgen, ogsaa naar der er gaaet frem paa rigtig maade. Et indgreb foreligger alene, enten naar han har et retmæssigt krav paa, at tvangssalget overhovedet ikke finder sted, eller naar det er muligt, at auktionen ved en lovlig fremgangsmaade vilde have medført et overskud for ham eller et høiere overskud eller dækning i større udstrækning af de heftelser, for hvilke han har personligt ansvar.

Endelig taber ogsaa en i medhold af § 212 nr. 6 fremsat indvending sin virkning, hvis grunden er bortfaldt eller fjernet ved tilslaget.

Til § 214. I de under nr. 1 omhandlede tilfælde anser man det ikke paakrævet, at tilslag nægtes *ex officio,* hvis vedkommende interesserede møder og saaledes selv kan reise indvending.

Som exempler paa tilfælde, der gaar ind under nr. 2, kan nævnes, at høiere ret har fattet en beslutning om auktionens indstilling eller udsættelse (at auktionen er fremmet i strid med en af namsretten tidligere fattet beslutning herom, gjør derimod ikke nægtelse nødvendig, se § 217); at auktionen er fremmet i strid med bestemmelserne i § 88 og § 208 andet led o. s. v.

I de under nr. 3 omhandlede tilfælde maa tilslag nægtes paa embedsvegne, fordi retten ikke kan laane sin medvirkning til et salg, som loven forbyder, eller ved hvilket man ikke har nogen sikkerhed for, at den opgivne kjøber er bundet.

Ved §§ 212—214 jfr. Pr. §§ 75—78, Ø. E. §§ 184 og 186, Zw. §§ 83 og 84.

Til § 215. Hvis ikke nogen af de i §§ 212—214 omhandlede nægtelsesgrunde er til hinder for ethvert tilslag, er det udkastets mening, at salg skal ske. Imidlertid finder man det rimeligt at give dem, som vilde lide tab ved det foreliggende bud, adgang til at faa prøvet en ny auktion, hvis det godtgjøres, at budet er altfor lavt i forhold til eiendommens værdi. Denne godtgjørelse kan ske paa enhver overbevisende maade f. ex. ved en i henhold til § 174 foretagen værdsættelse, ved eiendommens skatte- eller brandtaxt, ved oplysning om husleieindtægten, ved at dokumentere, at en anden ved ny auktion har forpligtet sig til et høiere bud o. s. v. Indvending mod tilslag af denne grund kan fremsættes af sagsøgte eller, om eiendommen ikke længere tilhører ham, af dens nuværende eier samt af enhver interesseret, som ikke dækkes af budet, selv om han ikke er optraadt som rekvirent, ja selv om hans fordring ikke er forfalden. Endvidere kan indvending efter § 215 ogsaa fremsættes af den, der (f. ex. i egenskab af tidligere eier eller som forlover) er personlig ansvarlig for en heftelse, der ved budet vil blive udækket; uagtet han ikke hører blandt de «interesserede» efter den almindelige definition i § 160, maa han da regnes som saadan i denne forbindelse med hensyn til adgangen til at anvende kjæremaal, jfr. § 261.

Hverken den tyske eller danske lov opstiller som betingelse for ny auktion noget bevis for, at budet ved den første auktion er uforholdsmæssig lavt. Derimod maa den, som forlanger ny auktion, efter den tyske lov forpligte sig til at erstatte al skade, som kan flyde af, at tilslag nægtes, og være ansvarlig for, at der ved den nye auktion afgives et ligesaa høit bud med tillæg af senere paaløbne renter og omkostninger, se Zw. § 85. Den danske auktionslov § 36 kræver derimod alene, at han stiller sikkerhed for betaling af de ved den nye auktion voldte omkostninger, forsaavidt de ikke maatte blive dækkede af et høiere bud. Den svenske Uts. § 108 tillader ny auktion, naar sagsøgeren og sagsøgte er enige derom, og der ikke reises indvending fra nogen interesseret, hvis ret derved kan sættes paa spil. Angaaende forholdet i Østerrige se Ø. E. § 151, hvis indhold er gjengivet ovenfor i motiverne til § 184.

Til § 216. Jfr. Ø. E. § 185, Zw. § 87 jfr. § 74.

Til § 217. Bestemmelsen i første led søger sin begrundelse i den store ulempe, som det altid vil medføre, at rettens afgjørelse af tilslagsspørsmaalet senere ophæves eller forandres. Har retten tidligere forkastet en fremsat indvending mod auktionens fremme eller mod fuldbyrdelsens lovlighed i det hele, kan den saaledes nægte tilslag, hvis den nu ved fornyet overveielse eller af senere frem-

Digitized by Google

første grunde er kommen til en anden opfatning. Paa samme maade kan den give tilslag for et bud, som den tidligere har afvist og som er blevet opretholdt ved betimelig fremsat indsigelse (§ 204 andet led). Dette gjælder imidlertid blot, naar det er namsretten selv, som har afgivet den tidligere afgjørelse, og blot naar denne er skeet ved beslutning eller kjendelse. Er den skeet ved dom (jfr. § 78 flg.) eller afgivet af en anden ret f. ex. i henhold til § 12 eller af kjæremaalsudvalget i henhold til kjæremaal mod namsrettens kjendelse, er namsretten bundet derved og maa lægge den til grund ved spørsmaalet om tilslag. Jfr. Zw. § 79.

Ved andet led henvises til motiverne til § 207. Jfr. Zw. § 80.

Med hensyn til kjendelsens tilstillelse til personer, som ikke er tilstede ved forkyndelsen, har det været kommissionens mening, at kjendelse, hvorved tilslag gives, alene skal tilstilles de i § 231 andet led nævnte personer, og at der overhovedet ikke foretages nogen tilstillelse af kjendelse, hvorved tilslag nægtes, jfr. § 262. Men udkastets text udtrykker neppe tilstrækkelig klart, at de almindelige regler i D. O. 264 ikke her skal finde anvendelse, og bør derfor vistnok faa en tilføielse.

Til § 218. Denne paragraf aabner adgang til at gjenoptage en mislykket auktion paa stedet og derved til at spare omkostningerne og tidsspildet ved en helt ny auktion. Dette kan ske, naar ethvert tilslag er nægtet i selve auktionsmødet og de grunde, som har bevirket nægtelsen, ikke er til hinder for auktionens fortsættelse, eller hindringen strax kan fjernes. Som exempler kan nævnes, at tilslag er nægtet af hensyn til en fraværende interesserets tarv (§ 214 nr. 1), men denne kommer strax efter nægtelsen tilstede og samtykker i auktionens fremme; eller tilslag er nægtet, fordi den eneste byder ikke havde behørig fuldmagt (§ 212 nr. 6), men saadan fuldmagt indløber umiddelbart derefter; eller tilslag er nægtet i henhold til § 215, men der er nu mødt frem en række liebhabere, saa der er grund til at tro, at et rimeligt salg kan finde sted osv. I alle tilfælde er det en betingelse for auktionens fortsættelse, at retten anser den ubetænkelig, og herom skal de tilstedeværende interesserede høres, før beslutning fattes. Retten bør ikke beslutte gjenoptagelse, hvis det kan være nogen grund til at antage, at tilslagsnægtelsen vil blive paakjæret, eller at liebhabere nu har fjernet sig fra stedet, saa at udsigterne til et fordelagtigt salg ikke er saa gode som før. Jfr. Ø. E. § 185, andet led.

Til § 219. Hvis der er adgang til at fortsætte forfølgningen, maa begjæring om ny auktion fremsættes inden 3 maaneder, se § 88.

Til § 220. Man finder det hensigtsmæssigt, at alle sagsøgere ved den tidligere auktion ansees for at have tiltraadt den nye; det er udtrykkelig udtalt, da det neppe vilde kunne udledes af § 166 i. f. Den nye auktion maa kundgjøres paa samme maade og med samme frist som den første (jfr. nu lov af 30te august 1842 § 11, hvorefter varselsfristen ved gjentagne auktioner blot er 14 dage). Ligesaa maa meddelelser efter §§ 171 og 172 finde sted. Da der her alene er spørsmaal om en fortsættelse af en indtil videre udsat forfølgning, er derimod ny tilstillelse efter § 164 og 166 andet led overflødig, uden forsaavidt auktionen tiltrædes af en ny sagsøger. Om adgangen til ved den nye auktion at faa dækket de ved den tidligere forvoldte omkostninger se § 242.

VII. Namsmandens bestyrelse af auktion over fast eiendom paa landet (§§ 221—230).

Jfr. de indledende bemærkninger side 144—145 samt motiverne til § 198.

Det er blot selve auktionsmødet, som kan bestyres af namsmanden, medens den hele forberedelse ligesom ogsaa alle afgjørelser, som knytter sig til tilslaget og kjøbesummens fordeling, paahviler retten.

Forat auktionshandlingen skal kunne gaa for sig, er det nødvendigt, at auktionsvilkaarene er fastsatte. Da namsmanden ikke kan træffe afgjørelser om disse, maa der paa forhaand gives de interesserede adgang til at udtale sig derom og sørges for, at mulige tvistepunkter kan være afgjorte før mødet. Dette er søgt ordnet ved §§ 222—224. Kan en fremsat

Digitized by Google

indvending ikke afgjøres før mødet, bestemmer § 223 andet led, at retten skal overtage bestyrelsen, hvis der er udsigt til, at tvisten kan tilendebringes i mødet; herved undgaar man den store ulempe, som altid er forbundet med omberammelse, og desuden vil vistnok ofte dommerens fremmøde falde billigere end omberammelse.

VIII. Tilslagskjendelsen og virkningen af tilslag (§§ 231—237).

Til § 231. Tilslagskjendelsen skal angive auktionens hele resultat. Den skal indeholde tilstrækkelig oplysning baade om den ret, som kjøberen har erhvervet ved antagelsen af hans bud, og om de forpligtelser, som han og de, der hefter sammen med ham, derved har paadraget sig. Kjendelsen afgiver et exekutionsgrundlag saavel for kjøberen til gjennemførelse af hans ret (§ 234) som for de interesserede til indtale af kjøbesummen hos kjøberen og hans medskyldnere (§ 256). Betingelse for kjendelsens exekution er selvfølgelig, at den er lovlig forkyndt eller tilstillet den, mod hvem exekutionen skal ske, jfr. § 25 første led.

Til § 232. Tilslagets virkning indtræder altsaa ikke først fra tilstillelsen, selv om en saadan er foreskreven (§§ 231 andet led).

Virkningen indtræder ogsaa uden hensyn til, om tilslagskjendelsen har vundet retskraft. Da det vil være det regelmæssige, at salget kommer til at staa ved magt, anser man det hensigtsmæssigst at indrette sig herpaa og heller at tage ulemperne i de sjeldne tilfælde, da tilslaget bliver ophævet.

Til § 233. Se de indledende bemærkninger side 143 om den virkelige eiers adgang til at vindicere tingen fra kjøberen.

Indtil tilslagskjendelsens retskraft er det blot en resolutiv betinget eiendomsret, som kjøberen erhverver. Bliver tilslaget ophævet, saa maa han tilbagelevere eiendommen og tilbehøret, hvis han er kommet i besiddelse deraf, og salg eller andre dispositioner, som han har truffet derover, kan omstødes; han maa ligeledes tilbagelevere eiendommens frugter og indtægter, se § 269.

Om kjøberens adgang til at kræve skjøde se § 258.

Til § 234. Jfr. motiverne til § 194 og § 231, Zw. § 93.

Til § 235. Om heftelsers udslettelse ved tilslaget se de indledende bemærkninger side 143—144. De eiendommen paahvilende krav, som ikke dækkes af det antagne bud, bortfalder som tinglige heftelser, ogsaa naar tilslaget gives eiendommens eier, og det selv om han er personlig skyldner for vedkommende krav. Tingen er jo ikke den, at sagsøgte her sælger eiendommen til sig selv. Det er hans kreditorer, som gjennem exekutive former forføier over eiendommen til sin fyldestgjørelse, og som herunder har ret til at sælge den fri for de heftelser, som ingen byder er villig til at betale eller overtage. Selv om det maa indrømmes, at et salg i sædvanlig mening ikke finder sted, naar tilslag gives eiendommens eier, saa kan der ikke være noget til hinder for at opfatte det som en handel, hvorved denne kjøber eiendommen fri for en vis del af heftelserne[1]. Hos os har man iethvertfald villet nægte tvangsauktionen udslettende virkning, naar tilslag gives en eier, der tillige er personlig skyldner. Erfaring viser imidlertid, at dette daglig omgaaes ved hjælp af straamænd, uden at nogen kan hindre det. Og naar man først tillader en saadan eier at optræde som byder, synes konsekvensen at være at han ved tilslaget erhverver eiendommen paa samme vilkaar, som enhver anden auktionskjøber. Han kan ikke faa tilslag, medmindre han har gjort det høieste bud; de rettighedshavere, som ikke dækkes af dette bud, paaføres altsaa ved dets antagelse intet tab, som de ikke ogsaa vilde lide, om en anden havde faaet tilslag. I begge tilfælde har de sin personlige fordring paa skyldneren i behold.

I § 235 første led er sætningen «eller som efter auktionsvilkaarene ikke fremdeles skal blive hvilende paa eiendommen» indkommen ved udkastets sidste læsning for fuldstændigheds skyld (jfr. slutningssætningen i § 190 første led) og sigter til heftelser af den i § 185 omhandlede art, der ikke er overtagne af kjøberen hverken i eller udenfor kjøbesummen, og som derfor maa bortfalde, uagtet der intet er til hinder for, at deres værdi

[1] Jfr. Hagerup: Panteret side 287—288.

Digitized by Google

efter § 236 fuldt ud dækkes af kjøbesummen. Denne tilføielse bør vist helst udgaa, da den neppe er nødvendig og alene gjør lovtexten indviklet.

Paragrafen indeholder forøvrig ikke andet, end hvad der nu gjælder. Forfaldne panteheftelser, som skal dækkes af den kontante kjøbesum, vedbliver at hvile paa eiendommen, til betaling har fundet sted, og panthaveren og kjøberen kan aftale, at heftelsen fremdeles skal vedblive som tidligere, uden ny tinglysning og med sin gamle prioritet, uagtet den kunde kræves indfriet. Hvis derimod nogen del af en panteheftelse eller nogen anden heftelse bortfalder som u d æ k k e t af budet, saa er den dermed bortfalden, og hvis parterne vil, at den skal leve op igjen, maa den paany paaheftes eiendommen efter de sædvanlige regler [1].

Til § 236. I det i andet led omhandlede tilfælde synes det rimeligt, at rettighedshaveren ikke kan forlange erstatningen udbetalt med en sum engang for alle, men at den, naar intet andet aftales, afsættes som en kapital, af hvilken den fornødne erstatning efterhaanden udbetales, og som altsaa kan komme efterfølgende rettighedshavere tilgode, hvis rettigheden ophører, før den afsatte sum er medgaaet. Er rettigheden f. ex. et føderaad opnaaes ogsaa derved bedst dettes hensigt, som er at sikre føderaadseierens udkomme, saalænge han lever [2]. Om beregningen ved auktionsopgjøret se § 244 jfr. § 245.

Jfr. dansk auktionslov § 23 andet led, Zw. §§ 92 og 121, Ø. E. §§ 225—227.

Til § 237. Efter vor lovgivnings almindelige regler om retsstiftelser over faste eiendomme skulde tvangsauktionskjøberen for at opnaa en fuldt beskyttet eiendomsret behøve tinglyst skjøde, og tinglysningstiden skulde blive afgjørende i tilfælde af kollision baade med den tidligere eiers frivillige forføininger over eiendommen og med hans kreditorers retsforfølgning. Hvis den, som i god tro kjøber eiendommen af den tidligere eier, rækker at faa tinglyst skjøde før auktionskjøberen, skulde altsaa han, ikke auktionskjøberen blive eier. Pantsættes eiendommen eller tages der udlæg deri, skulde auktionskjøberen maatte respektere disse heftelser, hvis de tinglyses før hans auktionsskjøde. Og hvis den tidligere eier før auktionsskjødets tinglysning gaar konkurs, skulde eiendommen kunne inddrages i boet.

Ved saaledes at betragte tvangsauktionskjøb i heromhandlede henseende paa samme maade som enhver anden eiendomserhvervelse giver man, som det vil sees, auktionskjøberen en meget vanskelig og ubeskyttet stilling. Skjøde kan han ikke faa, før han har opfyldt sine forpligtelser efter auktionsvilkaarene. Det antages vistnok, et han ved at tinglyse auktionsforretningen kan beskytte sig iethvertfald mod den tidligere eiers frivillige forføininger, ligesom at han, naar han selv er panthaver eller har indfriet pantefordringer, kan gjøre panteretten gjældende, saafremt vedkommende pantedokumenter ikke er aflyste. Men selv med disse lempninger har man i praxis følt resultaterne af denne betragtningsmaade som ubillige og urimelige. Man har derfor lagt vægt paa, at auktionssalget er et led i retsforfølgningen, et udslag af rekvirentens realisationsret. Ud fra dette synspunkt har man fundet det naturligt, at eiendommen maa kunne overføres til auktionskjøberen uden andre indskrænkninger og heftelser end de, som rekvirenten var pligtig til at taale. Allerede Schweigaard lærte, at den tidligere eiers konkurs ikke kunde have nogen indflydelse paa auktionssalgets gyldighed, naar auktionen var hjemlet i en ret, som ikke kunde rokkes ved konkursen [1]. Og høiesteret har i en dom af 1903 (Retst. 1903 side 574) godkjendt denne lære og som konsekvens deraf antaget, at auktionskjøberen uden tinglyst skjøde er beskyttet mod exekution af den tidligere eiers kreditorer. Hvorvidt man vil trække konsekvensen videre og anse ham beskyttet ogsaa mod dennes frivillige forføininger, naar auktionen grunder sig paa en tidligere tinglyst ret, derom har vi ingen bindende retsafgjørelse. Det kan forøvrig bemærkes, at udtryksmaaden i dommen af 1903 ikke er saa præcis, at deraf kan sees, om høiesteret overhovedet har lagt vægt paa, at rekvirentens auktionsgrundlag er tinglyst.

Den stilling, hvori de her omhandlede

[1] Se Retst. 1903 side 481.

[2] Jfr. H a g e r u p: Panteret side 411 note 2.

[1] S c h w e i g a a r d Proces II side 548 (3dje udgave).

Digitized by Google

spørsmaal for tiden staar, gjør det ønskeligt, at exekutionsloven optager dem til behandling og løsning [1].

Om fremmed ret kan oplyses følgende. I Danmark læres det, at auktionsskjødets tinglysning alene er nødvendig for at beskytte auktionskjøberen ligeoverfor dem, der i god tro indlader sig i retshandler over eiendommen med den tidligere eier, ikke derimod ligeoverfor dennes kreditorer [2]. — Efter den tyske lov gjælder rettens beslutning om at antage auktionsbegjæringen som en beslaglæggelse af eiendommen til fordel for rekvirenten. Beslaglæggelsen medfører et forbud mod frivillige forføininger fra sagsøgtes side og har virkning ligeoverfor hans konkursbo; hans kreditorer er ogsaa udelukkede fra enhver individuel retsforfølgning paa anden maade end ved at tiltræde auktionen. Auktionsbeslutningen skal indtegnes i grundbogen (tinglyses), men beslaglæggelsen virker ogsaa før indtegningen ligeoverfor sagsøgtes kreditorer og ligeoverfor dem, som vidende om auktionen indlader sig i retshandler med ham; hvis auktionen holdes paa grundlag af en indtegnet rettighed, har beslaglæggelsen virkning ligeoverfor enhver senere frivillig retsstiftelse, selv om erhververen ikke er vidende om auktionen. Se Zw. §§ 20—27 og Konkursordnung §§ 13 og 47. — Efter østerrigsk ret skal der, saasnart tvangsauktion er besluttet, indtegnes en anmærkning derom i grundbogen. Anmærkningen har tilfølge, at auktionen kan gjennemføres ligeoverfor enhver, som senere erhverver nogen ret over eiendommen, og ligeoverfor sagsøgtes konkursbo. Se Ø. E. §§ 134 og 135 og den østerrigske konkursordnings §§ 138 og 163.

Kommissionen har været stærkt inde paa den tanke at ordne sagen paa samme maade som den østerrigske lov. Herved vilde auktionskjøberens ret i alle tilfælde kunne beskyttes fra tilslaget, idet tinglysning af en meddelelse om, at auktion er besluttet, lige fra dennes begyndelse vilde indeholde et varsel til alle, som indlader sig i retshandler med sagsøgte, om at de maa være forberedt paa at at staa tilbage. Man har imidlertid opgivet denne ordning, fordi den vilde medføre arbeidet og omkostningerne ved tinglysning i alle de mange tilfælde, da auktionen indstilles eller forøvrig ikke leder til salg.

Udkastet paalægger namsdommeren, saasnart tilslag er givet, at lade tinglyse en erklæring om, at eiendommen er solgt ved tvangsauktion. Tinglysningen tilsigter ikke at skaffe auktionskjøberen hjemmel; først naar de i § 258 omhandlede betingelser er indtraadte, kan han faa auktionsskjøde og derved blive legitimeret som eier. Meningen med tinglysningen er alene, at sætte den tidligere eier ud af stand til at disponere over eiendommen. Erklæringen skal derfor intet indeholde om, hvem der er kjøber eller paa hvilke vilkaar salget er skeet, men alene det nøgne faktum, at eiendommen er solgt ved tvangsauktion.

Tinglysningens virkning er, at auktionskjøberen er beskyttet mod enhver samtidig eller senere tinglyst retsstiftelse, som har fundet sted ved frivillige forføininger af sagsøgte eller den, der staar som eiendommens eier.

Ogsaa uden tinglysning er auktionskjøberen beskyttet mod enhver, som i ond tro har indladt sig i retshandler med sagsøgte eller den tidligere eier; og i denne henseende sætter udkastet kundskab om auktionen lige med kundskab om, at salg har fundet sted.

Men udkastet bestemmer videre, at hvis auktionen er afholdt i henholdt til en tinglyst udlægshandling, saa skal auktionskjøberens ret kunne gjøres gjældende mod enhver retshandel, som har fundet sted samtidig med eller efter tilslaget (altsaa ogsaa mod saadanne, som er afsluttede før auktionserklæringens tinglysning).

Om rimeligheden af denne sidste bestemmelse har kommissionens formand sine stærke tvil. Lægger man vægt paa, at auktionssalget er et udslag af rekvirentens realisationsret, kan det, som ovenfor nævnt, vistnok med en vis føie siges, at salget bør kunne gjennemføres ligeoverfor enhver ret, som maatte staa tilbage for rekvirentens. Men naar man vil overføre denne konsekvens til alle frivillige retsstiftelser, tager man neppe

---

[1] Se om den gjældende ret især Hagerup: Panteret, side 301—303 og Scheel: Tingsret, side 361—363.

[2] Nellemann: Auction, side 132—136, Torp: Tingsret, side 382 (2den udgave).

Digitized by Google

tilbørligt hensyn til den godtroende erhverver. Det man her forlanger er, at enhver, som indlader sig i forhandling om kjøb, pantelaan el. lign. vedkommende en eiendom, paa hvilken der hviler et tinglyst udlæg, skal være forberedt paa, at eiendommen i henhold til dette udlæg kan være solgt ved tvangsauktion. Men dette synes lidet rimeligt. Et tinglyst udlæg hindrer jo ikke i og for sig eieren fra at disponere over den. Og det er saa almindeligt, at der paa faste eiendomme hviler uaflyst forlængst indfriede udlægsforretninger og udpantninger, at det ikke vil falde naturligt for nogen i en saadan heftelse at se et varsel om, at han maa være forsigtig, naar han indlader sig i retshandler med den, der efter pantebøgerne staar som eier[1].

Den af udkastet paabudte tinglysning har kun betydning ligeoverfor frivillige retsstiftelser. Ligeoverfor den tidligere eiers kreditorer er auktionskjøberen uden videre beskyttet. Ved tilslaget er eiendommen gaaet ud af hans formue og bør derfor ikke mere kunne benyttes til fyldestgjørelse af hans forpligtelser. Eiendomsrettens ophør er foregaaet gjennem en judiciel akt, hvis tid kan bevises af offentlige protokoller, og det synes da overflødigt at kræve, at det yderligere skal konstateres gjennem tinglysning.

Ligeoverfor den tidligere eiers konkursbo er auktionskjøberen beskyttet, selv om den udlægshandling, i henhold til hvilken auktionen er afholdt, var uforbindende for boet, fordi den var tinglyst indenfor de sidste 8 uger, jfr. konkurslovens § 46, tredje led. Det er imidlertid ikke udelukket, at auktionskjøberen kan blive tilpligtet at udlevere eiendommen, naar der foreligger en særlig retsgrund mod ham f. ex., naar udlægshandlingen og det paafølgende auktionssalg er istandbragt ved svig mod kreditorerne eller kan ansees som en omgaaelse af bestemmelserne i konkurslovens §§ 42—45 og auktionskjøberen har medvirket hertil eller været vidende derom, jfr. konkurslovens § 48.

[1] Jfr. Nellemann: Auction, side 136. — Som det vil sees af ovenstaaende meddelelser om fremmed ret, har den tyske lov (Zw. § 26) en bestemmelse som svarer til den heromhandlede. Men bestemmelsen faar i den tyske lov en mindre vidtrækkende betydning, fordi der her strax ved auktionens begyndelse indføres i grundbogen en erklæring om, at auktionen er besluttet.

IX. Auktionsopgjøret (§§ 238—258).

Om auktionsopgjøret og fortegnelsen se de indledende bemerkninger ved dette kapitel, side 143.

Ifølge den tyske lov skal der efter auktionen sammenkaldes et møde af de interesserede til fordeling af kjøbesummen (Zw. § 105 flg.). Det samme gjælder ifølge den svenske lov (Uts. § 121 flg.). Den danske auktionslov ordner sagen paa en anden maade. I selve auktionsvilkaarene skal det her regelmæssig angives, til hvem kjøbesummen skal betales; de skal altsaa indeholde nærmere bestemmelse om, i hvilken orden og med hvilket beløb de forskjellige interesserede er berettigede til fyldestgjørelse af kjøbesummen, og kjøberen har direkte til vedkommende berettigede at betale, hvad enhver saaledes kan kræve. De interesserede sammenkaldes altid forud for auktionen til et særskilt møde til drøftelse og fastsættelse af auktionsvilkaarene, og herunder bestemmes da ogsaa det fornødne om kjøbesummens fordeling. Men hvis der i mødet opstaar uenighed om, i hvilken orden de berettigede skal fyldestgjøres, kan det undlades at optage i auktionsvilkaarene nogen angivelse af, til hvem af dem der skal betales, og istedet bestemmes, at den omstridte del af kjøbesummen skal indbetales til auktionsforvalteren. Denne har da senere at gjøre et udkast til fordeling og sammenkalde de interesserede til forhandling herom samt i tilfælde af tvist at lose den ved kjendelse (§§ 28, 40 og 41).

Nødvendigheden af særskilte møder udenfor den egentlige auktionshandling vil selvfølgelig altid af de interesserede føles som en ulempe, og det hvad enten de holdes før eller efter auktionen. Efter den danske lov kan det blive nødvendigt at holde baade forhaandsmøde og eftermøde, naar de interesseredes indbyrdes forhold ikke kan ordnes i det første.

For saavidt muligt at undgaa særskilte møder havde nærværende kommission i et tidligere udkast ordnet sagen saaledes, at namsretten før auktionen paa grundlag af pantebøgerne og de indkomne anmeldelser skulde udarbeide en fortegnelse over de eiendommen

Digitized by Google

paahvilende krav med angivelse af hver enkelt rettighedshaver og det beløb, som tilkom enhver. Fortegnelsen skulde fremlægges i selve auktionsmødet og her drøftes og fastsættes. Den fastsatte fortegnelse skulde lægges til grund under auktionens videre gang med hensyn til de interesseredes indbyrdes forhold, og overensstemmende med den skulde kjøberen afgjøre sine forpligtelser. Alene for de punkters vedkommende, hvorom der opstod en tvist, som ikke maatte eller ikke kunde løses paa stedet, skulde fortegnelsens fastsættelse kunne udskydes til efter auktionen. Mod denne ordning blev det med grund indvendt, at den vilde gjøre auktionens forberedelse meget byrdefuld for namsdommeren, og at navnlig istandbringelsen af fortegnelsen vilde paaføre ham et betydeligt arbeide, som vilde blive ganske overflødigt i de mange tilfælde, da auktionen indstilles før afholdelsen eller forøvrig bliver resultatløs.

Skal der foregaa et opgjør mellem de interesserede under namsrettens ledelse, hvilket kommissionen finder meget ønskeligt (jfr. ovenfor side 141), kan dette neppe hensigtsmæssig finde sted førend efter auktionen. Forsaavidt herved foranlediges særskilte møder, vil det da alene blive i de tilfælde, da salg virkelig er skeet. Og udkastet har ved særlige bestemmelser søgt saavidt muligt at spare de interesserede for fremmøde under opgjøret, naar deres ret ikke er udsat for fare (se § 240 andet led, § 246 og § 248 fjerde led og motiverne dertil).

Til § 239. Gjenstanden for fordelingen er kjøbesummen — og den alene — uden hensyn til om den skal ydes gjennem overtagelse af heftelser eller betales med penge. Om heftelser og krav, der er overtagne udenfor kjøbesummen, skal fortegnelsen derimod intet indeholde; det fornødne derom vil fremgaa af auktionsvilkaarene og auktionsprotokollen.

Til § 240. I fortegnelsen optages alene krav, som a) enten fremgaar af pantebøgerne paa tilslagstiden eller b) er anmeldte for namsretten. Anmeldelsen maa ske senest i opgjørsmødet, se § 247 i. f. Til krav, som ikke paa en af disse maader er komne til namsrettens kundskab, tages ikke hensyn ved kjøbesummens fordeling. De bortfalder som heftelse paa eiendommen (§ 249 andet led), og da kravet rettelig ikke er opført i fortegnelsen, kan vedkommende fordringshaver ikke søge noget tilbage fra andre, som paa grund af hans udelukkelse har faaet dækning (jfr. motiverne til § 254). Er sagsøgte eller nogen anden personlig ansvarlig for kravet, kan fordringshaveren selvfølgelig ligeoverfor denne have det i behold.

Til lettelse for de interesserede og for at undgaa mulige retstab forlanger ikke udkastet ubetinget en formelig anmeldelse af kravet. Det er nok, at det fremgaar af den interesseredes auktionsbegjæring eller af en af ham forøvrig under auktionen fremsat begjæring eller paastand. Man har gaaet ud fra, at en saadan begjæring eller paastand vil være protokolleret, da namsretten jo ellers intet har at holde sig til (jfr. D. O. § 219 nr. 1 og 2); men dette burde vistnok i texten udtrykkelig være sagt. — Efterlader anmeldelsen eller protokollen tvil om kravets størrelse, kan namsretten indhente nærmere oplysninger hos den interesserede, se § 245.

Til § 241. Jfr. § 188 og motiverne dertil.

Til § 242. Naar en auktion er mislykket og der som følge deraf holdes ny auktion, bør der være adgang til under denne at søge dækket de ved den første voldte auktionsomkostninger. Men dette maa ske paa en saadan maade, at det ikke bliver til skade for de bedre end sagsøgeren prioriterede rettighedshavere, der ikke deltog som sagsøgere ved den første auktion; thi disse var jo ikke personlig ansvarlige for omkostningerne ved denne, og da de kunde protestere mod ethvert salg, hvorved de ikke blev fuldstændig dækkede, kunde omkostningerne heller ikke forøvrig falde dem tillast. Alle, der har deltaget som sagsøgere ved den første auktion, og som er ansvarlige for omkostningerne ved denne, maa derimod finde sig i, at disse under den nye auktion dækkes, førend der udkommer noget til deres fyldestgjørelse. Under den nye auktion kan omkostningerne ved den første auktion ikke paalægges kjøberen u d e n f o r kjøbesummen, da de isaafald kunde falde tillast sagsøgere, hvem de bør være uvedkommende; de bør dækkes af kjøbesummen med prioritet foran alle tidligere sagsøgeres krav.

Digitized by Google

Til § 243. Jfr. Ø. E. §§ 216 sidste led og 218 første led, Zw. § 12.

Til § 244. Se § 236 og motiverne dertil.

Til § 246. Hvis den interesserede ved henvendelse til rettens kontor erfarer, at hans krav er opført i fortegnelsen paa en for ham tilfredsstillende maade, kan han udeblive fra opgjørsmødet, idet mulige indvendinger, som her maatte blive fremsatte derimod, da ikke kan afgjøres førend i et nyt møde, hvortil han særskilt vil blive indkaldt (§ 252 andet led).

Til § 248. Bestemmelsen i tredje led er maaske overflødig, da det der udtalte vistnok ogsaa uden særlig hjemmel maatte antages. Hvis et kravs p r i o r i t e t ikke er retskraftig afgjort, har sagsøgte selvfølgelig i behold alle indvendinger mod den orden, hvori det er opført i fortegnelsen.

Ved fjerde led har man søgt saavidt muligt at fritage de interesserede for fremmøde under opgjøret. Har en interesseret anmeldt sit krav, kan han uden skade udeblive fra opgjørsmødet; hvis nemlig kravet ikke er opført i fortegnelsen overensstemmende med anmeldelsen, gjælder denne som indvending, og nogen afgjørelse af kravet vil da ikke finde sted førend i et nyt møde, hvortil den interesserede faar særskilt indkaldelse (§ 252 andet led). Disse bestemmelser gjælder ogsaa, hvor anmeldelsen er skeet paa den i § 240 andet led omhandlede maade; men det maa i alle tilfælde kræves, at der virkelig foreligger et bestemt krav. — Jfr. Zw. § 115 andet led.

Til § 249. Fortegnelsen afgjør intet om, hvorvidt en heftelse skal vedblive at bestaa, fordi den er overtagen udenfor kjøbesummen, se motiverne til § 239.

Til § 250. Prioritetstvist mellem rettighedshaverne, hvis krav dækkes af kjøbesummen og skal vedblive at hvile paa eiendommen, har ikke nogen betydning for auktionens gjennemførelse og er derfor henvist til de almindelige domstole.

Til § 251. Ved andet led se § 257.

Til § 254. Hvis et i sig selv retmæssigt krav ikke bliver fyldestgjort paa grund af rettighedshaverens forsømmelse med at fremsætte indvending mod fortegnelsen eller forfølge den, har man troet at burde give ham en ret til at tilbagesøge den ugrundede berigelse, som andre interesserede herved har vundet paa hans bekostning. Dette gjælder dog alene, naar namsretten har gjort sig skyldig i en feil ved ikke at opføre heftelsen i fortegnelsen, uagtet den rettelig deri burde være opført (ɔ: uagtet den fremgik af pantebøgerne paa tilslagstiden eller var anmeldt senest i opgjørsmødet, jfr. § 240).

For det heromhandlede søgsmaal har man troet at burde sætte en temmelig kort præskriptionsfrist. Denne frist kommer dog alene til anvendelse, hvor søgsmaalet virkelig er et berigelsessøgsmaal. Tilbagesøges et overskud, som er tilfaldt sagsøgte, gjælder ikke fristen, naar han var personlig skyldner for rettighedshaverens krav; isaafald har jo denne fremdeles sin personlige tiltale mod ham, da det alene er den tinglige heftelse, som er bortfaldt.

Jfr. Zw. § 115 sammenholdt med T. C. P. § 878 andet led. — Vexellovens § 93.

Til § 256. Jfr. motiverne til § 231. Paa grund af reglen i andet punktum er det unødvendigt at have nogen bestemmelse i auktionsvilkaarene om, at eiendommen skal kunne sættes til ny auktion uden lovmaal og dom, hvis kjøbesummen ikke rigtig betales.

Til § 257. Jfr. dansk auktionslov §§ 41 og 28 i. f.

Til § 258. Tvist om, hvorvidt betingelserne for auktionsskjødes udstedelse foreligger, henhører altsaa under namsrettens domsmyndighed. Jfr. om vor nuværende ret H a g e r u p: Civilproces II side 433.

De udækkede heftelser bortfalder efter udkastet ligesom efter vor nuværende ret ved selve tilslaget, selvfølgelig under forudsætning af, at dette ikke af høiere ret ophæves. Jfr. H a g e r u p: Panteret side 412—413. En anden sag er det, at der af hensyn til muligheden af saadan ophævelse, maa kræves visse legitimationer for, at auktionsudfaldet virkelig staar fast, før heftelserne kan forlanges udslettede af pantebøgerne.

Ifølge lov af 19de august 1845 § 2 kræves hertil nu, enten at heftelsen er mortificeret ved dom, eller at auktionen er stadfæstet ved en endelig dom af høiere ret, eller at der er hengaaet 3 aar efter auktionen, uden at den er paaanket.

Efter udkastets ordning synes man hensigtsmæssigst at kunne gjøre aflysningen af-

Digitized by Google

hængig af en erklæring fra namsretten om, at heftelsen er bortfalden ved tilslaget, og at dette har opnaaet retskraft. Da kjæremaal maa erklæres for namsretten, vil denne altid vide, om tilslaget er angrebet, og i tilfælde let kunne skaffe sig oplysning om, med hvilket udfald. Paa grundlag af fortegnelsen, auktionsvilkaarene og protokollen over auktionsmødet har namsretten den bedste leilighed til at bedømme, hvilke heftelser er bortfaldne ved tilslaget. Er fortegnelsen ikke i sin helhed fastsat paa grund af en opstaaet tvist, og denne har betydning for spørsmaalet om, hvorvidt en heftelse bortfalder, saa maa endelig afgjørelse oppebies, før erklæring kan afgives; men tvisten vil isaafald efter § 250 henhøre under namsretten, og muligt kjæremaal mod dens kjendelse derom være retten bekjendt.

De foreslaaede regler vil saaledes, saavidt skjønnes, være i enhver henseende ligesaa betryggende som de nugjældende og falde billigere og bekvemmere for kjøberen. Da fristen for kjæremaal mod tilslaget kun er fire uger, vil han desuden kunne faa iværksat aflysningen langt hurtigere end nu i alle tilfælde, hvor der ikke er opstaaet nogen tvist.

X. Kjæremaal (§§ 259—269).

Til § 259. Udenfor de opregnede tilfælde er der ikke adgang til at paakjære kjendelser, som falder før beslutningen om tilslag. Imidlertid kan den, hvis paastand ved kjendelsen er forkastet, gjøre paastanden paany gjældende som indvending mod tilslag eller som grund til kjæremaal mod tilslagsbeslutningen i den udstrækning, som reglerne i §§ 212—213, 261 og 264 tillader, og ved den nye afgjørelse er da namsretten og selvfølgelig ogsaa kjæremaalsudvalget ubunden af kjendelsen (se § 217). Kan den forkastede paastand ifølge disse regler ikke faa nogen betydning for tilslagsspørsmaalet, er altsaa yderligere prøvelse i enhver form udelukket, da den blot vilde volde omkostninger og optage domstolenes tid uden nogen reel nytte. Jfr. Zw. § 95.

Til § 261. Adgangen til kjæremaal er begrænset til dem, som antages at kunne have nogen berettiget interesse i at faa tilslagsbeslutningen prøvet. Yderligere begrænsning flyder af § 264. Jfr. Zw. § 97, Pr. § 87, Ø. E. § 187.

I indførelsesloven maa træffes fornødne bestemmelser med hensyn til lov af 21de juni 1895 § 20 jfr. l. af 13de mars 1882 § 3 sidste led, der ganske udelukker appel af auktioner, som er rekvirerede af enkekassen og pensionskassen for statens tjenestemænd over de til dem pantsatte faste eiendomme.

Til § 262. Tilstillelse er kun foreskrevet i det i § 231 andet led omhandlede tilfælde jfr. motiverne til § 217.

Til § 263. Jfr. R. § 144. Om hvem der er modpart under kjæremaalet, jfr. R. § 390 sidste led. Zw. § 99.

Til § 264. Disse bestemmelser indeholder en betydelig indskrænkning i adgangen til at paakjære beslutningen om tilslag. De er et led i udkastets bestræbelser for at bringe auktionsforfølgningen til en hurtig afslutning. Dette vil, som oftere fremhævet, i regelen stemme med alle interesseredes tarv. Her kommer ogsaa til de hensyn, som skyldes kjøberen; han er bunden ved sit bud, og det vil kunne være af den største betydning for ham snarest muligt at faa paa det rene, om han kan være sikker paa at beholde eiendommen.

Andet led stemmer med Ø. E. § 187. Det maa her erindres, at de interesserede, som kan berøres af tilslaget, i regelen faar speciel underretning om auktionen. De østerrigske motiver udtaler, at det maa kunne forlanges af dem, at de viser den grad af omhu for sit eget tarv, som ellers er sædvanlig i forretningsanliggender. Det lader sig ikke forsvare bagefter at ophæve en auktionshandling af grunde, som, hvis de var gjort gjældende ved selve auktionen, vilde have havt til følge, at man havde undgaaet en frugtesløs auktion, nødvendigheden af en ny auktion og de dermed forbundne omkostninger og vidtløftigheder. Personer, som af saadanne grunde vilde have kunnet reise indvending i auktionsmødet, bør ikke have adgang til senere at gjøre dem gjældende gjennem angreb paa tilslagsbeslutningen. De bør ikke netop kunne anvende det middel til varetagelse af sine interesser, som er mest generende for de øvrige.

Denne strenge regel gjælder dog efter

Digitized by Google

udkastet i almindelighed ogsaa ligeoverfor en interesseret, som ikke har faaet nogen speciel underretning om auktionen, idet han i ethvert-fald gjennem auktionens almindelige kundgjørelse ansees for at være tilstrækkelig varslet om den.

Undtagelse fra reglen om, at den, som vil paakjære tilslagskjendelsen, maa have fremsat indvending allerede i auktionsmødet, gjælder i alle tilfælde, hvor tilslag skulde have været nægtet paa embedsvegne jfr. § 214. Endvidere, naar den, der har faaet tilslag, angriber dette, fordi budet mangler nogen af de til en viljeserklærings gyldighed nødvendige egenskaber (§ 212 nr. 10). Er budet grundet i en vildfarelse, kan det ikke forlanges, at han altid strax i auktionsmødet skal blive opmærksom paa denne; og er det fremkaldt ved tvang, bør han have tid til at «komme i sin frelse igjen» (jfr. N. L. 5—1—4).

Jfr. Pr. § 88, Zw. § 100.

Til § 265. Udvalget har adgang til det hele materiale, hvorpaa afgjørelsen af tilslagsspørsmaalet kan bygges (jfr. § 217 andet led), og bør derfor, naar kjæremaalet findes grundet, for at spare tid altid afgjøre sagen i realiteten og ikke indskrænke sig til at ophæve namsrettens kjendelse.

Jfr. Zw. § 101.

Til § 267. Jfr. § 232.

Til § 268. Budet maa naturligen ansees gjort under forudsætning af at tilslag gives ved selve auktionen. Naar da kjøberen først faar tilslag ved kjæremaalsudvalgets kjendelse og følgelig først fra den tid faar dispositionsret over eiendommen og dens indtægter, vilde de i mellemtiden paaløbne ydelser af den i § 187 omhandlede art i virkeligheden betegne en forhøielse af kjøbesummen, hvis der ikke var adgang til afkortning.

Til § 269. Naar et givet tilslag er ophævet, maa den tidligere tilstand gjenoprettes. Kjøberen ɔ: den, hvem det nu ophævede tilslag var givet, maa udlevere alt, hvad han ved tilslaget er kommet i besiddelse af, men har paa den anden side krav paa at faa tilbage det, som han i anledning af tilslaget har udlagt.

Er kjøberen kommen i besiddelse af eiendommen og det solgte tilbehør, afgiver kjæremaalsudvalgets kjendelse grundlag for tvangsfuldbyrdelse mod ham til fravigelse og udlevering. Forøvrig indeholder paragrafen kun materielretslige regler, og opgjøret maa ske gjennem almindeligt søgsmaal, hvis der opstaar tvist.

Jfr. Ø. E. § 157, Pr. § 94.

IIte kapitel.

Tvangsauktion over udlagt registreret skib.

Til §§ 270—272. Efterat lov af 4de mai 1901 har forbudt haandpant over registreringspligtigt skib og tillagt indtegning i skibsregistret samme betydning for retsstiftelser over saadanne skibe, som tinglysning har ved faste eiendomme, er der grund til i det væsentlige at undergive dem samme regler om tvangsauktion. Hertil vilde ogsaa være adgang ved skibsparter i registreringspligtige skibe, idet ogsaa retsstiftelser over saadanne maa registreres; men da der her ofte er tale om mindre betydelige værdier, har man af hensyn til omkostningerne behandlet dem som løsøre, jfr. § 279 tredje led. Jfr. Zw. § 162 flg. og T. C. P. § 858.

Ved § 271 jfr. lov af 4de mai 1901 § 38 andet led.

Om auktionsrettens pligt til at indsende underretning om tilslaget til registret, se nævnte lovs § 16 *i. f.* jfr. reglement 23de juli 1902 §§ 45—47.

Med hensyn til de auktioner, som omhandles i sjøfartsloven af 23de juli 1893 §§ 20 og 23 jfr. § 328, maa det fornødne bestemmes i indførelsesloven eller en særskilt auktionslov, jfr. bemærkningerne ved § 162.

Til §§ 273—274. Ved sjøpant stiftes panteretten samtidig med sjøfordringen, uden at nogen registrering udkræves (sjøfartslov 20de juli 1893 § 268). Naar tvangsauktion er besluttet over registreret skib, og namsdommeren overensstemmende med § 171 skal sende kundgjørelsen til de interesserede, vil han altsaa ikke af skibsregistret (§ 165, jfr. § 272) faa nogen kundskab om mulige sjøpanthavere. Der knytter sig imidlertid saa vigtige interesser til sjøpant, at udkastet har fundet at burde paalægge namsdommeren at søge underretning ad anden vei. Han skal

Digitized by Google

herom henvende sig til rederen og skibsføreren, der i regelen vil sidde inde med de fornødne oplysninger. Findes det efter de fra disse modtagne meddelelser sandsynligt, at sjøpanteret hviler paa skibet, behandles vedkommende sjøpanthaver som interesseret, tilsendes gjenpart af kundgjørelsen og anmodes desuden særlig om at anmelde og legitimere sit krav. Da imidlertid sjøpanthaveren kan bo i fjerne lande og det saaledes kan tage adskillig tid, før anmeldelsen fremkommer, bestemmer udkastet, for at undgaa forhaling, at sjøpanteretten ogsaa uden anmeldelse kan tages i betragtning, naar namsretten finder dens tilværelse utvilsom. Føler nogen af de øvrige interesserede sig brøstholden herved, staar det ham selvfølgelig frit for at gjøre sine indvendinger og kræve namsrettens kjendelse.

Naar en sjøpanteret enten efter skeet anmelse eller uden saadan anerkjendes, behandles den under auktionens gang og ved spørsmaalet om tilslag, navnlig ved beregningen af det mindste bud (§ 184), som enhver anden heftelse. Men ved auktionen bortfalder den og forbliver ikke, saaledes som andet skibspant, hvilende paa skibet, naar den dækkes af kjøbesummen (jfr. § 190). Auktionskjøberen erhverver skibet frit for enhver sjøpanteret. Reglen herom i sjøfartslovens § 271 er i udkastets § 274 formuleret saaledes, at sjøpanteretten bortfalder ved tilslaget og gaar over til en ret for panthaveren til efter sin prioritet at faa fyldestgjørelse af kjøbesummen, hvis hans krav enten er betimelig anmeldt eller af namsretten anerkjendt uden anmeldelse.

Auktionsopgjøret foregaar paa sædvanlig maade efter reglerne i § 238 flg. Den fastsatte fortegnelse vil vise, med hvilket beløb sjøpanthaveren kan kræve dækning af kjøbesummen. Hvis hans krav urettelig ikke er opført i fortegnelsen eller er opført med urigtig prioritet eller urigtig beløb, uden at han betimelig har fremsat indvending eller forfulgt en fremsat indvending derimod, vil han overensstemmende med § 254 kunne anlægge berigelsessøgsmaal mod de øvrige interesserede, som paa grund heraf har faaet fyldestgjørelse. Men udover dette vil han ikke kunne søge noget tilbage hos skibets andre kreditorer, og til rederen vil han alene kunne holde sig, hvis denne enten er personlig ansvarlig for sjøfordringen eller har faaet udbetalt noget overskud ved auktionen (§ 274 andet led).

Udkastet modificerer saaledes tildels bestemmelserne i sjøfartslovens §§ 271, 272 og 274 i deres anvendelse ved tvangsauktion.

Til § 275. I det foregaaende handles blot om skibe, som er indførte i norsk skibsregister. Tvangsauktion over udenlandske skibe følger altsaa reglerne for løsøre. For imidlertid at sikre de interesseredes tarv og betrygge salget, naar der er spørsmaal om større værdier, bestemmer § 275, at visse af de for tvangsauktion over fast eiendom gjældende forskrifter skal iagttages, hvis skibet vilde være registreringspligtigt, om det var norsk (jfr. skibsregisterlovens § 1).

Jfr. Zw. § 171.

12te kapitel.

Om dækning af udlagt løsøre.

Om realisationsmaaden i det hele se de almindelige motiver side 73 flg.

I. Almindelige bestemmelser (§ 276—282).

I dette afsnit findes de almindelige bestemmelser, som — ved siden af kap. 9 — gjælder om dækning af al slags løsøre.

Til § 276. Herom henvises til de indledende bemærkninger ved kap. 2 samt motiverne til §§ 14—19.

Til § 277. Jfr. motiverne til § 144. Debitor bør kunne forlange realisation, naar opsættelse vilde medføre et virkeligt tab for ham. Hvis man i § 144 sætter fristen for udlæggets retsvirkning saa lang som 2 aar, kunde der være spørsmaal om ogsaa ellers at give ham ret til at fremtvinge realisation, saasnart grundlaget er blevet retskraftigt, medmindre kreditor herved vilde lide skade, fordi gjenstandene for tiden ikke lader sig udbringe til en rimelig pris. — Ifølge Kreditlovkommisssionens reviderede udkast til lov om gjældsinddrivelse § 9 (1853) kan skyldneren foranstalte auktion, naar 3 uger er forløbne, efterat han er sat ud af besiddelsen af

Digitized by Google

det udlagte gods, og han ikke ved paaanke af dommen eller exekutionen har forhindret kreditor fra at holde auktion. — Jfr. Schw. § 124, hvorefter salg altid kan finde sted paa skyldnerens begjæring, selv om kreditor ikke er berettiget til at forlange det.

Til § 278. Hermed maa sammenholdes §§ 106—108 og 153 samt motiverne dertil.

Naar en sagsøger, hvis udlæg er prioriteret efter et tidligere udlæg i de samme løsøregjenstande, skrider til realisation, maa den tidligere udlægshaver nøie sig med at faa betaling af realisationsudbyttet, forsaavidt dette er tilstrækkeligt til hans dækning.

Er derimod udlægget prioriteret efter en viljesbestemt, lovbestemt eller ved skifteudlæg stiftet panteret, kan udlægshaveren ikke iværksætte realisation uden panthaverens samtykke, før denne er udløst. Udløsning maa ske ved kontant betaling for den fulde fordring, og panthaveren kan ikke henvises til at faa sit, naar realisationsudbyttet i sin tid indkommer. Efter de almindelige regler skulde retten til udløsning være betinget af, at panthaverens fordring er forfalden, men forat ikke enhver noksaa ubetydelig foregaaende panteret i løsøre skal være hinderlig for udlægshaverens fyldestgjørelse, bestemmer § 278, at panthaveren er pligtig til at modtage betaling ogsaa før forfaldsdag.

Jfr. T. C. P. § 805, Ø. E. § 258 og Uts. § 71. Disse love gaar alle adskillig videre end udkastet, idet de, naar udlæg er taget i tidligere pantsatte løsøregjenstande, som ikke befinder sig i panthaverens besiddelse (og under anden forudsætning kan jo heller ikke efter udkastets §§ 106—108 udlæg deri tages mod panthaverens vilje), tillader realisation med den virkning, at panthaveren henvises til at tage betaling af udbyttet. Efter Uts. § 71 kan udlæg ogsaa tages i løsøre, som er i panthaverens besiddelse, men før realisationen kan han da forlange udløsning, som imidlertid kan paatvinges ham, selv om hans fordring ikke er forfalden.

Til § 279. Har gjenstandene efter udlægshandlingen skiftet plads, bør realisationen, for at undgaa omsvøb og omkostninger, ledes af namsmanden paa det sted, hvor de nu findes.

Ved sidste led jfr. T. C. P. § 858, tredje led.

Til § 280. Baade første og andet led indeholder nye regler, der hænger sammen med den større opmærksomhed, som udkastet ofrer saavel sagsøgtes tarv som de kreditorers, der ved siden af sagsøgeren har rettigheder over hans eiendele. Jfr. § 131.

Til § 281. Jfr. §§ 188 og 241.

Til § 282. Jfr. §§ 178 og 179. Under udlægshandlingen maa sagsøgeren afgive møde (§ 126), og han kan altsaa selv modtage betalingen, hvis den tilbydes. Med hensyn til dækningsforfølgning over løsøre udtaler § 297, at tvangsauktion kan fremmes, selv om sagsøgeren ikke møder, og forsaavidt realisationen foregaar paa anden maade, f. ex. ved underhaandssalg, er det af sig selv klart, at sagsøgeren ikke altid kan være tilstede, og at noget møde i lovens forstand ikke kræves. Her er det derfor rimeligt at give namsmanden fuldmagt til at modtage betalingen.

II. Dækning af penge og legemlige gjenstande (§§ 283—304).

Til § 283. Hermed begynder rækken af de bestemmelser, der handler om, paa hvilken maade realisationen af udlagt løsøre foregaar.

Hvis sagsøgte under udlægshandlingen betaler sagsøgeren hans tilkommende, indstilles fuldbyrdelsen, og der bliver altsaa intet udlæg af. Er sagsøgte imidlertid ikke villig til at betale, men der forefindes hos ham penge, maa udlæg heri ske paa sædvanlig maade, og kreditor kan ikke forlange betaling deraf, før han efter de almindelige regler i § 276 er berettiget til at begjære dækning. Og for at give sagsøgte tid til at henvende sig til namsretten med sin besværing og sine mulige indvendinger og i tilfælde udvirke beslutning fra denne om udlæggets ophævelse eller fuldbyrdelsens udsættelse (jfr. § 83), bestemmer § 283, at udbetaling ikke uden sagsøgtes samtykke skal ske før 14 dage efter udlægshandlingen (jfr. § 285, første led).

Hvis andre end sagsøgeren har udlæg i pengene eller forøvrig nogen ret til dækning deraf, betaler namsmanden enhver i den orden,

Digitized by Google

hvori han har krav paa fyldestgjørelse, og en fordeling ved namsretten (§ 328 flg.) er ikke nødvendig, medmindre der opstaar tvist.

Til § 285. Forat sagsøgte i tilfælde kan faa tid til at henvende sig til namsretten med besværing over udlægshandlingen, bør tvangssalget ikke uden hans samtykke kunne foretages før 14 dage derefter, jfr. de i § 283, første led og § 309 fastsatte frister. Hvis salget af nogen i § 285, andet led nævnt grund foregaar tidligere, kan dog salgsudbyttet ikke udbetales før 14 dage efter udlægshandlingen, se § 304 sammenholdt med § 283, første led.

Det er blot selve salget, som ikke maa iværksættes inden fristens udløb, medens begjæringen om dækning kan fremsættes og antages, saasnart betingelserne i § 276 foreligger. Skal salget ske ved tvangsauktion, kan altsaa denne berammes og bekjendtgjøres før de 14 dage er forløbne. (Ved den tilsvarende frist for fast eiendom staar sagen anderledes, se § 158). Da tvangsauktion over løsøre efter § 291 i regelen skal kundgjøres med 14 dages varsel, faar den her omhandlede frist særlig betydning ved underhaandssalg.

Efter T. C. P. § 816 kan salg i regelen ikke finde sted før 8 dage efter udlægshandlingen; efter Schw. § 116 skal der i almindelighed hengaa 1 maaned, efter Ø. E. § 273 3 uger.

Til § 286. Jfr. lov af 30te august 1842 § 10. Den, som begjærer gjenstandene sendt til et andet sted, maa paa forlangende forskudsvis stille til raadighed det fornødne beløb, ellers kan begjæringen afslaaes, se udkastets § 95.

Ved sidste led jfr. skibsregisterlov af 4de mai 1901 § 38, andet led.

Til §§ 287—288. Angaaende betydningen af «værdipapir» se motiverne til § 139. Paa disse papirer passer ikke reglerne i §§ 305 flg. om dækningsforfølgningen ved fordringer og rettigheder, og de behandles derfor af udkastet som materielle løsøregjenstande. Har de børs- eller markedskurs, vil det i regelen være lettest og fordelagtigst at omsætte dem gjennem en bank eller en mægler; ellers sælges de paa almindelig maade ved tvangsauktion, hvis ikke underhaandssalg besluttes i henhold til § 289.

Jfr. dansk auktionslov § 17; T. C. P. § 821 og 822, Ø. E. § 268.

Til § 289. Jfr. T. C. P. § 825, Ø. E. § 280, Schw. § 130.

Til § 290. Jfr. § 304.

Til §§ 291—292. Jfr. lov af 30te august 1842 §§ 1 og 5 samt lov af 6te mai 1854 §§ 1 og 3. Man har her ligesom ved tvangsauktion over fast eiendom sløifet læsning ved kirken jfr. motiverne til § 170.

Til § 293. Jfr. Ø. E. § 281.

Til § 294. Betalingsfristen stemmer med lov af 30te august 1842 § 5. Det er blot vederheftige kjøbere, som tilstaaes betalingsfrist; bedømmelsen heraf hører under opkræveren se § 296.

Efter udkastets ordning skal ogsaa tvangsauktion over løsøre være et middel til fyldestgjørelse for alle, som har nogen rettighed med hensyn til dens gjenstand. Heraf følger, at auktionsbestyreren maa fastsætte vilkaarene, hvis der opstaar uenighed om de af sagsøgeren opstillede, og paa embedsvegne kunne forandre disse, naar de krænker en fraværendes ret.

Til §§ 295—296. Som netop nævnt, skal ogsaa tvangsauktion over løsøre være et middel til fyldestgjørelse for alle interesserede. Opgjøret mellem dem foretages ifølge § 304 af namsmanden og udbetaling maa ikke i noget tilfælde finde sted før 14 dage efter udlægshandlingen, hvorhos opgjøret ogsaa kan komme til at udstaa længere i de i § 276 sidste led og § 277 sidste led omhandlede tilfælde samt, naar retten har truffet særlig bestemmelse derom (f. ex. i henhold til § 83 eller §§ 12, 24 o. lign.). Man kan saaledes ikke overlade til hver enkelt interesseret at indkræve sin andel af auktionspengene, noget som ogsaa af andre grunde ofte vil være mindre hensigtsmæssigt. Udkastet bestemmer derfor efter forbillede af den danske auktionslovs § 6, at der skal antages en opkræver. Efter tysk og østerrigsk ret maa auktionskjøberne betale kontant eller ialfald, før den solgte gjenstand udleveres; man har derfor der kunnet ordne sig enklere ved at paalægge namsmanden at modtage pengene. Naar der som hos os regelmæssig skal gives kredit, vil det fremme et hurtigt opgjør, at der antages en opkræver, som vil være ansvarlig og i tilfælde stille sikkerhed for auktionspengenes

Digitized by Google

rigtige betaling, og dette hverv kan selvfølgelig ikke paalægges namsmanden som embedspligt. Men hans stilling som namsmand synes ikke at burde være nogen hindring for, at han antages, naar han dertil er villig.

Da opkræveren skal være ansvarlig for auktionspengene, maa det overlades ham at bedømme bydernes vederheftighed, men afviser han en byder uden rimelig grund, paadrager han sig erstatningspligt.

Om opkræverens godtgjørelse se sportellov 6te august 1897 § 108 jfr. § 294 andet led *i. f.*

Til § 297. Ved første led jfr. § 50. Med hensyn til at auktionen kan fremmes, selv om sagsøgeren udebliver, se motiverne til § 198. Ved andet led jfr. frd. af 19de decbr. 1693 § 11.

Til § 299. Ved auktionssalg af løsøre har høistbydende ikke nogen ret til at forlange tilslag (jfr. derimod ved fast eiendom § 210). Hvis det viser sig, at der for en gjenstand ikke kan opnaaes et rimeligt bud, kan dens salg udsættes, uden at høistbydende kan modsætte sig det. Men sælges tingen ved auktionen, bør selvfølgelig det høieste bud i regelen antages, og hvis tilslag uden tilstrækkelig grund gives for et lavere bud, kan vedkommende paadrage sig ansvar ligeoverfor sagsøgeren, sagsøgte og andre, som har interesse i tingen.

Om auktionsprotokollens øvrige indhold se § 72.

Til § 300. At auktionen sluttes, naar den har udbragt et tilstrækkeligt beløb til kreditors dækning, flyder af grundsætningen i § 70. Hvis imidlertid debitor ser sin fordel i, at de tilbageværende gjenstande nu ogsaa sælges, bør der være adgang for ham til at forlange det. Ogsaa for disse gjenstandes vedkommende er auktionen da at betragte som tvangsauktion.

Til § 301. Hvad her udtales stemmer med vor gjældende ret. Ved tilslaget bliver kjøberen eier, selv om tingen ikke strax udleveres ham, men tilbageholdes, indtil betaling sker, jfr. § 296 første led.

Den særlige bestemmelse i sjøfartslovens § 20 andet led maa blive bestaaende ved siden af udkastet.

Til § 302. Adskillige fremmede lovgivninger har den regel, at selv om tingen i virkeligheden ikke tilhørte sagsøgte, kan dog eieren ikke søge den tilbage, naar den er solgt ved offentlig auktion, se saaledes B. G. B. § 935. Kommissionen har imidlertid ikke fundet tilstrækkelig grund til i denne henseende at forandre vor gjældende ret.

Medens saaledes den virkelige eier har sin vindikationsret i behold, naar han ikke har gjort sig til part under fuldbyrdelsen og faaet namsrettens afgjørelse mod sig, bortfalder alle andre rettigheder over tingen ved tvangssalget. Sagens natur tilsiger, at løsøre ikke kan sælges med paahefte af panteret efter andre rettigheder. Om saaledes salget er iværksat i strid med reglerne i § 278, er panthaveren henvist til overensstemmende med § 304, jfr. § 283 sidste led og §§ 328 flg. at søge fyldestgjørelse af kjøbesummen eller i tilfælde at tilbagesøge efter § 334, jfr. § 254, hvad der af den urettelig maatte være udbetalt andre. Selvfølgelig vil han ogsaa kunne gjøre erstatningskrav gjældende mod den eller dem, der paa tilregnelig maade er skyld i, at tingen urettelig er frasolgt ham.

Ved andet led bemærkes følgende. Selv om der er begaaet feil ved udlægshandlingen eller realisationen, kan namsretten, som tidligere i motiverne fremholdt (side 119), ikke ophæve et fuldbyrdet tvangssalg med virkning for kjøberen. Nogen adgang til at faa et tvangssalg over løsøre omstyrtet ved appel til høiere ret giver udkastet heller ikke. Tingen kan alene fravindes kjøberen gjennem almindeligt søgsmaal. Skulde nu enhver tilsidesættelse af de foreskrevne former berettige sagsøgte til at søge tingen tilbage, vilde det aabenbart blive lidet indbydende at kjøbe ved tvangssalg, idet kjøberens stilling vilde være altfor usikker. Udkastet indskrænker derfor sagsøgtes tilbagesøgningsret til de tilfælde, hvor en retskraftig dom har annulleret fuldbyrdelsens grundlag eller afgjort, at sagsøgte intet skyldte, da salget fandt sted.

Til § 303. Kommissionen antager, at der bør være adgang til at inddrive auktionskrav for solgt løsøre uden lovmaal og dom, og finder ikke tilstrækkelig grund til, som lov af 8de septbr. 1842 § 5, at begrænse den

Digitized by Google

til beløb under 120 kroner. Medens indrivelsen efter nævnte lov sker ved almindeligt udlæg, vil den efter udkastets ordning ske ved udpantning, se de indledende bemærkninger til kap. 1, side 83—84. Jfr. § 341 andet punktum.

Efter frd. af 19de decbr. 1693 § 19 har fordringer for solgte kramvarer privilegium exigendi i kjøberens bo, naar betalingsfristen ikke er sat fjernere end 6 maaneder[1]. Til at indrømme et saadant privilegium finder man ikke længere grund.

Ved andet og tredje led jfr. frd. af 1693 § 18.

Til § 304. Se motiverne til §§ 295—296 og 283.

III. Dækning af udlagte fordringer og rettigheder (§§ 305—327).

Under nærværende afsnit omhandles ikke udlagte «værdipapirer», idet disse realiseres som materielle løsøregjenstande; se §§ 287—288 og motiverne dertil.

Ordningen er, at §§ 305—306 indeholder bestemmelser, som gjælder alle fordringer og rettigheder, §§ 307—321 omhandler pengefordringer, §§ 322—326 fordringer paa udlevering, overdragelse eller ydelse af andre legemlige gjenstande og § 327 andre rettigheder. Forsaavidt som i dette afsnit intet andet bestemmes, kommer altsaa de almindelige regler om dækning af løsøre til anvendelse.

Ved dette afsnit maa haves i erindring § 135 og § 139 første led.

Til § 305. Indtil bestemmelse om dækningsmaaden kan fattes, maa sagsøgeren (hvis der er flere, enhver af dem) være berettiget til at foretage de fornødne skridt til at holde fordringen eller rettigheden i kraft (præsentation eller protest af vexler, afværgelse af præskription og præklusion o. s. v.). Man har ikke med Ø. E. § 297 og Schw. § 100 troet at burde paalægge namsmanden at iværksætte saadanne skridt, medmindre der hertil udfordres ihændehavelse af gjældsbrev eller andet dokument, som ved udlægshandlingen er taget i forvaring af ham eller tredjemand. Derimod bør det, saalænge intet er afgjort om realisationsmaaden, altid være namsmanden, som oppebærer forfaldne beløb, hvis parterne ikke er enige om at lade en tredjemand inkassere dem.

Til § 306. Naar udlæg er taget i en fordring eller rettighed, vil det være sagsøgeren magtpaaliggende at faa vide, om fordringsskyldneren erkjender eller bestrider den, og om ogsaa andre har erhvervet nogen ret derover eller gjør krav derpaa. Baade efter den franske og tyske lovgivning er fordringsskyldneren pligtig til paa opfordring at afgive en sand og fuldstændig erklæring herom. Udkastet finder ogsaa grund til at opstille en saadan forpligtelse, der da maa begrundes under henvisning til vidnepligten. Følgen af undladt eller mangelfuld erklæring er efter Code de procédure civile art 577, at den paastaaede fordring eller rettighed ansees som erkjendt, saa at fordringsskyldneren ikke mere kan bestride den. Dette synes dog at gaa for vidt; det maa være nok, at han bliver ansvarlig for den skade, som voldes ved hans forsømmelse f. ex. omkostningerne ved en unyttig proces, som kunde have været undgaaet. Sagsøgeren vil have interesse af nogenlunde snart at blive bekjendt med, hvad fordringsskyldneren har at sige, for derefter at kunne afgjøre, paa hvilken maade han skal begjære realisationen iværksat (jfr. §§ 307—308 og 321), og udkastet sætter derfor en frist af 14 dage for erklæringens afgivelse.

Jfr. Code pr. civ. art 570—578, T. C. P. § 840, Ø. E. § 301.

Til §§ 307—308. Realisation af en udlagt pengefordring sker regelmæssig paa den maade, at den anvises sagsøgeren enten til betaling efter dens paalydende værdi eller til indkrævning og det enten saaledes, at indkrævningen overlades til sagsøgeren selv eller at den besørges af en efter reglerne i § 320 antagen opkræver. De tilfælde, da indkrævningen skal ske ved en antagen opkræver, nævnes i §§ 308 andet led og 318 andet led.

Er en fordring anvist sagsøgeren til betaling, saa er dermed hans fuldbyrdelseskrav dækket, saalangt fordringen rækker (§ 311).

Er fordringen anvist til indkrævning ved sagsøgeren, tager denne sig betalt af dens

[1] Se herom Hagerup: Panteret side 299.

Digitized by Google

beløb, naar det indkommer, og udbetaler det mulige overskud til dem, der har krav derpaa. (§ 312).

Er fordringen anvist til indkrævning ved opkræver, er det namsmanden, som foretager opgjøret med sagsøgeren og de øvrige berettigede og paaser, at enhver faar sit (§ 320 sidste led).

Med hensyn til den adgang, som udkastet giver sagsøgeren til at faa en udlagt fordring anvist til betaling, bemærkes, at han oftere vil kunne have interesse heraf. Hvis fordringen for tiden ikke kan indkræves, fordi den er uforfalden, kan sagsøgeren maaske se sin fordel i at sidde med den til forfaldsdag eller have en gunstig anledning til strax at tilgodegjøre sig den ved transport; er fordringsskyldneren uvederheftig, kan sagsøgeren maaske benytte fordringen til likvidation og derigjennem komme til sit. Paa den anden side skades ikke sagsøgtes interesse, idet hans gjældsforhold til sagsøgeren paa en billig maade strax afvikles. Sagsøgeren kan kun forlange fordringen anvist til betaling for dens paalydende værdi; er fordringen rentebærende, maa paaløbne renter til anvisningsdagen lægges til det beløb, som den lyder paa. En mindelig overenskomst mellem parterne om fordringens overtagelse paa andre vilkaar er derimod selvfølgelig ikke udelukket, naar ikke andre interesseredes ret er iveien.

I de i § 308 omhandlede tilfælde bør sagsøgte og de medberettigede kunne hindre, at fordringens hele udbytte kommer i sagsøgerens hænder. Uden deres samtykke kan fordringen derfor her ikke anvises hverken til betaling eller til indkrævning ved sagsøgeren selv. Ved at nægte samtykke sikrer de sig, at opkræver antages og at opgjøret sker ved namsmanden jfr. ovenfor.

Jfr. Ø. E. §§ 303—304 og 314; T. C. P. §§ 839 og 853; Schw. § 131.

Til § 309. Ved første led jfr. motiverne til § 285. Paragrafen gjælder ligesom § 310 enhver art af anvisning.

Til § 310. Nogen underretning om anvisningen til fordringsskyldneren er ikke nødvendig, naar fordringen knytter sig til et ihændehaver- eller ordrepapir, idet han her ikke med befriende virkning kan betale til nogen anden end den, der legitimerer sig som papirets retmæssige indehaver. Jfr. § 135 og motiverne dertil.

Til § 311. Naar en udlagt fordring er anvist til betaling, saa bliver skyldneren i samme øieblik fri for den del af sin gjæld, som svarer til fordringens beløb eller den anviste del af dette. Forudsætningen herfor er dog, at fordringen virkelig bestaar; viser det sig, at fordringen ikke er til, eller at den ikke er retsgyldig eller kun gyldig for en del, har sagsøgeren sit krav i behold i tilsvarende udstrækning. Anvisningens befriende virkning for sagsøgte er derimod ikke betinget af fordringens godhed; er fordringsskyldneren uvederheftig, bliver det sagsøgerens tab.

Ved anvisning til betaling erhverver sagsøgeren samme forføiningsret over fordringen, som om han ved frivillig overenskomst var bleven eier af den, og det bør vistnok ogsaa antages, at han i tilfælde er beskyttet af frd. af 9de februar 1798, jfr. Retst. 1878 side 2 flg.

Til § 312. Sagsøgeren kan i dette tilfælde lade fordringen inddrive ved en sagfører eller anden fuldmægtig, men er da selv ansvarlig for denne. Hvis sagsøgte eller andre maatte være berettigede til nogen del af fordringen, kan de ikke af en saadan fuldmægtig kræve sikkerhed stillet saaledes som af en opkræver, der er antagen efter reglerne i § 320.

Til § 313. Bestemmelsen gjælder, hvad enten fordringen er anvist til betaling eller til indkrævning. Naar fordringsskyldneren i god tro har betalt til den, som efter den ham tilstillede meddelelse er rette vedkommende, er han altsaa fri for ethvert yderligere krav fra sagsøgtes side, selv om grundlaget for fuldbyrdelsen maatte blive ophævet eller underkjendt eller det forøvrig viser sig, at udlægget i fordringen er taget med urette.

Jfr. T. C. P. § 836, Ø. E. § 313.

Til § 314. Sagsøgte har interesse af at faa saadan opfordring ikke alene, naar fordringen er anvist til indkrævning, men ogsaa naar den er anvist til betaling, idet han jo da fremdeles er ansvarlig for fordringens gyldighed, jfr. § 311.

Jfr. T. C. P. § 841, Ø. E. § 310.

Digitized by Google

Til § 315. Disse bestemmelser gjælder ogsaa, enten fordringen er anvist til betaling eller til indkrævning.

Jfr. Ø. E. § 306, T. C. P. § 836.

Til § 316. Hvis der er taget udlæg i sagsøgtes fordring ifølge en tosidet kontrakt, der heller ikke er opfyldt fra hans side, saa forudsætter fordringens inddrivelse, at modydelsen erlægges. Modydelsen kan bestaa i formuesgjenstande, som findes i sagsøgtes bo, eller i handlinger, som han ved kontrakten har paataget sig at udføre. Hvis sagsøgte ikke godvillig præsterer modydelsen, opstaar spørsmaal, om den kan fremtvinges. At tvinge sagsøgte til at udføre handlinger, særlig personligt arbeide, hvorfor sagsøgeren skulde oppebære vederlaget, vilde ofte kunne lede til en ubillig haardhed mod sagsøgte ved at berøve ham det, som han skal leve af, og saaledes stride mod de principer, som udkastet forøvrig har lagt til grund (jfr. §§ 115—116). Man antager derfor, at modydelsen alene bør kunne fremtvinges, naar den bestaar i en formuesgjenstand, som findes i sagsøgtes besiddelse.

Hvis det hertil altid skulde være nødvendigt paa almindelig maade at erhverve dom over sagsøgte til tingens udlevering, saa vilde en uefterrettelig og chikanøs debitor lettelig kunne benytte sig heraf til at forhale exekutionsforfølgningen og paaføre sagsøgeren unødige omkostninger, ligesom sagsøgerens ret kunde løbe fare for at forspildes derved, at andre kreditorer imidlertid gaar paa debitor og tager udlæg i tingen. Udkastet giver derfor adgang til at fremtvinge udleveringen ved namsrettens kjendelse, naar sagsøgtes forpligtelse til modydelsen er aabenbar og klar. Dette gjælder nu først, naar han selv erkjender forpligtelsen. Dernæst, naar den er fastslaaet ved dom. Dommen kan være erhvervet af sagsøgeren under et søgsmaal, som han har anlagt mod fordringsskyldneren til den anviste fordrings inddrivelse; her vil sagsøgte ifølge § 314 have faaet opfordring om at tiltræde som intervenient til varetagelse af sit tarv. Eller forpligtelsen til modydelsen kan være fastslaaet ved dom i en sag, som sagsøgte i sin tid selv har anlagt mod fordringsskyldneren til fordringens inddrivelse, eller i en sag, som fordringsskyldneren har anlagt mod sagsøgte til kontraktens fuldbyrdelse. Lige med dom stiller udkastet, at forpligtelsen utvetydig fremgaar af beviskraftige og usvækkede dokumenter; herved sigtes særlig til, at den klart og bestemt er udtalt i den skriftlige kontrakt, som sagsøgte selv paaberaaber sig som grundlag for sin fordring, og hvis beviskraft ikke er afsvækket ved raderinger, overstrygninger el. lign. eller ved andre oplysninger og beviser, som sagsøgte har fremført (jfr. R. § 268).

Til § 317. Da fordringens inddrivelse her sker paa sagsøgtes vegne (se § 312), er det givet, at dommen i sagen maa være forbindende for ham. Ved § 314 er der sikret ham adgang til at varetage sit tarv under sagen. Har sagsøgeren forsømt at give ham den i § 314 paabudte opfordring, vil det dog ikke bevirke, at dommen bliver uforbindende, men kan alene lede til erstatningsansvar.

Har flere taget udlæg i samme fordring og en af dem har faaet den anvist til indkrævning, optræder han ogsaa paa de øvriges vegne, og den dom, som han herunder erhverver over fordringsskyldneren, har forbindende kraft for og imod alle. Dette falder af sig selv, naar de øvrige udlægshavere har samtykket i, at fordringen er anvist ham til indkrævning i henhold til § 308 andet led. Men det bør ogsaa gjælde ligeoverfor den udlægshaver, hvis udlæg er skeet senere end anvisningen, og som saaledes ikke har samtykket. Fordringsskyldneren har et billigt krav paa at faa spørsmaalet om sin forpligtelse afgjort underét og ikke at udsættes for en række paa hinanden følgende søgsmaal. Enhver af de øvrige udlægshavere kan imidlertid varetage sit tarv ved at indtræde i søgsmaalet som medintervenient med de i rettergangslovens § 65 omhandlede rettigheder.

Jfr. Ø. E. § 310, T. C. P. § 856.

Til § 318. Efter denne paragraf vil sagsøgeren bl. a. kunne paadrage sig ansvar, hvis han forsømmer at give sagsøgte den i § 314 paabudte opfordring.

Jfr. Ø. E. § 310, T. C. P. § 842.

Til § 319. Naar indkrævningen viser sig forbunden med vanskeligheder, vil sagsøgeren kunne have interesse af at give afkald paa anvisningen og istedet udvirke bestemmelse efter § 321 om, at fordringen

Digitized by Google

skal realiseres paa anden maade, eller søge udlæg i andet gods.

Er en fordring anvist sagsøgeren til betaling, kan han selvfølgelig ikke saaledes træde tilbage.

Jfr. Ø. E. § 311, T. C. P. § 843.

Til § 320. Om opkræverens antagelse og afskedigelse og i tilfælde om antagelsen af en ny opkræver maa paategning ske paa vedkommende dokumenter og underretning gives efter reglerne i § 310 og 318 tredje led, idet selvfølgelig ogsaa § 313 finder anvendelse paa betaling til opkræveren.

Jfr. Ø. E. §§ 314 og 315.

Til § 321. Hvis fordringens beskaffenhed eller omstændighederne forøvrig bevirker, at sagsøgeren ikke ønsker den anvist til betaling, og at heller ikke indkrævning for tiden uden vanskelighed kan ske, saa maa der være adgang til at gjøre den i penge paa anden maade. Udkastet overlader til namsmanden efter omstændighederne i det enkelte tilfælde at vælge den hensigtsmæssigste form for realisationen. Vexler kan diskonteres og andre fordringer sælges underhaanden, hvis der kan findes kjøber til en rimelig pris. Er en fordring sikret ved pant, kan det besluttes, at pantet skal realiseres, hvis der er haab om, at det vil give noget overskud. Hvis fordringen gaar ud paa en løbende række pengeydelser, kan de besluttes inkasserede af en opkræver, efterhvert som de forfalder. Da erfaring viser, at tvangsauktion over fordringer pleier at give et daarligt udbytte, bør dette være den sidste udvei, man griber til.

Jfr. T. C. P. § 844, Ø. E. §§ 317—369.

Til §§ 322—326. Udlæg i fordring, som gaar ud paa udlevering eller ydelse af legemlige gjenstande, kan ikke som udlæg i pengefordring føre til umiddelbar fyldestgjørelse af sagsøgerens krav. Anvisning til betaling er udelukket, da fordringen ikke har nogen «paalydende værdi». Men den kan anvises til indkrævning enten ved sagsøgeren eller ved opkræver eller den kan besluttes realiseret paa anden maade overenstemmende med reglerne i § 321.

Naar fordringen er anvist til indkrævning, og fordringskyldneren enten godvillig eller ifølge dom skal udlevere gjenstanden, kan sagsøgeren ikke have nogen ret til at komme i besiddelse af den. Udkastet bestemmer derfor, at den skal modtages af en af namsmanden opnævnt tredjemand. Men da der her alene er tale om afhændelige retsgoder, er det selvfølgelig ikke udkastets mening at forbyde, at gjenstanden udleveres til sagsøgeren, naar alle vedkommende (sagsøgte og ved løsøre tillige de øvrige udlægshavere) derom er enige. I dette tilfælde maa der da, naar intet andet er aftalt, paahvile ham samme pligter som en af namsmanden opnævnt modtager.

Af den udleverede gjenstand kan da sagsøgeren søge dækning. Det er hertil ikke nødvendigt at tage formeligt udlæg i gjenstanden. Er denne en fast eiendom eller et registreret skib, vinder han derved, at hans udlæg i fordringen tinglyses eller registreres paa eiendommens eller skibets folium, samme ret som ved tinglyst eller registreret udlæg i eiendommen eller skibet selv. Er det en løsøregjenstand, erhverver han udlægspant i tingen ved selve udleveringen. Og dækningen foregaar derefter gjennem realisation af gjenstandene overensstemmende med de almindelige regler om udlagt gods.

Til § 327. Her omhandles alle rettigheder, der hverken er pengefordringer (§§ 307—321) eller fordringer paa udlevering eller ydelse af legemlige gjenstande (§§ 322—326). De kan være af saa forskjelligartet natur, at det vil være ugjørligt med hensyn til deres realisation at opstille bestemte forskrifter, som kan passe paa alle eller en flerhed af tilfælde. Udkastet overlader det derfor til namsmanden i hvert enkelt tilfælde at vælge den fremgangsmaade, som efter samraad med de interesserede findes hensigtsmæssigst.

Jfr. T. C. P. § 857, Schw. § 132, Ø. E. §§ 331—340.

IV. Retslig fordeling af udbyttet (§§ 328—334).

De her omhandlede regler kommer til anvendelse, naar namsretten har at fordele et pengebeløb mellem de berettigede i henhold til §§ 283 fjerde led, 304, 320 tredje led samt § 149 tredje led.

Ved § 334 jfr. motiverne til § 302 første led.

Jfr. Ø. E. §§ 285—288 og T. C. P. §§ 872—882.

Digitized by Google

13de kapitel.

Om udlæg og dækning i enkelte særlige tilfælde.

Til §§ 335—336. Af hensyn til publikums tarv bør det ikke tillades en kreditor gjennem udlæg at bortføre et apoteks inventar og varebeholdning og derved stanse driften. Vor lovgivning har hidtil manglet bestemmelser derom. Efter T. C. P. § 811 nr. 9 er det forbudt at tage udlæg i de til et apoteks drifts uundværlige redskaber og varer, og en kreditor kan alene opnaa fyldestgjørelse af disse ting ved at drive apotekeren til konkurs. Ø. E. § 251 nr. 9 har lignende forbud mod udlæg, men giver ogsaa kreditor adgang til at søge dækning ved at forlange apoteket sat under tvangsbestyrelse. Hos os vil man vistnok finde, at saavel tvangsbestyrelse som konkurs i mange tilfælde vil være altfor voldsomme og kostbare exekutionsmidler, og udkastet har derfor forsøgt som et alternativ at opstille en lempeligere og billigere ordning.

Efter udkastet kan der ikke tages udlæg i de redskaber, apparater og inventariegjenstande, som er uundværlige til apotekets drift. Derimod kan der tages udlæg i den hele varebeholdning, hvortil ogsaa maa regnes de flasker, krukker, æsker, poser og lign., hvori medikamenter udleveres. Men kun de varer, som ikke er nødvendige til apotekets regelmæssige og forsvarlige drift kan fjernes og realiseres paa almindelig maade. De øvrige varer skal forblive paa apoteket og anvendes ved driften og sælges i dennes medfør. Men til betryggelse for, at udbyttet kommer ham tilgode, kan kreditor forlange opnævnt en tilsynsmand, der kontrollerer driften og oppebærer betalingen. Ved tilsynsmandens tiltrædelse opnaar kreditor samme sikkerhed i de efterladte varer, som om de var udsatte af apotekerens besiddelse.

Den foreslaaede ordning er billigere og mindre indgribende i apotekerens forhold end en tvangsbestyrelse, og uagtet man vel indser, at den kan medføre adskillige vanskeligheder, særlig ved beregningen af kreditors tilkommende for udleverede medikamenter, tror man dog, at den vil være brugbar, naar der vises god vilje fra alle sider. Som det vil sees, er det overladt namsretten at give tilsynsmanden fornødne instruktioner og at løse tvistepunkter, som kan opstaa. Men viser ordningen sig i det enkelte tilfælde uholdbar, maa der være adgang for kreditor til at forlange apotekets hele drift sat under tvangsbestyrelse. Sin ret til at forlange konkurs overensstemmende med konkurslovens regler har naturligvis kreditor altid.

Til at afgive de fornødne skjøn og værdsættelser under udlæg i et apotek vil sagkyndige retsvidner maatte tilkaldes, se § 42.

Til § 337. Bestemmelserne tilsigter at hindre, at en kreditor pludselig skal kunne afbryde driften af de heromhandlede kommunikationsmidler ved at udexekvere og bortsælge nødvendige led i anlægget. — Jfr. § 65 og motiverne dertil.

Der har i kommissionen været adskillig stemning for at gjøre bestemmelserne anvendelige ogsaa paa gasværker og elektriske anlæg, der sælger lys og kraft til faste abonnenter.

Lignende bestemmelser for jernbaners vedkommende findes i den svenske förordning innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning og utmätning af jernväg m. v. af 15te oktober 1880, den preussiske Gesetz betreffend Pfandrecht an Privateisenbahnen und Kleinbahnen und die Zwangsvollstreckung in dieselben af 19de august 1895 og den engelske Railway Companies Act 1867 sect. 4.[1])

14de kapitel.

Om udpantning.

Til § 338. Efter udkastet er gjældsindrivelsen alene udpantning, naar den sker umiddelbart paa grundlag af kravet selv, ikke derimod naar den foregaar i henhold til dom, kjendelse, forelæg eller mulktdekret, se nærmere herom de indledende bemærkninger til kap. 1 side 83—84.

Udkastet henviser forøvrig med hensyn til de tilfælde, da udpantning kan finde sted

[1] Se om den sidste Schuster: Die bürgerliche Rechtspflege in England side 280.

Digitized by Google

til den til enhver tid gjældende lovgivning. De krav, som nu er udstyrede med udpantningsret, er saa forskjelligartede, at de vanskelig lader sig opstille under visse almindelige kategorier, og at opregne dem alle i en civilproceslov vilde være uheldigt, da denne isaafald stadig vilde udsættes for forandringer. En saavidt vides for tiden udtømmende opregning findes i bilag II.

Udpantning foretages som almindeligt udlæg regelmæssig af namsmanden, men udkastets § 40 giver adgang til at antage særlige namsmænd til at bestyre selve udpantningen for offentlige skatter og afgifter; realisationen af det udlagte løsøre forestaaes altsaa af den almindelige namsmand.

Jfr. dansk lov om udpantning af 29de mars 1873 og D. § 443 flg.

Til § 339. Adgangen til inddrivelse uden lovmaal og dom knytter sig til forudsætningen om, at gjælden er ren og klar. Men klarheden vil let fordunkles, naar gjælden bliver gammel. Man antager derfor, at retten til udpantning bør bortfalde, hvis inddrivelsen ikke er skeet inden en vis tid. Kommissionens flertal finder, at en frist af et aar kan være passende, regnet fra kravets forfaldsdag. Et mindretal holder paa 6 maaneder. — Jfr. § 34.

Efter lov af 12te oktober 1857 § 2 er udpantningsretten for krediteret told bunden til en kortere frist (8 dage efter udløbet af den maaned, hvori varerne er udleverede); denne frist vil efter § 339 fremdeles komme til at gjælde.

Vor nuværende ret har ingen almindelig bestemmelse om forældelse af udpantningsret, men i praxis har man efter analogi fra, hvad der gjælder om dommes exekutionskraft, antaget, at den forældes i 3 aar, naar loven intet andet særlig har bestemt. Fristen regnes fra kravets forfaldsdag, naar udpantningsordre ikke behøves. Men i de tilfælde, hvor udpantningsordre er nødvendig, regnes den fra dennes udstedelse, og ordren maa være begjæret inden 6 maaneder fra forfaldsdag; der løber altsaa her en dobbelt præskription.[1] Udkastet afskaffer ganske nødvendigheden af at indhente udpantningsordre hos overøvrigheden, se § 342, og selve begjæringen om udpantningens foretagelse maa altsaa fremsættes inden 1 aar fra forfaldsdag.

Den dansk e udpantningslov § 2 har samme frist.

Til § 340. Efter vor nuværende ret er inddrivelse uden lovmaal og dom i almindelighed ikke betinget af, at skyldneren i forveien er krævet for gjælden. Alene for smaa auktionsfordringer, der forøvrig nu inddrives gjennem udlæg, ikke ved udpantning, foreskriver lov af 8de septbr. 1842 § 5, at kreditor efter forfaldstid med mindst 8 dages varsel skal lade forkynde skyldneren et bekræftet uddrag af auktionsforretningen. Imidlertid er det sædvanligt, at der ikke pantes for skatter og lignende offentlige afgifter, uden at der derom er varslet i aviserne, ved opslag eller ved læsning paa kirkebakken, jfr. skrivelse af 13de mars 1875.

Kommissionen finder, at der er grund til som regel at forlange, at paakrav skal være tilstillet sagsøgte, før begjæring om udpantning kan antages, jfr. udkastets § 31. For at lette tilstillelsen for privatpersoner, som begjærer udpantning, giver udkastet dem ret til at forlange den udfærdiget af exekutionsmyndigheden, som da kan foretage den efter de enklere og billigere regler i § 49. Disse regler kan ogsaa andre offentlige myndigheder her benytte.

Udkastet gjør undtagelse for underholdningsbidrag, der er paalagt i henhold til lovene af 6te juli 1892. Bidragsresolutionen vil jo her altid være forkyndt for manden, og der paahviler ham en bindende pligt til selv at passe paa, at kone og barn faar sit i rette tid. Ligesaa maa paakrav kunne undlades, naar sagsøgte ikke har kjendt bopæl i riget.

I de i paragrafens tredje led omhandlede tilfælde vilde særskilt paakrav til hver enkelt af den mængde debitorer, som der her er spørsmaal om, falde meget brysom og foranledige uforholdsmæssige omkostninger. Man antager derfor, at det her maa være nok, at debitorerne varsles gjennem bekjendtgjørelse i aviser eller ved opslag, saaledes som det nu praktiseres.

Med udkastet stemmer i det væsentlige den dansk e udpantningslovs § 4.

[1] Se Hagerup: Civilproces II side 314—315.

Digitized by Google

Til § 341. Dette stemmer med, hvad der nu ogsaa maa antages at gjælde. For auktionskravs vedkommende jfr. lov af 8de septbr. 1842 § 5.

Til §§ 342—343. Oprindelig var det den almindelige regel, at der til udpantning udkrævedes en bemyndigelse af overøvrigheden, en saakaldt udpantningsordre. Herfra er der i tidens løb dels ved lov, dels ved sædvane gjort undtagelse for skatter og forskjellige andre udredsler til stat, kommune og offentlige indretninger. Men hvor en saadan hjemmel ikke kan paaberaabes, gjælder reglen fremdeles[1].

Kommissionen finder, at man ganske bør afskaffe nødvendigheden af at indhente udpantningsordre hos amtmanden. Man antager, at det istedet bør foreskrives, at begjæringen om udpantning i regelen skal fremsættes for namsretten. Dette stemmer med den i motiverne til §§ 53—55 udtalte grundsætning, at spørsmaalet om, hvorvidt der er lovlig adgang til exekution, i almindelighed bør afgjøres af en domstol, naar exekutionen ikke sker i henhold til en dom eller et grundlag, som er tillagt doms virkning. Ved § 343 tillader imidlertid udkastet, at man henvender sig direkte til namsmanden i en række tilfælde, der i det væsentlige svarer til dem, hvor udpantningsordre nu ikke er nødvendig. Saavel betalingspligten som kravets størrelse vil i disse tilfælde enten være bestemt ved lov eller af en offentlig myndighed i henhold til lov eller fremgaa af offentlige bøger og dokumenter, og det maa derfor her ansees ubetænkeligt at gaa namsretten forbi.

Ogsaa den danske lov afskaffer udpantningsordre. Begjæringen fremsættes for fogden, der ogsaa foretager udpantningen; dog kan udpantning i løsøre foretages af sognefogden for krav, som ikke overstiger 100 kroner.

Til § 345. I praxis antager man ogsaa nu, at sagsøgeren kan undlade at møde ved udpantning[2].

Til § 346. Man antager, at der i disse tilfælde er grund til at paalægge namsmanden *ex officio* at sørge for realisation af det udpantede gods. Forøvrig maa særskilt begjæring herom fremsættes overensstemmende med de almindelige regler om udlæg, jfr. skrivelse af 21de juni 1890.

Til § 347. For at spare den skattepligtige for omkostninger bestemmer plakat af 16de juli 1788, at indførsel for skatter i jord paa landet skal ske paa det almindelige ting, uden at exekutor skal komme paa aastedet, og at indførselen derefter skal tinglyses. Saadan indførsel kan dog alene ske, naar skatten «ikke i løsøre kan udpantes» o: udpantning i løsøre maa forgjæves være afholdt, eller det maa paa forhaand være givet, at saadan udpantning vilde være frugtesløs (jfr. frd. af 18de april 1781 § 10 og skr. af 3dje oktober 1898). Men isaafald er plakatens regel bindende og kan ikke fraviges uden debitors samtykke. Dog antages udpantning i eiendommen at kunne ske paa almindelig maade, naar der er fare for, at det offentliges prioritet for skatten skal forspildes ved, at exekutionen opsættes til tingets afholdelse, jfr. landskattelovens § 59[1].

Den her omhandlede indførsel bestaar altsaa egentlig i, at skatteopkræveren paa tinget erklærer, at fyldestgjørelse for det skyldige skattebeløb agtes søgt af den faste eiendom, samt at denne erklæring derefter tinglyses. At forlange denne erklæring afgivet paa tinget synes imidlertid under nutidens forhold at være en noksaa unyttig eller overflødig formalitet og medfører, som netop nævnt, at fremgangsmaaden ikke altid er anvendelig. Erklæringen maa ligesaa godt kunne udstedes paa skatteopkræverens kontor og derefter indsendes til tinglysning.

Der kunde maaske opkastes tvil om, hvorvidt det overhovedet er paakrævet at opretholde denne uregelmæssige indførsel. Naar man — som man vistnok bør gjøre — fastholder grundsætningen om, at løsøre skal pantes før fast eiendom (jfr. udkastets § 122), saa vil jo namsmanden ialmindelighed først maatte hjemsøge debitors bopæl og kan da, naar tilstrækkeligt løsøre ikke findes, samtidig gjøre udpantning i eiendommen. Imidlertid kan det jo ofte træffe, at debitor ikke bor paa eiendommen, eller at det af en tid-

[1] Se Hagerup: Civilproces II side 294—295.
[2] Hagerup: Civilproces II side 373.

[1] Hagerup: Civilproces II side 371 note 5.

Digitized by Google

ligere exekutionsforretning eller andre oplysninger fremgaar, at han ikke har exigibelt løsøre, ligesom det vel ogsaa vil kunne hænde, at debitor enten for at spare omkostninger eller af andre grunde ønsker at undgaa en udpantningsforretning i løsøre, og derfor foretrækker umiddelbar indførsel i sin faste eiendom. Endvidere kan nævnes, at der ved denne fremgangsmaade spares tid og arbeide for offentlige funktionærer, uden at stat eller kommune faar mindre sikkerhed for sine skatter, og uden at nogen anden berettiget interesse krænkes. At værdsættelse af eiendommen her ikke kan foretages som ved en formelig udpantningsforretning, har plakaten af 1788 ikke tillagt nogen vægt, og der er heller ikke grund til at gjøre det nu efter den rolle, som værdsættelsen i vore dage spiller under exekutionen.

Hvis en debitor begjærer umiddelbar indførsel i fast eiendom, uagtet han har løsøre, som kan udpantes, saa bør skatteopkræveren ikke være bunden til at efterkomme begjæringen. Exekution i fast eiendom er en langsommere og tungvintere vei til fyldestgjørelse, og det offentlige bør som andre kreditorer have ret til at holde sig til debitors løsøre, naar saadant findes (jfr. § 122 andet led). Er det derimod paa det rene, at debitor ikke har exigibelt løsøre, skal efter udkastet exekutionen i hans faste eiendom ske gjennem umiddelbar indførsel og ikke ved udpantning.

Plakaten af 1788 gjælder, som ovenfor nævnt, alene for skatteinddrivelsen paa landet, men kommissionen finder ikke tilstrækkelig grund til i denne henseende at opretholde nogen forskjel mellem by og land. Det er vistnok saa, at udpantning i fast eiendom paa landet i regelen er forbunden med større omkostninger, men ogsaa i byerne vil adgang til umiddelbar indførsel kunne medføre besparelse baade for skatteborgerne og det offentlige.

I kommissionen har det været drøftet, hvorvidt der ikke for e i e n d o m s k a t t e r, som ikke har henstaaet over en vis tid (f. ex. 1 à 2 aar), burde være adgang til umiddelbart at skride til tvangsauktion efter et rimeligt forhaandsvarsel til skyldneren, altsaa uden først at gaa veien gjennem udpantning eller tinglysning efter § 347. Der har været overveiende stemning for en saadan ordning, men man har ment, at bestemmelser herom vil have sin bedste plads i skattelovgivningen.

15de kapitel.

Særlige tvangsmidler under fuldbyrdelsen af pengekrav.

Til §§ 348—349. I de almindelige motiver side 74—75 har kommissionen fremholdt nødvendigheden af at sikre kreditor, at han inden lovens grænser virkelig opnaar den fyldestgjørelse, som debitors gods kan skaffe ham. Der maa gives kreditor midler til i tilfælde at tvinge debitor til at gaa ham tilhaande med de fornødne oplysninger om sine eiendele.

Fremmede lovgivninger sørger i denne henseende bedre for kreditor end vi. I T y s k l a n d kan en sagsøger, som har gjort udlæg hos sin debitor uden at blive fuldstændig dækket, eller som sandsynliggjør, at en udlægsforretning vil blive frugtesløs, forlange, at debitor skal fremlægge en fortegnelse over sine eiendele og med sin ed bekræfte, at han efter bedste vidende har opgivet sin formue saa fuldstændig, som han er istand til. Lignende bestemmelser haves i Ø s t e r r i g, hvor dog kreditor altid først forgjæves maa have prøvet udlæg, og en personlig afhørelse af debitor skal gaa forud for edsaflæggelsen. Følgen af debitors vægring er i begge lande, at han paa sagsøgerens bekjæring kan hensættes i fængslig forvaring (Haft) indtil han opfylder sin pligt, dog ikke udover en tid af 6 maaneder. Se T. C. P. §§ 807, 901 flg. Ø. E. §§ 47, 48. — I S c h w e i z er skyldneren under straf forpligtet til at møde ved udlægshandlingen, enten personlig eller ved fuldmægtig, og der at opgive sine formuesgjenstande, forsaavidt det er nødvendigt til kreditors fyldest. gjørelse; se Schw. § 91. — Den d a n s k e konkurslov af 25de mars 1872 § 167 udtaler, at skyldneren er pligtig til under arrest- og exekutionsforretninger at opgive redeligen og overensstemmende med sandheden, hvad han eier til sikkerhed for eller fyldestgjørelse af fordringen, samt iøvrig at meddele alle i saa

Digitized by Google

henseende fornødne oplysninger. Er skyldneren ikke tilstede, kan rekvirenten udsætte forretningen og med et af fogden bestemt varsel lade ham tilsige til møde, som kan forlanges afholdt paa fogdens kontor. Vægrer skyldneren sig ved at fremkomme med opgaver og oplysninger, eller undlader han uden lovligt forfald at møde, kan rekvirenten forlange ham hensat i simpelt fængsel, indtil han opfylder sin pligt, dog ikke udover 6 maaneder. Disse bestemmelser er uforandret optagne i D. § 366.

Hos os sætter straffelovens § 281 straf for den, som ved forstikkelse, falske foregivender eller fortielse unddrager nogen ham tilhørende formuesgjenstand fra at tjene en fordringshaver til fyldestgjørelse og derved bevirker, at denne ikke faar fuld dækning. Naar loven udtrykkelig nævner fortielse som en af de midler, hvorved forbrydelsen kan forøves, ligger deri udtalt, at debitor, ialfald naar han dertil opfordres af en kreditor, som forgjæves har søgt dækning, er pligtig til at oplyse, om han har yderligere eiendele, hvori udlæg kan tages, og i tilfælde til at paavise disse[1]. Efterkommer debitor ikke en saadan opfordring, kan han paadrage sig straf. Men herved vil kreditor dog i mange tilfælde ikke være tilstrækkelig hjulpen. Der er behov for en række udfyldende bestemmelser, som giver ham adgang til at sikre sig, at debitor ikke forhaler tiden, men svarer paa opfordringen inden en rimelig frist, og dernæst, at svaret afgives i en saadan form, at det kan kontrolleres, og saa utvetydig og udtømmende, at debitor ikke kan paaskyde misforstaaelse eller forglemmelse, hvis der senere kan paavises urigtigheder deri. Den ordning, som kommissionen foreslaar af dette emne, stemmer, som det vil sees, i det væsentlige med den østerrigske.

Til § 350. Sidste led tilsigter at hindre forhaling; har sagsøgte flere invendinger, bør han fremsætte dem underét, naar han dertil har anledning. Jfr. § 26 og R. § 391.

Jfr. T. C. P. § 900, Ø. E. § 47 sidste led.

Til § 351—353. Den fængslige forvaring er ikke straf, men et tvangsmiddel i lighed med den arrest, som i henhold til konkurslovens § 34 kan anvendes mod en skyldner, der undlader at gaa skifteretten tilhaande med de fornødne oplysninger; jfr. ogsaa den fængslige forvaring, som efter strpl. § 189 kan anvendes med vidner, der nægter at afgive forklaring eller at aflægge ed.

Baade efter den tyske og østerrigske lov maa sagsøgeren forskudsvis lægge ud omkostningerne ved fængslingen, og det bliver hans sag at søge dem erstattet hos debitor som andre exekutionsomkostninger. (T. C. P. § 911, Ø. E. § 366). Den danske lov lader det offentlige bære omkostningerne, og hertil har udkastet fundet at burde slutte sig. Tvangsmidlet vil ellers let blive et privilegium for kreditorer, som har god raad, og som derfor maaske kan have mindre opfordring til at bringe det i anvendelse end en fattig mand, der maa gjøre alt for at komme til sit.

Til § 354. Jfr. mil. strpl. § 248 og sjøfartsl. §§ 69 og 76. Efter grundlovens § 66 vil fængslingen desuden være uanvendelig mod stortingsrepræsentanter paa deres reise til og fra stortinget og under deres ophold der, men dette har man anseet det unødvendigt at gjentage i nærværende lov.

Til § 355. Jfr. Ø. E. § 365, T. C. P. § 906.

Til § 356. Jfr. Ø. E. § 48, T. C. P. §§ 902 og 913.

Til § 357. Da skyldnerens forklaring og forsikring omfatter alle hans eiendele, virker dens afgivelse ikke blot ligeoverfor andre fuldbyrdelseskrav fra samme kreditor, men ogsaa ligeoverfor andre kreditorer. Den kan derfor ikke hverken af samme eller andre sagsøgere forlanges gjentaget, medmindre de sandsynliggjør, at skyldneren senere har erhvervet midler, som kan være gjenstand for udlæg. Enhver senere sagsøger, der er berettiget til at stille de i §§ 348 og 349 omhandlede begjæringer, vil i henhold til domstolsordningens § 225 andet led kunne henvende sig til rettens kontor og forlange ad-

[1] Se straffelovkommissionens motiver side 247: «Ikke enhver taushed kan benævnes fortielse, men hertil kræves, at man har havt gyldig opfordring til at tale. Dette vil imidlertid være tilfældet — — —, hvor der søges udlæg, som ikke kan erholdes uden ved hjælp af skyldnerens paapegen af udlægsgjenstande, og hvor han forgjæves opfordres til at paapege saadanne».

Digitized by Google

gang til at gjøre sig bekjendt med forklaringen og de dertil hørende dokumenter. Efter 5 aars forløb kan imidlertid saavel samme som andre sagsøgere forlange forklaringen og forsikringen gjentaget, naar forøvrig betingelserne i §§ 348 og 349 er tilstede, idet der, naar saa lang tid er hengaaet, ikke længere kan være nogen rimelig præsumtion for, at skyldnerens formuesforhold er uforandrede.

Har skyldneren nægtet at afgive forklaring eller forsikring og derfor er bleven holdt i fængslig forvaring, gjælder tilsvarende regler, saaledes at hverken den samme eller andre sagsøgere paany kan forlange ham hensat i forvaring før efter 5 aars forløb, medmindre de kan sandsynliggjøre, at han senere har erhvervet midler.

Det maa være skyldnerens sag selv at gjøre gjældende de indsigelser, som kan hentes fra § 357. At bestemmelserne ikke kan iagttages paa embedsvegne flyder allerede deraf, at begjæringen om forklaringens eller fængslingens gjentagelse kan blive fremsat for en anden namsret, der intet kjendskab har til, hvad der tidligere er passeret, jfr. § 348 sidste led.

Man ser jevnlig, at personer, der forgjæves søges for gjæld, lever paa en maade, som synes at vise, at de kunde betale, hvis de havde god vilje dertil. Man ser konkursmænd, som ikke har ordnet sig med sine kreditorer, vedblive at bo i et med alle ønskelige ting udstyret hjem, sidde i store forretninger og tillade sig udgifter, som kun passer for velstaaende folk. Hvis en kreditor vil gjøre udlæg, faar han gjerne den besked, at de intet eier; hus og løsøre tilhører fruen eller børnene eller en tredjemand, og forretningen drives ogsaa for andres regning. I regelen er da det hele ved hjælp af lovens former arrangeret saaledes, at kreditor ingen vei kan komme.

Slige forhold, hvorpaa nærsagt enhver vil kunne nævne exempler, vækker med grund forargelse og er egnet til at nedbryde en moralsk opfatning af indgaaede forpligtelsers betydning. Der synes at være opfordring for lovgivningen til at gribe ind og at forsøge at stoppe ialfald de mere graverende foreteelser af denne art.

Naar en mand, uagtet han ikke har eiendele, hvori der kan tages udlæg, dog ved sin optræden lægger for dagen, at det ikke skorter ham paa midler til at leve rummeligt og godt, saa maa han have indtægter; etsteds maa midlerne komme fra. Drives hans forretning for andres regning, maa han vel have nogen godtgjørelse for sit arbeide. Og hvis ingen bestemt godtgjørelse er aftalt, men han har adgang til efter eget skjøn at disponere over forretningens overskud (hvad der gjerne vil være tilfældet, naar den gaar i hustruens eller umyndige børns navn), saa vil dette i regelen vise, at forretningen i virkeligheden er hans og dermed ogsaa indtægterne.

Hvis debitors indtægter er større, end der udfordres til tarveligt underhold for ham selv og dem, som han har at forsørge, bør der være adgang for hans kreditorer til at beslaglægge det overskydende, jfr. konkurslovens § 37. De almindelige udlægsregler vil dog i mange tilfælde ikke yde kreditor tilstrækkelig hjælp hertil. Hvis debitor ikke giver de fornødne oplysninger, vil det ofte være vanskeligt at faa vide, hvilke indtægter han overhovedet har, og de, som lettest lader sig paavise, nemlig løns- og tjenesteindtægter, er unddragne fra udlæg indtil forfaldsdag, altsaa i den tid da de sikrest lader sig gribe med udlæg. Hvis debitor hæver indtægten paa forskud, staar kreditor i almindelighed ganske fast, og idethele gjælder det, at hvis indtægten først er kommen i debitors hænder, vil den i regelen være forbrugt, før kreditor kan række at beslaglægge den.

Kommissionens formand havde i sit foreløbige udkast foreslaaet nogle bestemmelser, der søgte at hjælpe kreditor paa en anden maade. Disse bestemmelser, der var tænkt at at skulle udgjøre de tre sidste paragrafer i nærværende kapitel, var saalydende:

I. Hvis der hos sagsøgte ikke findes tilstrækkeligt gods til sagsøgerens dækning, men sagsøgtes indtægter maa antages at overstige, hvad der udfordres til tarveligt underhold for ham selv og for dem, som han har at forsørge, kan han paa sagsøgerens begjæring af namsretten ved kjendelse paalægges at betale gjælden inden en vis tid eller i visse

Digitized by Google

afdrag til bestemte tider. § 348, andet led, finder anvendelse.

Før beslutning fattes, skal parterne indkaldes til et retsmøde. Sagsøgte opfordres til at gjøre nøiagtig rede for sine økonomiske forhold og kan paalægges at afgive forklaring herom og at bekræfte den med saadan forsikring som i § 349 omhandlet. Bestemmelserne i §§ 350—357 finder tilsvarende anvendelse. Retten kan indkalde til vidneforklaring andre personer, som har kjendskab til sagsøgtes forhold, og sørger i det hele for sagens fuldstændige oplysning.

Betalingsvilkaarene bestemmes under hensyn til, hvad sagsøgte efter sine forhold antages med rimelighed at kunne udrede, hvis han har god vilje til at opfylde sin forpligtelse.

II. Godtgjør sagsøgte, at det paa grund af efterfølgende omstændigheder, som ikke kan lægges ham tillast, er umuligt eller ialfald vil falde særdeles trykkende for ham at opfylde de fastsatte betalingsvilkaar, kan retten paa begjæring ved en ny kjendelse helt eller delvis forandre disse eller ganske ophæve den første kjendelse.

Retten indhenter de oplysninger, som den finder nødvendige. Der skal gives sagsøgeren anledning til at udtale sig, forinden beslutning fattes; dog kan dette efter omstændighederne undlades, naar det alene gjælder en kortere tids henstand med betalingen.

III. Undlader sagsøgte senest otte dage efter tilstillet paakrav at opfylde sin forpligtelse efter de fastsatte betalingsvilkaar, uden at der er føie til at antage, at dette har været ham umuligt paa grund af omstændigheder, som ikke kan lægges ham tillast, straffes han med fængsel i sex maaneder.

Offentlig paatale finder kun sted efter sagsøgerens begjæring.

Dette forslag var ledsaget af følgende specielle motiver:

«Debitor kan paa begjæring indkaldes for namsretten og paalægges og i fornødent fald tvinges til at gjøre nøiagtig rede for sine indtægter og udgifter og sine økonomiske forhold i det hele. Hvis retten paa grundlag heraf og af de øvrige oplysninger, som den har kunnet indhente, finder, at debitors indtægter overstiger, hvad han behøver, kan den paalægge ham at betale sin gjæld til sagsøgeren enten helt ud inden en vis frist eller efterhaanden i afdrag til bestemte tider. Efterkommer skyldneren ikke dette paalæg, paadrager han sig straf af fængsel.

Som det vil sees, er der her ikke spørsmaal om at gjenindføre det gamle gjældsfængsel i en anden form. Gjældsfængsel var et tvangsmiddel, som kreditor efter forgodtbefindende kunde bringe i anvendelse, naar debitor ikke betalte, uden hensyn til, om grunden var manglende evne eller manglende vilje. Her er derimod tale om at straffe en skyldner, som modvillig unddrager sig sin forpligtelse. Og udkastet har omhyggelig søgt at forebygge, at nogen uskyldig skal blive straffet. Skyldneren faar fuld adgang til at forklare sig, og det er paalagt namsretten paa embedsvegne at sørge for sagens fuldstændige oplysning. Der foregaar altsaa en nøiagtig undersøgelse af skyldnerens samtlige forhold, og det skal ikke paalægges ham at betale mere, end hvad han antages med rimelighed at kunne udrede, hvis han har god vilje til at opfylde sine forpligtelser. Indtræffer der senere uden hans skyld omstændigheder, som gjør det umuligt eller særdeles trykkende for ham at efterkomme de fastsatte betalingsvilkaar, kan han faa disse forandrede eller endog faa betalingspaalægget ganske hævet. Og selv om han har forsømt i tide at henvende sig herom til namsretten, medfører hans misligholdelse ikke straf, naar der er grund til at antage, at den skyldes omstændigheder, som ikke kan lægges ham tillast. Gaar skyldneren konkurs, kan boet inddrage indtægten i massen, og han vil da altid kunnet faa ophævet betalingspaalægget.

Spørsmaalet om anvendelse af straf efter disse bestemmelser hører under de almindelige straffedomstole; der maa reises tiltale og erhverves dom overensstemmende med straffeproceslovens regler. Det er altsaa ikke en processuel straf i lighed med de bøder, som efter udkastets § 99 kan ilægges en sagsøgt af namsretten for uredelighed eller modvillighed under tvangsfuldbyrdelsen.

I fremmed ret kjendes ingen anden tilsvarende bestemmelse end den engelske Debtors Act 1869, som samtidig med at ophæve gjældsfængsel satte straf af fængsel for den skyldner, der er dømt til at betale, og som kan betale, men ikke vil (judgement debtor, who can pay and will not). Loven giver dog ikke nærmere regler om, hvorledes

Digitized by Google

skyldnerens evne og mangel paa vilje skal konstateres.

Hos os har staten fundet at burde beskytte sine egne fordringer paa krediterede toldafgifter ved bestemmelsen i lov om toldoplag af 7de mai 1904 § 25, hvorefter en oplagshaver kan straffes med fængsel lige til 3 aar, hvis han er bleven uvederheftig, uden at han selv kan godtgjøre, at dette er foranlediget ved ham utilregnelige ulykkestilfælde. Dette er, som det vil sees, en yderst drakonisk bestemmelse, der gaar langt videre end de her foreslaaede». —

Det her omhandlede forslag fandt fra først af almindelig tilslutning i kommissionen, men ved udkastets endelige gjennemgaaelse blev det ikke bifaldt. Kommissionens fleste medlemmer fik efterhaanden ved nærmere overveielse adskillige betænkeligheder ved de foreslaaede bestemmelser, navnlig fordi de aabner adgang for en enkelt kreditor til at beslaglægge debitors hele overskydende indtægt og derigjennem muliggjør, at han spiller under dække med debitor for at hindre de øvrige kreditorer fra fyldestgjørelse.

Kommissionens formand vil gjerne medgive, at de foreslaaede bestemmelser kan blive vanskelige at praktisere, men tror at deres blotte tilværelse vilde befri os for en hel del af de skandaler, som de er rettede imod. Bestemmelserne er jo nye og usædvanlige, og det er derfor naturligt, at man foreløbig stiller sig noget reserveret ligeoverfor dem, men formanden kan ikke finde de af majoriteten nævnte indvendinger afgjørende. Ogsaa almindeligt udlæg kan sætte en enkelt kreditor istand til at beslaglægge debitors hele formue og udelukker ikke svigagtigt samspil med denne. Og hvis de øvrige kreditorer finder sig brøstholdne ved, at debitors hele indtægt gaar til en enkelt, kan de begjære hans bo taget under konkursbehandling og forlange indtægten inddraget i boet.

Kommissionens øvrige medlemmer ønsker forøvrig at udtale, at den tanke, som ligger til grund for forslaget, efter deres mening fuldt ud fortjener opmærksomhed, og at det bør komme under videre overveielse, om den ikke kan gives en form, som fjerner de fremholdte betænkeligheder.

16de kapitel.

Panthaveres fyldestgjørelse.

Da panterealisationen efter vor gjældende ret regelmæssig maa ske gjennem salg i exekutive former, vilde det vistnok nærmest følge af sig selv, at udkastets regler herpaa maatte finde anvendelse, selv om intet udtrykkelig derom udtaltes.

Naar udkastet har optaget et eget kapitel om panthaveres fyldestgjørelse, er det da særlig, fordi man har fundet det ønskeligt at faa lovbestemmelser om de skridt, som panthaveren maa foretage for at bane sig adgang til realisation. Lovbogens regler herom, der var byggede paa forudsætningen om, at pantet overdroges panthaveren til eiendom efter taxt, maatte selvfølgelig modificeres og tillempes, da tvangssalg var blevet den regelmæssige fremgangsmaade. Ogsaa i andre henseender er lovbogens ret i tidens løb undergaaet saa betydelige forandringer, at der ikke er levnet synderlig igjen af den. Denne omdannelse er for den vigtigste del skeet gjennem retsbrugen. De gjældende regler er da ogsaa fremdeles i stor udstrækning uskreven ret, og de lovbestemmelser, som vi har, er spredt omkring i forskjellige love. Det synes derfor hensigtsmæssigt at samle reglerne i en enkelt lov, og herved vil der da samtidig være opfordring til at undergive dem en revision paa flere punkter, hvor de maa ansees mangelfulde eller ikke længere fuldt ud svarende til nutidens forhold.

Til § 358. Hvis der for pantefordringen hefter en personlig skyldner, og det ikke har været parternes udtrykkelig udtalte eller tydelig forudsatte mening, at panthaveren først skal holde sig til pantet, maa han strax ved forfald kunne indtale fordringen hos skyldneren og søge fyldestgjørelse i hans gods paa almindelig maade. Lovbogens 5—7—17, som ogsaa udtaler dette, gjør i sin anden del den indskrænkning, at den, som har pant i jordegods og vil tage betaling i jordegods, først maa holde sig til pantet. Men denne indskrænkning har tabt sin betydning i vore dage, da det er debitor, som det under exekutionen tilkommer at paavise, i hvilke gjen-

Digitized by Google

stande udlæg skal tages. — Med hensyn til debitors paavisningsret kan forøvrig bemærkes udkastets § 122 fjerde led, hvorefter exekutionsrekvirenten altid kan forlange udlæg i de gjenstande, hvori han har pant. —

Er der ingen personlig skyldner eller vil panthaveren, uagtet der er en saadan, holde sig til pantet, anviser §§ 359—367 ham de veie, han har at gaa.

Til § 359. For fast eiendoms vedkommende er dom lydende paa umiddelbar adgang til tvangsauktion nu ganske traadt istedet for den eiendomsdom, som lovbogens 5—7—11 gav anvisning paa.

Om 5—7—11 angik skib, kan maaske være tvilsomt. Der synes iethvertfald ikke at burde være noget til hinder for at faa dom, som bemyndiger panthaveren til auktion over registreret skib, efterat skibsregisterloven af 4de mai 1901 § 38 udtrykkelig har tilladt parterne at aftale umiddelbart tvangssalg; og endnu mere gjælder dette efter udkastets § 361, der giver adgang til saadant salg uden særlig aftale derom. Skibsregisterlovens § 38 og udkastets § 361 gjælder ogsaa part i registreret skib, og af samme grunde bør der da ogsaa her være adgang til at faa lignende dom. Udkastets § 366, jfr. § 138, anviser panthaveren i visse tilfælde midler til at sikre sig skibets tilstedeværelse ved auktionen og med iagttagelse af reglerne i § 271 kan han ogsaa holde auktion, uagtet skibet ikke er tilstede. Til salg af skibspart behøves ingen besiddelse.[1]

Da haandpanthaver uden lovmaal og dom kan forlange auktion, maa han ogsaa kunne søge dom, som bemyndiger ham dertil. Dette antages ogsaa nu. Betingelsen maa dog være, at han har gjenstanden i besiddelse: o: virkelig faktisk raader over den; er han efterpanthaver, og gjenstanden beror hos første panthaver, mangler han den til salg nødvendige besiddelse. — Adgangen for haandpanthaver til at faa dom efter § 359 har mere end rent teoretisk betydning, naar det som betingelse for haandpantets realisation uden lovmaal og dom kræves, at pantesummen enten ved pantsættelsen skal være bestemt angivet, eller at den paa anden maade skal være fastsat før realisationen. Se i det hele motiverne til § 367. —

Da der ved erhvervelsen af dom, som bemyndiger til umiddelbar realisation, er tale om et tingligt søgsmaal, rettet paa fyldestgjørelse af tingen selv, maa sagen anlægges mod pantets eier.[1]

Til § 360. Lovbogen anerkjendte sandsynligvis ikke underpant i løsøre (undtagen skib, jfr. 5—7—7) og indeholder i ethvertfald ingen regler om fyldestgjørelse deraf. Da underpant i løsøre efterhaanden var blevet sædvanligt, udvikledes gjennem praxis den regel, at panthaveren maatte erhverve dom, som gav ham bemyndigelse til at tage udlæg i de pantsatte gjenstande og deraf søge dækning, og dette gjælder da fremdeles. Nogen adgang til at aftale, at gjenstandene umiddelbart skal kunne sættes til tvangsauktion, kjendes ikke (udenfor skibspart efter skibsregisterlovens § 38); heller ikke er der adgang til at faa dom, som bemyndiger til umiddelbart salg. Til tvangssalg af løsøre kræves nemlig besiddelse, og der kan ikke anvises noget andet middel til at erhverve besiddelsen end en udlægshandling.[2]

---

[1] Det kan maaske være tvilsomt, om skibsregisterlovens § 38 blot angaar registreret skib og part i saadant. Paragrafens forhistorie kan siges nærmest at tale for en modsat opfatning, som ogsaa godt kan forenes med dens ord. Kommissionen har imidlertid i ethvert fald fundet, at bestemmelserne baade i § 359 og i §§ 361 og 366 alene bør gjælde, naar skibet er registreret.

[1] Hagerup: Panteret, side 258. — Naar sjøfartslovens § 282 giver adgang til at rette søgsmaal til indtale af sjøfordring mod skibsføreren, saa er det, fordi han for skibets vedkommende betragtes som rederiets repræsentant, og under et saadant søgsmaal vil derfor kunne nedlægges paastand paa dom efter udkastets § 359.

[2] Hagerup: Civilproces II, side 396, synes at antage, at en panthaver, som har sjøpant i gods, gjennem det søgsmaal, hvori sjøfordringen gjøres gjældende, kan erhverve dom, som giver ham bemyndigelse til at sætte godset til auktion. I denne almindelighed er sætningen neppe rigtig. Hvis rederen eller skibsføreren for sjøfordring reiser søgsmaal mod ladningseieren, kan de vistnok faa saadan dom, saalænge ladningen ikke er udleveret (og er den udleveret, er sjøpanteretten bortfaldt, jfr. sfl. § 277), men det kommer af, at de her nærmest maa betragtes som haandpanthavere. Dette tilfælde er dog lidet praktisk, da sfl. § 157 giver dem adgang til at søge dækning ved tvangsauktion uden dom. Anderledes staar derimod sagen, hvis

Digitized by Google

§ 360 omfatter efter ordene ogsaa haandpant. En haandpanthaver vil dog aldrig kunne have interesse af at søge dom paa udlæg i pantet. Hvis han har pantet i sin (faktiske) besiddelse, saa vil han enten kunne skride til umiddelbart tvangssalg efter § 367 eller i henhold til § 359 kunne faa dom, som bemyndiger til salg. Og har han ikke pantet i sit værge, vil han ikke kunne tage udlæg i tingen selv, medmindre besidderen er villig til at udlevere den, se udkastets § 108.

Ogsaa naar underpant i løsøre er stiftet ved skifteudlæg, maa der nu erhverves dom, som giver bemyndigelse til at tage udlæg deri. Da panteretten her er stiftet ved en judiciel akt, synes der at være grund til at eftergive kravet paa dom og at tillade panthaveren umiddelbart at skride til exekution. Efter udkastets terminologi maa imidlertid en saadan gjældsexekution uden lovmaal og dom benævnes udpantning, jfr. § 338, første led.

Dom, som bemyndiger til udlæg, maa ogsaa erhverves over de pantsatte gjenstandes eier, jfr. slutningsbemærkningerne i motiverne til § 359.

Til § 361. Tvangsauktion over fast eiendom, registreret skib og part i saadant skib kan efter vor gjældende ret forlanges uden foregaaende retsforfølgning, naar dette ved pantsættelsen er vedtaget. I en række tilfælde giver loven ved særlige bestemmelser, ogsaa hvor saadan vedtagelse ikke har fundet sted, adgang til umiddelbar tvangsauktion over fast eiendom. Se motiverne til kap. 1, side 82—83, under nr. 3 og 12.

Udkastet foreslaar, at der i alle tilfælde skal kunne forlanges tvangsauktion paa grundlag af pantobligation og panteretsudlæg, selv om disse ikke indeholder nogen udtrykkelig fraskrivelse af lovmaal og dom. Panteklausulen er i vore dage bleven en saa almindelig bestanddel af enhver ordentlig skreven pantobligation, at det mest praktiske vil være at underforstaa den som et led i parternes aftale overalt, hvor de ikke udtrykkelig har sagt, at den ikke skal gjælde. Med denne begrundelse er nødvendigheden af panteklausul i pantobligationer sløifet i det danske udkast af 1899 § 324 nr. 3 (motiverne side 137). Og endnu mindre nødvendig maa den da være i panteretsudlæg.

Paa den anden side forlanger udkastet i lighed med det danske visse garantier for obligationens rigtighed og gjældens tilværelse.

1. Obligationen maa være tinglyst eller registreret og udstedernes underskrift paa samme maa være bekræftet af notarius publicus eller et stævnevidne eller af to vitterlighedsvidner.
2. Hvis pantefordringen ikke i obligationen er angivet med et bestemt beløb (men blot ved et maximum saaledes som i de saakaldte skadesløsbreve), maa enten beløbet være fastslaaet ved et fuldbyrdelseskraftigt grundlag, eller der maa fremlægges en skriftlig erkjendelse om gjælden og dens forfald.

Med hensyn til punkt 2 bemærkes følgende. Det er nu meget almindelig at indtage panteklausulen i skadesløsbreve, men om betydningen heraf har der gjort sig gjældende forskjellige meninger. Ved høiesteretsdom i Retst. 1906 side 251 er det antaget, at hvis der er tvist om gjældens tilværelse eller omfang, maa den være løst af de ordinære domstole, forinden tvangsauktion kan forlanges, og at altsaa afgjørelse af en saadan tvist ikke henhører under auktionsretten. Til denne opfatning har udkastet sluttet sig. Den naturlige forudsætning for tvangsauktion uden lovmaal og dom er, at gjælden er klar. Men saadan klarhed er ikke her tilstede. Skadesløsbrev er vistnok bevis for pantsættelse — for at kreditor skal have sikkerhed for det beløb, han maatte faa tilgode hos debitor. Men det indeholder ikke noget bevis for gjælden selv. Det maa paa anden maade godtgjøres, baade at der existerer en gjæld og hvor stor denne er. Før dette er skeet, er forudsætningen for umiddelbart at paakalde

---

det er en tredjemand, som i henhold til sfl. § 282, sidste punktum, reiser søgsmaal mod skibsføreren f. ex. for havaribidrag, hvorfor paastaaes sjøpant i gods. Her vil han alene kunne faa dom, som bemyndiger ham til at søge udlæg i godset, idet han kun gjennem udlæg kan erhverve den til salg nødvendige besiddelse. Skibsføreren er for godsets vedkommende nærmest at betragte som ladningseierens repræsentant og besidder ikke paa alle sjøpanthaveres vegne. En anden ting er, at skibsføreren ved at udlevere ladningen, før sjøfordringen er betalt, bliver personlig ansvarlig for denne (sfl. § 280).

Digitized by Google

auktionsrettens virksomhed ikke tilstede. Beviset for gjælden og dens størrelse kan desuden ofte kræve undersøgelse af vidtløftige og indviklede regnskabsforhold. Det synes ikke rimeligt at henlægge denne til namsretten, og de former, som regelmæssig er foreskrevne for namsrettens forhandlinger, gjør det ogsaa lidet hensigtsmæssigt. — Lige med et fuldbyrdelseskraftigt grundlag har udkastet fundet at burde stille en skriftlig erklæring for beløbet og dets forfald. Der forlanges ikke netop en saadan erkjendelse fra skyldneren; den kan ogsaa være afgivet af eiendommens eier.

Det er kommissionens mening, at de særlige regler angaaende tvangsauktion uden lovmaal og dom, som er givne for visse banker og offentlige indretninger (se motiverne side 82 nr. 3), ikke skal blive bestaaende ved siden af udkastet, men at dettes bestemmelser skal gjælde overalt.

Skibsregisterlovens § 38 giver adgang til at aftale, at det uden foregaaende lovmaal og dom skal kunne holdes udlæg i skib eller skibspart. Denne bestemmelse har det været overflødigt at opretholde ved siden af § 361, der tillader umiddelbar realisation. Den grund, som anføres for bestemmelsen i Ot. prp. nr. 19 for 1897 side 29, nemlig at det vil være ønskeligt at kunne foretage udlæg i skibet for at sikre dets tilstedeværelse ved hjælp af skibsregisterlovens § 38 sidste led, bortfalder ved udkastets § 366 andet led.

Til § 362. Jfr. lov af 8de juni 1895 nr. 1 § 5 første led. Da reglerne for udlægshaverens auktion i det hele finder tilsvarende anvendelse paa panthaverens, vil der i henhold til udkastets § 182 kunne besluttes særskilt salg af tilbehøret. Med hensyn til det i lov af 1895 § 5 andet led nævnte tilfælde vil reglerne i §§ 167 og 183 komme til anvendelse.

Til § 363. Anktion efter § 361 maa ligesom søgsmaal efter § 359 rettes mod pantets eier. Overensstemmende med, hvad der nu praktiseres [1], udtaler § 363, at panthaveren ved fast eiendom altid kan holde sig til den, der i pantebøgerne staar som eier, men har denne solgt eiendommen, kan forfølgningen ogsaa rettes mod kjøberen, selv om han ikke har faaet tinglyst hjemmel.

Ifølge skibsregisterloven af 4de mai 1901 § 20 kan overdragelse af eiendomsret til registreret skib eller part i saadant alene ske ved indtegning i skibsregistret, og her maa da forfølgningen altid rettes mod den, der har registreret hjemmel.

Til § 364. Naar panthaveren vil skride til tvangsauktion uden lovmaal og dom, bør sagsøgte være varslet derom en passende tid i forveien. Udkastet foreslaar, at varslet skal ske gjennem en tilstillelse i lighed med, hvad der efter skibsregisterlovens § 38 gjælder, naar auktion begjæres over skib eller skibspart i henhold til panteklausulen. Ved fast eiendom maa nu sagsøgte indkaldes til forligelseskommissionen, men dette er en noksaa tungvint fremgangsmaade, der erfaringsmæssig ikke gjør tilsvarende nytte.

Til § 365. Ved første led jfr. § 31 sidste led og motiverne dertil. Ved andet led jfr. § 52 sidste led.

Til § 366. Første led afløser N. L. 5—7—8. Hvis pantsættelsen er skeet for en ubestemt eller eventuel gjæld, bør det ogsaa her forlanges, at det skyldige beløb er fastsat enten ved et fuldbyrdelseskraftigt grundlag (hvorunder ogsaa gaar en dom, erhvervet over sagsøgte i henhold til § 359) eller ved en skriftlig erkjendelse.

Tvangsbestyrelse kan forlanges ligeoverfor eieren, uden hensyn til om han er pantsætter. Eierens ret til trods bestyrelsen at blive boende paa eiendommen bedømmes i alle tilfælde efter udkastets § 148. Da tvangsbestyrelsen efter § 147 forøvrig skal ske under hensyn til de rettigheder, som paahviler eiendommen, maa leieboeres ret til at forblive boende afgjøres efter reglerne i frd. af 4de december 1795. Jfr. motiverne ovenfor side 138.

Maaske burde der i § 366 være indtaget en bestemmelse om, at panthaveren kan forlange fast eiendom sat under tvangsbestyrelse, naar den ved vanskjøtsel eller paa anden maade (f. ex. ved uforsvarlig hugst i skogen) væsentlig forringes i værdi, saa at hans sikkerhed udsættes for fare, jfr. den svenske utsökningslag § 81 (se herom ovenfor side

[1] Se de i Hagerups Panteret side 271 note 14 nævnte domme.

Digitized by Google

139); jfr. udkastets § 404 andet led. En saadan bestemmelse vil vistnok i almindelighed være overflødig, da pantobligationer pleier at indeholde en klausul om at pantegjælden i dette tilfælde skal ansees forfalden. Panthaveren vil ogsaa kunne udvirke en foreløbig forføining i henhold til § 410 nr. 2 (se motiverne hertil).

Begjæring om forbud efter § 138 bør alene kunne fremsættes af den, som enten i henhold til dom eller efter § 361 er berettiget til at forlange tvangsauktion, idet forbudet alene har til hensigt at sikre skibets tilstedeværelse ved auktionen. Derimod kræves ikke, at varslet efter § 364 er i orden.

Til § 367. Paragrafen afløser lov af 12te oktober 1857 § 2. Den udtaler udtrykkelig, hvad der nu ogsaa maa gjælde, at gjenstanden maa være i haandpanthaverens faktiske besiddelse. Efterpanthaveren kan ikke forlange salg, før han har skaffet sig saadan besiddelse, i fornødent fald gjennem udløsning af sin formand.

Udkastet kræver her ligesom i § 361, at fordringens beløb enten maa være bestemt angivet ved pantsættelsen eller senere paa bindende maade fastsat, forinden begjæringen om umiddelbart tvangssalg kan antages. De grunde, som i motiverne til § 361 er anførte for, at dette bør kræves, gjør sig i forstærket grad gjældende ved haandpant, hvor tvangssalget altid begjæres hos og bestyres af namsmanden. Det vil ikke være rimeligt at henlægge til ham afgjørelsen af de ofte indviklede og vanskelige spørsmaal, som kan opstaa, naar der tvistes om gjælden og dens størrelse.[1]

Hvis altsaa pantesummen ikke er bestemt angivet ved pantsættelsen, og skyldneren (om der er en saadan) eller pantets eier ikke er villig til senere at give skriftlig erkjendelse for beløbet, saa maa panthaveren enten søge namsdom over skyldneren efter § 358, hvis dertil er adgang, eller ligeoverfor pantets eier erhverve dom efter § 359, ved hvilken det da ogsaa vil blive retskraftig fastsat, for hvilket beløb pantet hefter.

[1] Hvad der for tiden gjælder i norsk ret i heromhandlede henseende, er omtvistet. Under voteringen i den i motiverne til § 361 nævnte høiesteretsdom, udtalte førstvoterende med tilslutning af majoriteten, at den samme regel maatte komme til anvendelse ved haandpant for eventuel gjæld som ved skadesløsbrev. «Jeg antager ikke — sagde han — at den omstændighed, at der er stillet pant — som haandpant eller i fast eiendom — til sikkerhed for eventuel gjæld, kan medføre, at hele spørsmaalet om gjældens existens og omfang skal overflyttes fra den almindelige underret til auktionsretten.» (Retst. 1906 side 252). Dommen, der blev afsagt med 4 mod 3 stemmer, angik imidlertid et skadesløsbrev i fast eiendom og er saaledes ikke præjudikat for haandpant. Minoriteten paaberaabte sig en i Retst. 1897 side 676 refereret dom, som angik haandpant, der var stillet til sikkerhed for «hvad P. B. til enhver tid er B. skyldig», og hvori høiesteret enstemmig antog, at spørsmaalet om gjælden og dens størrelse henhørte under auktionsretten.

Digitized by Google

Tredje del.

Om fuldbyrdelse af krav, som gaar ud paa andet end penge.

17de kapitel.

Om fuldbyrdelse af krav paa udlevering af gjenstande eller paa handling eller undladelse m. v.

Om de grundsætninger, hvorpaa bestemmelserne i dette kapitel er byggede, henvises til de almindelige motiver, side 73—74. Her skal alene gjentages, at udkastet giver anvisning paa direkte tvangsmidler eller surrogater derfor overalt, hvor dertil er anledning, og kun subsidiært anvender indirekte tvang (løbende mulkt).

Bestemmelserne i dette kapitel kommer til anvendelse uden hensyn til, paa hvilket grundlag fuldbyrdelseskravet hviler (dom, kjendelse, foreløbig forføining); de gjælder ogsaa, naar fuldbyrdelsen kan ske uden noget judicielt grundlag (udkastelse efter kap. 18).

Til § 368. Har sagsøgeren i forbindelse med eiendommens fravigelse krav paa udlevering af tilbehør eller andre løsøregjenstande, kan de tages i besiddelse med hjemmel af § 369. Løsøre, som ikke omfattes af fuldbyrdelsen, maa strax kunne fjernes i den udstrækning, som dens øiemed medfører. Sagsøgte og hans husstand kan selvfølgelig fjernes i fornøden udstrækning. Hvorvidt andre personer kan sættes ud, beror paa, om de har nogen ret til at forblive, som er til hinder derfor; jfr. § 373 og motiverne dertil. Om adgangen til at anvende fornøden magt, se § 69.

Jfr. Ø. E. § 349, T. C. P. § 885, D. § 340.

Bestemmelserne i § 368 — ligesom i § 369 flg. — kommer til anvendelse uden hensyn til, om kravet paa udlevering er af tinglig eller obligatorisk natur. Det er ogsaa ligegyldigt, om udleveringen skal ske til fyldestgjørelse af et vindikationskrav, saaledes at sagsøgeren allerede er eier af gjenstanden, eller om han først ved udleveringen skal blive eier, eller om han alene har ret til at forlange den udleveret for at udøve en begrænset ret over den (leie, laan, brug o. s. v.). Er sagsøgeren berettiget til i forbindelse med udleveringen til sin legitimation at kræve en erklæring fra sagsøgte, f. ex. skjøde paa den faste eiendom, paategning paa et udleveret dokument, kan han i fornødent fald forlange den udfærdiget af namsretten i henhold til § 375.

§§ 369—372 handler om fuldbyrdelse af krav paa udlevering af løsøregjenstande. Findes de i sagsøgtes besiddelse, kan de fratages ham (§ 369). Findes de ikke hos ham, er han pligtig til paa forlangende at oplyse, om de fremdeles er i hans besiddelse og i tilfælde, hvor de findes, og kan indkaldes for namsretten til forklaring og forsikring herom (§ 370). Sagsøgeren kan ogsaa for at fremtvinge udleveringen faa ham paalagt en løbende mulkt (§§ 371—372). Lykkes det ikke ved noget af disse midler at faa tingen, er sagsøgeren henvist til at søge skadeserstatning (§ 385).

Til § 369. Eftersøgning kan ske og fornøden magt anvendes overensstemmende med reglerne i § 69.

Jfr. Ø. E. § 346, D. § 341, T. C. P. §§ 883 og 884.

Til § 370. Se motiverne til §§ 348—349.

Sagsøgte indkaldes til forklaring for den i § 348 andet led omhandlede namsret.

Digitized by Google

Ved sidste led jfr. § 357 og motiverne dertil.

Jfr. Ø. E. § 47, T. C. P. § 883 jfr. § 884.

Til §§ 371—372. Jfr. motiverne til § 9. N. L. 1—5—15.

Naar en løsøregjenstand ikke kan erholdes udleveret ved direkte tvang, giver det danske udkast ikke adgang til indirekte tvangsmidler, men henviser sagsøgeren til at søge skadeserstatning (D. § 341). Dette stemmer med fransk, tysk og østerrigsk lov (Code civil art. 1142). Herimod maa indvendes, at det ofte ikke er sagsøgeren ligegyldigt, om han faar tingen eller en erstatning, og at det ogsaa kan hænde, at sagsøgte er ude af stand til at yde erstatning. Kan man skaffe sagsøgeren tingen selv ved anvendelse af en rimelig indirekte tvang, er der ingen grund til ikke at gjøre det. Udkastet beholder derfor adgang til at paalægge løbende tvangsmulkt, naar sagsøgte ikke kan godtgjøre, at opfyldelsen er umulig.

Med hensyn til den nærmere ordning har udkastet i væsentlige punkter fulgt, hvad der for tiden gjælder i Danmark efter frd. af 6te april 1842. Det bør ikke tillades, at mulkten løber i det uendelige. Sagsøgeren maa gjøre fornøden fortgang. Og mulktens løb bør stanses, og inddrivelsen af paaløben mulkt bortfalde, naar den ikke længere har noget øiemed. De forvoldte omkostninger maa selvfølgelig ogsaa da bæres af sagsøgte. Man antager, at mulkten bør tilfalde statskassen. Hvilken namsret sagsøgeren maa henvende sig til for at faa mulkten paalagt, fremgaar af § 384.

Til § 373. I princípet kommer de samme regler til anvendelse ved den heromhandlede fuldbyrdelse som ved udlæg; se §§ 106—108 og motiverne side 123—125. «Tredjemand» er ogsaa her enhver, mod hvem det foreliggende grundlag ikke kan exekveres. Hvis en saadan tredjemand besidder gjenstanden (enten det er fast eiendom eller løsøre), og ikke er villig til at udlevere den, kan hans besiddelse ikke forrykkes, før der er skaffet tilveie et exigibelt grundlag ligeoverfor ham. Og dette maa ske ved et søgsmaal for de almindelige domstole; spørsmaalet om hans ret kan ikke afgjøres af namsretten. Der kan alene tages udlæg i sagsøgtes fordring paa at faa tingen udleveret af tredjemand; denne fordring maa indtales paa almindelig maade, og derunder vil da tredjemands ret finde sin afgjørelse.

Er gjenstanden i sagsøgtes besiddelse, paahviler bevisbyrden den, som paastaar, at tredjemand er eier eller forøvrig har nogen ret over gjenstanden, som er til hinder for fuldbyrdelsen. Fuldbyrdelsen fremmes, hvis paastanden ikke paa stedet godtgjøres. Men spørsmaalet om, hvorvidt tredjemands paastaaede ret er til hinder for fuldbyrdelsens fremme, hører altsaa her under namsrettens domsmyndighed. Dette gjælder ogsaa, hvor fuldbyrdelsen gaar ud paa udlevering af en individuelt bestemt ting[1], og uden hensyn til om tredjemand vilde have havt anledning til overensstemmende med R. § 55 at gjøre sin ret gjældende under det foregaaende søgsmaal mellem sagsøgeren og sagsøgte.

Ved spørsmaalet om, hvorvidt en tredjemand tilkommende ret er til hinder for fuldbyrdelsen, vil det ogsaa her komme an paa, om den er uforenelig med den forandring i det bestaaende, som fuldbyrdelsen tilsigter. Men i anvendelsen vil dette tildels kunne stille sig anderledes end ved udlæg. De positive bestemmelser i § 107 og § 108, andet led gjælder ikke ubetinget her. Tredjemands panteret i fast eiendom kan aldrig hindre en fuldbyrdelse efter § 368. Men derimod kan en leieboers eller forpagters ret være til hinder, hvis fuldbyrdelsen tilsigter ganske at ryddiggjøre eiendommen. Ligesaa vil den, som har panteret i løsøregjenstande, der er i sagsøgtes besiddelse, kunne modsætte sig deres udlevering til sagsøgeren, da en forrykkelse af besiddelsesstanden kan udsætte ham for tab. At tredjemand har et rent obligatorisk krav paa at faa overdraget tingen eller en rettighed over den, kan klarlig ved den heromhandlede fuldbyrdelse, ligesaa lidt som ved udlæg, komme i betragtning.

---

[1] Jfr. Hagerup: Civilproces II, side 865, der antager, at tredjemand efter vor nuværende ret i dette tilfælde ikke kan faa sin paastand afgjort af exekutionsretten og følgelig ikke kan hindre exekutionen, men er henvist til at gjøre sit krav gjældende gjennem søgsmaal for de almindelige domstole.

Digitized by Google

Om behandlingen af tvisten med tredjemand, naar han gjør sin ret gjældende ved namsretten, se §§ 80 og 82.

§§ 374—377 giver reglerne for fuldbyrdelsen af krav paa handlinger, der ikke gaar ud paa udlevering af materielle gjenstande. Hvis handlingen kan udføres uden sagsøgtes medvirkning, skal sagsøgeren bemyndiges til at udføre den paa hans bekostning (§ 374). Kan handlingen ikke udføres uden sagsøgtes medvirkning, er hovedreglen, at den søges fremtvunget ved løbende mulkt (§ 377). Men hvor sagsøgtes forpligtelse gaar ud paa at afgive en viljeserklæring eller paa at stille sikkerhed anviser udkastet det surrogat, at erklæringen udstedes af namsretten og at sikkerheden tages gjennem udlæg (§§ 375 og 376). Sit krav paa skadeserstatning har sagsøgeren altid i behold (§ 385).

Til § 374. Skal sagsøgerens ret til at udføre handlingen paa sagsøgtes bekostning faa fuld betydning, maa der være adgang til gjennem en hurtig rettergang at faa sagsøgte paalagt forskudsvis at udrede det dertil fornødne beløb. Enkelte speciallove giver ogsaa nu adgang til at udføre en skyldig præstation paa den forpligtedes bekostning; se saaledes lov om jords fredning af 16de mai 1860 § 18, udskiftningslov af 13de mars 1882 § 119 og lov om veivæsenet af 15de september 1851 §§ 52, 53, 54 og 83 jfr. §§ 68—70, jfr. lov af 30te mai 1891 nr. 2.

Jfr. Ø. E. § 353, T. C. P. § 887, D. § 342.

Til § 375. Før namsretten udsteder dokumentet eller afgiver erklæringen, maa den selvfølgelig paase, ikke alene, at tiden for sagsøgtes forpligtelse er inde, men ogsaa at de betingelser, hvoraf den er afhængig, er indtraadte, jfr. §§ 32 og 66. Paa grund af den uleilighed, som vilde kunne voldes, om grundlaget blev omstødt, efterat erklæringen var afgiven, forlanger udkastet tillige, at det forinden skal have vundet retskraft.

Den østerrigske lov (§ 367) ordner dette tilfælde noget anderledes. Naar sagsøgte ifølge dom er pligtig til at afgive en viljeserklæring, gjælder denne af sig selv som afgiven, saasnart dommen er bleven retskraftig. Men det har da været nødvendigt tillige at bestemme, at hvis viljeserklæringen er betinget af en modydelse, ansees den først som afgivet, naar modydelsen er erlagt. Udkastets ordning har den fordel, at namsrettens udfærdigelse af erklæringen indeholder en retslig afgjørelse af, at betingelserne for sagsøgtes forpligtelse er indtraadt. Den tyske lov, der former sin hovedregel paa samme maade som den østerrigske, forlanger da ogsaa, naar erklæringen er betinget af en modydelse, en retslig prøvelse af betingelsens indtræden, før erklæringen kan gjælde som afgiven (§ 894, andet punktum).

Kommissionens medlem *Skattebøl* stemmer mod nærværende paragraf, da han frygter for, at namsretten let kan komme op i vanskeligheder ved saaledes at udfærdige et dokument eller en erklæring paa en andens vegne.

Til § 376. Exempler paa, at en sagsøgt kan tilpligtes at stille sikkerhed, findes i vexelloven 7de mai 1880 §§ 25, 26 og 30. Udkastets § 376 vil her træde istedetfor den nugjældende vexelproceslov 17de juni 1880 § 9. Endvidere kan nævnes udkastets §§ 7 og 378.

Jfr. D. § 342 andet og tredje punktum.

Til § 377. D. § 339 giver ogsaa her alene anvisning paa skadeserstatning. Derimod kan forpligtelsen efter Ø. E. § 354 og T. C. P. § 888 fremtvinges ved straffebøder og endog ved hefte indtil 6 maaneder, hvilket synes at staa i liden samklang med, at disse love ingen indirekte tvang tillader ved forpligtelse til at udlevere gjenstande. Den tyske lov har dog en lignende undtagelse som i § 377 tredje led.

Ved andet led jfr. motiverne til § 9.

Til §§ 378—380. Naar sagsøgte er kjendt pligtig til at undlade noget (f ex. at udøve en vis ret eller at bruge et firmanavn eller et varemærke) eller til at finde sig i, at noget foretages (f. ex., at sagsøgeren benytter en vei eller en brønd paa hans grund), vil det ofte ikke være tilstrækkeligt til sagsøgerens betryggelse, at sagsøgte for overtrædelse af sin pligt kan straffes efter straffelovens § 344 eller andre bud. Ligeoverfor en uredelig eller illoyal modpart kan det være nødvendigt at stille til sagsøgerens raadighed mere effektive magtmidler til gjennemførelse af hans ret.

Ved § 378 jfr. § 376. — Naar sagsøgeren i henhold til § 380 henvender sig til

Digitized by Google

namsmanden, kan denne anvende fornøden magt og i tilfælde tilkalde politiets hjælp, se § 69.

Jfr. D. §§ 344, 345 og dansk frd. af 6te april 1842 §§ 8 og 10, Ø. E. §§ 355, 356, T. C. P. §§ 890, 892, Code civil art. 1143.

Til § 381. I de øvrige oven omhandlede tilfælde maa namsrettens beslutning fattes ved kjendelse, hvilket ogsaa forudsætter, at sagsøgte er givet anledning til at udtale sig, jfr. D. O. § 260.

Til § 384. Jfr. motiverne til § 38.

Til § 385. Naar fuldbyrdelse er paabegyndt, men den enten viser sig forgjæves, eller sagsøgeren af andre grunde finder at maatte afstaa fra at fortsætte den, har udkastet troet at burde give ham adgang til at faa erstatningen bestemt af namsretten. Jfr. de almindelige motiver side 74. Dette stemmer med D. §§ 339, 341, 344 og Ø. E. § 368, medens kravet efter T. C. P. § 893 maa gjøres gjældende ved de almindelige domstole.

Sagsøgeren kan altid indbringe sagen for namsretten i søgsmaals former, og namsretten kan ogsaa henvise den til saadan behandling, naar den frembyder tvil i faktisk henseende; jfr. §§ 78—82. Afgjøres sagen ved kjendelse, skal en mundtlig forhandling gaa i forveien. Sagen hører under den namsret, i hvis kreds den begyndte fuldbyrdelse har fundet sted, se § 38.

18de kapitel.

Om udkastelse af fast eiendom.

Til §§ 386—387. Bestemmelserne i dette kapitel vil afløse N. L. 6—14—6, forsaavidt dette lovsted giver adgang til at udkaste den, som ikke vil flytte af leiehus til rette faredag, naar han lovlig udsagt er. Kommissionen antager, at saadan udkastelse uden lovmaal og dom alene bør kunne ske paa grundlag af en skriftlig leiekontrakt, der indeholder leietagerens udtrykkelige vedtagelse deraf.

Udkastet omfatter baade hus og jord, medens det nu har været tvilsomt, om 6—14—6 analogisk kan udvides til gaarde paa landet. Husmandslovens § 16 bør efter kommissionens mening ophæves, da det ikke findes nødvendigt i her omhandlede henseende at have nogen særegen regel for dette forhold.

Udkastelsen foregaar efter reglerne i § 368, jfr. de indledende bemærkninger til kap. 17. Angaaende omkostningerne ved udkastelsen se § 382.

Efter N. L. 6—14—6 kan ogsaa den udsættes, der «bliver i det hus besiddendis, som han ingen ret haver til». Kommissionen har ikke fundet at burde optage nogen hertil svarende bestemmelse. Lovbogens ord er jo meget vidtgaaende, men da meningen ikke kan have været, at enhver tvist om besiddelse af hus skulde kunne indledes med en udkastelsesforretning, har de i vor praxis været forstaaede saa, at besidderen alene kan udkastes, naar han enten ingen besiddelsesgrund paaberaaber sig eller griber til aabenbare paaskud. Efter denne forstaaelse skulde artiklen for en væsentlig del angaa samme forhold som straffelovens § 355, der sætter straf for den, som uberettiget trænger ind eller tager ophold paa andenmands faste eiendom og forbliver der trods tilhold om at fjerne sig. Foreligger en aabenbar overtrædelse af dette straffebud, maa husbonden være berettiget til i fornødent fald med magt selv at ryddiggjøre sin eiendom og maa hertil kunne kræve politiets hjælp. Og kan der være nogen tvil om besidderens ret, er det ikke rimeligt at lægge afgjørelsen i namsmandens haand, men eieren faar enten søge ham fjernet gjennem en foreløbig forføining (§ 410) eller gaa veien gjennem almindelig rettergang.

Til § 388. Naar leietagerens tid er ude, vil det ofte kunne være magtpaaliggende for udleieren at kunne fjerne ham uopholdelig, navnlig naar hus eller husbekvemmelighed er udleiet til en ny leieboer, der selv maa flytte paa dagen og saaledes vil blive husvild, hvis han ikke kan komme ind paa det nye sted i rette tid. Bestemmelserne i nærværende paragraf sætter derfor udleieren istand til at iværksætte udkastelsen dagen efter flyttedagen. Ogsaa her er det imidlertid betingelsen, at der foreligger en skriftlig leiekontrakt af det i § 386 nævnte indhold.

Digitized by Google

Fjerde del.

Om foreløbig retshjælp.

19de kapitel.

Om arrest og foreløbige forføininger.

Se de almindelige motiver side 79—80.

Udkastet ordner dette emne i det væsentlige overensstemmende med den tyske ret (T. C. P. §§ 916—945). Med denne stemmer ogsaa i hovedsagen den østerrigske. Den østerrigske lov skjelner mellem «Exekution zur Sicherstellung» og «einstweilige Verfügungen». Under den første behandles reglerne om adgangen til foregreben fuldbyrdelse; under de sidste indgaar, hvad udkastet kalder arrest og foreløbige forføininger (Ø. E. §§ 378 flg.). Det danske udkast slutter sig nærmest til, hvad der nu gjælder i Danmark og hos os (D. §§ 459—500). Om svensk ret se Uts. §§ 145—161. Om engelsk ret se Schuster: Die bürgerliche Rechtspflege in England side 127 flg.

§§ 389—409 handler om arrest. Hovedpunkterne i de forandringer, som udkastet foreslaar i den gjældende ret, er følgende:

1. Det krav, hvorfor arrest begjæres, behøver ikke at være forfaldent (§ 389 andet led).
2. Der forlanges en arrestgrund, som ved begjæringen altid bestemt maa angives og før arrestbeslutningen sandsynliggjøres (§§ 393 og 394 jfr. §§ 390 og 391).
3. Arrest giver under samme betingelser som udlæg panteret i de arresterede gjenstande (§ 403 andet led).
4. Prøvelsen af spørsmaalet om arrestens lovlighed er ikke sammenknyttet med den sag, hvori selve kravet indtales (§§ 395, 397 og 398 jfr. § 399).

Til § 389. Da arrest har til hensigt at sikre tvangsfuldbyrdelsen i skyldnerens gods, kan den alene finde sted for krav af formueretslig art. Kravet maa desuden enten direkte lyde paa penge eller eventuelt kunne gaa over til en pengefordring. Ved krav, som lyder paa andet end penge, er arrest uanvendelig, naar det, som sagsøgeren vil sikre sig, er at erholde den bestemte ting, den undladelse, den bestemte handling, hvorpaa kravet direkte gaar ud; isaafald maa han søge udvirket en foreløbig forføining efter § 410. Dette gjælder, enten kravet er af obligatorisk eller tinglig art. Men hvis sagsøgeren alene forlanger sikret den eventuelle erstatningsfordring, som tilkommer ham, saafremt tingen ikke udleveres, handlingen ikke udføres eller pligten til undladelse ikke respekteres, saa kan arrest anvendes.

Arrest kan kun anvendes for borgerlige krav. Sikrelse af formuesstraf, bøder eller inddragning kan alene ske ved heftelse overensstemmende med straffeproceslovens § 459. Denne paragraf bør ved indførelsesloven omredigeres saaledes, at det bliver klart, at den ogsaa angaar den i straffelovens § 36 omhandlede inddragning. Skadeserstatning til fornærmede i en straffesag vil derimod kunne sikres baade ved saadan heftelse og ved arrest. Den i straffeproceslovens § 462 omhandlede heftelse af sigtedes hele formue ligger ogsaa ganske udenfor civilprocessens ramme.

Kommissionen gaar ud fra, at de særlige

Digitized by Google

regler i sjøfartslovens § 185 om arrest for bodmerikrav skal vedblive at bestaa saaledes, at der ikke kan kræves angivelse af arrestgrund eller sikkerhedsstillelse. Da bodmeribrevet efter udkastets § 3 nr. 1 er exigibelt, flyder det af § 398, at det ikke er nødvendigt at forfølge kravet til dom. Forøvrig antages udkastets regler at burde gjælde. Det fornødne herom maa ordnes ved indførelsesloven. Hvis det ansees fornødent at opretholde særlige regler om arrest hos oppebørselsbetjente (jfr. kammerretsanordn. af 18de mars 1720 kap. I § 11 og II § 15), bør de vel helst indtages i vedkommende speciallovgivning, jfr. indstilling II fra kommissionen til omordning af statens revisionsvæsen, afgivet 1901, §§ 78 flg.

Lovbogens bud om, at arrestkravet skal være forfaldent (1—19—9) fortjener ikke at at opretholdes. Skal arrestinstitutet yde den betryggelse, det kan give, maa arrest ogsaa kunne anvendes for uforfaldne krav, naar debitors adfærd giver grund til at frygte for, at han vil forspilde eller bringe i fare kreditors adgang til fyldestgjørelse[1]. Ved betingede krav maa det dog forlanges, at de har en aktuel formuesværdi.

Til § 390. Efter lovbogen var det en betingelse for arrest, at der forelaa en af de i 1—19—8 til 1—19—13 nævnte arrestgrunde. Da reglerne herom dels var uklare, dels for snevre, satte praxis sig efterhaanden udover dem, og nu er forlængst kravet paa en særlig arrestgrund bortfaldt. Der forlanges nu ikke mere, end at fordringen er forfalden.

Arrest medfører imidlertid et saa stærkt indgreb i skyldnerens raadighed over sit gods, at den ikke bør kunne ske uden grund. Udkastet forlanger, at der skal være fare for, at fuldbyrdelsen ellers skal blive forspildt eller i væsentlig grad vanskeliggjort. Udkastet udtaler positivt, at en saadan fare altid ansees for at være tilstede, naar fuldbyrdelsen maatte ske i udlandet. Men forøvrig indlader det sig ikke paa at forklare de specielle grunde, hvoraf fare kan sluttes, men indskrænker sig til at bestemme, at den maa være forvoldt ved skyldnerens adfærd. Heri ligger da, at tilfældige begivenheder eller forestaaende exekution eller konkursbegjæring fra andre kreditorers side i sig selv ikke er arrestgrund. Paa den anden side forlanges det ikke, at der i skyldnerens adfærd skal ligge et tilregneligt retsbrud, naar den dog objektivt medfører fare for sagsøgerens fyldestgjørelse. Hvis sagsøgeren allerede har pant eller anden sikkerhed for sit krav, kan det bevirke, at arrest maa nægtes, fordi der ingen fare er; bedømmelsen heraf ligger i rettens haand.

Arrest kan alene besluttes, naar det af retten findes nødvendigt til øiemedets opnaaelse. § 390 siger, at der maa være grund til at frygte for, at fuldbyrdelsen ellers o: hvis arrest ikke besluttes, skal blive forspildt eller væsentlig vanskeliggjort. Heraf følger, at arrest i regelen er uanvendelig, naar der er adgang til strax at skride til fuldbyrdelse. At kreditor har et exigibelt grundlag, vil dog ikke altid udelukke arrest; denne kan være nødvendig for at hindre afhændelse af gjenstande, som findes paa et andet sted end det, hvor udlægshandlingen maa begynde.

Til § 391. Jfr. lov 3dje juni 1874 § 2. Ogsaa personlig arrest har alene til øiemed at sikre tvangsfuldbyrdelse i skyldnerens gods. Hvis der derfor er adgang til arrest i gods, kan personlig arrest ikke besluttes, ligesom dens iværksættelse altid kan afværges ved at anvise gods til arrest (§ 396). Arresten maa af namsretten findes nødvendig til sikring af fuldbyrdelsen og er derfor ogsaa udelukket, naar exekution strax kan ske, jfr. slutningsbemærkningerne til § 390. Heller ikke kan personlig arrest besluttes, hvis det er paa det rene, at skyldneren intet gods har i riget; til at tvinge ham til at skaffe betalingsmidler hjem fra udlandet kan den ikke benyttes. Derimod kan saadan arrest vel paalægges for at sikre, at skyldneren opfylder sine pligter efter kap. 15 til at gjøre rede for sine eiendele og til at afgive forklaring og forsikring for retten derom. Arresten kan endvidere alene besluttes for krav, hvorfor skyldneren kan sagsøges her i riget, da kravets retmæssighed ellers ikke kan blive prøvet ved norsk domstol jfr. § 398. Er det imidlertid fastsat ved udenlandsk dom, som har retskraft her, maa arrest kunne ske,

[1] Jfr. Hagerup: Civilproces II p. 453, Deuntzer i Tidsskrift for Retsvidenskab, 1888 p. 73.

Digitized by Google

naar betingelserne for at faa fuldbyrdelsesdom efter § 4 er tilstede.

Efter de snevre betingelser, som udkastet opstiller for personlig arrest, antager kommissionen ikke, at der er grund til at opretholde den særlige indskrænkning i konkurslovens § 106.

Til § 392. Hvis sagen angaaende kravet er indbragt for høiere ret, kan altsaa ogsaa denne paa begjæring beslutte arrest.

Til §§ 393—394. Hvor iværksættelsen maa ske strax, hvis den skal være til nogen nytte, antager man, at der bør være adgang for retten til at beslutte arrest mod sikkerhedsstillelse, selv om sagsøgeren ikke paa stedet kan skaffe de fornødne beviser til sandsynliggjørelse af kravet. Derimod antager man, at arrestgrunden bør sandsynliggjøres ogsaa i dette tilfælde, da man ellers let vilde falde tilbage til den nuværende slappe praxis, der altid nøier sig med sikkerhedsstillelse; arrest medfører et betydeligt indgreb i skyldnerens retsfære og kan have følger, som en stillet sikkerhed ikke altid vil kunne beskytte ham imod. Udkastet stemmer paa dette punkt med Ø. E. § 390, medens T. C. P. § 921 tillader arrest mod sikkerhed, selv om arrestgrunden ikke er sandsynliggjort.

Efter sidste led kan retten paa embedsvegne gjøre arrestbeslutningen betinget af sikkerhedsstillelse, naar den efter omstændighederne finder grund dertil, selv om kravet og arrestgrunden er sandsynliggjort.

Til §§ 395—398. En arrestsag falder i to dele:

1. Den egentlige arrestproces, hvorunder det afgjøres, om betingelserne for arrest er tilstede. Denne proces er særskilt ordnet af udkastet.

2. Arrestens iværkssættelse, der i det væsentlige sker efter de for tvangsfuldbyrdelsen gjældende regler (§ 400 flg.).

Arrestprocessen er efter udkastet en summarisk rettergang. Afgjørelsen kan ske uden foregaaende mundtlig forhandling, og uden at skyldneren forøvrig er hørt, og fattes da ved simpel beslutning. Men en mundtlig forhandling kan ogsaa gaa iforveien, naar enten sagsøgeren begjærer det eller retten paa embedsvegne beslutter det, og afgjørelsen sker isaafald ved kjendelse. Og hvor beslutning om arrest er fattet uden foregaaende mundtlig forhandling, kan skyldneren forlange, at arrestretten (ɔ: den ret, som har besluttet arresten) snarest muligt skal indkalde parterne til saadan forhandling om arrestens lovlighed, ligesom ogsaa arrestsøgeren kan stille lignende begjæring.

Enten afgjørelsen er fattet ved simpel beslutning eller ved kjendelse, paalægger udkastet ikke arrestsøgeren nogen pligt til at forfølge selve arrestbeslutningen til stadfæstelse. Hvis skyldneren er misfornøiet med den, er det hans egen sag at gjøre de fornødne skridt til at faa den ophævet.

Dette kan ske ved kjæremaal, om dertil er adgang. Er afgjørelsen skeet ved simpel beslutning, maa han isaafald udvirke kjendelse overensstemmende med § 397, idet alene kjendelser kan paakjæres (R. § 385).

Men skyldneren kan ogsaa henvende sig til arrestretten eller den domstol, for hvilken sag angaaende arrestkravet staar, og forlange arrestbeslutningen ophævet i henhold til reglerne i § 399. Hvis arrestbeslutningen er afsagt af høiesteret eller kjæremaaludvalget, er dette hans eneste vei.

Forskjellig fra spørsmaalet om arrestbeslutningens stadfæstelse er stadfæstelsen af arrestkravet. Herom indeholdes reglerne i § 398. Er kravet allerede retskraftig fastsat, behøves ingen videre skridt fra arrestsøgerens side. Det samme gjælder, hvis det allerede er indbragt til retslig afgjørelse. Er dette ikke skeet, kan skyldneren af arrestretten forlange bestemt en frist, inden hvilken arrestsøgeren har at anlægge sag til indtale af kravet. Oversiddes fristen, kan retten paa begjæring ophæve arrestbeslutningen.

Udkastet har altsaa ikke sammenknyttet prøvelsen af arrestens lovlighed med afgjørelsen af, om der foreligger et retmæssigt krav. Grunden hertil er væsentlig skyldnerens interesse. Han kan jo — bortseet fra sin bestridelse af kravet — have indvendinger, som alene rammer arresten, f. ex. at der ingen arrestgrund er, eller at den er foretagen paa ulovlig maade. Og i disse tilfælde vil det være magtpaaliggende for ham at faa sine indvendinger prøvet strax uden at behøve at vente paa, at tvisten angaaende kravet en-

Digitized by Google

gang kan blive afgjort. Det kan jo ogsaa hænde, at han ikke bestrider kravet, eller at dette allerede er retskraftig afgjort, og isaafald foreligger alene spørsmaalet, om arresten i sig selv er lovlig. Ved §§ 398 og 399 er der paa den anden side givet skyldneren tilstrækkelig betryggelse for, at han kan faa arrestbeslutningen ophævet, naar arrestsøgeren ikke inden den fastsatte frist anlægger sag til indtale af kravet, eller hvis han ikke fremmer sagen med tilbørlig hurtighed.

Bestemmelsen i § 395 andet led er en undtagelse fra domstolsordningens § 264, grundet deri, at arrestens øiemed ofte kan forspildes, hvis skyldneren underrettes før iværksættelsen. Jfr. § 402 andet led og § 401 andet led.

Ved § 398 kan mærkes sjøfartslovens § 315 andet led, som i tilfælde af arrest i skib eller ladning tillader at anlægge sag til indtale af krav, for hvilket skibet eller ladningen hefter, paa det sted i riget, hvor arresten er foretaget. Dette værneting vil ofte falde sammen med det i rettergangslovens § 37 omhandlede. For det tilfælde, som omhandles i lov om underholdningsbidrag af 6te juli 1892 nr. 4 § 17 a fjerde led (jfr. lov af 29de mars 1902 nr. 1) behøves efter udkastet ingen særlig bestemmelse, da her alene tales om selve arrestbeslutningens stadfæstelse, og udkastets §§ 395 og 397 jfr. 392 forsaavidt vil træde istedet.

Til § 399. I henhold til denne paragraf kan skyldneren forlange arrestbeslutningen ophævet paa grund af forandrede omstændigheder. Dette gjælder — ligesom bestemmelsen i § 398 sidste led — ligemeget, om den er afgivet som simpel beslutning eller som kjendelse, eller om kjendelsen er stadfæstet af kjæremaalsudvalget.

Ophævelsen er betinget af «forandrede omstændigheder». Der forlanges ikke netop senere indtraadte kjendsgjerninger, men ogsaa bevisets forandrede stilling kan være tilstrækkelig, f. ex. naar sagsøgte nu kan godtgjøre, at der ingen arrestgrund var. Afgjørelsen ligger i rettens haand. Udkastet fremhæver en række omstændigheder, som særlig kan bevirke arrestbeslutningens ophævelse, deriblandt at arrestkravet er sagsøgeren frakjendt ved dom. Der forlanges ikke endelig dom; selvom dommen er paaankelig, kan retten ophæve arrestbeslutningen, hvis den ikke finder det sandsynligt, at dommen vil blive forandret.

Spørsmaalet om arrestbeslutningens ophævelse hører under arrestretten, medmindre der for tiden føres sag om kravet; isaafald hører det altid for den domstol, for hvilken sagen staar. Denne kan da ved kjendelse under sagen ophæve arrestbeslutningen. Men den kan ogsaa gjøre det i den dom, hvorved sagen ender; frakjender den sagsøgeren kravet, kan den samtidig ophæve arrestbeslutningen.

Naar arrestbeslutningen er ophævet enten ved kjendelse eller ved dom kan skyldneren i henhold til § 409 uden at afvente retskraftens indtræden hos namsretten forlange ophævelse af de til iværksættelsen foretagne fuldbyrdelseshandlinger.

Forskjellig fra arrestbeslutningens ophævelse er afværgelse af arrestens iværksættelse eller ophævelse af de til iværksættelsen foretagne fuldbyrdelseshandlinger i henhold til § 396 andet led, jfr. § 408. Udkastet giver ingen adgang til at afværge selve arrestbeslutningen ved sikkerhedsstillelse. Om end arrestens iværksættelse er afværget ved sikkerhed, hviler arresten dog paa den stillede sikkerhed, indtil arrestbeslutningen er ophævet; først da kan skyldneren forlange sikkerheden tilbagegivet, se § 409.

Til § 400. Med hensyn til omkostningerne ved arrest bemærkes følgende. Omkostningerne ved arrestprocessen (jfr. motiverne til §§ 395—398) følger de almindelige regler om procesomkostninger i rettergangslovens kap. 6. Besluttes arrest, vil de regelmæssig blive paalagt skyldneren; forkastes arrestbegjæringen, maa arrestsøgeren ilægges omkosningerne. Det kan vel vanskelig tænkes, at omkostningerne ophæves. Omkostningerne ved arrestens iværksættelse falder skyldneren tillast efter de almindelige regler om tvangsfuldbyrdelsen, se udkastets § 96. Angaaende omkostningernes ilæggelse og inddrivelse gjælder intet særskilt for arrest. Hvis arresten senere findes ugrundet, indgaar de omkostninger, som skyldneren har maattet udrede, under hans erstatningskrav efter § 420.

Til § 401. Arrest er et extraordinært retsmiddel, som ikke bør benyttes, medmindre

Digitized by Google

der foreligger paatrængende grunde. Udkastet foreskriver derfor, at arrestbeslutningen af sig selv træder ud af kraft, hvis arrestsøgeren ikke begjærer den iværksat inden 14 dage, efterat han er underrettet om den.

Der bør desuden, saavidt muligt, sørges for, at skylderen bliver vidende om arrestbeslutningen, forat han kan benytte sin ret efter § 396 andet led til at afværge iværksættelsen eller faa de iværksatte fuldbyrdelseshandlinger ophævede ved at stille sikkerhed. Det kan dog ikke foreskrives, at beslutningen skal være tilstillet skyldneren, før der skrides til dens udførelse (jfr. § 395 andet led og motiverne dertil), men efter udkastet maa det ske senest 8 dage derefter. Hengaar længere tid, er iværksættelsen af sig selv uden virkning, og skyldneren kan som følge heraf forlange de foretagne fuldbyrdelseshandlinger ophævede. Arrestsøgeren kan dog fremsætte ny begjæring om iværksættelse, hvis der efter paragrafens første led endnu er tid dertil.

Om personlig arrest, der bestaar i fængslig forvaring, indeholder § 401 den særlige regel, at beslutningen skal tilstilles sagsøgte ved paagribelsen eller snarest muligt derefter.

Til § 403. Arrest beskytter efter den gjældende ret alene mod skyldnerens frivillige forføininger over det arresterede gods (afhændelse, pantsættelse o. lign.), men ikke ligeoverfor exekution og konkurs. I virkeligheden er den beskyttelse, som arresten yder ligeoverfor frivillige forføininger, meget begrænset, naar den ikke tillige hindrer, at andre kreditorer gjør exekution deri. Thi det staar skyldneren frit for at stifte gjæld og derom slutte exigibelt forlig, som da kan exekveres i de arresterede gjenstande.

Udkastet følger T. C. P. § 930, der foreskriver, at arrest giver samme panteret som udlæg. De tyske motiver udtaler herom, at arrestens øiemed, som er at sikre tvangsfuldbyrdelsen, tilsiger at tillægge arresten samme virkninger som tvangsfuldbyrdelsen selv. For en saadan ordning har ogsaa de nyere danske og norske forfattere udtalt sig[1].

Til sikring af panteretten maa de samme betryggelsesmidler iagttages som ved udlæg (besiddelsestagelse, tinglysning).

Om forholdet mellem arrestpant og konkurs maa indførelsesloven give de fornødne nærmere bestemmelser jfr. konkurslovens § 46.

Ved arrestens iværksættelse kommer idethele reglerne om udlæg til anvendelse, deriblandt altsaa reglerne om specifikation og værdsættelse, om beslaglæggelsens begrænsning til det nødvendige beløb, om gjenstandenes behandling, om sammenstød med tredjemands ret m. v. Derimod gjælder ikke budet i udkastets § 124 om, at skyldnerens bopæl i regelen først skal hjemsøges; arrestens øiemed tilsiger, at den maa kunne begynde, hvor gods findes.

Til § 404. At arrest giver panteret under samme betingelser som udlæg, vil alene sige, at det giver samme sikkerhedsret. Arrest medfører efter sit øiemed ingen adgang til fyldestgjørelse. Først naar et fuldbyrdelseskraftigt grundlag for kravet foreligger, kan dækning begjæres af de arresterede gjenstande, idet det her synes overflødigt at foretage en særlig udlægshandling, da gjenstandene allerede under arrestforretningen er opskrevne og værdsatte. Naar § 404 andet led i visse tilfælde tillader salg af løsøre eller tvangsbestyrelse af fast eiendom, er det alene for at sikre, at arrestens virkning ikke skal forspildes.

Til § 405. Her fastsættes en frist for arrestpantets varighed. Den kan dog ikke være saa absolut som den tilsvarende frist i § 144 for udlægs vedkommende, idet det jo kan hænde, at arrestgrunden fremdeles er tilstede, navnlig hvis det endnu ikke er lykkes arrestsøgeren at faa exigibel dom for sit krav. Det er derfor overladt retten paa begjæring at forlænge fristen. Men det er altsaa her arresthaveren, som maa foretage skridt til arrestens opretholdelse, og den erhvervede ret tabes, hvis begjæring herom ikke er fremsat inden fristens udløb. Hvis sag om arrestkravet for tiden føres, maa begjæringen altid fremsættes for den domstol, for hvilken sagen staar. Ellers har man troet, at arrestsøgeren bør kunne henvende sig til stedets namsret, selv om denne ikke har besluttet arresten.

[1] Deuntzer i Tidsskrift for Retsvidenskab 1886, side 87—88; Hagerup: Civilproces II, side 466.

Digitized by Google

Til § 406. Arrest paa person har til øiemed at sikre, skyldneren ikke forlader riget, før han har gjort rede for sig. Fængsling bør ikke anvendes, hvis dette øiemed kan opnaaes ved andre indskrænkninger i den personlige frihed, f. ex. ved beslaglæggelse af legitimationspapirer, ved at forbyde skyldneren at forlade stedet eller sit hus eller ved at sætte ham under bevogtning o. lign.[1].

De begrænsninger, som i §§ 354—356 opstilles for fængsling, kommer til anvendelse ogsaa for saadanne frihedsindskrænkninger. Det har været kommissionens mening, at den for fængsling satte tidsgrænse af 6 maaneder ogsaa her skulde gjælde, og det fremgik tydelig af en tidligere redaktion af disse paragrafer; ved dennes forandring har man ikke været opmærksom paa, at dette nu udtrykkelig burde været udtalt.

Efter udkastet medfører arrest paa person ikke, at skyldneren mister raadigheden til at forføie over sit gods, saaledes som nu efter lovbogens 5—3—33 jfr. lov af 12te oktober 1857 § 11. Arrestbeslutningen skal altid tillige indeholde bemyndigelse til arrest paa gods, hvis saadant af skyldneren anvises eller forøvrig kan findes (§ 396 tredje led).

Til § 407. Jfr. lov af 12te december 1903 § 67 og lov af 4de juli 1857. Jfr. N. L. 1—22—46, frd. af 18de mars 1693, frd. 12te april 1793, frd. af 7de august 1807 og lov 14de juni 1816 § 32.

Regelen i frd. af 12te april 1793 om, at arrestsøgeren ikke kan faa omkostningerne ved fængslingen erstattet af debitor, gjælder ikke efter udkastet. De almindelige regler om omkostningerne ved tvangsfuldbyrdelsen kommer til anvendelse, se § 400.

Til § 408. Ved første led jfr. § 396 andet led. Da det beløb, hvorfor sikkerhed skal stilles, er nævnt i arrestbeslutningen, bør skyldneren her kunne henvende sig med begjæringen til stedets namsret, selv om denne ikke har besluttet arresten.

Ved andet led bemærkes § 400, hvoraf følger, at de foretagne fuldbyrdelseshandlinger ogsaa kan ophæves og begrænses af de i §§ 85 nr. 1 og 86 omhandlede grunde.

Til § 409. Naar en dom, som giver adgang til foregreben fuldbyrdelse, ved ny dom ophæves eller forandres, kan sagsøgte ifølge § 84 strax forlange de foretagne fuldbyrdelseshandlinger ophævede i tilsvarende udstrækning, uden hensyn til om den nye dom er retskraftig. En lignende regel maa da saameget mere gjælde, naar en arrestbeslutning er ophævet, og her har man ikke engang troet at burde foreskrive, at arrestsøgeren skal høres før relaxationen. Har skyldneren afværget arrestens iværksættelse ved at stille sikkerhed, hviler arresten, som ovenfor fremhævet, paa den stillede sikkerhed; og, naar arrestbeslutningen er ophævet, bør han da ogsaa paa samme maade strax kunne forlange sikkerheden tilbagegivet.

Om arrestsøgerens ret til, naar arrestbeslutningen er ophævet, at forlange tilbage den sikkerhed, som han har maattet stille for at faa arresten iværksat, findes reglerne i § 420, tredje led.

§§ 410—418 handler om foreløbige forføininger. I forhold til vor nuværende ret, som ved siden af arrest kun kjender forbud, betegner de foreløbige forføininger en betydelig udvidelse af den foreløbige retshjælps virkemidler. Om behovet herfor og om disse forføiningers almindelige karakter henvises til de almindelige motiver side 79—80.

Til § 410. Foreløbige forføininger kan ikke besluttes til sikring af pengekrav, men for alle andre borgerlige krav, selv om de ikke er af formueretslig art. Jfr. Ø. E. § 381.

Foreløbige forføininger falder i to klasser:

a) Forføininger, som besluttes for at hindre, at et kravs gjennemførelse skal blive forspildt eller væsentlig vanskeliggjort. Her forudsættes et krav, som gaar ud paa en individuelt bestemt ydelse (udlevering af visse gjenstande eller foretagelse af en anden handling eller undladelse af visse handlinger). Om forholdet til arrest se motiverne til § 389. Der maa være fare for, at kravets gjennemførelse o: retsforfølgningen eller exekutionen skal blive forspildt eller væsentlig vanskeliggjort, og forføiningen maa findes nødvendig

[1] Heller ikke efter lovbogen medførte arrest paa person ubetinget fængsling, se 1—19—18 og Hagerup: Civilproces I, side 463.

Digitized by Google

for at fjerne denne fare. Hvad der skal betragtes som fare er overladt til rettens skjøn. Udkastet indskrænker sig her som ved arrest til at bestemme, at den maa være forvoldt ved modpartens adfærd, se motiverne til § 390; dog gjælder den positive regel i § 390, andet led, ogsaa her, se § 411. Kravet behøver ikke at være forfaldent, se § 389, andet led, jfr. § 411. En forføining kan besluttes baade før sagsanlæg og under sagens gang ligesom ogsaa under selve tvangsfuldbyrdelsen.

b) Forføininger, som har til øiemed at tilveiebringe en midlertidig ordning i et omtvistet retsforhold for at afvende en væsentlig skade eller ulempe eller for at hindre voldsomheder. Ogsaa her forudsættes et krav, som kan gjøres gjældende i en retstvist, men nogen sag behøver ikke at være reist. Faren maa være forvoldt ved modpartens adfærd, og retten maa finde forføiningen nødvendig for at afværge den. Som tilfælde hvor forføininger af denne klasse særlig vil finde anvendelse, kan nævnes tvist angaaende besiddelsen af en gjenstand, tvist i servitut-, leie-, eller forpagtningsforhold, i selskabsforhold, tvist angaaende ret til at benytte et personnavn, et firmanavn eller et varemærke o. s. v. Panthaveren vil kunne udvirke en saadan forføining, naar eieren af den pantsatte eiendom holder paa at ødelægge den f. ex. ved rovhugst, jfr. motiverne til § 366. Ifølge R. § 438 kan retten i sager angaaende ægteskabs ugyldighed eller skilsmisse foreløbig beslutte det fornødne for, at ægtefællerne under sagen kan leve adskilte fra hinanden, og i forbindelse hermed træffe ordning angaaende underholdningsbidrag til ægtefælle og børn og angaaende børnenes anbringelse. Ogsaa dette er i sit væsen foreløbige forføininger, men de er ikke bundne til de i nærværende kapitel bestemte betingelser og regler.

Til § 411. I henhold hertil finder, som allerede foran fremhævet, bestemmelserne i § 389, andet led og § 390, andet led tilsvarende anvendelse. Det samme gjælder reglerne i §§ 393—394 om nødvendigheden af bestemt at angive og af at sandsynliggjøre kravet og faregrunden. Værnetingsbestemmelserne i § 392 er modificerede ved §§ 412 og 413. Ligesom en arrestsag falder en sag angaaende foreløbig forføining i to dele: en summarisk proces, hvorunder det afgjøres, om betingelserne for at beslutte en forføining er tilstede, og forføiningens iværksættelse (se motiverne til §§ 395—398). Herom ligesom om ophævelse af beslutningen og iværksættelsen samt om hovedkravets forfølgning finder arrestreglerne tilsvarende anvendelse med de modifikationer, som fremgaar af §§ 412—418, Om omkostningerne gjælder, hvad der ved § 400 er bemærket.

Til § 414. Som i de almindelige motiver fremhævet kan loven ikke, om øiemedet skal naaes, begrænse den foreløbige retshjælp til visse en gang for alle bestemte midler; der maa være adgang til at beskytte en truet ret ved de foranstaltninger, som i ethvert enkelt tilfælde findes nødvendige. De i andet led nævnte sikringsmidler er alene exempler, men de vil vel i de fleste tilfælde strække til. Flere forføininger kan kombineres, og hvis en besluttet forføining viser sig frugtesløs, kan en anden besluttes. Ved valget af forføiningens art er retten ikke bunden af sagsøgerens paastand.

Til § 415. Det maa afgjøres efter omstændighederne i hvert enkelt tilfælde, hvor længe en besluttet forføining findes nødvendig. Forholdet kan være af saadan art, at forføiningen ikke uden videre kan opveies af en sikkerhedsstillelse, og udkastet overlader det derfor til retten ogsaa herom at bestemme det fornødne. Jfr. §§ 405 og 396 andet led.

Til § 416. Foreløbige forføininger kan ikke besluttes til sikring af pengekrav, men det udelukker ikke, at de kan gaa ud paa et paalæg til sagsøgte om at udrede en pengesum. Hvis han lader en gjenstand, om hvis besiddelse der tvistes, forfalde, kan sagsøgeren i fornødent fald bemyndiges til at udføre reparationen og faa sagsøgte paalagt forskudsvis at udrede det hertil nødvendige beløb (jfr. § 374). Hvis gjenstanden sættes under forvaring eller bestyrelse, kan sagsøgte tilpligtes at lægge ud dermed forbundne omkostninger.

Digitized by Google

Til § 417. Forbud mod afhændelse eller beheftelse af en gjenstand har alene virkning ligeoverfor frivillige retserhvervelser. Naar forbudet angaar fast eiendom eller særskilt matrikulerede rettigheder, registreret skib eller part i et saadant eller en patentret, skal retten paa embeds vegne sørge for forbudets tinglysning eller registrering. Ved løsøre hjælper ikke tinglysning, og forbudet har alene virkning ligeoverfor retserhverver, som har kundskab derom.

§§ 419—420 indeholder regler, som er fælles for arrest og foreløbige forføininger.

Til § 419. Jfr. D. O. § 263.

Til § 420. Erstatning kan kræves ikke alene, naar arresten eller forføiningen findes fra først af ugrundet, men ogsaa naar beslutningen ophæves, fordi sagsøgeren i de i §§ 398 og 413 omhandlede tilfælde har forsømt betimelig at forfølge sagen. Erstatningspligten er ikke afhængig af, at noget er at lægge sagsøgeren tillast. Den foreløbige retshjælp ligger udenfor retsforfølgningens sædvanlige gang, og sagsøgeren maa derfor benytte den paa egen risiko; han er ihvertfald nærmere til at bære skaden end skyldneren. Har imidlertid denne medvirket til skaden, kommer de almindelige regler i ikrafttrædelsesloven af 22de mai 1902 § 25 til anvendelse *(compensatio culpæ)*. Den skade, som erstattes, er alene den økonomiske skade. Herunder indgaar selvfølgelig «kreditspilde». Men udkastet giver ikke erstatning for «spot» (N. L. 1—19—21). Har kreditor ved falske oplysninger eller forøvrig mod bedre vidende udvirket beslutning om arrest eller en foreløbig forføining, kan han i henhold til udkastets § 99, jfr. §§ 400 og 411, ilægges bøder, forsaavidt han ikke efter straffeloven har gjort sig skyldig til strengere straf. Og har han gjort sig skyldig i en strafbar frihedskrænkelse ved at paaføre skyldneren personlig arrest, vil han efter den nævnte lov af 22de mai 1902 § 19 kunne tilpligtes at yde skyldneren opreisning for tort og smerte. Det er et spørsmaal, om der ikke altid burde være adgang til paa forlangende at tilkjende skyldneren saadan opreisning for personlig arrest, naar omstændighederne i det enkelte tilfælde taler derfor. Men i ethvert fald antager kommissionen, at der overalt ellers ikke er grund til at erstatte mere end den økonomiske skade. Ø. E. § 394, T. G. § 945 og B. G. B. § 847.

Erstatningens størrelse bestemmes efter frit skjøn af retten, der her som ellers til sin veiledning kan tilkalde sagkyndige; se R. § 186, jfr. udkastets § 102. Bestemmelsen er henlagt til den ret, der ophæver arresten eller den foreløbige forføining, og kan ske samtidig med ophævelsen eller senest 3 maaneder derefter; man har fundet det rimeligt, at der sættes en kort præskriptionsfrist for erstatningskravet.

Den sikkerhed, som sagsøgeren maa stille for at faa arrest eller en foreløbig forføining iværksat, skal tjene som garanti for skyldnerens mulige erstatningskrav. Den kan derfor ikke tilbagegives, før det er bragt paa det rene, om han har ret til at faa erstatning. Naar denne ret er præskiberet, maa sagsøgeren kunne forlange sikkerheden tilbage.

Digitized by Google

Bilag.

Digitized by Google

Digitized by Google

Bilag I.

Statistiske oplysninger angaaende de i aarene 1896—1905 afholdte gjældsexekutioner, udpantninger og tvangsauktioner.

Tabel 1. Antallet af exekutioner, udpantninger og tvangsauktioner.

Aar.	Exekutioner.			Udpantninger.			Tvangsauktioner over fast eiendom.			Tvangsauktioner over løsøre.		
	Byerne.	Bygderne.	Riget.	Byerne.	Bygderne.	Riget.	Byerne.	Bygderne.	Riget.	Byerne.	Bygderne.	Riget.
1896	2 569	8 299	10 868	71 819	79 929	151 748	379	829	1 208	540	1 178	1 718
1897	2 706	7 513	10 219	69 545	76 358	145 903	321	781	1 102	476	1 043	1 519
1898	2 843	6 963	9 806	70 198	72 976	143 174	294	618	912	551	793	1 344
1899	3 857	8 029	11 886	85 373	83 045	168 418	324	679	1 003	649	884	1 533
1900	5 820	10 525	16 345	127 645	85 335	212 980	659	817	1 476	863	990	1 853
1901	5 892	11 304	17 196	85 945	86 401	172 346	810	1 024	1 834	816	1 109	1 925
1902	6 255	13 718	19 973	102 332	100 518	202 850	864	1 086	1 950	910	1 289	2 199
1903	5 653	12 689	18 342	101 657	94 488	196 145	880	1 080	1 960	827	1 449	2 276
1904	4 438	13 324	17 762	93 984	102 412	196 396	939	1 200	2 139	696	1 361	2 057
1905	3 902	11 754	15 656	98 228	101 606	199 834	733	1 076	1 809	607	1 195	1 802
1896—1905	43 935	104 118	148 053	906 726	883 068	1 789 794	6 203	9 190	15 393	6 935	11 291	18 226

Tabel 2. De samlede beløb i kroner for hvilke exekution og udpantning har været afholdt.

Aar.	Exekutioner.			Udpantninger.			Exekutioner og udpantninger tilsammen.		
	Byerne.	Bygderne.	Riget.	Byerne.	Bygderne.	Riget.	Byerne.	Bygderne.	Riget.
1896	1 506 721	2 970 257	4 476 978	2 597 272	1 680 230	4 277 502	4 103 993	4 650 487	8 754 480
1897	1 547 675	2 445 623	3 993 298	2 722 787	1 679 847	4 402 634	4 270 462	4 125 470	8 395 932
1898	1 480 264	2 168 880	3 649 144	2 480 206	1 603 885	4 084 091	3 960 470	3 772 765	7 733 235
1899	2 548 163	2 994 147	5 542 310	4 248 524	1 934 483	6 183 007	6 796 687	4 928 630	11 725 317
1900	5 578 298	5 033 702	10 612 000	5 993 316	2 032 927	8 026 273	11 571 644	7 066 629	18 638 273
1901	4 411 789	1 302 635	9 714 224	3 249 203	2 199 089	5 448 292	7 660 992	7 501 724	15 162 716
1902	3 977 335	4 802 298	8 779 633	3 342 407	2 538 842	5 881 249	7 319 742	7 341 140	14 660 882
1903	4 291 676	6 120 528	10 412 204	3 395 046	2 411 330	5 806 376	7 686 722	8 531 858	16 218 580
1904	4 142 112	5 237 697	9 379 809	3 064 097	2 499 631	5 563 728	7 206 209	7 737 328	14 943 537
1905	3 227 352	4 064 495	7 291 847	3 389 871	2 547 103	5 936 974	6 617 223	6 611 598	13 228 821
1896—1905	32 711 385	41 140 262	63 851 647	34 482 759	21 127 367	55 610 126	67 194 144	62 267 629	129 461 773

Digitized by Google

Tabel 3. De samlede tilslagssummer i kroner ved de afholdte tvangsauktioner.

Aar.	Ved tvangsauktioner over								
	fast eiendom.			løsøre.			fast eiendom og løsøre tilsammen.		
	Byerne.	Bygderne.	Riget.	Byerne.	Bygderne.	Riget.	Byerne.	Bygderne.	Riget.
1896	2 697 616	2 874 896	5 572 512	475 189	456 198	931 387	3 172 805	3 331 094	6 503 899
1897	3 756 225	2 577 507	6 333 732	464 437	405 731	870 168	4 220 662	2 983 238	7 203 900
1898	3 122 907	1 866 155	4 989 062	477 630	288 102	765 732	3 600 537	2 154 257	5 754 794
1899	7 180 440	2 564 693	9 745 133	878 410	362 357	1 240 767	8 058 850	2 927 050	10 985 900
1900	18 038 224	4 541 760	22 579 984	1 218 501	395 694	1 614 195	19 256 725	4 937 454	24 194 179
1901	16 213 923	6 245 444	22 459 367	1 227 320	441 569	1 668 889	17 441 243	6 687 013	24 128 256
1902	21 724 695	5 273 562	26 998 257	875 098	518 613	1 393 711	22 599 793	5 792 175	28 391 968
1903	15 374 690	5 151 958	20 526 648	814 459	556 809	1 371 268	16 189 149	5 708 767	21 897 916
1904	12 409 854	4 128 768	15 538 622	826 456	483 167	1 309 623	13 326 310	4 611 935	17 848 245
1905	9 132 675	3 927 039	13 059 714	589 146	401 394	990 540	9 721 821	4 328 433	14 050 254
1896—1905	109 651 249	39 151 782	148 803 031	7 846 646	4 309 634	12 156 280	117 497 895	43 461 416	160 959 311

Digitized by Google

Bilag II.

A. Oversigt over de tilfælde, i hvilke lovgivningen indrømmer ret til udpantning.[1]

a. Krav, der tilkommer staten.

1. Ved forordning af 18de april 1781 § 1 hjemledes der adgang til paa landet i Norge, Nordlandene alene undtagne, at indsøge de kongelige skatter ved udpantning i løsøre.
2. Ifølge forordning af 12te december 1806 § 1 skal i kjøbstæderne alle skatters og afgifters inddrivelse, hvad enten de tilflyder kongens egen eller kjøbstædernes offentlige kasser, hos forsømmelige betalere ske ved udpantning; forordningens § 6 hjemler særskilt ogsaa udpantningsret for gebyrerne ved forretningen.
3. Skattelovene af 1ste juli 1816 § 23 og 26de august 1833 § 14 bestemmer, at restancer af skatter til staten inddrives ved lovlig udpantning, som i tinglagene udføres hos enhver særskilt skattedebitor under én forretning for alle ved aarets sidste ordinære skatteting til erlæggelse forfaldne skattespecies og afgifter, der af fogden indkræves.
4. Efter lov angaaende det beneficerede gods af 20de august 1821 § 40 skal jordafgifterne samt kornrenterne af det realiserede statsgods erlægges under saadanne tvangsmidler, som er eller vorder bestemt for skatter til statskassen af landeiendomme (se ovenfor nr. 1 og 3).
5. lov om forandringer i toldlovgivningen af 12te oktober 1857 § 2 hjemler udpantningsret for toldafgifter, for hvilke der er tilstaaet kredit. Det samme gjælder afgifter for varer, som er indtagne paa kreditoplag ifølge lov af 7de mai 1904 § 10 b.
6. Lov om tilvirkning af malt af 12te oktober 1857 § 16 hjemler udpantningsret for afgift af malttilvirkning; denne ret er ved tillægslov af 20de april 1872 § 2 ogsaa udstrakt til renter af skyldige afgiftsbeløb, som ikke i rette tid betales.
7. Stempelafgift for tilvirkning af spillekort kan ifølge lov af 6te mars 1869 § 5 inddrives ved udpantning.
8. Det offentliges refusionskrav i anledning af forskudsvis udbetalte erstatningsbeløb i sager angaaende fællesansvar efter lov angaaende lapperne af 2den juni 1883 § 9 nr. 3 og 4 kan ifølge samme lovs § 22, andet led, inddrives hos de erstatningspligtige paa samme maade som for skatter bestemt (se ovenfor nr. 1 og 3).
9. Afgifter i anledning af brændevinsbrænding inddrives ifølge lov om brændevins tilvirkning og omdestillation af 28de juni 1887 §§ 20 og 27 ved

[1] I hovedtrækkene følges det inddelingsgrundlag, som er benyttet i Hagerup: Civilproces II 2den udgave side 286 fg., jfr. ogsaa Schweigaard: Proces II § 182.

Digitized by Google

udpantning; det samme gjælder efter § 27 renter af forfaldne afgiftsbeløb.

10. Afgift, der i henhold til lov om vasdragenes benyttelse af 1ste juli 1887 § 23 paalægges et industrielt anlæg for at anvendes til formindskelse af ulemperne ved anlæggets drift eller erstatning til de skadelidende, kan inddrives ved udpantning.
11. Krav paa refusion for indkjøb af tjenestehest for udrederens regning kan ifølge lov om armeens udrederkvarterer af 6te juni 1891 § 2 inddrives ved udpantning.
12. Efter lov om tilsyn med arbeide i fabriker af 27de juni 1892 jfr. lov af 27de juli 1895 § 12 kan betaling for undersøgelser af kjedler og rørledninger, der er udsatte for damptryk, inddrives ved udpantning, hvis den ikke er erlagt inden 1 maaned efter undersøgelsens afholdelse.
13. Statsskat paa indtægt og formue betales under udpantnings tvang ifølge lov om skat paa indtægt og formue til stat og kommune af 23de juli 1894 jfr. lov af 18de mars 1899 § 20.
14. Afgift for tilsyn med elektriske anlæg kan inddrives ved udpantning ifølge lov om foranstaltninger til betryggelse mod fare og ulemper ved elektriske anlæg af 16de mai 1896 § 4.
15. Krav paa refusion for udgifter med et barns bortsættelse i henhold til lov om behandling af forsømte børn af 6te juni 1896 kan ifølge lovens § 52 fordres erstattet af barnets forældre efter de for fattigunderstøttelse givne regler, jfr. lov om fattigvæsenet af 19de mai 1900 § 7 (se nedenfor b. nr. 20) og skrivelse i lovtidenden af 23de april 1903.
16. Efter lov om geistlige embedsmænds og kirkesangeres lønning af 14de juli 1897 § 16 vil staten have adgang til at paalægge garnison eller arbeidere og andre tjenestemænd ved statens bergværk, fabriker og værksteder en afgift, saafremt staten har udredet erstatning til geistlige embedsmænd for offer, som har været erlagt af ovennævnte personer. Denne afgift kan i tilfælde inddrives ved udpantning.
17. Efter lov om betaling for offentlige forretninger af 6te august 1897 § 82 kan de statskassen tilkommende gebyrer, som ikke i rette tid betales, inddrives ved udpantning. Det samme gjælder de gebyrer, som er fastsatte i lov om registrering af skibe af 4de mai 1901 § 36.
18. Efter lov om afhændelse af statens jord og grund i Finmarkens amts landdistrikt af 22de mai 1902 § 6 er resterende forpagtningsafgift og de i henhold til lovens § 4 paaløbende omkostninger for det offentliges udbedring af mærker og grænseskjel gjenstand for udpantning.
19. Efter lov angaaende forandring i konsulatlovgivningen af 20de december 1902 § 2 i. f. har staten for konsulatafgift samme ret hos den bestyrende reder som for andre offentlige skatter og afgifter bestemt (se ovenfor nr. 1—3).
20. Afgift ved dyrkning af tobak kan ifølge lov af 30te mars 1903 § 4 inddrives ved udpantning ligesaavelsom den i § 8 nævnte erstatning for ommaaling. Ifølge lovens § 5 kan afgiften ogsaa sikres ved afholdelse af udpantningsforretning.
21. Udlæg til istandsættelse af frilager eller transitoplag kan inddrives ved udpantning ifølge lov om toldoplag af 7de mai 1904 § 35 jfr. § 53.
22. Afgift af brændevins salg og skjænkning kan inddrives ved udpantning ifølge lov af 17de mai 1904 §§ 4 og 11.
23. Arveafgift, der ikke betales ved forfaldstid, kan ifølge lov af 8de april 1905 § 33 inddrives ved udpantning. Det samme gjælder omkostninger ved optagelse af arvetaxt efter samme lovs § 23 jfr. § 22.
24. Uberettigede stempelafgiftsbeløb kan ifølge lov af 8de juni 1907 nr. 6 § 1 i mangel af frivillig betaling efter vedkommende regjeringsdepartements foranstaltning inddrives ved udpantning.

Digitized by Google

b. Krav, der tilkommer kommunerne.

1. Ifølge rescript af 12te december 1781 § 5 skal afgiften af de jorder, som i sin tid af kong Fredrik den 2den blev skjænkede byen Fredriksstad og som ved offentlig auktion er bortforpagtede, kunne inddrives ved udpantning. Denne bestemmelse har fremdeles sin fulde gyldighed; ved kongelig resolution af 26de august 1836 er der imidlertid aabnet adgang til at bortsælge disse tomter ved offentlig auktion «til eiendom paa arvefæste» imod en bestemt aarlig afgift og en kjøbesum, der erlægges successive i flere aar.
2. Forordning af 12te december 1806, se foran a. nr. 2.
3. Efter lov om handelen af 8de august 1842 § 29 bliver den særskilte næringsskat, der ilægges handelsborgere og handelsberettigede, at inddrive ved udpantning. Det samme gjælder ifølge lov om handelsnæring af 16de juli 1907 § 9 med hensyn til kjøbmænd.
4. Efter lov om politiopsynet ved markeder af 20de august 1842 § 2 kan den afgift, som paalægges markedsøgende handlende, inddrives gjennem udpantning.
5. Ifølge veiloven af 15de september 1851 § 50 opkræves de i samme paragrafs bogstav a og b omhandlede pengebidrag til veikassen af fogderne med skatterne, forsaavidt ikke amtsformandskabet overdrager indfordringen til andre. Se ogsaa skrivelse af 30te august 1898 angaaende restancer for pligtarbeide til offentligt veianlæg (jfr. derimod skrivelse af 15de mars 1904).
6. Lov angaaende afgift til kommunekassen af hunde i kjøbstæderne og visse ladesteder af 11te juni 1857 hjemler i § 7 ret til at inddrive afgiften ved udpantning. Det samme gjælder lov angaaende afgift af hunde i landdistrikterne af 17de april 1880 § 7.
7. Efter lov om forandringer i lovgivningen om handelen i Finmarken af 22de juni 1863 § 3 inddrives handelsskat hos landhandlere i Finmarken i fornødent fald ved udpantning; for den øvrige del af riget indeholdes samme regel i lov om udvidelse af handelsfriheden paa landet af 26de mai 1866 § 5. Jfr. nu lov om handelsnæring af 16de juli 1907 § 9 og § 36, sidste punktum.
8. Efter lov om udvidet adgang til haandværksdrift i kjøbstæderne af 14de april 1866 § 6 kan den afgift, som ifølge lovens § 5 paahviler haandværksborgere og haandværksberettigede kvinder, inddrives ved udpantning.
9. De afgifter, som i henhold til lov angaaende politivæsenet i Christiania af 26de mai 1866 § 2, jfr. for de øvrige kjøbstæder lov af 17de juni 1869, for ladesteder med særskilt kommunebestyrelse lov af 28de mai 1881 og for rigets herreder lov af 6te juni 1891, gjennem kommunal vedtægt kan paalægges visse næringsdrivende, bliver ifølge lovens § 4 i tilfælde af manglende betaling gjenstand for inddrivelse ved udpantning.
10. Herreds- og byskatter, saavel personlige som eiendomsskatter, inddrives i mangel af betaling ved udpantning ifølge skattelovene af 15de april 1882 jfr. love af 20de juli 1895 § 61 for landkommunerne og § 51 for bykommunerne; det samme gjælder amtsmatrikulskat, der paalægges i henhold til landskattelovens § 9; jfr. ogsaa om kredsskoleskat lov om folkeskolen paa landet af 26de juni 1889 jfr. lov af 11te juni 1898 § 40.
11. Krav paa erstatning for udgifterne med behandlingen af en ubeføiet klage i en overskattekommission inddrives efter skattelovene af 15de april 1882 jfr. love af 30te mai 1891 § 53 for landkommunerne og § 43 for bykommunerne paa samme maade som skatten (se nr. 10 ovenfor).
12. Krav paa refusion af beløb, der forskudsvis er udlagte til skolebarns særskilte undervisning og til undervisningsmidler, kan inddrives ved udpantning hos vedkommende forældre i henhold til love om folkeskolen

Digitized by Google

af 26de juni 1889 § 76 for landet og § 66 for kjøbstæderne.

13. Krav paa refusion hos huseiere for udgifter ved oparbeidelse af fortoug og gader eller anlæg af kloakanledning kan inddrives ved udpantning ifølge lov angaaende forpligtelse for bygningseiere i Kristiania med hensyn til oparbeidelse af gader af 3dje april 1880 § 11 (jfr. lov af 26de mai 1899 nr. 3 § 16), lov angaaende forpligtelse for bygningseiere i Trondhjem med hensyn til oparbeidelse af gader af 21de mai 1894 § 11 jfr. §§ 3—6 og 8, lov om bygningsvæsenet i Bergen af 19de april 1899 § 26, lov om bygningsvæsenet i Kristiania af 26de mai 1899 § 24 og lov om bygningsvæsenet i Trondhjem af 11te juni 1906 § 30.

14. Krav paa refusion hos eierne af tilstødende grunde for udlæg ved erhvervelse af den til ny gade eller plads fornødne grund inddrives ved udpantning ifølge lov om bygningsvæsenet i landets byer udenfor Kristiania, Bergen og Trondhjem af 27de juli 1896 § 13, lov om bygningsvæsenet i Bergen af 19de april 1899 § 20, lov om bygningsvæsenet i Kristiania af 26de mai 1899 § 11 og lov om bygningsvæsenet i Trondhjem af 11te juni 1906 § 14 nr. 5 og 6.

15. Krav paa refusion for udgifter ved et barns bortsættelse i henhold til lov om behandling af forsømte børn af 6te juni 1896 § 52 (se foran a. nr. 15).

16. Afgift til sognekassen, der efter sognestyrets bestemmelse skal erlægges af konfirmerede menighedslemmer, som ikke eier skyldsat jord, kan efter lov om geistlige embedsmænds og kirkesangeres lønning af 14de juli 1897 § 15 inddrives ved udpantning. I de bykald, hvor kommunen udreder erstatning til vedkommende geistlige embedsmand for offer, der har været erlagt efter regulativ af menighedslemmer, kan der efter lovens § 16 paalægges en lignende afgift, som da vil kunne inddrives ved udpantning.

17. Afgift, som i henhold til lov angaaende saltvandsfisket i Finmarken af 3dje august 1897 § 45 skal erlægges til fattigkassen af fremmede fiskere, som deltager i fiske paa norsk baad eller fartøi, kan inddrives ved udpantning, naar der af afgiftens opkræver er givet henstand med erlæggelsen.

18. Gebyrer for opmaaling af tomter og grunde og for meddelelse af attest herom kan inddrives gjennem udpantning i Bergen ifølge lov om bygningsvæsenet i Bergen af 19de april 1899 § 21 (jfr. tillægsbestemmelse nr. 1 af 17de juni 1899), i Kristiania ifølge lov om bygningsvæsenet i Kristiania af 26de mai 1899 § 13 nr. 4 og i Trondhjem ifølge lov om bygningsvæsenet i Trondhjem af 11te juni 1906 § 19.

19. Betaling for tilsyn med byggearbeider m. v. kan i mangel af mindelig betaling inddrives ved udpantning i Bergen ifølge bygningslov af 19de april 1899 § 92 (jfr. tillægsbestemmelse nr. 2 af 17de juni 1899), i Kristiania ifølge bygningslov af 26de mai 1899 § 96 og i Trondhjem ifølge bygningslov af 11te juni 1906 § 103.

20. Erstatning for fattigunderstøttelse kan hos den understøttede selv eller nogen privat forsørgelsespligtig inddrives ved udpantning ifølge lov om fattigvæsenet af 19de mai 1900 § 7.

21. Afgift af brændevins salg og skjænkning paa landet samt af salg og skjænkning af øl, vin, frugtvin og mjød saavel i by som paa land kan inddrives ved udpantning ifølge lov af 17de mai 1904 §§ 11, 30, 38 og 39 nr. 4.

22. Udgifter ved forpleining af pleiebarn i henhold til lov af 29de april 1905 § 8 kan kræves erstattet efter de om almindelig fattigunderstøttelse gjældende regler (se ovenfor nr. 20).

Digitized by Google

c. Krav, der tilkommer offentlige indretninger.

1. Rescript af 26de december 1761 bevilger udpantningsret for den saakaldte husmandsafgift, der ved lovbogens 2—22—12 og frd. af 13de august 1734 § 8 er tillagt kirkerne til deres vedligeholdelse (jfr. ogsaa canc. prom. 28de august 1784 og 25de juni 1785 samt lov angaaende husmandsvæsenet af 24de september 1851 § 21). Ifølge lov om ophævelse af konge- og kirketiende m. v. af 14de juli 1897 § 18 (jfr. §§ 6 og 20) vil imidlertid husmandsafgiften bortfalde fra 1ste januar 1918.
2. Rescript af 26de januar 1775 indrømmer udpantningsret for den 1/2-procent-afgift til brandredskabernes vedligeholdelse, som i Bragernes erlægges af tinglyste skjøders kjøbesum.
3. Efter rescript af 22de mars 1780 skulde jorddrotlige rettigheder, som tilkom geistligheden og *beneficiarii*, kunne inddrives ved udpantning. Dette rescript er vistnok ophævet ved lov om geistlige embedsmænds og kirkesangeres lønning af 14de juli 1897 § 54; men ifølge samme lovs § 2 skal jorddrotlige rettigheder af usolgt beneficeret gods erlægges efter hidtil gjældende bestemmelser, og hermed antages ogsaa at være sigtet til den i rescriptet af 22de mars 1780 tilladte inddrivelsesmaade, som saaledes fremdeles vil have gyldighed i den udstrækning, som loven af 14de juli 1897 hjemler (se motiverne til den til grund for loven liggende kommissionsindstilling, side 68).
4. Ifølge rescript af 2den september 1791 har offentlige indretninger udpantningsret for de dem tilhørende indtægter. Ifølge cancelli-promemoria af 19de oktober 1799 skal den Drøbaks hospital tilhørende grundleie kunne inddrives ved udpantning, og ligeledes gaar kongelig resolution af 19de oktober 1840 ud fra, at grundleie, der tilkommer stiftelser og andre offentlige indretninger i Bergen, kan inddrives paa samme maade. Ligeledes gaar instruktionerne for børskommissæren i Kristiania og i Trondhjem af 15de januar 1820 post 4, instruxen for børskommissæren i Drammen af 23de mai 1840 post 4 samt den forannævnte kongelige resolution af 19de oktober 1840 ud fra, at den børsafgift, som er hjemlet ved lov af 8de september 1818 § 14 e, er gjenstand for udpantning. Derimod findes det i en skrivelse fra justitsdepartementet af 10de januar 1846 (i departementstidenden for s. a. side 43) udtalt, at den i samme lovs § 14 a omhandlede 1/4 pct. afgift af alle paa børsen ved auktion bortsolgte varer ikke kan inddrives ved udpantning.
5. Rescript af 24de oktober 1794, hvorved en imellem borgerne i Tønsberg kjøbstad indgaaet forening til en brandvagts indretning sammesteds confirmeres, hjemler udpantningsret for refusionskrav i anledning af leiehjælp paa grund af udeblivelse fra pligtig vagttjeneste samt for den mulkt, som kan ilægges den udeblivende.
6. Forordning angaaende tiendeværsenet i Norge af 31te juli 1801 § 8 hjemler adgang til at erholde tienden inddreven ved exkution uden rettergang og dom. Konge- og kirketienden vil imidlertid bortfalde fra 1ste januar 1918 i henhold til lov om ophævelse af konge- og kirketienden m. v. af 14de juli 1897 § 6 (jfr. § 19). Prestetienden skal ifølge lov om geistlige embedsmænds og kirkesangeres lønning af 14de juli 1897 § 4 nu udelukkende afgjøres med penge, der efter lovens § 7 paahviler vedkommende eiendom som en grundbyrde og inddrives efter samme regler som de offentlige eiendomsskatter (se foran a. nr. 1 og 3).
7. Efter lov angaaende det beneficerede gods af 20de august 1821 § 40 skal jordafgifterne samt kornrenterne af det realiserede jordegods, der har været beneficeret embeder eller offentlige stiftelser, erlægges under saadanne tvangsmidler, som er eller vorder bestemt for skatter til statskassen af landeiendomme (se foran a. nr. 1 og 3).

Digitized by Google

8. Ifølge lov angaaende brandforsikringsindretningen af 19de august 1845 § 36 inddrives brandkontingenten paa den maade, som for offentlige skatter er foreskrevet (se foran a. nr. 1—3). I tillægslov af 26de mai 1866 § 7 er det for landdistrikternes vedkommende bestemt, at brandkontingenten inddrives sammen med de offentlige skatter efter de regler og paa den maade, som er eller bliver foreskrevet med hensyn til disse, en bestemmelse, som ved tillægslov af 27de mars 1869 § 3 er begrænset saaledes, at den kun kommer til anvendelse paa bygninger, der er forsikrede i brandforsikringsindretningens landafdeling, hvorimod for dem, der er henførte til kjøbstadafdelingen, skal gjælde, hvad der i saa henseende er bestemt i loven af 19de august 1845 § 36.

9. Den afgift, som ifølge lov angaaende civile og militære embedsgaarde af 25de august 1848 § 10 aarlig erlægges til beneficiarius, kan inddrives med de samme tvangsmidler, som er eller vorder bestemt for skatter til statskassen af landeiendomme (se foran a. nr. 1 og 3).

10. Kornbidrag til universitetet af civile embedsgaarde er ifølge lov angaaende civile og militære embedsgaarde af 25de august 1848 § 11 stillet paa lige fod med den i samme lovs § 10 omhandlede afgift (se ovenfor nr. 9 og foran a. nr. 1 og 3).

11. Bidrag, som ifølge lov af 26de august 1854 § 1 udlignes til dækkelse af de fælles udgifter ved brandvæsenet i en særskilt brandkommune, inddrives lige med kommuneskatter (se b. nr. 2 og 10).

12. Ifølge lov af 14de april 1860 § 2 skal afgift til Finmarkens brændevinsafgiftskasse af brændevin, som tilvirkes i Finmarken, opkræves efter de samme regler, som gjælder for erlæggelsen af den brændevinsproducenterne paahvilende afgift til statskassen; efter lov om brændevins tilvirkning m. v. af 28de juni 1887 § 27 bliver denne at inddrive ved udpantning.

13. Udlignede bidrag til dækkelse af en særskilt bygningskommunes udgifter inddrives ifølge lov indeholdende adskillige bestemmelser angaaende bygningsvæsenet af 17de juni 1869 § 4 lige med kommuneskatter (se foran b. nr. 2 og 10).

14. Lov om pensionskasse for statens bestillingsmænd af 31te mai 1873 § 2 hjemler adgang til at indfordre indskuddene under udpantnings tvang i tilfælde af, at de ikke kan afholdes i vedkommendes faste løn.

15. Resterende forsikringspræmie til rigsforsikringsanstalten kan inddrives ved udpantning ifølge lov om ulykkesforsikring for arbeidere i fabriker af 23de juli 1894 (jfr. lov af 23de december 1899 § 16).

16. Præmie for pligtig forsikring i den norske enkekasse inddrives ved udpantning ifølge lov af 21de juni 1895 § 17. Jfr. ogsaa den ved kongelig resolution af 7de januar 1904 approberede fundats for understøttelsesindretningen for telegraftjenestemænds efterladte § 9.

17. Udlignede bidrag til dækkelse af et fiskeridistrikts udgifter kan ifølge lov om laks- og sjøørretfiskerierne af 8de april 1905 § 11 inddrives ved udpantning.

At der ikke er adgang til ved stadfæstelse af planer for offentlige indretninger at tilstaa udpantningsret, naar ikke en saadan er hjemlet i lov, er udtalt i skrivelse af 9de mai 1874. Se ogsaa skrivelse af 26de april 1893, som udtaler, at medicinalafgift ikke kan inddrives ved udpantning.

Digitized by Google

d. Krav, der tilkommer offentlige tjenestemænd.

1. Ifølge det ved cancelli-promemoria af 13de mai 1775 approberede reglement for presters og degnes skyds og nattehold i Christianssands stift kan natteholdspengene inddrives ved udpantning i henhold til en af presten udfærdiget restanceliste (se reglementets § 7).
2. Rescript af 22de mars 1780 angaaende de geistligheden og *beneficiarii* tillagte rettigheders inddrivelse ved udpantning; se foran c. nr. 3.
3. Ifølge forordning af 18de april 1781 § 8 har fogden udpantningsret ligeoverfor lensmænd for restancer paa oppebaarne skatter til statskassen. I de amter, hvor lov om delvis omordning af det civile embedsværk af 21de juli 1894 er gjennemført, træder amtskassereren i fogdens sted (jfr. lovens § 5 i. f.). Se ogsaa skrivelse af 22de april 1903, hvorefter udpantningsretten ikke tilkommer skattefogden ligeoverfor panteformænd.
4. Ifølge cancelli-promemoria af 24de mars 1792 § 4 skal restancer paa skyds- og natteholdspenge i Agershus stift (ɔ: de nuværende Kristiania og Hamar stifter) kunne inddrives ved udpantning i henhold til restancelister, der forsynes med øvrighedens ordre til udpantning.
5. Lov angaaende det beneficerede gods af 20de august 1821 § 40; se foran c. nr. 7.
6. Lov angaaende civile og militære embedsgaarde af 25de august 1848 § 10; se foran c. nr. 9.
7. Efter lov angaaende de saakaldte rettigheder i Finmarken af 6te juni 1863 § 5, jfr. lov om geistlige embedsmænds og kirkesangeres lønning af 14de juli 1897 § 17, inddrives rettighederne ved udpantning. Ved lov af 20de juli 1905 er det imidlertid bestemt, at disse rettigheder skal bortfalde, idet vedkommende tjenestemænd erholder erstatning af statskassen eller andre offentlige kasser.
8. Den pengeudredsel til geistlige embeder, der træder istedetfor tiende, rede, rettighedsvog, offerskjeppe og anden fast udredsel i varer eller i penge, som paahviler skyldsat jord eller bruger af saadan, har ifølge lov om geistlige embedsmænds og kirkesangeres lønning af 14de juli 1897 § 7 samme inddrivningsret, som for offentlige eiendomsskatter er eller bliver bestemt. I samme lovs § 9 bestemmes, at denne udredsel og, forsaavidt det forlanges af vedkommende geistlige embedsmand, ogsaa faste grundafgifter opkræves samtidig med de offentlige eiendomsskatter, og at der for samtidig udpantning for heromhandlede udredsel og for skat alene bliver at beregne ét pantegebyr. Og endelig bestemmer lovens § 13, at den udredsel til sogneprest og kirkesanger, der paahviler kjøbstadindvaanere, der eier særskilt skyldsat jord, som de ikke selv bebor det hele aar, kan inddrives ved udpantning overensstemmende med bestemmelserne i §§ 7 og 9.
9. Efter lov om bygningsvæsenet i Bergen af 19de april 1899 § 21 har stadskonduktøren (opmaalingschefen) udpantningsret for gebyrer for opmaaling af tomter og grunde og for meddelelse af attest herom. Denne bestemmelse er imidlertid nu uden særlig betydning, idet gebyrerne i henhold til lovens § 21, sidste led, jfr. res. af 17de juni 1899 indbetales til kommunen, som i tilfælde kan inddrive dem ved udpantning (se foran b. nr. 18).
10. Det i nr. 9 anførte gjælder ogsaa med hensyn til betaling for offentligt tilsyn med byggearbeider i Bergen ifølge bygningslov af 19de april 1899 § 92 jfr. tillægsbestemmelse nr. 2 af 17de juni 1899 (se foran b. nr. 19). — Jfr. forøvrig telegram 8de februar 1902.

Naar det i enkelte ældre reglementer angaaende feiervæsenet er bestemt, at feierpenge i mangel af mindelig betaling kan inddrives ved udpantning (se f. ex. kongelig

Digitized by Google

resolution af 10de december 1857 angaaende feiervæsenet i Tromsø), saa er dette vistnok af tvilsom berettigelse, idet den almindelige brandanordning af 18de august 1767 ikke hjemler adgang hertil, ligesaalidt som der kan paavises nogen sædvansmæssig hjemmel herfor.

e. Krav, der tilkommer private personer eller indretninger.

1. Rescript af 12te februar 1783 §§ 17 og 18 hjemler adgang til ved udpantning at inddrive den afgift, som affiskere, der deltager i vaarfiskeriet paa Romsdals fogderis grunde, skal erlægges til undsætning for efterladte nødlidende af forulykkede fiskere i Romdals fogderi. Om denne kasses stilling kan forøvrig mærkes en skrivelse af 26de februar 1894.
2. Krav paa grundleie for tomters overladelse kan i enkelte kjøbstæder inddrives ved udpantning, nemlig i Sarpsborg efter lov af 9de august 1839 § 5, i Hamar efter lov af 26de april 1848 § 5, i Kongsvinger efter lov af 15de april 1854 § 5, i Gjøvik efter lov af 21de januar 1860 § 5 og i Lillehammer efter lov af 6te juli 1905 § 9.
3. Ifølge lov af 9de august 1839 § 6 skal assuranceforeninger, hvis planer er bifaldte af kongen, have ret til at erholde erstatningsbidragene inddrevne ved udpantning. Den samme ret er ved lov af 4de august 1845 tillagt livrenteforeninger og pensionsindretninger eller forsørgelsesselskaber, hvis planer er bifaldte af kongen, og ved lov af 12te oktober 1857 endvidere lodsunderstøttelseskassen, krigshospitalskassen, søkvæsthuskassen samt de tvende marinen og armeen vedkommende understøttelsesfonds for i krigen blesserede og faldnes efterladte.
4. Veilov af 15de september 1851 jfr. lov af 30te mai 1891 § 83 hjemler udpantningsret for bidrag til en fælles privat veis vedligeholdelse.
5. Lov om jords fredning af 16de mai 1860 § 18 hjemler adgang til at kræve inddrevet gjennem udpantning det ved skjøn bestemte beløb, som er anvendt til istandsættelse af gjerde for en forsømmelig nabos regning, tilligemed skjønsforretningens omkostninger.
6. Efter lov om skovvæsenet af 22de juni 1863 §§ 31 og 41 inddrives afgift paa aavirket og udlignede bidrag, som paalægges de brugsberettigede i bygdealminding eller privat alminding af almindingsbestyrelsen, paa samme maade som kommuneafgifter (se foran b. nr. 2 og 10).
7. Ifølge lov om udskiftning af 13de mars 1882 § 119 kan der, hvis eier eller bruger ikke i betimelig tid har udført det ham paahvilende arbeide med hensyn til fælles vei, vandledning, grøft eller andet anlæg — forsaavidt ikke det fornødne er anordnet af udskiftningsretten — forholdes paa den i lov om jords fredning af 16de mai 1860 § 18 foreskrevne maade (jfr. overfor nr. 5).
8. Efter lov angaaende lapperne af 2den juni 1883 § 4 kan det ved skjøn fastsatte erstatningsbeløb for benyttelse af løvtræer i private skove tilligemed forretningens omkostninger straks inddrives ved udpantning.
9. Efter lov om patenter af 16de juni 1885 § 9 kan den ved skjøn bestemte afgift for benyttelse af fremmed patent inddrives ved udpantning.
10. Krav paa bidrag af en kvarterdel til underhold af tjenestehest kan ifølge lov om armeens udrederkvarterer af 6te juni 1891 § 16 inddrives gjennem udpantning.
11. Underholdningsbidrag til hustru eller barn eller moder kan efter love om underholdningsbidrag af 6te juli 1892 nr. 4 § 7 og nr. 5 § 1 inddrives ved udpantning, naar bidraget enten er fastsat af overøvrigheden efter førstnævnte lovs §§ 1—6, eller naar en mand har vedtaget at udrede et bidrag til sin separerede eller fraskilte hustru eller barn, der forbliver hos denne.
12. Lov angaaende renskydsen af 31te mai 1900 § 26 hjemler adgang til ved udpant-

Digitized by Google

ning at inddrive godtgjørelse for ophold af bestilt skyds; inddrivelsen sker i forbindelse med mulkten for den foraarsagede forsinkelse. En lignende regel gjælder efter samme lovs § 24 med hensyn til erstatning til en reisende i anledning af benyttelse af akkordskyds.

13. Efter lov om geistlige embedsmænds og kirkesangeres lønning af 14de juli 1897 § 16 vil et bergværk have adgang til at paalægge sine arbeidere en afgift, saafremt bergværket har udredet erstatning til en geistlig embedsmand for offer, som har været erlagt efter regulativ af arbeiderne ved bergværket. Denne afgift kan i tilfælde inddrives ved udpantning.

14. Efter lov om bygningsvæsenet i Bergen af 19de april 1899 § 27 skal alle de for grund- og bygningseieres forpligtelser baade til grundafstaaelse eller grunderstatning og til refusion af udgifterne ved gadeoparbeidelse gjældende regler i tilfælde gjøres gjældende til fordel for grundeier, der overtager oparbeidelse af offentlig gade for egen regning; se herom ovenfor b. nr. 13 og 14. Det samme gjælder i Kristiania ifølge bygningslov af 26de mai 1899 § 15 og i Trondhjem ifølge bygningslov af 11te juni 1906 § 21. Efter alle love kræves det dog, at de fornødne legitimationer for de medgaaede udgifter indsendes til magistraten til godkjendelse.

f. Bøder og tvangsmulkter.

1. Ifølge rescripter af 9de december 1773, 6te april 1775, 7de september 1775 og 11te april 1776, samtliges § 2, inddrives den mulkt, som ilægges værger for undladelse af at møde ved formyndertingene, ved udpantning. Derimod skal den mulkt, som i henhold til rescript af 29de oktober 1762 kan ilægges værger i Bergen for undladelse af at tage og forevise afkald, besørges inddreven «efter lovlig omgang». Forsaavidt denne bestemmelse nu skulde bringes i anvendelse, hvilket vistnok efter det almindelige rescript angaaende afkaldes udstedelse af 24de januar 1772 maa ansees tvilsomt, maatte fremgangsmaaden være, at der udfærdigedes forelæg overensstemmende med straffeproceslovens §§ 287—289 og, hvis dette ikke blev vedtaget, reistes tiltale; efter den nye sportellov af 6te august 1897 § 128, næstsidste led, vilde den vedtagne eller idømte mulkt nu blive at inddrive ved udpantning.
2. Ved rescript af 25de oktober 1782 er der givet adgang til ved udpantning at inddrive den tvangsmulkt, som ifølge dette rescript af overøvrigheden kan paalægges borgere, som findes efterladne i de dem paalagte ombud.
3. Rescript af 24de oktober 1794 angaaende brandvagten i Tønsberg; se foran under c. nr. 5.
4. Ifølge cancelli-cirkulære af 21de marts 1795 kan overøvrigheden diktere de borgere, som uden gyldig aarsag nægter at opfylde saadanne pligter, som maatte paalægges dem af magistraten i lovhjemlede tilfælde, en passende og tilstrækkelig mulkt daglig, saalænge de sidder overhørige. Denne mulkt kan i mangel af mindelig betaling inddrives ved udpantning.
5. Ifølge rescript af 5te juni 1795, sammenholdt med rescript af 26de marts 1790, kan den mulkt, som ilægges kæmnere, der udebliver med erklæringer eller regnskaber, inddrives ved udpantning.
6. I cancelli-promemoria (til stiftamtmanden i Fyen) af 29de december 1801 udtales, at det følger af sig selv, at udpantning maa anvendes, dersom mulkt for udeblivende erklæringer ei i rette tid erlægges; den samme mening er ogsaa udtalt i en skrivelse fra justitsdepartementet af 31te januar 1831 (indtaget i Departementstidende for 1831 side 160 og i Norsk Lovtidende for 1880 side 281). Der sigtes her til de mulkter, som i henhold til cancelli-promemoria af 13de oktober 1787 af overøvrigheden kan ilægges underordnede tjenestemænd, som forsømmer at indsende affordrede erklæringer eller oplysninger inden en bestemt tid.

Digitized by Google

7. Efter formandskabslovene af 14de januar 1837 § 58 for landet og § 43 for kjøbstæderne bliver mulkter, som dikteres for udeblivelse fra kommunemøder eller for ophold med afgivelse af erklæringer, at inddrive ved udpantning, medmindre vedkommende inden 4 uger, efterat det er dem tilkjendegivet, at de er mulkterede, forlanger sagen paakjendt ved domstolene, da den i saa fald ved politiret behandles. Det samme gjælder mulkter for udeblivelse fra møder i sundhedskommissionerne efter lov af 16de mai 1860 § 13 (jfr. ogsaa lov af 5te august 1857 § 6) og fra møder i lignings-, overlignings- eller overskattekommissioner eller i amtsudvalg efter skattelovene af 15de april 1882 jfr. 30te mai 1891 § 56 for landkommunerne og § 46 for bykommunerne samt lov om skat paa indtægt og formue til stat og kommune af 23de juni 1894 § 25, hvilken sidste ogsaa omhandler udeblivelse fra møder i amtsskattekommissionen. Ligeledes bestemmer loven om kommuneskatternes udligning i Finmarkens landdistrikt af 18de mai 1860 § 5, at mulkter for udeblivelse fra lignings- og overligningskommissionerne inddrives ved udpantning efter amtmandens ordre, saafremt vedkommende ikke inden 8 uger, efterat han er underrettet om mulkten, forlanger sagen paakjendt ved domstolene, i hvilket fald den behandles ved politiret. Denne lovbestemmelse tør dog rettest være at anse som ophævet og afløst af § 25 i den ovennævnte lov af 23de juli 1894. — Bestemmelsen i lov om en revision af matrikulen af 6te juni 1863 § 41 om udpantning af bøder ifølge denne lov (se dens § 12) har nu ikke længere praktisk betydning; forsaavidt angaar de i lovens § 40 omhandlede bøder, er i hvert fald denne straffebestemmelse ophævet ved lov om den almindelige borgerlige straffelovs ikrafttræden af 22de mai 1902 § 3 jfr. § 4. — Endelig bestemmer lov om fattigvæsenet af 19de mai 1900 § 27, at mulkter, som af fattigstyret forelægges udeblivende medlemmer af fattigstyre eller tilsyn, inddrives ved udpantning.

8. Efter lov om lagrettesmænd af 28de august 1854 § 36 kan mulkter for forsømmelser af at opfylde de i denne lov paalagte pligter inddrives ved udpantning i mangel af betaling.

9. Bøder, som ifølge lov om behandlingen af umyndiges midler af 28de september 1857 § 15 kan dikteres for udeblivelse med overformynderregnskaber eller med anteg-nelser eller besvarelser til disse, inddrives ved udpantning.

10. Ifølge lov om forandring i lovgivningen om brandforsikringsindretningen af 26de mai 1866 § 4 kan brandforsikringsindretningens bestyrelse forelægge bestyreren af en brandtaxtforretning mulkt, naar han ikke i rette tid indsender de befalede udskrifter. Vedtages mulkten, kan den i mangel af betaling inddrives ved udpantning.

11. Inddrivelse af bøder og af omkostninger tilkjendte det offentlige i straffesag skal efter sportellov af 6te august 1897 § 128, 6te led, nu i alle tilfælde ske ved udpantning. Det samme er ogsaa udtalt i lov om lodsvæsenet af 26de mai 1899 § 55, forsaavidt angaar vedtagne bøder for forseelser mod lodslovgivningen, samt i flere ældre speciallove, som imidlertid nu er afløst af sportellovens almindelige bestemmelse, og i lov om fattigvæsenet af 19de mai 1900 § 19, forsaavidt angaar bøder for forsømmelse med hensyn til flytningsattest.

Sædvansmæssig er det antaget, at ogsaa andre tvangsmulkter end de ovenfor særlig nævnte, kan inddrives ved udpantning, naar de er paalagte af øvrigheden til fremtvingelse af pligter i offentligretslige forhold, saaledes til fremtvingelse af regnskabsaflæggelse (se kammerretsanordning af 18de mars 1720 kap. 2 § 3, jfr. forordning af 31te december 1742 § 1 og placat af 28de mai 1771, samt forordning af 23de februar 1748).

Digitized by Google

B. Tilfælde, i hvilke lovgivningen indrømmer adgang til exekution uden dom.

1. Ifølge plakat af 28de januar 1735 skulde cathedraticum kunne inddrives hos kirkeeierne uden videre proces efter provstens restanceregister, som af biskoppen til exekution skulde være paaskrevet og approberet. Efterat nu de allerfleste private kirker i henhold til lov om kirker og kirkegaarde af 3dje august 1897 er indløste af menighederne, har disse ifølge lovens § 20 at udrede den nævnte afgift, hvorfor placaten af 1735 nu formentlig er uden synderlig praktisk betydning.
2. Rescript angaaende publique midlers udsættelse, panternes vurdering og renternes betaling i Bergen af 9de mai 1776 § 9 hjemler de offentlige stiftelsers forstandere ret til uden lov og dom ved exekution at indfordre renter af stiftelsernes pantobligationer, dersom debitorerne ei til rette tid eller i det seneste inden 4 uger efter forfaldstiden har erlagt vedkommende rentetermin.
3. Efter lov angaaende det beneficerede gods af 20de august 1821 § 26 pligter en leilænding under exekutions tvang at udrede alle ved afholdte auktioner medgaaede omkostninger, naar han efter at have opladt sin bygsel for at kunne kjøbe det ham tilbygslede gods erklærer, at han fremdeles vil vedblive brugen af godset som leilænding.
4. Fordringer for betaling af løsøre, der er kjøbt ved offentlig auktion, kan, naar de ikke overstiger 120 kroner, ifølge lov af 8de september 1842 § 5 inddrives efter et bekræftet uddrag af auktionsforretningen uden foregaaende dom eller indklage til forligelseskommissionen.
5. For aabodssum kan der gjøres exekution hos den fratrædende embedsmand ifølge lov angaaende civile og militære embedsgaarde af 25de august 1848 §§ 29 og 30 og lov angaaende geistlige embedsgaarde af 14de juli 1897 § 35.
6. Efter lov af 28de juni 1887 § 18 kan hypotekbanken i mangel af betaling til bestemt tid af renter og afdrag af laan mod pant i fast eiendom gjøre udlæg i skyldnerens løsøre paa samme maade, som om der for det skyldige beløb havdes forfaldent kommissionsforlig.
7. Betales forfalden bodmerigjæld ikke efter paakrav, er kreditor i henhold til sjøfartsloven af 20de juli 1893 § 185 berettiget til straks, uden forligsmægling, lovmaal og dom, at lade gjøre udlæg i det forbodmede for sit tilgodehavende.
8. Efter lov om registrering af skibe af 4de mai 1901 § 38, tredje led, kan det ved pantsættelse af skib eller skibspart betinges, at exekution i skibet eller parten skal kunne finde sted uden foregaaende lovmaal eller dom.
9. Efter lov af 9de juni 1903 § 8 har arbeiderbrug- og boligbanken ret til i mangel af betaling til bestemt tid af renter og afdrag af laan mod pant i fast eiendom at gjøre udlæg i skyldnerens løsøre paa samme maade, som om den for det skyldige beløb havdes forfaldent kommissionsforlig. Samme adgang til fyldestgjørelse har banken ogsaa i andre tilfælde af misligholdelse af laanene, dog saaledes, at disse i saa fald først opsiges med 6 ugers varsel.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google